

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e Jaargang, nummer 1

SEPTEMBER 1970

66

"KATHARSIS"?

Kennelijk fungeert Peperbek als een van de uitlaatkleppen voor de drang tot zelfonderzoek en zelfkritiek die in D'66 op het ogenblik lijkt te overheersen. Dit illustreert weer eens de rol die Peperbek vervult, maar wat kan de conclusie voor D'66 zijn? Daarover wordt veel gespeculeerd, van alle kanten in uiteenlopende richtingen. Het kon wel eens vrij eenvoudig zijn: zoals Peperbek een uitlaatklep is voor D'66 c.a., is D'66 dat voor de pragmatisch-democratische critici van het huidige Nederlandse politieke stelsel, die hun samenstelling tot een coherente partij nog alsmaar niet van de grond kunnen krijgen.

Misschien moeten we de huidige discussies opvatten als de fase van katharsis in het bestaan van D'66, die voorafgaat aan de definitieve vormgeving. Laten we dat tenminste hopen en laten we in elk geval streven naar een functionele discussie: niet slechts kritisch, maar vooral ook creatief en als zodanig gericht op een nieuwe synthese van ideeën en plannen in een versterkt D'66. Om het eens origineel te zeggen.

Inmiddels ontvalt ons helaas midden in de "katharsis" een van de meest lucide en bloemrijke contribuanten aan de gedachtenwisseling: onze redacteur Gorter. Hij heeft besloten zich als redacteur terug te trekken. Wij respecteren zijn motieven, die hij ons op zijn bekende heldere wijze kenbaar maakte.

Gorter meent z'n ideeën en standpunten meermalen duidelijk naar voren gebracht te hebben (niet alleen in Peperbek) en wil nu de tijd die gaat zitten in het herhalen daarvan, bij het uitblijven van voldoende "anklang", besteden aan andere hobbies en activiteiten die zijn aandacht en energie verdienen. Toch is het jammer dat we nu zijn bijdragen in Peperbek zullen moeten missen en dat we niet zullen kunnen vaststellen dat de aanhouder in dit geval toch - geheel of gedeeltelijk - gewonnen zou hebben. Er is echter ook een lichtpuntje: hoewel we met spijt afscheid moeten nemen van redacteur Gorter, mogen we hem tegelijkertijd begroeten als Conservator.

Een geheel nieuwe Peperbek-functie, die o.m. inhoudt het bewaren van onze waardevolle dossiers, maar vooral ook het hoeden van onze idealen. In deze nieuwe hoedanigheid zal de heer Gorter bovendien tot onze vreugde - wanneer even mogelijk - de verwachte redactie-vergaderingen opluisteren.

Kortom: eind goed al goed. Vaarwel en welkom tegelijk. Zou dit symbolisch zijn?

Redactie

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.

Administratie: mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: D. Bark (€), A.R. v.d. Burg (%), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x),
J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&),
L.A. van Montfoort (geheim lid).

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter.

Redactieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/aug. (11 nummers)
4^e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00

losse nummers " 1,00

Kopy voor het volgend nummer gaarne vóór 18 september bij de redactie.

Geheim

(%) Zoals men in de krant heeft kunnen lezen, bestaan er plannen voor een gemeenschappelijk initiatiefvoorstel van D'66, PvdA en PPR voor grondwetswijziging, om daarmee de weg te banen voor een verbeterd kiesstelsel en voor een nieuwe wijze van tot stand komen van een regering.

Het blijkt bijzonder moeilijk te zijn hierover nadere inlichtingen te krijgen. D'66-ers waarvan men mag verwachten dat ze toch wel op de hoogte zullen zijn, weten van niets of verklaren geen nadere inlichtingen te kunnen geven. Het gerucht doet zelfs de ronde dat de D'66 vertegenwoordiging in de bespreking tussen de drie partijen op geheimhouding heeft aangedrongen. Besprekingen vinden plaats op basis van een document dat volgens de vermoedelijke auteur nog geschreven moet worden.

Men kan slechts gissen wat de oorzaak van deze geheimzinnigheid is: Enerzijds gaat het er om een meerderheid voor je voorstellen te winnen, anderzijds kan je ook te veel water in je wijn moeten doen. Wat ons in de kranteberichten vooral frappeerde, was de plotselinge belangstelling van de PvdA voor staatsrechtelijke hervormingen, hoewel die in het verleden toch wel op een heel zacht pitje stond.

Onder deze omstandigheden vinden wij het prettig in dit nummer van Peperbek een artikel van de heer Plate te hebben, waarin hij speculeert over de alternatieve wegen die zouden kunnen worden bewandeld. De heer Plate is weliswaar voorzitter van de staatsrechtcommissie, maar deze bijdrage draagt een zuiver persoonlijk karakter.

Nu blijkbaar de staatsrechtelijke punten weer in de centrale belangstelling staan, een advies: Zou het niet langzamerhand tijd worden dat we in onze voorlichting aan het Nederlandse volk eens ophouden met het aanbieden van technische uitwerkingen (gekozen minister-president, districtenstelsel) als panacee? Zouden we niet beter de mensen eens kunnen uitleggen waarom het in wezen gaat: een onafhankelijk parlement en het kiezen van mensen in plaats van lijsten?

dagvandaag

Nog meer geheime zaken

(%) De heer Noteboom uit St.Maartensvlotbrug (zoekt u het eens op de kaart op) heeft een tweetal zaken voor de geschillencommissie van D'66 gebracht. In één zaak heeft die commissie een uitspraak gedaan, maar het bestuur is - aldus de heer Noteboom - niet bereid die uitspraak te publiceren, omdat dit een verzwaring van straf voor de in het ongelijk gestelde partij zou betekenen. Statutair zou echter publicatie verplicht zijn. Elders in dit nummer vertelt de heer Noteboom meer over deze geheime uitspraak. De heer Nagtegaal geeft daarop (openlijk) de visie van het hoofdbestuur van D'66.

dagvandaag

Wethouders

(%) Het zal de belangstellende lezer zijn opgevallen dat in geen enkele provincie een D'66-gedeputeerde is gekozen en dat het er naar uitziet dat in de grotere gemeenten nergens een D'66-wethouder zal worden gekozen. Daarentegen heeft een kleinere partij als de CHU in vrijwel alle provincies een gedeputeerde en in de meeste steden een wethouder. Een nog veel kleinere partij als de CPN heeft twee gedeputeerden en krijgt in verschillende steden een wethouderszetel.

Het drukt aardig de politieke situatie in Nederland uit. De CHU en de CPN zijn ongevaarlijk. Van mensen uit die partijen is op een bestuurspost geen nieuwlichterij te verwachten. Maar D'66 daar kan je nog allerlei rare dingen van tegemoet zien. Hoe zelden de drie musketiers het ook weer? Eén tegen allen, allen tegen één? Al met al niet zo'n oneervolle positie.

dagvandaag

Ambtelijk kluitje

(%) In het jaarverslag 1968 van het Provinciaal Bestuur in Zuid-Holland lezen we: "Bij de Provinciale Planologische Dienst werden 8 ambtenaren aangesteld; 3 verlieten de dienst. De uitbreiding kan verklaard worden als volgt: De streekplanwerkzaamheden namen toe."

en verderop:

"De zogenaamde verzorgde uitgaven van de streekplannen Rijnstreek-West en Rijn en Gouwe kwamen dit jaar wegens personeelsgebrek nog niet gereed; in de loop van 1969 kunnen deze tegemoet worden gezien."

In het jaarverslag 1969 staat:

"Bij de Provinciale Planologische Dienst werden in 1969 11 ambtenaren aangesteld; 1 verliet de dienst en 1 werd overgeplaatst naar Provinciale Waterstaat."

Verderop staat:

"Verzorgde uitgaven van de streekplannen Rijn en Gouwe en Rijnstreek-West zijn in bewerking en zullen in de loop van het volgende verslagjaar gereed komen."

Vraag van D'66-fractie aan GS:

"Kunnen GS wellicht thans (15 augustus 1970) reeds zeggen welk werkwoord zij in het jaarverslag over 1970 zullen gebruiken?"

dagvandaag

Pensioenvoorziening in Nederland

De sociaal-economische werkgroep van D'66 heeft een belangrijk rapport uitgebracht over de pensioenvoorziening in Nederland. In het volgend nummer van Peperbek zal er uitvoerig aandacht aan worden besteed. Wie tot zolang niet kan wachten - en waarom zou u? - dient contact op te nemen met de voorzitter van de werkgroep: P. van Schilfgaarde, Mastwijkerdijk 29, Linschoten, post Montfoort.

dagvandaag

Huis-aan-huis verkiezingsbezoeken (XVI)

(vK) Regelmatig werd en wordt er in onze kring gepleit voor huis-aan-huis verkiezingsbezoeken. In de vorige Peperbek ook weer n.a.v. spectaculaire successen met de gemeenteraadsverkiezingen, o.a. in Bergschenhoek. Voor mij zijn deze pleidooien even zo vele slagen in de lucht zolang niet feitelijk het nuttige effect van dergelijke bezoeken is aangetoond en tot nog toe is het tegendeel waar. Incidentele succesjes als het aangehaalde zeggen eigenlijk totaal niets. De Haagse lezers weten wellicht dat een aantal ploegen in alle delen van Den Haag temelijk fanatiek de kiezers persoonlijk thuis heeft benaderd. In vele andere gemeenten is dit ook gebeurd. De resultaten zijn bekend en de conclusie ligt voor de hand: deze bezoeken halen op enkele uitzonderingen na niets uit. Tenzij men de pessimistische visie wil huldigen dat we zonder die bezoeken nòg minder zetels gehaald zouden hebben; maar dan kunnen we maar beter helemaal ophouden! De incidentele succesjes geven m.i. alléén aanleiding tot het entameren van een grondig onderzoek naar de factoren die verantwoordelijk zijn voor het meestal mislukken en voor het soms slagen van huis-aan-huis akties. Daar zou bijvoorbeeld uit kunnen komen dat slechts een zeer specifieke persoonlijkheid, met een bepaald uiterlijk en een bepaald type praatje, effectief op bezoek kan gaan. Als we met deze akties doorgaan, zou dat op basis van zo'n evaluatie-onderzoek uiterst selectief moeten gebeuren. Ook in de zin van wie, hoe, wanneer etc. Dan kunnen degenen met een minder aantrekkelijk hoofd misschien eens wegen uitdokteren voor de ontwikkeling van onze relaties met de pers. Voor niet zo'n klein beetje moeten we het daar ook van hebben.

dagvandaag

Intellectuelen

(%) Er wordt ons nogal eens voor de voeten gegooid dat we (D'66, niet Peperbek) te intellectualistisch zijn, spreken en schrijven. Ook de heer Verhoeven doet dat in een stuk in dit nummer. Hij verwijt D'66 dat de intellectuelen te veel de boventoon voeren in besturen, commissies, enz. Die intellectuelen zijn niet in staat gebleken eenvoudige boodschappen, als het verouderd zijn van de links-rechts-tegenstelling, of het pragmatisme, duidelijk over te brengen aan de eenvoudige man. In zijn constatering heeft hij vermoedelijk wel gelijk. Het is alleen de vraag of "de intellectuelen" wel de grote boosdoeners zijn en of het niet juist een gebrek aan intellectuele gaven is om een eenvoudige boodschap niet op eenvoudige wijze te kunnen overbrengen. En is die tegenstelling tussen intellectuelen en niet-intellectuelen niet een beetje verouderd? Niettemin een zeer behartenswaardig stuk.

dagvandaag

Beleidsplan

(%) Het is even stil geweest om het beleidsplan van D'66. Maar dat is dan toch de stilte die aan de storm vooraf gaat. Er is een concept gereed, dat binnenkort zal worden gepubliceerd. Mensen die het gezien hebben, beweren dat er nog wel wat aanvechtbare punten in zitten.

Gelukkig, zouden we bijna zeggen. In het volgende nummer hopen we er meer over te kunnen schrijven.

dagvandaag

PEPERBEK, EEN BLAD VOOR HET OOG, GEEN VOOR DE MOND.

ZO GAAT HET GOED

door A.R. van der Burg

Wie de laatste maanden de ontwikkelingen binnen D'66 heeft gevolgd, niet in het minst tot uitdrukking komend in een stroom van analyserende artikelen in Peperbek, moet wel de indruk krijgen dat de partij in een stadium van boetedoening is aangekomen. Het doet denken aan de tafelen die zich in communistische landen plegen af te spelen, waarbij de op dat moment onderliggende partij tot schuldbelijdenis overgaat. Toch blijft er nog een belangrijk verschil over. Wij kunnen ons als vrije mensen namelijk veroorloven de fouten bij "de anderen" te zoeken.

Om maar met de conclusie in huis te vallen: Ik verwacht heel veel van dit stadium van boetedoening. Hebben wij niet zelf altijd de nadruk gelegd op de methoden volgens welke politieke problemen moesten worden opgelost? Welnu, we zijn nu in het stadium gekomen dat we ons bezinnen op onze eigen methode van werken. Als de katharsis voorbij is, zal daar ongetwijfeld een nieuw elan uit geboren worden. Wat dat betreft zijn we natuurlijk veel gezonder dan welke andere partij ook. Terwijl andere partijen hijgend tegen allerlei interne politieke conflictstof zitten aan te kijken, kunnen wij het ons permitteren een korte politieke adempauze te nemen om orde op zaken te stellen en om daardoor straks goed uitgerust toe te kunnen happen. Er is wel een gevaar aan dit alles verbonden. Door de schoonmaakwoede zullen er ongetwijfeld leden weggelopen, omdat ze voor dit alles geen geduld hebben of omdat D'66 toch iets anders blijkt te zijn na het opvoetsen dan hùn D'66. Dat is allemaal niet zo erg, mits het maar de verkeerde leden zijn, en niet de goede, die weggelopen. Maar wie zijn dan de goede leden, en wie de verkeerde? Geduld. Dat komt nog.

In het juli/augustusnummer van Peperbek kwamen twee voortreffelijke analyses van de situatie voor, t.w. van Gorter en Brand. Wie deze artikelen nog niet gelezen heeft, doe het alsnog. Gorter heeft de moed gehad een synthese samen te stellen uit een aantal voorafgaande artikelen over de toekomstige werkwijze van D'66. Hij wijst op onderlinge tegenstrijdigheden en geeft een passant kritiek op een aantal gedane suggesties. Zelf kiest hij voor de lange weg. De kracht van D'66 ligt volgens hem in de zakelijke en wetenschappelijke verantwoorde studie van de maatschappelijke problemen. D'66 moet dit volgens hem niet alléén doen, maar - al coördinerend - samen met andere partijen. In zijn hart vindt hij partijen als zodanig ondingen. Liefst zou hij alle mensen van goede wil en met voldoende belangstelling in politieke zaken aan één grote tafel willen zetten, in de verwachting dat daaruit, met behulp van de grootst mogelijke deskundigheid, het ideale bestel en bestier zal voortvloeien. Aan deze opvatting ligt onmiskenbaar het geloof aan een ideaal ten grondslag, een ideaal dat door alle zinnige mensen samen, met uitzondering van wat kleurrijke randfiguren, als een soort grootste gemene deler tot stand kan komen. Wat hem stoort in vele D'66-ers is, dat ze geen tijd hebben voor de vereiste bezinning, omdat ze zich zo druk maken over allerlei zaken van de platvloerse politiek op kort zicht.

Gorter is dus een man van het compromis, maar gelijktijdig een idealist, die het politieke ambacht, zoals zich dat aan ons voordoet, in het diepst van zijn hart veracht. In die zin is Gorter (nu loop ik weer vooruit) een goede D'66-er. Ik wil nog een stap verder gaan. Zonder de Gorters zou D'66 niet kunnen bestaan! Ze helpen er ons voortdurend aan herinneren dat we boven het politieke geharrewar van alledag moeten uitstijgen en ons niet moeten verlagen tot het geijkte politieke niveau. In twee opzichten verschil ik van mening met Gorter. Ten eerste geloof ik niet in een "centrale" beste oplossing, al was het alleen maar omdat de mensen onderling zeer sterk verschillen in hun bereidheid een ander hetzelfde te gunnen als zichzelf. Ten tweede houdt Gorter m.i. onvoldoende rekening met de natuurlijke traagheid van de mens. Er is m.a.w. een natuurlijke neiging om de bestaande oplossing van de problemen de voorkeur te geven boven

een objectief betere oplossing. Dit betekent dat de mensen die deze betere oplossing wel zien hun doel niet kunnen bereiken aan de conferentietafel, maar slechts door een al of niet parlementaire confrontatie politiek.

Brand pakt het probleem van een heel andere kant aan. Hij toont ons de feilen van hoofdbestuur, Kamerfractie, congressen en afdelingen. Bovendien geeft hij aan wat er zal moeten gebeuren om volle kracht voorwaarts te kunnen stomen. Hoewel ik het geheel met deze conclusies en aanbevelingen eens ben, vrees ik dat hij van een aantal vrijwilligers wel erg veel vraagt. Dat is juist een van de grote moeilijkheden met het hoofdbestuur. Veel goede kandidaten zijn niet beschikbaar, omdat het hun te veel tijd kost en omdat zij noodgedwongen te veel tijd moeten verdoen met allerlei kleine klusjes. Ik ben dan ook van mijn aanvankelijke opvatting teruggekomen dat één bestuur zowel de politieke als de organisatorische kant moet doen. De nadelen van de andere oplossing, zoals de onontkoombare ontwikkeling van een soort tweederangs bestuur, blijven echter levensgroot bestaan. Brand houdt m.i. ook onvoldoende rekening met de aanwezigheid van verkeerde leden (nog heel even geduld a.u.b.), die allerlei gezonde initiatieven en goede voorstellen afremmen. Het moet echter geprobeerd worden.

En dan die verkeerde leden. Natuurlijk zijn die er. Het is altijd een beetje moeilijk onderwerp, omdat het zo aanmatigend klinkt om te willen uitmaken wie goed en wie verkeerd is. Bovendien weet je dat degenen die in jouw ogen verkeerde leden zijn, jou op hun beurt een verkeerd lid zullen vinden. Toch waag ik het erop een paar types van verkeerde leden te noemen.

- a) Zij die menen dat D'66 een centrumpartij is, omdat ze niet links of rechts genoemd wil worden.
- b) De aanhangers van de opvatting dat je nieuwe denkbeelden met de oude politieke middelen en trucjes moet verwezenlijken.
- c) Mensen die niet kunnen kiezen tussen liberalisme en socialisme en daarom maar D'66 nemen.
- d) Mensen die elk nieuw onderwerp eerst naar een commissie ter bestudering willen sturen, welke urgentie het ook heeft.
- e) Zij die wel openheid als devies voeren, maar zelf alles op de geheime toer willen doen.
- f) Mensen die terugschrikken, zodra het tot concrete uitspraken of daden moet komen en die liever nooit een keus doen.
- g) Zij die menen dat je in de politiek niet fatsoenlijk hoeft te zijn, omdat "de anderen" het ook niet zijn.

Gelukkig gaat het in D'66 niet om grote aantallen van iedere groep. Wat dat betreft hebben wij het heel wat makkelijker dan andere partijen, die meestal hele volksstammen tot lid hebben die er eigenlijk niet in thuis horen, of in ieder geval niet harmoniseren met andere volksstammen.

SPECULATIES ROND GRONDWETSWIJZIGING

door F. Plate

Minister Beernink heeft de Kamer per brief laten weten dat hij een grondwetsherziening op het punt van het kiesrecht en de regeringsvorming thans niet "opportuun" acht. In hieverre het woordje "thans" het gevolg is van ministeriële schijnheiligheid kan ik niet nagaan, maar het is duidelijk: van deze regering behoeven we op het punt van staatsrechtelijke hervorming niets te verwachten.

Hoe staat het nu met het parlement? Zowel de PvdA als D'66 hebben onmiddellijk na de brief van Beernink laten weten dat zij "overwegen" om dan maar zelf de nodige voorstellen in te dienen; van een initiatief-voorstel vanuit de Kamer kijkt tenslotte niemand meer vreemd op, en terecht. Het beroerde is alleen dat als een dergelijk voorstel door de Kamers wordt aanvaard het de "bewilliging" van de regering nodig heeft om wet te kunnen worden. Het is zeer de vraag of het Kabinet-De Jong aan een dergelijke bewilliging zou willen meewerken. Het is trouwens nog veel meer de vraag of het ooit voor die keuze gesteld zou worden, want het is niet waarschijnlijk dat er in de huidige Kamer een meerderheid te vinden is voor een grondwetswijziging van werkelijk enige betekenis.

D'66, PvdA en de PPR hebben samen 44 zetels. Dat betekent dat vrijwel de gehele KVP fractie mee zou moeten gaan voordat zo'n voorstel de vereiste 51% van de eerste ronde van grondwetswijziging zou halen. (De tweede ronde van 67% zou dan na de verkiezingen volgen).

Het vereist enig optimisme om dit te zien gebeuren. De KVP heeft tot nog toe niet vooraan gelopen bij het verlangen naar staatsrechtelijke hervorming. Men zou bovendien de regering in een zeer moeilijk parket brengen. De VVD zal namelijk niet aan de "bewilliging" willen meewerken en er hoogstwaarschijnlijk een Kabinetscrisis voor over hebben. Met andere woorden: als de Staten-Generaal (dus ook de 1^e Kamer) een initiatief-voorstel tot grondwetswijziging met steun van de KVP aannemen, dan zijn er twee mogelijkheden. Ten eerste: de regering bewilligt niet in het voorstel, waardoor er een ernstig conflict zou ontstaan tussen de KVP fractie in de Kamer en de KVP ministers. Ten tweede: het Kabinet valt uiteen omdat de VVD niet aan de bewilliging wil meewerken. De eerste mogelijkheid lijkt voor de KVP levensgevaarlijk. De vraag of de KVP eventueel aan een initiatief-voorstel zou willen meewerken hangt derhalve nauw samen met de vraag of een vroegtijdig uit elkaar vallen van het Kabinet-De Jong in de KVP kraam te pas zou komen. Dat zou het geval kunnen zijn, wanneer de heren bij de verkiezingen niet te veel aan de VVD vast willen zitten. Verdere speculaties worden aan de lezer zelf overgelaten

De D'66 fractie staat nu voor de beslissing wat zij moet doen. Doet zij niets dan bestaat er de kans dat de PvdA wél wat doet, waardoor de indruk zou ontstaan dat D'66 het er bij laat zitten. Anderzijds bestaat er een kans dat een initiatief-voorstel dat werkelijk iets om het lijf heeft roemloos ten onder gaat. Je zou je kunnen voorstellen dat zo'n nederlaag géén propaganda voor staatsrechtelijke vernieuwing is. Aan 67% gelooft dan in elk geval voorlopig niemand meer. Als men besluit om wel een voorstel in te dienen, dan zijn er verschillende mogelijkheden denkbaar, b.v.:

1. Men dient iets in dat de hoofdgedachten van D'66 behelst. De Minister-president wordt rechtstreeks door de burgers gekozen en de evenredige vertegenwoordiging wordt niet langer bindend in de grondwet voorgeschreven. De rest kan dan later bij de wet geregeld worden. Het staat niet vast dat PvdA en PPR voor zo iets te vinden zullen zijn. Gaat dit voorstel af, dan gaan de meest eigene D'66 punten af. Het voordeel is natuurlijk dat D'66 recht door zee is gegaan, haar eigen oorspronkelijke voorstellen heeft ingediend en bij de verkiezingen de mensen kan zeggen dat D'66 er alles aan heeft gedaan en alleen 69 zetels te kort is gekomen, reden waarom de kiezers gesuggereerd wordt hierin op korte termijn verbetering te brengen, opdat de door de meerderheid der bevolking gewenste gekozen minister-president er zo snel mogelijk zal kunnen komen.

2. Men dient een voorstel in overeenkomstig het advies van de Staatscommissie Cals-Donner. Bij de Kamerverkiezingen wordt ook gestemd over de formateur. Iemand die meer dan 50% behaalt wordt als zodanig benoemd. Slaagt niemand daarin dan blijft alles bij het oude en wordt er geformeerd volgens de vertrouwde recepten van Beel.

Op zich zelf betekent dit voorstel helemaal niets. Iemand die zo sterk staat dat hij in eerste aanleg meer dan 50% van de stemmen behaalt, wordt onder ons huidige stelsel heus ook wel formateur. Daar is echt geen grondwetswijziging voor nodig. En, zoals gezegd, voor de rest blijft alles bij het oude. De enige reden om dit voorstel niet zonder meer te verwerpen is één van de bezwaren die door een grote minderheid van de Staatscommissie naar voren worden gebracht.

"De kiezers zullen zich namelijk bij het niet slagen van het systeem gefopt voelen. De Grondwet geeft hen het recht om een minister-president te kiezen. Als deze er niet uit te voorschijn komt, zal men naar andere middelen zoeken, waardoor hij er wél uit te voorschijn komt." Met andere woorden: de kiezers zouden wel eens de smaak te pakken kunnen krijgen en er zou bijgevolg sterke drang kunnen ontstaan om de minister-president werkelijk te kiezen. Als men het zo bekijkt dan zou het voorstel-Cals-Donner beschouwd kunnen worden als een niet onbelangrijke stap in de goede richting. Voor de PvdA is dit plan misschien aantrekkelijker en voor de KVP is het veel vervelender om het voorstel van de Staatscommissie te moeten afvallen dan iets dat zij gemakkelijk kunnen afschilderen als D'66 stokpaardjes.

Aan de andere kant zouden de kiezers wellicht denken dat D'66 haar belangrijkste programma punten ontrouw is geworden, wat D'66 op een ernstig prestige-verlies te staan zou kunnen komen. Of de leden van D'66 het zullen pruimen dat de gekozen minister-president schijnbaar onder de tafel wordt gewerkt staat ook nog te bezien.

3. Tenslotte is er nog een tussenoplossing mogelijk, waardoor de keuze tussen de beide vorige mogelijkheden zou kunnen worden uitgesteld zonder dat dit tot tijdverlies zou leiden. Men zou namelijk in artikel 86 van de Grondwet kunnen bepalen dat weliswaar de Koning de ministers benoemt, maar dat daaromtrent bij de wet voorzieningen kunnen worden getroffen. Daardoor ontstaat de mogelijkheid om bij gewone wet zowel het D'66 voorstel van de gekozen minister-president als het voorstel Cals/Donner te verwezenlijken. Indien een dergelijke grondwetswijziging in 1971 zou plaatsvinden, dan zou in de regeringsperiode 1971-1975 de desbetreffende wet haar beslag kunnen krijgen.

De minister-president zou dan in 1975 voor het eerst gekozen kunnen worden, precies op hetzelfde ogenblik als wanneer een en ander in 1971 in de grondwet geregeld zou kunnen worden. Het belangrijkste bezwaar tegen deze opzet is dat het debat in de Kamer hoogstwaarschijnlijk zou worden toegespitst op de vraag wat wel en wat niet in de grondwet moet, waardoor het kernpunt, te weten dat de kiezers moeten uitmaken wie de

minister-president zal zijn, op de achtergrond zou geraken.

Al met al voor de fractie een aardige uitkienerij wat zij het beste kan doen. Veel hangt natuurlijk ook af van de houding die de PvdA in het overleg zal innemen. Aangezien dit overleg nog aan de gang is valt daarover weinig zinnigs te zeggen, tenzij men opnieuw aan het speculeren wil slaan, waartegen overigens mijnerzijds geen enkel bezwaar bestaat.

ENKELE OPMERKINGEN BIJ HET ARTIKEL VAN F. PLATE

1. Plate stelt in zijn artikel onuitgesproken voorop, dat een initiatief van D'66 en PvdA gezamenlijk zou moeten komen. De noodzakelijkheid daarvan ontgaat mij te enenmale, de schadelijkheid ontgaat me niet. Oplettende lezertjes kunnen zelf politieke speculaties maken over het gevolg, als D'66 aan de hand van "big brother" PvdA moet opereren op het punt dat we altijd voorop hebben gesteld.
2. D'66 en de PvdA hebben zeer duidelijk verschil van mening over de vraag hoe grotere kiezersinvloed op de regeringsvorming moet worden bereikt. De overeenstemming in de Staatscommissie Cals-Donner is niet maatgevend, zoals Plate tussen de regels zelf stelt. Indiening van de Cals-Donner voorstellen door of met medewerking van D'66 zou kunnen neerkomen op het einde van zowel D'66 als de staatsrechtelijke vernieuwing.
3. De openbreking van de Grondwet is inderdaad de beste mogelijkheid. Deze zal zich behalve over art. 86 (benoeming en ontslag ministers) ook over art. 82 (ontbindingsrecht) moeten uitstrekken. Bij de behandeling van dit voorstel zal echter niet, zoals Plate stelt, tegenover de afkeer van delegatie aan de wetgever het belang van een keuze van de minister-president door de kiezers moeten worden geplaatst, maar het belang van de mogelijkheid daartoe, na, wat Beernink noemt, verdere bezinning. De mogelijkheid iets te bereiken is daarmee veel groter en misschien zelfs reëel.

L.A. van Montfoort

TEST-CASE "VRIJDORP"

Op 2 augustus bezette een heterogeen clubje, met als hoofdbestanddeel kabouters, w.o. ook uit Amsterdam en Rotterdam namens het "departement van offensie", het voormalige Milva-kamp aan de Haagse duinrand, over de bestemming waarvan al jaren touwgetrokken wordt. De kabouters, zoals zo langzamerhand te doen gebruikelijk niet geheel vrij van pretenties, belegden de volgende avond een openbare volksvergadering om over de toekomst van het kamp en de tactiek t.o. de gemeente Den Haag te beslissen. Voor een toegewijde sympathisant was deze vergadering een behoorlijke afknapper. Kwetterende meningsverschillen binnen het aanwezige paddestoelen-establishment verpestten het klimaat. Opmerkelijk: de orde-voorstellen waren niet van de lucht, waarbij vooral ontzettend gezeurd werd over het al of niet democratisch zijn van een microfoon ("dan kan je iemand niet in de rede vallen") en een voorzitter. Alsof het wel democratisch is als de helft de spreker niet verstaat en alsof men niet democratisch een voorzitter kan kiezen. Maar dit alles was slechts bijzaak. Wat mij echt stoorde was de eindeloze discussie over de bestemming van het kamp en de vraag of er een coördinatiecommissie voor het gebruik, onderhoud etc. nodig zou zijn. Hieruit kwam namelijk tot mijn verrassing naar voren dat niemand eigenlijk van te voren enige concrete ideeën had gehad over de gebruiksmogelijkheden van het kamp en over de praktische problemen die aan "exploitatie" vastzitten. Kennelijk had men in een zomerse opwelling bezet, waarna de gebruiksmogelijkheden ter plaatse verzonnen moesten worden. Wat zullen de haagse burgers juichen. Het verbaasde me dan ook nauwelijks meer dat men een mina-motie, coördinerende activiteiten m.b.t. gebruik, onderhoud etc. overbodig vond: "dat komt vanzelf wel" dacht men.

Conclusie: "we beginnen hier morgen gewoon met van alles; het moet gewoon permanent vol zijn". Jawel. Het "van alles" werd vervolgens uiteengerafeld in sport, crèche (moeders moeten er wel bij blijven), tentoonstellingen (?) en nog zo wat. Deze indrukwekkende lijst zou met spoed op grote schaal verspreid worden. Ik heb hem in de stad nog niet gezien. Het enige concrete besluit van de vergadering was eigenlijk het kamp "VRIJDORP" te noemen, waaraan onmiddellijk gestalte werd gegeven door in zee te gaan zwemmen. Een deel van de sportieven kwam bloot x) of semi-bloot terug en vertoonde

x) Helaas geen noemenswaardig vrouwelijk schoon van enige betekenis. Is dat nou teveel gevraagd voor die ene keer dat je zoiets meemaakt?

zich op het podium. Leuk hoor en zo, maar een veeg teken: toen pas werd de pers merkbaar actief.

Ik blijf er inmiddels bij dat Oranje Vrijstaat alle sympathie verdient. Ze proberen zonder meer erg goede ideeën en ze zijn in elk geval actief. Maar de vrees bekruipt mij toch ook dat de concretisering en het werkelijk breed toegankelijk maken van "VRIJDORP" als test-case een kritieke fase van de kabouterij inluit.

vK.

NASCHRIFT (enkele dagen later)

VRIJDORP is inmiddels niet meer. Op last van het gemeentebestuur is het terrein door de politie ontruimd, waarna de meeste barakken meteen werden afgebroken. De manier waarop van de ingreep doet wat twijfelen aan de goedertrouw van de gemeente. De bekende vötenalistische wrevel manifesteerde zich. Maar ook voor de bezetters is de balans negatief. VRIJDORP functioneerde gedurende de 10 dagen die het beschoren was gebrekkig. Een stel begeesterde jongelui moet toch geacht worden een aantal elementaire dingen te kunnen regelen: voedselvoorziening, sanitair en het beperken van vernielingen. Geen van deze dingen kwam van de grond, evenmin als het werkelijke gebruik door "de haagse burgerij". Dat geldt ook voor het paradepaardje: de kresj van de Mina's. Het enige positieve was eigenlijk het schokeffect van de bezetting als zodanig en het lekkere hippe sfeertje ter plaatse. De beste dag in dit opzicht was trouwens de dag dat Brandpunt kwam. Dit stuwde het enthousiame op en plotseling was het ook druk in de kresj met kinderen, waaraan door prominente kabouters, mina's en secantanten driftig aandacht werd besteed (anti-authoritair natuurlijk) bij het snorren der camera's. Nee, alles bij elkaar ben ik er niet kapot van. Als het op deze wijze bij hippe pogingen blijft, is het hele kabouterfenomeen voorbestemd marginaal te blijven.

vK.

SPAANSE PEPERS

Sinds de voorbereiding van wethoudersverkiezingen openbaar is, gaan fractievoorzitters veel vaker gezellig samen een borreltje drinken.

pep

Kiezerslatijn: Udink? Wie is Udink?

pep

Als Biesheuvel minister president is, zal hij wel ontdekken dat het rapport van de Commissie Heroriëntatie Overheidsvoorlichting "op een aantal punten onvoldoende doordacht" is.

pep

Kiezerslatijn: Veringa? Is die familie van Belinfante?

pep

De Officier van Justitie van Maastricht heeft in een actie tegen "het schaamteloos tentoonstellen van allerhande intimiteiten" de politie het dragen van gummiknuppels verboden.

pep

Kiezerslatijn: de Jong, daar heb ik toch zo'n begrip voor.

pep

La Courtinemillioen

pep

Kiezerslatijn: Christel Baas? Die heb ik wel eens gezien in het bos, maar ze heeft wel geverfd haar.

pep

Japie: zou zo'n Luns nou nooit doping gebruiken?

Blijkens een recent artikel in de Haagse Post is "verplichte sterilisatie" voor velen nog altijd een zwarte bladzij uit de D'66-historie.

D'66 ROTTERDAM SCHIPPERT EN WEIFELT -
D'66 RIJNSMOND Kiest voor CPN (ná de verkiezingen)

"Het huidige bestel is ziek en moe. Het schippert en weifelt. Wij willen het doorbreken. Wij willen een nieuwe democratie. En een nieuw kiesstelsel. En een praktische politiek. En duidelijkheid. En openheid. En vrijheid. Wij willen dat u ook weer wat te zeggen krijgt ..."

U herinnert zich deze kernachtige formuleringen van onze reclamejongens? Voor eenmaal drukten zij zich nu eens niet te eufemistisch uit. Dit was een exacte omschrijving van het "produkt" dat verkocht moest worden. En ook daarom alleen gekocht werd. Het was precies wat de koper zocht. De "afnemers" van toen worden nu binnen D'66 veelal aangeduid met de kwalificatie "van het eerste uur". Het klinkt soms ietwat denigrerend. De D'66-ers "van het eerste uur" wordt een soort "zendelingenmentaliteit" aangewreven; zij zijn naïve idealisten die nooit zullen leren dat je het politieke bedrijf toch anders moet aanpakken.

Och, misschien hebben degenen die er zo over denken niet eens ongelijk. Natuurlijk is de "naïef-idealistische" mentaliteit onverenigbaar met de wijze waarop de politiek nog altijd bedreven wordt. Legt men zich daarbij neer, dan sluit men het cirkeltje en draait alles verder zoals het altijd is geweest. D'66 zal dan binnen afzienbare tijd opgaan in b.v. de PvdA, op dit ogenblik de meest voor de hand liggende "partner" (welke PvdA is natuurlijk een ander verhaal).

Ik dacht, naïef-idealistisch als ik ben, dat wij destijds onze partij hebben opgericht juist om het cirkeltje NIET op deze wijze te sluiten, maar het integendeel te doorbreken. Om uiteindelijk te komen tot een wijze van politiek bedrijven die de burger een maximum aan eigen bemoeienis, duidelijkheid, eerlijkheid en zindelijkheid garandeert. En ik ben wel zo naïef om dat nog steeds te denken. Zo wil ik graag vóór de verkiezingen weten wat ik kies. Mag ik? Blijkbaar mag ik, althans van Gruyters, zie Haagse Post 12-18 augustus j.l.

Of de "naïef-idealistische" aanpak in dit stadium al vrucht zal afwerpen is vers twee. Het blijkt erg moeilijk, niet in de laatste plaats omdat men (om uiteenlopende redenen overigens) toch zo graag vruchten ziet. Heeft niet het HB geadviseerd om al die plaatsen te bezetten die men mogelijkwijs kán bezetten? Dat maakt het de fracties ook al niet gemakkelijker. De Rotterdamse werkgroep had niettemin, ondanks het HB-standpunt, maar wel in de geest van het partijstreven, vóór de verkiezingen door de leden laten uitmaken wat er moest gebeuren: wel wethouder(s) leveren, of niet. De leden zeiden: pas een wethouder leveren bij minimaal zeven gekozen D'66 raadsleden. Akkoord. De pers werd daarvan kond gedaan en daar was de kous mee af. Alleen ... de kous had daarmee af moeten blijven, want er werden slechts vier D'66-ers gekozen.

Maar merkwaardigerwijs doken er na de verkiezingen ineens twee termen op die ervoor niet waren gehoord: afspiegelingscollege en programcollege. Voor de D'66-fractie bleken de kaarten ineens anders te kunnen gaan liggen, er werd toch onderhandeld, na de verkiezingen, buiten de kiezer om. Vanwaar deze ommezwaai? Begrijpelijk. De PvdA bleek ineens geporteerd voor een programcollege met een program waarin het merendeel van de D'66 punten was opgenomen. Een argeloos kiezer krabt zich dan wel even achter zijn oor en vraagt zich af waarom dat niet voor de verkiezingen had gekund.

Nochtans heeft de Rotterdamse fractie, toen na enige tijd bleek dat de andere partijen - waaronder de PvdA! - buiten haar om tóch tot een afspiegelingscollege hadden besloten, gemeend de eer aan zichzelf te moeten houden en is uit de onderhandelingen gestapt. Als eenvoudig kiezer zeg ik dan: gelukkig! Beter laat dan nooit. De onderhandelingen zijn op dit tijdstip (13 aug.) overigens nog steeds gaande. Het touwtrekken gaat uitsluitend tussen de linker en de rechter "hap"; links PvdA met 19 zetels, rechts PCG (7), KVP (5), VVD (5), SGP (1), en een Bejaarde, samen ook 19 zetels.

D'66-Rijnsmond is triester voor ons. De - in het diepste geheim gevoerde - onderhandelingen zijn daar nu in het stadium dat het voor 99% zeker is dat wij daar een minieme meerderheid zullen vormen met PvdA en CPN. De fractieleider, Leo Hanekroot, geeft toe wel enige last te ondervinden van "vuile handen", maar hij is nu al te ver om nog terug te kunnen. Het motief schijnt te zijn dat men een gecommiteerde wil leveren om daarmee invloed te kunnen uitoefenen op de vorming van een zgn. stadsgewest (Groot Rotterdam). Triest.

Gevaarlijk ook. Immers, als het stadsgewest de mist in gaat (en die kans is bepaald niet gering), zit onze gecommitteerde wel vast aan de uitvoering van minder gewenste programmapunten. Bedenkt men bovendien dat er grote controverses bestaan tussen de "Rotterdamers" in de Rijnmondraad en de andere Rijnmondgemeentenaren (ook binnen de D'66-fractie), dat onze fractie 3 Rotterdamers telt en dat de meerderheid die PvdA, D'66 en CPN zullen hebben niet groter is dan 2, dan ligt de conclusie voor de hand. Wij wachten af.

rl

SPAANSE PEPERS

D'66-wetzouders

pep

Luns is een uiterst beleefd man. Hij laat Amerika altijd voorgaan.

pep

Ze hebben het PAK laten stomen.

pep

We zouden er veel meer mee opschieten als b.v. Moskou en Washington kabouterstad werden.

pep

Rotten Ag new

pep

"Je hoort niets meer van Schmelzer. Zou hij zich politiek hebben laten striliseren?"

pep

Uit "Which?", de Engelse consumentengids: "Goed nieuws voor Kabouter-liefhebbers: ze mogen weggenomen worden als ze los staan, maar niet als ze aan de plaats zijn bevestigd."

pep

Bij de KVP gaat binnenkort het zedenpakket op de helling. Met Van Schaik als schuinsmarcheerder?

pep

Wethoudersverkiezing Den Haag: de nacht van de lange messen.

pep

HOE DEMOCRATISCH IS D'66?

door G. Nooteboom

D'66 werd 4 jaar geleden opgericht dank zij een 500 tal deelnemers aan het oprichtings Congres waarvan naar schatting zeker 400 van plan waren het Appel serieus te nemen. De noodzaak van een nieuwe frisse aanpak om te pogen de verkalkte structuren van politieke besluitvorming om te vormen tot voor de huidige en naaste-toekomst-maatschappij bruikbare vormen van democratie is nu, medio 1970, nog even groot. Eén van de hoofdproblemen in die maatschappij vormt de bedreiging door milieuverontreiniging. De voorlopers onder de voor algemeen gebruik bestemde weekbladen (i.c. een recent artikel van Brugsma) beginnen nu door te geven dat de informatiepollutie nog belangrijker is dan de milieupollutie door bacteriën en chemicaliën. Een (zinvol) beleid terzake van milieuhygiëne en op alle gebieden waar woorden géén invloed hebben op de toekomstige feiten, is niet mogelijk met informatie die door bestwillende groepjes gedreven en wordt gemanipuleerd. Met de beste bedoelingen overigens en terwille van wat zij juist achten of ter bescherming van de belangen van degenen die tot de club horen. Er is een oorlog aan de gang tegen de uitscheidingsproducten van onze eigen cultuur die, zoals gewoonlijk, giftig zijn voor dat organisme. Maar de jongens van het oude spel hebben nog steeds niet door dat een veldslag tegen mensen wellicht gewonnen kan

worden met behulp van leugens, c.q. propaganda, vanwege de terugkoppeling op het moreel van de troep, doch dat bacteriën en chemicaliën zich niets aantrekken van welke propagandacampagne dan ook. Daarom is de eerste vereiste die gesteld moet worden aan een nieuwe politieke groepering die pretendeert de problemen van heden en morgen beter aan te kunnen dan de vele reeds bestaande, de eis van zo sterk mogelijk tegengaan van informatiemanipulatie binnen de eigen groepering.

Welnu die boot heeft D'66 gemist. De aanduidingen waren er al vanaf 22 okt. 1966 maar definitief de mist ingaan deed D'66 in voorjaar en zomer 1967. Het hellend vlak dat door de partij-elite toen werd betreden zonder het excuus van een beroep op tijdsgebrek, leidde zeer geleidelijk tot het hieronder beschreven voorlopig eindpunt. Ook al zullen vele leden die evenals ik veel tijd en geld aan D'66 spenderen grote moeite hebben om dat te erkennen, D'66 heeft reeds lang het stadium bereikt waarbij de leden zich, bij uitspraken en informatie vanuit de partijtop, moeten afvragen of het (halve) leugens zijn (voor hun bestwil) danwel dat dit keer eens de waarheid werd gesproken.

Automatische escalatie

Wie eenmaal begint met informatiemanipulatie vervalt, net als bij financiële malversaties, van kwaad tot erger in pogingen het ene gat met het andere te stoppen. Dat is een vrijwel autonoom proces, ongeacht de goede bedoelingen telkens weer. De objectieve situatie brengt sociologische en psychologische processen op gang die voortrollen zonder dat uitgegaan hoeft te worden van kwade trouw bij enig persoon. En net als in 1932-1945 gaat het proces zó geleidelijk dat er nooit een volstrekt duidelijk punt is voor een "tot hiertoe en niet verder" reactie van grotere groepen. Een enkel individu bedankt telkens als voor hem of haar de maat vol is en dat is al een hele stap als je er veel tijd en energie aan hebt besteed om D'66 te helpen opbouwen.

Openbaarheid als straf

De directe aanleiding voor dit artikelje is de (tot nu toe) laatste fase in de escalatie. Een brief d.d. 7 aug. 1970, ondertekend door Van Beekhuizen (maar dat is toeval wegens vacantie van Beekman en Nagtegaal. Het HB heeft reeds geruime tijd geleden terzake na een bespreking zijn beleid uitgestippeld, doch had dat nog niet ter kennis van ondergetekende gebracht). Het HB van D'66 deelt mede dat een uitspraak der Geschillencommissie NIET aan de leden zal worden bekendgemaakt ondanks een dringend verzoek der Geschillencommissie om dat wél te doen uit overwegingen van generale preventie. Het HB motiveert haar doofpot beleid met een beroep op de gebruiken bij interne tuchtspraak. Het HB constateert dat de Geschillencommissie DE BIJKOMENDE STRAF VAN OPENBAARHEID niet heeft opgelegd, zich daarbij niet eens de absurditeit van die constatering realiserend omdat het HB zelf mededeelt dat de G.C. niet bevoegd is die "straf" op te leggen. Het maximum dat de G.C. reglementair kán doen is dringend verzoeken. Dat was mij als ex-lid der reglementencommissie bekend, óók een jaar geleden toen het D.B. mij in een open brief in de Haagse Post verweet dat ik me niet tot de Geschillencommissie had gewend!! Dat dit zo geregeld is door de meerderheid der Reglementencommissie is tekenend voor de mentaliteit. Formeel heeft uiteraard niet de Reglementencommissie doch de ALV dat zo bepaald maar degenen die ^{die} massale toogdagen van demonstratieve schijn-democratie bijwonen weten vrijwel nooit wat ze eigenlijk goedkeuren. Zelfs leden van het DB wisten een jaar geleden niet dat het zo in het reglement staat!

N.B. De term "Straf van openbaarmaking" wordt door het D'66 HB ingevoerd op het moment dat tientallen D'66.ers een hard gevecht leveren voor openbare besprekingen over wethoudersverkiezingen!

Het HB heeft tevens besloten dat de dringende aanbeveling van de GC om de gemaakte fouten ten spoedigste te herstellen, niet zal worden opgevolgd. Maar nog meer tekenend voor de mentaliteit die heerst bij de meerderheid der D'66 top is de klap op de vuurpijl: Medegedeeld wordt dat het HB besloten heeft aan Nagtegaal op te dragen een Uittreksel van de G.C. uitspraak op te stellen ter toezending aan de werkgroepen. "Uittreksel" is een eufemisme voor herschrijven van een uitspraak die het HB zelf omschrijft als een (tucht)rechterlijke. Sinds de scheiding tussen rechterlijke en uitvoerende macht is het niet meer vertoond dat de uitvoerende macht de uitspraken der rechterlijke macht "herschrijft" bij enige organisatie die de schijn van een democratische structuur wil ophouden. In aristocratische, en de modernere minder nobele versie van elitocratische, structuren is dit een voor de hand liggende zaak. Maar de echte elite is doorgaans intelligenter dan die van D'66 en zorgt dan dat het systeem waterdicht is. Bij het medisch en ander tuchtrecht krijgt ook degenen die iets aanhangig maakt de uitspraak niet te horen, maar de ALV bij D'66 besliste dat bij D'66 dat wél dient te gebeuren! (zou de ALV toch niet bedoeld hebben in D'66 een archaïsche vorm van tuchtrecht afkomstig uit de standenmaatschappij, in te voeren? De wegen van de ALV zijn ondoorgrondelijk)

Het enige dat je als gewoon lid nu nog kunt doen tegen de autoritaire mentaliteit van de meerderheid der partijtop is gebruik maken van deze "onzorgvuldigheid" en bekend maken van de uitspraak, in overeenstemming met de uitgesproken bedoeling der Geschillencommissie. Vanwege die mentaliteit zal hieronder nu óók de "uitspraak" geciteerd worden waarvan de G.C. niet expliciet verzocht om bekendmaking.

Testcase

Het vergt te veel ruimte om uiteen te zetten welke kwesties precies aanhangig werden gemaakt. Een summier casus omschrijving wordt gegeven bij de officiële G.C. uitspraak gedateerd 2 mei. Belangstellende D'66 leden kunnen die opvragen bij het partijsecretariaat, al garandeer ik niet dat die dan ook verstrekt wordt. Beide kwestie werden niet primair gekozen - uit een ruime keuze van vergelijkbare gevallen van informatiemaniplatie - omdat ze inhoudelijk zo belangrijk zijn in vergelijking met die andere gevallen. De keuze is uitsluitend gemaakt omdat bij deze twee kwesties de meeste "hoge", waaronder welhaast goddelijke, D'66 ers bij zijn betrokken, waaronder een aantal huidige DB-leden, Van Mierlo en de commissie van elite D'66-ers (ook wel de staatsrechtcommissie geheten). Het voorleggen van deze twee kwesties was een testcase voor het vaststellen van de mate waarin D'66 elitocratisch is, met een kleine club van "onaantastbaren" die de touwtjes in handen hebben en elkaar tegen elke prijs pogen te dekken.

De Uitspraak:

Betreffende de eerste kwestie: "2.4 De heer Josephus Jitta, lid van de kamer der Geschillencommissie die dit geschil behandelde, heeft op verzoek van de overige leden van de kamer, bij de heer Van Beekhuizen, destijds lid van het Hoofdbestuur van D'66, navraag gedaan naar hetgeen er ten aanzien van de interne kandidaatstelling op het congres van dec.1966 is besproken en gebeurd en naar de inhoud van het toenmalig reglement. Volgens de heer Van Beekhuizen zijn er van dat congres géén notulen gemaakt en herinnerde hij zich niet hoe de kandidaatstellingsprocedure, die hij heeft bijgewoond, toen is verlopen. Hij zei voorts niet in het bezit te zijn van een exemplaar van het reglement van dat congres noch iemand te kennen of te weten die dat reglement in zijn of haar bezit zou kunnen hebben, noch ook waar dat reglement te vinden zou zijn.

"2.5 Op grond van deze inlichtingen enerzijds en omdat de Geschillencommissie niet is toegerust om uitgebreide onderzoeken in te stellen naar gebeurtenissen die geruime tijd geleden hebben plaats gehad anderzijds, acht de kamer zichzelf niet in staat de eerste vraag van de heer Nooteboom te beantwoorden".

Deze "niet-uitspraak" is duidelijker dan welke "wel-uitspraak" danook, gezien de motivering indien men weet dat datzelfde toenmalig Hoofdbestuur in juni 1967 (toen een beroep op geheugenverlies wat moeilijker was) een schriftelijk verzoek van Afdeling Schagen tot onmiddellijke instelling van een ombuds/geschillencie heeft afgewezen en verhinderd heeft - via een geheime ongenotuleerde HB-vergadering in okt.1967 - dat afd.Schagen een dergelijk verzoek per motie aan de ALV te Helmond (nov.1967) zou voorleggen. Ter informatie van Peperbek lezers die het oprichtingscongres niet bijwoonden: het betreffende congresreglement, waarvan in de motivering gesproken wordt, is in 500-voud gemaakt en twee copieën er van zijn in mijn bezit; d.w.z. één is inmiddels aan de GC gezonden zonder verzoek om nog meer tijd te verspillen in pogingen alsnog een uitspraak te doen. De gegeven motivering voor niet-uitspraak is duidelijk genoeg als indicatie voor de mentaliteit in de top van D'66.

Betreffende de tweede kwestie: "3.7 KONKLUSIE: De vergadering tijdens het Leidse congres van september 1968, die is gehouden ter bespreking van de voorstellen van de staatsrechtcommissie, was niet een sektievergadering in de zin van artikel 18 lid 2 van het Huishoudelijk Reglement van D'66. Formeel behoefde een daar aangenomen voorstel dan ook niet in een daarop volgende plenaire vergadering aan de orde gesteld te worden.

3.8 De Geschillencommissie voegt daaraan echter het volgende toe: Zo de werkgroep Staatsrecht meende een voorstel, waarvoor tijdens het peilen der meningen op een voorvergadering een ruime meerderheid bleek te zijn, niet te moeten overnemen, dan had zij naar het eenstemmig oordeel van de Geschillencommissie de indiener van dat voorstel daarvan op de hoogte moeten stellen. Hem hadden de redenen van het niet-overnemen behoren te worden meegedeeld, een en ander op een zodanig tijdstip, dat het afgewezen voorstel door de indiener alsnog op het deelcongres in Arnhem of op het eerste daarna volgende huishoudelijk congres had kunnen worden voorgelegd aan de vergadering. De Geschillencommissie acht het nodig de aandacht te vestigen op artikel 72 tweede zin van het Huishoudelijk Reglement van D'66, dat, hoewel ten deze niet van toepassing, ziet op situaties, die vergelijkbaar zijn met de hier bedoelde.

3.9 Omdat de werkgroep Staatsrecht evenwel, naar voldoende is komen vast te staan, anders heeft gehandeld dan zij had behoren te doen, konstateert de Geschillencommissie unaniem, dat (het bestuur van) de werkgroep Staatsrecht een ernstig verwijt treft voor de wijze, waarop zij op het op een door haar gehouden "voor-vergadering" met ruime meerderheid van stemmen aanvaardde voorstel-Nooteboom heeft gereageerd.

De Geschillencommissie raadt daarom het hoofdbestuur van D'66 dringend aan de gevolgen van de onjuiste handelwijze van de werkgroep Staatsrecht zo veel mogelijk weg te nemen door het door de heer Nooteboom in september 1968 ingediende voorstel harerzijds ter discussie te stellen binnen de partij en de algemene ledenvergadering van D'66 zich zo spoedig mogelijk daarover te laten uitspreken.

Voorts doet de Geschillencommissie een dringend beroep op het Hoofdbestuur van D'66 deze uitspraak, althans voor wat betreft de tweede vraag van de heer Nooteboom, mede

te delen zo niet aan alle leden van D'66, dan toch in elk geval - ter voorkoming van herhaling en ter waarschuwing - aan alle landelijke werkgroepen".

Slotopmerking

Anders dan ex-Peperberekredacteur Olyslagers en vele anderen, die het Appel serieus wilden nemen, niet slechts in woorden maar ook in daden, heb ik niet bedankt voor D'66. D.w.z. ik heb mij vanwege wat zich terzake der kandidaatstelling van Tweede kamerkandidaten achter de coulissen afspeelde op het eerste congres, laten schrappen als door het Hoofdbestuur voorgestelde kandidaat, vóór de stemming door de ALV en niet meegegaan in de verkiezingscampagne van jan.-febr.1967. En wel omdat hoe groter het electoraal succes hoe kleiner de kans dat het zou lukken om na de verkiezingen van D'66 alsnog een partij met frisse interne procedures te maken. Aan het regiobestuur Nrd Holland Nrd, waarvan ik toen voorzitter was, heb ik mijn tijdelijk vertrek schriftelijk gemotiveerd en gezegd weer lid te zullen worden ná de verkiezingen, ongeacht de uitslag daarvan. Weglopen uit D'66 in plaats van blijven vechten is mijns inziens onverantwoord omdat er geen alternatief is. Het is zinloos met een ander ploegje wéér een "Appel" te maken en wéér een "D'66" op te richten. De kans dat het dan net zo gaat lopen is bijzonder groot, behalve dat een aantal mensen die zich nooit actief met politiek hadden willen bemoeien maar positief op het Appel reageerde, niet bereid is een tweede keer het risico te lopen zich in de luren te laten leggen. Maar dat datgene wat uit het Appel verworpen is, het huidige landelijk D'66 (op plaatselijk niveau is het vrijwel overal een bijzonder plezierige en open partij!), zonder op ingrijpende en voor sommigen inmiddels pijnlijke wijze de bezem te hanteren, beter dan de andere partijen is toegerust om het hoofdprobleem der samenleving, de informatiepollutie, tegemoet te treden, is een lachertje. De kans dat de gewone leden die bezem zullen (kunnen) hanteren is miniem. Juist bij een niet ideologische partij is de kans op het ontstaan van een kritische groep met onderlinge communicatie buiten het HB om, minimaal. Men bedankt liever of beperkt zich tot activiteiten op plaatselijk niveau. En zelfs al zou er zo'n alternatieve communicatie en informatie structuur ontstaan van een aantal D'66 leden, dan nog is het vrijwel onmogelijk om "van onderop" een ingrijpende wijziging te realiseren als de top de congrestechnieken beheerst. Dat feit was N.B. een der hoofdredenen van het ontstaan van D'66!! Een handboek over congresmanipulatie zou voor zijn illustratieve voorbeelden zich kunnen beperken tot D'66 congressen. DusDOEK.

St. Maartensvlotbrug, 16 aug. 1970

HET GELIJK EN ONGELIJK VAN NOOTEBOOM

Dit naschrift op het bittere klaagschrift van Nooteboom, dat helaas hier en daar de merktekens van een schotschrift draagt, vereist een reactie. Helaas eerder een reactie dan een antwoord, want stijl, vorm en inhoud van Nooteboom's betoog maken een echte gedachtenwisseling nauwelijks mogelijk. De achting, die ik de Democraat Nooteboom toedraag, mag ons er niet van weerhouden hem te wijzen op het onrecht, dat hij in naam van de verdediging van democratische waarden en de zuiverheid van idealen anderen aandoet. Nu eerst het gelijk van Nooteboom: In een belangrijk geschil heeft Nooteboom van de Geschillencommissie volledig gelijk gekregen en te lang heeft hij moeten wachten op een mededeling namens het Hoofdbestuur, over hetgeen het HB zou doen met de uitspraak van de Geschillencommissie. Dit laatste punt komt voor mijn rekening; ondanks verkiezingsdrukte en zomervakantie etc. had ik de tijd moeten vinden Nooteboom schriftelijk te berichten. Ik meen overigens niet, dat hij getracht heeft telefonisch inlichtingen in te winnen, maar dat neemt toch niet weg, dat Nooteboom recht op bericht had. Het gelijk gaat echter over een een ontsierend ongelijk, wanneer hij links en rechts beschuldigingen en verdachtmakingen uit en associaties oproept, welke aan zwemoefeningen in een modderbad doen denken. Een zakelijk verschil van mening met het Hoofdbestuur over de vraag of een uitspraak van de Geschillencommissie al dan niet volledig aan alle leden ter kennis behoort te worden gebracht, vormt de grondslag voor Nooteboom's artikel. Aan Nooteboom is uiteengezet, dat er in het HB verschillend over de publicatie van een beslissing van de Geschillencommissie gedacht werd. Een aantal leden waren zonder meer vóór; de meerderheid had daar bezwaren tegen op grond van het argument, dat het in een rechtsstaat niet zo de gewoonte is, dat uitspraken met een tucht-rechtelijk accent in interne geschillen in extenso worden gepubliceerd. Naar de mening van het HB moet het Huishoudelijk Reglement in deze zin worden uitgelegd, dat twee met name genoemde uitzonderingen daargelaten de uitspraak in een geschil niet algemeen wordt gepubliceerd. De uitzonderingen, waarin wél volledige publicatie behoort te volgen zijn:

1. een beslissing over de uitleg van statuten en huishoudelijk reglement;
2. vernietiging van een royement, maar alleen indien daarom uitdrukkelijk gevraagd wordt.

Naar de mening van het HB zou i.c. de volledige openbaarmaking een bijkomende straf zijn geweest, waartoe noch de Geschillencommissie, noch het HB op grond van het huishoudelijk reglement het recht had. Indien Nooteboom het met deze uitleg van het huis-

houdelijk reglement niet eens is, moet hij zich tot de Geschillencommissie wenden en vragen of de uitleg van het Huishoudelijk Reglement juist is. Geeft de Geschillencommissie Nooteboom gelijk, dan zal het HB zich daar zonder moeite bij neerleggen.

Nu nog een enkele opmerking ten aanzien van andere punten van ongelijk:

1. Het oproepen van de associatie aan de jaren 1932-1945 is in verholde vorm een onzindelijk discussie-argument. Ik weet, dat Nooteboom weinig scrupules heeft, indien het gaat om het hooghouden van democratische waarden, maar hier gaat hij werkelijk over de schreef.

2. Het gaat niet aan een algemene ledenvergadering en derhalve een groot aantal leden er in feite van te beschuldigen, dat zij in het algemeen niet weten wat zij goedkeuren. Ondanks soms verwarde debatten blijkt nl., dat onze congressen in het algemeen redelijk verstandige programmapunten vaststellen. Het door A.L.V. vastgestelde Huishoudelijk Reglement geeft redelijke waarborgen voor handhaving van de rechten van de leden. De hantering van het reglement ligt voor een belangrijk deel in handen van andere leden dan het HB. Als voorbeeld kan ik hier noemen het instituut van de congresvoorzitters, die geen leden van het HB zijn.

3. Bij de opdracht aan mij een uittreksel van de uitspraak van de geschillencommissie te maken is het slechts de bedoeling geweest, de kern van de uitspraak naar voren te halen voorzover deze voor het functioneren van werkgroepen en de verhouding van deze tot de leden van belang is.

4. Het is een bewuste vertekening van de bestaande situatie, indien het Hoofdbestuur wordt afgeschilderd als een groep mensen, die voortdurend en bewust de informatie van de leden manipuleert. Het HB heeft sinds 1967 ook niet uit een kleine vaste groep mensen bestaan, maar is zeer dikwijls van samenstelling gewijzigd. Hetzelfde geldt voor de besturen van de werkgroepen. Wanneer men de gang van zaken op de congressen nauwkeurig beziet, kan men het HB er eerder een verwijt van maken, dat zij soms te weinig richting geeft aan de besluitvorming in de partij, dan dat zij voortdurend bezig zou zijn haar eigen strevingen in een beleid tot uitdrukking te brengen. Er zijn weinig partijen waar de leden zoveel mogelijkheden hebben rechtstreeks de gang van zaken in de partij te beïnvloeden en het beeld van de partij naar buiten te bepalen als in onze partij en daar heeft Nooteboom sinds 1966 een niet geringe rol bij gespeeld.

J.A. Nagtegaal (lid HB)

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

"Democratisering van de dictatuur: sergeantsregime."

"Er schijnt nu een belijdsplan te komen."

"Imkamp, de nieuwe havannasigaar."

"Ik had nooit gedacht dat er nog een progressief alternatief zou zijn."

"Als D'66 nou alweer niet mee zou doen, wordt het langzamerhand een Depressief Alternatief."

"Hoe zou de alternatieve Gijs Stappershoef er uitzien?"

"Kloos is ook niet meer de oude, sinds hij als aanstaand minister-president is gedoodverfd."

"Ik ga niet stemmen, want er wordt volgend jaar toch weer met hetzelfde Beeltje gehakt."

"We kunnen hier het voorbeeld van Rusland niet navolgen, want een woord als 'de-De-Jongisatie-proces' doet het eenvoudig niet."

"Met het oog op de komende verkiezingen zou het wel goed zijn als Van Mierlo alvast weer dat pak van f 12,50 aantrok dat hij destijds met zoveel succes kocht op het Waterlooplein."

HET GROTE ONBEHAGEN

(een mening van een kersvers D'66-er)

door Bart Verhoeven

Het verwondert en irriteert mij steeds dat alle kritische stukjes van D'66-ers na de Verkiezingen, die moeten bijdragen tot de oplossing van het grote onbehagen, berusten op intellectuele kletsica.

Zo bereikt D'66 de massa niet, die immers niet uit afgestudeerden bestaat. D'66 heeft door zijn ontstaan alleen deskundigen aangetrokken, maar is er niet in geslaagd niet-intellectuelen voor de partij te interesseren (als niet-intellectueel lid kan ik dat alleen maar bevestigen). Door haar intellectuele deskundigheid - die natuurlijk niet gemist kan worden, maar niet de alleenheersende elite van een partij mag zijn - is D'66 arm geworden aan mensen die politiek denken. Dat is de grote fout.

De politieke oplossing voor het Grote Onbehagen is eenvoudiger dan vele leden denken. Het kernprobleem is: de massa komt niet naar D'66 omdat hun intuïtie hen zegt dat zij daar niet horen. Als D'66 de massa wil bereiken betekent dat: bereid zijn gewone taal te spreken, de rapporten en programma's schrijven in gewone taal, voor de gewone burgers. Een suggestie: meer doodgewone leden in afdelingsbesturen, werkgroepen, hoofdbestuur enz. Een werkgroep moet b.v. bestaan uit de helft deskundigen en de helft belangstellende, doodgewone niet-deskundige leden. Als ik hier trap op intellectuele tenen, doe ik dat bewust.

We zeggen pragmatisme te willen, okee, maar dan moeten we wel uitleggen wat dat betekent, voor t.v. en radio b.v. De burger wordt nu eenmaal opgevoed in links-rechts denken. Dat is een diep gewortelde fictie (Ikzelf zit in een huis voor werkende jongens, waarvan ik leer, dat politiek gezien volkomen onbenullen wel weten dat er links en rechts bestaat en dat dat je keuze moet zijn, anders kan je geen politiek bedrijven). Als wij die hardnekkige fictie willen laten ontploffen, moeten we bereid zijn dat in eenvoudige taal uit te leggen. Nog nooit is dat gebeurd. Dus een totaal andere voorlichting en niet de ouderwetse fraseologie die alle partijen in hun politieke uitzendingen doen, uitzendingen waarvan de burger terecht zegt, dat het huichelarij is. D'66 doet daar hard aan mee.

Wat de kiezer wel begrijpt is wat andere partijen over ons uitleggen, en in plaats van ze hard om de oren te slaan, laten we het in het politiek gevecht afweten als bange amateurs, die denken dat de kiezer wel zal kiezen voor de sympathieke D'66-ers die zich zo laten intimideren door de gevestigde machten. Ik herinner me met weemoed de debatten van Van Mierlo en Beekmans tegen Geertsema en Haja, waarin de vertegenwoordigers van de partij die zegt die oude hap te willen laten ontploffen, werden weggeveegd door een stijl ala Haja, een stijl waar ieder eerlijk denkend mens van terugdeinst.

Als we de anderen willen laten ontploffen, betekent dat in het offensief gaan, de anderen ongenadig om de oren slaan, niet bang zijn voor het politieke gevecht (maar ja, intellectuelen zijn alleen huiskamerpraters, is mij eens verzekerd, en schuwen de buitenwereld, omdat ze dan hun zelfverzekerdheid kwijt zijn).

Het is pure onzin, dat Grote Onbehagen, door gehaaide politici ingepompt bij de kiezers en waarmee ze de D'66-ers bang hebben gemaakt. Als we proberen niet meer bang te zijn voor de anderen, maar duidelijk vertellen wat ons pragmatisme enz. betekent, dan is al veel van dat grote onbehagen verdwenen. En als dat gebeurt, vloeien vanzelf wel die andere probleempjes die leven in D'66 bijeen voor een oplossing.

PLEIDOOI VOOR MATIGING

Gaarne de volgende reactie op de artikelen in het vorige nummer over het onbehagen bij D'66. Gaat het inderdaad om een keuze tussen D'66-als-beweging of D'66-als-politieke-partij?

Stelt men de standpunten extreem, dan betekent D'66-als-beweging: de roep naar snelle vernieuwingen, ontploffing, idealisme, nieuwe politieke structuur, weerstand tegen programma's, weerstand tegen het meedoen aan combinaties in de oude structuur. Een min of meer revolutionaire aanpak.

Ziet men D'66 vooral als politieke partij, dan betekent dit wèl het aanpassen aan politieke combinaties, een duidelijk partijprogramma, een praktisch realisme en een streven naar politieke doeleinden (o.a. een nieuwe structuur) op een langere termijn. Dus een meer evolutionaire aanpak.

De eerste stroming (ontploffing) brengt het gevaar mee van isolatie, van het zich-apart-stellen, van angry young men die aan de kant staan en alles beter weten, het gevaar van een te negatieve houding en gebrek aan constructieve coöperatie met anderen.

In onze welvaartsstaat is de situatie niet geschikt voor een revolutionaire alles-of-niets houding. Wèl echter voor een frisse aanpak, d.w.z. dat het algemene politieke onbehagen vraagt om nieuwe frisse ideeën en mensen. Niet om revolutie. D'66 heeft hier nog volop kansen, maar alleen met een constructieve houding.

Vele ideeën van D'66 hebben andere partijen al beïnvloed. Men kijkt nog steeds naar ons. Men verwacht wat van ons. Maar dan iets positiefs. M.i. dient D'66 deze positieve weg te volgen en b.v. haar eisen voor medewerking aan een nieuwe regering niet te extreem te stellen. Met behoud van onze denkbeelden kunnen wij met een lange adem meer bereiken dan met een te hard willen lopen en te ontploffen.

De oude partijen en het conservatisme zijn taai. Veranderingen kunnen er alleen komen door ook onzerzijds taai vol te houden. D'66 is er toe in staat!

Bloema

DAGBOEK VAN EEN ZUIDHOLLANDS STATENLID

Niet en wel geheim

Ministers plegen verschillende wetsontwerpen vóór de indiening naar Gedeputeerde Staten van de provincies te sturen voor advies. Zo'n ontwerp is dan nog geheim, onder het motto dat de Kamer er nog geen kennis van heeft kunnen nemen of omdat er nog in veranderd gaat worden (ze zeggen het heus).

Zo ging het ook met een voorontwerp van wet over de samenwerking tussen gemeenten en het scheppen van gewesten. In Zuid-Holland, waar GS in het algemeen wat meer bij de tijd zijn dan in andere provincies, werd dit voorontwerp ter vertrouwelijke behandeling doorgestuurd aan de betreffende commissie uit de Provinciale Staten. In andere provincies gebeurde dit in het geheel niet. Omdat de Statenfractie van D'66 in ZH niet inzag, waarom een zo belangrijk voorontwerp, waarmee de belangen van velen zijn gemoeid, niet in een zo vroeg mogelijk stadium openbaar zou worden gemaakt, werden daarover vragen aan GS gesteld. Hierin werd aangedrongen op openbare behandeling in de commissie. Het resultaat was zeer bevredigend. Het ministerie heeft het vertrouwelijke karakter opgeheven en GS hebben besloten tot een openbare commissievergadering. (Hebt u ook gemerkt dat noch dit resultaat, noch een bespreking van het wetsontwerp in uw krant stond?) Ook in Limburg zijn door D'66 in de Staten aan GS vragen gesteld, uiteraard iets afwijkend, omdat daar zelfs geen commissie voor deze zaken bestaat. Het resultaat is op het moment van schrijven nog niet bekend.

Enige dagen na dit eerste geval deed zich een tweede voor. Het ging hier over een nieuwe electriciteitswet, die ook weer ter vertrouwelijke behandeling in de betreffende Statencommissie werd aangeboden. Ook hiertegen werd door D'66 in ZH geprotesteerd, nu echter met negatief resultaat. Minister Nelissen weigerde het vertrouwelijke karakter op te heffen. Nu werd een argument ter tafel gebracht dat werkelijk komisch is: Het beperkte aantal belanghebbenden bij deze wet is beperkt. Zij hebben het allemaal ter inzage gehad, zodat aan openbare behandeling geen behoefte bestaat! Aldus een minister in ernst, anno 1970. De zaak is nu in handen van de Kamerfractie, die hierover vragen aan de minister zal stellen. We zijn benieuwd naar het antwoord.

Het is een trieste zaak dat in Nederland nog altijd zaken pas in de openbaarheid mogen treden op een moment dat er toch niets meer aan te veranderen valt. Er is waarachtig nog wel wat te doen voor D'66.

Liever brem dan berm

Even ter opfrissing van het geheugen van de jongeren: In 1937 wordt besloten het traject Scheveningen-Noord-hollandse grens aan te leggen van de weg die Den Haag met Velzen moet verbinden. Het stuk Katwijk-N.H.-grens ligt er nu zowat, voor het stuk Scheveningen Katwijk werden in 1953 drie tracés onderzocht:

- ten Oosten van de duinen, door Duinrell, de golfclub en enkele villa's (vindt Wassenaar vervelend);
- door de duinen (voorstel van de provincie);
- achter de eerste duinrij bij zee (voorstel Den Haag, om de waterwinning te sparen).

In alle geval zou het een vierbaans autoweg voor doorgaand verkeer worden.

In 1967 gaat de ministerraad accoord met het door de provincie voorgestelde duin-tracé, en Wassenaar stelt zijn uitbreidingsplan daarmee in overeenstemming op. Gedeputeerden keuren dit plan goed, maar de gemeente Den Haag gaat in beroep bij de Kroon. Deze vraagt advies aan de Raad van State die hierover op 11 juni j.l. een openbare zitting hield. Van 't najaar zal de Kroon beslissen.

Tot voor enkele maanden stond het eigenlijk steeds vast dat die weg er zou komen, alleen werd er wat gebekvecht over het tracé. Langzamerhand gaan zich echter veel mensen afvragen of die weg er wel überhaupt moet komen. De bezwaren zijn bekend: opoffering van een stuk natuur- en stilte-gebied, milieuverontreiniging, bedreiging van waterwingebied, schade aan recreatiemogelijkheden. Tot voor kort werd dit alles licht geteld (behalve de waterwinning, maar dat vindt ik niet zo'n sterk argument, omdat die goed beschermd kan worden). Maar de laatste tijd is de subjectieve waarde die men aan de andere genoemde bezwaren toekent, enorm gestegen.

Vandaar dat in april een aantal verontruste biologen, medici en economen een brief schreven naar de ministerraad, de staten van Zuid-Holland en de Tweede Kamer. Vandaar de protestmars van Scheveningen naar Meyendel in mei, waaraan vele D'66-ers deelnamen (o.a. met borden "liever brem dan berm"). Vandaar ook vragen van Imkamp en Nypels in de Kamer, een discussieochtend van de Leidse werkgroep milieubeheer in Meyendel, een oproep van de Dolle Mina's met aanbieding van (echte) bloemen aan de statenleden op 3 juni, de oprichting van een protest-groep in Delft met een uitvoerig rapport.

Wat heeft de D'66-statenfractie hieraan gedaan? Op 28 mei schreven we een brief aan de Raad van State, waarin we aandrongen op een berekening van sociale kosten en baten, alvorens een beslissing zou worden genomen. Als al de "sociale kosten" van de bovengenoemde bezwaren op moderne wijze geschat worden, dan zijn alternatieve oplossingen waarbij de weg kan vervallen goedkoper. Ook vroegen we naar de lange termijn gevolgen van die weg te kijken. Volgens de prognoses van de provincie zullen de geplande wegen in 1980 zowat tot hun capaciteit bezet zijn, maar (volgens dezelfde prognose) zal er in 2000 anderhalf maal zoveel wegcapaciteit nodig zijn.

Kortom, de voorgestelde weg is zelfs tien jaar na zijn klaar komen al volkomen onvoldoende. Er moet dus naar heel andere oplossingen worden gezocht. "Na enig jaar in de volgende eeuw kunnen geen mensen meer in dit gebied wonen, omdat hun huizen zijn vervangen door wegen die moeten voorzien in de verkeersbehoefte van de mensen waarvoor geen plaats meer is." Dit schreven we als (zotte) illustratie van de kortzichtigheid van de planning.

Wat hebben we op die brief gehoord? Niets.

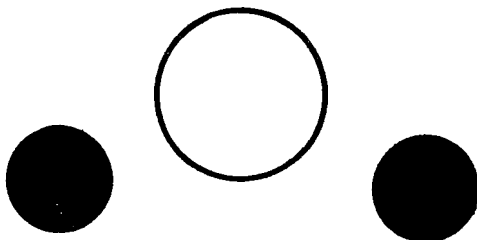
Wat heeft de Raad van State er mee gedaan? Vermoedelijk ook niets.

Volgende stap: Op 28 juli hebben we (tezamen met de PvdA, die ook over dit onderwerp zit te broeden) aan gedeputeerden gevraagd, om deze hele zaak nog eens in het openbaar aan de orde te stellen in een gezamenlijke vergadering van de commissie van verkeer en van recreatie en natuurbescherming. Ook vroegen we om de Kroon te attenderen op deze vergadering, opdat ze daarvóór geen beslissing neme.

Als U dit leest, is het antwoord van GS waarschijnlijk al binnen.

Maar daarover een volgende keer!

Provinciaal.

De jongste tak van de rechtswetenschap, die tot grote bloei zal kunnen komen, is het zogenaamde krakersrecht. Deze wetenschap behandelt de in het recht gewortelde problemen, waarmee woningkrakers gekonfronteerd kunnen worden. Een korte samenvatting aan de hand van het meest voorkomende geval nl. het kraken van een woning door een ander dan de eigenaar, terwijl deze laatste niet de gemeente is, volgt hieronder.

Eigenaar

De kraker ontnemt aan de juridische eigenaar de feitelijke beschikking over zijn onroerend goed. Dat hoeft de man niet te nemen, hij kan naar de rechter stappen en ontruiming eisen. Dat betekent: een gebod aan de kraker om een eind te maken aan de inbreuk op de rechten van de eigenaar. Om zo'n procedure te kunnen voeren moet de eigenaar een wederpartij kunnen opvoeren, d.w.z. de naam van de kraker weten. Gezien de benodigde tijd voor dergelijke rechtsacties is er met woningruil wel uit te komen. De eigenaar kan met een vonnis tegen A niets beginnen tegen B die nu in de woning woont. Tot zover de eigenaar.

Strafrecht

Een veel gehoord misverstand is de mening dat kraken van een leegstaande woning gelijk zou staan aan huisvredebreuk, hetgeen een strafbaar feit is, een feit dus waarvoor straf kan worden opgelegd en dat met de sterke arm ongedaan kan worden gemaakt. Het binnendringen van een woning is echter slechts strafbaar als deze bij een ander in gebruik is d.w.z. bewoond wordt. Zo gauw de kraker zijn bed etc. heeft geïnstalleerd kan hijzelf daarentegen aanspraak maken op bescherming van zijn huisvrede; de eigenaar die het huis probeert binnen te dringen maakt zich dus wél aan huisvredebreuk schuldig. Hetzelfde geldt voor de politie, indien niet een van de uitzonderingsbepalingen van toepassing is, b.v. ontleend aan de Besmettelijke Ziektenwet of de Woonruimtetwet (zie hieronder).

Binnendringen mag dus; inbraak is op zich zelf niet strafbaar, maar moet gepaard gaan met b.v. diefstal. Het blijvende gebruik van een anders eigendom is niet strafbaar; vernieling en beschadiging in bepaalde gevallen wel. Tot dusver is er dus voor de nette kraker niets aan de hand; staat de gekraakte woning in Zeeland of in bepaalde gemeenten van de zuidelijke en noordelijke provincies (over het algemeen landelijke delen) dan blijft het zelfs hierbij. U hoeft niet verder te lezen, want de Woonruimtetwet 1947 is op deze gebieden niet van toepassing. Let alleen een beetje op de deurwaarder en ga tijdig verhuizen.

Woonruimtetwet

Volgens deze wet is een vergunning nodig om woonruimte te gebruiken. Krakers zullen deze niet hebben en ook veelal niet krijgen omdat de gemeentelijke overheden in hun beleid het civiele gebruiksrecht in aanmerking plegen te nemen. Bewoning zonder vergunning is strafbaar en maakt zelfs een burgemeesterlijk bevel tot ontruiming mogelijk. Dit is echter een kwestie van beleid waarbij goed gelet moet worden op de bedoeling van de wet en dat is niet bescherming van de rechten van de eigenaar maar de bevordering van een doelmatige woonruimteverdeling. Als dat laatste met een ontruiming (die overigens tegen een bepaald persoon gericht moet zijn en dus dezelfde mogelijkheden oplevert als de civiele procedure voor de eigenaar) niet wordt gediend, is het wel bijzonder slecht bestuur daar dan het bestuurlijke vergrijp "gebruikmaken van bevoegdheden tot een ander doel dan dat waarvoor zij zijn gegeven" aan de orde is.

Het tweede beleidsinstrument dat de wet kent, het vorderingsrecht, is in dit verband het belangrijkste. In feite is de vordering ook een kraak, maar de eigenaar is hier met zekere waarborgen omringd. Er blijven dus meerdere mogelijkheden over.

Mogelijkheden

1. De gemeente doet niets; verwaarloost daarmee de woonruimtetwet en de daarin aan de eigenaar gegeven waarborgen. De situatie is dan dezelfde als die in gebieden waar de wet niet van toepassing is, met dit verschil dat de dreiging van de wet blijft.
2. De gemeente wordt wakker geschud en vordert de voormalige lege panden ten behoeve van de urgentste gevallen; als de kraker niet daarbij is wordt hij tot ontruiming gedwongen.

3. De gemeente vordert niet maar dwingt de kraker wel tot ontruiming; indien het niet om de uitzondering gaat van een redelijke reden voor het leegstaan, zoals een vaststaande verbouwing, maakt de gemeente hiermee misbruik van de wettelijke mogelijkheden, ten behoeve van de rust van de eigenaar. Waar gebruikmaking van deze laatste mogelijkheid wordt geëist door de Vereniging van Huis- en grondeigenaren, maakt deze club zich schuldig aan uitlokking van onbehoorlijk bestuur, hetgeen in Nederland om onbegrijpelijke redenen nog geen strafbaar feit is.
4. De huiseigenaar wordt wakker en komt tot overeenstemming met de kraker; de gemeente zou dan een vergunning kunnen afgeven als deze inderdaad een urgent geval is. Voor het overige geldt mogelijkheid 1.
5. De gemeente geeft iedere kraker een vergunning; indien geen overeenstemming met de eigenaar kan worden bereikt blijft dan de dreiging van de civielrechtelijke ontruiming bestaan; bovendien is de aldus ontstane woonruimteverdeling waarschijnlijk niet optimaal.

Het zal duidelijk zijn dat de mogelijkheid sub 2. verreweg de voorkeur verdient; toepassing daarvan is inderdaad gemeentebelang. Een ieder kan zelf waarnemen wat in feite wèl gebeurt.

Naschrift van de redactie

Het fenomeen "kraken" heeft niet alleen juridische aspecten. Het opent veelzijdige perspectieven op het hele complex van de bouw- en woonproblematiek in ons land. Enkele concrete vragen die het kraken oproept:

- wat is de essentie van de "woningnood", bij welke bevolkingsgroep is die nood vooral gelocaliseerd, bevat die groep de actieve krakers en zo niet: welke groep(en) vertegenwoordigen de krakers?
- willen wij, d.i. D'66, de woningnood werkelijk opheffen en zo ja, zijn onze feitelijke inspanningen dan adequaat?
- kan de woningnood op korte termijn opgelost worden d.m.v. alleen een gericht bouw-beleid; zo ja, waarom niet?
- is de woningnood wel een op zichzelf staande problematiek?
- is het kraken een oplossing, kan het tot een oplossing leiden, is het alleen functioneel in publicistische zin of zelfs dat niet?
- etc.

Over deze, dergelijke en andere vragen zouden wij graag eens bijdragen ontvangen.

VOORSTELLEN VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE WERKGROEP VAN D'66 INZAKE PENSIOENVOORZIENING IN NEDERLAND

1. De basisvoorziening AOW-AWW dient te worden opgetrokken tot besteedbaar minimum-loon. Dit minimuminkomen is een sociale voorziening, gefinancierd uit de algemene middelen (omslagstelsel). De huidige AOW-premie wordt opgenomen in de looninkostenbelasting. Verzorging van bejaarden door derden (bejaardentehuis) zal evenzeer als verzorging van niet-bejaarden (kraamkliniek, sanatorium) via de ziektekostenverzekering moeten lopen voorzover uit de AOW-uitkering de kosten niet kunnen worden betaald.
2. Voor pensioenuitkeringen boven het AOW-AWW-niveau wordt een algemene verplichting tot sparen ingevoerd. De uitkeringen zijn volgens de objectieve levensverzekeringswiskundige methoden van het kapitaaldekkingsstelsel gekoppeld aan de individueel geregistreerde besparingen. De overheid brengt haar pensioenverplichtingen voor eigen werknemers en politici onder bij een herzien A.B.P. waarbij desgewenst iedere Nederlander voor dezelfde prijs dezelfde aanspraken kan krijgen als een ambtenaar of politicus.

Voor de verplichte besparingen wordt tenminste de mogelijkheid tot waardevast indexeren ingevoerd via een daartoe op te richten overheidsinstituut (waardoor de overheid tegen een veel lagere rente aan kapitaal kan komen voor bijv. huizenbouw). Indien de mogelijkheid van welvaartsvaste indexatie der pensioenaanspraken blijft bestaan voor politici en ambtenaren zal dit overheidsinstituut ook welvaartsvaste indexatie van de besparingen van niet-ambtenaren mogelijk maken.

3. De keuze voor het kapitaaldeckingsstelsel voor de aanvullende pensioenvoorziening is slechts een pragmatische omdat de besparingen voor investeringen terwille van latere consumptiemogelijkheden tóch gedaan moeten worden. De vraag of die besparingen mede dienen voor pensioenfinanciering is in wezen de vraag wie de beheersmacht krijgt over die tientallen miljarden. Uit overweging van economische democratisering wenst D'66 die macht bij de individuele burgers te leggen, waarbij werknemers die macht als ze willen kunnen gebruiken voor vergaande en fundamentele democratisering van ondernemingen. De mogelijkheid om de financiering van een onderneming over te nemen als de traditionele financiers hun medewerking staken omdat werknemers te veel invloed krijgen bij een bepaalde onderneming is een noodzakelijke voorwaarde voor de evolutie van méépraten naar (mede)beslissen door werknemers. Daarom dient de werknemer zelf te beslissen wie de beheersmacht krijgt over zijn spaargeld (spaarloon, investeringsloon).
4. De automatische, in pensioenreglementen vastgelegde, koppeling (70%) van ouderdomspensioen aan laatste loon of eindloon is niet verenigbaar met het bovenstaande en wordt door D'66 niet nagestreefd. Voor laagstbetaalden is via AOW het pensioen (100%) reeds gekoppeld aan het (minimum)loon. Een koppeling van het totale pensioen inclusief (80% der) AOW komt neer op antidraagkrachtverheveling van minder naar meer draagkrachtigen. Een "70%"-pensioen kan gerealiseerd worden voor ieder die dat wenst door voldoende salaris(verhoging) te geven en vervolgens de noodzakelijke individuele premie te storten. De overheid stelt een voor alle Nederlanders gelijk maximum vast dat belastingvrij mag worden gestort. Eventueel kan ook een maximum per individu worden vastgesteld waarvoor de mogelijkheid van indexatie geldt.
5. Het stelsel van verplichte besparingen, gerelateerd aan het arbeidsinkomen, geldt voor iedereen. De overheid kan de hoogte van het verplichte spaarloon binnen bepaalde grenzen hanteren als instrument van economisch beleid. Alle directe dwang (afspraken in arbeidsovereenkomsten, de aanhangige wet op de pensioenregeling voor zelfstandigen) en indirecte dwang (fiscale faciliteiten voor selecte spaargeldbeheerders) om de beheersmacht over het spaarloon aan een bepaalde vermogensbeheerder af te staan, dient te worden verboden.
6. In het kader van overgangsmaatregelen worden alle op het moment van invoering van een nieuwe structuur reeds bestaande rechten op toekomstige uitkeringen (die met het al of niet in leven zijn samenhangen), opnieuw vastgesteld in relatie tot de betaalde premie en tot het feitelijk vermogen van de verzekeraar.

G. Nooteboom
St. Maartensvlotbrug

d'66

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e Jaargang, nummer 2

OKTOBER 1970

66

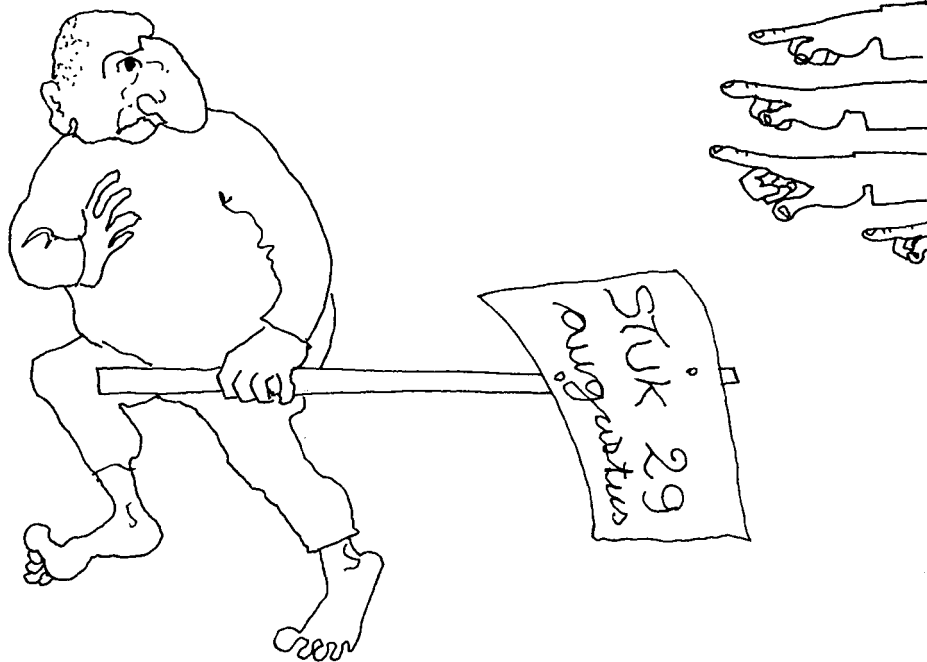
GROEN, GROEN, MAAR GEEN KNOLLENLAND

Wij vinden het "STUK 29 AUGUSTUS" een slecht stuk. Het is over het algemeen in een afschuwelijke stijl geschreven, het staat bol van overbodige adjectieven, het bevat in willekeurige vermenging zowel scherpzinnige en vruchtbare als onbenullige en steriele vaststellingen, wijze en dwaze voorstellen staan broederlijk achter elkaar, het ademt paniek en een krampachtige behoefte aan publicitair stuntwerk en het is veel en veel te lang. Maar het geeft een scherp beeld van de eigenschappen van uw hoofdbestuur en het is, niettemin, een politiek belangrijk stuk.

Wat ons betreft belemmert alleen en uitsluitend de lengte van het stuk integrale publicatie in dit blad. We hebben, na rijp beraad, andere stukken er niet voor willen laten schieten. Derhalve bieden wij u een gedeelte dat o.i. als inhoudelijke ruggegraat is te beschouwen.

Ook het politieke vervolg op het STUK, van Mierlo's spectaculaire aankondiging van de D'66 bemiddelingspoging tussen PvdA en KVP, veroorzaakte wilde rimpelingen in onze pragmatische vijver. De gemengde weerslag van een en ander vindt u in dit nummer. Van eenstemmigheid is zoals gebruikelijk geen sprake.

Redactie.

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: D. Bark (€), A.R. v.d. Burg (%), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x), J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Rectificatie: ten onrechte is in ons vorige nummer de naam van het geheime redaktielid vermeld.

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter.

Redaktieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/aug. (11 nummers)
4^e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00

losse nummers: " 1,00

Kopy voor het volgend nummer gaarne vóór 18 oktober bij de redactie.

Nasser (1)

(vK) De reacties op Nasser's overlijden hebben, naast de altijd nog onvermijdelijke porties hypocrisie in zeker 90 variaties, weer eens aangetoond dat de wereld nog niet toe is aan een Pragmatische Internationale. Als de dood van één man nog zoveel politieke betekenis heeft, zoveel emoties en onbestemde angsten losmaakt kon het nog wel eens heel lang duren voordat de tijden doorvoor rijp zijn. Laat dit ook een waarschuwing zijn: in de door ons voorgestane democratie-op-de-persoonlijke-toer moet dit soort verbondenheid met personen uitgesloten zijn.

dagvandaag

Nasser (2)

(vK) Had Nasser een goed D'66-er kunnen zijn (over de doden overigens niets dan goeds)? Gezien de resultaten van zijn leiderschap in een uiterst moeizame situatie moet hij haast wel een pragmaticus geweest zijn. Dat klopt misschien wel. Maar een democraat was hij, naar onze maatstaven, waarschijnlijk niet. De inspraak van onderop leek in zijn één-partij land zo op 't oog nergens op (maar misschien viel het mee of kon het ook niet anders). Maar toch zou hij volgens het nieuwste criterium een goed D'66-er geweest zijn: hij bracht partijen tot elkaar die erger overhoop lagen dan de PvdA en KVP.

dagvandaag

Troonrede

(vK) Een kort maar intrigerend vraagje: waarom hadden alleen de kabouters een alternatieve troonrede en niet eens een slechte?
En overigens: nog een keer zo'n troonrede en Udink zou alle redenen hebben zijn huidige portefeuille te combineren met die van Binnenlandse Zaken. Dan kan die 1% naar de BVD.

dagvandaag

Geheim (3)

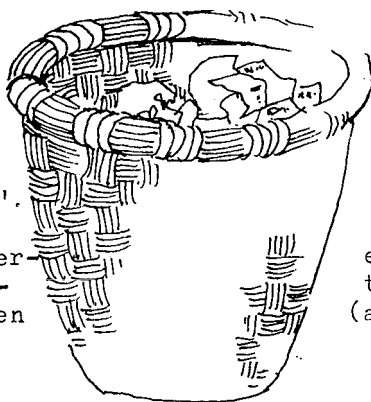
(x) In ons vorige nummer moesten wij twee gevallen van ontrechte geheimhouding signaleren; nu hebben we er weer een en niet zo'n kleintje! Het hoofdbestuur heeft zich, zoals U ongetwijfeld weet, deze zomer beziggehouden met het analyseren van de politieke situatie in Nederland en een aantal mogelijkheden bedacht voor D'66 om daarop te reageren. Een en ander is neergelegd in een lijvig stuk van 16 kantjes in een groen kaft met als opschrift "HET STUK 29 AUGUSTUS 1970". Dit stuk vormde onderwerp van bespreking in vijf regionale vergaderingen op 29 augustus jl. van delegaties uit het hoofdbestuur met een aantal speciaal uitgenodigde "inner Circle" D'66-ers, nl. Afdelings- en Regiobestuurleden en Raads- en Statenfractieleden. Tot zover is alles nog wel aanvaardbaar - het beraad had slechts het karakter van een hearing - al zou uitbreiding van de uitnodiging tot in beginsel alle leden - of een representatieve steekproef! - natuurlijk aanzienlijk meer in overeenstemming zijn geweest met de idealen die wij steeds zo voor in de mond hebben wanneer wij het politieke gedrag van "de anderen" beschouwen, nl. openheid en het betrekken van "de burger bij het bestuur". Volstrekt onaanvaardbaar is echter dat het HB de ter vergadering aanwezigen met zoveel woorden verbood mededelingen te doen over het discussiestuk en de resultaten van de beraadslagingen daarover. Als reden voor deze geheimhouding werd opgegeven "omdat wij de slagkracht van onze plannen niet wensen aan te tasten door onvolledige en vroegtijdige publikaties in de pers". Dat een in enkele honderden stuks verspreid stuk van enig politiek belang überhaupt buiten de pers gehouden kan worden is voor een partijbestuur, dat toch wel eens van de "brief van Nederhorst" zal hebben gehoord, onbegrijpelijk naïf; prompt publiceerde de Volkskrant dan ook een uiteraard "onvolledig" verslag. Maar die naïviteit vinden wij niet het ergste. Wat ons dwars zit - en dat is zeer zwak uitgedrukt - is dat het hoofdbestuur van de politieke partij met de meeste democratie- en openheidspretenties deze idealen bij de eerste de beste gelegenheid waarbij ze tactisch niet zo best te pas schijnen te komen naar de prullemand verwijst!

Dat het niet in het bijzonder het hoofdbestuur is waarbij deze idealen weinig diep geworteld blijken werd Uw verslaggever pijnlijk duidelijk op een vergadering van zijn afdeling waar een en ander werd besproken. Geheel in lijn met de wensen van het hoofdbestuur was deze vergadering uitdrukkelijk alleen voor leden toegankelijk, terwijl met opzet tevoren geen stukken ter bestudering aan de leden waren toegezonden. Toen Uw verslaggever dienaangaande opmerkte dat hier sprake was van een afglijden naar de gewoonten van het "establishment" en dat hij hoopte dat dit de eerste en tevens de laatste geheime D'66 vergadering was die hij zou bijwonen, veroorzaakte dit achter de tafel wel enig verzitten, maar geen volmondige erkenning dat we aldus helemaal op de verkeerde weg waren. Ook de aanwezige "gewone leden" vonden, voorzover ze zich uitspraken, de geheimdoenerij van het HB en van hun afdelingsbestuur heel normaal. Zo langzamerhand begin ik te geloven dat die veelgeroemde "mentaliteit" waardoor D'66 zich zou onderscheiden van "de rest" slechts aan de duim van de copywriters is ontsproten.

dagvandaag

Alle Hens

(vK) Gruyters heeft gemeend 2-lo) dat het tot daaraan toe voorzitter Fiege lid zijn van "niet aan dek moeten vertonen". dek dan gereserveerd zijn? damse biergebruikers met het veralsmede de goede potentatenmenneens met alle hens aan dek komen minste).

te moeten beweren (in HP van is dat mensen als de Haagse de partij, maar dat ze zich Voor wie zou volgens Gruyter dat Zeker voor de authentieke Amster-eiste aantal sterren en balken, taliteit. Het wordt tijd dat we (als het ons nog houden kan ten-

HET STUK 29 AUGUSTUS 1970

Onderstaand het aangekondigde gedeelte dat o.i. de ruggegraat van het gemengde geheel vormt.

"Doorbordurend op de 3 mogelijkheden die wij zojuist hebben genoemd t.a.v. de toekomst van D'66, n.l. er mee uitscheiden, doorgaan op de oude voet of doorgaan door een nieuwe aanpak te kiezen, heeft het HB, dat heeft u waarschijnlijk al begrepen, voor de laatste mogelijkheid gekozen. Binnen deze mogelijkheid komen verschillende alternatieven voor. Zo kunnen wij, wat de politiek/strategische lijn van onze "wedergeboorte" betreft proberen onze kraakakties:

- alleen uit te voeren, of
- met anderen uit te voeren.

Deze laatste mogelijkheid houdt o.a. in:

1. We zoeken contact met andere politieke partijen om met hen de mogelijkheden van een nieuw, vernieuwend alternatief te onderzoeken. D'66 zal een helder signaal moeten geven tot de vorming van de oppositie tegen CDU/de Jong/Biesheuvel. De ALV zal de bereidheid moeten tonen op te gaan in een of andere vorm van overkoepelende organisatie; daartoe zullen wij overleg moeten plegen met politieke- en andere relaties.
2. We bieden de andere politieke partijen ons regeringsprogramma aan eind december én de mensen die wij daarvoor beschikbaar stellen en vragen de partijen of een dergelijk programma vóór de verkiezingen voor hun aanleiding is het als uitgangspunt te laten dienen voor onderhandelingen over een komende regering vóór de verkiezingen van 26 april 1970. De ALV's zullen deze beslissingen moeten nemen.
3. We gaan zeggen, hier is ons programma e.d.; take it or leave it.
4. We gaan stembusakkoorden sluiten, fuseren met bestaande partijen e.d. (PAK formules e.d.).
5. We bieden ons aan als HET progressieve alternatief voor de PvdA en opteren daarom voor een Kabinet met de CDU, mits van te voren haar programma én bezetting besproken en bekend gemaakt.
6. We bieden ons aan als het progressieve alibi voor de KVP e.d. om ons en hen in staat te stellen met de VVD in zee te gaan.
7. We gaan bewust de oppositie in en richten daarop ook onze campagne.

Eerlijkheidshalve zijn de eerste 2 alternatieven het aantrekkelijkst, waarbij ad 2. o.i. de voorkeur verdient. Indien wij voldoende stootkracht kunnen opbrengen en dat voldoende duidelijk kunnen maken, kunnen we ook alleen streven naar een dragen van regeringsverantwoordelijkheid (het minderheidskabinet/zakenkabinet Van Mierlo).

Het eerste uitgangspunt is dus gelegen in een herformulering van onze staatsrechtelijke gedachten zodat ze politiek operationeel worden. Daarnaast stellen wij ons voor d.m.v. het beleidsplan het geheel in programmatische zin te completeren.

Willen wij de kiezers met de machtsvraag, dus met de vraag wie van hen mag regeren, confronteren, dan zullen wij ons regeringsprogramma met de financiële bijlagen ook inzet moeten maken van de grote politieke strijd die ons wacht. In dat beleidsplan, waaraan de beleidsplanwerkgroep momenteel hard werkt, zullen onzerzijds een aantal strijdpunten centraal moeten staan. Te denken valt hier aan het hele vraagstuk van de milieubeheersing; een typisch politiek punt voor D'66.

Wat de politieke strijdpunten (issues), die wij voorop willen stellen, betreft zijn we uitgegaan van de volgende 5 thema's:

- 1) DE OPEN SAMENLEVING
- 2) MILIEUBEHEERSING
- 3) TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING
- 4) VREDE EN VEILIGHEID
- 5) RECHTVAARDIGE WELVAARTSVERDELING

Deze 5 thema's zouden samen te vatten zijn onder het thema Geestelijke en Materiële Leefbaarheid van onze Samenleving

De eerste drie thema's zouden in onze regeringsconceptie typische posten voor een minister zonder portefeuille, direkt onder de (gekozen) premier, zijn.

De volgende programmatische prioriteiten zijn bij deze 5 thema's onder te brengen:

- ad 1. Allerlei democratiseringsaspecten én fundamentele uitgangspunten van onze samenleving worden hier ter discussie gesteld, zoals
- a. Democratisering onderneming, onderwijs e.d.
 - b. Optimale inspraak, medebeslissing e.d. op lokaal niveau.
 - c. Openbaarheid regel, geheimhouding uitzondering.
 - d. Betere en democratischer bestuursoplossingen voor grotere gemeenten, toekomstige en bestaande agglomeraties en provincies.
 - e. Gekozen burgemeesters en, nogmaals, actieve deelname van ieder.
 - f. Het doorbreken van allerlei taboes die nog sterk in de wet doorleven, zoals het feit dat het Huwelijk nog steeds HET uitgangspunt is voor veel maatschappelijke regelingen, b.v. t.a.v. volkshuisvesting, belastingen, erfopvolging e.d. Zonder te willen tornen aan het huwelijk als relatievorm, moeten dezelfde faciliteiten ook bestaan voor ongehuwden, concubinaten, homofielen, communes e.d.
- ad 2. a. Een stijging van het Nationaal Inkomen en Produkt desnoods ongeschikt maken aan de zorg voor een schone, niet verontreinigde wereld, dus:
- rigoureuze maatregelen tegen de luchtverontreiniging zoals strenge vestigingseisen voor industrie en scherpe wettelijke maatregelen tegen verontreiniging door het verkeer;
 - stopzetting van iedere verontreiniging van ons kostbare water; het behoud van flora en fauna, b.v. in onze natuurgebieden zoals de Waddenzee, is niet alleen van belang voor de dieren, maar ook en vooral voor de mens in heel Europa;
 - onderwijs en informatie opdat de mensen zich de dodelijke gevaren van het komende vervuilingstijdperk gaan realiseren.
- b. Een stukje milieubeheersing ligt ook in het besef dat onze bevolkingsaanwas drastisch moet verminderen, zodat een democratische bevolkingspolitiek, met inbegrip van gebruikmaking van de modernste middelen, moet worden ontwikkeld.
- ad 3. Volledige aanpassing van de technologische ontwikkeling aan de maatschappelijke structuren, met behoud van de wens te willen bijdragen aan een verdere ontwikkeling van de techniek in een democratisch kader. Ook de Derde Wereld zal door ons in staat moeten worden gesteld van deze ontwikkeling te profiteren. Voorop dient te staan dat de mens in staat wordt gesteld overzicht en controle te behouden op de technologische vooruitgang.
- ad 4. De Vrede en Veiligheid
- Een evenwichtige en niet overtrokken defensie, die vooral gericht wordt op een kwalitatief hoge vredestaak, b.v. voor de UNO.

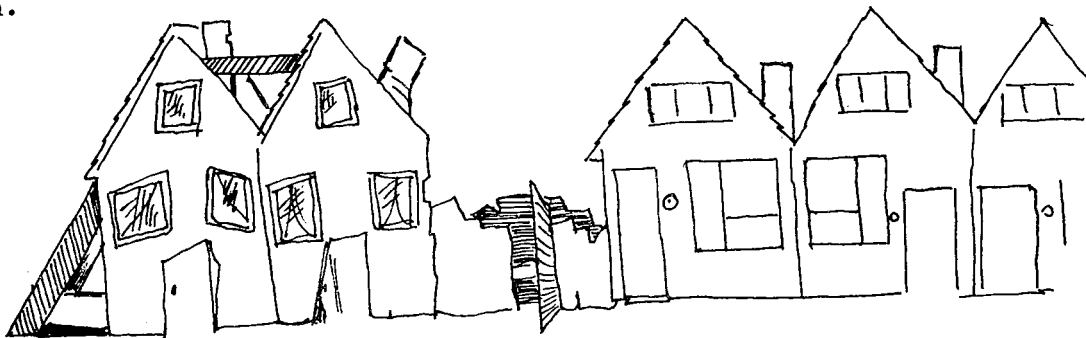
- Bijdragen tot een aanzienlijke vermindering van de spanningen, zowel tussen Oost - West als tussen Noord - Zuid, hetgeen een totale ommekeer van de Nederlandse politiek betekent.
- Nederland zal zich veel positiever dienen op te stellen bij alle vraagstukken die betrekking hebben op onderdrukking, vervolging en diktatuur.
- De Nederlandse bijdrage aan de NAVO zal in kritische zin moeten worden bezien.

ad 5. Rechtvaardige welvaartsverdeling

Zowel in eigen land als in de derde wereld zal dit thema centraal dienen te staan, m.a.w.

- Nederland dient naar een realistische verhoging van de ontwikkelingshulp te streven, liefst in samenwerking met andere rijke landen.
- De EEG zal een bijdrage dienen te leveren tot een nivellering van de enorme verschillen tussen rijke en arme landen.
- In Nederland zelf zal gestreefd moeten worden naar verwezenlijking van verschillende voorwaarden voor een optimale deelname van de bevolking aan onze democratische samenleving, dus:
 - . een snelle oplossing van de kwantitatieve en kwalitatieve huizenneed;
 - . veel, veel meer geld voor het onderwijs, vooral voor de jongsten onder ons én betere begeleiding van dat onderwijs;
 - . dezelfde faciliteiten, ook in werksfeer voor de werkende jongeren zodat ook zij dezelfde mogelijkheden tot ontplooiing krijgen;
 - . veel meer financiële aandacht voor de oudere mensen én betere begeleiding.

Dit zijn slechts een aantal politieke strijdpunten die wij voor de nabije toekomst van groot belang achten. Ze komen allemaal in het beleidsplan te staan, uitgewerkter dan hier én wat het belangrijkste is, voorzien van de noodzakelijke financiële bijlagen zodat wij precies kunnen aangeven WAAR we het geld vandaan halen en waaraan we het gaan besteden.

VAN MIERLO'S PLAN

door A.C. de Goederen

Nadat op maandagavond 21 september 1970 om vijf over half elf heel D'66 zich als resultaat van telefonische mond-op-mond beademing rond de beeldbuis had geschaard en vervolgens gelaten een aantal inmiddels weer vergeten Achter-het-Nieuws issue's had doorstaan verscheen dan eindelijk het lang verbeide aangezicht van de Grote Leider op het blauwe scherm. Sorry, voor de cynische toon, maar zo welt het in me op als gevolg van de hele set-up, en, ik moet het tot mijn schande toegeven, aldus vooringenomen zaten we - dat is de redactie van Peperbek toevallig in vergadering bijeen - daar te kijken. Het klimaat was dus niet gunstig voor een positief oordeel over Van Mierlo's plan een serieuze poging te ondernemen om de oud-zeer-kloof tussen PvdA en KVP te overbruggen. De honende commentaren waren niet van de lucht en we zaten ons duchtig te generen wanneer Van Mierlo volgens de regelen van de bekende "alleroudste" kunst zal heen te draaien om de nuchtere opmerkingen van de interviewer ("U wilt de PvdA en de KVP lijmen; hoe is dat te rijmen met de ontploffingstheorie?").

Na een nachtje slapen ben ik echter tot de overtuiging gekomen dat Van Mierlo misschien inderdaad een goed initiatief heeft genomen, al was zijn presentatie dan ook zwak. Ik zal proberen dat uit te leggen.

De politieke doeleinden van D'66 zijn, met de groei tot een serieuze politieke partij, tamelijk veelomvattend geworden, en terecht. De indeling in vijf thema's, zoals weergegeven in het Stuk 29 Augustus en reeds eerder in een Democraat vormen m.i. een uitstekende samenvatting van die doeleinden. Staatsrechtelijke vernieuwingen en partijvernieuwing (o.a. in de zin van deconfessionalisering), ook zeer voorname zaken in onze politieke kraam, vormen geen doel in zichzelf maar zijn op een gegeven ogenblik slechts middel om de eerder genoemde doeleinden naderbij te brengen.

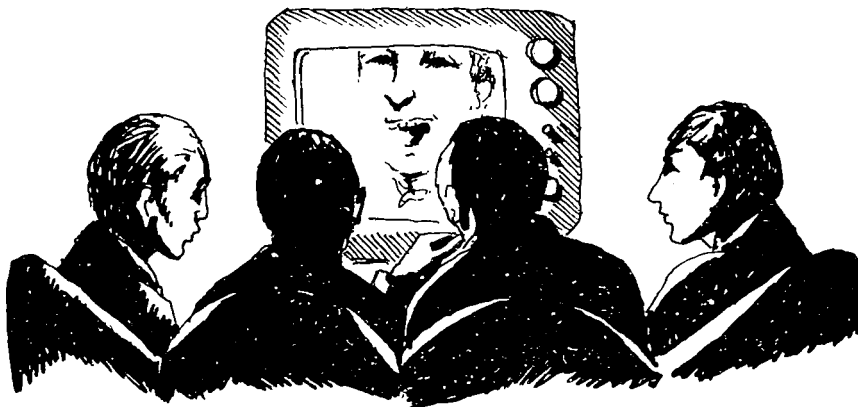
Dat geldt ook voor de zg. "breekijzertheorie" die was gebaseerd op de gedachte dat "de anderen" door bedreiging met electoraal verlies of tot overneming van onze ideeën, of tot "ontploffing" zouden kunnen worden gebracht. Inmiddels is gebleken, dat de "anderen", geheel volgens onze theorie, door onze ideeën op een groot aantal punten zijn wakker geschud en die denkbeelden, deels slechts met de mond of verzwakt, maar deels ook vrij volledig en in ernst hebben overgenomen.

Als logisch gevolg van deze ontwikkeling bleef een echte ontploffing uit. (misschien nog niet zo erg: "scheiding der geesten" betekent isolatie, verder uit elkaar groeien en tenslotte pas met recht vastvriezen van de posities; ik zie dan liever voortgaande confrontatie van verschillend denkenden binnen dezelfde oude vertrouwde clubs, al hebben die clubs zakelijk nog zo zeer hun tijd gehad) Er is dus een nieuwe situatie ontstaan, waarin we ons opnieuw moeten bezinnen op de te voeren strategie om onze doeleinden verder naderbij te brengen.

Terwijl echter veel D'66-ers zich mentaal hebben vastgebeten in de eerder uitgestippelde weg en als gevolg daarvan de nieuwe koers van Van Mierlo als een afgang ondergaan, als een verzaking van de oorspronkelijke idealen, is de fractievoorzitter niet in deze val getrapt, maar blijven doordenken, open voor het gewicht van nieuwe gegevens. Ik acht dat op zich geen geringe verdienste.

Daarmee is natuurlijk nog niet gezegd dat de nieuwe lijn nu ook inderdaad in het licht van de nieuwe feiten de beste is. Het oordeel daarover is niet eenvoudig. Van Mierlo's visie berust op een taxatie van een in wezen zeer complexe situatie. Als beroepspoliticus beschikt hij over veel meer informatie daarover dan de geïnteresseerde krantenlezer, het niveau waar ook de meeste "gewone" D'66-leden zich niet boven verheven kunnen achten. Deze informatievoorsprong berust voor een belangrijk deel op persoonlijke contacten met politici van andere partijen, hun opstelling bij in de Kamer aan de orde zijnde zaken (waarover meestal niets in de pers komt) enz. Het is ook bijzonder moeilijk om deze informatie zo over te dragen dat de geïnformeerde die feiten zelf kan beoordelen. Het is jammer het te moeten erkennen, maar deze overwegingen leiden slechts tot de slotsom dat we Van Mierlo voor een groot deel op zijn woord moeten geloven. En daarbij bedenken dat zijn politieke taxaties tot nu toe vaak verrassend goed zijn gebleken. Ik wil overigens graag erkennen, dat Van Mierlo's vrees voor een CDU-gezwel, dat gedurende vele jaren het regeringsbeleid zou kunnen domineren en dat bovendien door de zelf opgelegde afzijdigheid van de PvdA op de VVD aangewezen zou zijn om aan de macht te kunnen blijven, mij plausibel lijkt. Het zou betekenen, dat de progressieve krachten in de confessionele partijen - die in alle aanwezig zijn, ook in de CHU - voortdurend min of meer in buitenspelpositie zouden blijven. Zou daarentegen een verzoening tussen PvdA en KVP tot stand kunnen worden gebracht, dan zou juist de VVD buitenspel worden gemanoevreerd en met haar de behoudende krachten binnen de confessionele partijen. Voorwaarde voor het slagen van deze opzet is vooral dat de KVP zowel programma-tisch als persoonlijk voor de PvdA weer voldoende geloofwaardig wordt. Met het verdwijnen van Schmelzer, het lijsttrekkerschap van Veringa en het kernprogramma Steenkamp moeten hier toch mogelijkheden zijn. Uit de reacties, enerzijds voorzichtig positief van KVP- en PvdA-zijde, anderzijds zeer negatief van VVD-zijde - die zien een lelijke bui groeien - meen ik te mogen afleiden, dat Van Mierlo's initiatief op een goed gekozen moment is gekomen.

Tenslotte nog dit: Ten aanzien van het punt partijvernieuwing, de vorming van nieuwe politieke eenheden met voor de kiezer duidelijker verschillen in doeleinden en verdwijnen van het confessionalisme in de partijvorming, zal een hernieuwde regeringscombinatie met KVP en PvdA een neutraal karakter hebben, althans geen verslechtering te zien geven van de kansen daarop in vergelijking met thans. De spanningen tussen progressieven en conservatieven binnen de confessionele partijen blijven bestaan. Als Van Mierlo zijn zin krijgt zullen alleen maar de progressieven nu weer eens boven komen liggen.

Eind augustus stelde het hoofdbestuur een discussienota op (zie elders in dit blad) en droeg daarin zestien pagina's lang gedachten over de nabije toekomst van D'66 aan. Het stuk maakt de indruk haastig in elkaar gezet te zijn, maar zou ook anders wel uiterst verward zijn geweest. Het is slechts geformuleerd, zoals in de passages over de reeds openstaande alternatieven, het is irreëel als het weer in dodelijke ernst van een minderheidsregering-D'66 rept, en het is vaag bijvoorbeeld over een "strijdpunt" (?) als: de technologische ontwikkeling in dienst van de derde wereld.

Ernstiger is het dat de ontwikkeling op langere termijn - het beleidsplan e.d. - dooreen gehaspeld wordt met de problemen die gezien de komende verkiezingen op korte termijn aangepakt moeten worden. In plaats van te veel over dit ongelukkige stuk uit te wijden volgen hieronder een tiental punten met een vereenvoudigde taakstelling voor D'66 in de komende weken.

1. D'66 heeft een eerste fase afgesloten en is niet meer de maagdelijke partij van vier jaar geleden. Er is misschien minder bereikt dan velen hadden gehoopt - an anderen gevreesd -, maar: er is een partij opgebouwd, er is een goede kamerfractie, er zijn vertegenwoordigers in provinciale en gemeenteraden, er is "presence" en nog veel goodwill.
2. De tweede fase die is ingegaan zal langer duren dan aanvankelijk werd verwacht. Het uiteenvallen van partijen gaat minder snel en lange termijnplanning is daarom nodig (het beleidsplan).
3. Tegelijkertijd staat het politieke leven niet stil, er zijn verkiezingen op komst en er moet gehandeld worden. Daarover gaan de volgende punten.
4. Omdat juist D'66 zich niet kan veroorloven vóór het begin van de verkiezingenscampagne de kiezer klare wijn te onthouden en hem binnen het huidige systeem nog zoveel mogelijk invloed moet geven, dringt de tijd des te meer.
5. Ondanks de schijnbaar eindeloze veelheid van alternatieven *) binnen de "nieuwe aanpak" waarvoor het hoofdbestuur in zijn discussienota kiest zijn er op dit ogenblik slechts twee mogelijkheden:
 - a. D'66 biedt een ontwerp-regeringsprogram aan aan een aantal partijen om in serieus overleg, nog ruim vóór de verkiezingen tot een accoord te komen.
 - b. D'66 publiceert een dergelijk program en kondigt aan alleen dan aan een regeringsformatie deel te nemen na de verkiezingen als aan dat programma in o v e r w e g e n d e m a t e tege- moet gekomen wordt.
6. Een dergelijk D'66 regeringsprogram voor de periode 1971-1975 kan er, concreet toegespitst op enkele hoofdpunten (en nog nader te kwantificeren waar nodig), bijvoorbeeld zo uitzien:
 - I openbaarheid formatie-1971
(door aanwijzing formateur in de Tweede Kamer)
 - II meer invloed voor de kiezer
(door wijziging kiesrecht op basis van meerderheids-
voorstel commissie Cals-Donner)
 - III opheffing woningnood in deze zittingsperiode
(via economische huur met toeslagen voor laagste
inkomensgroepen)
 - IV stabiliseren van defensie-inspanning op bestaand niveau
en verdergaande Europese samenwerking op dit gebied
(standaardisatie)
 - V begrotingsruimte en vrijkomende middelen (bv. III) besteden
vclgens prioriteiten: milieubeheersing, onderwijs, ontwikke-
lingshulp, herstructurering Nederlandse economie.

*) Voor details zie samenvatting discussienota, die er minstens acht noemt. Alternatief 1 en 4 komen op hetzelfde neer en zijn bovendien zonder overeengekomen basisprogramma politieke onzin of verlakkerij of beide. Alternatief 5 en 6 zijn varianten op alternatief 2 dat de voorkeur van het hoofdbestuur geniet en hier in par.5a terug te vinden is. Alternatief 3 is, aangevuld, overgenomen in par.5b, waardoor alternatief 7 - het in oppositie-gaan - uitgesteld wordt. Een minderheidskabinet-D'66 kan niet serieus bedoeld zijn.

7. De poging tot "bemiddelen" tussen de KVP en de PvdA van eind september zal intussen wel een zachte en roemloze dood gestorven zijn. De gedachte was onbegrijpelijk, ondoordacht en onjuist. Onbegrijpelijk omdat het gesprek in de afdelingen over de discussienota met alternatieven nog niet was afgesloten. Ondoordacht omdat er op zijn minst een program had moeten bestaan om als gespreksbasis te dienen. Onjuist omdat dit gebrek goedge maakt moest worden door het overleg toe te spelen aan de "basis", wel de laatste instantie om dit soort politieke handwerk uit te oefenen.
8. Op zichzelf is er veel te zeggen voor een voorkeur voor de combinatie met de KVP en de PvdA, maar men mag daarbij een aantal feiten niet uit het oog verliezen op strafte van zich belachelijk te maken:
- I de KVP ziet in de PvdA geen partner zo lang deze bij zijn motie van voorjaar 1969 blijft.
 - II de PvdA is niet in een positie - als de wil er al toe bestond -, om vóór de verkiezingen de beruchte motie-Lammers te negeren, of via interpretatie te ontkrachten.
 - III de KVP is te ver in zee gegaan met de ARP en de CHU om zich zomaar uit dit verband los te maken.
 - IV de KVP heeft tekenen getoond bereid te zijn nog vóór de verkiezingen uit te spreken naar welke partij(en) de voorkeur uitgaat.
9. Hieruit volgt dat op zeer korte termijn, op basis van een voorlopig en zo concreet mogelijk regeringsprogram van enkele hoofdpunten een tweetal gesprekken op gang gebracht moeten worden, één met de PvdA en één met de drie confessionele partijen. Resultaat in het eerstgenoemde gesprek zou de kern van een "progressieve concentratie" kunnen betekenen, maar waarschijnlijk geen parlementaire meerderheid opleveren volgend jaar april. Het andere gesprek zou, indien succesvol, kunnen leiden tot het zo gewenste alternatief voor een nieuw kabinet-De Jong.
10. Ook als pogingen, in bovengenoemde zin, niets zouden opleveren, zal D'66 zich tenminste duidelijk, constructief en geloofwaardig hebben getoond en zich daarmee een goed uitgangspunt voor een verkiezingscampagne hebben verschaft. Hoofdbestuur en fractie die een politiek mandaat in de komende tijd willen hebben en houden, zouden dus:
- zeer snel met een voorlopig regeringsprogram-D'66 in hoofdpunten moeten komen (geen ellenlang beleidsplan);
 - op basis van dit stuk gelijktijdig twee gesprekken als hierboven aangeduid moeten beginnen;
 - het resultaat hiervan aan het congres midden-december voorleggen.

A.C.A. Dake

DE PRIJS VAN EEN MENSENLEVEN

De onderdirecteur van een groot bedrijf kwam voor een beslissing op leven en dood te staan. Het was eigenlijk een vrij alledaags geval. Hij kreeg een transport te regelen van een miljard tonkilometer. Hij trad in onderhandeling met de spoorwegen en met vrachtautobedrijven. De spoorwegen boden een contract aan van f 54 miljoen. Er was een vrachtautobedrijf dat het voor 48 miljoen wilde doen. Hij overdacht het volgende. Op een miljard tonkilometer valt er bij de spoorwegen gemiddeld ongeveer één dode. Daarbij is de kans $\frac{1}{2}$ dat dat een rangeerder zijn zal. Op een miljard tonkilometer per vrachtauto vallen 30 doden. Daarbij zijn slechts 4 chauffeurs, omdat die cabines zo sterk zijn. 18 van de dertig zijn bewoners van dorpen etc. waar de vrachtauto doorheen rijdt. De overigen zijn inzittenden van "tegenliggende" personenauto's. Moet men 29 doden laten vallen om f 6 miljoen te besparen? "Ik zal me houden", dacht de onderdirecteur, "aan het oordeel van de gemeenschap". Hij herinnerde zich het ongeluk bij Harmelen. Het parlement had toen geeist dat de Nederlandse Spoorwegen f 500 miljoen zouden besteden aan ATB ^{*}, om herhaling te voorkomen. Zonder ATB kon de kans op een dergelijk ongeluk geschat worden op eens per 15 jaar. Er waren 90 doden bij gevallen, dat is 6 per jaar. De rente van f 500 miljoen kon men in die jaren op f 30 miljoen stellen. Dat is f 5 miljoen per te voorkomen dodelijk ongeluk.

"Ter controle nog eens een ander geval," dacht de onderdirecteur transportzaken. Van elke honderd personenauto's is er ongeveer één betrokken bij een dodelijk ongeluk, over de levensduur van de auto gezien. Voetgangers worden soms door auto's overreden, vooral

*) Automatische Trein
Beheersing

als ze ze niet hebben horen aankomen. Er zijn auto's met de motor voorin, en auto's met de motor achterin. Achterin monteren bespaart ongeveer honderdvijftig gulden aan kruiskoppelingen, als men vergelijkt met "alles voor". Bij motor voorin is de kans op een doodgereden voetganger 1 op 1000, bij motor achterin 1 op 500 (zo schatte hij). Uit het feit, dat er auto's met motor achterin rijden, blijkt, dat het leven van een voetganger nog geen honderdvijftig mille waard is. Dan mocht hij ook z'n 29 doden laten vallen.

Bespreekt men zulke problemen met z'n chef? Het is verstandig om het niet te doen, maar onze onderdirecteur deed het wel. De chef zag geen moeilijkheid. "U hebt niet alleen een verantwoordelijkheid tegenover de gemeenschap," zei hij, "maar ook tegenover onze aandeelhouders, en via die aandeelhouders opnieuw tegenover de gemeenschap. De aandeelhouders zullen U zien komen als U 54 miljoen uitgeeft terwijl het met 48 had gekund! Kijkt U eens, die onveiligheid van dat wegverkeer, het is niet onze taak om daar iets tegen te doen. Onze taak is het maken van plastics. Als wij rationeel produceren, dan handelen wij in het belang van de gemeenschap. Zij heeft te beslissen hoeveel doden daarbij mogen vallen, niet wij. Moeten wij op eigen houtje een norm gaan stellen? De gemeenschap kan dat, als zij wil. Zij kan een belasting heffen op elke dode. Dan wordt de transportwijze, die de minste doden vergt, vanzelf het goedkoopst. Als U dat wenst ingevoerd te zien, dan moet U niet zomaar bij ons bedrijf maar 'ns beginnen. Onze concurrenten doen het immers óók niet! U zou dat via een politieke partij moeten spelen." Toen de onderdirecteur weg was, dacht de chef: "Frits is toch eigenlijk niet geschikt voor dit werk. Een filosoof, een vage dromer. Géén ondernemer." En dat heeft Frits later gemerkt.

↓
Omdat wij een politieke partij zijn, is het probleem van Frits voor ons relevant.

Herman Coster.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "Ik heb Van Mierlo al weer een paar keer bij de mis gezien."
- "Nooteboom zal wel uit de partij gezet moeten worden. We kunnen nu geen mensen gebruiken die op openbaarheid aandringen."
- "Waarom eist de PvdA een ander gezicht van de KVP? Ze hebben toch al andere gezichten."
- "Weet u wat we in D'66 nodig hebben, meneer? Een Romme!"
- "Openbaar lichaam Rijnmond, is dat iets pornografisch?"
- "DS'70 schijnt aan een plan te werken om VVD en KVP tot elkaar te brengen."
- "Je weet nooit hoe zo'n samenwerking uitvalt. Moet Imkamp nou een steen door een ruit van een sex-shop gaan gooien, of gaat Van Schayk de eerbaarheid aanstoten?"
- "Om de geluidshinder effectief te bestrijden moeten we de zwijgende meerderheid zien te vergroten."
- Agnew: "Ik ben geen Udink."
- "De komende verkiezingen zullen worden beheerst door twee popgroepen: The Inks, bestaande uit Udink, Beernink en Roolvink. The Mothers of Invention met Den Uyl, Steenkamp en Van Mierlo."
- "Als D'66 de komende vier jaar een minderheidsregering wil handhaven, zal de BVD wel aanzienlijk versterkt moeten worden."
- "Of zou Beernink, als hij weggaat, de BVD meenemen?"
- "Nou je het zegt, je hoort de laatste tijd niets meer van de BVD. Zouden ze een buiten-parlementaire oppositie aan het voorbereiden zijn?"
- "Je moet in de politiek met je tijd meegaan. Ook Gert Timmerman schijnt het roer te hebben omgegooid."

- "Nu ik wethouder ben geworden, ben ik wel gedwongen de dingen in een ander licht te zien."
- "Het verschil tussen de Damslapers en de Binnenhofslapers is dat de laatsten over een openbare wc beschikken."
- "Je kunt je kinderen maar het beste naar een NAVO-school sturen."

★

OOK IN RIJNMOND KWAM AAP UIT MOUW

In de Rijnmondraad waren D'66, PvdA en CPN, die samen de meerderheid hebben, het eens geworden over een toekomstig beleid, gericht op een gezond leefklimaat. Van de 6 ge-committeerden zouden er 3 PvdA worden, 1 D'66, 1 Prot.Chr. en 1 KVP, aldus de afspraak. Hierbij bedenke men dat Rijnmond-voorzitter Fibbe AR is, zodat in het college de verhouding 4-3 zou zijn, hetgeen de getalsverhoudingen wel ongeveer weergaf. De VVD zou hierbij uit de boot vallen, hoewel deze partij meer zetels had dan de KVP. De kandidaat van de KVP stond echter bij PvdA en D'66 hoger genoteerd.

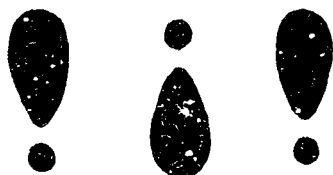
Zo eenvoudig was de zaak echter niet. De confessionelen eisten ook een zetel op voor de VVD, ten koste van D'66. De regeringspartijen claimden samen 3 van de 6 zetels. Zou de zaak omgekeerd hebben gelegen, zoals in Den Haag b.v., waar deze groep een meerderheid heeft, dan zou die meerderheid zich daar niets van aangetrokken hebben en redeneren dat de minderheid zich bij de meerderheidsopvatting neer moet leggen. De confessionelen zijn nu eenmaal doortrapper in deze zaken. Ze begonnen pressie uit te oefenen op de PvdA, in de geest van: Als jullie je zin doordrijven, dan doen we niet mee en dan behoeven jullie niet op enige steun van de regering, noch van de aangesloten gemeentebesturen te rekenen. Bij de verkiezing van ge-committeerden weigerden de KVP- en PCC-ge-committeerden hun benoeming te aanvaarden.

Over een week moest nu een nieuwe stemming worden gehouden. Er ontplooidde zich een grote politieke bedrijvigheid. De confessionelen hielden voet bij stuk. Een konsekwentie zou kunnen zijn dat nu PvdA en D'66 alle posten zouden bezetten in de verhouding 4-2. Een deel van PvdA- en D'66-fractie durfde dit echter niet aan. Men vreesde dat een dierlijk Rijnmondbestuur grote hindernissen op zijn pad zou ontmoeten, met name bij de verwezenlijking van een nieuw statuut, waarbij Rijnmond veel grotere bevoegdheden zou krijgen. Vooral in Rotterdamse politieke kringen heerst sterk verzet tegen overdracht van bevoegdheden, ook binnen de PvdA-fractie. Men fluistert zelfs dat sommige Rotterdamse PvdA-wethouders zo gekant zijn tegen een machtig Rijnmond, dat ze liever de minder ver gaande fracties van confessionelen en VVD in Rijnmond zouden steunen dan hun eigen fractie. Er zijn ook duidelijke tegenstellingen tussen de D'66-fractie in de gemeenteraad en in de Rijnmondraad, met name wat betreft de vestiging van een hoogovenbedrijf op de Maasvlakte. De confessionelen, die natuurlijk op de hoogte waren van deze onzekerheden en tegenstellingen, voelden zich sterk staan. Ze hielden voet bij stuk.

Het resultaat was dat in de vergadering van de Rijnmondraad op 28 september de PvdA bakzeil haalde. D'66 was daardoor gedwongen zijn reeds benoemde ge-committeerde, Schieven, terug te trekken. Daarmee was de weg geëffend voor de VVD-ge-committeerde. Bij de verkiezing van deze en de confessionele ge-committeerden verliet een groot deel van PvdA en D'66 de zaal, zodat nog net het quorum aanwezig was. De rest stemde blanko. Het resultaat was dat deze ge-committeerden werden gekozen met 26 tot 30 stemmen van de 82 raadsleden in totaal. Niet bepaald een benoeming om trots op te zijn. Maar dat zal hun een zorg zijn. Het hoofddoel is bereikt: D'66 is uit het bestuur geweerd.

Pikante bijzonderheid is nog dat het hoofdbestuur van de CPN aan al zijn gemeenteraadsfracties het consigne heeft gegeven onder geen beding een D'66-candidatuur te steunen, waarmee deze partij zich dus wel ongeveer conformeert aan KVP, ARP, CHU en VVD. De Rijnmondfractie van de CPN heeft dit bevel echter niet opgevolgd. Er zal nog wel wat voor ze zwaaien.

Zei Rotterdams VVD-raadslid op de publieke tribune na afloop tegen D'66-er: "Jullie gaan aan je fatsoen te gronde."

(Appèl, 15 september 1966)

Het andere D'66

Het wordt de kiezer niet gemakkelijk gemaakt. Naar de mening van vele partijleden is D'66 er onvoldoende in geslaagd zijn grondgedachten op de kiezer over te brengen. Maar wat zijn dan die grondgedachten? En is wat er dan wèl is overgekomen verkeerd? Sinds de opzienbarende voorstellen van het hoofdbestuur half oktober is het er allemaal niet eenvoudiger op geworden.

Bij delen van het publiek leven twee voorstellingen omtrent D'66. De ene is die van een centrumachtige partij, of iets links daarvan, die genoeg heeft van de dogmatische opstelling van liberalisme en socialisme en die liever van beide wat goeds pikt. Het karakter van D'66 is daarmee verwant aan dat van de confessionele partijen, behoudens dan het ontbreken van een geloofsetiket en een iets dichter bij de PvdA staan. (het progressief-centrum-gezicht) De tweede voorstelling is die van een vernieuwingsbeweging in de politiek, van mensen die eens lekker op een niet al te onbeschaafde wijze tegen allerlei zaken willen aantrappen (het witmakers-gezicht).

Beide voorstellingen zijn in zoverre juist, dat ze ook beide binnen de partij hun aanhang hebben, al zal die van de tweede voorstelling verreweg het grootst zijn. Ook binnen één persoon kunnen deze voorstellingen door elkaar spelen. Deze twee gezichten hebben in niet geringe mate bijgedragen tot een zekere verwarring. De wat nauwkeuriger oplettende kiezer zag het tweede gezicht, maar de oppervlakkige kennisnemer van berichten zag vooral het eerste gezicht. Ongetwijfeld zijn de kiezers van D'66 uit beide groepen gerecruteerd. Het gevaar hiervan is: handelt men volgens het ene gezicht, dan worden de mensen die op het andere gezicht zijn afgekomen teleurgesteld.

Het is duidelijk dat D'66 eens uit beide voorstellingen zal moeten kiezen. Dit zal altijd betekenen dat een aantal leden en kiezers met de andere voorstelling zich teleurgesteld afwenden. De keuze is dus van het grootste belang voor de toekomst van D'66 en die van zijn leden. Door de voorstellen van het hoofdbestuur is die keuze in feite al gemaakt. Let wel, niet de keuze van het toekomstige beleid, maar de keuze van de voorstelling bij het publiek van D'66. Op langere termijn komt het echter op hetzelfde neer. De samenstelling van het toekomstige ledenbestand wordt immers bepaald door de nu opgeroepen voorstellingen. De aanhangers van die voorstelling zullen komen, de anderen zullen gaan.

Ik vraag mij af of het hoofdbestuur zich deze konsekwentie wel voldoende heeft gerealiseerd. Ik vraag mij stellig af of een dergelijke voor de toekomst zo belangrijke keuze niet door een ledenvergadering moet worden gedaan. Laat men mij niet aankomen met het verhaal dat het allemaal heel anders bedoeld is en dat ik het niet begrepen heb. Over die bedoelingen praat ik nog. Ik heb het uitsluitend over de voorstellingen bij het publiek en de gevolgen daarvan.

Rooms

De KVP en zijn voorganger de RKSP zijn van ouds de meest dubieuze elementen in onze Nederlandse politiek geweest. Terwijl de CHU en de ARP in het algemeen het conservatievere deel van de Protestanten om zich heen verzamelden, was de KVP een soort dwarsdoorsnede van de gehele Katholieke gemeenschap. Dit feit, de veel minder grote rechtlijnigheid dan van de orthodox Protestanten en het uit een sociale minderheidspositie voortvloeiende opportunisme, maakten de KVP tot een kleurloze, zo men wil karakterloze, klontering in de Nederlandse politiek. De richting ervan werd op ieder moment bepaald door een klein groepje leiders, wier streven voornamelijk was gericht op het doe-dan-ook meedoen (oorspronkelijk: mee mogen doen) aan de macht.

De noodzakelijke taktiek daarbij is het snel en onverwacht boompje verwisselen. Zou men dit niet doen, dan zou op de lange duur de kleur van de KVP worden bepaald door die van de partijen waarmee men samenwerkte. Zonder die taktiek is de KVP nergens. Vele decennia is ze met succes toegepast. Een paar jaar geleden kwam een kink in de kabel: de beruchte resolutie van de PvdA. De eerste jaren zou de druk ervan niet groot zijn, omdat kort geleden weer voor samenwerking met de VVD was gekozen, maar eens moet men weer verspringen naar de andere boom. De weg daarnaar toe is versperd.

Men zou zich nog wel uit de moeilijkheden hebben gered, als niet gelijktijdig een andere ontwikkeling op gang was gekomen, namelijk de werkelijke emancipatie van de Katholieken, zich uitend in het willen doen van een werkelijke politieke keuze. Sommigen uitten dat door op een andere partij te stemmen, anderen door binnen de partij aan te dringen op een bepaalde koers. Dit heeft de leiders in grote verlegenheid gebracht, zo al niet in een paniekstemming. De grootste verliezen treden op aan de kant van mensen die naar D'66 of de PvdA gaan. Het gevaar aan de andere kant was juist weer enigszins bezworen. Dit dwong de leiders op veel kortere termijn dan aanvankelijk was voorzien het oog weer naar de andere kant te richten. Men had nog gehoopt het te kunnen redden door verster-

king te zoeken bij de ARP en de CHU, maar dit bleek niet voldoende. In alle haast werd het programma-Steenkamp in elkaar getimmerd, allerlei leiders die in dit beeld niet passen, kondigden aan in 1971 niet terug te keren, geruchten over moeilijkheden in het kabinet werden verspreid.

Zolang echter de PvdA zou vasthouden aan zijn motie, kon de KVP bij de volgende verkiezingen niet uit de voeten. Pikante bijzonderheid daarbij is dat vele leiders van de PvdA zich destijds fel tegen de anti-KVP-motie hebben verzet, maar later hebben begrepen en welke immense betekenis deze was. Het gevolg is dat zij zich er nu enthousiast achter hebben geschaard, zij het met de hoop er ook weer eens van af te komen. Intussen is de KVP-leiding volkomen gedemoraliseerd. De partij loopt leeg. Elk animo ontbreekt. Even heeft men zich vastgeklampt aan de toch nog meevallende verkiezingsuitslag, maar bij nauwkeuriger analyse bleek dat de achteruitgang zelfs in een stroomversnelling was geraakt, terwijl de PvdA zich wist te handhaven. Het beeld was vertroebeld door de abrupt optredende kiezers-absentie bij degenen die het allemaal niet meer zagen. Er heerste een geweldige downstemming.

Op dit somberste van alle momenten uit de KVP-historie gebeurde het grote wonder. Het hoofdbestuur van D'66 kwam met zijn bekende voorstel. Grote feestvreugde heerste in de KVP-gelederen. Dit kon immers de opening worden, waardoor KVP en PvdA elkaar de hand konden reiken. Bovendien kon het in eerste instantie schitterend gecamoufleerd worden door de aanwezigheid van D'66, dat tevens in staat was de PvdA tot andere gedachten te brengen. Het is nu nog slechts een kwestie van de CHU en de ARP mee naar binnen smokkelen, want dan voelt men zich sterker en is de invloed van de PvdA naar verhouding geringer.

Rood

De PvdA staat ook wankel. De sombersten daar zien een eindeloze, onvruchtbare oppositieperiode voor zich. Vooral voor degenen die al eens van de boom der macht hebben geteget is dat toekomstbeeld niet aantrekkelijk. Als met hulp van D'66 de KVP in hun richting kan worden getrokken, biedt dit voor de toekomst aantrekkelijke perspectieven. Op het jongste congres heeft men dan ook prompt de deur op een kier gezet. Zowel voor KVP als voor PvdA geldt natuurlijk het parool: vooral zo min mogelijk van je enthousiasme laten blijken.

Rooms-rood

De mogelijkheid is niet uitgesloten dat nu het volgende gaat gebeuren. Er komen besprekingen tot stand. De KVP komt met de ARP en de CHU aandragen. De PvdA heeft tegen de ARP niet zo veel bezwaar, maar D'66 wel, want dat was natuurlijk niet de bedoeling. Om de zaak niet te laten stranden, geeft men echter toe. Men is allemaal wel bereid de CHU een beetje op de achtergrond te houden, al mag er wel een waarnemer bijzitten. Na enige tijd vinden KVP en PvdA elkaar. Men zit nu alleen nog met de andere partijen in zijn maag. Dat wordt een kwestie van wat postjes weggeven. De CHU voelt wel aan niet veel in te brengen te hebben en is gauw tevreden gesteld. De ARP heeft wat programmeisen, maar moet genoegen nemen met twee ministerzetels. D'66 is het lastigst, want die zit met een tegenspuiterende achterban. PvdA en KVP willen een heel eind tegemoet komen wat het kiesstelsel betreft, n.l. een districtenstelsel dat ten gunste van KVP en PvdA werkt. Een echt personenstelsel durft men niet aan, zeker niet in KVP-kringen, want daarvoor beschikt men niet over voldoende persoonlijkheden. D'66 zal daar misschien in-trappen, onder het motto: beter één vogel in de hand dan tien in de lucht. Men besluit tot 15 ministers: KVP 5, PvdA 5, ARP 2, D'66 2, CHU 1. D'66 krijgt aangeboden: financiën en justitie. Financiën weet men echter terug te spelen naar de KVP. Hiervoor in de plaats komt ontwikkelingshulp. De ARP krijgt binnenlandse zaken en CRM, de CHU krijgt landbouw. Voor de KVP is er: financiën, algemene zaken, defensie, onderwijs en sociale zaken. PvdA: buitenlandse zaken, volkshuisvesting, economische zaken, verkeer en het nieuwe departement van technologie.

D'66 zal lang dubben of het dit alles aanvaardt. De uitslag daarvan is nog niet zeker.

Verwarring

Ongetwijfeld zal er ook gebeuren wat D'66 hoopt: Er zal grote verwarring ontstaan in de gelederen van KVP en PvdA. Door het gesprek naar de afdelingen te verleggen, worden de gesprekken aan KVP-zijde niet gevoerd door leiders, voor wie dit alles een spelletje schaak is, maar door mensen die zich door hun emoties voor of tegen D'66 en/of de PvdA laten leiden. Ze zullen de anderen over het program-Steenkamp horen praten en zich verplicht voelen dit te gaan lezen. Velen zal dan de schrik om het hart slaan. Is dat nou de KVP? Moeten ze van de anderen eisen dat de ARP en de CHU ook mee mogen doen? Of kunnen ze die plaatselijk juist zo vervelende kerels beter thuis laten? Wat moeten ze eigenlijk als KVP-standpunt naar voren brengen?

Bij de PvdA ontstaat een ernstig meningsverschil. Moeten ze gaan praten of moeten ze eerst van de KVP eisen dat deze een ander gezicht vertoont? Is er van de KVP wel iets te verwachten? Wat voert D'66 in zijn schild? Kunnen ze toch niet beter in de oppositie blijven?

Het zou eigenlijk wel een mooi sprookje zijn, als er ook niet verwarring in de D'66-gelederen te verwachten zou zijn. Om te beginnen zullen de onversneden witmakers weinig voelen voor de rol van katalysator om de rooms-rode coalitie te helpen herstellen, ook al is dat met een vleugje D'66. Ten tweede zal er verzet rijzen tegen allerlei als al of niet noodzakelijk geziene compromissen, b.v. toelaten van CHU en ARP, verdunde opname van eigen programapunten in een regeringsprogram, enz. Ook als het niet lukt, zal er een zekere terugslag zijn. D'66 is echter innerlijk sterker dan de beide andere gesprekspartners, zodat het ook beter in staat zal zijn interne moeilijkheden te overwinnen.

De toekomst

De grondgedachte van het hoofdbestuur van D'66 is duidelijk. Het ziet twee alternatieven, òf de komende jaren opgescheept zitten met een opgeverfd kabinet-de-Jong en een machteloze oppositie, òf een poging om de boeg om te gooien en op korte termijn iets te bereiken. Het elan blijft er dan in en in 1975 zou dan gepoogd kunnen worden weer verder te komen.

In wezen is dit een pessimistische beschouwing, ingegeven door het tegenvallende succes bij de laatste verkiezingen en de handhaving van het confessionele blok. In werkelijkheid is de zaak niet zo somber. De afbrokkeling van de confessionelen gaat gewoon door, al gebeurt dat sinds het verdwijnen van de opkomstplicht vanuit een hoger startpunt. De inzinking van D'66 was meer een interne dan een externe zaak. Een groep kiezers heeft geen ander alternatief. De belangstelling voor D'66 in de pers en onder het publiek is weer duidelijk in de opgaande lijn. De houding van de diverse partijen bij de wethoudersverkiezingen wijst erop dat men D'66 nog altijd als een grote bedreiging ziet. Ook de houding van diverse kranten wijst in dezelfde richting. Zo'n bedreiging behoeft niet veroorzaakt te worden door een meerderheid of dooreen wippositie. Ze kan ook voortkomen uit de kracht die er van een partij uitgaat.

Wie naar macht streeft, om langs die weg zijn doel te bereiken, zal inderdaad geen alternatief overblijven dan proberen een verzande politieke situatie te doorbreken, om vervolgens de brokstukken aan zichzelf te lijmen. Voor wie het uitsluitend te doen is om het bereiken van zijn doeleinden, met name de aanpassing van versterkte maatschappijstructuren aan de behoeften en verlangens van de huidige en toekomstige mens, is er nog een derde mogelijkheid: De invloed die van een minderheidsgroep kan uitgaan, eenvoudig omdat deze minderheid het bij het rechte eind heeft en alles een aantal jaren eerder ziet dan de meerderheid. Heeft niet vroeger ook de SDAP zijn belangrijkste doeleinden bereikt, toen ze een minderheid vormde en aan geen enkele regering deelnam?

Het is het grote voorrecht van de bij de tijd zijnde idealistische realist, dat hij niet alleen overtuigd is van zijn gelijk, maar het binnen afzienbare tijd zal krijgen.

A.R. van der Burg

HET "SAMENZWERINGSSYNDROOM"

door J. van Krimpen

Als het (bijvoorbeeld) gaat over de recente onrust in de Rotterdamse havens wordt met een zeker welbehagen verwezen naar de buitenslands getrainde Maoïstische voormannen van de stakers. Gemiddeld effect: de geruststellende gedachte dat we rustig door kunnen sukkelan met de toestanden in ons landje, zij het dat er maatregelen moeten komen tegen samenzweringen en beïnvloeding van buitenaf. Resultaat op langere termijn: bij uitblijven van fundamentele maatregelen woekeren de frustraties voort en staan nieuwe, hevigere erupties ons te wachten.

Het idee van de samenzwering van buitenaf die zich richt op de ondermijnende beïnvloeding in de eigen kring of samenleving is natuurlijk al een oude, vaak gebruikte vorm van zelf- en volksverlakkerij. Ze is zelfs uiteindelijk de kurk, zowel ideologisch als praktisch en aan beide zijden, waarop de koude oorlog voor een niet onaanzienlijk deel drijft. De vraag is echter of we er nu zo langzamerhand niet eens vanaf moeten. Zijn we er nu niet eens aan toe de dingen wat rationeler en zindelijker te benaderen. Wat stelt nu zo'n samenzwering helemaal voor.

Om te beginnen zijn ze slechts zelden een 100% bewezen feit en hebben we doorgaans eigenlijk alleen te maken met oncontroleerbare, zij het min of meer plausibele veronderstellingen. De gegevens die daaraan grond moeten geven zijn immers via een lange, donkere weg - beginnend bij zoiets als een geïnfilterde verklikker van de politie-inlichtingendienst en/of de BVD - bij de gebruiker gekomen. Die gebruiker kent dan z'n eigen bron niet. Laat staan iemand anders. Wie controleert en corrigeert zonodig met

Objectieve criteria de afwijkingen die het gegeven op die lange weg wellicht oploopt? Niemand. En die afwijkingen? Alleen al door beroepsdeformatie, ideologische over-motivatie en de bekende bureaucratische drang tot "waarmaken" (o.a. met het oog op promoties bijv.) zijn die beslist niet denkbeeldig.

Doorslaggevend is m.i. echter het feit dat het al of niet bestaan van samenzweringen en beïnvloeding niet van wezenlijke betekenis is, zeker niet in oorzakelijke zin, voor het maatschappelijke verschijnsel, i.c. veelal een uitbarsting, waaraan ze worden gekoppeld. Zelfs als we steeds aannemen dat de betreffende veronderstellingen juist zijn, heeft dat in feite nauwelijks consequenties voor het te voeren beleid. Zo'n beleid kan slechts zinvol en effectief zijn wanneer het gericht is op het cureren van de oorzaken van de "uitbarsting" of zich acuut manifesterende sociale beweging. Een samenzwering kan nimmer die oorzaak zijn. Als het inderdaad mogelijk zou zijn met een van buitenaf georganiseerde ingreep mensen gericht tot bepaalde gedragswijzen of houdingen te manipuleren zou ook de contra-ingreep eenvoudig moeten zijn. Dan waren ook de reclame en de marketing geheel andere disciplines bijvoorbeeld. In het algemeen is (sociaal) gedrag niet of nauwelijks planmatig te initiëren: hoogstens is het soms mogelijk te katalyseren. En een katalysator is nu eenmaal geen oorzaak. Zo is een samenzwering altijd slechts een secundaire factor; hoogstens een katalysator.

Er is derhalve geen enkele reden om serieus aandacht te besteden, als het ten minste om beleid gaat, aan samenzweringen. Laat staan aan veronderstelde samenzweringen. Wat meer is: we moeten van die veronderstellingen, van deze hardnekkige mythologie die haast een "syndroom" is geworden nodig eens af. Rotterdam is niet het enige voorbeeld. Op alle niveaus, van de internationale samenleving tot het individuele gezin roepen dit soort mythologische veronderstellingen of zelfs axioma's emotionele reacties op die niet alleen per definitie irrelevant zijn, maar die ook het zindelijk denken over, het rustig evalueren van en het serieus werken aan constructieve maatregelen voor het oplossen van maatschappelijke problemen bemoeilijken en soms zelfs belemmeren.

Laten we er bewust naar streven dit soort beeldvorming te relativiseren en laten we ons vooral ook sceptisch opstellen tegenover de personen en organisaties waarin deze beeldvorming als het ware is geïnstitutionaliseerd en die haar derhalve beroepshalve en plichtmatig overeind houden en zelfs uitbouwen: of dat nu defensieve of offensieve bedoelingen heeft. Laten we overigens die kritische houding niet alleen aannemen tegenover dit soort beeldvorming vanuit onze eigen instituties, maar ook wanneer afkomstig van de "andere kant".

DAGBOEK VAN EEN STATENLID

Het klapstuk van de afgelopen weken was wel de Provinciale Weg no.1 oftewel de Duinweg. Zelden werden statenleden zo uitvoerig gedocumenteerd zowel van de zijde van de provincie als van de zijde van burgers die zich verzetten tegen de aanleg van deze weg. Het betreft het traject Scheveningen-Katwijk, waarvan het tracé dwars door de duinen zou komen te lopen. De plannen voor deze weg bestaan al veertig jaar, maar tot uitvoering is het nooit gekomen, voornamelijk omdat de gemeente Den Haag vreesde hierdoor zijn waterwingebied te verliezen. Toen Provinciale Staten dan ook het uitbreidingsplan van de gemeente Wassenaar goedkeurden, waarin deze weg was opgenomen, ging de gemeente Den Haag in beroep tegen deze beslissing bij de Kroon. De minister vroeg op zijn beurt advies aan de Afdeling voor Geschillen van Bestuur van de Raad van State, die hierover op 11 juni j.l. een openbare zitting hield.

D'66 fractie: Hoe groot het aantal natuurliefhebbers in onze fractie ook moge zijn, toch stond van het begin af aan voor ons vast dat onze bezwaren tegen deze weg niet uitsluitend betroffen het verlies van bloemetjes en beestjes. Op 28 mei 1970 zonden wij een brief aan de Raad van State, waarin wij aandrongen geen beslissing te nemen alvorens het provinciaal bestuur van Zuid Holland had overgelegd een zo volledig mogelijke calculatie van sociale kosten en baten, baten in de vorm van tijd-winst e.d. en kosten in de vorm van maatregelen tegen lucht-, water- en geluidsverontreiniging, schade aan natuurgebied e.d.. Tevens wezen wij in deze brief op de wenselijkheid voor de groeiende verkeersproblemen oplossingen op langere termijn te zoeken door een betere ruimtelijke ordening.

Commissievergadering 21 september 1970.

Inmiddels bleven de protesten tegen de weg aanhouden, terwijl de beslissing van de Kroon op zich liet wachten. Met het oog op deze toenemende verontrusting stelden wij, samen met de partij van de arbeid vragen aan G.S., waarin wij verzochten de vaste commissies van advies voor verkeer en voor recreatie in een speciale vergadering bijeen te roepen ten einde opnieuw tot een standpuntbepaling te komen. G.S. gingen hierop in. Deze (openbare!) vergadering vond plaats onder ongekend grote belangstelling van pers en publiek. Tevoren hadden wij als fractie een soort hearing gehouden van mensen van actie-committees, biologen uit de werkgroep milieubeheer van de Leidse Universiteit,

de econoom drs. Hueting, die zich speciaal bezig houdt met het berekenen van de waarde van tot dusver niet in geld uitgedrukte goederen zoals b.v. natuur; voor de verkeersproblematiek werkten wij met een nota van prof. Vonk. Deze laatste stelt duidelijk dat in de komende jaren de toenemende verkeersstroom niet op te vangen is door het aanleggen van wegen. De enige oplossing is het bewust tegengaan van ongebreideld particulier auto-gebruik b.v. door stimulering en intensivering van het openbaar vervoer.

Na deze hearing konden wij tien stellingen poneren, waarin vooral de nadruk werd gelegd op het feit dat de provincie niet kan volstaan met het opvangen van de gevolgen van de toenemende verkeersstroom, zonder iets aan de oorzaken te doen. Als oorzaak van het toenemende noord-zuid verkeer in onze provincie noemden wij het rampzalige beleid van de gemeente Den Haag, dat verkeer-aantrekkende kantoren bouwt in plaats van huizen Wij vroegen dan ook aan het eind van de genoemde stellingen: 1) voorstellen voor planologische oplossingen op lange termijn, die de behoefte aan noord-zuidverkeer doen verminderen 2) een berekening van sociale kosten en baten van de voorgestelde weg en de alternatieven daarvoor, met name het openbaar vervoer.

Op de gecombineerde commissie-vergadering hebben wij deze stellingen rondgedeeld en zoveel mogelijk toegelicht. Na al deze voorbereidingen van onze kant sta je wel even gek te kijken als je merkt dat enkele statenleden van andere partijen op zo'n vergadering komen zonder zelfs de stukken te hebben gelezen!!

Aan provinciale waterstaat en planologische dienst kon in elk geval geen gebrek aan voorbereiding worden verweten. Tot de laatste minuut kregen wij nog dikke nota's die aan zonden tonen, hoe noodzakelijk deze weg toch wel was, terwijl de vergaderzaal zelf versierd was met fraaie en zeer duidelijke foto's van voorgestelde verkeersafwikkelingsmogelijkheden.

Desondanks werd aan het einde van de vergadering een motie aangenomen, waarin wordt aangedrongen de werkzaamheden tot uitvoering van de duinweg voorlopig op te schorten, het openbaar vervoer te verbeteren en aan de aanleg/verbetering van andere wegen voorrang te geven zoals aan P.W. 16 bis tussen Den Haag en Leiden via Voorschoten.

Met dit resultaat zijn we voorlopig tevreden. Wel wachten we met spanning op de nieuwe studie van G.S. over alle vraagstukken de Duinweg betreffende.

Het standpunt van de commissies wordt door G.S. zo spoedig mogelijk ter kennis van de minister gebracht.

CONCLUSIES AAN DE BASIS

●● Enige tijd geleden distribueerde de heer Van Litsenburg een lezenswaardig stuk. Wegens ruimtegebrek plaatsen wij alleen de concluderende aanbevelingen die hij verblindt aan een soort politieke marktverkenning aan de basis.

"Hoe maken we dat nu operationeel?"

- Door aan de man een grondpatroon voor te leggen waarin hij de zekerheid van zijn materieel bestaan herkent. Wat vinden wij van grondwettelijk recht op inkomen? Dat het sociale kontrakt tussen individu en staat daarbij in onze schaarse economie andere bepalingen moet bevatten dan in de maatschappij van de overvloed (Galbraith: The Affluent Society). Dat begrijpt de gewone man ook. Voor wie er op door wil borduren -- Theobald: Free Men And Free Markets.

- Door datgene wat hij van zijn overheid koopt, en waarvoor hij vooruitbetaalt, gemakkelijk beschikbaar te maken. Diep Veldkampsgedachte van de sociale supermarkt eens uit!

- Door het ondoorzichtige bos van fiscale en sociale bomen uit te dunnen. Ook eens doordenken over negatieve inkomstenbelasting. Want geen mens begrijpt waarom zijn oude vader van het inkomen dat hij op een of andere wijze van de overheid krijgt, weer een gedeelte moet teruggeven in de vorm van belasting.

- Door onverbiddelijk de strijd aan te binden tegen bureaucratie en corruptie op welk niveau dan ook.

- Door meer in Appingedam en Ubach Over Worms en minder in Den Haag te komen.

- Door een mening te durven hebben en uit te brengen over het kraken van woningen en het idioot zware bestraffen van een niet-groetende militair, zodat de gewoneman te mentaliteit blijft herkennen.

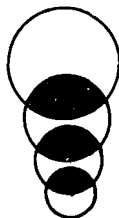
- Door honderd en een andere dingen die direkt aansluiten bij het dagelijks leven en die het gesprek aan de basis laten uitmonden in actie aan de basis. Daarvoor hoef je niet met lawaai de straat op en ook niet in het stadhuis op de grond te gaan liggen.

- Door de burgers eens een lijst van zaken voor te leggen die te verwezenlijken zijn. Maar dan wel erbij zeggen, wat het ongeveer kost en het bij benadering duurt. Geen vrijblijvend verlanglijstje. Laat de burger zijn prioriteiten maar aangeven. We hebben in zoveel plaatsen meegedaan aan de gemeenteraadsverkiezingen. We moeten dus overal mensen hebben die wat doen willen. Waarom houden we geen grootscheepse enquête? De werkgroepen en de voorbereiders van het beleidsplan moeten de stof ervoor kunnen aandragen. Maar geen vrijblijvendheid!

De rekening erbij presenteren. Dan wordt politiek opeens weer serieus genomen. Het handigheidje van Schmelzer om eens uit te laten rekenen wat het bouwen van 15.000 extra woningen kost, is goed overgekomen. Dat zijn van die vertrouwen wekkende stapjes. Wij moeten een paar flinke schreden doen, die voor 'e burger de richting duidelijk maken waarin wij willen gaan. We moeten die schreden snel maken, anders hoeft het voorlopig niet meer. Ik heb enkele suggesties gedaan over de omvang en de richting van de te nemen stappen. U hebt wellicht andere. Laten we op korte termijn inventariseren en dan snel keuze maken.

Voor wie hierover verder van gedachten wil wisselen, mijn telefoonnummer is: 04444-1534 mijn adres: Rimburgerweg 16, Eijgelshoven (Z-L).

Van Litsenburg

BRIEF AAN D'66

Mag ik U vanuit mijn eenzame post enkele opmerkingen doen toekomen. Even een terugblik. De Prov. Verkiezingen. Uitslag: licht teleurstellend. M.i. wordt één der oorzaken over het hoofd gezien n.l. een duidelijk vermoeide Van Mierlo. Van de sportleiders is hier nog wat te leren. Gemeenteraadsverkiezingen. De D'66-raadsleden kunnen misschien nuttig werk doen. Maar als D'66 staan we toch in elk geval voor de vraag: Wat nu? Er wordt al gesuggereerd dat D'66 zich beter kan opheffen, alsof we niet zouden weten wat we begonnen waren. Maar met dit alleen maar tegen te spreken komen we er niet, al gebeurt dit nog zo goed. We zijn te veel op een gewone politieke partij gaan lijken. En dat heeft weer alles te maken met de wijze waarop wij ons hebben gepresenteerd. Als we niet méér en duidelijk anders zijn dan een politieke partij, zie ik er niet veel licht in (1). Ik geloof dat we provincie en gemeente maar aan anderen moeten overlaten, tenzij wij als "gastspeler" zouden worden uitgenodigd. En de grootte van onze kamerfractie mag niet onze eerste zorg zijn. Met de uitspraak: "Als het gaat om aanblijven of vallen van de regering houden we ons afzijdig" zijn we meer in de goede richting, tenzij dit zou leiden tot onbestuurbaarheid van het land. En dan wil ik terugrijpen op mijn voorstellen van vóór het congres over "Defensie" en "Woningbouw". Beide voorstellen bevatten geheel nieuwe kernelementen, waartegen men alleen maar "Ja" of "Neen" kan zeggen en genoeg dynamiet om een partij te laten ploffen. En als we nu op kiezers winst uit zijn moeten we zulke voorstellen verder uitwerken en dan op het juiste moment lanceren onder het motto: "Dat kan alleen D'66." Maar als we als D'66 recht en reden van bestaan willen hebben worden deze en soortgelijke voorstellen zo spoedig mogelijk uitgewerkt en aan alle partijen - partijtjes - studie en oppositiegroepen toegestuurd. En als dan de verkiezingsstrijd weer begint zal geen enkele partij of spreker er zich met vage toezeggingen vanaf kunnen maken. Dan is ons doel: "duidelijkheid" bereikt. Of D'66 er zelf beter van wordt is een tweede zaak. Een kaars kan nu eenmaal niet tegelijk licht geven en langer worden.

(1) Naschrift. Nu de kranten schrijven over DS'70 (Drees) ben ik nog meer overtuigd van de juistheid van mijn geponeerde stelling.

Ze zijn als minder goede boeren die al maar achter hun kweekgras en andere onkruiden aanzitten en toch weinig verbouwen. Terwijl een goede boer daarentegen zijn grond en gewassen zodanig verzorgt, dat die onkruiden geen levensruimte overhouden. Dan zijn daar de oude partijen. Hun leiders zeker stuk voor stuk respectabele mannen. Maar ze doen mij denken aan de man uit een oud-achterhoeks gezegde, die probeerde zijn wagen vol kikkers te laden en tot de verzuchting kwam: "Het is nu zulk goedje." En daar staan wij, D'66-ers. "De stemmen liggen voor het oprapen" zegt er één, ik geloof er niet in.

Wel voor een keer. Maar een volgende keer belt er een ander en dan zijn we ze weer kwijt. Ik geloof niet dat we in provincie en gemeenteraad de kans krijgen opvallend anders en beter te zijn. Ik beschouw die afgevaardigden meer als voegers en stucadoors aan het overheidsgebouw, ze doen een nuttig werk, maar moeten het gebouw laten staan zoals het staat. In grote lijnen zullen we het er wel over eens zijn dat D'66 de "Partij van de Vernieuwing" moet zijn, of zo men wil "Evolutie-Partij".

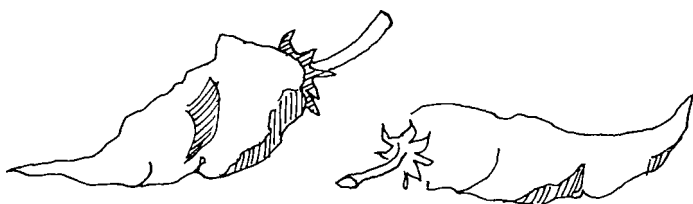
Op de vraag of wij over een elite corps beschikken zou ik willen antwoorden: "Wij moeten er voor zorgen dat zulk een elitecorps zich tot D'66 aangetrokken voelt, omdat ze daar - niet gehinderd door een behoudende of doordravende groep - met hun vernieuwingsgedachte terecht kunnen". En dat behoeven niet alleen mensen van de Hoge School te zijn. Ook mensen uit het gewone leven kunnen over een gezonde visie beschikken en een zuiver gevoel hebben voor wat goed en niet goed is. En we moeten af van die zwevende uitspraken waar de gewone man niets van kan navertellen en waartegen een ander dan weer "Bla, Bla, Bla" zegt, zo maken we met elkaar de boel kapot.

Verder zouden we de jeugd moeten voorhouden dat eindelijk de tijd van "introuwen" niet alleen op het platteland maar ook in de politiek voorbij is. Ook hier moeten de jongeren hun eigen huishouding opzetten. En als het geen plagiaat zou betekenen moesten we ons presenteren als "De wilde ganzen van de politiek". En de verkiezingsactie voor de Tweede Kamer voeren onder het motto:

"Wij hebben een taak -
Denkt U ook aan ons.
Met 5% zijn we tevreden."

Joh. Luimes

PEPSELS

Japie : was dat verhaal van Van Mierlo in Achter het Nieuws eigenlijk ook geheim?

★ pep

Prof. Dr. L. de Jong : Nederland heeft eigenlijk ook een minister-president nodig:

○ pep

Kolonel Udenk : Waar is die Marcuse ook al weer lijsttrekker van?

⊕ pep

Frits van der Poel is niet te vertrouwen. Nu heeft hij weer barsten in die plaats van Van Mierlo gemaakt.

● pep

Het noteren van abonnees uit kabouterkringen is in verband met de grote toeloop stopgezet.

☆ pep

Houdt U van vergaderingen op het Leidseplein? Stel U dan kandidaat voor het hoofdbestuur.

pep

Het groene boek kon natuurlijk niet van tevoren aan de deelnemers van de regiovergaderingen worden toegezonden. De geheime groene kافت kon pas op het laatste ogenblik worden aangebracht.

☆ pep

D'66-katechismus:

Vraag : waarom is van Mierlo onfeilbaar?

Antwoord : van Mierlo is onfeilbaar, omdat hij ex cathedra spreekt.

Vraag : is van Mierlo ook onfeilbaar als hij niet ex cathedra spreekt?

Antwoord : indien van Mierlo niet ex cathedra spreekt, is hij niet onmiddellijk onfeilbaar, doch eerst op een later tijdstip.

Vraag : hoe kunnen wij dit tijdstip herkennen?

Antwoord : wij kunnen dit tijdstip herkennen door het verschijnen van een groen boek.

"voorgekookt (verdrag niet-verspreiding van kernwapens, ruimteverdrag) buiten elk VN-overleg om. De "derde wereld" verzet zich in toenemende mate hiertegen. Dit leidde dit jaar b.v. tot het verwerpen van een aantal op dezelfde manier voorbereide procedurele voorstellen (iets wat een paar jaar terug ondenkbaar was).

2. Het toenemend aantal leden. Op zichzelf een goede ontwikkeling voor een organisatie die wereldomspannend wil zijn brengt dit geheel nieuwe problemen mee. Gegroeid tot 126 leden (dit jaar komt Fiji daarbij, volgend jaar Butan) maken de "kleine" landen de meerderheid uit. Zeker als men klein niet alleen betreft op oppervlakte, maar ook op inwoneraantal, bruto nationaal product etc. Er kunnen in de VN thans meerderheidsbeslissingen worden genomen met de stemmen van landen die samen nog niet 1/5 van de wereldbevolking omvatten. En wat nog erger is: het kwaad is al gedaan. Nu nog een geassocieerd lidmaatschap instellen laat alle reeds zittende ministaten onaangetaast. Hun positie als volwaardige leden kunnen ze altijd verdedigen met hun gezamenlijk stemmenaantal. Aandacht in dit verband verdient het recente besluit van de Baladiven om niet alleen zijn missie in New York te sluiten, maar - uiterst consequent - dit jaar ook geen delegatie naar de Algemene Vergadering te zenden.
3. Accentverschuivingen. Dit is zacht gezegd. In feite komt het erop neer dat vele nieuwe leden, vooral uit Afrika, geen boodschap hebben aan het uitgangspunt, omdat zij de wereldoorlogen niet zo bewust hebben meegemaakt. Hun optreden wordt gekenmerkt door een ander, historisch even verklaarbare obsessie, de overblijfselen van kolonialisme op hun continent.
4. De afwezigheid van landen als de Chinese Volksrepubliek en de beide Duitslanden.

Wat is het gevolg?

De "beveiliging tegen de oorlogsgesel" hangt meer af van het evenwicht der afschrikking dan van een goedwerkende VN. Dat er geen nieuwe wereldoorlog is geweest is namelijk een gevolg van de VN. Bij meer dan 50 nationale en internationale conflicten heeft de VN in 6 gevallen iets kunnen doen, waarbij dit ingrijpen in twee gevallen (Korea, Kongo) een enorme frustratie van het andere VN werk tot gevolg had, doordat Rusland het met het VN ingrijpen niet eens was.

Voor wat Korea betreft, leidt dit tot op heden toe nog tot ongemeen felle debatten, die herinneren aan de koudste tijden van de koude oorlog.

Wat is de realiteit?

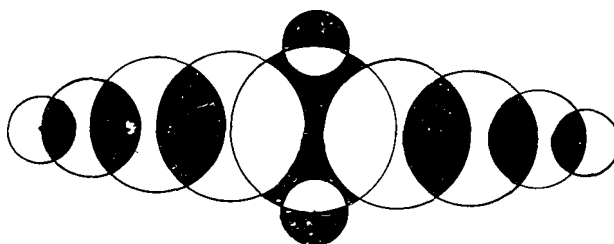
De VN heeft op economisch en sociaal terrein enorm veel bereikt. Bovendien wordt ook op het niet-klassieke politieke terrein vooruitgang geboekt. Het is nauwelijks de vraag of een internationalisering van de kosmische ruimte en (straks tot op zekere hoogte ook) van de zeebodem zonder de VN bereikt zou zijn.

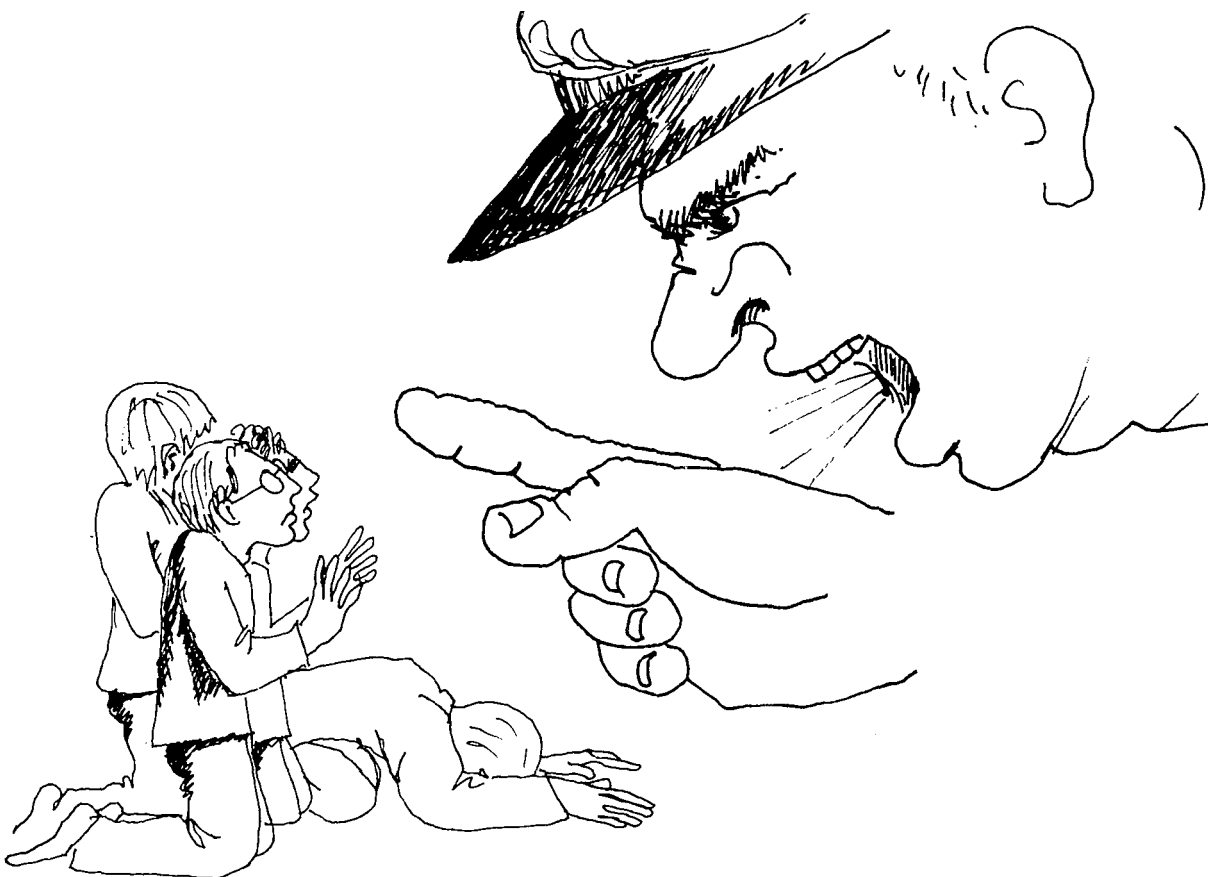
Bovendien - en het belang daarvan beseft men pas als men het voor zijn ogen ziet gebeuren - de VN is een ontmoetingsplaats van verschillende culturen, politieke en sociale systemen. Het kan niet anders dan een matigende invloed hebben als mensen die elkaar politiek in de haren zitten elkaar daarna in de wandelgangen tegen het lijf lopen en met elkaar opnieuw, maar "of the record" in gesprek raken.

De toekomst

Met alle beperkingen, vooral ten aanzien van de tijdsduur, zal men terug moeten naar het startpunt. De VN zal moeten evalueren in de richting van (voorlopig op incidentele minder introversieve terreinen) boven nationale autoriteit. De man van Singapore zei het dit jaar vrij duidelijk: "Wij moeten er van af dat wij ons standpunt hier primair bepalen op basis van eigen belang, want dat is kortzichtige politiek."

Dit is een lange weg, maar onvermijdelijk. Het grote belang van de bewuste herdenking, ook hier in New York, van 25 jaar VN vind ik het feit dat in veel interventies wordt stilgestaan bij wat er wel en niet bereikt is. Daarbij wordt opvallend vaak gehint in de richting van overdracht van nationale souvereiniteit. "Woorden" zult U misschien zeggen. Accoord. Maar ze worden tenminste eindelijk uitgesproken.

HEB VERTROUWEN IN HET GEZAG

Er zijn altijd eigenwijze mensen die denken dat ze zowaar recht hebben op een eigen mening. Ook in D'66 (nog wel).

Er zijn ook leden van D'66, die denken dat het er eerlijk en vooral democratisch aan toe moet gaan bij de aanwijzing van de kandidaten voor de Tweede Kamer verkiezingen. Maar dat is niet efficient, zoals de partijleiding juist heeft onderkend.

Het is veel beter om alle kandidaten gewoon door de top aan te laten wijzen. Maar ja dat kun je niet verkopen in een partij als D'66. Het spel moet dus omzichtig gespeeld worden. Men zorgt dus dat een hardwerkende commissie voorstellen formuleert en vervolgens verhindert men de behandeling van deze voorstellen op drie achtereenvolgende congressen. Dan laat men, zonder de leden van de commissie iets te laten weten, de zaak behandelen door een willekeurige groep leden die in een regelbaan spelletjes aan het doen zijn. Men zorgt er dan wel voor dat de termijnen niet in acht worden genomen zodat het geen congres met beslissingsbevoegdheid kan zijn. Bij de behandeling in die speeltuin stelt men dan het grote voordeel van een advies aan de leden vast, door te wijzen op het belang van informatie over vereiste deskundigheid etc. Als de aanwezigen daar met kleine meerderheid intippelen, vertelt men vervolgens aan de pers dat het eigenlijk gaat om een advies bestaande uit een lijst van aanbevolen personen.

De volgende fase is moeilijk, maar bekwaam is ook deze hindernis genomen. Men verspreidt simpelweg het gerucht dat in september een speciaal reglementcongres zal worden gehouden. Tegen de tijd dat het gewone volk erachter komt dat dit niet zal gebeuren, is het zelfs te laat om een congres bijeen te roepen op initiatief van de leden, want de termijn is drie maanden en december staat alweer voor de deur. Het doel is dan bereikt, want weliswaar kan men er niet onderuit om in december deze reglementswijziging te laten behandelen, maar de door de nijvere commissie opgestelde regeling vereist veel te veel tijd, zodat deze regeling pas kan gelden bij de volgende kamerverkiezingen. Voor de verkiezingen van 1971 wordt dan de methode van 1966 gebruikt. In deze methode, voor wie het niet wist, wordt de lijst opgemaakt door het hoofdbestuur en bekrachtigd door het Congres. Kleine verschuivingen zijn door handtekeningenacties nog mogelijk, maar wie gelooft daar in. Het is trouwens goed zo. Gezag moet er zijn en al dat gepraat over democratie, openheid en inspraak is wel mooi in een verkiezingsprogramma, maar om dat nu toe te passen in de eigen partij .. och nee. Stel je voor dat de partijleden eigenwijs zouden zijn. Dat kun je gewoon niet hebben in een efficient geleide partij. De leden van D'66 moeten gewoon leren om op het gezag te vertrouwen. Het gezag weet wat goed voor ons is!

L.A. van Montfoort

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e Jaargang, nummer 3

NOVEMBER 1970

68

ESCALATIE

Wij stellen graag iedereen in de gelegenheid het bestuur van D'66 te becritiseren en omgekeerd stellen wij graag ieder bestuurslid in de gelegenheid deze kritiek van zich af te schudden. De laatste tijd is echter duidelijk sprake van een escalatie. Niet alleen neemt het aantal gevallen toe, maar ook gebeurt het volgende: iemand schrijft een bladzijde. Het antwoord beslaat twee bladzijden. De repliek vergt vijf bladzijden, enz. Wij hebben ons gedwongen gezien in zulke lange verhalen flink het mes te zetten. Tenslotte moet er ook enige deernis met de lezers zijn. (Red.)

WIE HELPT DE Z-H STATENFRACTIE?

De fractie van D'66 in de Provinciale Staten van Zuid-Holland heeft enorm veel werk te verzetten en wil nog veel meer gaan doen. De secretaris kan zijn werk nu al niet meer aan. Hij zou er zeer mee gediend zijn als iemand hem daarbij zou willen helpen, al was het maar voor het maken van de notulen van de fractievergaderingen (iedere tweede en vierde donderdagavond in het Provinciehuis). Wie voelt er voor om aldus in een omstuimig team mee te werken?

Geef een telefoontje aan G.G. van Blokland, Jan Steenlaan 27, Voorhout, tel. (02522) 10594, secretaris van de fractie, of met N. Schwarz, tel. (070) 245189, voorzitter.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G

De knokploegen rukken op

(%) De gedachte alleen al aan op zondag geopende zwembaden wond de staatkundig gereformeerde heer Vlasblom in de Staten van Zuid-Holland zo op, dat hij aan het slot van zijn banvloek dreigde met het uitrukken van knokploegen. Op zondag nog wel! De heer van Riel zat er onbewogen bij. Zo blijkt weer dat ook hij maar loze woorden spreekt, want anders was hij wel naar de telefoon gerend om de mariniers vast op te trommelen.

Oproep aan de gelovigen

(%) De heer Feddema, voor eigen rekening opererend radikaal, is nog steeds actief. Hij heeft zich naar verluidt in een brief gericht tot een aantal christenen in progressieve en confessionele partijen om gezamenlijk een manifest te ondertekenen. Daarin zou moeten staan dat de partijen lang voor de verkiezingen moeten zeggen met wie ze willen samenwerken. De confessionelen worden uitgenodigd de evangelische politiek gestalte te geven door samenwerking met "progressieve partijen als de PvdA". Niet met de VVD. Van "PvdA, PPR en andere progressieve partijen" wordt gevraagd een of meer confessionele partijen in een progressief alternatief op te nemen. Opvallend detail; de naam D'66 wordt in het stuk niet genoemd.

Steekproef

(vK) De gedachte van de steekproef- of panelconsultatie heeft mijn volle sympathie. Ook nu nog, in principe. Maar 17 oktober zat ik erin en van de praktijk ben ik wel geschrokken. Ik zal er wel wat onthutst bijgezeten hebben. Het bleek namelijk dat van de 110 (a-select) getrokken uit het D'66 ledenbestand uiteindelijk 25 ('s middags geslonken tot het uiterste minimum van 20!) de moeite hadden willen nemen op te draven. Terwijl toch de reiskosten werden vergoed. Wat daarmee overtuigend significant werd aangetoond zal u duidelijk zijn. Uiterst deprimerend. In dit licht deden de toch al wat "dunne" waagstellingen (nogal formalistisch/procedureel: een veeg teken) erg irrelevant aan. Onder andere werd uitvoerig gediscussieerd over de procedure van kandidaatstelling voor de 2e kamer vanuit de probleemstelling hoe in de fractie de aanwezigheid van de vereisten "deskundigheid" kan worden gewaarborgd. Ik meen dat we ons toch eerder zullen moeten bezinnen op de vraag hoe we in de nieuwe kamer überhaupt een fractie moeten krijgen.

Sabotage (1)

Onder andere bij de krijgsmacht zelf heb ik geleerd dat "sabotage" is afgeleid van franse "sabot" = klomp, waarmee in Frankrijk de industriële revolutie tijdelijk werd lamgelegd.

Dat moet een Nederlandse agent-provocateur geweest zijn. Waarschijnlijk Hannes ("loopt op klompen") die tijdens zijn daad ook gezegd zou hebben "nou breekt m'n klomp". Begrijpelijk is in elk geval waarom Klompé zo emotioneel reageerde en de VPRO berispte. (vK)

De legerkoerier: nu ook Haex- en breipatronen.

Sabotage (2)

Mijn nevenbetrkking in dienst was veiligheidsofficier bij een brigade (+ 6000 man). Het ernstigste geval van sabotage waarmee ik werd geconfronteerd was dat van de generaal die zoveel dronk dat het moreel van officieren en manschappen werd ondermijnd, terwijl hij bovendien zichzelf zodanig ondermijnde dat hij zeer voortijdig onder de groene zoden moest. Hadden ze in zijn brandstof maar meer suiker gedaan. Haex was toen overigens helaas nog geen staatssecretaris, maar erg druk met z'n route naar boven, waar hij kennelijk eerst nu mijn rapport terzake heeft ontvangen. (vK)

D'66 - WENS EN WERKELIJKHEID

door J. Brand, Naarden.

Het door het hoofdbestuur genomen initiatief om uit de politieke impasse te geraken, heeft niet alleen de buitenwacht, doch ook het eigen huis verrast. Nog geen maand tevoren werd op een 5-tal regionale hearings door de afdelingsvertegenwoordigers met het hoofdbestuur afgesproken dat in de afdelingen, aan de hand van een door het hoofdbestuur geprepareerd stuk (Het Stuk van 29 augustus 1970"), een discussie zou plaats vinden over de door D'66 in de komende maanden te volgen lijn. Derhalve kon worden verwacht dat het hoofdbestuur geen definitieve stappen zou ondernemen, alvorens de reacties van de afdelingen haar zouden hebben bereikt. Kennelijk heeft het hoofdbestuur op grond van een nieuwe evaluatie van de politieke toestand gemeend hierop niet te kunnen wachten. Aangezien de afdelingen in de uitvoering van het initiatief van het hoofdbestuur een belangrijke rol vervullen, valt het te betreuren dat deze in de formulering van de beleidslijn op geen enkele wijze betrokken zijn geweest. Een steun die slechts voortkomt uit een onvermijdelijke conformatie, brengt niet de ware geest te voorschijn. Er is ook nog iets anders. Inhoud en stijl van "Het Stuk" getuigen er van dat het hoofdbestuur tot voor kort nog geen afgeronde ideeën had over de door D'66 te volgen weg. In die omstandigheid bevreedt het enigszins, dat zij enige weken later, zonder de afdelingen van node te hebben, plotseling in staat is deze weg nauwkeurig aan te geven.

Het initiatief van het hoofdbestuur.

Uitgaande van de verklaring van Van Mierlo van 21 september en de door hem afgegeven interviews, zou dit initiatief in de volgende punten samengevat kunnen worden:

1. Het is een eis van democratie dat de kiezer voor de komende parlementaire periode een alternatief wordt geboden op de bestaande christelijk-liberale coalitie. Zonder dit alternatief staat ons "de meest vastgeroeste, vervelende en ongeïnspireerde verkiezingen" te wachten die wij ons kunnen denken. Er is bovendien een reëel gevaar, dat het komend kabinet dan een nog behoudender signatuur zal krijgen dan het huidige. Vernieuwingen op staatkundig terrein kunnen dan wel vergeten worden.
2. Wil dit alternatief tot stand komen, dan zal de bestaande barrière tussen KVP en PvdA uit de weg geruimd moeten worden. D'66 wil hierbij als bemiddelaar optreden. Plaatselijk en regionaal zal een gedachtenwisseling op gang gebracht moeten worden.
3. Voor D'66 kan eerst van een werkelijk alternatief sprake zijn, wanneer hieruit een structuurvernieuwing van ons partijwezen zou kunnen groeien. Een samenwerkingsverband tussen KVP en PvdA, versterkt met D'66 lijkt de enige mogelijkheid om dit alternatief tot stand te brengen. Het gaat D'66 niet om een lijmen van de breuk, een herstel van de rooms-rode coalitie. De verzoening moet worden bereikt op een program dat de komst van een vooruitstrevende volkspartij zou kunnen inluiden. Een van de minimumpunten van dit program, zou de bereidheid moeten inhouden om tot staatsrechtelijke hervormingen te komen.
4. Als het plan slaagt, zou dit "de grootst denkbare ontploffing in de Nederlandse politieke situatie" teweegbrengen. Mislukt het plan, derhalve zou de KVP toch voor een CDU kiezen, dan wordt de kiezer in ieder geval duidelijk wie verantwoordelijk voor de partij-politieke impasse is en hoe in Nederland de lijn progressief/niet progressief getrokken moet worden. Wanneer de progressieve mensen in de KVP zich bewust worden van de prijs die hun partij voor en CHU bereid is te betalen, zou hieruit alsnog een ontploffing kunnen voortkomen.

Kanttekeningen op het initiatief.

- Confessionele partijen zijn in wezen niet classificeerbaar naar het criterium vooruitstrevend/behoudend. De confessie laat zich ruim genoeg interpreteren om beide richtingen te omvatten. Wat van een confessionele partij naar buiten treedt is dus altijd het resultaat van een confessie.
- Op de koers van een confessionele partij heeft de kiezer geen invloed. De keuze wordt gemaakt nadat hij zijn stem heeft uitgebracht. Een confessionele partij die zich vóór de verkiezingen uitspreekt voor hetzij de vooruitstrevende hetzij de behoudende lijn, loopt het risico stemmen te verliezen. Door de kiezer in de mist te laten totdat hij zijn stem heeft uitgebracht, houdt zij beide vleugels onder controle. Vandaar het streven van een confessionele partij zich in de maanden voor de verkiezingen "vrijblijvend" op te stellen. Dit geschiedt dan onder het motto dat een confessionele partij er niet is om de kiezer een keuzemogelijkheid te verschaffen tussen liberalisme en socialisme.
- In de sinds de partijraad in Utrecht "aangeklede" anti-KVP-resolutie van de PvdA, wordt aan de KVP een eis gesteld waaraan zij - als confessionele partij - van nature niet kan voldoen. De PvdA is in beginsel bereid weer met de KVP te praten wanneer deze zich ruimschoots vóór de verkiezingen uitspreekt voor een regerings-samenwerking met de PvdA resp. met de in een progressief stembusaccord samenwerkende partijen.
- Met deze resolutie heeft de PvdA van de duidelijkheid in de politiek een principeel punt gemaakt. Zij is niet meer bereid (zoals zij dit vroeger wel was) mee te werken aan de totstandkoming van een regering buiten de kiezer om. Als een confessionele partij een dergelijke duidelijkheid niet verdraagt, zal zij - zo een samenwerking met de PvdA op prijs wordt gesteld - haar grondslag op de helling moeten zetten. PvdA en D'66 vinden elkaar op dit standpunt.
- D'66 wil de mogelijkheden van een samenwerkingsverband tussen PvdA, KVP en haarzelf vanuit de basis gaan onderzoeken. Hieruit blijkt dat de belangstelling van D'66 niet naar de KVP als geheel, dus als partij, uitgaat, doch slechts naar de progressieve vleugel van deze partij. Onder het schaapskleed van de verzoening verbijgt zich een wolf die het op de grondslag van de KVP heeft gemunt.
- Het komende initiatief-wetsontwerp van PvdA, D'66 en de groep Aarden tot herzieningen van de Grondwet (gekozen kabinetsformateur, kiesdistricten waarin ten minste 10 leden worden gekozen) is, voorzover hiervoor in KVP-kringen enige belangstelling mocht bestaan, volstrekt onaanvaardbaar voor AR en CRU. D'66 is er dus niet alleen op uit om de KVP te "kraken", doch tevens om de CDU te breken.
- Met genoemd wetsontwerp is D'66 met de PvdA tot een accord gekomen t.a.v. een van de meest wezenlijke aspecten van haar bestaan t.w. de staatsrechtelijke vernieuwing.

De haalbaarheid van de conceptie.

Het hoofdbestuur gaat er terecht van uit dat een scheiding van de geesten in de confessionele partijen een voorwaarde is om tot een werkelijke partijvernieuwing te komen. Naar de omstandigheden van nu lijkt het er op dat men de vervulling hiervan in een ver verschiet moet plaatsen.

- Blijkens de uitslagen van de verkiezingen voor provinciale staten en gemeenteraden is het nog niet zo ver dat de kiezer het teken van de tijd weet te verstaan. Zo lang hij het juiste zicht op zijn belangen mist, ontbreekt de stok die de confessionele partijen tot andere gedachten zouden kunnen brengen. Dank zij de afschaffing van de stemplicht, hebben deze partijen hun positie nog (relatief) weten te versterken.
- Wanneer men tegen de confessionele partijen ten strijde wil trekken is het op zich wel juist de KVP als eerste object te kiezen nu allerwege in katholieke kring de confessie zelf op de tocht is komen te staan. Men hoede zich echter voor illusies. Mensen als Steenkamp zijn nog onvervalst rooms, alle pastorale concilies ten spijt. Aan een politieke septuagint zijn wij nog lang niet toe. Het falen van de PPR in de laatste verkiezingen is voor de heren een teken aan de wand.
- Vooralsnog ontbreekt iedere aanwijzing dat de progressieve geluiden uit het KVP-kamp als "structureel" zouden mogen worden aangemerkt. Vesleer ziet het er naar uit dat het slechts om "conjuncturele" geluiden gaat. Veringa mag dan een andere taal uitslaan dan Udink (van Mierlo, 21 september), doch zijn taal verschilt ook hemelsbreed van die van den Uyl en van Mierlo.
- Door het optreden van de PvdA en D'66 is de behoudende vleugel van de KVP tegenover de vooruitstrevende vleugel sterker komen te staan. De eerste vleugel kan tegenover de tweede terecht stellen dat de progressieve partijen zelf het de KVP onmogelijk maken de gedachte van een progressieve coalitie (na de verkiezingen) op haar haalbaarheid te onderzoeken.

- In een tijd dat de inflatie dringend tot een bestedingsbeperking noodt, is het alternatief dat een progressieve coalitie zou kunnen bieden voor vele kiezers, juist in de lagere inkomenregionen, niet aantrekkelijk. Belastingen en collectieve voorzieningen hebben van het inkomen al weinig vrij te besteden overgelaten. Men moet wel stevig in zijn idealen staan om in die situatie bereid te zijn verdere grote offers te brengen voor een per definitie kostbaar democratiseringsprogram.

De conclusie over de haalbaarheid van de conceptie moet derhalve negatief uitvallen. Eigenlijk lag dit ook wel voor de hand. De oude breekijs-theorie berustte op de hoop dat wij er nog eens in zouden slagen door electorale dreiging de confessionele partijen "om te turnen". Die hoop is inmiddels ijdel gebleken. Het zou wat kinderlijk zijn te veronderstellen, dat wij louter door een verandering van tactiek, in één slag zouden bereiken waarvoor wij in vier jaar moeizaam pogen geen basis hebben kunnen leggen.

De toekomst voor D'66.

Met het initiatief van het hoofdbestuur en het accoord van de fractie met de PvdA (op een verwaterde versie van onze staatsrecht-paragraaf), heeft D'66 haar "keuze" gemaakt. Het Congres dat volgens de 2e Leidse resolutie vóór de verkiezingen zich moet uitspreken over "de gewenstheid van en de voorwaarden voor het aangaan van samenwerkingsverbanden met politieke groeperingen", kan wat dit punt betreft wel thuisblijven. Terugkeer naar een excentrische opstelling zou geen mens meer ernstig nemen.

Met deze keuze heeft D'66 van een aantal kiezers afscheid genomen. Zij die ondanks alle tekenen van het tegendeel op een behoud van de eigen identiteit zijn blijven hopen, naar D'66 zijn gekomen omdat zij van de bestaande partijen geen heil meer verwachtten, vertrekken nu weer omdat D'66 geen alternatief is gebleken. De komende verkiezingen zullen leren hoe groot dit aantal is. Hoofdbestuur en fractie hebben met hun acties het bestaan van de partij op het spel gezet. Zij hebben dit gedaan met de wetenschap dat deze acties geen schijn van kans in zich hielden. D'66 is geen partij van de lange adem, zullen zij hebben geredeneerd. Wat haar voor ogen stond moest snel gebeuren. Welke weg staat, dit overwegend, anders open dan het lot van de partij maar aan de eerstkomende verkiezingsuitslag "for better and for worse" te verbinden? Misschien komen wij er nog eens achter wat de heren hebben gedacht. Belangrijker voor het moment is dat D'66 zich op een uitslag "for worse" zal moeten voorbereiden.

"EEN NATIONALE CONCENTRATIE ONDER GEMATIGD LINKSE SIGNATUUR"
door W.S.A.N. Gorter (het bloed kruipt waar het niet gaan kan)

Nadat de D'66-bemiddeling tussen de PvdA en de KVP zal zijn mislukt - ook haar ontwerpers schijnen hierop te rekenen - en wanneer er dan nog tijd is om vóór de verkiezingen met nieuwe initiatieven te komen, zou een denkbeeld met bovenstaande titel kunnen worden overwogen. Wij zien daarbij geen reden dat de VVD hieraan niet zou kunnen deelnemen. Het irritante woord "progressief" zouden wij willen vermijden. Het "gematigd-linkse" zou op de economisch-sociale sector slaan. Wél zou men zich moeten realiseren dat de marge voor financiën-belastende plannen niet groot is. Het "nationale" zou in de eerste plaats betrekking hebben op de milieu-vervuiling waarvan de schade over de gehele wereld die van een wereldoorlog-oude-stijl te boven gaat. Verder zou ten aanzien van de handhaving van het gezag een nationaal standpunt kunnen worden ingenomen inhoudende dat, hoezeer buitenparlementaire acties wellicht nodig zijn om nieuwe denkbeelden praktisch aan de orde te stellen, zij die dat doen het risico lopen offers te zullen moeten brengen in de vorm van het ondergaan van straffen en effectieve ordemaatregelen, mede ter bescherming van de belangen der erin betrokken geraakte niet of tegendemonstranten. Deelnemers zullen zich dan eventueel zelfs moeten troosten met het gezegde: "het bloed der martelaren is het zaad der kerk". In het bijzonder is het politie-apparaat niet geschapen de rol van maatschappelijke tegenpartij bij zulke acties te spelen en om zijn leden, bij wijze van spel, lichaamsbeschadigingen op te laten lopen. Men mag aannemen dat de zwijgende meerderheid der kiezers dit een zeer belangrijk punt acht en dat zonder een haar bevredigende regeling op dit punt, geen parlementaire meerderheid zal kunnen worden verkregen.

Voor het overige zou elke politieke partij die aan een zodanige concentratie zou willen meewerken haar verkiezingscampagne volgens haar eigen politiek program kunnen voeren onder vermelding dat zij aan een eventuele concentratie als bovenbedoeld wil meewerken na de verkiezingen met een inbreng van haar overige wensen evenredig aan het door haar behaalde verkiezingsresultaat.

DE VIJF VRAGEN

door M. Wallis de Vries

In "het stuk 29 augustus 1970" zijn vijf vragen gesteld. Aan de hand van citaten uit en aanvullingen op mijn antwoord daarop, hoop ik duidelijk te maken waar het bij deze vragen om gaat.

"De nieuwe, agressievere aanpak met het stellen van de machtsvraag aan de kiezers juich ik toe als deze zich concentreert op:

- a) een andere partijpolitieke konstellatie
 - b) een andere staatsrechtelijke inrichting en
 - c) een andere mentaliteit van politici
- (overgenomen van pagina 3)

en wanneer voorop gesteld wordt wat de kiezers - meer dan de leden - van D'66 verwachten.

D'66 heeft deze punten reeds te lang op een zacht pitje laten voort sudderen en verzuimd zich er opnieuw op te bezinnen. Ik acht het van groot belang, dat dit verzuim in de resterende spaarzame tijd wordt ingehaald, wil een nieuwe aanpak bij de kiezer appeleren".

Ad a)

Bij het districtenstelsel komt de volksvertegenwoordiger veel onafhankelijker te staan tegenover zijn partij. Niet de partijhiërarchie maar de kiezer bepaalt of hij gekozen wordt. Ook van iedere partij volstrekt onafhankelijke politici maken bij dit stelsel een kans. De band "kiezer - gekozene" wordt versterkt, zij het onder inachtneming van het gestelde onder c).

Overigens moet de partij niet doen of het districtenstelsel alleen maar voordelen en het evenredig kiesrecht alleen maar nadelen heeft.

Ik hoop, dat nadere bezinning er toe leiden zal dat D'66 een gemengd systeem naar Duits voorbeeld propageren gaat. Dat impliceert meer of minder het behoud van de Eerste Kamer, dus herziening van het partijprogramma.

Ad b)

Met de rechtstreeks gekozen minister-president streeft D'66 een krachtige democratie na. Naar mijn oordeel dient in de komende verkiezingspropaganda het accent verlegd te worden van de grootst mogelijke consensus (inspraak) naar dit aspect van een krachtig, besluitvaardig en toch democratisch bepaald politiek beleid, analoog aan de moderne managementsconceptie. De grootst mogelijke inspraak op elk niveau blijft uit democratisch oogpunt natuurlijk gewenst maar ik vrees, dat propagandistisch daarbij momenteel het punt van oververzadiging van de kiezer reeds is bereikt.

Ad c)

De sub 17 op pagina 7 genoemde ontwikkelingen zijn naar mijn mening een logisch gevolg van de toenemende gecompliceerdheid van de problematiek van een geïndustrialiseerd, internationaal georiënteerd, hoog kapitalistisch bestel. Als de partijen steeds meer op elkaar gaan lijken, ligt het volkomen voor de hand hun aantal drastisch te beperken. Deze tendens zal door een districtenstelsel worden bevorderd. D'66 moet zich tot een eventuele zelfontploffing bereid verklaren, zodra haar staatkundige doelstellingen bereikt zijn.

De mentaliteit van politici kan onder een districtenstelsel een fundamenteel andere zijn dan onder het evenredig kiesrecht en deze zou dan volgens de opvattingen van D'66 - zoals ik die interpreteer - moeten leiden tot een volstrekt onafhankelijk, op doelmatigheidsgronden gebaseerd oordeel, waarbij het wereldbelang gaat vóór Europees, Europees belang vóór Nederlands en landsbelang vóór groeps- en partijbelang in die tamelijk zeldzame gevallen dat van een werkelijke controverse sprake is".

N.B. Met het initiatiefvoorstel tot grondwetsherziening zijn PvdA, PRR en wij in dit opzicht inmiddels goed gestart.

"Ik ben een sterk voorstander van het poussen van enkele personen, die het gezicht van de partij en haar mentaliteit kunnen vertegenwoordigen".

"Ten aanzien van de stellingen van de 5 gelanceerde kernthema's, nader in ruim 20 punten uitgewerkt, ben ik wat de volgende 4 betreft kritisch gestemd:

- a) De analogie tussen de gekozen burgemeester en de gekozen minister-president is schijnbaar; de eerste tendeert tot een verzwakking van de democratie (n.l. de positie van de centrale regering), de laatste zal die slechts versterken. Ik zou willen, dat aan de staatkundige werkgroep gevraagd wordt zich uit te spreken over het relatieve belang dat het programmapunt "gekozen burgemeester" toekomt in de komende campagne. Zelfs zou de vraag zo kunnen worden gesteld of het wel essentiël is in de staatkundige visie van D'66.
- b) Ik vind het jammer, dat de "democratische bevolkingspolitiek" weggefrommeld is onder "milieubeheersing". Dit zou ik als een afzonderlijk kerntema aangekondigd willen zien. Bij dit thema zie ik voorts de grootst mogelijke waarborgen voor "privacy".
- c) Tegen "een evenwichtige en niet overtrokken defensie, die vooral gericht wordt op een kwalitatief hoge vredestaak, b.v. voor de UNO" heb ik twee bezwaren:
 - 1e) handhaving van onze democratie tegen een nog steeds reëel aanwezige communistische bedreiging dient een partij, die zich "DEMOCRATEN 1966" noemt en realistisch zijn wil primair te stellen;
 - 2e) een UNO-leger is stellig op lange termijn nastrevenswaardig; dit punt verdient in het partijprogramma dan ook wellicht een plaatsje onder "Toekomstvisie" maar is voor mij volstrekt onverteerbaar bij een adstructie van het kerntema "Vrede en Veiligheid", zolang de UNO blijft zoals zij thans is: een heterogene hopeloos verdeelde organisatie.
- d) Eevenmin ben ik gelukkig met de stelling: "De Nederlandse bijdrage aan de NAVO zal in kritische zin moeten worden gezien", omdat ik deze in verband meen te moeten brengen met punt 18 op pagina 7. Wanneer defensieverhoging versus defensieverlaging werkelijk het polarisatiepunt van de komende politieke strijd zou worden, mag D'66 zich daarbij niet verkeerd opstellen, d.w.z. zelfs niet de schijn op zich laden van ontrouw aan haar democratisch grondbeginsel. (Anders ligt het natuurlijk wanneer zou kunnen worden aangetoond, dat met verminderde defensielasten een gelijkwaardige of zelfs verhoogde paraatheid kan worden bereikt, die aan de normen van de NAVO voldoet)".

"Ik wil D'66 blijven zien als een politieke beweging wat betreft de reeds eerder geciteerde punten:

- a) een andere partijpolitieke konstellatie
- b) een andere staatsrechtelijke inrichting en
- c) een andere mentaliteit van politici.

Dat D'66 uit pragmatische overwegingen tot een politieke partij is uitgegroeid (en daarmee in strijd met haar staatkundig streven het aantal politieke partijen in Nederland nog met één heeft vermeerderd) zie ik daaraan als van ondergeschikt belang. Dat neemt niet weg dat de partij een optimale verkiezingsstrijd moet leveren. Maar naar mijn mening duidelijk van haar visie op de in de toekomst gewenste ontwikkeling van de democratie uit en derhalve in het licht van de futrologie.

Wil deze visie bij de kiezers appeleren, dan zal hun duidelijk gemaakt moeten worden, dat deze strookt met hun eigen belang. Er valt een hele waslijst te maken van alle tot dusver door de politieke partijen vergeten groepen, die naar de maatstaven van D'66 voor een stuk welvaartsverdeling in aanmerking komen. Laten wij hun dat dan laten weten en in het beleidsplan laten zien dat en wanneer zulks te verwezenlijken valt.

In de kerntema's mis ik een duidelijk kleur bekennen ten aanzien van sociaal economische vraagstukken. Ik zou de kerntema's derhalve tenminste willen zien uitgebreid met de hieronder volgende punten 1 tot 8:

1. Bevordering van de economische groei (waarvan bijna al het overige afhangt).
2. Beteugeling van de inflatie. (Dit impliceert dat in principe verschillende geld kostende politieke desiderata op verwezenlijking zullen moeten wachten tot de economische groei daar ruimte voor biedt, dat voorkomen dient te worden dat alle begrotingsposten van de overheid min of meer automatisch in een percentage van het nationale inkomen worden uitgedrukt, dat de efficiency en de automatie van het overheidsapparaat dient te worden bevorderd, dat ieder jaar opnieuw de partij moet nagaan waar kan worden bezuinigd en dat in ons beleidsplan onderscheid moet worden gemaakt tussen politiek op korte en op lange termijn);
3. Compensatie voor de z.g. "vergeten groepen" voorzover inflatie toch optreedt.
4. Afschaffing van de fiscale progressie voor "inkomen uit arbeid" (omdat deze progressie door afwenteling inflatoir werkt en in werkelijkheid helemaal niet (meer) door het draagkrachtprincipe gerechtvaardigd wordt; bij "inkomen uit onderneming" is boven een nader te bepalen grens fiscale progressie wél door dat principe gerechtvaardigd;

bij "inkomen uit vermogen" ligt de zaak gecompliceerder maar kan stellig een standpunt worden bepaald. Deze fiscale ingreep behoeft niet tot een verminderde opbrengst te leiden wanneer op de invoeringsdatum herrekening plaatsvindt van "bruto oud" naar "bruto nieuw loon" bij een gelijkblijvend nettoloon. Het percentage van de inkomstenbelasting (factor arbeid) laat zich om een gelijke opbrengst te verkrijgen heel eenvoudig berekenen. Deze datum zou uiterst geschikt zijn om bovendien de over het algemeen te lager pensioenvoorzieningen in de private sector op te trekken. Het probleem wordt dan mathematisch iets moeilijker).

N.B. Ook de woningpolitiek met de daarbij behorende huurbescherming zou op die datum van herijking der reeel besteedbare lonen tot een definitieve oplossing kunnen worden gebracht.

5. Een actieve conjunctuurpolitiek.

6. Bevordering van vermogensvorming.

7. Een negatieve inkomstenbelasting (terwille van de billijkheid maar ook terwille van de eenvoud en de efficiency van de sociale voorzieningen).

8. Reeds noemde ik een "democratische bevolkingspolitiek" als apart kernthema. De fiscale en sociale aspecten zullen daarbij uit de doeken moeten worden gedaan.

'tenslotte lijken mij buiten de sociaal economische sector nog typisch voor D'66 geschikte kernthema's:

9. Een nationale omroep.

10. Legalisatie van de abortus provocatus".

"Ik kan volledig instemmen met een zeer gerichte, centrale presentatie van het HB uit, voorzover dit volgens door de afdelingen goedgekeurde richtlijnen geschiedt".

"Naar mijn mening moet D'66 er naar streven het van oppositie tot regeringspartij te brengen. Overigens komt het mij voor, dat voor een drie-partijenstelsel de meest waarschijnlijke ontwikkeling is:

- 1e een CDU
- 2e een arbeiderspartij
- 3e de liberalen.

Ik vermoed dat D'66 dan toch de grootste affiniteit zal blijken te bezitten tot de derde groep. Dat geeft te denken wat de reeds uitgesproken directe keuze betreft".

N.B. Natuurlijk hangt affiniteit wel af van hoe die partijen er dan uit zullen zien. Ik veronderstel voor 1 en 2 ideologische verbondenheid en voor 3 een redelijke vooruitstrevendheid.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- Beernink wenst niet terug te keren als minister. Hij kan het er niet meer bij doen, want de sigarettensmokkel vergt al zijn tijd.
- Er wordt een rusthuis gebouwd voor overspannen bestuursleden van D'66. Om voor plaatsing in aanmerking te komen, moet men eerst een stukje in Peperbek schrijven.
- Waar blijft toch de campagne van de Telegraaf tegen de TROS, nadat ze op de TV hebben laten zien hoe je suiker in de benzine moet doen?
- Velen vroegen zich af waar toch de laatste maanden de Democraat bleef. Het antwoord is eenvoudig. Die nummers circuleren vertrouwelijk.
- Het Appèl was destijds ook geheim, maar dat is voortijdig uitgelekt.
- Uit de Volkskrant heb ik begrepen dat de heer Damoiseaux uit de PPR stapt, omdat er in Nederland een toenemende verrechtsing optreedt.
- Het toekomstig bestuur van D'66 heeft de wens te kennen gegeven anoniem te willen blijven.
- There are some Cals for Mr. Bogaers.

- Ik kreeg een uitnodiging van de heer en mevrouw De Jong voor een afscheidsreceptie. Maar welke De Jong zou dat toch zijn?
- Let op mijn woorden: ze houden dat congres stiekem een week eerder.
- Dat door Luns kapot gemaakte hek heeft Den Toom natuurlijk ook meegeteld.
- Schuttingtaal in Wassenaar: Barend is gek.
- Sinds de havenstakingen door Mao worden gesteund is onze deviezenpositie aanmerkelijk verbeterd.
- "Luchtverontreiniging in Rijnmond weer normaal" (NRC/Handelsblad)

BETOOG VAN A. DE GOEDE TIJDENS DE ALGEMENE BESCHOUWINGEN IN DE TWEDE KAMER (bekort)

De regering draagt aan het klimaat van wantrouwen en verwarring bij, de regering roept in de miljoenennota een beeld op van de ongedisciplineerde burger enerzijds en de solide en evenwichtige overheid anderzijds. Maar dat beeld is vals! Op pagina 7 van de miljoenennota stelt de minister van Financiën dat de consumptieve bestedingen zeer sterk zijn toegenomen. En, laat hij er doodleuk op volgen: "In dit expansieve klimaat stijgen ook de bedrijfsinvesteringen sterker dan aanvankelijk was verwacht". Dat is de zaak op zijn kop zetten, dat is een falsificerend beeld oproepen dat de te nemen maatregelen moet rechtvaardigen. Wat zou het de regering goed uitkomen als zij deze stelling kon verdedigen, maar dat kan niet. Het is onhoudbaar. De feiten spreken een volstrekt andere taal: Uit de tabel op blz. 9 van de miljoenennota blijkt dat de consumptieve bestedingen in de particuliere sector geleidelijk zijn gedaald van 58,1 % in 1966 via 56 % vorig jaar naar het dieptepunt in 1970 van 55,7 % van het nationale produkt.

Duidt dat - zoals de Minister zegt - op een zeer sterke toeneming? De President van de Nederlandse Bank zegt op 23 mei van dit jaar "de particuliere consumptiequote is tot een zodanig niveau gedaald dat daaraan weinig meer te tornen valt".

Het zijn dan ook niet de consumptieve bestedingen maar de uit de pot gerezen bedrijfsinvesteringen die de minister als belangrijkste oorzaak van de overspanning zou moeten aanwijzen, want die stegen in zeer korte tijd in 1969 van 15,2 % naar de tophoogte van 16,5 % van het nationale product. En ondanks alle tranen over een slechte betalingsbalans is de voorraadvorming en het saldo lopende rekening tezamen de laatste jaren duidelijk verbeterd.

Er is een vertrouwenscrisis ontstaan, een spanningsveld dat tot ontlading moet leiden zoals in de havens, en de metaal en op vele andere plaatsen. Want wat ervaart die burger? Volgens zijn loonzakje heeft hij het vorig jaar en dit jaar tezamen 21 % opslag gekregen; toch is hij ondankebaar, maar is dat een wonder als hij daarvan bijna 2/3 door prijsstijgingen verloren ziet gaan? Zijn reëel beschikbaar inkomen steeg in die periode met 5 à 5½ % hetgeen duidelijk minder is dan het gemiddelde in de voorgaande 15 jaar van 3,8 % per jaar. Toch overbesteding roept minister Witteveen hem toe. Diezelfde burger hoort Minister Witteveen vertellen over belastingverlaging, van f 900 miljoen, over dalende begrotingstekorten, over zijn solide en evenwichtig beleid; toch is die burger wantrouwend geworden want hij voelt dat de belastingdruk de afgelopen jaren sneller steeg dan ooit, hij kan lezen dat de begrotingstekorten het twee en drievoudige van enkele jaren geleden zijn en hij ervaart het feit maar al te duidelijk dat de inflatie gedurende deze kabinetsperiode de gulden heeft aangevreten tot er minder dan 3 kwartjes van over zijn.

Op Prinsjesdag ziet de burger Minister Rooivink zijn grote vaderhand uitstrekken, bedoeld als vertrouwenwekkend gebaar tot hervatting van het loongesprek, maar de burger is opstandig geworden. Hij praat niet langer, hij eist zijn f 400,--, hij staakt!

Waarin het regeringsbeleid volstrekt faalt is het metterdaad oog hebben voor de problemen van de gewone burger, zoals hij ze ervaart! De Regering neemt geen spanning weg, zij roept spanningen op. Zij spreekt krachtige woorden, maar verzwijgt heldere feiten. Heldere feiten die wel tot de explosieve situatie van nu hebben bijgedragen en waarvoor deze regering directe verantwoordelijkheid draagt.

Ik wil er enkele van noemen:

1. De regering zwijgt over de prijzenchaos van 1969; dat die er de oorzaak van was dat de loonsverhogingen van dat jaar als sneeuw voor de zon verdwenen. Vijf prijzende-batten waren er in deze Kamer voor nodig om ons in onze eisen voor een algemene prijsmaatregel uiteindelijk - maar veel te laat - te volgen. De reële loonstijging was gereduceerd tot 1/3 van normaal.
2. De regering verzwijgt dat daardoor de indexeringsclausules in de cao's door de werknemers worden geëist om hen voor een herhaling van deze ellende te behoeden. De heren Witteveen en Rooivink zeiden de indexeringsclausules te aanvaarden, nu blijkt dat ze het niet zullen doen.

3. De regering rept er niet van dat mede door het, ook niet gedeeltelijk, navolgen van de revaluatie van de D-mark - waarover wij toen reeds onze twijfel uitspraken - de zuigkracht van het buitenland op onze economie toenam.
4. De regering verzwijgt dat Minister Witteveen in zijn bekende Parool-interview het klimaat schiep voor de onrust bij de werknemers, die wijs geworden door de prijs en loonervaringen van 1969, nog even voor de loonpauze in 1971, wilden halen wat er nog te halen viel.
5. De regering verzwijgt dat het in het voorjaar al duidelijk was dat de bedrijfsinvesteringen tot ongekeerde groei waren gekomen, waardoor de spanning - zie b.v. het Rijnmondgebied - op de arbeidsmarkt werd verhevigd en de koppelbazen nog meer kansen kregen, en dat zij verzuimde tijdig maatregelen te nemen, die spanningshaard te bestrijden.
6. De regering verzwijgt dat - ondanks ons herhaald aandringen - zij veel te laat maatregelen nam om de woningbouw te beschermen door de niet-woningbouw een beetje aan banden te leggen.

Wat wil de regering?

Zij probeert de overbesteding tot staan te brengen door een onduidelijk dooreen gebruiken van teugel en zweep. De teugel van de loonpauze en lastenverzwaring wordt strak aangetrokken: 3 % - zonodig weer - conjunctuurheffing op inkomsten-, loon-, en vennootschapsbelasting, bijv. autobelasting en benzine er komt een bouwsomheffing, beperking consumptief krediet, renteheffing op belastingschulden en minder overheids-garanties voor leningen buiten de woningbouw. Samen zo'n miljard bestedingsbeperking. Dit deel van het pakket levert ons niet de grootste moeilijkheden op; de wiebeltax vinden wij op zich geen slechte zaak. Wij erkennen dat de overheid over goede conjunctuurpolitieke instrumenten moet kunnen beschikken en het arsenaal was wel aan de wat magere kant, maar daar blijft het allemaal niet bij. De andere teugel wordt - hoe onbegrijpelijk - in deze situatie gevierd: de tweede tranche van de inflatie-correctie plus afbraak investeringsheffing zorgen voor een bestedingsverruiming van 700 miljoen. N.b. terwijl de bedrijfsinvesteringen nu juist tot een vergrote spanning aanleiding geven; terwijl door de werking van artikel 23 Wet Omzetbelasting het bedrijfsleven toch al zo'n 600 miljoen bestedingsverruiming toeviel, wiebelt minister Witteveen de verkeerde kant op en pompt nog 370 miljoen teruggave investeringsheffing - uitgerekend nu - in het bedrijfsleven.

En dan heeft de regering nog een verrassing: niet 310 miljoen btw-verhoging zoals we vorig jaar braaf en netjes in de wet hebben gezet maar 725 miljoen moet de btw omhoog. Dat kan best, we hebben toch al een vrijer prijsbeleid dus als we volgend jaar een herhaling krijgen van 1969 - een goed prijzenjaar zoals u weet - dan kun je nooit meer uitmaken of het nu berekende % prijsverhoging wel of niet heeft geklopt.

Wij willen de Kamer doen uitspreken dat de btw-verhoging er nu onmogelijk komen kan; de daardoor wegvallende dekking kan wat ons betreft komen uit een combinatie van:

1. schrappen tweede tranche inflatie-correctie;
2. verder uitstel afbraak heffing investeringsgoederen;
3. de bouwsomheffing uitbreiden met heffing op andere investeringsgoederen zoals machines installaties e.d.. Immers, ook deze categorie beïnvloedt de invoer- en betalingsbalanscijfers.
4. heffing van opcenten op belastingen in de vermogenssfeer;

De voordelen van de door ons bepleite maatregelen liggen voor de hand:

1. door het vervallen van de btw-verhoging geen nieuwe prijzengolf waardoor druk op de lonen ontstaat. Dit zou de beste bijdrage van de overheid zijn om een loonmatiging te bepleiten.
2. geen inflatie-correctie en uitstel afbraak investeringsheffing betekent het wegnemen van nieuwe bestedingsimpulsen, dit laatste vooral in de sfeer van de bedrijfsinvesteringen.
3. een heffing van opcenten op belastingen in de vermogenssfeer achten we temeer redelijk worden bij het geroep om verhoging van de defensie-uitgaven. Immers, naarmate je meer bezit heb je meer te verdedigen. Welnu.

Betreft: Kandidatenlijsten Tweede Kamer verkiezing

Geachte dames en heren,

Wij veroorloven ons U het volgende in herinnering te brengen.

Door de algemene ledenvergadering (ALV) van december 1969 werd een nieuwe reglementencommissie benoemd, bestaande uit Mevr. Kathrie Van der Kaaden en de heren Zeven (voorzitter), De Vries Robbé, Schrouwen, Nooteboom en De Goederen. Deze werd belast met het uitwerken van voorstellen voor een nieuw hoofdstuk van het huishoudelijk reglement (HR) aangaande het vaststellen van de kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer verkiezingen. Door allerlei oorzaken was dit belangrijke onderdeel van het HR nog altijd blanco gebleven, zodat de behoefte eraan bepaald dringend geworden was.

De commissie (RG) ging onmiddellijk aan het werk. Al spoedig bleek dat voor haast alle onderdelen van de procedure een reeks verschillende mogelijkheden bestond, alle met hun pro's en contra's. De RG rekende het zich niet tot haar taak daaruit een keuze te doen. De keuze immers komt de ALV toe. Het aantal mogelijkheden was ook te groot om ze alle keurig in reglementvorm uit te werken. Besloten werd dan ook aan de eerstvolgende ALV t.a.v. deze alternatieven een beginseluitspraak te vragen en daarna de door de ALV gekozen alternatieven verder uit te werken. De daaruit resulterende definitieve voorstellen zouden dan aan weer een volgende ALV worden voorgelegd.

Het kiezen uit de fundamentele alternatieven werd op de agenda van de ALV van 3-5 april 1970 geplaatst. Doordat het hoofdbestuur (HB) echter toeliet dat een lawine van niets met de reguliere congresonderwerpen te maken hebbende moties een te groot deel van de congresdij in beslag nam, kwam dit punt niet in behandeling.

Vervolgens werd het geplaatst op de agenda van het "Discussiecongres" te Haarlem op 9 mei. Om onbekende redenen had deze bijeenkomst niet het karakter van een ALV zodat er geen besluiten konden worden genomen. Er werd echter na discussie onder de aanwezigen een opiniepeiling gehouden. De RC - in een dwangpositie gebracht - besloot daarop alle alternatieven die bij deze peiling aanmerkelijke steun hadden verkregen uit te werken en aan de eerstvolgende "echte" ALV voor te leggen voor het doen van een keuze. Pas daarna zou - in de gedachtengang van de RC - kunnen worden begonnen met de kandidaatstellings- en -verkiezingsprocedure. Zou worden besloten de definitieve kandidatenlijst door de ALV te doen kiezen, dan zou dit pas door weer een volgende ALV kunnen geschieden. Ook de manier waarop regionale voorverkiezingen - waarvoor de opiniepeiling een grote meerderheid had opgeleverd - dienen plaats te vinden moest door de ALV worden vastgelegd en ook daarmee zou dus pas na die ALV kunnen worden begonnen.

Tot verbazing van de RC kwam begin september het bericht dat het HB besloten had dat de voorstellen van de RC pas in de ALV van 19/20 dec. a.s. in behandeling zouden komen, dezelfde ALV die in de gedachtengang van het HB ook de definitieve kandidatenlijst zal moeten vaststellen. Dit betekent dat de regionale voorverkiezingen reeds geruime tijd daarvoor moeten plaatsvinden, dus geheel zonder een door de ALV vastgesteld reglement. De RC werd verzocht hiervoor met spoed een voorstel voor een noodreglement te produceren.

Met haar brief van 10 sept. deelde de RC het HB echter mede hieraan geen medewerking te willen verlenen. Zij meende dat de ALV op deze manier in een dwangpositie zou worden gebracht; haar zou immers in feite geen vrije keuze meer blijven tussen de geboden alternatieven. Voor zulk een ondemocratische werkwijze wilde zij geen medeverantwoordelijkheid dragen. Zij verzocht het HB met klem omstreeks begin november alsnog een ALV bijeen te roepen welke onder meer dit hoofdstuk van het HR zou kunnen vaststellen. Dit werd door het HB geweigerd.

Intussen ontdekte de RC een mogelijkheid voor een regeling van de procedure vóór aangaand aan de december-ALV, waardoor de ALV toch volledige keuzevrijheid tussen de alternatieven zou behouden. In hoofdlijnen zag deze regeling er als volgt uit:

1. De voorverkiezingen worden gehouden per kieskringgroep. Er zijn 5 kieskringgroepen, welke elk ongeveer evenveel kiesgerechtigden herbergen;
2. De kandidaten kunnen zich in ten hoogste twee van de vijf kieskringgroepen aanmelden;
3. Per kieskringgroep wordt een ranglijst opgemaakt op basis van de ontvangen stembiljetten;

4. Er wordt een voorlopige landelijke ranglijst opgemaakt op basis van de door de kandidaten behaalde plaatsingsresultaten op de ranglijsten der kieskringgroep;
5. De eerste 30 à 45 kandidaten van de voorlopige landelijke ranglijst doen mee aan de verdere procedure, nog door de ALV vast te stellen.

Het bleek echter dat het HB reeds tot een aantal uitgangspunten voor een regeling van de voorverkiezingen had besloten - en daarvan ook na herhaalde aandrang niet wilde afwijken - die één belangrijk alternatief voor de "bovenbouw" bij voorbaat uitsluiten. Deze uitgangspunten zijn, o.m. blijkens een brief van 12 oktober:

1. Afzonderlijke voorverkiezingen in de 11 bestaande regio's;
2. Elke kandidaat kan aan alle 11 voorverkiezingen deelnemen;
3. Van de leden en aanhangers kunnen slechts zij die lijfelijk op één der presentatievergaderingen aanwezig zijn aan de stemming deelnemen;
4. De voorverkiezingen moeten leiden tot een beperkte groep kandidaten zonder onderlinge volgorde, waaruit de definitieve kandidatenlijst moet worden samengesteld. Iedere regio draagt een tevoren vast te stellen aantal kandidaten aan deze groep bij.

De RC voerde t.a.v. deze uitgangspunten het volgende aan;

- a) In "Haarlem" kreeg het alternatief betreffende de "regionale nummers 2" uit 5 alternatieven ruim 25 % der eerste-voorkeur-stemmen en na toepassing van de procedure "Van den Bergh" eindigde het vrijwel gelijk met een ander. Dit alternatief houdt in:
 - voorverkiezingen per kieskringgroep;
 - wie bij de volgordestemming in een kieskringgroep eerste wordt komt in deze kieskringgroep als tweede na de lijstaanvoerder (en heeft dus een "zekere" verkiesbare plaats).

Bij voorverkiezingen in elk van de 11 regio's - die van heel verschillend "gewicht" zijn - zoals het HB wil is toepassing van dit idee natuurlijk volstrekt uitgesloten. En als de voorverkiezingen eenmaal op deze wijze gehouden zijn is het eveneens volstrekt uitgesloten achteraf nog een "nummer 2" per kieskringgroep aan te wijzen op grond van de ontvangen stembiljetten. Met als gevolg dat voor de ALV nu de keuze van dit lijstvormalternatief bij voorbaat uitgesloten is.

De RC maakt hiertegen bezwaar, niet omdat zij zelf zo'n groot voorstander van dit systeem zou zijn, maar omdat zij hierin een grove schending ziet van de democratische ethiek. Een schending die - en daarop is het HB herhaaldelijk gewezen - volstrekt onnodig was, omdat de RC klaarstond met een methode waaraan dit bezwaar niet kleefde.

- b) Men kan verschillend oordelen over de vraag of bij de voorverkiezingen alle leden en aanhangers een stembiljet dienen te krijgen of alleen zij die lijfelijk aanwezig zijn op enige presentatievergadering. De beslissing daarover komt o.i. de ALV toe. Als wachten op een ALV-beslissing niet mogelijk is spreekt het o.i. vanzelf dat dan zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij hetgeen het HR op het stuk van lijstvolgordeverkiezingen reeds bepaalt. We vinden dan dat de lijstvolgorde voor de kandidatenlijsten voor de Provinciale Staten dient plaats te vinden door een schriftelijke stemming, waarbij alle leden en aanhangers een stemlijst thuisgestuurd krijgen. Het HB-besluit om bij deze voorverkiezingen alleen lijfelijk aanwezigen stemgerechtigd te verklaren is dus in strijd met de geest van het HR.
- c) Wanneer kandidaten zich overal kunnen kandidaat stellen ontstaat het gevaar dat van de presentatie weinig terecht komt omdat de kiesgerechtigden óf op de presentatievergaderingen met een te groot aantal kandidaten geconfronteerd worden, óf een oordeel moeten geven over kandidaten die ze niet kennen.

Bij herhaling hebben leden van de RC deze overwegingen onder de aandacht van het HB gebracht. Onder meer geschiedde dit door De Goederen in een vergadering van het dagelijks bestuur uit het HB op 9 oktober.

Met nadruk herhalen wij hier dat onze bezwaren slechts in de laatste plaats de materiele inhoud van de door het HB ontworpen regeling betreffen (punt c). Als het alleen daarom ging - een "technische kwestie" - zou deze open brief niet op zijn plaats zijn.

Waar het in wezen om gaat - en dat nemen wij zeer hoog op - is het tot dusverre gebleken gebrek aan respect bij het HB voor democratische ethiek (punt a) en reeds door de ALV vastgestelde regelingen (punt b). Wij zijn van mening dat dit, juist bij D'66 met zijn radicale-democratisering-pretentie, een hoogst ernstige zaak is.

Wij hopen met het openbaar maken van deze kwestie middels deze open brief in de eerste plaats te bereiken dat het HB alsnog zijn standpunt herziet. Mocht deze hoop ijdel blijken, dan weten de leden wat hen t.g.v. de eerstkomende ALV te doen staat, indien zij het althans met de democratie ook binnen D'66 ernstig menen.

Namens de Reglementencommissie,

A.C. de Goederen

ANTWOORD OP DE OPEN BRIEF AAN HET HOOFDBESTUUR.

Geachte leden van de reglementen commissie,

Wij veroorloven ons U het volgende in herinnering te brengen.

De reglementen commissie door het kongres van december 1969 benoemd en bestaande uit zes leden, kon het onderling niet eens worden over twee wezenlijke alternatieven en kwam met niet minder dan zeven min of meer uitgewerkte voorstellen. Men kan het het hoofdbestuur niet kwalijk nemen, dat deze voorstellen op het kongres is april in Rotterdam niet in behandeling kwamen. Ons reglement is zo democratisch, dat het hoofdbestuur éénmaal de datum en de onderwerpen van het kongres bepaald, geen enkele zeggenschap meer heeft op orde en voortgang van het kongres. Waarom het diskussiekongres van mei geen besluitkracht kon hebben, is door het hoofdbestuur wel degelijk omstandig uitgelegd. De indieners van de motie Wassen (één van de onderwerpen van het diskussiekongres) vroegen om behandeling voor de raadsverkiezingen, zodat de termijn te kort was voor het uitschrijven van een algemene ledenvergadering. Buitendien vreesde het hoofdbestuur, terecht naar later bleek, dat de opkomst zo gering zou blijken te zijn, dat van democratische besluitvorming geen sprake kon zijn.

Tot zover de voorgeschiedenis.

Het hoofdbestuur besloot op 15 augustus j.l. contact op te nemen met de reglementen commissie, teneinde haar te vragen mee te werken aan voorverkiezingen op basis van de peilingen van het diskussiekongres, welke vóór het kongres van december a.s. gehouden moesten worden. Niet alleen wist de reglementen commissie reeds in augustus van de plannen van het hoofdbestuur, maar buitendien moesten de hoofdbestuursleden Fetter en Van Helten ons berichten, dat met de uitwerking van de voorstellen sinds mei geen enkele vordering gemaakt was.

Wie schetst onze verbazing toen wij begin september een brief ontvingen van de reglementen commissie, waarin deze ons opdracht gaf begin november een kongres te organiseren over uitsluitend huishoudelijke zaken, geen enkele voorbereiding te plegen voor de tweede kamer kandidaatstelling, voordat een kongres alle details van het reglement zou hebben vastgesteld en af te zien van het gebruik van ons politiek mandaat. Het hoofdbestuur kon hierop uiteraard niet ingaan. Integendeel, wij waren van mening, dat de leden het ons terecht kwalijk zouden nemen, wanneer wij niet tijdig zouden overgaan tot het organiseren van voorverkiezingen, op basis van uitgangspunten die de meerderheid der leden wel zal willen onderschrijven.

De reglementen commissie heeft daarop het hoofdbestuur op 20 september meegedeeld, met de organisatie van de voorverkiezingen geen enkele bemoeienis te willen hebben. Het hoofdbestuur zag toen geen ander alternatief dan zelf een éénmalig reglement voorverkiezingen te ontwerpen en een verkiezings commissie aan te zoeken voor de uitvoering daarvan. Dat heeft geleid tot het reglement dat nog deze week naar alle afdelingen zal worden gezonden.

Zolaat als zeven oktober j.l. wendde het lid van de reglementen commissie De Goederen zich tot het hoofdbestuur en gaf - tot groot ongenoegen van zijn medeleden van de reglementen commissie - een aantal suggesties voor het organiseren van voorverkiezingen. Wij meenden toen, de voortgang van de voorbereidingen niet meer in gevaar te mogen brengen, door het te volgen systeem opnieuw ter diskussie te stellen. Het hoofdbestuur meent op deze wijze een evenwicht te hebben gevonden tussen een democratische gang van zaken en een goede voorbereiding van een zo belangrijke zaak als de kandidaatstelling voor de tweede kamer. Wij zien dan ook het oordeel hierover van het kongres in december met vertrouwen tegemoet.

Namens het hoofdbestuur

Frans A. Hijmans.

(%) De Amerikaanse advocaat Ralph Nader heeft vooral bekendheid gekregen door zijn actie tegen de onveilige auto's. Hij heeft het daar niet bij laten zitten. Nadien heeft hij met succes strijd aangebonden tegen gebrek aan hygiëne bij de voedselbereiding, chemische toevoegingen, gebruik van antibiotica in vleesprodukten, gevaarlijke straling van kleurentelevisietoestellen en luchtverontreiniging. Zijn acties hebben in Amerika geresulteerd in verbeterde wetgeving op het gebied van brandbaar textiel, autoveiligheid, veiligheid van banden, van gaspijpleidingen en van milieuhygiëne. Voor dit soort acties tracht hij mensen als advocaten, economen, natuur- en scheikundigen en vakbondsmensen te mobiliseren. Als te bestrijden verschijnselen noemt hij: rasproblemen, onvoldoende scholing voor medische en paramedische functies, luchtverontreiniging, massaal consumentenbedrog, overheids corruptie.

Onlangs werd Nader in het televisieprogramma Panoramiek geïnterviewd door W.L. Brugsma. Hij zei daarin een aantal zeer behartenswaardige dingen, die ook voor onze Nederlandse activiteiten goed bruikbaar zijn. Dank zij de medewerking van de N.O.S. kunnen wij hier enkele van de interessantste passages uit zijn betoog voor u weergeven. De vertaling is voor onze verantwoording.

Nader: "Het inkomen van de mensen wordt verkleind door het bedriegen van de consumenten. Een senaatscommissie schatte dat van de 780 miljard dollar besteed aan consumptiegoederen en -diensten 200 miljard niet wordt gehonoreerd door bedrog, prijsbinding en onwettige marktmanipulaties. Het is zo'n normale praktijk dat een eerlijke zakenman zich niet staande zou kunnen houden op de markt, tenzij hij de gewetenloze gebruikers overnam. De wet is in deze zaken niet van betekenis. De meeste Amerikanen hebben klachten die niet groot genoeg zijn om de kosten van advocaten en processen te motiveren. Ze handelen eigenlijk volkomen onbeschermd. De wetten zijn er vooral voor de machtigen, voor degenen die zich deze wetten kunnen permitteren, in plaats van voor de grote massa van de Amerikanen, die hun dagelijkse klachten hebben.

In de Verenigde Staten loopt het grootste deel van de welvaart via de grote concerns. Zij zijn niet ontstaan in een economie van vrije concurrentie, maar zijn in wezen privé regeringen, ondersteund door enorme regeringssubsidies, mazen in het belastingstelsel, privileges, zelf opgeblazen contracten en door het soort overheidsvoorschriften dat in feite monopolies in stand houdt en deze grote ondernemingen beschermt tegen concurrentie, zoals op het gebied van spoorwegen en wegvervoer. Zoals ik al zo dikwijls heb gezegd: het ergste dat Amerikaanse ondernemingen hebben te vrezen is concurrentie".

Aan Nader werd gevraagd hoe het kwam dat hij als enkeling zoveel succes had geboekt.

"Dat komt omdat ik de strategie van mijn actie zag als een gewichtige opgave, die veel tijd, analyse van en begrip voor de motivatie van instellingen en mensen en begrip van symbolen eiste. Laat me dat verduidelijken. Als je in New York de naleving van de wetten zou afdwingen, dan zou de stad ineens instorten, omdat ze zo corrupt is. Zo betalen allerlei grootgrondbezitters niet hun juiste aandeel in de belastingen, ze geven steekpenningen aan ambtenaren en controleurs, ze houden zich niet aan bouw- en gezondheidsvoorschriften. Zelfs politie-autoriteiten zijn betrokken bij omkoperij, narcotica en gokspelen. We zien een enorme kloof tussen het ideale samenlevingspatroon, waarmee iedereen het in theorie eens is, en wat er werkelijk gebeurt. Als je het functioneren van de samenleving toetst aan datgene wat men zegt te willen, dan vergroot je onwillekeurig het aantal mensen dat begrijpt wat je wilt bereiken. Maar als je uiterlijke symbolen gaat ontwikkelen, zelfs symbolen die de esthetische gevoelens van de grote massa treffen, zoals sandalen en baarden, dan help je je eigen zaak te gronde.

Er zal geen werkelijk fundamentele verandering in enig systeem plaats vinden, tenzij degenen die leiding geven aan de verandering om zich heen kunnen zien en de mensen achter zich ontdekken.

Geen veranderingsbeweging kan wat bereiken, al heeft ze het grootste gelijk van de wereld, als je niet in staat bent de noodzaak van de verandering aan de mensen duidelijk te maken. Dat is de reden waarom ik mij bezig houd met wat de mensen denken dat symptomen zijn, of huis-tuin-en-keuken-problemen. Het zijn de dingen waar de meerderheid van de burgers mee van doen heeft. Ze hebben niet te maken met de theoretische monopolistische structuur van de ondernemingen, maar wel met de producten daarvan: vergiftigd voedsel, monopolistisch bepaalde rentevoeten, de hoge verzekeringspremies, de onveilige huishoudelijke apparaten, de gevaarlijke auto's en de milieuverontreiniging die hun recht op ademen en op genieten van hun omgeving ondergraaft. Als die aanknopng is gevonden, krijg je een solide basis om de mensen te laten begrijpen wat de redenen van deze misstanden en onrechtvaardigheden zijn. Dan kan je een trede hoger gaan op de ladder van de abstractie en een groter begrip verwachten voor de structurele tekortkomingen en fouten waaraan iets veranderd moet worden.

De radicale studenten zijn te ongeduldig. Hun verontwaardiging en hun overgevoelghheid zijn zo groot, dat ze alles in een korte spanne tijds willen samenpersen. Ze zijn te ongeduldig en dat vermindert in feite hun effectiviteit. Zij gebruiken b.v. de term "radicaal" om hun activiteiten te omschrijven, maar de radicalen in onze samenleving zijn de ondernemingen die mensen uitbuiten en bedriegen, die de spot drijven met alle eerlijkheid en met alle rechtvaardige en vredelievende normen van onze samenleving.

Als de grote ondernemingen ooit de wet zouden eerbiedigen, dan zouden ze in hun huidige vorm ophouden te bestaan. Ze bestaan door hun eigen anarchie, door de bekwaamheid politici en ambtenaren om te kopen, door de bekwaamheid waarmee ze hun eigen wetten schrijven en door de vaardigheid de door hunzelf geschreven wetten schaamtelos met voeten te treden".

Na deze beschuldigingen nader gespecificeerd te hebben, geeft Nader antwoord op de vraag of hij denkt dit machtige bolwerk van binnen uit te kunnen veranderen.

"We moeten alle krachten mobiliseren op het gebied van recht, wetenschap, techniek, gezondheid, economie, enz. en een systeem bouwen om de macht van deze instellingen om te buigen. Als ze veranderen.....prima! Als ze niet veranderen, dan zullen ze zichzelf vernietigen door de druk van buiten voor een rechtvaardige zaak.

Waar het natuurlijk om gaat is de tactiek. Als je b.v. de grote ondernemingen in Amerika zou vragen welke dingen het beste de aandacht afleiden van hun onrechtmatige handelingen en van hun uitbuiting, dan zouden ze zeggen: demonstraties en straatrelletjes, die de aandacht van de massa afleiden van deze reusachtige concerns, waar bij veel meer wreedheden te pas komen dan bij welke plaatselijke straatrel ook. Bovendien verlies je door directe confrontaties, acties en ordeverstoringen het contact met de grote massa, die verlangt naar stabiliteit in zijn eigen omgeving en die een soort conventionele gevoeligheid voor deze dingen heeft.

Nu zullen sommige z.g.n. linkse radicalen wel zeggen dat ze juist een einde willen maken aan deze burgerlijke samenleving, nog afgezien van de grote ondernemingen. Ze willen de burgerlijke cultuur van de grote massa overboord gooien. Dat is een heel andere uitdaging in mijn ogen. Het is een heel ander onderwerp. De primaire vraag is: wenst men wel of niet een einde te maken aan onrechtvaardige en wrede machtsystemen of machtsconcentraties? Pas in de tweede plaats komt de vraag of men verandering wil brengen in de manier van leven, de houding tegenover pornografie, tegenover sex, tegenover kunst, tegenover de verschillende symbolen.

Als er mensen of groepen zijn die een ander levenspatroon wensen, als ze buiten de gewone samenleving willen staan, dan moet hun dat zeker worden toegestaan in al zijn verscheidenheid. Maar ik ben niet erg geïnteresseerd in de stijl van leven, burgerlijk of niet-burgerlijk, een drug-beschaving of een drugloze beschaving, waar zoveel jongeren zich druk over maken.

Waar het om gaat is: macht, verdeling van de welvaart, gezondheid, veiligheid, de kans om mee te kunnen, democratie en bouwen aan de toekomst".

DAGBOEK VAN EEN Z-H STATENLID

15 oktober vergadering van provinciale staten, zonodig ook de 16e. De agenda was niet bepaald van die aard dat je het gevoel kreeg daarvoor een hele dag van je werk te moeten wegblijven. Toch duurde de vergadering, die om tien uur begon, nog tot na vijven. En, het moet gezegd, onze fractie, of nee, liever de reactie van anderen op wat onze fractie naar voren bracht, was daar goeddeels debet aan.

Het begon al meteen met een verzoek om een vraag te mogen stellen, die er op neer kwam dat we graag iets meer inzicht hadden in de (tijds)orde van te behandelen zaken. Sydney van den Bergh schrok er een beetje van dat voor het eerst in zijn lange loopbaan gebruik werd gemaakt van het vraagrecht ter vergadering, en hij vond de inhoud van de te stellen vraag van te weinig importantie om het verzoek toe te staan. De voorzitter en met hem de leden van het Dagelijks Bestuur dachten daar anders over en vonden juist in het feit dat gemakkelijk antwoord was te geven alle aanleiding om dat dan ook maar te doen. Dat vond ook de rest van de vergadering die overigens ook wel geïnteresseerd was naar het antwoord op de punten die in de toelichting waren vermeld. Het antwoord luidde dat men zorgvuldiger zou zijn. Bedankt.

De provinciale weg 1 (duinweg) had al een goede wending gekregen in de opebare vergadering van de vaste commissies voor verkeer en voor recreatie en natuurbescherming, waar gekonkludeerd was dat eerst andere wegen verbeterd (!), voordat overwogen kan worden over te gaan tot aanleg van secundaire weg 1 van Den Haag naar Katwijk. G.S. hadden zich hierbij aangesloten. De provincie was om. Wat wij toen nog misten voor een verder behandeling van deze zaak in de toekomst was de garantie dat het onderwerp duinweg zou worden bekeken in een nadere studie naar het gehele vraagstuk van het verkeer in het gebied tussen Haagse en Leidse agglomeraties in het kader van de gehele ruimtelijke structuur in dit gebied en daarbij met name te zoeken naar oplossingen die het noord-zuid verkeer doen verminderen. Een motie in deze zin zou geen meerderheid halen maar diverse andere leden bleken wel deze gedachte te onderschrijven, en met de konstatering dat velen met ons terzake alert zullen zijn konden we onze motie rustig intrekken.

Zwemmen op zondag.

Juist 's ochtends voor de vergadering had Schwarz antwoord gekregen op schriftelijke vragen hierover. G.S. vonden dat gemeenten, indien deze gemeentelijke zwembaden op zondag gesloten houden, in strijd handelen met de geest van de zondagswet, doch zij bleken niet van plan een daartoe strekkend besluit van de gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam daterend uit 1958 thans nog wegens strijd met het algemeen belang ter vernietiging voor te dragen. Wel hebben G.S. het gemeentebestuur gevraagd zich opnieuw over de zondagssluiting te willen beraden. Omdat wij er aan twijfelden dat door een vriendelijk verzoek aan gemeenteraden om zich eens over dit soort zaken te beraden, volgende zomer ineens overall alle zwembaden op zondag open gaan, brachten wij bij de behandeling van een aantal subsidieverleningen aan recreatieobjecten een amendement ter tafel, waardoor we aan subsidie als voorwaarde wilden verbinden dat de gesubsidieerde faciliteiten van sport en ontspanning op zondag evengoed open zouden zijn als op werkdagen. Formele bezwaren bij A.R. en G.S., principiële bezwaren bij S.G.P., maar gelukkig bij andere groeperingen voldoende aangeslagen om een motie van de P.v.d.A., mede namens leden van diverse andere fracties, in stemming te laten brengen, waarin provinciale staten als mening uitspreken dat door de provincie gesubsidieerde recreatie-objecten ook op zondag geopend dienen te zijn en waarin zij G.S. verzoeken daartoe hun invloed aan te wenden. En dat was het dan.

P.S. → vergaderingen: 19 november: Rijnpoorthaven
17 december: Ruimtelijke structuren Zuid Holland

Provinciaal

HET DOSSIER-NOOTEBOOM (SLOT)

I Van Beekhuizen over Nooteboom

De aandachtige lezer van Peperbek heeft in het september-nummer (4e jg. no. 1) een artikel aangetroffen van Nooteboom onder de titel: "Hoe democratisch is D'66". Nagtegaal heeft daarop reeds in hetzelfde nummer van Peperbek gereageerd. Het is niet mijn bedoeling deze reactie te herhalen. Wel wil ik deze reactie aanvullen met een kanttekening die betrekking heeft op het door Nooteboom publiceren van het eerste deel van de uitspraak van de Geschillencommissie over Nooteboom's klacht, als zouden er bij de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer op het congres van december 1966 onregelmatigheden hebben plaats gevonden. De Geschillencommissie heeft zich - zo blijkt uit die uitspraak - niet in staat geacht deze klacht te beantwoorden. De commissie heeft deze uitspraak niet openbaar gemaakt. Nooteboom vond klaarblijkelijk het niet-publiceren onjuist en publiceerde de uitspraak nu maar in Peperbek. Wat volgens het huishoudelijk reglement niet mag en wat de Geschillencommissie dus ook niet gedaan heeft, doet Nooteboom dus wel.

Niet uit boosaardigheid maar om wille van de democratie binnen D'66, neem ik aan. Als Nootboom de democratisch door de A.L.V. vastgestelde spelregels om wille van de democratie opzij zet, zal hij zowel de spelregels als de democratie verliezen en een jungle overhouden, waarin de sterkste (of in communicatie-termen: de grootste schreeuwer) allen overheerst.

Nu eerst iets over de uitspraak van de Geschillencommissie inhoudelijk. Wie Nootboom's publikatie van deze uitspraak op pag. 12 van de september-Peperbek naleest zal zien dat de voorzitter Josephus Jitta bij mij navraag heeft gedaan of ik iets wist van onregelmatigheden. Het is misschien nuttig te vermelden dat dit een telefoongesprek was van hooguit tien minuten, aan het einde van een drukke dag op kantoor. Blijkens de weergave van dit telefoongesprek in de uitspraak heb ik gezegd dat er van dat congres geen notulen zijn gemaakt, en herinnerde ik mij niet hoe de kandidaatsstellingsprocedure die ik heb bijgewoond toen is verlopen. Voorts zou ik gezegd hebben: "Niet in het bezit te zijn van een exemplaar van het reglement van dat congres noch iemand te kennen of te weten die dat reglement in zijn bezit zou kunnen hebben, noch ook waar dat reglement te vinden zou zijn". In grote trekken is de weergave van dit telefoongesprek juist; wel meen ik dat ik het vermoeden heb uitgesproken dat op het secretariaatsarchief nog wel een exemplaar van het reglement zou zijn.

De vraagstelling van de Geschillencommissie - dit blijkt niet duidelijk uit de uitspraak - was echter vooral toegespitst op de vraag of ik mij onregelmatigheden herinnerde.

Wel: Nootboom mag mij geloven of niet: ik herinner mij daarvan niets. Dat er onregelmatigheden hebben plaats gehad wil ik best geloven: het congres was een warwinkel. Maar dat er opzettelijk door de D'66-top gehandeld is in strijd met de reglementen, houd ik tegen.

Wat beoogt Nootboom nu met de publikatie van de uitspraak?

Je zou denken dat hij de onregelmatigheden alsnog vastgesteld wil zien. Maar dit is niet het geval. Hij tekent terloops aan dat hij zelf in het bezit is van twee exemplaren van het congresreglement. Een ervan zendt hij aan de Geschillencommissie zonder verzoek om nog meer tijd te verspillen aan pogingen alsnog een uitspraak te doen omdat de gegeven motivering "duidelijk genoeg is voor de mentaliteit in de top van D'66". Het is Nootboom voldoende dit vast te stellen, de zaak zelf laat hij lopen.

Ik weet niet of Nootboom met die "top" de Geschillencommissie bedoelt die de motivering gaf, dan wel mij, als de informant van de Geschillencommissie. Misschien wel beiden.

Onfris is het in elk geval wel: het doel is bereikt: "één der meest hoge D'66-ers" (citaat van Nootboom) heeft blijk gegeven van een onwaar beroep op geheugenverlies.

De zonder meer beledigende en door niets bewezen aantijging van Nootboom leg ik - onder protest - naast mij neer.

Tegenover dit soort dingen staat men machteloos en het is slechts een schrale troost te bedenken dat Nootboom zich vaker scherper uitdrukt dan gemotiveerd kan zijn.

Van Algemeener belang is het de Geschillencommissie te laten vaststellen of het publiceren van de uitspraak - en mogelijk ook de wijze van publiceren - zich verdraagt met ons overeenkomstenrecht dat ook D'66 beheerst, met name met ons inhoudelijk reglement. Deze vraag heb ik aan de Geschillencommissie voorgelegd, nu Nootboom daar klaarblijkelijk anders over denkt dan ik.

U ziet: het leven is een diep verdriet.

H. van Beekhuizen

II Nootboom over Van Beekhuizen ^{x)}

De mogelijkheden tot informatie verspreiding via niet door het HB gecontroleerde D'66 kanalen zijn dermate beperkt dat ik het zonde vind van de ruimte die mijn antwoord aan Van Beekhuizen vergt. Liever zag ik die benut om de achterliggende voor D'66 essentiële kwestie aan de orde te stellen. De achtergrond ervan is het conflict tussen de techno(elito)craten en de democraten in D'66 dat al eerder, zij het achter gesloten deuren, tot heftige en scherpe conflicten heeft geleid. Wie de beleidslijn en mentaliteit van elitocraten dwarsboomt moet verwachten dat op de zakelijke inhoud van zijn artikel niet wordt ingegaan. Geen feiten tegen feiten, geen argumenten tegen argumenten, doch (dis)kwalificaties mogen redelijkerwijs worden verwacht.

^{x)} Met toestemming van N. door de redactie bekort

Qua niveau daarvan heb ik het wel erger meegemaakt, van geheime redactieleden. Dan reageer ik helemaal niet, mijn wel reageren nu impliceert dus een zekere waardering voor Van Beekhuizen's beklag.

1) Ik kan me voorstellen dat v.B. zich enigszins gekwetst voelt omdat zijn naam in die uitspraak genoemd wordt. Sorry, maar in het huidige stadium waarin het HB gewijzigde versies van geschillencieuitspraak in omloop brengt, wilde ik elke afwijking, hoe klein ook van letterlijk citeren vermijden.

2) Nadat Nachtegaal geconstateerd heeft (zie september-Peperbek) dat de GC het recht mist om uitspraken openbaar te maken doet het mij wat vreemd aan dat nu geconcludeerd wordt dat ik het niet publiceren door de GC onjuist vond.

3) Nergens in het Huishoudelijk reglement staat dat het verboden is om Geschillencieuitspraken ter kennis van de leden te brengen. Het verschil tussen publiceren en ter kennis van 8000 leden brengen is theorie. Als de partijkanalen verstopt zijn voor informatie die het HB niet verspreid wil hebben, dan is Peperbek de beste benadering. De bewering dat ik iets deed dat reglementair niet mag, met de hele eraan geknoopte boutade over grote schreeuwers, slaat op niets.

4) Indien v.B. vindt dat de GC in haar uitspraak onvoldoende zorgvuldigheid heeft betracht jegens hem had hij daartegen bezwaar moeten maken. Ik heb drie maanden gewacht op enige reactie van enig HB-lid, van het HB of van de Staatsrechtelijke vóór ik deze GC uitspraak waarover v.B. zich beklagt aan Peperbek zond! Overigens heb ik noch schriftelijk noch mondeling ooit beweerd dat v.B. persoonlijk verantwoordelijk was voor het onder tafel verdwijnen van de collectieve kandidaatstelling waarover de betr. "uitspraak" der GC handelt. Ik ben integendeel juist aan de GC gevraagd om uit te zoeken wie daarvoor verantwoordelijk is. Ik heb de naam genoemd van degene aan wie die door 35 leden medeondertekende kandidaatstelling (25 was reglementair voldoende) is overhandigd. Die naam is niet Van Beekhuizen. Ik kan het niet helpen dat v.B., maar ook andere huidige DB leden, ook toen DB lid was, eind 1966 en begin 1967. Gezien de zeer beperkte mankracht in landelijk D'66 achtte ik het medio augustus niet verantwoord de GC te vragen alsnog die zaak uit te zoeken, doch heb ik expliciet een beslissing daarover aan de GC zelf overgelaten die mogelijk zelf-uit overwegingen van het gezag de GC die zich niet met een kluitje in het riet laat sturen de zaak zou willen heropenen.

Overigens de zaak interesseerd mij niet zo erg op zichzelf, zeker niet als het om voorstellen van mijzelf gaat. De nadruk ligt bij mij op de structurele zijde. Op de absolute noodzaak om een werkwijze te vinden waardoor nieuwe ideeën - die aanvankelijk altijd slechts bij enkelingen leven - kunnen doorstromen en tijdig beschikbaar zijn voor onze maatschappij; vóór er ongelukken gebeuren omdat de ouwe hap niet weet wat ze met de nieuwe problemen aanmoet. Er is in onze maatschappij geen tijd meer om daarvoor een generatie of wat uit te trekken. De techno(elito)-craten wachten daar ook niet op maar gaan hun gang zonder dat democratische besluitvorming heeft plaats kunnen hebben. Het gaat niet om de bedenksels van Nooteboom maar om de werkwijze die garandeert dat werkelijk belangrijke suggesties niet in de mist verdwijnen!

5) Het lijkt mij volstrekt correct om de GC te laten vaststellen of er een geheimhoudingsplicht is voor degenen die een uitspraak der GC in handen krijgt. Het was de GC overigens bekend vóór ik het concept van mijn artikel verzond, dat ik de bekransing van haar (tweede) uitspraak zou bevorderen via kanalen die niet onder de macht van het HB vallen. De reden waarom van die brief aan de GC geen copie ter informatie aan het HB is gezonden, is v.B. als lid van het DB bekend.

Hij/zij kan dan zelf beslissen over al of niet openbaar maken.

6) Aanvankelijk, begin juli, heb ik de Peperbek-redactie alleen verzocht om de tweede GC uitspraak d.d. 2 mei, zonder toelichting te publiceren onder weglating der namen! Immers alleen terzake van die tweede uitspraak had de GC dringend verzocht om openbaarmaking en ik heb minder behoefte mijn naam gedrukt te zien bij dit soort toch wat onprettige zaken dan de titel van Van Beekhuizen's epistel insinueert. Pas nadat gebleken was dat zelfs de werkgroepen de GC uitspraak niet zouden ontvangen was voor mij de maat overvol en heb ik het artikel geschreven en tevens de eerste uitspraak d.d. 2 mei daarin opgenomen. De tekst van de door het HB verspreide versie der GC-uitspraak bezat ik toen nog niet.

Inmiddels is de tekst van de HB versie der Geschillencie uitspraak in mijn bezit en de daar weer fundamenteel van afwijkende inhoud van wat het HB van plan is te doen (of liever toe te slaan) als schijn van uitvoering van de dringende aanbevelingen der Geschillencie. Het HB heeft in zijn oneindige vaderlijke goedheid besloten dat zodra op een toekomstig congres de staatsrechtparagraaf van het politiek program aan de orde zal komen, aan Nooteboom zal worden toegestaan alsnog zijn voorstel aan de vergadering voor te leggen! (brief 14-10). Zoals bekend beslist het HB erover wanneer een onderwerp op de congresagenda komt en zoals eveneens bekend bezit ieder lid, ook zonder enige uitspraak der GC, dan het recht amendementen en wijzigingsvoorstellen in te dienen.

Zand erover, het is de moeite niet waard. Over de HB versie der GC uitspraak die aan de uiterst selecte kring van voorzitters en secretarissen van werkgroepen is toegezonden slechts dit, omdat het ook in andere gevallen van belang kan zijn: Zelfs dáár waar door het gebruik van aanhalingstekens wordt gesuggereerd dat er van een letterlijk citaat uit de GC uitspraak sprake is, zijn er woorden (informatie) weggelaten. Zelfs deze uiterst beperkte kring mag van het HB niet weten dat het de staatsrechtelijke was waarop door de GC ernstige kritiek werd uitgeoefend. Deze commissie werd door mij in het Peperbek artikel wat schertsend de commissie van elite D'66 ers genoemd en het doel van voorleggen van de twee kwestie was, ik citeer: "een testcase voor het vaststellen van de mate waarin D'66 elitocratisch is met een kleine club van onaantastbaren die de touwtjes in handen hebben en elkaar tegen elke prijs pogen te dekken". Sic. Natuurlijk ziet Nootboom spoken, maar dat is toch althans enigszins begrijpelijk als zoveel met verhullende lakens wordt gezwaaid. Maar genoeg gezeurd nu over formaliteiten en schijnbare onbe-nulligheden, want het is o.a. v.B. nog steeds niet duidelijk waar het om gaat, achter dat gemier waarmee energie verspild wordt in wrijvingswarmte in plaats van gebruikt voor constructiewerk. V.B. vraagt zich - ik begrijp niet hoe het kán - nog steeds af wat ik met publicatie der GC uitspraak beoogde. Misschien zijn er meer Peperbek lezers die dat niet tussen de regels hebben gelezen.

Waar het om gaat.

Een noodzakelijke voorwaarde voor de mogelijkheid van echte democratie en medebeslissen door de basis is een onaantastbaar recht op informatie voor diegenen aan wie gevraagd wordt te stemmen. Op het moment dat dit geschreven wordt is daarover o.a. een conflict tussen kabinet en VPRO en één tussen kabinet en Mr. Biesheuvel. Het is in wezen telkens weer, op allerlei niveaus en allerlei plaatsen in de maatschappij, hetzelfde conflict; ook binnen D'66 ziekte het al vier jaar. Bij handhaving van de paternalistische houding waarbij de top uitmaakt wat de basis mag weten, of waarbij de deskundigen uitmaken wat de leek mag weten, is geen democratie mogelijk. Hoogstens zijn we dan zover dat we onze regenten mogen kiezen in plaats van dat die zichzelf en elkaar aanwijzen, maar zelfs dat is grotendeels theorie aangezien de informatie op basis waarvan je zou moeten kiezen voor jantje en niet voor een der andere kandidaten eveneens ontbreekt. Informatie over personen ligt nog veel "gevoeliger" dan die over zaken!

Bij onvoldoende kennis van zaken bij de stemgerechtigden zit er praktisch niet veel anders op dan onder de handhaving van de schijn van medebeslissen in feite te zorgen dat de door deskundigen en elite juist geachte besluiten worden goedgekeurd. Maar bij afwezigheid van het recht op informatie maak je de hele zaak structureel tot een schertsvertoning. Het recht op (juiste en niet al te eenzijdige) informatie is in D'66 allang allerminst gegarandeerd. Niet omdat het zo in de statuten staat maar door de "slechte reglementen, slechte communicatie, slechte organisatie" om, via de Volkskrant, het D'66 Hoofdbestuur te citeren uit een dokument dat ik als gewoon lid niet mag hebben. Meermalen hebben de leden "beslist" op basis aantoonbaar onjuiste of zeer eenzijdige informatie. Soms op zeer essentiële punten en momenten tijdens congressen. In gewoon nederlands noemt men dat manipulatie van een congres, tenzij de juiste informatie of meerzijdige informatie niet beschikbaar was. In zekere mate is dat onvermijdelijk en bovendien geen drama. Er vallen geen dooien als het D'66 congres morgen in zijn program opneemt dat een zwaangerschap slechts 3 maanden mag duren, of dat de laagbetaalde nederlander recht heeft op meer zon in zijn tuin. Onzinnige congresbesluiten worden óveral zo nu en dan genomen, bijv. ook door de PvdA. Maar tegengegaan moet worden dat het steeds verder de spuigaten uit gaat lopen. Daartoe kan dienen het scheppen van enig risico voor diegenen die menen dat het juist is om congressen eenzijdig of onjuist voor te lichten terwille van een grotere kans dat de door hen juist geachte besluiten worden aangenomen. En wel een risico dáár waar regenten het meest kwetsbaar zijn; namelijk het risico dat de gang van zaken wordt uitgezocht door derden en vervolgens bekendgemaakt. Dat werkt heel erg remmend en preventief en spaart dus massa's schaarse tijd van geschillencommissieleden en peperbeklezers die dan nuttiger besteed kan worden. Maar de absoluut noodzakelijke voorwaarde is dat inderdaad na het onderzoek de uitspraak wordt bekendgemaakt; anders helpt het geen moer en is alleen maar de tijd van geschillencommissieleden verziekt met het uitzoeken van een of ander op zichzelf altijd miezerig detail.

Als we de angst bij deskundigen en machthebbers voor gezichtsverlies door publicatie van het feit dat ze iets onjuist hebben gedaan, niet weten te doorbreken (allereerst BINNEN D'66) kunnen we elke poging tot een zinvol en controlebaar beleid op gebieden als milieuhygiëne, gezondheidszorg, wetenschapsbeleid enz. wel op de buik schrijven.

Het accepteren van de onvermijdelijkheid van enige manipulatie bij de besluitvorming binnen de partij (we werken met mensen en niet met computers) is iets anders dan het STRUCTUREEL aanvaarden van manipulatie als een toelaatbare METHODE.

Op dat laatste gaat het lijken als er sprake is van in de archieven afwezige stukken, van verdwenen congresbandopnamen, van weigering te vergaderen als er terwille van een waarheidsgetrouw verslag een bandrecorder op tafel staat, van geheime vergaderingen, van weigering gewone leden toe te laten bij de besprekingen van werkgroepen of onderdelen daarvan, van weigeren schriftelijk antwoord te geven enz. enz. Van structureel aanvaarden van informatiemanipulatie als (terwille van het goede doel) aanvaardbare methode is overduidelijk sprake bij een weigering door machthebbers om een hun onwelgevallige "rechterlijke" uitspraak ter kennis van de leden te brengen.

Het verdonkeremanen, het verhinderen van discussie in plaats van met argumenten afkraken van de top onwelgevallige voorstellen, is één ding. Maar het verdonkeremanen van een geschillende uitspraak over verdonkeremaande voorstellen is een ander ding; is informatiemanipulatie in het kwardraat. Dáárom, Mr. Van Beekhuizen besloot ik dat in dit geval de zaak openbaar moest worden gemaakt; althans als ook anderen, te weten redacteuren, de kwestie de moeite waard vonden. Men kan wel insinueren alsof Nooteboom een onuitstaanbaar kwerulant is die over elk klein schoonheidsfoutje een rel wil schoppen maar dat is niet wáár en dat weet het HB!

G. Nooteboom

III De uitspraak van de geschillencommissie x)

De Heer van Beekhuizen verzocht de Geschillencommissie om uit te spreken, dat de Heer G. Nooteboom ten onrechte is overgegaan tot publicatie in Peperbek van een uitspraak van de Geschillencommissie.

De Geschillencommissie stelde voorop, "dat Artikel 58 HR omtrent de publicatie voor haar uitspraken alleen bepaalt, dat bij beslissingen als bedoeld in Artikel 51 sub 2 (verband houdende met het desgevraagd uitleggen van de Statuten en het HR) het Hoofdbestuur er zorg voor draagt, dat een dergelijke beslissing aan de leden van D'66 ter kennis wordt gebracht en voorts, dat het lid wiens roeyement wordt vernietigd kan verlangen, dat van deze beslissing door de zorg van het Hoofdbestuur mededeling wordt gedaan aan de leden van D'66. Zulks laat onverlet de bevoegdheid van partijen om uitspraken van de Geschillencommissie te publiceren aangezien de Geschillencommissie de openbaarheid van haar uitspraken van wezenlijk belang acht voor de functie, die zij in de partij te vervullen heeft".

De commissie "verwerpt de door de Heer van Beekhuizen gegeven motivering voor zijn verzoek, nl. dat "als A tegen B een klacht indient, moet hij daarvan niet worden weerhouden door de gedachte, dat een afwijzing wordt gepubliceerd door B in strijd met het HR".

In de eerste plaats is het gestelde taalkundig ongerijmd; als A tegen B een klacht indient, kan hij daarvan immers niet meer worden weerhouden en overigens ziet de Heer van Beekhuizen kennelijk over het hoofd, dat het door hem betreunde effect van publicatie van een uitspraak ook kan worden gerealiseerd door het door Artikel 58 HR voorziene terkenisbrengen door het Hoofdbestuur van een beslissing aan de leden van D'66.

De Geschillencommissie betreunt het overigens zeer, dat het Hoofdbestuur tot nu toe ternauwernood ruchtbaarheid heeft gegeven binnen D'66 aan de door haar gegeven beslissingen".

Leden der Geschillencommissie waren E. Lukács, H.W.M. Stokvis (voorzitter) en mevr. C.E. van Lookeren Campagne- van Renterghem.

IV Slotwoord van H. van Beekhuizen

De uitspraak heeft mij niet overtuigd. De geschillencommissie leest het HR zo dat in twee gevallen het hoofdbestuur moet zorgen voor publikatie. In alle andere gevallen mag ieder lid tot publikatie overgaan. Ieder die mijn bovenstaand artikel lezen wil kan controleren of "de gronden als in mijn artikel aangegeven" door de Geschillencommissie ook inderdaad zijn behandeld, zoals ik had verzocht. Maar erger vind ik dat ieder lid elk geschil mag gaan publiceren. Klaarblijkelijk verkeren we in de gelukkige omstandigheid dat er nog geen vervelende geschillen geweest zijn. Wat meer voorstellingsvermogen zou de Geschillencommissie hebben geholpen aan voorbeelden, die zo zijn te bedenken, waarin een pijnlijk geschil tussen partijen, zonder enig publiek nut, op straat wordt gebracht.

Over bescherming van de privacy gesproken!

Ik heb die voorbeelden niet aan de commissie kunen voorhouden, want in strijd met art 58 Huish. Regl., ben ik niet in de gelegenheid gesteld door de Geschillencommissie te worden gehoord.

U ziet: het leven blijft een diep verdriet.

H. van Beekhuizen

X) Door de redactie gewetensvol gekort.

In een artikel "OOK IN RIJNMOND KWAM AAP UIT DE MOUW" worden in het oktober-nummer van Peperbek zodanig grote onjuistheden gepubliceerd, dat hierop wel gereageerd moet worden. De schrijver schetst daarin de situatie, die ontstond na de eerste zitting van de nieuwe Rijnmondraad. Door een samenbundeling van CPN, PvdA en D'66 op basis van een beleidsprogramma voor het Dagelijks Bestuur waren 4 van de 6 gecommitteerden benoemd: 3 uit de PvdA en 1 uit D'66. Voor de 2 overige plaatsen in het D.B. bedankten de Prot. Chr. -en KVP - kandidaten.

In de derde alinea van het artikel staat dan: "Een konsekwentie zou kunnen zijn dat nu PvdA en D'66 alle posten zouden bezetten in de verhouding 4 - 2. Een deel van de PvdA - en D'66-fractie durfde dit echter niet aan".

Vooraf de laatste zin zal bij de slecht geïnfomeerde lezer wellicht verwondering wekken. Wat moet dat wel voor een fractie van D'66 zijn? Eerst meedoen en dan bang zijn voor de konsekwenties?

Het is dan ook baarlijke nonsens. De D'66-fractie in de Rijnmondraad heeft tot het laatste toe duidelijk en unaniem te kennen gegeven te willen meedoen in het Dagelijks Bestuur van Rijnmond en er niet tegenop gezien om desnoods 2 fractieleden voor een gecommitteerdenschap te leveren. Het terugtrekken van de D'66-gecommitteerde Schieven op 28 september berust uitsluitend en alleen op het "uit de boot vallen" van 9 leden van de PvdA-fractie, die meenden een vertraging in overdracht van bevoegdheden van gemeenten naar Rijnmond te kunnen verwachten bij een "Volksfront"-bestuur.

De schrijver probeert en passant in de voorlaatste alinea nog even de knuppel in het CPN-hok te gooien. Hij insinueert daar, dat de CPN-fractie in Rijnmond geen gehoor aan Amsterdamse bevelen heeft gegeven. Jammer, maar ze hebben wel geluisterd.

Ten slotte worden nog even een paar tegenstellingen tussen D'66 in Rijnmondraad en Gemeenteraad van Rotterdam vastgesteld m.b.t. de kwestie Hoogovens op de Maasvlakte. Naar mijn mening mag de ene fractie verder zijn met haar oordeelsvorming dan de andere. Dat mag zelfs binnen een fractie! Het laat zelfs ruimte voor genuanceerd denken. Binnen D'66 geen vreemd verschijnsel.

Alhoewel Peperbek wel apen uit mouwen laat kruipen, is het kennelijk toch slecht geïnfomeerd over deze beestjes in het Rijnmondgebied. Als de mist is opgetrokken, moet zij beslist nog eens op onze openbare werkgroep/fractievergaderingen komen. Stelt zij werkelijk belang in apen: Blijdorp heeft een leuke verzameling en daar horen ze ook.

A.P. van der Jagt

(lid van de D'66-fractie
in de Rijnmondraad)

Naschrift

1. Het ging hier niet om een artikel, maar om een bericht. Bovendien een juist bericht, waarvan wij niets terugnemen. Het enige "bezwaar" was dat een lang en ingewikkeld verhaal zeer beknopt werd weergegeven.
2. Als het alleen de PvdA was die niet alle konsekwenties aandurfde, waarom heeft dan uitgerekend de D'66-gecommitteerde zich teruggetrokken? Waarom dan niet de PvdA in zijn hemd laten staan.
3. Heeft de CPN toch geluisterd? En die samenbundeling van CPN, PvdA en D'66 dan, waar de heer vdJ van spreekt? Dat mocht toch niet volgens de landelijke richtlijnen!
4. De heer vdJ spreekt niet ons bericht tegen dat er verschillen in opvatting bestaan tussen D'66 Rijnmondfractie en gemeenteraadsfractie. Hij zegt alleen dat dat toch wel mag. Welnu, voor ons mag het ook.
5. In Blijdorp zijn wel apen, maar om ze uit de mouw te zien komen moet men elders zijn. De heer vdJ behoeft zich de titel niet persoonlijk aan te trekken. Ze sloeg op de angst bij anderen voor D'66.

Redactie Peperbek

Wegens plaatsgebrek hebben wij helaas enkele andere ingezonden reacties moeten bewaren tot het volgend nummer. - Red.

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e jaargang, nummer 4

DECEMBER 1970

68

PEPERBEK

4^e JAARGANG
NUMMER 4
DECEMBER
1970

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

- Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.
- Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.
- Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.
- Redactie: D. Bark (€), A.R. v.d. Burg (€), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x), J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (vL), F.W.R. Vink (€).
- Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter.
- Redaktieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.
- Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/aug. (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00
losse nummers; " 1,00

Kopy voor het volgende nummer gaarne vóór 24 december bij de redactie.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G

Pragmatische overwegingen?

(rl) In augustus j.l. keurde de Rotterdamse gemeenteraad de begroting van het Openbaar Lichaam Rijnmond af. Eén van die afkeurders was het (VVD) raadslid Luigi van Leeuwen. Watzeggu? ... Ja, inderdaad, dezelfde die nu nóg gemeenteraadslid van Rotterdam is en tevens geëngageerde voor financiën van Rijnmond. Wat dus betekent dat Van Leeuwen de door hemzelf afgewezen begroting zal moeten verdedigen!

Dit is slechts één van de meerdere sterke argumenten tegen een dergelijke cumulatie van functies. Niettemin heeft de fractie van D'66 in de Rotterdamse gemeenteraad haar tot opheffing van dergelijke cumulaties strekkende motie gemeend te moeten intrekken, op grond van pragmatische overwegingen. Wat waren die overwegingen dan wel?

Simpel, fractieleider Mentink had "de neuzen geteld" en geconstateerd dat de motie het niet zou halen. Jammer, dit besluit tot intrekken. Immers, bij doorgaan van de stemming had dan misschien die motie het niet gehaald, maar eens te meer zou zijn aangetoond hoe weinig koek en ei het binnen de PvdA in Rotterdam is. De PvdA-fractie zou namelijk tegen de eigen wethouders hebben gestemd. En dat is op zichzelf een aardig neveneffect. Vooral iets om over na te denken voor die mensen die nog steeds menen dat de PvdA in Rotterdam de aangewezen, betrouwbare, partner is om mee samen (lees: in op) te gaan.

Inhalige wethouders.

(rl) Het salaris van een wethouder bedraagt in de grote gemeenten op het ogenblik ruim 50 mille. Niettemin blijkt het in de praktijk usance te zijn dat wethouders dit nog wat aanvullen door presentiegelden te toucheren van commissievergaderingen (f 50,-- per vergadering). Terloops is al door een onzer Rotterdamse fractieleden in de raad geconstateerd dat wethouders er een gewoonte van maken een minuut of tien bij zo'n vergadering binnen te lopen en dan schielijk te verdwijnen, uiteraard wél na het plaatsnemen van hun handtekening, die op presentiegeld "recht" geeft.

Dit zijn twijfelachtige praktijken.

Men kan zich trouwens afvragen of volledig gesalarieerde wethouders ook voor de gewone raadszittingen wel presentiegelden moeten ontvangen.

Het feit dat geëngageerden van Rijnmond buiten hun salaris géén presentiegelden ontvangen, geeft toch wel te denken.

Naar valt te hopen komt onze fractie nog eens op deze kwestie terug.

Schone lucht als het maar moet.

(rl) Niet de industrie, maar gij, gij, gij, automobilist, braakt de meeste luchtverpestende troep uit!

Een de laatste tijd nog wel een te beluisteren (tegen)beschuldiging. Rest de vraag natuurlijk, of iedere arme automobilist in zijn achtertuin een raffinaderij heeft staan waar hij zijn eigen benzine produceert....

De industrie kan schoon werken en doet dat in veel gevallen ook. Volkomen juist, al moet er wel bij verteld worden dat de industrie alleen geneigd is schoon te werken, als het niet al te veel in de papieren loopt.

Bovendien is het ook juist, dat zeer veel van de vervuiling van lucht en water niet primair op rekening van de industrie kan worden geschreven, omdat de gebruiker van industrieproducten voor de vervuiling aansprakelijk wordt gesteld. Terecht? Moet de huisvrouw verweten worden dat zij wasmiddelen gebruikt? De automobilist, dat hij zijn auto op benzine laat rijden? Of doen zij dat in commissie voor de industrie? De bio-chemie is tot zeer veel in staat tegenwoordig, als het maar moet. Astronauten ademen vele malen hun eigen lucht in, drinken hun eigen - via een nagebootste natuurlijke cyclus gezuiverde - urine.

Als dat mogelijk is, zou de wetenschap dan geen kans zien de industrie consumptieve producten te laten maken die óf geen, óf schoon (chemisch afgebroken) afval overlaten?

Het antwoord zal welluiden dat wetenschap en industrie dat inderdaad wel zouden kunnen, maar dat de investeringen in de honderden miljarden lopen. Dus wachten we maar tot het moet.

Zedelijk.

(vM) Het ziet er naar uit dat de verkiezingsstrijd zich zal gaan concentreren op de zedelijkheidswetgeving, indien het althans aan de confessionelen ligt. Met de sterilisatie-actie van Schmelzer nog in het geheugen, weten we wat ons te wachten staat. Voorstanders van opheffing van het pornografieverbod zullen worden afgeschilderd als louches pornografen, voorstanders van gelegaliseerde abortus als zeepsopspuiters en degenen die tegen de discriminatie van homofielen zijn als onverbeterlijke kinderverkrachters. Hypocrisie alom.

Hoewel het niet verstandig lijkt dit soort dingen met de gelijke munt te betalen (per slot van rekening is er nog zoets als politiek zelfrespect), is lijdzaamheid met ingezonden stukken ook niet het geeigende antwoord.

Bij wijze van voorzorg is in ieder geval alvast de ledenlijst van een Haagse sex-club ontvreemd.

Beroemde namen.

(vM) Het opstellen van een kandidaat met een beroemde naam, terwijl van te voren vaststaat dat deze geen benoeming zal aanvaarden, met het doel extra stemmetjes te krijgen komt zeer dicht in de buurt van de listige kunstgrepen en het samenweefsel van verdichtsels die in Nederland gelden als criteria voor de feiten bedrog en oplichting.

Het is overigens onthullend in onze parlementaire geschiedenis na te gaan wie en met wie deze truc eerder werd toegepast. We komen dan uit bij de Liberale Partij met Mr. S. van Houten in 1922, het Verbond voor Nationaal Herstel met Generaal Snijders in 1933 en de Nationaal Socialistische Beweging met Ir. Mussert in 1937. Dit rijtje van reactionaire en fascistische partijen wordt dan nu aangevuld door de Katholieke Volks Partij met Mr. J. Luns. Wie zei daar iets over de geest van Steenkamp en Veringa?

WAT TE DOEN?

door L. van Montfoort.

De politieke opstelling van D-66 heeft de laatste tijd aan duidelijkheid ingeboet, en dat is dan nog een understatement. De verwarring die in eigen gelederen is gaan heersen (zij blijkt onder andere uit het artikel van Brand in de vorige Peperbek alsook door enige reacties in dit nummer) is op zichzelf natuurlijk al een kwalijke zaak en een bewijs voor de slechte leiding waaronder de partij op dit moment gebukt gaat. Het mag in een goed geleide organisatie doodeenvoudig niet voorkomen dat er beslissingen worden genomen, die voor een aanzienlijk deel van de leden een totale verrassing inhouden, en wat nog meer zegt, die zij ook bij nadere uitleg en verklaring niet kunnen verwerken.

Het hoofdbestuur heeft ter verdediging van zijn acties gesteld binnen het kader van zijn formele bevoegdheden te zijn gebleven en dat is nog waar ook. Toch is hier op een erbarmelijke wijze leiding gegeven. De toepassing en het gebruik van de reglementaire mogelijkheden geven immers slechts een facet weer van het besturen, zij het dan een zeer belangrijk facet. En zelfs het formeel in orde zijn van het hoofdbestuurbeleid kan nog van vraagtekens worden voorzien. Ik voor mij reken namelijk ook de algemene beginselen van behoorlijk bestuur tot het recht, en met die beginselen is evident strijd aanwezig. En als men bij de in acht te nemen rechtsregels ook die van de openbaarheid rekent, wat van D'66 toch verwacht mag worden, wordt het helemaal een bedroevende zaak.

De totale afwezigheid van communicatie en informatie is een duidelijke aanwijzing voor het tekortschieten van het hoofdbestuur in deze. Hoe dan ook, hoe belangrijk dit falen ook moge zijn als voer voor sociaal-psychologen, in het bestek van dit artikel is het niet relevant behalve als achtergrondverschijnsel. Juist vanwege de verwarring lijkt het me namelijk op de eerste plaats van belang de feitelijke toestand en mogelijkheden, los van alle bevoegdheden en wat dies meer zij, zodanig te ordenen dat een beter overzicht van de situatie kan ontstaan. Om deze pretentieuze opgave te vervullen dient eerst de politieke toestand te worden weergegeven zoals die was op 28 augustus (om maar eens een datum te nemen).

Analyse

Deze analyse dient vanuit twee gezichtspunten te geschieden, omdat ook D'66 van twee hoofdstukken uitgaat, te weten de vorming van een actuele kabinetcoalitie enerzijds en de partijvernieuwing anderzijds.

In de bestendige politieke opstelling van de partij is het eerste punt veelal als secundair beschouwd. Dit is ook een logisch gevolg van het streven naar partijvernieuwing. Eerst nadat een hergroepering van de politieke deelnemers zou hebben plaatsgevonden, zou een voor de hand liggende oplossing voor het vormen van een coalitie worden gevonden. De congresresoluties van Leiden bevestigen deze rangorde van doelstellingen. Door een excentrische opstelling ten opzichte van andere partijen en het voeren van gesprekken aan de basis met leden van die partijen zou de partijvernieuwing dichterbij moeten worden gebracht. We gaan dan maar voorbij aan het volstrekt onwezenlijke idee van staatsrechtelijke hervormingen die onmiddellijk tot partijvernieuwing zouden moeten leiden. Voor de verwezenlijking van die staatsrechtelijke hervormingen zou dan de electorale bedreiging nodig zijn. Het lijkt me heel wat reëler te stellen dat deze electorale bedreiging - de breekijzerfunctie - rechtstreeks of althans rechtstreekser op de partijvernieuwing zelf ten goede zou kunnen werken. In deze gedachtengang komt de vorming van een coalitie na de partijvernieuwing. In de gedachtengang van de PvdA, zoals tot uiting gekomen in het PAK-initiatief, liggen de twee hoofdpunten dichterbij elkaar, misschien zelfs op hetzelfde vlak. Volkomen terecht is dan ook het PAK door D'66 afgewezen. De coalitievorming zou daarmee enigszins, de partijvernieuwing echter in het geheel niet gediend zijn.

Er is niet veel zelfkritiek voor nodig om vast te stellen dat de excentrische politiek gefaald heeft. Men kan dat aan de kiezers wijten, doch ik voor mij vind dit getuigen van een typisch intellectualistische hoogmoed. Men kan zich zelfs afvragen of hier en daar niet wat fascistoïde tendenzen hebben meegespeeld. Het getuigt m.i. van meer werkelijkheidszin vast te stellen dat deze politiek gefaald heeft omdat hij niet goed is uitgevoerd, zodat de kiezer onze politiek niet herkend heeft als excentrische politiek en dienovereenkomstig heeft gehandeld.

Inmiddels dreigt in de nederlandse politiek een groepering plaats te vinden buiten ons om, wat geen ramp is, maar bovendien in de richting van een starre onwerkelijkheid, wat wel een ramp is.

De drie confessionele partijen immers zullen zich feitelijk tot één blok aansluiten. Terwille van electorale motieven zal dit formeel door allerlei discussies en wat dies meer zij gevolgd worden, doch de feitelijke samenleving lijkt niet meer ongedaan te maken. Een verheldering van het politieke beeld levert dit nauwelijks op.

"Driemaal mist is dikke mist". Dit (voorlopig nog) gigantische blok zou de bekende wip-politiek van de KVP kunnen voortzetten. Partijvernieuwing wordt het genoemd, maar geen zinnig mens zal in die naamgeving kunnen meegaan. Dit blok werkt op dit moment nauw samen met de VVD, een partij van goedmoedige burgers en vriendelijke kolonels.

Natuurlijk wil het confessionele blok deze samenwerking niet duurzaam maken. Dat zou immers een muur optrekken tussen het blok en de PvdA en dat zou ertoe kunnen leiden dat groepen en personen uit het blok - zeer langzamerhand, want progressieve confessionelen hebben een reeds vele malen beschaamd, doch onverwoestbaar vertrouwen in hun politieke leiding - zouden wegvallen en dat zou de kracht van het blok aantasten. Wat doet nu de PvdA? De socialisten, ook niet gek, zien de angst voor de muur, en richten prompt de muur op. Voila de anti-KVP-motie. Op een gegeven moment, zo redeneren zij, kunnen de progressieve confessionelen er wel overheer klauteren.

Hoe staat D'66 nu tegenover deze muur op het politieke erf? Voor de partijvernieuwing op de zeer lange duur is er daardoor enig perspectief. Maar de Democraten missen de wraakzucht van de socialisten en willen snellere resultaten zien. Die muur dwingt ook D'66 in een blok en dat betekent, als men eraan toegeeft, feitelijk de opheffing en de aanvaarding van de socialistische visie op partijvernieuwing. Als men er niet aan toegeeft, wordt men van onduidelijkheid beschuldigd en dat zou de kiezers wel eens aanleiding kunnen geven D'66 te laten vallen. Deze laatste oënering dan nog steeds vanuit hetzelfde gebrek aan vertrouwen in de kiezers dat ik eel r al veroordeelde.

En van een deelname aan coalitievorming kan helemaal geen sprake meer zijn. De gedwongen polarisatie leidt dan waarschijnlijk tot een totaal gebrek aan interesse bij de kiezer.

Het Triangelplan.

De politieke leiding van D'66 geplaatst voor deze situatie, heeft geprobeerd de verstarring te doorbreken door de muur te slechten. Zoals gezegd, ik heb wat meer vertrouwen in het gezonde verstand van de kiezers en zou dus niet tot deze oplossing geneigd zijn geweest, vooral ook vanwege de bijverschijnselen die het gevolg zijn geweest en die mede samenhangen met het gebrek aan integratie van dit idee in de partij en de slechte presentatie naar buiten. Anderzijds geloof ik ook niet in het noodlot dat door sommigen al wordt gezien. Met name lijkt het me niet juist te stellen dat D'66 nu als gewone partij zich tussen de andere partijen zou rangschikken, zonder bijzondere taak ten opzichte van de partijvernieuwing. Dit initiatief is immers een poging om de blokvorming te doorbreken en al is het dan moeilijk een maand vooruit te kijken, ik meen nu al te kunnen zeggen dat het tot mislukken gedoemd is. In dat geval echter is het gevolg niet dat nu wel aan een van de kanten van de muur ligplaats wordt gekozen. We zullen dan op de muur moeten gaan zitten, en het verlossende woord van de kiezer afwachten. "Er keihard tegen aan gaan" is dan de enigste mogelijkheid. Ik geloof daarom dat vooral de angst van Brand dat het PAK nu dichtbij is, ongegrond is en gebaseerd op onvoldoende beschouwing van de motieven van het plan. In het voorgaande ben ik uitgegaan van de gedachte dat het plan zal mislukken. We mogen natuurlijk niet aannemen dat deze gedachte ook bij de D'66 leiding heeft voorgezeten. Het feit dat van Mierlo zijn opleiding heeft ontvangen op hetzelfde jezuïtencollege als schrijver dezes vormt geen bewijs voor het tegendeel.

Maar wat als het lukt? Dan pas zullen de institutionele gebreken van D'66 zich wreken. Want een verzoek aan de afdelingen om met leden van PvdA en KVP te praten is heel mooi en nuttig maar het is een zacht kabbelend beekje dat tegen een muur niet is opgewassen. Alleen een gesprek aan de top zou die muur kunnen aantasten, indien dat al mogelijk is. Ik geloof daar niet in.

Niettemin zal het geprobeerd moeten worden, al was het alleen maar om niet compleet ongeloofwaardig te worden. Degenen die zich niet voldoende in de uitvoering van het plan betrokken voelden en daarom wraakzuchtige gevoelens koesteren, degenen die een panische angst koesteren voor vreemde snuiters uit andere partijen zouden er goed aan doen zich te bezinnen op hun verantwoordelijkheid. Dit geldt a fortiori voor de doodgewone publiciteitszoekers. Men bedenke dat een afwijzing van het plan de muur te slechten in de kaart speelt van degenen die zich in gedachten al aan één kant van die muur hebben opgesteld en de hele partij hen op die weg zouden willen laten volgen, kortom de PAK, AKPA en wat dies meer zij - aanhangers - .

Harde lijn

De gesprekken aan de basis met leden van KVP en PvdA dienen algemener te worden gericht op partijvernieuwing, ook en vooral als het coalitievoorstel het niet haalt. Nieuwe steun voor D'66 zal immers vooral uit die groepen moeten komen. Ik geef toe dat de gezelligheid onder elkaar er misschien een beetje onder lijdt. Maar we zijn niet opgericht als gezelligheidsvereniging al lijkt er af en toe wel wat op, zowel qua bestuurskracht als qua selectiemethoden en onderling verkeer. Ter slechting van de muur is een gesprek aan de top nodig met KVP en PvdA. Een concrete uitnodiging tot onderhandelingen over de hoofdlijnen van een kabinetsprogramma en de figuren die het gaan uitvoeren ligt voor de hand. Leidt dit tot succes, dan schrijf ik een volgend artikel. Mislukt het dan is de zaak voor iedereen duidelijk.

Het Nederlandse politieke erf kent dan twee blokken die geen van tweeën de partijvernieuwing nader brengen behalve dan op de heel lange termijn. In die tussentijd glijdt onze samenleving steeds verder af, komt er een steeds groter verschil tussen dat wat de politiek kan bereiken en dat wat bereikt moet worden. D'66 moet zich dan dus eenvoudigweg presenteren als het derde blok, of beter gezegd, als een blok op hoger niveau. De twee blokken zitten dan immers aan weerskanten van de muur, terwijl D'66 erboven op zit. Een voortzetting van de excentrische politiek dus weer, maar nu werkelijk met een harde lijn. De ingrediënten zijn daarvoor ruimschoots aanwezig. Ik meen tenminste te weten dat ergens in een la nog wel wat plannen voor dit doel voorhanden zijn.

De aanduiding "computermentaliteit" heeft onlangs een wat ongunstige betekenis gekregen. Als men deze echter stelt tegenover de sentimentele mentaliteit die D'66 nogal eens heeft gekenmerkt, dan geloof ik dat het duidelijk is welke mentaliteit het Congres zal moeten hebben.

Het politieke lot van D'66 en daarmee, al mag dat wat arrogant klinken, dat van werkelijke vernieuwing in Nederland, is van dit Congres afhankelijk.

Het zal het materiaal en de mensen moeten leveren die onze politiek moeten uitvoeren. Het materiaal is er, dank zij het beleidsplan dat in grote lijnen een uitstekend stuk werk is als men rekening houdt met de benutte mogelijkheden. De mensen zijn er ook, want uit 107 aspirant-kandidaten moeten twintig goede kandidaten te selecteren zijn. Het enigste wat we nog nodig hebben is wat minder onderling wantrouwen en wat meer bereidheid tot samenwerking.

PEPSELS

Pessimist: de komende vier jaar zal 29 augustus een officiële rouwdag van D'66 zijn.

pep

Optimist: na de eerstvolgende kabinetsformatie zal D'66 worden omgedoopt tot "Beweging van de 29e augustus".

pep

Van Beekhuizen: als ik noten zie word ik zo verdrietig.

pep

Japie: als Bakker nou als tegenwicht straks in Albanië de nieuwe Nederlandse Ambassade eens ging openen?

pep

De laatste twee nummers van Peperbek waren meer pepernoten.

pep

Schmelzer: hoe kan de KVP nou met de PvdA samenwerken? Dan wil Vondeling op Buitenlandse Zaken.

pep

Niet zo handig om de KVP-jongeren te helpen met het wegwerken van de slechte kandidaten. Die hadden ze juist moeten opstellen.

pep

Voorstel: het Congres moet als eerste daad een commissie benoemen om de ludieke motie op te stellen.

pep

Hoofdbestuur: voor ons zijn alle moties ludiek.

REALISME OF ANGST?

of: de rol van redder van het vaderland is voor ons niet weggelegd

door D. Bark

Zeven weken buiten Nederland, met bovendien een Amerikaanse verkiezingscampagne om je heen, geeft gelegenheid om de politiek in Nederland eens wat van een andere kant te bekijken. Ook het D (66)eus ex machina dat "het grootste alternatief" heet. De redenering klinkt zo realistisch. Men kan zich voorstellen hoe zoiets tot stand komt tijdens een van de beroemde brainstormings, waar (iedereen zal het ontkennen) vooral oudgedienden aanwezig zijn, die het elan van 1966 terugzoeken. Wat deden we toen? We presenteerden een alternatief voor de vastgelopen partijpolitieke situatie. Waarom zouden we dat niet weer doen?

Ik geloof er niet in. De PvdA en de KVP zullen toch wel naar elkaar lonken. Ze zijn er al mee begonnen. Ondanks de motie Winters op de KVP partijraad zal er echter ook wel weer wat op gevonden worden dat de Confessionele partijen niet vooraf een partner zoeken. Want laten wij ons niets wijsmaken, de confessionele samenwerking komt er toch en door de KVP en de PvdA aan elkaar te trachten te koppelen voorkomen wij dat niet.

Ik geloof dat aan de basis van "het plan" de angst voor de Confessionele samenwerking heeft gestaan. Angst is een slechte raadgeefster. Zij gaf de raad om de KVP, (die door haar omvang jaren lang de Nederlandse politiek verziekt heeft, omdat de regeringen niet zonder de KVP gevormd konden worden) net op het moment dat zij haar comfortabele positie begint te verliezen, opnieuw op te poetsen en de rol van redder van de Nederlandse politiek aan te praten (een de basis natuurlijk). Natuurlijk, de CDU (of iets dergelijks) zal die positie van onmisbare overnemen, maar dat is tijdelijk. De CDU zal zijn eigen graf graven, door een kleurloze middenpolitiek te blijven volgen, en dat pikt de kiezer niet lang meer, of zal een duidelijke kleur krijgen, links of rechts (ik durf die woorden nog wel te gebruiken) en dan is er niets aan de hand.

Bevendien, wat moet er gebeuren als onze koppelarij niet doorgaat? Logischerwijze (en daarover zou in de fractie ook wel gepraat zijn) moeten D'66 en de PvdA, met wie zich verder aanbieden, één groot oppositieblok gaan vormen, als alternatief. Ook daar geloof ik niet in. Althans, niet in het huidige systeem. In het huidige systeem zal dat alleen de verdere verzieking van de democratie in de hand werken. Zal de neiging van zwart-wit tekening (alles van de oppositie is slecht, alles van de regering is goed) versterken; de oppositie is dan immers toch geen potentiële partner voor een volgende periode meer?

Wat dan? Accepteren dat wij met de tien zetels die we misschien krijgen, klein genoeg zijn om ons te onttrekken aan de dure plicht altijd mee te werken aan constructieve afdoening van zaken. Daar zorgt de meerderheid wel voor. Wij hoeven aan de consensus niet mee te doen. Wij kunnen bij alles wat bereikt is de kritische vraagtekens zetten. Constructieve opstelling heeft ons niet veel geholpen. Het meeste effect hebben wij bereikt met het stellen van kritische vragen en het suggereren van alternatieven. Met het losweken van individuen uit een blok (vgl. het indienen van de ingetrokken motie Boersma) of met het doorprikken van ogenschijnlijk fraaie redeneringen (vgl. Visser's opmerkingen over China in de VN: als het mislukt een plaatsje voor Taiwan te houden dan moeten wij het zwaarste ook het zwaarste laten wegen. Reactie van de regeringspartijen die, eerst ook voor China in de VN pleitten, was verbijsterend. Ineens bleken zij de Nationalistisch Chinezen toch het belangrijkste te vinden). Kortom, wij moeten ons wat minder constructief opstellen. De rol van de lastige horzel op een overigens vredige zomerdag spelen. We vervallen daarmee heus niet in de steriele oppositiemethoden van PSP of PPR; daar staat ons pragmatisme borg voor.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- de SGP-radikalen hebben er in de partijraad op aangedrongen de doodstraf slechts in beperkte mate opnieuw in te voeren.
- Tevens zijn ze van mening dat TV - mits zwart/wit - niet per se als des duivels geacht moet worden.
- De GPV-jongeren gaan zelfs zo ver te verklaren dat het gedeeltelijk zichtbaar zijn van borsten onderhoudende art. 31 K.O. niet aanstotelijk voor de eerbaarheid behoort te zijn.
- Schmelzer heeft verklaard dat het onkopen van liberalen in Nederland gelukkig nog niet nodig is.
- Nu alle politici om het hardst verklaren dat D'66 uitgespeeld is, zullen we wel gedwongen zijn er nu ernst van te maken.
- Beerninks sigarettensmokkel moet achteraf gezien worden in het licht van de regeringspolitiek om de prijzen laag te houden.
- Bakker, minister van stamverwante gebiedsdelen.
- Weet je wel tegen wie je spreekt? Ik ben kandidaat voor de regionale voorverkiezing van kandidaten voor de lijst waaruit de kandidaten moeten worden gekozen, waaruit het Nederlandse volk straks de leden van de Tweede Kamer moet kiezen.
- Nu ik een tijdje wethouder ben, begin ik te begrijpen dat er toch heel wat zaken zijn die beter geheim kunnen blijven.

DE MALAISE VAN D'66

door F. Jansen

De stunt van D'66 om gesprekken aan de basis te voeren met K.V.P. en P.v.d.A. is zo fel mogelijk af te keuren, omdat enige fundamentele beginselen van onze partij daarbij lelijk in het gedrang zijn geraakt: openheid, duidelijkheid, partijvernieuwing, inspraak, afstandsvermindering kiezer-gekozene, verbetering regeermethoden en nog zo het een en ander.

Ik schrijf dit na lezing van Peperbek en Democraat, beide van Oct. '70. Democraat geeft - veel te laat - de zo gemiste informatie met op pag. 3 in de toelichting, laatste punt sub 1 t/m 5 een slechte, bijna zielige verdediging van de ontrecte geheimhouding (zie de principiële verhandeling "geheim" in Peperbek op pag. 2 sub 3). Voorbereiding van voorstellen kan altijd in kleine kring geschieden, maar de open-(baar)heid dient zo spoedig mogelijk te volgen. Dat is niet gebeurd.

De informatie en toelichtingen in de beknopte vorm van Democraat had - voor mijn part geheim - aan de afd. leiders aangeboden moeten zijn als "gedachtenontwikkeling van het hoofdbestuur" om in een gewone openlijke bijeenkomst te bespreken, zoals b.v. in werkgroepen regelmatig gebeurt. Resultaat: voortbrengen in afd. verg. van de besproken alternatieven met toelichtingen en mededeling, dat het hoofdbestuur de voorkeur geeft aan één alternatief, dat het karakter van onze partij wezenlijk zal veranderen; e.e.a. te beoordelen door de leden (en niet een verzoek tot actie van de leden aan de basis).

Dát zou openheid en inspraak geweest zijn en de kwestie is daarvoor warempel belangrijk genoeg. De nú door de topleiding gevolgde procedure is een aanfluiting van deze beide grondbeginselen van D'66. Het slappe verweer in 5 punten onderstreept de verkeerde mentaliteit van het hoofdbestuur in deze. Zo ook het feit, dat de open steekproefvergadering op 17 Oct. '70 wordt aangekondigd in de Democraat, die pas meer dan een week na 17 Oct. door de leden werd ontvangen.

Even belangrijk en even foutief is de zonde tegen de Guidelijkheid, die onze partij zo hoog heet te stellen. Laten wij ons even realiseren, dat de hele zaak met het verzoek van het hoofdbestuur om actie aan de basis te voeren wordt aangespannen en afgewikkeld, voordat er eerst een regeerprogram voor '71 - '75 van D'66 op tafel ligt, zelfs niet in de meeste elementaire vorm. Wat moet je dan wel aan de basis met andere partijen zinnig bespreken? Het is om te gillen van het lachen of het huilen, al naarmate men tegen of vóór D'66 is. Laat de topleiding eens het nuchtere, opbouwende artikel van Dake in Peperbek goed bestuderen (pag. 7 e.v.) en laat ze de visie van v.d. Burg (pag. 11 e.v.) terzake van de komende verwarring op zich inwerken.

En dan de gedachte zelf: samen met P.v.d.A. en K.V.P. in een regering met ministers ja, gezellig!

Mèt v.d. Burg ben ik het eens, dat de belangrijkste vraag altijd is: welke indruk krijgt de D'66-er, de kiezer in het algemeen ervan? Welnu het is onvermijdelijk - of de stunt slaagt of niet - dat MEN zal oordelen, dat D'66 bereid is, haar oorspronkelijk karakter van vernieuwingsbeweging te loochenen en wil trachten haar politieke leven voort te zetten als een van de partijen van het establishment. Het is immers te dolzinnig om te veronderstellen dat P.v.d.A. en K.V.P. als veel langer gevestigde en grotere partijen dan D'66 de kritische vernieuwingsontwikkeling van D'66 - met zelfveroordeling van het verleden en radicale zelfvernieuwing voor de toekomst - werkelijk serieus zullen overnemen. In één clubverband voegen de kleintjes zich naar de groten en niet omgekeerd; de kleine zelfstandige rebel heeft altijd méér invloed dan het ingekapselde kleine vriendje. Zo is nog altijd de harde werkelijkheid. En zo nemen wij afscheid van D'66. Tenzij ... misschien ... tenzij in het komende congres de D'66 leden de voet stevig dwars zetten en in overgrote meerderheid verklaren dat hoofdbestuur en fracties alle vrijheid van beweging en handelen hebben, doch binnen de ruime grens, dat D'66 onder geen voorwaarde zijn oorspronkelijke instelling van kritische stoorzender van de gevestigde horde wil laten varen en desnodig nog best een volgende periode van 4 jaren in de oppositie wil blijven; D'66 moet alleen aan een regering deelnemen, wanneer 4j.-programma's (met leiders) van andere partijen na vergelijking met ons program (en leiders) zijn samen te voegen tot één praktisch geheel (zonder ons daarvóór reeds aan partijen te binden).

Dit standpunt dient tijdig, algemeen en ondubbelzinnig duidelijk te worden gemaakt. Zoals het nu volgens onze top-leiding zou behoren tegaan, moeten wij op enige heel nare vraagjes onszelf en anderen een antwoord zien te geven. Van meet af aan hebben wij uit en te na onze opperhoofdman horen verkondigen, dat het denken in rechts - links tegenstellingen verouderd en dus te veroordelen is, evenals het plegen van politiek op confessionele grondslag. Wij streven daarentegen naar on-dogmatische, niet-ideologische ontsplooiing van de democratie; dát betekent pas echte vernieuwing en vooruitgang. Op dit punt moet iedereen (her) lezen "De keuze van D'66" (1968) waarin goed en uitvoerig duidelijk wordt gemaakt, waarom de stunt om aan de basis, zonder kennis van programpunten, met P.v.d.A. en K.V.P. als gevestigde partijen te praten, niet juist kan zijn.

Na lezing van bv. pag. 10/11 zal het beste omkletser - en wij hebben er zo enkele - niet gelukken deze stunt als een creatieve gedachte aan de man te brengen. Een negatieve stunt om een groepering te torpederen zonder daarvoor een positief resultaat, naar D'66 beginselen nemeten, in de plaats te stellen, kan niet duurzaam bevredigen.

Positief is het opbouwen van een eigen regeer-program van D'66. Wij willen véél op mentaal en materieel gebied. Als wij onder het laatste ook leefbaarheid in het algemeen verstaan en verbetering van ouderdomsvoorziening en nog andere algemene zaken dan kost dat veel geld, d.w.z. veel offers en daarover is men veelal niet duidelijk. d.i. zou het een uitgangspunt van D'66 kunnen zijn, dat voor de komende regeringsperiode de besteedbare inkomens niet verhoogd worden uit hoofde van de verbetering van de arbeidsproductiviteit.

Die middelen zouden moeten dienen voor opvoering van collectieve behoeften zoals verbetering van ouderdomsvoorziening, milieubeheersing (leefbaarheid) e.a. Hieraan moge een afzonderlijke beschouwing worden gewijd.

PEPSELS

Beleidsplan: P.V.V.D.A. verkiezingsprogramma.

pep

Japie: Heeft de K.V.P. eigenlijk een basis?

pep

Het meest schadelijke van een sticky is de tabak.

pep

V.P.R.O.: omroep van de zwarte kassies-kijkers.

pep

Het Openbaar Lichaam Rijnmond kan vrijen wat het wil met La Reine du Monde: de Hoogovens komen toch.

pep

Japie: je moet het hoofdbestuur niet intelligent aanvallen. Je moet ze gewoon met hun eigen wapens bestrijden.

pep

Van Mierlo: die alfabetisch-lexicografische volgorde van de aspirant-kandidaten leidt tot onaanvaardbare consequenties.

pep

Haags aspirant-kandidaat: als ze van het Binnenhof weggaan, doe ik niet meer mee.

pep

KVPer: wij hebben een zeer democratische selectieprocedure.
We zijn nog democratischer dan D'66.

D'66er: wat zegt dát nou?

MINZAAM AANBEVOLEN

door W.S.A.N. Gorter.

1. De problematiek van D'66 ligt in een tegenstrijdigheid van haar primaire doelstellingen, te weten:
 - a) grondige vernieuwing van de partijpolitieke verhoudingen, b.v. door ontploffen (houding tegenover hoofdzakelijk de kiezer) en
 - b) als democratische partij, teneinde die vernieuwing te verwezenlijken, samenwerking te zoeken met andere partijen, zowel (vlak) vóór de verkiezingen om de kiezer invloed te geven op de kabinetsvorming, als in het parlement (houding tegenover hoofdzakelijk de andere partijen).
2. Een strijd tegen het ontstaan van een nieuw kabinet-De Jong is op zich zelf nog geen strijd voor nieuwe partijpolitieke verhoudingen, vooral indien de voor die strijd gekozen middelen niet erg effectief lijken, en niet principieel, maar incidenteel zijn.
3. Minimum-programma's houdende voorwaarden voor kabinetsdeelneming (houding tegenover de kiezer) hebben de werking de toch al moeilijke samenwerking tussen partijen van de linkerzijde (botsing hobby-idealen) en daardoor deelneming door linkerpartijen aan een kabinet nog moeilijker te maken.
4. Samenwerkingsverbanden van linkerpartijen zullen daarom waarschijnlijk slechts onder een globale formule tot stand kunnen komen en aan de kiezers worden aangeboden. Juist voor de kiezer zal men de formule vooral eenvoudig moeten houden.
5. Teneinde bij een zodanig samenwerkingsverband één of méér confessionele partijen te betrekken - hetgeen om een kabinet te kunnen vormen absoluut noodzakelijk is - dient de formule geen voor die zijde afschrikkende elementen te bevatten. Voor zulk een grotere concentratie is het wenselijk een enkel groot nationaal belang, over de behartiging waarvan in beginsel nauwelijks moeilijkheden kunnen ontstaan - b.v. bestrijding milieu-vervuiling - , naar voren te schuiven.

6. Andere partijen hebben reeds zóveel denkbeelden van D'66 aangenomen dat het van het grootste belang is dat D'66 aan de komende regering deelneemt, al is het maar met één enkele staatssecretaris, en wel om bij het binnenhalen van de eerste oogst in de vorm van ook door andere partijen gewilde wetten en bestuursmaatregelen, in de regering algemeen stimulerend te kunnen optreden en verder om onze geloofwaardigheid als potente partij tegenover de kiezers en zelfs tegenover de leden en onszelf niet te verliezen.
7. Partijpolitieke vernieuwing lijkt eerder te verwezenlijken door een langzame oplossing van partijen - en zelfs van een gehele CDU, - in het kader van grote werkverbanden als een rationale concentratie onder de katalyserende werking van D'66, dan in de vorm van wel stoere, doch na vier jaar ervaring vrij utopisch lijkende ontploffingen, die bovendien alleen maar tot verdere partijverbrokkeling lijken te zullen leiden. De ontploffingsgedachte is n.l. niet erg synthetisch.
8. Samenvattend zij minzaam verwerken naar onze suggestie in Peperbek november, blz. 4, getiteld "Een nationale concentratie onder gematigd linkse signatuur", waarin is bedoeld scherp te scheiden tussen a) de houding tegenover de kiezer vóór de verkiezingen (werving van kiezers op grond van beleidsplan en van bereidverklaring tot medewerking aan nationale concentratie) en b) het gesprek en de samenwerking met andere partijen pas na de verkiezingen en wel op grondslag van program-inbreng van iedere deelnemende partij in het op te stellen regeringsprogram, evenredig aan het verkiezingsresultaat van die partij. De tegenstrijdigheid bedoeld onder punt 1 hierboven lijkt aldus te kunnen worden opgelost.
9. Het is overigens duidelijk dat een beleid als het hier gesuggereerde op een D'66-congres geen enkele kans maakt zelfs maar ernstig te worden overdacht, indien het niet collectief zou worden naar voren gebracht en ondersteund.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- Een VPRO-lid is een bevoorrecht mens: hij kan boos opzeggen.
- Sinds ik wethouder ben, word ik voortdurend door allerlei mensen lastig gevallen. Begrijpen ze niet dat ik wel andere dingen aan mijn hoofd heb?
- Waarom richten de Kabouters een eigen partij op, in plaats van ongemerkt de VVD te infiltreren?
- D'66-ers in de gemeenteraad: een geval van huisvredebreuk.
- Ook op de publieke tribune zou een interruptiemicrofoon moeten worden opgesteld.
- De kijker thuis zou trouwens ook moeten interrumperen. Je zou eens zien hoe snel de belangstelling voor ons parlementaire leven zou toenemen. Een tweede-kamer-totaalprogramma zozegd.
- Als ze in andere partijen een opkikkertje nodig hebben, nemen ze Peperbek ter hand.
- Wie in het parlement zit wil een nieuw parlamentsgebouw. Wie niet in het parlement zit wil een nieuw parlement. Dat is de afstand tussen kiezer en gekozenen. (Frits van der Poel in Het Vrije Volk)
- Het volk moest eens beter beseffen hoe moeilijk zijn vertegenwoordigers het wel hebben.
- Nieuwe zegswijze: Zich op de maasvlakte houden.

BELEIDSPLAN OP NIEUWPOORT

(f) Een vijftiengigtal journalisten had de moeite genomen het gloednieuwe beleidsplan van D'66 aan een eerste start in de publiciteit te helpen. Het was werkgroepvoorzitter Van Beekhuizen die - maandag 16 november - de persconferentie opende; het laatste ogenblik had het partijbestuur besloten zich wat op de achtergrond te houden, zodat het vierjarenplan in eerste aanleg geheel voor rekening van de werkgroep kon komen. De fictie dat Van Mierlo aanwezig was alleen als lid van de werkgroep en niet als fractievoorzitter was weer eens een van die onnodige aanpassingen aan het systeem. Bij de beantwoording bleek trouwens ook al dat Van Mierlo het niet kan laten - en terecht - op politiek belangrijke punten telkens in te springen. Het name ging dit over de vraag of en in hoeverre het beleidsplan als basis zou dienen voor een minimumprogramma bij eventuele regeringsdeelname. "Indien D'66 beschikbaar is voor de volgende regeringsperiode, dan zal wellicht uit het beleidsplan een minimumprogramma gehaald worden", aldus de voorzichtig geworden fractievoorzitter. Maar ook los van de vraag naar kabinetsdeelname was het beleidsplan een essentieel vereiste voor een partij als D'66 vond hij.

Dit sloot aan bij de inleiding van Van Beekhuizen die, zoals mocht worden verwacht, met enige nadruk had onderlijnd dat het beleidsplan een eerste poging was om een programma van een nederlandse politieke partij uit te drukken in concrete baten en vooral lasten.

De meest principiële critiek die juist dit kwantitatieve snuffje onaangeroerd liet kwam van Laurens ten Cate. Hij wilde wel eens weten wat nu eigenlijk de definitie van "democratisch" was voor D'66. Het beleidsplan stond vol van inspraak, medezeggenschap van ouders, directe controle van de burgers etc. Nypels zei daarop dat D'66, bijvoorbeeld tegenover de vakbonden, alleen een wetalscriterium hanteerde dat ruimer was dan het nu gangbare: vertegenwoordiging van meer dan 5% zou recht op erkenning kunnen geven. Van der Ven moest toegeven dat bij het schoolonderwijs nog niet duidelijk is welk deel van de ouders actief moet meedoen om met recht van "democratisering" te spreken. "Alles wat D'66 aan de basis probeert mislukt", bromde ten Cate, die eigenlijk vond dat D'66 maar voor den dag moest komen met de waarheid: dat zij erg "elitair" denkt, en er daarom niet uitkomt. Ook de spanning tussen democratisering en centralisering - bijvoorbeeld bij het beperken van de gemeentelijke of provinciale autonomie - viel in het verlengde hiervan. Op vragen op dit punt stelde Nypels dat die autonomie op sommige punten, met name bij ruimtelijke ordening, misplaatst was, en dat de democratie inderdaad geen "optelsom van ad-hoc-groepen" was, zoals ten Cate het ook vragend had geformuleerd.

Het einde van de discussie draaide om de kosten, en in het bijzonder om de vraag wie de pogingen om ons land leefbaar te houden moet betalen. Bepaalde industriën zullen de voorgestelde vervuillingsbelasting etc. - denk aan de olieindustrie - in hogere prijzen naar de consument kunnen doorschuiven. Behalve dat de burger als werknemer minder reële inkomstenstijging gaat zien als D'66 zijn zink rijgt gaat hij ook nog als consument zijn bijdrage leveren in hogere prijzen. De Goede meende dat dit nog geen reden was de bedrijven zelf zwaarder of andere (bv. via de vennootschapsbelasting die minder in de prijzen kan doorwerken) te belasten. Alleen als de reële inkomstenverbetering van 2.5% per jaar niet verminderd zou worden ten gunste van de collectieve voorzieningen zou inflatie dreigen, meende hij.

De betrekkelijk milde ontvangst van het beleidsplan zal wel samenhangen met het feit dat de meeste journalisten die aanwezig waren in Nieuwpoort eerder politie-parlementair dan economisch geïnteresseerd waren. Het wachten is dus op kritische analyses in de financieel-economische vakpers om te zien in hoeverre de werkgroep ook daar meer lof dan misprijzen zal oogsten.

DE MANNEN MOETEN ONTPLOFFEN

door R. Luyendijk.

De plotselinge koersverandering van D'66 van een totale oorlog tegen de andere partijen naar een tactische guerrilla kan verantwoord zijn, maar is voor een normaal partijlid moeilijk te volgen.

Een moderne onderneming of beweging lanceert een nieuw product of idee alleen nadat het uitvoerig getest is op kwalitatieve merites en marktwaarde en na gedegen interne instructies.

Om een dergelijke kortsluiting in de toekomst te voorkomen lijkt het wenselijk dat in D'66 leiding, uitvoering en idee duidelijk van elkaar worden gescheiden en dat de diverse verantwoordelijkheden worden afgebakend. De fractie staat voor de dagelijkse politieke productie (de fabriek); het laboratorium, dat daar geheel los van dient te staan, moet voor nieuwe praktisch uitvoerbare ideeën zorgen. Het is de taak van het partijbestuur (management) om productie en research te stimuleren en vooral op elkaar af te stemmen.

Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat bovengenoemde koerswijziging te zeer bepaald geworden is door de dagelijkse gang van zaken en dat de leiding niet voldoende tegenwicht heeft geboden. Misschien niet heeft kunnen bieden omdat er gewoon geen nieuwe ideeën voorhanden waren.

In een dergelijke impasse is een stunt misschien gerechtvaardigd. Soms is het beter iets verkeerd te doen dan niets te doen; al is het alleen maar om de eigen slome partijleden wakker te schudden en tot reactie te dwingen. (Hoewel de waarde daarvan..)

Volgens mijn analyse is dus het tekort aan reële ideeën de werkelijke bottle-neck van D'66 en wat nu volgt is dan ook een poging om een soort "brain-storming" te starten. En wel vanuit de basis om in de lijn te blijven met de nieuwe partijpolitiek. Laat ik dan het eerste hachelijke schot in de ruimte mogen lossen in de hoop dat meerdere en vooral betere brain-waves mogen volgen.

Het doel is dus de dieperliggende werkzame krachten te onderkennen die aansluiten op de realiteit van vandaag en die morgen politiek verwezenlijkt kunnen worden.

Het eenvoudigste is om maar met de realiteit van heden te beginnen en aan te sluiten op de voor iedereen begrijpelijke polariteit Welvaart-Welzijn. Onze welvaart van heden is gebaseerd op een expansieve exploitatiedrift. We hebben eerst de natuurvolken en later de natuurwetten geëxploiteerd. De man is hiervoor uiteraard de verantwoordelijke exponent. Hij is nog steeds de jager en zijn rijke buit is onze welvaart. Een grootse maar meedogenloze prestatie. Hij staat nu op een keerpunt en gereed om de deur naar het heelal open te stoten waar nieuw avontuur en buit lokken.

Een dergelijke eenzijdig gerichte activiteit roept tegenkrachten op. Het evenwicht in de natuur is verbroken, de natuurvolken zijn ongeschrokken, ook de natuur in onszelf protesteert. De kabouter en de landloper worden weer actief maar vinden zelfs geen damsteen om hun moede hoofd neer te vlijen. De helden zijn vermoeid en gaan af. En zoals dat altijd gaat, als de helden afgaan komen de vrouwen op. Zij zijn de exponenten van de mannelijke tegenpool, de hoedsters van leven en welzijn en onderdrukt door de man als geen ander.

Huiverend in hun frigidaire overzien zij wenend de rokende autowrakken op het slagveld. En zoals dat altijd gaat, zij moeten de chaos weer oplossen.

Door de schaalvergroting die de technische revolutie teweeggebracht heeft, is de mensheid ingekrompen tot een grote familie die 's avonds bij elkaar rond de T.V. schouw zit. En de wereld is nu een kleine boerderij verloren in de eindeloze steppen van de ruimte. De vrouw staat nu voor haar revolutie. Haar schaalvergroting gaat van gezin tot "family of men" en haar huis is nu de wereld. Haar huishouding wordt staatshuishoudkunde en wereldeconomie, en de wereldbank wordt haar huishoudbeurs. De zorg voor de gezinsleden wordt tot sociale zaken en de verhouding met de burens wordt buitenlandse zaken. Cultuur en beschaving krijgen een grotere actie radius.

Als man kan ik deze ontwikkeling uiteraard alleen vaag en schetsmatig aanduiden. Maar uitgaande van de huidige situatie lijkt het uit te draaien op een volledig matriarchaat. Dit hoeft echter geen prestige problemen te geven omdat de man voldoende "lebensraum" in het heelal zal vinden. Daar het kraken van het heelal iets moeizamer lijkt dan het kraken van een idyllisch pandje aan de gracht zal er nog een hoop geplozen en gesleuteld moeten worden in de laboratoria en werkplaatsen waar de man zich steeds dieper zal ingraven.

Moeilijkheden tussen vrouw en man zijn alleen te verwachten op het terrein der opvoeding omdat de vrouw waarschijnlijk enigszins huiverig zal zijn om haar kroost het barre luchtgat uit te laten schieten.

Kort samengevat: als de man is weggedonderd naar de maan en verder, kan de vrouw eindelijk thuis de boel aan de kant doenen orde op zaken stellen.

Tot zover deze laboratorium analyse, die getest en verder uitgewerkt moet worden. Indien deze visie juist zou blijken, betekent dit dat een groot gedeelte van de huidige politieke activiteit door de vrouw moet worden overgenomen. Het is de vraag of zowel de vrouw als de man voorbereid zijn op een dergelijke decorwisseling. Indien een bepaalde groep mannen de ontwikkeling blokkeert door zich vast te klampen aan vermeende machtsposities, en aan de andere kant de massa der vrouwen passief blijft, bestaat het gevaar dat we hier dezelfde chaotische toestanden krijgen als in de ontwikkelingslanden, waar blank en gekleurd de bakens ook niet tijdig verzet hebben.

Een moderne politieke partij kan vandaag waarschijnlijk moeilijk met de oude EVA - ADAM story op de markt komen, beter is het om te trachten de polariteit Welvaart-Welzijn organisatorisch in de partij in te bouwen en ze respectievelijk door een man en een vrouw te laten beheren. De man zal sterk genoeg moeten zijn om van zijn kussens op te staan om de vaart er weer in te brengen, want we liggen nogal achter bij de USA, Rusland en zelfs Japan. De vrouw zal sterk genoeg in haar schoenen moeten staan om een eigen revolutie door te voeren en om niet na verloop van tijd als man te eclipseren (ook wel emanciperen genoemd). Het zal niet eenvoudig zijn.

ECHT GEBEURD!

- Van der Stee over het kabinet-De Jong: "De lucht- en waterverontreiniging is aangepast, ik aangepakt".
- Geertsema: "Geloof u dat nu zelf?"
Van Mierlo: "Ja. Dat komt wel meer voor in onze kringen".

HET ONTWERP BELEIDSPLAN 1971 - '75
PENSIOENVOORZIENING VOOR ALLEN

door F. Jansen.

In Peperbek van Sept. 1970 is vermeld, dat rapport is uitgebracht door de soc. -econ. werkgroep over pensioenvoorziening, terwijl elders in datzelfde blad terzake een informatief artikel is opgenomen van G. Nootboom, een van de voornaamste medewerkers.

Het rapport is van juni 1970 en bevat de werkresultaten, die geleid hebben tot o.m. in het beleidsplan (hoofdstuk IV) de punten 4.6 a en 4.6 b: het congres zal over deze alternatieven beslissen. De vraagstelling gaat echter niet op, omdat de gevolgde gedachtengang niet juist is. Ter verduidelijking het volgende.

Er zijn drie soorten uitkeringen:

- a. lijfervast of nominaal gelijkblijvend; dat zijn de gebruikelijke lijfrenten waarbij de de inflatie-gevolgen geheel t.l.v. de premiebetaler, tevens ontvanger van de uitkeringen komt;
- b. waardevast of in koopkracht gelijkblijvend; dat is wanneer premies en uitkeringen worden geïndexeerd en gesteld op bedragen, alsof in alle jaren van sparen en uitkeringen de gulden dezelfde waarde (d.w.z. koopkracht) had;
- c. welvaartsvast is, wanneer de uitkeringen boven de waardevastheid, nog verhoogd worden met een extra-toeslag wegens productiviteitsverbetering, d.w.z. dat de productie per werker is gestegen door efficiënter werkmethoden. In dit geval volgen de uitkeringen de loonindex.

Dan zijn daarvoor twee soorten van financiering:

- I. Het kapitaaldekking of fondsenstelsel; daarbij worden premies betaald en op de daarmee op te sparen fondsen (incl. renten) worden de uitkeringen betaald, en als de gulden gelijk blijft in waarde (= koopkracht) - zoals het behoort - of de premies en uitkeringen geïndexeerd worden alsof de gulden gelijk is gebleven - wat praktisch kan - dan hebben we de aangewezen financiering voor geval b (waardevast);
- II. Het omslagstelsel, waarbij geen premies worden betaald doch bijdragen worden geheven (van werkenden), die in dezelfde periode worden doorgegeven aan anderen (bejaarden) zoals A.O.W. e.d. uitkeringen. Dit is de aangewezen financiering van geval c, daarbij wordt niets belegd en dus geen fonds gevormd. Met een in principe gelijk blijvend percentage voor bijdragen blijven de uitkeringen welvaartsvast.

Terugkerend naar Hoofdstuk IV van het Beleidsplan zien we in de punten 4.5 en 4.6 a (of 4.6 b) een basisuitkering voor een ieder van een gelijk bedrag (verbeterde A.O.W.) gefinancierd met omslagstelsel en welvaartsvast en daarboven ... een aanvullend pensioen met uitkeringen, verbonden aan eigen gespaard loon met fondsvorming inclusief renteopbrengsten.

Dan kan men kiezen uit 3 beheerscombinaties, die alle ongeveer hetzelfde resultaat geven:

de spaarsommen blijven nominaal, niet ge-indexeerd maar geven een hoge rente (tegenwoordig minstens 8%);
ofwel de spaarsommen worden waardevast geïndexeerd met een geringe rente (zeg 4% inflatiecorrectie + 4% rente = 8%);
ofwel de spaarsommen worden welvaartsvast geïndexeerd zonder rentevergoeding (zeg 4% inflatievergoeding + 4% vergoeding productiviteitsverbetering = alweer 8%).
Uiteraard moeten in alle drie gevallen (ongeveer dezelfde) beheerskosten in rekening worden gebracht maar dat heeft geen invloed op ongeveer gelijke eindresultaten. Daarom is een stemming van het congres hierover van weinig werkelijke betekenis. Om tijd te winnen voor belangrijker zaken zou voorgesteld kunnen worden, dat de aantewijzen overheidsinstelling voor waardevast indexatie - een uitstekende garantie tegen uitbuiting - controle uitoefent op de nodige rentetoerekeningen t.a.v. de nominale spaarinleg op basis van inflatievergoeding + productieverbetering, bv. aan de hand van 5 of 10 jaren voortschrijdende gemiddelden.

Veel belangrijker is, dat het congres zich dient uit te spreken over een principiële grondslag, die ook door Nooteboom wordt genoemd in zijn artikel in Peperbek van Sept. '70.

De voorgestelde pensioenvoorziening verwerpt - zij het impliciet - de bestaande pensioennorm (voor ambtenaren) van 70% van het eindsalaris, die ook min of meer vanzelfsprekend door anderen als norm voor de komende algemene pensioenvoorziening wordt aanvaard. De voorgestelde koppeling van de uitkeringen aan betaalde premies is natuurlijk veel rechtvaardiger maar beseft het congres het loslaten van de 70% norm als richtlijn van D'66 en stemt het daarmee in? Bovendien betekent de nieuwe pensioenvoorziening een stevige, verplichte spaarpremie, die met de bijdragen voor A.O.W. e.d. wel 20% tot 30% van het bruto besteedbare loon kan oplopen, zodat het netto-bestedbare loon niet zoals tot nog toe ieder jaar hoger, maar nu lager zal uitkomen dan het jaar daarvoor, d.w.z. een bezuiniging op lopende uitgaven ten gunste van latere ouderdomsuitkeringen. Dat is prachtig voor inflatiebestrijding en ook heeft men er later voordeel van maar toch zal dit resultaat door de grote massa (kiezers) niet juichend ontvangen worden.

Persoonlijk en als lid van de werkgroep acht ik dit juist en in het algemeen belang, maar beseft het congres deze situatie en stemt het ermee in? Dit tweetal vragen dient tezamen aan het congres ter beoordeling worden voorgelegd, inplaats van een beslissing te vragen over het gestelde alternatief.

Dan is er nog een kwestie die indirect met deze zaak verbonden is. Het maakt voor de pensioenfinanciering niet uit, of bij waardevervalste indexering een deel als inflatievergoeding en anderdeels een matige rente wordt toegerekend of wel een hoge rente inplaats van de twee genoemde factoren wordt toegerekend. Dat komt, omdat het beheer wordt gevoerd door een (overheids) instelling (zonder winstoogmerk) en inflatievergoeding noch rente primaire winsten zijn.

Bij de persoonlijke situatie blijkt duidelijk dat inflatie, diefstal is omdat in de hoge rentevergoeding een stuk inflatievergoeding, vergoeding van vermogensverlies is begrepen, terwijl de aflossing(en) van de lening in minderwaardige guldens geschiedt en fiscaal de hele "rente" wordt belast. Het is eenvoudig een zaak van recht, dat in het maatschappelijk verkeer (en ook fiscaal) van alle rente eerst de inflatiequote geëlimineerd wordt als vergoeding van vermogensverlies volgens indexatie op waardevastheid en alleen de rest van de "rente" als werkelijke interest (opbrengst van kapitaal) in aanmerking te nemen; de aflossingen moeten geïndexeerd op waarde-vaste basis worden terugbetaald.

Zo ook behoren lonen e.a. zonder speciale overeenkomst op een waarde-vaste basis te worden gesteld en vervolgens kan, uitgaande van die basis onderhandeld worden over de reële verhoging (ev. verlaging) van de lonen overeenkomstig de te verwachten economische ontwikkeling en de productiviteitsverbetering.

Geheel in de lijn van de voorgestelde pensioenfinanciering kan D'66 het standpunt innemen, dat bij afwikkeling van alle financiële verhoudingen op langere termijn (leningen, verzekeringen, lonen) eerst wordt herrekend op waardevastheid om vervolgens op die basis de werkelijke rente, fiscale verplichtingen, reële loonveranderingen e.a. te bepalen.

Mijn verzoek is, deze stelling aan het congres voor te leggen ter beoordeling en beslissing.

KANDIDAATSTELLING TWEDE KAMER: NEUS DICHT-MOND OPEN-SLIKKEN!

Het voorleggen van alternatieven is uit den boze; het is geen methode om tot een betere keuze te komen, nee, het duidt op ruzie.

Zal dit het nieuwe credo van D'66 worden? Als het aan het HB ligt wel, zie het antwoord van het HB op de open brief van de reglementencommissie in de vorige Peperbek.

De RC denkt daar nog steeds anders over. Zij rekende het zich niet tot haar taak de beslissingsbevoegdheid van de ALV over "een zo belangrijke zaak als de kandidaatstelling voor de tweede kamer" (citaat uit antwoord HB) naar zich toe te trekken. De RC heeft daarom aan het april congres zes vraagpunten voorgelegd (en geen "zeven min of meer uitgewerkte voorstellen") met de bedoeling de door de ALV gekozen alternatieven in reglementen uit te werken. Ons was door het HB medegedeeld dat de uitgewerkte voorstellen op een congres in september aan de orde zouden komen. Dat de vraagpunten in april niet in behandeling kwamen was het gevolg van het opzetten van de congres agenda, en dat geschiedde op uitdrukkelijk en zeer dringend verzoek van de voorzitter van het HB!

Na het discussiecongres in mei bereidde de RC zich voor op de ALV in september, vernam bij toeval dat deze ALV verschoven was naar november en las vervolgens begin september in "Het Stuk 29 Augustus 1970" (u weet wel, dat zolangzamerhand zeer bekende geheime stuk) dat er pas in december een congres zou zijn. Dit congres zou in de gedachtengang van het HB niet alleen de procedure maar meteen ook de definitieve kandidatenlijst moeten vaststellen, wat betekende dat de voorverkiezingen al eerder moesten plaatsvinden.

Tegen deze gang van zaken en tegen verschillende onderdelen van de door het HB ontworpen regeling is van verschillende kanten geprotesteerd.

Het HB door haar eigen congresplanning in moeilijkheden gebracht reageert dat nu al door het - volstrekt ten onrechte - suggereren van onderlinge onenigheid binnen de RC (zie laatste alinea antwoord HB). Het op deze wijze in discredit brengen van een commissie om zo de weg vrij te maken voor het doorvoeren van de eigen voorstellen is wel het meest kwalijke in het antwoord van het HB op de open brief van de RC.

Voor de goede orde: het commissielid De Goederen is namens de RC op een HB en een DB vergadering aanwezig geweest om te proberen te redden wat er misschien nog te redden viel.

Rest nog te vermelden dat het HB-antwoord geheel voorbij gaat aan die punten die aanleiding waren voor de RC om een open brief te schrijven:

- a. opzet van de voorverkiezingen op zo'n manier dat de ALV geen vrije keuze meer gelaten wordt tussen verschillende in met gekozen alternatieven voor de tweede fase van de kandidaatstelling, dus een regeling in strijd met de peilingen van het discussiecongres van mei te Haarlem;
- b. het voornemen van het HB om - in strijd met de geest van het huishoudelijk reglement - geen stembiljet aan alle leden en aanhangers te sturen, doch het stemrecht te beperken tot diegenen die op een presentatievergadering aanwezig zijn, waarvan er bovendien maar één per provincie gehouden zal worden;
- c. de positie van de kandidaten die door de HB regeling gedwongen worden om en masse tussen 1 en 12 december door het hele land 11 presentatievergaderingen af te hollen, waar ze bovendien niet allemaal de tijd en het geld voor zullen hebben.

Maar u heeft al eerder in Peperbek gelezen: "Geen feiten tegen feiten, geen argumenten tegen argumenten, doch (dis)kwalificaties mogen redelijkerwijs worden verwacht".

Lust er nog iemand pap?

De reglementencommissie

CITAAT (aan het hoofdbestuur opgedragen)

"Orde is het doel van elke vergadering en de voorwaarde zonder welke zij niet duurzaam kan bestaan.

Orde is de zenuw van de staat, zoals zij het van elke onderneming en van elk gezin is: maar orde is niet altijd rust en bestaat niet alleen in het waken tegen opstand en tegen gewelddadige aanranding van personen of goederen.

Orde is, niet alleen te zorgen dat de voorschriften, welke men wil nageleefd hebben, door het gezag in zekere regelmatige vorm worden gegoten, en, voordat zij werken mogen, openbaar bekend worden gemaakt; orde bevat meer in zich.

Om orde te hebben, behoort elk gezag, hoedanig en waarover het ook zij ingesteld, zijn zending wél te begrijpen; het behoort wél in te prenten tot welke einden het bestaat om zich daarvan een kring te vormen, die het niet dan bij overmacht mag overschrijden: het behoort zich telkens af te vragen of zijn inzichten en hetgeen van hetzelfde wordt geeist, wel liggen binnen de palen, welke zijn werkkring afbakenen.

Om orde te hebben, behoort men steeds gedachtig te zijn dat de bewoners van een land een gouvernement hebben; maar dat geen gouvernement, zelfs niet de alleenheersing, eigenaar van het land of van de bewoners is".

Mr. Dirk Donker Curtius: "Orde" (pag. 9)

DE VVD IS HET TOCH OOK NIET

door A.R. van der Burg.

De vorige maand kwam er op het secretariaat van D'66 een bedankje binen. Dat gebeurt natuurlijk wel eens meer. Maar ditmaal was het van iemand, wiens naam voorkomt bij de 37 ondertekenaars van het Appèl. Nog sterker: tot aan zijn opzegging maakte hij deel uit van het hoofdbestuur van D'66. Zijn naam is Pieter Fetter. In een brief van drieëneenhalve bladzijde heeft hij zijn motieven uiteengezet. De directe aanleiding was het voorstel van het hoofdbestuur om te gaan praten met PvdA en KVP, maar de oorzaak lag dieper. Fetter komt uit een vrijzinnig-democratisch gezin. Zelf is hij jarenlang lid geweest van de VVD. Toen hij in 1966 overstapte naar D'66, hoopte hij dat dit "een moderne en frisse liberale partij, naast en in overleg met de VVD" zou zijn. Hij heeft dat niet gevonden en schrijft het toe aan de mensen in D'66 "die tijdens hun eigen leven de worsteling tegen de macht van hun leefmilieu en van hun kerk hebben beleefd en die in vele opzichten, geestelijk zowel als stoffelijk, nog midden in hun eigen vrijheidsstrijd zitten" en voor wie het "bijzonder moeilijk is een helder beeld te krijgen van hetgeen vrijheid in feite is".

Na uiteengezet te hebben wat hij onder vrijheid verstaat (o.a. een stuk zorgeloosheid en argeloosheid en het genieten van de mensen om je heen), schrijft hij deze opvallende passage: "D'66 zet zich af tegen de VVD, bestempelt deze partij voortdurend tot de meest conservatieve partij en drukt daardoor vele liberalen, die nu eenmaal in onze maatschappij op talloze knooppunten zitten, hetzij in het bedrijfsleven, hetzij bij de Overheid, in een hoek, waar ze niet moeten zitten.

In plaats van, dat D'66 voeling heeft met die mensen, die qua opleiding en milieu dikwijls dezelfde achtergrond hebben en die qua invloed veel te betekenen hebben en zullen blijven hebben, toont D'66 zich ook hier afkerig van de maatschappij en opereert vanuit een kinderlijk wereldbeeld, waarin alle mensen iets meer bovenop

de maatschappelijke ladder boze en slechte mannen zijn, en alle mensen iets lager op die ladder, brave lieden, die de ware democratische gedachten hebben".

Bij het lezen van deze passage en van de daaraan voorafgaande over vrijheid schoot mij een uitlating van Van Riel te binnen, die hij deed op een bijeenkomst van de VVD: "De leden van de VVD zijn over het algemeen mensen die tevreden zijn met hun lot". Om compleet te zijn, had hij daar natuurlijk aan moeten toevoegen: "en die zich weinig bekommeren over het slechtere lot van anderen". Maar ook zonder deze toevoeging was Van Riels opmerking trefzeker. Fetter bevestigt dat in feite. Je moet voeling hebben met die mensen die qua opleiding en milieu dezelfde achtergrond hebben en die qua invloed veel te betekenen hebben. Als dat lukt en als je erin slaagt, dank zij dit milieu, om zelf ook de nodige invloed te krijgen, dan kan vrijheid voor je betekenen: "een beetje gelukkig zijn, een beetje genieten van de dingen om je heen, genieten van de mensen om je heen, met al hun gekke, dwaze en fijne eigenschappen".

Als ik het goed begrijp stelt Fetter zich D'66 voor als een partij van mensen met hogere opleiding en uit "goed" milieu, onttrokken aan de kaste der VVD-ers, en opererend binnen deze kaste, met het doel de VVD wat op te juinen. Hij is teleurgesteld omdat deze mensen hun kaste en hun milieu blijken te verloochenen. Het is hem in deze vierjaar blijkbaar ontgaan dat de aanhangers van D'66 afkomstig zijn uit alle sociale lagen en uit alle godsdienstige zuilen. Het is hem eveneens ontgaan dat deze mensen nu juist niet meer denken in termen van milieu, sociale klasse en zuilen, eenvoudig omdat ze dat niet relevant vinden voor de toekomstige ontwikkeling van onze samenleving.

In Peperbek is betrekkelijk weinig aandacht besteed aan de VVD, hoewel het de op een na grootste politieke partij is (de KVP telt natuurlijk niet als zodanig mee). Dat komt waarschijnlijk omdat de VVD meer een toestand dan een beweging is. Met de ARP en de KVP heeft de VVD gemeen dat het nog steeds een duidelijke zuilenpartij is. Zelf willen ze daar niet van horen, maar Fetter is zo vriendelijk geweest dat nog eens te bevestigen. Dat ze geen zuil willen zijn, is ook begrijpelijk. Ze zitten "op talloze knooppunten" en hebben "qua invloed veel te betekenen". Op zo'n knooppunt gezeten heb je er uiteraard geen behoefte aan nadrukkelijk als knooppuntzitter te boek te staan. Een nuchter vaststelbaar feit is echter dat van de welgestelden meer dan de helft zijn stem op de VVD uitbrengt, terwijl dit onder de arbeiders slechts een te verwaarlozen percentage is. Dit in hoge mate aan het inkomen gekoppeld zijn heeft de VVD slechts met de CPN gemeen. Merkwaardig is daarbij dat in de hoogste welstandsklasse andere factoren, zoals kerkgenootschap, slechts een ondergeschikte rol spelen bij de politieke keuzebepaling.

Dit strikt aan een maatschappelijke klasse gebonden zijn roept tegen de achtergrond van een liberale herkomst een merkwaardige conflictsituatie op. Het liberalisme dateert uit de tijd dat de aanhangers ervan nog niet op talloze knooppunten zaten, maar wel van plan waren deze punten te gaan bezetten. Zij kraakten de knooppunten, zouden we tegenwoordig zeggen. Om dat doel te bereiken, moesten ze bepaalde vrijheidsrechten veroveren op vorst, adel en geestelijkheid. Dat doel is al anderhalve eeuw geleden bereikt, de toen noodzakelijke, maar nu eigenlijk overbodig geworden heilsleer van het liberalisme, is echter voort te blijven leven, ook binnen de VVD. Hoewel de getalssterkte van deze liberalen binnen de VVD niet bekend is, mogen we aannemen dat ze tot de politiek meest actieve leden behoren, en daarom relatief sterk vertegenwoordigd zijn onder de bestuurders en volksvertegenwoordigers. T.o.v. de zwijgende meerderheid van de partij zijn ze echter eens te verwaarlozen minderheid. Wie hiervan niet overtuigd is, bezoeke slechts afdelingsbijeenkomsten van de VVD en vooral de borrel daarna. Die meerderheid is doorgewoon conservatief en wordt slechts door één motief tot het lidmaatschap bewogen: houden wat je hebt. Hardop zeg je dan: de vrijheid handhaven, want dat betekent een beetje gelukkig zijn en genieten van de dingen om je heen.

Deze merkwaardige mengeling van liberalisme en conservatisme geeft de VVD iets onberekenbaars. Geertsema als liberaal vecht voor de gelijkstelling van homofielen en andere minderheidsgroepen in onze samenleving, maar Geertsema als conservatief roept om censuur na de uitzending van "Zo is het toevallig ook nog 's een keer". De VVD doet als enige partij niet mee met het gesjacher over de omroepbuit, maar toont zich zeer verontwaardigd over mensen die hun vakantie gekleed op de Dam doorbrengen, in plaats van, zoals het hoort, in badpak aan het strand van Torremolinos. De VVD verzet zich als enige partij tegen een discriminerende begrafenismet, maar een VVD-minister bedenkt een uiterst bedillende woonwagenwet. De VVD streeft oprecht naar democratisering van het onderwijs, maar ze stelt in feite wel de eis dat dit gepaard moet gaan met conditionering van de jeugd voor de huidige maatschappij. Sommige VVD-ers vinden het regime in Zuid-Afrika alle elementen bevatten die het vanuit liberaal gezichtspunt verwerpelijk maken, maar andere VVD-ers vinden dat de regering daar een krachtige dam opwerpt tegen de overrompeling door negers en ander gepeupel, en dat daarom Nederland veel wapens moet leveren aan dat land.

Op sociaal-economisch terrein is de positie van de VVD minder gecompliceerd. Liberalen en conservatieven kunnen elkaar vinden op het punt van een getemperd vrij spel van maatschappelijke krachten. Hierbij gaat men er uiteraard van uit dat die krachten in goede handen zijn. Men verwarre dit niet met vrije concurrentie, want het vrije spel laat uitdrukkelijk de mogelijkheid open dat een aantal van die krachten een kongsi vormen, waardoor zij alle fiches in handen krijgen. Dit geloof in de eigen heilsleer is veel onwankelbaarder dan dat van de socialisten in hun heilsleer. De VVD heeft het wat dat betreft ook veel gemakkelijker. Men hoeft immers slechts de bestaande toestand zo veel mogelijk te handhaven. Onvermijdelijke nieuwe ontwikkelingen behoeven slechts te worden afgeremd. Deze onaantastbare positie maakt de VVD aantrekkelijk voor al diegenen die met een zich veranderende samenleving alleen maar wat te verliezen hebben, en niet te vergeten voor al diegenen die in zulk een positie hopen te komen. Dit laatste verklaart waarom de VVD altijd een betrekkelijk grote aanhang (onder studenten circa 20%) onder de jongeren heeft, voor zover deze middelbaar en hoger onderwijs volgen.

Als partij die uitdrukkelijk nieuwe structuren in onze samenleving wil scheppen, los van allerlei hobbies en dwars door allerlei rangen en standen heen, heeft D'66 dan ook niets te verwachten van samenwerking met de VVD. Op maatschappelijk terrein en gedeeltelijk op het terrein van vrijheidsrechten zullen ze diametraal tegenover elkaar staan. De VVD is integendeel van alle "oude" partijen het toonbeeld van onveranderlijkheid. Terwijl in die andere partijen sinds de komst van D'66 van alles in beweging is geraakt, staan VVD en SGP stil als betonnen palen in de branding. Dat is dan misschien toch nog een nuttige functie van de VVD. Ze kan dienst doen als nulpunt van meting, aan de hand waarvan men zijn eigen positie kan bepalen.

BEKENDMAKING

Daar de omzet van onzer Goede Zaak beneden de - terecht hooggespannen - verwachtingen van onze aandeelhouders is gebleven, is besloten tot liquidatie over te gaan.

Reeds nu willen wij geïnteresseerden attent maken op onze grote

OPHEFFINGSUITVERKOOP

die binnen afzienbare tijd, na verkrijging van de wettelijke vereiste toestemming, zal worden gehouden. De juiste datum waarop de verkoop begint zal nog nader worden bekend gemaakt.

Intussen vestigen wij alvast uw aandacht op de volgende artikelen die wij in het bijzonder aanbevelen:

- schrijfbureaus, schrijf- en stencilmachines;
- voto-meter (zeer geschikt voor b.v. pol. partij)
- partij bijlen (scherpe, zowel als botte)
- diverse geheime stukken (voor connoisseurs)
- partij breekijzers (z.g.a.n.)
- dart-board met darts
- grote en kleine Bonzen (w.o. met "1e uur-keur")
- oordopjes; slaappillen, pep-pillen;
- enkele tonnen druk- en stencilwerk (geschikt voor b.v. amateurtoneel);
- diverse zitmeubelen (alle enkele stuks van o.m. 150-delige, 83-delige, 45-delige e.a. stellen)
- een aantal zgn "Appèls"

Beloefd aanbevelend,

DE GOEDE ZAAK

Keizersgracht 567, Amsterdam.

(Uit: "De Democraat", 29 april 1971)

DAGBOEK VAN EEN ZUID'HOLLANDS STATENLID

Rijnpoorthaven

Om u geheugen even op te frissen. Rijnpoorthaven is de naam voor een aanteleggen haven op de noordelijke oever van de Nieuwe Waterweg, tussen Maassluis en Hoek van Holland.

Deze haven moet onderdak verlenen aan de veerboot Hoek van Holland-Harwich, het rij op-rij af verkeer en de belangrijkste, het containervervoer.

Om een sluitende exploitatieopzet te verkrijgen moest de haven een oppervlakte krijgen van 465 ha., netto opleverend 260 ha. terrein.

Bij deze grootte was het onmogelijk deze haven te realiseren op het grondgebied van Rijnmond. Medewerking van de gemeente Naaldwijk was noodzakelijk om de haven snel te realiseren. Deze gemeente weigerde echter mee te werken zodat Provinciale Staten eraan te pas moesten komen.

Op grond van een door de provincie opgestelde nota, waarin een schatting gemaakt is van de omvang van het containervervoer en de mogelijkheden in de bestaande havens, waren Provinciale Staten niet bereid medewerking te verlenen aan een wijziging van het streekplan Westland.

De provinciale nota onderschat echter de snelheid waarmee het stukgoedvervoer omschakelt op containers, hetgeen nu 3 jaar later ook door de Provincie wordt toegegeven. Bovendien is het aantal ligplaatsen voor containerschepen op de zuidelijke oever aanmerkelijk kleiner dan de 20 door de Provincie opgegeven. Voor verzilting door zoute kwel hoeft men ook niet bang te zijn zolang de haven niet dieper wordt uitgegraven dan de toegestane -12,65 m N.A.P.

In feite bestaan er weinig bezwaren tegen deze haven, maar vreest men voor industrievestiging rond de haven op de noordelijke oever van de Nieuwe Waterweg.

Ons programma is op dit punt dan ook duidelijk; wèl een haven, maar industrievrij.

Op 3 juli heeft de minister van Ruimtelijke Ordening dan ook op verzoek van Rotterdam, een aanwijzing gegeven het streekplan Westland te wijzigen ten gunste van een containerhaven en deze aanwijzing door te geven aan de gemeente Naaldwijk. Verder is in de aanwijzing opgenomen dat in de onmiddellijke nabijheid van de haven geen industriële ontwikkelingen mogen worden toegelaten en uit overwegingen van milieuhygiëne tot het havencomplex een passende groenstreek moet worden gerekend tussen de woonbebouwing van Maassluis en Maasdijk en de haven. Deze laatste volzin geeft nu Gedeputeerde Staten de mogelijkheid twee vliegen in één klap te slaan.

Wat is namelijk het geval? In '67 hadden de Min. van RO en de Rotterdamse Golfclub toestemming verleend een golfbaan aan te leggen in het Steelduynse Bos. Hierdoor zou de 45 ha. oud duinbos verloren gaan voor de algemene recreatie. Als troostprijs kreeg men drie picknickplaatsen. De regelmatige bezoeker, onbekend met deze gang van zaken, bemerkte pas dat het bos gesloten ging worden doordat de uitgereikte jaar-kaarten slechts geldig waren tot 1 juli 1970.

Een inderhaast opgerichte werkgroep Steelduynse Bos heeft toen vrij stevig aan de bel getrokken tegen deze gang van zaken. Ook vele D'66-ers zijn hierin actief.

Denk maar aan het kort geding waar Hanekroot mee bedreigd heeft.

Om nog te redden wat er te redden valt heeft de Provincie nu de groenstreek uitgebreid op zo'n wijze dat de golfclub een terrein naast Steelduyn kan worden aangeboden, voorzien van heuveltjes te maken met de grond uit de aan te leggen haven. Daar een groene streep op het streekplan nog niets zegt over het tijdstip van aanleg en de golfclub haast heeft moet, om zekerheid te hebben dat aanleg werkelijk plaatsvindt de financiering van het plan rond zijn.

Een aanwijzing nu, kan op twee manieren worden opgevolgd: langzaam of snel.

Langzaam wil zeggen: eerst het streekplan wijzigen en daarna de gemeente Naaldwijk opdragen het bestemmingsplan te wijzigen. Snel indien beide procedures gelijktijdig verlopen.

Voordeel van deze snelle procedure hebben uiteraard Rotterdam en de Minister van Ruimtelijke Ordening (om zijn gezicht niet te verliezen, als over 4 jaar blijkt dat de haven niet nodig is omdat het containervervoer naar Antwerpen is uitgeweken).

De besprekingen zijn zover gevorderd dat: B & W van Rotterdam met veel slagen om de arm overigens bereid zijn voor 15 miljoen deel te nemen in de kosten van het groen. Rijnmond stemt geheel met het plan in, maar maakt van wege zijn financiële status een voorbehoud ten aanzien van financiële deelneming.

Naaldwijk blijft gekant tegen de havenplannen en behoudt zich het recht voor tegen de aanwijzing in beroep te gaan bij de Kroon.

Golfclub wil voor 1 januari 1971 contractueel vastgelegd zien dat de huur van de golfbaan in Kralingen niet wordt opgezegd. En tevens de opleveringstermijn van de nieuwe golfbaan in dit contract is vastgelegd.

Het Hoogheemraadschap van Delfland wil op korte termijn zekerheid omtrent de financiering en de fasering van twee zoetwaterkanalen Maarsen-Bodegraven en Waddinxveen-Voorburg. (Het Hoogheemraadschap kan op grond van een keur de plannen 5 jaar tegen houden)

Het Rijk De staatssecretaris van C.R.M. heeft toegezegd voor 50% in het recreatieschap te willen deelnemen (ca. 20 miljoen). Echter dienen deze gelden gnttrokken te worden aan reeds bestaande recreatieschappen in Zuid-Holland, daar de staatssecretaris niet bereid was zijn budget voor Zuid-Holland met dit bedrag te verhogen.

Wat op valt bij deze hele procedure:

1. De provincie een recreatie beleid kan uitwerken en vastleggen in streekplannen maar doordat de financiële middelen ontbreken, alleen door middel van een ruilhandel in bevoegdheden en termijnen de realisering kan afdwingen.
2. Door deze ruilhandel de aangeboden objecten, zoals de twee zoetwaterkanalen, niet meer objectief beoordeeld kunnen worden.
3. De Rijnmondwet zo verenderd moet worden dat een duidelijk regionale taak als recreatie door dit orgaan ook daadwerkelijk behartigd kan worden.
4. De termijnen die de verschillende instanties kunnen traineren zeer uiteen lopen (5 jaar Hoogheemraadschap en 1 jaar Naaldwijk).

Provinciaal

REAKTIES REAKTIES REAKTIES REAKTIES REAKTIES

IDEE VOOR EEN VERBETERDE VERENIGDE NATIES

Heel graag wil ik inhaken op het stuk van de heer D. Bark in PEPERBEK van oktober 1970: Hoe verenigd zijn de naties?

Het is mijn vaste overtuiging, dat een Instituut dat 25 jaar onveranderd heeft bestaan nodig aan vernieuwing toe is. Geen enkel groot lichaam kan in deze tijd ongewijzigd blijven en dat geldt evenzeer voor de Verenigde Naties. Mocht men 25 jaar geleden gedacht en verwacht hebben, dat deze Verenigde Naties de mensen zouden inspireren, het is nu wel duidelijk, dat praktisch niemand meer wild-enthousiast raakt bij het noemen van deze naam. Integendeel. Hoe komt dat? In feite is dit lichaam opgericht om de oorlogen te voorkomen, te helpen oplossen, dus een soort militair bemiddelingsbureau. Als zodanig heeft het inderdaad waarde gehad, terwijl de grote fout natuurlijk blijft, dat het geen macht of leger achter zich heeft. Nu kan niemand uitmaken in hoeverre de dreiging van de Bom en in hoeverre de bemiddeling van de Verenigde Naties gemaakt hebben dat de oorlogen, zo in het geheel niet uitresteren, dan toch beperkt zijn gebleven.

De kardinale fout is echter, dat de instituten die later zijn ongericht en die een positief doel dienen (in tegenstelling tot het militair altijd dubieuze doel van twisten over land beslechten) in de schaduw van deze Verenigde Naties blijven staan, inplaats van dat zij langzamerhand op het Eerste Plan komen te staan. Wij noemen: de FAO, de UNESCO, de WERELDBANK, de UNRRA, de NOVIB, kortom, al die instituten, die geregeld bezig zijn de situatie op de wereld en in de onderontwikkelde landen te verbeteren.

Het zou niet gek zijn naast de Verenigde Naties een SAMENWERKENDE NATIES te stichten, een Coöperatieve Naties en dan liefst in een der onderontwikkelde landen, laten wij zeggen Brazilië of India. Hier zou het punt moeten zijn, waarnaar iedereen en alle landen met hoop uit kunnen kijken, hetzij financieel, hetzij anderszins. Ook kunnen daar dan alle mensen, alle volken, alle bedrijven geld insteken, wat nu nog niet mogelijk is. Wij kunnen een voorbeeld nemen aan F.W. Raiffeissen, die het geniale idee heeft gehad in de vorige eeuw in de Europese landen Coöperaties te stichten, omdat de afstand arm-rijk te groot was. Beiden waren hiermede gediend en zij hebben zichzelf laten ontploffen om een aardig woord van D'66 te gebruiken.

Het is geprobeerd in de onderontwikkelde gebieden Coöperaties te stichten, maar met de tegenstelling arm-rijk heeft dat geen zin. Op internationaal niveau zou dat echter zeer zeker zin hebben. Het zou bovendien de nu nog algemeen heersende afhankelijkheid van de arme landen aan bepaalde rijke landen langzaam doen verdwijnen. Want nietwaar: als er een dergelijk instituut was geweest ten tijde dat Nasser de Assoeandam wilde bouwen, dan zou hij zich daartoe hebben kunnen wenden en er zou niet meer een soort koloniale verhouding tussen Egypte en Rusland zijn ontstaan. Hetzelfde is net zo goed het geval met Nederland en Indonesië en noemt U verder maar op.

De werkelijke onafhankelijkheid van de kleine staten zou erdoor bevorderd worden, terwijl het zeer aan te bevelen zou zijn zo'n lichaam, dat minstens zo goed geïnstalleerd moet worden als het Gebouw van de Verenigde Naties in Amerika, daar nu eens niet moet worden gevestigd. De positieve krachten moeten eindelijk tegenover de negatieve de overhand nemen en de mens moet weer worden geïnspireerd.

Van de Verenigde Naties gaat generlei inspiratie meer uit. Het heeft goed werk gedaan, maar de tijd gaat te snel om hier lang bij te blijven stilstaan.

Het is algemeen bekend, dat verbeterde levensomstandigheden de beste oorlogsbestrijding vormen.

Waarom zouden wij dan ook eens niet nieuwe Nobelprijzen uit gaan loven?

Die koning, die heerser, die president, die het meeste in een jaar voor de bevordering van de verheffing van zijn volk heeft gedaan verdient zeker zo'n prijs ook. Het kan een stimulans zijn in de zo klein geworden wereld, waarvoor heersers zeker gevoelig zijn.

Georg Friedmann stelt in zijn boek: "The end of the Jewish People?" dat het helemaal niet zo nodig is, dat er steeds grotere machten op de wereld gevormd worden. Zeker, het is nodig geweest in een bepaalde ontwikkeling, voor het evenwicht. Maar wij zijn dat punt van evenwicht in feite reeds genaderd, wellicht reeds gepasseerd. Het is geen vaststaand feit, dat kleine staten niet kunnen bestaan, dat nationalisme onvermijdelijk tot oorlog moet voeren. Hij geeft als voorbeeld Israël en Zwitserland, die zich hoe dan ook, op wat voor manier, redden. Reeds zijn er overal tekenen, die er op wijzen dat grote machten uiteen kunnen gaan vallen in kleinere staten, waar een bepaalde levenswijze heerst. Zo goed als het nodig is geweest de krachten te bundelen, zo goed kan het mogelijk zijn, deze weer te ontbinden. Verschillende leefwijzen, zoals in Engeland al heel sterk naar voren komt: Ierland, Schotland, Wales, het blijven aparte staatjes in de staat. En dat kan in alle landen een grote vlucht gaan nemen.

Wanneer er dan een centraal punt op de wereld is, waar de problemen onder ogen kunnen worden gezien, dan staat niets dergelijke staatjes en hun nationalisme in de weg. Reeds zien wij dat de steden zich ook langzamerhand delen in wijken, die beter bewoonbaar zijn dan grote enorme conglomeraties. Ook al zullen deze staten en staatjes op bepaalde punten zeker samen moeten doen, aan de andere kant willen zij, terecht, hun eigen typische leefwijze en sfeer behouden.

Ook C. Northoote Parkinson ziet geen heil in de Smeltkroes van Volken. In Amerika zelfs ziet U altijd nog de groepen mensen apart blijven staan: de Ieren, de Engelsen, de Portoricanen, de negers, de joden. Van het prachtige ethische idee: de Melting Pot, is nog weinig terechtgekomen. En misschien komt daar wel nooit wat van. So what? Als wij naast elkaar vreedzaam kunnen leven, dan is daar naar mijn mening geen enkel bezwaar tegen.

J.A. Fransen-Happée

GEHEIM

schrijft de Goederen (x) boven z'n stukje in Peperbek van oktober j.l. over "het stuk 29 augustus 1970" en deszelfs procedure. "Onaanvaardbaar" schrijft hij voorts over het "verbod" van het HB aan de vergaderaars van 29 augustus om mededelingen te doen uit e.e.a.

Mijn hoofdbezwaar tegen het betoog is dat het intern bespreken van een korte-termijntaktiek binnen D'66 door hem verboden wordt. Hij denkt zeker dat de 36 initiatiefnemers van D'66 de concepten van het Appèl september '66 iedere zaterdagavond van de voorafgaande augustusmaand braafjes bij de pers inleverden, bv. om de afzet van het Appèl te stimuleren of om reacties uit de niet welgezinde hoek tijdig te kunnen werken. Goed, er was toen geen partij nog, maar nu wel. Die werd dan ook gehoord en dat op grote schaal.

H. Jongedijk

EEN FOUTIEVE BESLISSING.....

Op 25 sept. j.l. stende ik voor het voorstel van Van Mierlo c.s. in onze Haagse afdeling.

Ondanks mijn twijfels zwichtte ik maar voor de steeds terugkerende gedachte dat Van Mierlo en de zijnen het als praktische mensen beter wisten.

Ik heb vóórgestemd en kan wat die stemming betreft niet terug, maar gelukkig stende de meerderheid tegen, zodat ik nu gemakkelijker mijn fout kan toegeven.

Waarom nu opeens anders? Ik zei al: ondanks mijn twijfels, dus eigenlijk had ik blanco moeten stemmen.

Mijn definitieve nee tegen dat voorstel kwam op toen ik las wat Gruyters opmerkte over de heer Fiege, voorzitter van onze afdeling. Deze aantijging op de persoonlijke toer was mijn gedachten gaan oprispen.

De volgende opmerkingen zou ik willen plaatsen:

1. De gedachte van Van Mierlo aan een C.D.U.-spook is wel juist, maar geeft toch echt niet een vrijbrief voor D'66 om zich daar verantwoordelijk voor te stellen, en om mee te doen aan de oude stijl politiek (Romme-Drees formule).

2. Zijn alle uitspraken van D'66 ers vanaf 1966 tot 22 sept. 1970, ordinaire leugens geweest, zoals b.v. Beekmans onlangs nog stelde tegenover Haja v. Someren in een debat, dat D'66 juist gekomen is om een Kabinet Cals-Vondeling te voorkomen omdat zo'n kabinet (KVP-PvdA en ARP of nu D'66) geen werkelijke vernieuwing kan brengen?
 En deze b.v. van Van Mierlo: "Laat iedereen goed weten dat we niet alleen gekomen zijn voor een alternatief voor dit kabinet" (okt. '68).
 En alle andere uitspraken, noem ze maar op van ontploffing tot duidelijkheid, zijn dat dan nu opeens allemaal leugens (of foutieve versprekingen) geweest?
3. Moeten we niet met de mogelijkheid rekening houden dat een consequentie van onze bemiddeling inhoudt: regeren met KVP, ARP, CHU en pvdA?

Van Mierlo als adjudant van Schmelzer b.v. (want vergeet niet: hij wil geen kandidatuur fractie-voorzitterschap, maar toch wel een ministerpost).

Of deze: als nu eens onze verantwoordelijkheid zo groot is voor die afschuwwekkende CDU misschien resulteerd zo'n gesprek wel in een kabinet van KVP, VVD en D'66. Wie weet, nu D'66 toch groot is gaan doen.

Ik zie het al voor me:

De Goede als Staatssecretaris van Witteveen of Nooteboom. wel ludiek he?

4. Mijn laatste opmerking is die: als D'66 werkelijk streeft naar een andere mentaliteit in de politiek, hoe heeft men dan in vredesnaam zo'n politieke stap kunnen doen?

En nog een ding, we moeten wel uitkijken dat we de kiezers er van kunnen overtuigen dat de meningsverschillen in D'66 alleen echte discussieverschillen zijn. Op ons congres besluiten we. En laten vooral diegenen met mij goed begrijpen dat wij niet onnodig onze tegenstanders de gelegenheid moeten geven, ons bij de kiezers ongunstig af te schilderen. En de reacties van de VVD, PSP, ARP enz., op die van Van Mierlo moeten we niet uitvlakken.

B. Verhoeven

JA ik wil

AAN ADMINISTRATIE PEPPERBEK
 WINKELSTEDE 14
 DEN HAAG

- o Een jaarsubscriptie op *Peperbek* (f 9,- voor 11 num.)
- o Drie profnummers van *Peperbek* (f 2,50)

Ik zal zo spoedig mogelijk gireren op gironummer

Naam: _____

Adres: _____

707800
 t.n.v. penningmeester
Peperbek, Voorburg.

Handtekening:

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e Jaargang, nummer 5

JANUARI 1971

68

4^e JAARGANG, NUMMER 5
JANUARI 1971

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.
Administratie: Mevr. Th.M. Meesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.
Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.
Redactie: D. Bark (E), A.R. v.d. Burg (S), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x), J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (vL), F.W.H. vink (&).
Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter.
Redaktieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.
Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00.
losse nummers: f 1,00.

1971 - VERKIEZINGSJAAR

Natuurlijk gebeuren er in 1971 nog drie andere belangrijke dingen, maar voor ons - politieke hobby-isten - zijn het natuurlijk de kamerverkiezingen waar het om gaat. Zullen we het parlementaire geweten luider en doeltreffender kunnen laten spreken? Het zal vooral afhangen van het feit of we de "wegblijvers" kunnen bereiken. In elk geval lijkt het erop dat D'66 precies op tijd weer in de lift geklommen is en dat kan ons op dit moment alleen maar optimistisch stemmen.
Vandaar onze wens: een succesvol 1971!

Redactie.

DAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVAN

Gereserveerd

(S) Op het jongste congres was er een novum, althans voor D'66. De eerste twee rijen waren voorzien van een bordje "gereserveerd". Is dit alvast een voorzichtige stap van aanpassing aan gevestigde gebruiken? Of heeft het D'66 establishment de wens te kennen gegeven niet langer tussen het gewone volk te willen zitten?
Wij staan er gereserveerd tegenover.

dagvandaag

Wat Anneke Goudsmit ook had kunnen zeggen

(S) "Mijnheer de voorzitter. Ik voel mij zeer gevleid door het feit dat iemand hier mij kandidaat heeft willen stellen voor het lijsttrekkerschap. U vraagt mij nu of ik deze candidatuur wil aanvaarden. Er zijn op dit moment twee kandidaten. De heer van Nierlo is door het hoofdbestuur voorgesteld en de heer Coorengel heeft zichzelf aangediend. van de laatste vind ik dat een moedige daad. Hoewel hij wist dat hij geen schijn van kans zou maken, heeft hij daarmee voorkomen dat de aanwijzing van een lijsttrekker een vertoning zou worden als in dictatoriale landen maar al te gebruikelijk is. Het jammer is dat hij door het congres niet als een serieuze kandidaat zal worden opgevat. Ik heb voldoende vertrouwen in mezelf om te weten dat ik wél zo'n serieuze kandidaat zou zijn. Persoonlijk zou ik in zo'n geval mijn stem op van Nierlo uitbrengen, omdat ik hem beter geschikt vind. Bovendien ben ik er van overtuigd dat ook de meerderheid in de zaal er zo over zal denken.

Ik moet u bekennen dat ik mijn hart heb vastgehouden, toen iemand met het voorstel kwam van Nierlo bij acclamatie tot lijsttrekker te benoemen. Het zou een treurige vertoning zijn geweest, die toch wel allerminst een zich democratisch noemende partij waardig zou zijn. Ik vind het dan ook jammer dat de heer Van Nierlo zelf geen enkel woord van protest tegen deze dreigende gang van zaken heeft laten horen. Gelukkig sprak mejuffrouw Koolvink het verlossende woord. Alles tezamen nemend, mijnheer de voorzitter, ben ik bereid mijn candidatuur te aanvaarden."

Dit zou mejuffrouw Goudsmit op het congres in Breda hebben kunnen zeggen. Maar wij hebben natuurlijk makkelijk praten. Wij hebben een week over die tekst kunnen nadenken. Zij moest à l'improviste antwoorden.

dagvandaag

Onzindelijk

Enkele HB-leden hebben bij monde van Mertens aan Nooteboom verzocht zijn mogelijk verkiesbare plaats te verruilen voor een beslist onverkiesbare. Het motief zou zijn dat de huidige fractie - met name mej. Goudsmit - niet met Nooteboom zou kunnen samenwerken. Nooteboom heeft dit - o.i. terecht - geweigerd. Het hoofdbestuur zelf heeft zich, bij monde van Beekmans, nadrukkelijk van deze zaak ge-distanciëerd.

dagvandaag

Gezagsgetrouw?

(C) Volgens het NIPO zijn de Nederlanders rijp voor Berend (wet en orde) Udink. Een onderzoek wees tenminste uit dat 86 procent van de Nederlanders gesteld zijn op handhaving van recht en orde. Dit hoge percentage wordt ineens verbazingwekkend laag wanneer men kennis neemt van de gestelde vraag. Die luidde nl: "Vindt u recht en orde belangrijkere zaken in de samenleving?" Daarop zei dus nog altijd 14% geen ja. Op een andere intelligente vraag uit het onderzoek: "Vindt u het geoorloofd dat publiciteitsmedia aansporen tot ongeregelheden en acties"?, antwoordde slechts 72% ontkennend. Stelt u zich voor dat de publiciteitsmedia, met instemming van 28% van de Nederlanders 14% van Nederland aansporen tot ongeregelheden en acties..... Dan kan het NIPO volgend jaar vragen: "Bent u tevreden over het bewind Kruls-Lewin, of wenst u de ongeregelde situatie situatie van begin 1971 weer terug?"

dagvandaag

Turfmoeln

(S) Ogenschijnlijk liep het congres in Breda op een punt toch weer uit de rails van opvallende efficiency. Dat was bij de discussie over het eenmalig reglement voor de voorverkiezingen. Velen vonden dit onnodig nakaarten van een groepje notoire dwarsliggende gelijkhebbers, hetgeen zij bij de stemmingen (en door irrelevante geëmotioneerde interventies) ook duidelijk lieten blijken. Als ze beter opgelet hadden, hadden zij echter kunnen gewaar worden dat de waanzin echt wel school in de door de dwarsliggers aangevochten procedure voor de voorverkiezingen en het daarvoor opgestelde reglement en niet in de discussie in Breda die deze lieden entameerden. Men bewijze daarvan de volgende twee (uit het hoofd maar beslist niet onjuist) geciteerde uitspraken, die nog geen vier minuten na elkaar werden gedaan:

Hagtegaal (H.B.): "de gevulde procedure is helemaal niet ondemocratisch. Het H.B. heeft in tijdnood een eenmalig reglement opgesteld, waarover het congres vandaag kan beslissen."

Raedeker (Verkiezingscommissie): "laten we verstandig zijn. Het eenmalig reglement heeft al gewerkt, de voorverkiezing is achter de rug, dat kunnen we toch maar niet zo ongedaan maken:" (applaus)

Maar het congres kon beslissen.....

dagvandaag

Paternalisme

(vd) Het statuut van het Koninkrijk, de staatsrechtelijke relatie tussen Nederland en Suriname en de Nederlandse Antillen geeft de Nederlandse Regering een bevoegde rol over de andere rijkdelen. We schijnen daaraan al zo gewend te zijn geraakt dat de voorgedij ook wordt gebruikt voor zaken die uitdrukkelijk niet meer onder het Statuut vallen maar geregeld zijn bij verdrag in een volkenrechtelijke relatie. Dat de Nederlandse regering zich als regering van het drie-in-de-panKoninkrijk bezorgd maakt over ongewenste invloeden in een Surinaamse maatschappij, zou nog kunnen. Maar wel paternalisme is het als de Nederlandse Regering zich als regering van het Europese rijkdeel mengt in de binnenlandse aangelegenheden van een ander rijkdeel, zoals in casu bij de S.L.M.-zaak het geval is geweest.

dagvandaag

Verticale prijsbinding

(x) De dagbladen van 19 december melden dat de SER zich met een krappe meerderheid heeft uitgesproken vóór een misbruikwetgeving ten aanzien van de z.g. verticale prijsbinding (in alle winkels voor dezelfde artikelen dezelfde prijzen) maar tégen een algemeen verbod. Interessant was de argumentatie van de heer P.G. van der Weele (vertegenwoordiger middenstand). Hij stelde dat een verbod de grote ondernemers een voor-sprong zou geven op de kleine. Verticale prijsbinding biedt de kleine ondernemers althans gelijke kansen in de concurrentiestrijd met de grote. Gezien de sterke concentratietendens in de detailhandel zou een verbod de positie van de zelfstandige handelaren in gevaar kunnen brengen. (MRC-handelsblad). De heer Van der Weele geeft hier dus impliciet toe dat verbod van verticale prijsbinding zal leiden tot lagere prijzen voor de consument en verdere sanering van het distributieapparaat!

dagvandaag

D'66 en de komende verkiezingen

(x) Het initiatief van van Nierlo om PvdA en KVP tot elkaar te brengen mag thans wel als volledig mislukt worden beschouwd. Terwijl het congres van D'66 in Breda beraadslaagde over de vraag: zeggen we nu al dat we alleen de verkiezingen ingaan of bewaren we dat tot februari (met nog de theoretische mogelijkheid van een combinatie met PvdA en heel misschien (KVP), heeft het bestuur van de PvdA in feite het "triangelplan" getorpedeerd door bóvenop de bekende anti-KVP motie uit te spreken dat samenwerking met geen der confessionele partijen na de verkiezingen van 1971 mogelijk zal zijn. De PvdA heeft zichzelf daarmee in sterke mate medeverantwoordelijk gemaakt voor het werkelijkheid worden van de door Van Nierlo terecht zo gevreesde bevriezing van de politieke constellatie. De contouren van een - conservatievere - tweede druk van het kabinet De Jong beginnen akelig vaste vormen aan te nemen. Daarmee kunnen we ook vaststellen dat de politieke taxatie van de indieners van de "Drechtstedenmotie", die op het Breda'se congres wilde dat we nu al zouden zeggen alleen de verkiezingen in te gaan, juist was en het standpunt van het hoofdbestuur en de kamerfractie, dat we pas in februari een uitspraak moeten doen, onrealistisch of schijnheilig.

Als u het mij vraagt is de zaak volstrekt duidelijk: D'66 gaat de verkiezingen in zonder van te voren vast te leggen met wie men wel en met wie men niet in een kabinet wil; alleen de mate van realiseerbaarheid van het Beleidsplan zal bepalend zijn voor het aanvaarden van medeverantwoordelijkheid voor een beleid. Daarbij is het zo klaar als een klontje dat we wat dit laatste betreft met de PvdA heel wat minder moeite zullen hebben dan met de rest. Maar ons van te voren aan de PvdA binden zou politieke zelfmoord zijn; daarvoor is de PvdA veel te typisch een "zuil" van het oude bestel. Het geloofwaardigheid van D'66 als onorthodoxe vernieuwingsbeweging zou het gedaan zijn, ja zelfs het bestaansrecht van D'66!

dagvandaag

NU KUNNEN WE GAAN PRATEN

door A.K. van der Burg

Op de krantekoppen afgaande zou je zeggen dat D'66 nog steeds mank gaat aan onduidelijkheid. Zo stond na afloop van het december-congres in Het vrije volk een kop "D'66 gaat alléén verkiezingen in". In de volkskrant: "Samenwerking D'66 nog onbeslist". De lezers van Trouw moesten het daarentegen doen met de kop: "D'66 zoekt vóór verkiezingen goede partner(s)", terwijl ARC/Handelsblad wist te berichten dat D'66 nu toch wel duidelijk voor samenwerking met de PvdA had gekozen. In feite heeft het nooit in de bedoeling gelegen op dit congres tot een uitspraak over enige coalitie te komen. Daarvoor is het februari-congres bestemd. Ook het Algemeen dagblad was er daarom naast met zijn kop "D'66 stelt uitspraak uit over stembusakkoord".

Die journalistieke verwarring is niet geheel onbegrijpelijk. Ten eerste denken de meeste journalisten nog binnen het traditionele politieke denkraam, waar wij buiten vallen. Ten tweede ligt het wel degelijk aan onszelf. Wij zijn zo gewend geraakt aan ons eigen vakjargon, dat we elke keer opnieuw weer verzuimen uit te leggen wat we bedoelen. En als ik sommige hoofdbestuur- of fractieleiden hoor praten, vraag ik me in genoede af of ze zelf wel weten wat ze bedoelen. Ik wil trachten niet in dezelfde fout te vervallen. Daarom ga ik de punten waar het om gaat nog eens op een rijtje zetten, met vermindering of uitleg van vakjargon.

1. D'66 heeft zich van het begin af aan verzet tegen een parlement, waarvan een meerderheid (de z.g.n. regeringspartijen) zich bij voorbaat bereid verklaart de regering te steunen, dus ja te knikken, en de rest daardoor gedrongen wordt in de hoek van de oppositie, die geacht wordt neen te schudden. Zodra de regeringspartijen bij enig belangrijk onderwerp ophouden met ja knikken, valt de regering. D'66 wil daarentegen een parlement dat geheel onafhankelijk van de regering staat. Ieder parlamentslid, ongeacht of hij tot de z.g.n. regeringspartijen of tot de z.g.n. oppositie behoort, heeft tot taak ieder regeringsvoorstel op zijn eigen verdiensten te beoordelen. Mocht dit leiden tot afwijzing, welnu, dan gaat het gewoon niet door. De regering moet dan maar met een ander voorstel komen of verder niets doen. Het is geen reden voor de regering om het bijltje erbij neer te gooien. Om volledige onafhankelijkheid tussen parlement en regering te bereiken, is het nodig dat de regering niet door of uit het parlement wordt gekozen, maar onafhankelijk daarvan tot stand komt, b.v. door het rechtstreeks kiezen van een minister-president. Zo'n systeem heet een dualistisch systeem, in tegenstelling tot het monistische systeem, zoals dat in extreme vorm in Engeland en ook wel in Duitsland bestaat.

2. Een twee- of driepartijenstelsel is vijandig aan het dualistische systeem, omdat hierdoor blok- en kuddevorming in de hand wordt gewerkt en bovendien het gevaar van een populaire opstelling van blokken dreigt. Voor een onafhankelijk parlement is daarentegen een individueel denkpatroon en gedrag van de parlementsleden gewenst.

Een groot parlement is eveneens vijandig aan het dualistische systeem, want daar ontstaat gemakkelijk kuddegedrag, omdat de individuele verantwoordelijkheid zo gering is.

Van de individuele leden gaat in zo'n geval slechts een zwakke invloed uit. De fractieleiders regelen de zaak wel even. Aspirantdiktators zorgen dan ook altijd voor een enorm groot parlement.

3. Uit het voorafgaande vloeit voort dat het nooit op de weg van D'66 kan liggen parlementaire coalities met andere partijen vóór of ná de verkiezingen aan te gaan. Het is strijdig met de onafhankelijksgedachte en bovendien heeft het in de dualistische opvatting ook geen enkele zin.
4. Een geheel andere zaak is de regeringsvorm. Deze geschiedt in 1971 nog volgens het oude systeem, waarbij een aantal partijen, die samen in het parlement een meerderheid hebben, het vóór, maar meestal ná de verkiezingen op een akkoordje gooien. D'66 meent, evenals PvdA en VVD, dat dit akkoordje vóór de verkiezingen moet worden gesloten, opdat de kiezers weten waaraan ze toe zijn. Omdat ervan uitgegaan moet worden dat D'66 bij de volgende verkiezingen geen absolute meerderheid behaalt, moeten de volgende vragen door D'66 worden beantwoord:
 - Wil D'66 in principe in 1971 regeringsverantwoordelijkheid dragen?
 - Welke voorwaarden moeten vervuld zijn voor deelname aan een regeerakkoord?
 - Is D'66 bereid een regeerakkoord te sluiten met iedere partij die op haar beurt bereid is zich bij de voorwaarden van D'66 neer te leggen en wier eisen aanvaardbaar zijn voor D'66?
 - Zo niet, welke van deze partijen zijn dan wel aanvaardbaar en welke niet?
 - Indien de bij een mogelijk akkoord betrokken partijen naar verwachting geen meerderheid zullen behalen, heeft het sluiten van dit akkoord dan zin?
 - Is het mogelijk en gewenst meerdere regeerakkoorden te sluiten, waarbij de keuze van het definitieve akkoord afhangt van een meerderheid bij de verkiezingen?
5. Indien een regeerakkoord wordt aangegaan, zal de kiezer moeten worden duidelijk gemaakt dat het hierbij uitsluitend gaat om het aangaan van een regeringscoalitie, waarbij men het over een aantal punten eens is geworden en over een aantal andere punten niet. Indien inderdaad een regering zou worden gevormd en een minister van een der deelnemende partijen voert een beleid of komt met voorstellen betrekking hebbend op een punt van onenigheid, dan zal het parlement wel beslissen of dit aanvaardbaar is. De parlementaire fracties van de deelnemende partijen zijn volkomen vrij in hun oordeelsvorming en kunnen zonder meer een regeringsvoorstel afwijzen. Dit recht zal althans D'66 zich moeten voorbehouden. Door deze volstrekt zakelijke houding van de fracties der aan de regering deelnemende partijen zal ook de z.g.n. oppositie gedwongen worden zulk een zakelijke houding aan te nemen. Bij het huidige systeem is het immers de oppositie altijd mogelijk om tegen een regeringsvoorstel te stemmen, omdat het toch door de anderen wordt gesteund. Zodra dit niet meer zeker is, zal de z.g.n. oppositie gedwongen worden de hun welgevallige voorstellen te steunen.
6. Ook als D'66 een regeerakkoord heeft gesloten, is er geen enkele reden om het eigen standpunt te verdoezelen of om zoete broodjes te bakken. Er kan eerlijk voor worden uitgekomen dat wij iets willen dat de andere regeringspartners niet willen.

Het is zeker niet overbodig deze zaken zo uitvoerig uiteen te zetten. Als b.v. de PvdA of sommige leden van D'66 spreken over een stembusakkoord, dan denken zij zeker niet alleen aan een regeerakkoord, maar ook aan een parlementaire kongsi. Wij kunnen ons niet genoeg daartegen verzetten.

met is niet mijn bedoeling een antwoord te geven op de in punt 4 gestelde vragen. Dat kan iedere lezer voor zichzelf doen. Wel wil ik iets zeggen over de praktische mogelijkheden. Die zijn uiterst beperkt. De huidige regeringscoalitie zal ook in 1971 de beste kanshebber zijn, al zal ze verzwakt uit de stembus komen. Zowel bij de VVD als bij de confessionelen gaan wel stemmen op de coalitie te versterken door D'66 erin op te nemen. Zelfs aangenomen dat daartoe belangrijke concessies aan D'66 zouden worden gedaan, is het vrijwel ondenkbaar dat de laatste daarop in zal kunnen gaan. Als er iets wordt geassocieerd met handhaven van de bestaande toestand, dan is het wel de huidige combinatie. Meedoen daaraan zou het einde van D'66 betekenen. Blijven als mogelijkheden voor D'66 over: samen met confessionelen + PvdA (grote meerderheid, maar geringe kans van slagen), samen met PvdA (geen meerderheid), samen met confessionelen (zeer zwakke meerderheid) of niet meedoen. De enige willige partner is tot nu toe de PvdA gebleken. Zou dit vóór de verkiezingen zo blijven, dan staat D'66 voor de levensgrote vraag: Heeft het zin een regeerakkoord met de PvdA te sluiten, terwijl vrijwel zeker vaststaat dat deze combinatie geen regeerbare meerderheid krijgt, en bovendien vaststaat dat dit VVD en confessionelen nog verder in elkaars armen drijft. Zou D'66 op deze gronden weigeren, dan is het ook al weer niet goed, want dan wijst iedereen met het vingertje naar D'66 als de partij die zo hautain iedere samenwerking afwijst. De lezer moet er maar zien uit te komen, maar dan wel vóór het februari-congres graag!

Intussen kunnen we nu wel aan het werk gaan. De eerste stap zal moeten zijn dat het hoofdbestuur het beleidsplan aan andere partijen toestuurft, met het verzoek commentaar te leveren en mee te delen of men dit beleidsplan als een uitgangspunt voor een regeringsprogramma kan zien. Wellicht zullen enkele partijen de moeilijkheden ontlopen door geen of een nietszeggend antwoord te geven. Welnu, dan weten we alweer beter waar we aan toe zijn. Een partij die geen behoorlijk antwoord wil, kan of durft geven, is ook geen bruikbare regeringspartner. Met partijen die gedeeltelijke bezwaren hebben kan gepraat worden. In het openbaar uiteraard. De resultaten van dit overleg kunnen tijdig voor het volgende congres aan de leden worden meegedeeld. Ieder kan zich dan een gedocumenteerde mening vormen.

Gelukkig hebben andere partijen langzamerhand wel begrepen dat we niet zulke politieke domoren zijn als ze graag suggereerden. Ook de kiezers beginnen dat door te krijgen. Het betekent dat we de komende verkiezingen niet meer ingaan als die lieve, onschuldige lammeren, die een nieuwe lente inluiden, met van mierlo als een soort Opperlam. We gaan de komende verkiezingen in als de enige partij waarop nieuw Nederland zijn hoop gevestigd kan houden. In de reclamewereld kent men het begrip USP (Unique Selling Point), waarmee aangegeven wordt dat een bepaald merk product een zeer krachtig verkoopargument bezit, dat andere merken niet bezitten. In 1967 was van mierlo volgens de deskundigen zulk een USP. Na 4 jaar betrokken geweest te zijn bij het politieke leven van Nederland is hij als USP sterk afgezwakt tegenover de kiezer. Dit heeft niets te maken met de kwaliteit van zijn werk en optreden. Wij zullen in de komende verkiezingen een nieuw USP moeten hebben. Misschien is een aanknopingspunt te vinden in het slot van een "sfeerstukje" over het Breda'se congres in het Algemeen Dagblad: "Maar de beslissingen komen er wel, al wordt het dan zondagavond. Zaterdagavond heeft het congres echter gedanst, een leutig feest, want D'66 kan in ieder geval bogen op vele mooie jonge vrouwen, in tegenstelling tot iedere andere Nederlandse politieke partij."

Den Haag, Kerstmis 1970

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "Jullie hebben in dat rijtje van wie en wat er allemaal moet blijven iets vergeten: Fiege moet aan dek blijven."
- "Mag ik sinds Breda nu ook een uitspraak aan de top doen?"
- "Kunnen ze Roolvink niet gelijk met de lonen meebevriezen?"
- "We moeten volgens minister Bakker in het jaar 2000 zelf onze brieven gaan afhalen. Dan moet de Post ook naar zelf het geld voor de postzegel komen ophalen."
- "Het maakt in ieder geval duidelijk waarom hij zoveel wegen wil aanleggen. Die zijn nodig voor al die miljoenen mensen die dagelijks met hun auto de post moeten gaan ophalen."
- "De confessionelen zullen nu wel met het compromis-voorstel komen dat er een postbode rondgaat om te zeggen dat er op het postkantoor een brief voor je klaar ligt."
- "Hij heeft onlangs van mierlo in zijn jas geholpen. Daarom heeft hij nu ook zichzelf als kandidaat voor de Tweede Kamer opgegeven."
- "Die gereserveerde rijen op het congres waren natuurlijk bestemd voor degenen die zich gereserveerd opstelden."
- "Ik vraag me wel eens af of Nooteboom zijn amendementen al van tevoren heeft klaarliggen."
- "Dank zij Coorengel hebben we nu tenminste een goede reserve-lijsttrekker."
- "Als wethouder moet je weten te geven en te nemen. Er is nu veel gelegen aan een goede verstandhouding binnen het college."
- "..... 'Beste van mierlo' noemen ze dat tegenwoordig..... MVP à la crème..... PvdA à la crème..... D'66 à la crème..... er zijn nu al smaken voor drie dagen van de week.....voor mij ben je voortaan bovenste beste van mierlo!"
- USA: Nixiland

HET GEZICHT VAN D'66

door A.C. de Goederen

Politieke tegenstanders van D'66 houden altijd vol dat niet duidelijk is waar D'66 "staat", speciaal waar het sociaal-economische vraagstukken betreft. Hoewel we ons altijd hiertegen verweren door te wijzen op de dikte van het Politiek Programma en de lengte van het hoofdstuk over sociaal-economische politiek daarin in het bijzonder, blijft er dan toch ergens nog iets knagen. Dat leidt dan bijvoorbeeld tot het aannemen van een motie - op het april congres - waarin het hoofdbestuur wordt opgedragen onmiddellijk de sociaal-economische werkgroep aan het werk te zetten voor het ontwerpen van een nieuw soc.-ec-hoofdstuk voor het Programma, een motie overigens die de weg ging van zovele, namelijk de prullenmand, want als ik goed ben ingelicht heeft de sociaal-economische werkgroep van het hoofdbestuur nooit iets vernomen en is ook overigens sinds april niet bijeen geweest. Maar blijkbaar is er ook helemaal geen behoefte aan de activiteiten van die soc.-ec. werkgroep; want ook zonder haar blijkt het wél mogelijk te komen tot een belangrijke verduidelijking van "het gezicht van D'66." Het Beleidsplan is in feite de aanleiding geweest om, min of meer ad hoc, een aantal ingrijpende wijzigingen en uitbreidingen van het Programma tot stand te brengen. Officieel is er in het Programma sinds april niets meer veranderd, maar in Breda is vastgesteld dat bij tegenstrijdigheid tussen Programma en Beleidsplan het laatste geldt. En nieuwe punten uit het Beleidsplan zijn automatisch "Programma".

Voor de geïnteresseerde lezer volgt hier een overzicht van de voornaamste "nieuwigheden" op sociaal-economisch terrein.

1. Erkenning van het recht van werknemers op een aandeel in de winst van ondernemingen, ook voor zover deze niet wordt uitgekeerd maar geïnvesteerd.
2. Afschaffing van het verschil in belastingheffing ten aanzien van gehuwden en ongehuwden.
3. Niet langer bijtelling van de arbeidsinkomsten van man en vrouw voor loon- en inkomstenbelasting; de arbeidsinkomsten van de gehuwde vrouw moeten afzonderlijk worden belast volgens het nieuwe algemene tarief (over de toe te passen kinder aftrek werd geen uitspraak gedaan).
4. Niet langer wordt vermindering van loon- en inkomstenbelasting voor de zg. midden-groepen bepleit.
5. Er dient een volledige herstructurering van kinderbijslag en kinder aftrek plaats te vinden, op basis van de volgende uitgangspunten:
 - a. Kinderbijslag en kinder aftrek moeten worden samengevoegd tot één gezinssubsidieregeling die gelijk is voor ambtenaren, gewone loontrekkenden en zelfstandigen.
 - b. De hoogte van deze gezinssubsidie-nieuwe-stijl dient beter aangepast te zijn aan de werkelijke behoeften. Daartoe moet de subsidie (onder toepassing van een soepele overgangsregeling voor hen die er op achteruit gaan):
 - lager zijn naarmate het inkomen van de ouders hoger is
 - afhankelijk zijn van de leeftijd der kinderen (op grond van behoeftenonderzoek).De nieuwe subsidie zal in elk geval niet hoger zijn dan het peil van de huidige kinderbijslag. Daarnaast dient de subsidie voor de als eerste en tweede geboren en vrij langzaam te dalen naarmate het inkomen der ouders hoger is, b.v. met 1 gulden voor elke 5 gulden netto inkomen boven het wettelijk minimumloon; voor kinderen met geboortenummer boven 2 dient een snellere daling plaats te vinden, b.v. in een verhouding 1 : 2. De werking van de nieuwe regeling is dus beperkt tot de lager betaalden.
 - c. De noodzaak van gezinssubsidie dient zoveel mogelijk te worden beperkt door voorzieningen rechtstreeks ten behoeve van het kind.
6. Invoering van een algemene pensioen-spaarloonregeling voor uitkeringen boven de AOW op basis van kapitaal-dekking, waarbij de gestorte premies waarde vast geïndexeerd worden belegd en het gespaarde kapitaal pas bij pensionering in een recht op lijf-rente (waarde vast) wordt omgezet; afschaffing van het verschijnsel van de (onzicht-bare) "werkgeversbijdragen".
7. Erkenning van het feit dat de premies voor volksverzekeringen (AOW/ARW, AWBZ, kinderbijslag) het karakter van belastingen hebben. Zij dienen dan ook met de huidige loon- en inkomstenbelasting te worden samengesmolten. Alle uitkeringen geschieden door het Rijk.

U zult het met me eens zijn: het sociaal-economische "gezicht" van D'66 is door het Breda'se congres een stuk duidelijker gemaakt.

VAN BREDA BEGINT (OPNIEUW?) DE VICTORIE

(8) Een turfschip was niet nodig op 19 december ongemerkt in Breda binnen te komen. De lijst bood goede dekking

turfschip

Wie te laat kwam merkte dat congresvoorzitter Rood nog niets veranderd is. Het congres was praktisch op tijd begonnen. Wachtend tot een van de "mooie jonge vrouwen van D'66" (ze waren er weer) had geconstateerd dat er ingeschreven en betaald was merkte je dat je overal in het gebouw kon volgen wat er in de grote zaal besproken werd. In stilte preees je de inventieve geest die dit nuttig gebruik van een geluidsinstallatie had toegepast. 's Middags tijdens de sectievergaderingen vervloekte je diezelfde inventieve geest. Die vergaderingen, die vanwege de congresleiding op een bijzonder strak tijdschema waren gezet, werden elke twee minuten onderbroken door een oproep aan deze of gene hooggeplaatste D'66-er om zich bij de receptie te vervoegen (of zijn autolichten uit te doen). En wee de belaagrijke figuur die niet direkt gehoor gaf. Dan werd de oproep na twee minuten op bestraffende toon door van Leeuwen hoogstpersoonlijk herhaald.

turfschip

Hoewel Rood de laatste paar congressen de voorzittersfunctie niet heeft bekleed (zou het nou waar zijn dat alleen Rood-e congressen goed verlopen?) kende hij nog een groot aantal sprekers van naam. Hetgeen bewijzen moge dat de categorie notoire sprekers op vrij constant van samenstelling is.

turfschip

We waren lief voor elkaar in Breda. En gezagsgetrouw. Dat bleek bij de discussie over het eenmalig reglement voor de voorverkiezingen, waarover elders in dit nummer genoeg

geschreven wordt. Het bleek ook bij de behandeling van het beleidsplan. Iedereen was dermate overtuigd dat de centrale werkgroep "wel weet wat goed voor ons is", dat in het geheel niet gesproken werd over de vele door deze werkgroep overgenomen amendementen. Alsof niet elk amendement het bestrijden waard is en zeker een overgenomen amendement. Alle congresbezoekers moeten nog maar eens nalezen welke wijzigingen en aanvullingen zij op deze manier hebben geaccepteerd. U zal nog raar staan te kijken.

turfschip

de onovertreffbare Maltha heeft in het Algemeen Dagblad een sfeerstukje geschreven over het congres. Een van de onderwerpen waaraan hij aandacht besteedde was het ritueel van de stemmingen. Een aspect, dat op zich een studie door enige psychologen waard zou zijn, heeft hij daarbij vergeten. De partij die de technologie zo hoog in het vaandel heeft geschreven dat het scheldwoord technocraten speciaal voor aanhangers van deze partij lijkt te zijn gereserveerd, is zo onder de indruk van de wonderen der techniek dat uitgerekend op het enige moment dat men fatsoenshalve mag spreken, nl. tijdens de ijking en de stemming, een doodse stilte heerst. Eerlijkheidshalve moet opgemerkt worden dat men dit weer ruimschoots goedmaakt door tijdens de debatten voluit te praten, zodat ondanks de geluidsversterking soms hele stukken voor de opletters verloren gaan.

turfschip

Uit beste overtuiging heeft steller dezes gepleit voor stemmen op het congres, omdat, zo zei hij, geen zinnige keus mogelijk is zonder confrontatie met de kandidaten (en de presentatiebijeenkomsten waren niet best bezocht). Bleek echter dat ook op het congres weinigen behoefte hadden aan nadere kennismaking. BLEEK ook dat anderen zich er zelfs voor leenden zich per bus naar Breda te laten vervoeren om alleen even te stemmen!

KANDIDATENPRESENTATIE

"Natuurlijk had ik zelf niet de bedoeling om mij kandidaat te stellen maar het bestuur van mijn afdeling heeft mij toch kandidaat gesteld, omdat men bang was dat er te weinig geschikte kandidaten zouden zijn en nu heb ik gemeend mij daaraan niet te kunnen onttrekken.

Wat mijn lidmaatschap van de Gemeenteraad, de Provinciale Staten en de Gewestraad betreft, natuurlijk moet cumulatie van functies worden vermeden. Maar ik voor mij vind het wel moreel toelaatbaar om toch als kandidaat op te treden want ik zie eigenlijk de bezwaren niet. In de Kamer moeten juist ervaren mensen zitten en dat zit met mij dus wel goed. Ik ben inderdaad pas in februari 1970 lid van de partij geworden, maar toch heb ik me nu al kandidaat laten stellen want we leven in een snelle tijd en dan moet je ook snel beslissingen kunnen nemen. Bovendien zitten we toch al niet zo best in de deskundigen op het gebied van de haringvisserij. Wat de politieke lijn betreft die de fractie zou moeten volgen, dat kan me eigenlijk niet zoveel schelen. Het belangrijkste is dat we een evenwichtige fractie krijgen, en als ik er in zit komt dat wel voor elkaar.

Erg belangrijk vind ik het districtenstelsel en ik vind dat we dat nu zo moeten toepassen dat de Haarlemmermeer een eigen man in de Kamer krijgt. Daar heeft deze regio gewoon recht op, nietwaar. En bovendien - even in mijn aantekeningen kijken, meneer de Voorzitter - vind ik het beleidsplan een heel goed stuk. Wat mijn werk tot nu toe in de partij betreft, in september van dit jaar ben ik tijdens de afdelingsvergadering voorzitter van de notulencommissie geweest. Mijn opvattingen gaan dus in de richting van een pragmatische open deelneming bij constante internationale gerichtheid. Met wie we moeten samenwerken, - ja, meneer de voorzitter, ik ken natuurlijk niet al die namen van die andere partijen, dan moet ik even in mijn aantekeningen kijken....."

DE VOORVERKIEZINGEN VOOR DE KAMERCANDIDATEN

(%) De lezer weet hoe het gegaan is. Er hebben zich in totaal 96 kandidaten gemeld voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer. Via voorverkiezingen moesten de leden en aanhangers van D'66 hieruit via schriftelijke stemming een groslijst van 57 mensen opstellen. Dat gebeurde via een nogal merkwaardig systeem. De voorverkiezingen gebeurden per provincie afzonderlijk. Iedere kandidaat kon zich in net zoveel provincies opgeven als hij zelf wilde. Iedere provincie moest er een aantal kiezen, variërend van 3 in Drente en Zeeland tot 9 in Zuid-Holland. Dit betekende dat de kleine provincies naar verhouding meer kandidaten aanwezen. In Zuid-Holland b.v. werden t.o.v. Zeeland 3 maal zoveel kandidaten aangewezen door 18 maal zoveel kiezers. Een kandidaat kon maar in één provincie worden gekozen. Zou hij in meerdere provincies gekozen zijn, dan werd hij gekozen in die provincie waar hij het hoogst op de ranglijst kwam, ook al was het aantal op hem uitgebrachte stemmen veel lager dan in de andere provincie.

De kiezers konden een aantal kandidaten in volgorde van voorkeur invullen. De eerstgenoemde kandidaat kreeg 1 stem, de tweede kreeg 1/2 stem de derde 1/3 stem, enz.

Dit alles leidde tot hoogst merkwaardige resultaten. Onderstaand wordt weergegeven hoeveel van de kandidaten, verdeeld naar hun woonprovincie, werden gekozen, en hoeveel daarvan in hun eigen provincie.

	aantal Prov. gekozenen	waarvan in eigen prov.	waarvan niet in eigen prov.	aantal niet gekozenen	totaal cand.	Plaatsen per prov.
Gr	3	3	0	0	3	4
Fr	4	3	1	0	4	4
D	1	1	0	0	1	3
O	3	3	0	0	3	5
Gld	6	5	1	4	10	5
U	4	4	0	1	5	5
NH	8	7	1	15	23	8
ZH	17	9	8	14	31	9
Z	1	1	0	2	3	3
NB	7	7	0	0	7	7
L	3	3	0	3	6	4
	<u>57</u>	<u>46</u>	<u>11</u>	<u>39</u>	<u>96</u>	<u>57</u>

Er vallen in dit staatje een paar merkwaardige dingen op. Ruim de helft van de kandidaten woont in Noord- en Zuid-Holland. (54 van de 96). Van de gekozenen is dit minder dan de helft (25 van de 57). Beschouwd men alleen de nieuwkomers, dus met weglating van de zittende Kamerleden, dan worden deze cijfers 48 van de 89 en 19 van de 50. Met deze weglating zijn dus 19 van de 48 Hollandse nieuwkomers gekozen, tegenover 31 van de 41 buiten-Hollandse nieuwkomers. Ook tussen Noord- en Zuid-Holland onderling is er een groot verschil. Van de 23 noordhollandse zijn er maar 8 gekozen, tegen 17 van de 31 zuidhollandse. Van die 17 zijn er 8 in andere provincies gekozen, t.w. 2 in Zeeland en 1 in Gr, D, U, NH, NB en L.

Een Friese kandidaat (Dijkstra) werd in Drente gekozen, een Gelderse in Overijssel en een Noordhollandse in Overijssel. Alleen Overijssel en Zeeland kozen dus meer dan één kandidaat van buiten de provincie.

Het gevolgde systeem had eigenaardige konsekwenties. In Zeeland b.v. werden maar circa 20 stembiljetten ingeleverd. Het gevolg was dat daar een kandidaat werd gekozen met 1,8 stem! Had nu b.v. een niet gekozen Zuidhollandse kandidaat met 1,0 stem in Zeeland op zijn eigen stembiljet zichzelf bovenaan gezet en bovenaan zijn stembiljet niet Zuid-Holland, maar Zeeland ingevuld, dan zou hij in de laatste provincie gekozen zijn. Het merkwaardigste geval was wel dat van de noordhollander die in alle provincies kandidaat stond en trouw alle presentatiebijeenkomsten bezocht. Alleen die in Overijssel sloeg hij over. Daar werd hij dan ook gekozen!

Het december-congres in Breda heeft besloten dat dit congres zelf via stemming de volgorde van deze 57 kandidaten zou bepalen. Ten onrechte natuurlijk. Ten eerste is het hoogst onbehoorlijk dat een groep mensen beslist dat zijzelf met uitsluiting van anderen de kandidatenlijst opstelt. Ten tweede betekent het dat in feite het stemrecht is weggelegd voor degenen die toevallig in de buurt wonen of 50 à 100 gulden kunnen missen om twee dagen naar Breda te gaan. Hiermee heeft D'66 het censuskiesrecht opnieuw geïntroduceerd. Het systeem leidt bovendien tot onverkwikkelijke zaken, zoals de bus met Limburgers die alleen even langs kwamen om te stemmen op een bepaalde kandidaat. In plaats van dit alles had ook de definitieve lijst via schriftelijke stemming moeten worden bepaald. Een troost is in ieder geval dat voor de volgordebepaling wel een juist kiessysteem wordt gevolgd.

OMZIEN IN WROK

Dat er weinig kans was dat de behandeling van de "Kandidaatstellingsprocedure voor de 2e kamer verkiezingen" nog in goede banen kon worden geleid stond tevoren vast. Maar zo bont als hoofdbestuur en kamerfractie het in werkelijkheid hebben gemaakt, nee, dat te voorzien vergde teveel van onze verbeeldingskracht. Het onvoorziene is echter toch geschied; na 4 jaar martelen heeft D'66 nog steeds geen reglement voor de genoemde procedure; de kandidatenlijst voor de komende kamerverkiezingen komt op een geïnprovi-seerde manier tot stand, zonder behoorlijke presentatie van de kandidaten - dus zonder dat de stemgerechtigden over de kandidaten behoorlijk waren geïnformeerd - en geheel gedictieerd door de omstandigheden waarin we verzeild waren geraakt.

Een behoorlijke behandeling werd om te beginnen onmogelijk gemaakt door het onderwerp als laatste op de agenda van de eerste congresdag te plaatsen. Een motie van de reglementencommissie om er direct na de lunch mee te beginnen werd afgewezen op grond van de overweging dat het Beleidsplan belangrijker was. Dat de impasse waarin we ons met dit reglement nu bevonden juist een gevolg was van het feit dat allerlei andere zaken op een reeks van congressen telkens belangrijker werden gevonden, en dat het daarom eindelijk eens een behoorlijke behandeling verdiende, maakte geen indruk.

En toen de zaak dan eindelijk aan de orde kwam stond De Goede op met het voorstel om de hele zaak (voor de vierde achtereenvolgende keer!) maar uit te stellen tot een volgend congres en voor deze keer nog even een noodreglement te maken. Zo gezegd zo gedaan. Wie nu nog van de huidige Reglementencommissie, die vele avonden heeft gezwoegd aan het zindelijk formuleren van alternatieven en heus ook wel iets lolligers te doen wist, verwacht dat ze van deze affaire nog niet genoeg bálén heeft om er ooit nog weer een poot naar uit te steken, vergist zich grondig. Het hoofdbestuur zal zich echt van een nieuw stel slaven moeten trachten te voorzien.

nog even een curiositeitje. Zondagochtend schiet Beekmans me aan met een lumineus idee: als we nou in mei of zo eens een deelcongresje hielden, geheel gewijd aan de kandidaat-stellingsprocedure? Wel mosterd na de maaltijd. En waarom nu ineens wel? De Reglementencommissie had al lang geleden uitdrukkelijk gevraagd om een deelcongres in oktober, maar dat mocht toen niet. Omdat we ons "politiek" geen niet-politiek congres konden permitteren! Door de angst voor wat "ze" zullen zeggen zitten we nu met een geforceerd in elkaar geflamst, ondoordacht verkiezingssysteem, terwijl van verantwoorde besluitvorming geen sprake is geweest.

A.C. de Goederen

(lid Reglementencommissie)

Grafschrift voor Nieuw Links: ze dachten dat ze voorrang hadden.

pep

Commentaar van Roolvink op het advies lijstvolgorde ARP: (a)sociale za(k)ken.

pep

Japie: Bakker bedoelde natuurlijk dat hij tegen een CDU is toen hij verklaarde de gescheiden ontwikkeling nog niet zo gek te vinden.

pep

Onbedoelde waarheid: Iedereen stelt iets voor bij deze algemene beschouwingen. Wij stellen niets voor (Biesheuvel in de Tweede Kamer).

pep

Toen wij de Rijn bij Lobith ons land lieten binnen komen zijn wij er aardig ingestonken.

pep

Zou Bakker er geweest zijn nu hij er geweest is?

pep

Rop van de vorige maand: koorengel.

pep

Onrust op buitenlandse Zaken: storm in een glas sherry.

pep

De schrapping van de academicabelasting uit het beleidsplan was een daad van welbesproken eigenbelang.

pep

Japie: ik ken een lid dat na het lezen van de kandidatengegevens van ellende zijn stembiljet heeft opgegeten.

pep

Er zijn nu al zoveel vooraanstaande D'66ers dat er geen enkel gewoon lid meer over is.

pep

Nederland is vermoedelijk het enige land ter wereld waar ter gelegenheid van een algemene politieke staking de nationale vlag wordt uitgestoken.

pep

Minister Beernink heeft het voorstel om 18 tot 20 jarigen bij de komende kamerverkiezingen vast mee te laten stemmen door middel van gele stembiljetten afgewezen op staatsrechtelijke gronden. De Staatsdrukkerij had die kleur niet.

pep

DS'70 heeft de geruchten, dat in plaats van de heer Drees de heer Maserati lijstaanvoerder zou worden, tegengesproken.

pep

De ARP kan alleen door middel van een atoombom leden verliezen. De splitsing van de confessionele partijen zal dus wel voorafgegaan moeten worden door een atoomsplitsing.

pep

De gemeente Den Haag komt tegemoet aan de wensen van de Kamerleden voor een betere uitrusting van het Kamergebouw. De ondergrondse toiletten op het Buitenhof worden weer opengesteld.

pep

HO die PvdA

door J. van Wilgenburg

Na het loondebat in de Tweede Kamer heeft de topleiding van de PvdA zich gehaast de confessionele partijen te verketteren. Daar is niets op tegen.

maar tegelijkertijd heeft de top verklaard, dat er in een volgend kabinet niet samengewerkt zal worden met één van de confessionele partijen. Het is maar zeer de vraag of dit lang kan worden volgehouden.

Enerzijds is de "achterban" van de PvdA zeer verdeeld over de vraag of samengewerkt moet worden met de huidige toch wel zéér onbetrouwbare KVP, anderzijds is te verwachten, dat de confessionele partijen zoveel zetels zullen verliezen, dat hun linkervleugels in staat zullen zijn de partijtoppen te bewegen "in 's lands belang" contact met de PvdA te gaan zoeken (en dat dus ná de verkiezingen).

Als D'66 een soort "PAK" blijft afwijzen (en dat doet D'66 gelukkig), omdat je een progressieve volkspartij dan wel op je buik kunt schrijven, dan zal er voor de PvdA niets anders opzitten dan:

- a. het oude oppositie-spelletje weer te gaan opvoeren of
- b. tóch in zee te gaan met één of meer van de confessionele partijen.

Nu de zaken zó liggen, zal men bij de PvdA willen voorkomen, dat ze vóór de verkiezingen gedwongen worden, definitief te verklaren dat ze ("voor eeuwig", "voor lange tijd" of iets dergelijks) in de oppositie gaan.

(De uitspraak die de partijtop van de PvdA aan het eind van 1970 heeft gedaan lijkt definitief, maar kan desondanks nog altijd ingetrokken worden).

Dit verklaart ook de ijdele hoop op samenwerking met D'66 (onder uitsluiting van de KVP).

Het is daarom te verwachten, dat of op het PvdA-congres in februari of na de verkiezingen volledig over de anti-KVP motie zal worden heen gelopen. Dat zal de partijtop dan een zorg zijn: het is de confessionele partijen toch óók lood om oud ijzer!

Er is eigenlijk niets veranderd in de partijpolitieke situatie. Hoewel.....? Maar gaat D'66 staan in deze onmogelijke situatie?

Er ligt een (op het congres in Breda aangenomen) voorstel van het hoofdbestuur om met alle partijen over een mogelijke samenwerking te gaan praten. In gedachte kan men wel voorspellen welke partijen zondermeer af zullen vallen. Velen zullen met mij betreuren, dat hierbij de VVD zal zijn. Voor enkele van de komende jaren zal hier echter niets aan te doen zijn. Er zullen tenslotte de PvdA en de KVP als twijfelgevallen overblijven.

De PvdA komt steeds opnieuw met zijn liefdesverklaringen en binnen de KVP woedt nog steeds binnenskamers een hevige strijd tussen de verschillende stromingen:

- A. na de "historische verklaring" dat de samenwerking tussen KVP, AR en CHU een feit is, doorgaan op deze weg.
- B. om de partijpolitieke verhoudingen te verbeteren ("landsbelang" of zoiets) een eigen weg volgen met de oude "losse" samenwerking tussen KVP, AR en CHU zoals die reeds lang bestaat.

Hoewel het lijkt, dat stroming A het gewonnen heeft, is dit maar schijn.

Daarom willen de confessionele partijen vóór de verkiezingen geen keuze doen.

Blijft de reeds vroeger gestelde vraag:

kan D'66 samenwerken met een KVP die zó onbetrouwbaar is en bovendien geen keuze wil doen vóór de verkiezingen?

Mijn antwoord: ik zou dat wel willen, want stel dat deze samenwerking halverwege - na 2 of 3 jaar - zou stranden, dan is er door die tijdelijke samenwerking zóveel veranderd in de politiek, dat we een stuk dichterbij ons einddoel: radicale vernieuwing. Maar omdat het nog maar zeer de vraag is of we met de KVP tot overeenstemming kunnen komen zonder al te grote compromissen te sluiten, hetgeen vele potentiële kiezers van D'66 zou doen vervreemden, moet D'66 het niet doen.

nu D'66 een goed beleidsplan heeft vastgesteld op een congres in Breda dat goed liep, moet D'66 zelfstandig de verkiezingen ingaan. De mensen die zeggen: dan gaat D'66 weer in de oppositie en kan zijn fractie weer weinig uithalen, zou ik willen toeroepen: "Dat is onjuist. Met zeven zetels kon de fractie van D'66 inderdaad niet veel (!!!?) uithalen, maar bij de komende Tweede Kamer verkiezingen zal een grote winst worden geboekt." Men spreekt van 12 à 13 zetels. Maar het beleidsplan is goed en het congres in Breda was goed en iedereen gaat vol goede moed de verkiezingsstrijd in. D'66 mag daarom best rekenen op minstens 16 zetels. En dan zal er na de verkiezingen toch weer veel veranderd zijn. Ondanks het "gedoe" bij de andere partijen.

IMPRESSIES VAN DE AMERIKAANSE VERKIEZINGEN

door D. Bark

Stelt u zich voor: minister Polak, die tijdens de verkiezingscampagne oproept om SGP te stemmen, omdat die partij zo'n gezond standpunt inneemt ten aanzien van het pornografie-verbod, of den Uyl, die de PSP kandidaten bezweert hun kiezers te adviseren PvdA te stemmen omdat de PSP toch geen kans maakt. De vergelijking is toch niet helemaal eerlijk - gezien het tweepartijstelsel en districtensysteem in Amerika - maar zulke dingen gebeuren in een Amerikaanse verkiezingscampagne. Ik heb overigens alleen iets van de campagne in New York meegemaakt, maar dat was al interessant genoeg. De race voor het gouverneurschap was vooral belangwekkend als voorbeeld van een slechte campagne. Dit slaat dan vooral op het optreden van Goldberg (oud rechter van het Hoge Gerechtshof en oud-ambassadeur bij de VN) die het als democratisch kandidaat opnam tegen de zittende gouverneur Rockefeller, die streefde naar een vierde(!) ambtstermijn. Goldberg had een alleszins comfortabele uitgangspositie omdat veelvuldige herverkiezingen in Amerika niet populair zijn (de President mag slechts éénmaal herkozen worden, in vele staten de gouverneur eveneens) en omdat hij kon rekenen op de steun van het grootste deel van de - zeer omvangrijke - joodse gemeenschap in New York. Goldberg's campagne was een schoolvoorbeeld van hoe-het-niet-moet. Uitsluitend gericht op het minimaliseren en critiseren van het door Rockefeller gevoerde beleid en het, zonder nadere uitwerking aankondigen van een betere aanpak. Bovendien werd dit procedé in veel gevallen (zowel bij openbaar optreden als bij de advertenties en commercials) beperkt tot een punt: de aanpak door Rockefeller van het drug-probleem. Kortom, een anti-campagne van de beste soort. Van de twee senaatszetels in de staat New York kwam er een ter beschikking. Daarvoor waren drie kanshebbers in de strijd. De aftredende republikeinse senator Goodell, de democraat Ottinger (lid van het Huis van Afgevaardigden) en een kandidaat van de, in New York niet onaanzienlijke, Conservatieve Partij, William Buckley. Buckley is van mening dat het met Amerika de verkeerde kant op gaat. Zijn stelling is: je kunt beter nu ingrijpen, want over een paar jaar doen de verkeerde mensen het en krijgen wij een soort kolonelsbewind in de V.S. Zijn aanhang stond hem dit genuanceerd rechtse standpunt niet toe en Buckley was dan ook binnen de kortste keren een volwaardige "law and order" kandidaat, fulminerend tegen de federale inkomstenbelasting "smut" (pornografie is in New York gedeeltelijk vrijgegeven) en drugd "die de gezonde Amerikaanse moraal van onze jeugd ondergraven". Dit leverde hem al direkt de steun van Agnew op, die daarmee dus partijgenoot Goodell afviel. Ongeveer tien dagen voor de verkiezingen ging het Witte Huis er toe over nauwelijks verholen, Buckley te steunen en Goodell te laten vallen. De veel gehoorde verklaring was, dat Goodell, die zich de laatste jaren progressief had opgesteld en een duif is ten aanzien van de Vietnampolitiek, ten voorbeeld werd gesteld aan alle republikeinen die het in hun hoofd zouden willen halen om Nixon de komende twee jaar niet te steunen (en daardoor diens herverkiezing in 1972 te bemoeilijken).

De strijd ging daarna eigenlijk vooral tussen Goodell en Ottinger. Ottinger beweerde tegenover Goodell en diens potentiële aanhang, dat een verstoten republikein geen kans maakt, en dat de enige manier om een overwinning van Buckley te voorkomen gelegen was in een vereniging van alle progressieve krachten achter Ottinger. Ook zijn laatste advertentie campagne was helemaal gericht op het overhalen van Goodell om zich terug te trekken. Goodell verzette zich, tegen beter weten en opiniepeilingen in en zijn laatste advertentie bevatte een weergave van de krantenkoppen van die gevallen waarin de opiniepeilingen fout gebleken waren (o.a. bij de laatste Britse verkiezingen) en de oproep "laat u niets wijsmaken, stem zoals u van plan was". Het resultaat is bekend. Buckley werd gekozen met nauwelijks veertig procent van de stemmen. (Over de nadelen van een enkelvoudig districtenstelsel gesproken).

DAGBOEK VAN EEN ZUIDHOLLANDS STATENLID

De hoofdschotel van de statenvergadering van 17 december ging onze neus voorbij. Dat was de bespreking in tweede termijn van de studie ter voorbereiding van een structuurschets voor Zuid-Holland. Na de eerste behandeling in april was de studie om commentaar gezonden aan gemeentebesturen, ministeries en andere lichamen en organisaties van wie verwacht kon worden dat zij belangstelling hadden.

De reacties, twee mappen vol, waren zonder commentaar van Gedeputeerde Staten aan de Statenleden toegezonden, en dat terwijl een aantal reacties zeer fundamentele zaken aan

de orde stelden. Het gevoel van het grootste deel der statenleden was, dat het weinig elegant zou zijn nu een beslissing over de studie te nemen en daarmee toch eigenlijk alle werk van gemeenten e.a. voor kennisgeving aan te nemen. Dus wachten wij nu tot maart 1971 met de bespreking.

Het wegvallen van het hoofdonderwerp verhinderde niet dat de D'66-fractie zich (volgens anderen hinderlijk) actief gedroeg. Schwarz kreeg het aan de stok met de wethouder van Voorburg. Er lag een motie ter tafel waarin in feite Voorburg werd veroordeeld wegens gebrek aan medewerking bij het tot stand brengen van goede verbindingen tussen Den Haag en Zoetermeer. Schwarz merkte in dit verband op dat dit geval van een tegen een gemeente gerichte motie aantoonde dat het onwenselijk is indien burgemeesters, wethouders of gemeenteraadsleden tevens lid zijn van Provinciale Staten. De Voorburgse wethouder vatte dit op als een aanval op zijn integriteit en maakte stampij. De motie werd overigens zonder hoofdelijke stemming unaniem aanvaard.

Cras kreeg het aan de stok met de voorzitter van de ad hoc commissie die de instelling van een vaste commissie voor de verzoekschriften had voorbereid, omdat hij het bestond ter gelegenheid van de instelling van deze commissie een beschouwing te houden over de richting waarin D'66 hoopt dat dit initiatief zich zal ontwikkelen (n.l. een vertrouwenscollege voor de burger).

Bij het scheiden van de markt laaiden de emoties opnieuw hoog op. De Minister van Binnenlandse Zaken wil artikel 113 van de Provinciewet wijzigen. De bedoeling is dat er geen uitzonderingen meer zullen bestaan voor de verantwoordingsplicht van Gedeputeerde aan Provinciale Staten. Bovendien zal een verantwoordingsplicht voor de Commissaris der Koningin worden ingevoerd, voor zover diens taak als provinciaal is aan te merken. De Minister vroeg het oordeel van Provinciale en Gedeputeerde Staten over dit plan. D'66 deelde mee het idee toe te juichen en vroeg zich af of als in het advies van Zuid-Holland ook niet kon worden aangedrongen op het betrekken bij de in te stellen verantwoordingsplicht van de adviserende taak ten aanzien van burgemeestersbenoemingen die de commissaris heeft (uiteraard op zodanige manier dat geen persoonlijke belangen worden geschaad). De PvdA steunde deze gedachte en toen Gedeputeerden onbevredigend antwoor- den werd door D'66 en het PAK een motie ingediend.

Het college vroeg schorsing voor beraad en kwam terug met het verzoek de stemming uit te stellen. Men was overvallen door de motie, veel statenleden waren al naar huis, consequenties rustig overwegen etc.

Voorlopig was het punt gescored. De stemming in januari kan nooit nadeliger zijn dan in deze vergadering het geval zou zijn geweest en wie weet overtuigt de PvdA-fractie zijn beide gedeputeerden wel! D'66 ging dus accoord met het voorgestelde uitstel.

ST&UN UW GEMEENTERAADSFRACTIES!

na de verkiezingen voor de gemeenteraden is een enigszins gedeprimeerde stemming ontstaan, omdat in het algemeen het door ons gewenste en verwachte resultaat niet werd behaald. Het gevolg hiervan was, dat de inzet om de raadsfracties te steunen, geringer werd. Ja, zelfs enkele actieve leden legden het hoofd geheel in de schoot, met gevolg: een onderbezetting van de plaatselijke commissies voor de gemeenten.

De nu ontstane situatie voor de gekozen raadsleden is, dat zij met een geringer aantal dan was voorzien, en met minder hulp van de achterban, moeten opereren.

Na een goed congres, in breda gehouden, wil ik u de slotwoorden van de rede van Van Mierlo in herinnering brengen: "Er moet heel hard gewerkt worden, maar als ik zie, hoe we de eerste klappen hebben opgevangen, dan weet ik zeker, dat het ons lukt. We zijn er weer, niet alleen hier in het Turfschip, we zijn er ook weer op de politieke kaart van Nederland. Terug van een klein beetje weggeweest".

Ik wil daarom een dringend beroep op u doen de gemeenteraadsfracties te steunen, en in ons geval (n.l. Den Haag) zitting te nemen in één of meer commissies.

Goed werk, door onze vertegenwoordigers in de gemeenteraden geleverd, is naar mijn mening van groot belang voor de uitslag van de a.s. landelijke verkiezingen.

J. Reesink

OFFICIËLE LIJST VAN D'66 - KAMERKANDIDATEN ●●●

1. H. VAN MIERLO	11. G. NOOTEBOOM
2. MEJ. A. GOUDSMIT	12. J. DE VAAN
3. A. DE GOEDE	13. J. BEEKMANS
4. M. IMKAMP	14. K. BLOEMA
5. E. NYPELS	15. CH. MERTENS
6. W. WILBERS	16. E. VAN LITSENBURG
7. M. DÿKSTRA	17. W. FIEGE
8. E. VISSER	18. A. VAN DER BURG
9. M. ENGWIRDA	19. E. H. SCHUYER
10. J. TERLOUW	20. G. SEINEN

d'66

Peperbek: nu op tijd . 12 . volgende MAAND dikker!

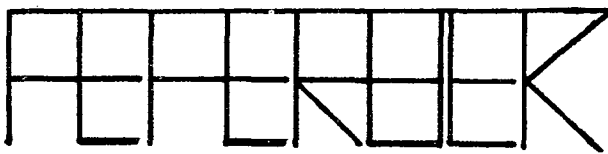
peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e Jaargang, nummer 6

FEBRUARI 1971

68

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.

Administratie: Mevr. Th.B. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: D. Bark (♯), A.R. v.d. Burg (%), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x), J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (*).

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter.

Redactieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00.
losse nummers: f 1,00.

WAAR ZIJN ZE GEBLEVEN?

Wij hebben al vaker uiteengezet hoe u redacteur kunt worden: door tweemaal iets voor Peperbek te schrijven, waarna u ongetwijfeld uitgenodigd wordt voor de redactievergaderingen. Misschien moeten wij de omgekeerde regel ook instellen, hoewel: vrijheid-blijheid.

In ieder geval zult u aan dit en het vorige nummer gemerkt hebben dat - ook tengevolge van het vernieuwde drukprocedé - "er nog best iets bij kan".

Waar zijn alle, voor D'66 zo kenmerkende theoretici en commentatoren gebleven? Zo tevreden zijn wij toch niet?

Redactie.

KOPY GAARNE VOOR 12 FEBRUARI A.S. BIJ DE REDACTIE

DAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAGDAGVANDAAG

Nieuwelingen

(£) De uitslag van de stemming over de lijstvolgorde leverde bij de eerste tien drie "nieuwelingen" op, WILBERS (die een thuiswedstrijd speelde), ENGWIRDA (dicht bij het vuur, warmt nog steeds het best) en TERLOUW (een krachtige hobby is nooit weg). Het leek de redactie een aardig stukje voorlichting hen uit te nodigen eens wat gedachten aan Peperbekpapier toe te vertrouwen. Hun bijdragen vindt u in dit nummer en in het volgende.

dagvandaag

Harder slaan

(£) Bij het Brandpunt-onderzoek naar de opvattingen over "Law and order" bleek dat onder de Gereformeerden en de VVD-ers de meeste mensen worden gevonden die vinden dat de politie bij rellen te zacht optreedt. Aangezien de gereformeerden traditioneel AR-stemmers zijn zal Biesheuvel zich dit moeten aantrekken. De AR kan stemmen winnen met een Agnew-van Riel-achtige campagne. De samenwerking met de VVD na de verkiezingen is dan ook makkelijk te verdedigen.

dagvandaag

Anoniem

(£) Op het redactieadres is een anoniem stuk "interview met Sinterklaas" gearriveerd. Afgezien van het feit dat het stuk eerder voor plaatsing in een kerkblad in aanmerking komt, wijzen wij er nog eens op dat geen anonieme stukken worden geplaatst. De steller van het stuk "Congregatio" in dit nummer is bij de redactie bekend. Aangezien geen mening wordt verkondigd handhaafden wij het pseudoniem.

dagvandaag

Overlevingskans

(r1) Cijfers zijn interessante dingen. Vooral voor mensen die er nooit mee hebben kunnen omgaan. Het echtpaar Paul en Anne Ehrlich kan dat bepaald wel en rekent ons in een, zoals de HP het noemt, 'koele wetenschappelijke berekening' voor dat de overlevingskans van de mensheid 2% is als we doorgaan met te leven

zoals we nu doen, maar 3% als we vandaag beginnen er wat aan te doen.
Nou en? Wat is nou die ene procent? Eén uur staken en de zaak is gezond....

dagvandaag

Speculatie

(r1) Gekonkel, geïntrigeer, Streberei, het niet vies zijn van welke methode ook, e.d. vormden voor het echtpaar Singer-Dekker het motief de Partij van de Arbeid de rug toe te keren. Zo meldde onze vaderlandse pers, die tevens niet naliet mede te delen dat het echtpaar niet tot een andere partij zou toetreden. Dat laatste zullen we waarschijnlijk moeten afwachten, maar intussen is het wel aardig te speculeren tot welke partij ze zouden kunnen toetreden. VVD en confessionelen vallen af, PSP en PPR ook, dunkt me en het kleinere splinterwerk kunnen we ook wel buiten beschouwing laten. Waarschijnlijk zullen alleen DS 70 en D'66 als mogelijkheid overblijven. Het ideologisch klimaat van DS 70 lijkt die partij ook te doen afvallen. Resteert dus D'66, waarvoor.....zie aanhef.

dagvandaag

OP NAAR 28 APRIL

door M.B. Engwirda

Met het aanvaarden van het Beleidsplan op het Congres in Breda is D'66 er in geslaagd haar visie op de meest gewenste ontwikkeling van de moderne samenleving in de komende vier jaar onder woorden te brengen. Hiermee werd tegelijkertijd het lang verwachte antwoord op de motie-Wassen gegeven, die op het Rotterdamse congres van april 1970 aan het hoofdbestuur om een prioriteitschema vóór de gemeenteraadsverkiezingen had gevraagd. De discussies rond de motie-Wassen, zowel in Rotterdam als ook op het junicongres in Haarlem, werden gekenmerkt door een sfeer van verwarring en twijfel t.a.v. de toekomst van D'66 (beweging/partij, doelstellingen, alleen of met anderen).

In Breda daarentegen heerste een sfeer van herwonnen zelfvertrouwen en enthousiasme: D'66 terug op het politieke toneel, zoals de pers al dan niet nog met enige reserve, schreef.

Wat staat D'66 nu in de komende maanden, d.w.z. tot de Tweede Kamerverkiezingen te doen? Ik zie vooral twee taken:

1. Overleg met andere partijen om de mogelijkheid te onderzoeken van het aangaan van een samenwerkingsverband vóór de verkiezingen;
2. Voorbereiding en uitvoering van een intensieve verkiezingscampagne, waarin de kiezers op basis van het Beleidsplan met de prioriteiten van D'66 voor de komende vier jaar zullen worden gekonfronteerd.

Samenwerkingsverband.

Alhoewel de in Breda aangenomen resolutie in algemene termen "verzoekt na te doen gaan of in samenwerkingsverband, dat voldoet aan bovengenoemde voorwaarden met anderen mogelijk is", is het duidelijk dat voor een dergelijk samenwerkingsverband slechts drie serieuze gegadigden zijn, n.l. de PvdA, PPR en naar mijn mening eveneens DS 70.

Laat ik vooropstellen, dat ik het van groot belang zou vinden wanneer het mogelijk zou blijken om met deze partijen een samenwerkingsverband af te sluiten, dat voldoet aan de in de resolutie genoemde voorwaarden. (presentatie vóór de verkiezingen; grondige partijpolitieke en staatsrechtelijke vernieuwing; verwezenlijking van de hoofdlijnen van het Beleidsplan). Dit zou immers de volgende voordelen met zich meebrengen:

- a. Er komt voor de kiezers een duidelijk alternatief voor de liberaal-konfessionele regering-De Jong;
- b. Het Beleidsplan zal in belangrijke mate gerealiseerd kunnen worden;
- c. Er ontstaat wellicht de mogelijkheid tot vorming van een brede, vooruitstrevende volkspartij, die zich opwerpt als dam tegen de voortgaande verbrokkeling van ons politieke bestel (bejaardenpartij, middenstandspartij, evangelische solidariteitspartij).

Nu wat betreft de kansen tot realisering. Die schat ik momenteel nog niet erg hoog, en wel om de volgende redenen:

- a. PvdA en PPR hebben in de afgelopen 4 jaar en ook in hun verkiezingsprogramma's voor de komende verkiezingen zich nog teveel schuldig gemaakt aan het opstellen van politieke verlanglijsten zonder aan te geven hoe deze verlangens gerealiseerd kunnen worden. Als gevolg daarvan heb ik er nu nog onvoldoende vertrouwen in dat

van deze partijen een afdoend antwoord kan worden verwacht op één van de dringendste vragen, welke in de komende jaren een rol zal spelen, n.l. de terugbrenging van de prijsinflatie van het excessieve huidige peil van 5 à 6% per jaar tot meer aanvaardbare proporties (2 à 3%). Deze kwestie is juist daarom zo dringend, omdat het van rechtstreekse invloed is op het vertrouwen van de burgers in de politiek. Doodeenvoudig omdat iedereen direkt en dagelijks met die prijsstijgingen wordt geconfronteerd en vooral de zwakste groepen in onze samenleving daar over het algemeen de dupe van worden. Om aan de blijvende tendens tot overbesteding, die de oorzaak is van de huidige loon- en prijsinflatie, op effectieve wijze het hoofd te bieden, zullen zowel de particuliere bestedingen, de investeringen als ook de overheidsuitgaven minder snel moeten groeien dan dit in de afgelopen vier jaar het geval was. Het Beleidsplan van D'66 heeft deze konklusie onderschreven door tegenover de als noodzakelijk ervaren "claims" op het gebied van onderwijs (kleuter-, lager-, middelbaar en hoger onderwijs, werkende jongeren, schriftelijk onderwijs, vervolgcursussen, welke tezamen meer dan 33% van het uitgaventotaal van het Beleidsplan vergen), leefbaarheid (milieubeheer, woningbouw, landbouw, ruimtelijke ordening: tezamen ruim 30% van de uitgaven uit het Beleidsplan), en sociale voorzieningen (optrekking AOW tot het netto-minimumloon, omvorming WAO tot een volksverzekering, optrekking belastingvrije voet: tezamen bijna 40% van de uitgaven uit het Beleidsplan) tevens nadrukkelijk aan te geven, welke overheidsuitgaven bij onderlinge afweging voor vermindering in aanmerking komen. (temporisering van de uitbreiding van het wegnemen van de huidige 3% per jaar tot 2% in 1975; vervaaging van kinderbijslag en kinderaftrek door een gezinssubsidiestelsel, meer afgestemd op de werkelijke behoeften; stijging van de ontwikkelingshulp tot 1,3% van het nationaal inkomen in 1975, i.p.v. 2%, zoals bepleit door PvdA en PPR).

b) DS 70 ziet de noodzaak tot beperking van de stijging van de overheidsuitgaven weliswaar zeer duidelijk in - lijsttrekker Drees jr. gaat zelfs uit van een gelijkblijvende belastingdruk in de komende kabinetsperiode. Het is echter zeer de vraag of met dit uitgangspunt niet te ver naar de andere kant wordt doorgeslagen en er nog wel ruimte blijft om de in het Beleidsplan als noodzakelijk ervaren voorzieningen op het gebied van onderwijs, leefbaarheid en sociale voorzieningen te realiseren. De overheidsfinancien vragen momenteel weliswaar grote aandacht, het zou echter een miskenning van de kernproblematiek van de moderne samenleving zijn om er een alleen zaligmakende heilige koe van te maken. Er zijn bovendien een aantal belangrijke programma's die verschillen, vooral m.b.t. buitenlandse politiek (Vietnam), defensie en "law and order". De analyse van het partijpolitieke bestel in Nederland (VVD te veel een tevreden partij; confessionelen lopen 40 jaar achter; PvdA heeft zich vervreemd van het politieke midden; DS 70 wellicht nog het dichtst bij D'66) geeft echter toch weer hoop t.a.v. het gesprek, dat met deze partij gevoerd gaat worden.

c) Een moeilijkheid is verder, dat het onwaarschijnlijk moet worden geacht, dat PvdA en DS 70 tot eenzelfde samenwerkingsverband zouden willen toevoegen. De vraag of het al dan niet mogelijk zal blijken tot een samenwerkingsverband te komen met PvdA, PPR en DS 70 ligt daarom voorlopig nog open. Uit het voorgaande zou ik echter wel tot enkele aanvullende voorwaarden voor een dergelijk samenwerkingsverband willen konkluderen.

1. een dergelijk samenwerkingsverband zou een reële kans moeten hebben een regeringsverantwoordelijkheid te verwerven. Het heeft anders geen enkele zin om de eigen identiteit van D'66 daarvoor in te ruilen.

2. een dergelijk samenwerkingsverband zou haar progressiviteit niet moeten trachten te bewijzen via de omvang, maar vooral via de kwaliteit van de overheidsuitgaven, die zij noodzakelijk acht. Een minder sterke stijging van de overheidsuitgaven dan in de afgelopen kabinetsperiode lijkt een noodzakelijke voorwaarde, alsmede de beschikbaarheid van een deskundige Minister van Financiën.

Enfin, we zullen zien. Op het congres van 27 februari a.s. in Amsterdam weten we meer.

STEMBUSACCOORD

door D. Bark

Goede en slechte berichten vernemen wij uit de pers. D'66 heeft een groot aantal partijen uitgenodigd voor een gesprek over samenwerkingsmogelijkheden bij de verkiezing. De keuze van de aangeschreven partijen hield, gewoontegetrouw, alle deuren open. Het aanschrijven van de VVD bijvoorbeeld kan voor de PvdA al een reden zijn om aan de goede bedoelingen van D'66 te twijfelen. Tegen de tijd dat u dit leest zal van de reacties wel meer bekend zijn.

Soorten van accoorden

Wat wijzen wij eigenlijk af als wij op het februari-congres besluiten alleen de verkiezingen in te gaan? Er zijn verschillende soorten stembusaccorden denkbaar. De soort die mij het meest logisch voorkomt, komt in de discussies, ook binnen D'66, niet ter sprake.

Allereerst is er het stembusaccord als voorportaal voor hechtere samenwerking, tussen een aantal partijen. De samenwerking van de confessionele partijen is er een voorbeeld van. Een dergelijk accord doet vaak, zo ook in Nederland, de roep tot een tweede accord "aan de andere zijde" ontstaan. De reactie-accorden kunnen de vorm aannemen van eerste-stap-naar-een-nieuwe-partij (de PPR wil dit) maar kunnen ook een ad-hoc karakter dragen. Men kan zich voorstellen dat de PvdA een volgende keer, als b.v. de VVD minder aantrekkelijk is voor de Christelijke Combinatie, wel weer alleen wil optrekken en daarna met de confessionelen een regering vormen. Zo'n ad-hoc accord kan (behalve reactie-accord) ook nog een andere vorm aannemen (en is dan nog instabieler), nl die van een tegen de zittende regering gericht "dit-nooit-weer"-accord.

Voorbeelden hiervan zijn de volksfront-gedachte en de tegen de Gaulle en mevrouw Ghandi gerichte stembusaccorden. Een dergelijk accord vindt voorstanders in PPR, PSP en delen van de PvdA.

Waar staat D'66

Een stembusaccord als eerste stap naar een andere partijformatie is voor D'66 in het huidige bestel weinig zinvol. Terecht verbinden wij aan samenwerking dan ook de voorwaarde van wijziging van het staatsrechtelijk bestel. In feite opteren wij daarmee voor een ad-hoc accord van vernieuwingsgezinde, of beter tot vernieuwing bereide, groepen. Aangezien de vernieuwde staatsrechtelijke structuur naar onze mening de partijvernieuwing in de hand zal werken, behoeft zo'n accord dus in het geheel niet de kern van een nieuwe partij te zijn. Wij zoeken eerst samenwerking om het klimaat voor organische partijvernieuwing te scheppen en beginnen daarna aan die partijvernieuwing zelf te werken.

Rein blijven

Is het niet beter de leer zuiver te bewaren en van een excentrische positie tegen het bestel te blijven schoppen, de feiten ervan aan te tonen en zo anderen tot wijziging ervan te dwingen? Dan blijven wij herkenbaar en maken geen vuile handen. Dit standpunt stoelt eigenlijk op ons bewegingsverleden. Dit is natuurlijk wel de lange weg - die ik overigens niet afwijs (zie decembernummer Peperbek) en zelfs aangewezen vind als de korte weg via een stembusaccord mislukt, maar de kans op een snelle doorbraak moeten we wel uitbuiten. Een stembusaccord met PvdA en PPR behoeft geen handenbindertje te zijn. Zeker niet als het accord geen meerderheid behaalt. Het wordt immers gesloten als regeeraccord en als er niet geregeerd wordt verplicht het niet tot een oppositie accord.

Maar zelfs als het wel een meerderheid haalt behoeft het de kamerfracties niet te binden - Peperbek heeft dit al eerder geschreven. De afspraak van onafhankelijke opstelling door de kamerfracties en niet aftreden der regering kan gemakkelijk worden gemaakt. De Kamer zal dan geen regerings- en oppositiepartijen kennen maar verantwoordelijke volksvertegenwoordigers die elk voorstel op zijn merites beoordelen en aannemen of verwerpen.

GEZELSCHAPSSPEL

Een aardig tijdverdrijf tussen politiek geïnteresseerden is het voorspellen van de uitslag van de eerstvolgende verkiezingen. Het spel begint pas wanneer ieder zijn voorspelling heeft opgeschreven omdat iedereen dan gaat aantonen waarom de eigen voorspelling beter - en logischer - is dan die van de anderen. Dat kan tot emotionele discussies en zelfs tot - de - oprichting van een nieuwe partij leiden. Om u op weg te helpen volgen hier de voorspellingen van twee redacteurs en een jongere KVP-er.

	<u>huidige</u> <u>samenstelling</u>	<u>v.d. Burg</u>	<u>Bark</u>	<u>KVP-er</u>
KVP	39	36	37	38
PvdA	34	37	37	38
VVD	17	19	21	21
ARP	15	12	13	13
CHU	13	12	13	13
CPN	5	7	7	6
PSP	4	1	2	2
SGP	3	4	3	3
BP	3			
Harmsen (Binding Rechts)	3) 1) 1) 1
Kronenburg (CDN)	1)))
GPV	1	2	2	2

D'66	7	14	10	9
PPR	3	1	--	1
DS'70	3	4	4	1
Bejaarden	-	-	--	1

**POLITIEKE ACHTERGRONDINFORMATIE
(VERTROUWELIJK)**

(%) Om de huidige politieke situatie enigszins te kunnen begrijpen, is het noodzakelijk te beschikken over informatie, waarover de kranten doorgaans zwijgen. Zo is de loonpolitiek van de regering niet te snappen, als men niet op de hoogte is van het feit dat minister Roolvink eigenlijk lid van de PvdA is en met deze partij een geheime afspraak heeft dat hij de ARP zal infiltreren. Zijn bijzondere taak is het een tegenstelling te scheppen tussen de confessionele partijen enerzijds en de vakbonden anderzijds. Het kan niet ontkend worden dat hij zich uitstekend van deze taak heeft gekweten. De PvdA rekent dan ook op winst bij de volgende verkiezingen. Het resultaat zou nog beter geweest zijn als hij niet een man als Mertens (die van het NKV) wel te verstaan op zijn pad ontmoet had. Deze Mertens is, zoals slechts in kleine kring bekend is, een stroman van Philips, met steun van enige andere grote concerns. Hij is in de vakbeweging gesmokkeld met het doel via tot mislukken gedoemde acties tegen de regering de invloed van de vakbonden in te perken. Deze tactiek was overigens niet naar de zin van de C.I.A., die via Kloos het NVV beheerste. Hun beleid was juist via sterke vakbonden een dam tegen het communisme op te werpen. Onder druk van Morele Herbewapening heeft de C.I.A. echter moeten zwichten, zodat ze gedwongen waren Kloos te ontslaan.

Veel ingewikkelder zit het met minister Polak. Enige jaren geleden werd de handel in pornografie bedreigd door een liberalisatie op sex-gebied. Mensen als Peer Mullens en Gert Timmerman staken toen de koppen bij elkaar. Zij wisten te bereiken dat op justitie Polak kwam, die toegezegd had een hardere lijn te zullen gaan volgen, met inbeslagnames enz. Er ontstond echter ruzie, omdat ook concurrerende bladen in beslag werden genomen, die met naam en toenaam in de kranten breed werden uitgemeten. Ze wisten niet dat intussen Joop Wilhelmus ook niet stil had gezeten. Die had een aantal officieren van justitie zo ver weten te krijgen dat ze gezamenlijk richtlijnen voor pornografie opstelden die zijn positie aanzienlijk versterkten. Door dit topgevecht zag Guus Dijkhuizen de positie van Gandalf verslechteren, zonder dat hij er - met slechts Udink als vooruitgeschoven post - veel tegen kon doen. Weliswaar liet hij deze enige malen om recht en orde roepen, maar dit was te duidelijk een imitatie van Agnew, de leermeester van Fidel Castro.

De taak van Beernink is betrekkelijk eenvoudig. Hoewel in Moskou opgeleid, is hij naar Mao overgestapt. Hij moet zien enerzijds zo veel mogelijk zaken tegen te houden en anderzijds de regering te compromitteren door persoonlijk optreden. In Peking is men overigens niet erg over hem te spreken, omdat ze vinden dat hij het er te dik oplegt. Hij is dan ook ontslagen en zal binnenkort worden vervangen door Drees jr.

De staatkundig gereformeerden hebben destijds een handige zet uitgehaald, door mejuffrouw Klompé het cultuurbeleid in handen te spelen. Door het subsidiëren van naakt en onduidelijke muziekgebeurtenissen wordt Rome aardig in zijn hemd gezet. Het is eigenlijk hun enige glansnummer, want de paus zit natuurlijk ook niet stil. Zijn feitelijke muntius, Van Mierlo, heeft eerst Gruyters en nu Simonis - beide grondig in Rome getraand - naar voren weten te schuiven. Het hoofddoel is daarbij via grondwetswijziging buiten het parlement en het Nederlandse episcopaat om en met behulp van een gezagsgetrouwe minister-president de hegemonie van Rome over Nederland te herstellen. Het is duidelijk dat figuren als mejuffrouw Klompé en Luns (jarenlange ondergrondse verzetsstrijder als lid van de geheime organisatie A.P.A.) daarbij niet gehandhaafd kunnen blijven.

De volgende maal iets over de banden tussen Geertsema, Opus Dei en de VPRO.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "Dit kabinet zal geen inzet van de verkiezingen zijn. Maar wel de pot."
- "Waarom huren wij eigenlijk niet de oude Drees als lijsttrekker in?"
- "In de volgende kabinetsperiode hopen we aan de woningnood toe te komen."

- "Het zal niet veel uitmaken dat die twee Zuid-Afrikaanders mogen blijven. Het gaat er natuurlijk net mee als met de lintjes. De minister mag een zeker aantal keren per jaar edelmoedig doen."
- "Wel zielig voor die Beernink dat hij straks zijn diplomatiek paspoort moet inleveren."
- "Piet de Jong gaat na de verkiezingen natuurlijk weer onderduiken."
- "B en W willen wel van alles, maar je mogelijkheden las wethouder zijn zo beperkt"
- "Als enige D'66-er in het college moet ik met de grootste omzichtigheid te werk gaan."
- "Die Simonis bestaat natuurlijk helemaal niet echt. Het is alleen maar een grapje van de PPR om de KVP op stang te jagen."

HET NEDERLANDS CONGRESGEBOUW OF
WAAR DE HAAGSE CENTJES BLIJVEN

door H.J. Tankink

Over het Congresgebouw is het laatste woord nog niet gesproken. Kwamen in het recente verleden aspecten als geluidskwaliteiten van de zalen, de architectuur en zo aan de orde in de nog al heftige polemieken, ik wil hier en nu graag een paar woordjes besteden aan de financiële betekenis die dit omstreden gebouw in concreto heeft. Volledigheid streef ik allerm minst na, maar wel hoop ik reacties te zien.

In de begroting 1971 van de gemeente Den Haag valt te lezen, dat enkele miljoenen guldens van het gemeentelijke budget moeten worden besteed aan het bestrijden van de tekorten op de exploitatie van het congresgebouw. Ook al wordt er over gedacht om de resultaten in wat positiever richting om te buigen, vooralsnog lijdt het geen twijfel, dat de gemeente ook in de komende jaren een belangrijk deel van de middelen moet wegschenken aan de gebruikers van het n e d e r l a n d s congresgebouw. Ik meen, dat dat een hoogst ongewenste zaak is. Niet alleen kunnen daardoor allerlei belangrijke voorzieningen in Den Haag daardoor (vooreerst) niet tot standkomen, ook is het de vraag of het gebouw met wat het te bieden heeft dergelijke bedragen uit de openbare kas wel waard is. Als we nu eens tot de conclusie zouden komen dat het congresgebouw het niet waard is en het niet mogelijk blijkt andere overheidsinstanties (veel) meer te laten betalen - en dat ligt gezien de repercussies die dat zou hebben voor andere congrestoestanden toch wel voor de hand - dan zal de sluiting voor de hand liggen, of in ieder geval haagse handjes (en centjes) af, maar dat zal dan wel op hetzelfde neerkomen.

Bij de navolgende cijferbeelden zal ik niet ingaan op de niet of minder goed te kwantificeren voordelen, die zo een centrum voor de stad, zijn inwoners en de vele "buitenlanders" kan hebben (plezier, status, cultuur etc. etc. etc.). Deze dagen zal de haagse gemeenteraad zich bezighouden met de exploitatiebegroting van het congresgebouw; uit dat - aan de gemeenteraad overgelegde stuk - blijkt duidelijk, dat het met de bezetting van het gebouw niet zo best is gesteld. Enige voorbeelden:

	1970	1971
opbrengsten van verhuur	1754,8	1635,9
horeca-opbrengsten	1990,0	2007,0
vestiaires, bespreekgeld etc.	202,5	115,0
overige inkomsten	150,0	260,0
	<u>4097,3</u>	<u>4017,9</u>

uit dit tabelletje mag blijken, dat de opbrengsten - ondanks prijsstijgingen al-
lerwegen - dalen. De stijging in de overige inkomsten wordt veroorzaakt door het
feit, dat men voor het eerst aan het in rekening brengen van bepaalde kosten be-
gint.

	1970	1971
horeca-opbrengsten	1990,0	2007,0
kosten van de horecasector	1985,1	2117,8
	<u>+ 4,9</u>	<u>-110,8</u>

en dan zijn onder de kosten niet begrepen een aandeel van gas, water, licht,
huusvestingskosten, verzekeringen, algemeen beheer.

	1970	1971
opbrengsten	4097,3	4017,9
salarissen	5104,3	5355,0
	<u>-907,0</u>	<u>1337,1</u>

aardig is ook de volgende opstelling

	1970	1971
opbrengsten	4097,3	4017,9
totaal der kosten, inclusief rente van schulden	13988,8	13366,6
	<u>9891,5</u>	<u>9348,7</u>

het totaal der kosten komt er dan in feite nog wat te gunstig af, omdat de afschrijvingen en de onderhoudsposten aan de lage kant zijn gehouden.

Overigens, voor wie dat noch niet duidelijk was, de bedragen zijn genoteerd in veelvoud van duizend gulden.

Zonder verder in de details van de exploitatiebegroting te duiken - die overigens helemaal niets te bieden heeft wat betreft de toekomstverwachtingen - lijkt me thans wel voldoende duidelijk, wat er in financieel opzicht aan de hand is.

De vraag aan u - lezer - is, acht u het acceptabel, dat de gemeente nog (vele?) jaren een belangrijk deel van het tekort van deze instelling zal moeten aanzuiveren. Of ziet u liever sporthallen, groenvoorzieningen, multi-purpose-wijkcentra en wat dies meer zij gefinancierd met die gelden. Tja als u beide wilt, en geen belastingverhoging, dan zult u moeten kiezen?

mocht UernietuitkunnenkomendankaneenkortewandelingnaarUwgarderobekastuitkomstbrengen; Uneemtdaaruiteenshirtmetveelknopenenteltdanachtereensvolgensaf.

BELEIDSPLAN D'66 EN INFLATIE

door F. Jansen

De eerste vaststelling van het "Beleidsplan" '71-'75 van D'66 op het congres van 19-20 dec. '70 te Breda mag m.i. boven verwachting geslaagd heten. Een pluspunt was om te beginnen de goede ontvangst, verzorging en administratie van de congresprocedures.

Aanvankelijk ben ik met de somberste gevoelens naar het congres gestapt en het resultaat is niet eens helemaal pikzwart uitgevallen. In die zin werd het een meevaller. Het is zonder meer te constateren, dat het ontwerp beleidsplan te laat is verspreid om het vooraf goed te kunnen behandelen en dat de amendementen eerst ten congresse werden rondgedeeld, zodat daarover geen voorbereiding mogelijk was. Bijgevolg ligt het feit daar, dat door tijdgebrek onvermijdelijk de fundamentele beginselen van D'66 met voeten zijn getreden: redelijke inspraak en behoorlijke democratische beoordeling/beslissing. Het waarom is hier irrelevant, wij moeten keihard constateren dat het beleidsplan op zeer ondemocratische wijze is vastgesteld. Niet bewust, gewild, met opzet en zo, maar toch....

Als lichtpunten beschouw ik: het gedegen ontwerp, de goede bedoelde poging om er democratisch nog het beste van te maken door voorbehandeling van de amendementen in afdelingen (in de fin.-ec. sector waren nog geen 5 min. per amendement beschikbaar) en vooral de herhaalde verzekering van congres - en topleiding van D'66, dat de vaststelling van het beleidsplan geen afsluiting zou betekenen maar dat een voortdurende evaluatie nodig zal blijven om het plan te verbeteren en up to date te houden. En als we dat nu maar in gedachten houden en blijven houden, hetgeen tevens inhoudt dat we zo duidelijk mogelijk voortdurend onze reacties kenbaar maken dan is het best mogelijk dat we over een jaar een redelijk bruikbaar bijgewerkt beleidsplan hebben. Het verder bijhouden wordt door D'66 dan nog maar een peuleschil. In febr. a.s. is het zeker nog niet zo ver.

Om voor de follow-up (met anderen?) het voorbeeld te geven wil ik hier gaarne de aandacht vestigen op mijn - niet aangenomen - voorstel om de gevolgen van de inflatie te elimineren door integrale indexatie (Congres Dem. pag. 35 sub 4.17). Nu deze veelomvattende voorziening nauwelijks aan het congres ter beoordeling is voorgehouden kan vrij naar Hegel worden opgemerkt: de meesten hebben het niet begrepen en voorzover zij menen het begrepen te hebben, hebben zij het veelal nog verkeerd begrepen.

De grondslag is eenvoudig dat alle financiële verplichtingen dienen te worden afgewikkeld op waardeevaste basis, dus tegen méér guldens van lagere koopkracht als en voorzover de gulden door inflatie in waarde is verminderd. Dit voorstel omvat tevens de voorgestelde toevoeging aan punt 4.12 van hr. A.C. de Goederen, dat ik geheel onderschrijf met dien verstande, dat ik het vraagstuk niet zo incidenteel, maar in veel meer algemeen verband zie.

Niet alleen rente van leningen, maar ook de behandeling van andere inkomens (lonen), premies, uitkeringen, toepassing van progressieve belastingtarieven geschiedt dan op waardeevaste basis, d.w.z. met volledige uitschakeling van de invloed van de inflatie dus met hetzelfde resultaat als zou onze valuta waardeevast gebleven zijn.

Sinds 1966 heb ik dit standpunt verdedigd in geschrift - oorspronkelijk uitgegezet door prof. dr. W.C. Mees in 1936 (!) - o.m. in mijn art. in het febr. nummer 1969 van Maandschrift Economie n.a.v. het boekje "Inflatie" van prof. dr. F.Hartog (1966). Vrijwel ongestoord heeft de inflatie zich echter versterkt voortgezet tot wij thans zelfs spreken van "stagflatie" hetgeen volgens Thomasvaer in eerlijk nederlands beduidt: loonsverhoging geven wij aan waardevermindering uit.

Bij de beruchte f 400,-- hebben de werknemers dit zelf ondervonden en anders hun huisvrouwen wel. Mijn vraag: is dat nu het Fré Meis effect? Mijn antwoord: ja, dat is het Fré Meis effect, tel uit je winst.

D'66 behoort als objectieve partij met lichte verachting stelling te nemen tegen dergelijke demagogische beunhazerij.

Algemene indexatie houdt in dat alle financiële verhoudingen (op langere termijn) worden afgewikkeld met hetzelfde effect als zou er een gave, waardeevaste gulden bestaan: een afdoende bestrijding van inflatie-onrecht.

Nu nodig ik dringend iedereen uit - van en met de pres.dir. van de Ned. Bank en andere monetaire deskundigen tot en met de geïnteresseerde leek - een deugdelijk voorbeeld te geven, waarbij het genoemde resultaat niet wordt bereikt; dat is mij nog nooit aangetoond.

Als ook dan weer mijn stelling overeind blijft - zij is in mijn ogen per definitie niet aantastbaar - dan meen ik dat D'66 als objectief eerlijke partij de integrale indexatie moet aannemen als een leidraad voor sanering en gerechtigheid.

Dit zou voor D'66 belangrijke gevolgen kunnen hebben. Denken wij b.v. even aan de levensverzekering. De bestaande rentevoet laat ruimschoots de uitkering van waardeevaste lijfrenten toe. Welke verz.mij. betaalt nu, onverplicht, waardeevaste uitkeringen? Gaarne melden s.v.p. want mij onbekend. Met integrale indexatie zouden waardeevaste premies en uitkeringen - met lagere rentevoet uiteraard - verplicht worden gesteld. Deze sanering is ook zeer belangrijk voor ons plan van algemene pensioenvoorziening.

Ook de samenwerking van de PvdA wordt hierdoor geraakt, omdat daar de inflatie wordt misbruikt om gelijkblijvende zwaarte van progressieve belasting bewust onjuist te betitelen als belastingverlaging. Bij toepassing van integrale indexatie blijkt dit klaar en duidelijk. Neemt D'66 de inflatie eigenlijk wel zo ernstig als wordt voorgegeven door onze leidende figuren (de Goede e.a.). Wanneer dan nog n.a.v. het loondebat prof. J.Pen (een erkende "rooie") de PvdA van "onjuiste voorstellingen" beticht in het Parool, dan moet ons dat dubbel waarschuwen voor partijpolitieke bindingen. D'66 moet zijn oorspronkelijke politieke onbevangenheid, objectieve eerlijkheid en duidelijkheid als kostbaar beginsel bewaren.

BETER EEN VAN RIEL IN DE HAND DAN TIEN IN HET LAND

Dat zou men kunnen verzuchten als men het recentelijk verschenen boekje leest 'Mr.H.van Riel in gesprek met Joop van Tijn' (Arbeiderspers). Vooral als men kennis neemt van de ideeën die Van Riel heeft over gezag en orde, NATO, langharigen e.d. Ideeën die natuurlijk al lang bekend waren - Van Riel heeft de publiciteitsmedia nooit geschuwd - maar ze nog eens zwart of wit door hemzelf geformuleerd te zien in de wetenschap dat eruditie en genuanceerd denken kwaliteiten zijn die hem niet ontzegd mogen worden, geeft je toch een schok. Misschien wel te heviger omdat de man vaak zulke uitermate zinnige en scherpzinnige dingen kan zeggen. Enkele bloempjes:

Van Riel: (...) De apartheid zoals die thans bestaat kan op den duur wel zeker in het belang van de Bantoes werken. Ik leg de nadruk op dat ene woord: kán.

Van Tijn: Goed, we zullen er maar niet verder op doorgaan. Dan belanden we toch weer bij de problematiek van de morele maatstaven.

Van Riel: Dat vind ik nu juist zo arrogant: dat je morele maatstaven moet aanleggen. Dat dient men te doen ten opzichte van de eigen regeringen, tegenover andere landen vind ik het veel te gecompliceerd. Ik zeg

altijd maar: ik heb op de wereld nog nooit anders dan heiligen in het water zien springen om anderen te redden. Ik heb het nu over mensen die niet zwemmen kunnen. Ik verwacht niet dat de Zuidafrikanen, die ook niet zwemmen kunnen, anders zullen handelen.(...)

Van Riel: (....) Je moet altijd de Volkskrant, de NRC en Vrij Nederland lezen. Als je die drie combineert dan is er eigenlijk niets essentieels dat mij in de twintig jaar dat ik de Nederlandse politiek volg, is ontgaan. Natuurlijk weet je nooit precies hoever bijvoorbeeld zo'n CDU nu precies gevorderd is maar dat doet er ook niet toe. (....)

Van Tijn: Zou het u verbazen als D'66 bij de Kamerverkiezingen van '71 15 à 20 zetels kreeg?

Van Riel: Bijzonder. Dan zou Van Mierlo nog wonderen moeten verrichten. Of het kabinet-De Jong zou het wel buitengewoon en opvallend slecht moeten doen.

Van Tijn: Nu doet het kabinet-De Jong het alleen maar buitengewoon slecht, bedoelt u?

Van Riel: Nee, dat bedoel ik niet, integendeel. Maar ik zie het niet gebeuren. (....) Al extrapolerende denk ik dus dat D'66 lang geen 15 à 20 zetels zal krijgen. Ik denk altijd maar aan de snelle opkomst en ondergang van de NSB. Vele kiezers van die partij waren absoluut geen nationaal socialisten, maar hadden een afkeer van de politiek en haar verschijningsvormen.

Van Tijn: Vindt u die beide partijen zo gemakkelijk te vergelijken?

Van Riel: Massaal gezien ligt het verschil hierin dat bij gelijk blijvende afkeer van de politieke hoofdverschijningsvorm in het NSB-geval boeren, drogisten en Oud-Indischgasten aan het woord kwamen en in het D'66-geval laboranten, technische tekenaars en journalisten. (sic!) De NSB vertegenwoordigde in economische zin een door de tijd gepasseerde groep. D'66 vertegenwoordigt de groep die in economische betekenis vóór ligt, maar naar haar subjectieve inzicht nog onvoldoende in het maatschappelijk machtsapparaat is geïntegreerd. (...)

Scherpzinnig, en naar ik meen ook grotendeels juist, is het antwoord dat Van Riel geeft op de volgende vraag van Van Tijn:

Van Tijn: Van Mierlo heeft onlangs gezegd dat D'66 leek op een reddingszwemmer die een eind de zee inging en dan bij terugkomst op het strand ontdekte dat anderen er intussen met zijn kleren vandoor waren gegaan. Daarmee gaf hij aan dat andere partijen intussen de ideeën van D'66 hebben overgenomen, terwijl D'66 alleen verder ploeterde. Wat vindt u daarvan?

Van Riel: Die theorie is niet juist. Volgens mij was de functie van D'66 juist het produceren van ideeën die dan in andere partijen vrucht gaan dragen als de politieke bruikbaarheid ervan bewezen is. Wie zijn stellingen in het openbaar poneert, is ze kwijt, en geen mens heeft monopolierechten. Ik denk dat Van Mierlo's ideeën ook al eerder waren geuit en dat de interessante vormgeving van een aantal anoniem blijvende vakmensen kwam. Ik neem dat allemaal zo zwaar niet. Ik heb er niets op tegen als een ander mijn ideeën gebruikt en ik heb teveel gelezen om niet te weten dat wat ik zeg ook het resultaat is van hergroeperen van zaken die meestal al in het Oude Testament vastliggen. (....)

Tot slot nog deze subtiële:

Van Tijn: U had het daarnet over de angst van sommige politici voor een slecht image in de pers. U zei toen dat er jonge politici waren die vesten droegen, maar toch prettige dingen zeiden over langharigen en demonstranten. Doelde u daarmee op nummer 3 van de VVD-lijst?

Van Riel: Ik ben persoonlijk geen public relations specialist en ik heb nooit enige aanleiding gevonden om mij in het imago van onze nummer drie te verdiepen. Ik bepaal mij in casu tot de theorie. Ik koos alleen een voorbeeld dat mij aantrekkelijk leek. (....)

Tot zover. Zoals de actrice zei tot de pastoor.

Het gevaar van een bloemlezing als deze is dat het een bloemlezing is. Van Riel verdraagt geloof ik geen bloemlezingen. De passage over de vergelijking NSB-D'66 bijvoorbeeld, afgehakt zoals hier weergegeven, moet wel weerstanden oproepen. Geplaatst in de context van de man ben ik echter geneigd te geloven dat hij het inderdaad strikt wetenschappelijk bedoelt. Van Riel is allesbehalve "ponderabel"

zoals ik hem eens ergens gekwalificeerd zag. Hij zegt wat hem voor de bek komt. Wat hij zegt is altijd wel de moeite waard, of men het met hem eens is of niet en sat zal voor de meeste D'66-ers wel een fifty-fifty aangelegenheid zijn. De combinatie Van Riel-Van Tijn is, merkwaardigerwijs, geenszins een kwestie van 'les extrêmes se touchent'; en ook dat maakt het boekje zeer lezenswaardig.

CONGREGATIO

In Openbaring (10 : 1-2) lezende: "Ik zag een engel nederdalen uit de hemel, en hij had in zijn hand een geopend boekje", dacht ik aan het beleidsplan, dat een engel van de post mij zojuist bezorgd had. Doch verder lezende, wist ik niet meer wat ik denken moest: "En ik nam het boekje uit de hand van de engel en at het op, en het was in mijn mond zoet als honing, maar toen ik het gegeten had, werd mijn buik bitter". (Openb. 10 : 10).

Ik besloot derhalve naar het congres te gaan, en zond mijn amendementen op, immers "Plannen mislukken bij gebrek aan overleg, doch door de veelheid van raadgevers komt iets tot stand (Spr. 15 : 22). Op het congres hoorde ik de congresredenaar wijze woorden spreken als een vader, die niet boos is, doch verdrietig: "Alles is ijdelheid, welk voordeel heeft de mens van al zijn zwoegen (Pred. 1 : 5). Wees niet te spoedig geërgerd in uw geest, want ergernis heerst in de boezem der dwazen. Zeg niet: Hoe komt het dat de vroegere tijden beter waren dan deze? Want niet uit wijsheid zoudt gij aldus vragen".

Toch moest ik even denken aan Jes. 5 : 21: Wee hun die in eigen oog wijs zijn, en in eigen oordeel verstandig". Immers wat te zeggen over de verhouding tot de andere partijen: "Ik ben nog jong en gij zijt hoogbejaard; daarom schroomde ik te vertellen wat ik weet"? (Job 32 : 1). Of: "De geest van de wijze richt zich naar rechts en de geest van den dwaas naar links" (Pred. 10 : 3). Later tegen de avond scheen Gen. 11 : 7 opnieuw werkelijkheid te worden: "Welnu laat ons nederdalen en daar hun taal verwarren, zodat zij elkanders taal niet verstaan". Dat bleek echter geen bezwaar wegens het grote aantal academici (35%) in de zaal. Immers "Ik de wijsheid woon bij de schrandereid en verkrijg kennis door uw overleggingen" (Spr. 8 : 13). Niettemin schoot mij heel even Job 12 : 2 te binnen: "Waarlijk gij zijt nog eens mensen, met u zal de wijsheid uitsterven!". Echter, "Zoals een mus wegfladdert, en een zwaluw heenvliegt, zo is een ongegronde vloek: hij treft geen doel" (Spr. 26 : 2). "Alles heeft zijn uur en ieder ding onder de hemel heeft zijn tijd; er is... een tijd om te wenen en een tijd om te lachen, een tijd om te rouwklagen, en ook een tijd om te dansen." (Pred. 3 : 1-4). "Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de eerste dag". (Gen.1:5).

Thans volgen enkele gedachten die mij in de secties en in het plenum te binnen schoten:

- over het voorzitterschap: "Een degelijke vrouw, wie zal haar vinden? Haar waarde gaat koralen ver te boven" (Spr. 31 : 10);
- over sectie A: "En ik wendde mij om wijsheid benevens ver dwaasdheid in ogen-schouw te nemen; immers hoe staat de mens die de koning opvolgen zal tegen-over wat deze al gedaan heeft" (Pred. 2 : 12);
- over de rechtsbedoeling: "Ook zult gij een onaanzienlijke niet voortrekken in zijn rechtsgeding" (Ex. 23 : 2);
- over de industriepolitiek: "En de dwazen zeiden tot de wijzen: geeft ons van uw olie, want onze lampen gaat uit" (Matth. 25 : 8); en: "Daar zal het geweest zijn en het tandengekniers" (Matth. 25 : 30);
- over het gastarbeidersprobleem: "Den vreemdeling zult gij niet benauwen, want gij kent de gemoedsgesteldheid van den vreemdeling, omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land Egypte" (Ex. 23 : 9);
- over law and order: "En omdat de wetsverachting toeneemt zal de liefde van de meesten verkillen" (Matth. 24 : 12);
- bij de welvaartsverdeling (inkomen kan men verdelen, welvaart kan men spreiden): "Een bedrieglijke weegschaal is de Here een gruwel, doch een zuivere weegsteen is Hem welgevallig" (Spr. 10 : 11);
- over de leefbaarheid: "Gij zult bij uw uitrusting een schopje hebben en, wanneer gij buiten gaat zitten daarmee een gat graven, en uw uitwerpselen weer bedekken" (Deut. 23 : 13);
- over het toekomstonderzoek: "Wat geweest is, dat zal er zijn, en wat gedaan is, dat zal gedaan worden; er is niets nieuws onder de zon" (Pred. 1 : 9). "Alles is het najagen van wind";
- over de defensie: "Wijsheid is beter dan oorlogstuig, doch één zondaar bederft veel goeds" (Pred. 9 : 18);
- over de belastingheffing: "Wees niet te zeer rechtvaardig, en gedraag u niet al te wijs, waarom zoudt gij zelf tot verbijstering brengen" (Pred. 7 : 16);

- over de academicabelasting: "Wederom zag ik onder de zon dat niet de snelsten de wedloop winnen, noch de sterksten de strijd, noch ook de wijzen het brood, noch ook de verstandigen de gunst, want tijd en toeval treffen hen allen" (Pred. 9 : 11).

Het was in het plenum weer duidelijk: "Iemand heeft vreugde als hij een gepast antwoord geeft; en hoe goed is een woord op zijn tijd!" (Spr. 15 : 23).

En aan het slot van het plenum:

"En het geschiedde in die dagen dat er bevel uitging van keizer Augustus, dat het gehele rijk moest worden ingeschreven (Luk. 1 : 7)". Waarom moest de vergadering zich daarover uitspreken? Komt het berouw niet na de zonde? (vgl. 2 Sam. 23 : 19:

"Maar David kreeg wroeging nadat hij het volk geteld had en zeide tot den Here: ik heb zwaar gezondigd, doordat ik dit gedaan heb; ik heb zeer dwaas gehandeld". Of vreesde de vergadering dat zij de pest kon krijgen, een risico dat bij volkstellingen meer voorkomt (vgl. 2 Sam. 23 : 15).

Ook wilde men de vergadering zich doen uitspreken over de samenwerking met andere partijen. Terecht stelde deze zich op het standpunt: "Wijk noch ter rechter, noch ter linkerhand af, houdt uw voet verwijderd van het kwade (Spr. 4 : 27).

Waarom moest de vergadering zich zo nodig met het gevoerde loonbeleid verenigd verklaren? Staat er niet geschreven: "Schatten verwerven met bedrieglijke tong is een verwaaiende nevel, dodelijke valstrikken".

(Spr. 21 : 6). Of dacht de vergadering dat prevaleerde: "Eert de leden van uw fractie, opdat uw dagen verlengd worden (vgl. Ex. 20 : 12). Ook ditmaal gold het adagium: "Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen". (Ex. 23 : 2).

"Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest, de tweede dag". (Gen.1:8).

"Zie wat ik als goed heb opgemerkt is dit: dat het voortreffelijk is te eten en te drinken en het goede te genieten bij al het zwoegen,...." (Pred. 5 : 17).

Apokryptos

DAGBOEK VAN EEN ZUID-HOLLANDS STATENLID

Succes(je)

Het provinciaal jaarverslag draagt duidelijk de sporen van 399 jaar Vaderlandse geschiedenis; het is een antiquiteit de Dennenweg waardig. Een derde is gevuld met wetenschappelijke en technische beschouwingen waar men de laatste paar honderd jaar uitstekende vaktijdschriften voor heeft. De indeling is door het eeuwenlange aanbreien wat onevenwichtig geworden. Zo hebben er van de negen secties waarin de paragraaf "Economische aangelegenheden" is onderverdeeld, zeven betrekking op de fokkerij van paarden, rundvee, geiten en schapen en andere agrarische aangelegenheden. Wegen, die twee derde van de provinciale begroting opsouperen, nemen in het verslag zes regels in beslag, veren heeft acht regels, kanalen en vaarten vijf bladzijden. Daar de bedoeling van het verslag is, de burgerij informatie te geven hebben we gevraagd naar oplaag en verkoopcijfers: oplage 800 exemplaren, verkocht à f 7,50 16 (zestien).

Gedeputeerden hebben onze vragen en opmerkingen, waarvan hierboven een bloemlezing, conscientieus en met gevoel voor humor beantwoord. Zij zeggen nu toe "een diepgaande gedachtenwisseling over wenselijkheid, aard, opzet en uitvoering van het verslag" in de (nieuwe) commissie voor openbaarheid en voorlichting. Wij zijn daar dankbaar voor, en vandaar de titel boven deze paragraaf.

In 't mulle zand

Nu na de tandartsen ook de Ned. Mij tot Bev. v.d. Geneeskunst heeft verklaard dat fluoridering van het drinkwater belangrijk is voor de volksgezondheid en niet schadelijk, heeft Van der Burg aan Gedeputeerden gevraagd om gemeenten die nog niet fluorideren voor te lichten. Antwoord ontkennend: "Gevolg geven aan het in deze vraag vervatte verzoek zou een vorm van bevoogding van de in deze aangelegenheid autonome gemeentebesturen zijn". Rond 60% van de Zuid-Hollanders krijgt ongefluorideerd water. De gebitten van de kindertjes daarvan laten we rustig verrotten. Omgekeerd, stel dat fluoridering wél schadelijk was, dan lieten we de 40% rustig te gronde gaan. Deze poging dus in het formalistische zand vastgelopen.

Sinds Augustus is Schwarz bezig het zwembad van Hardinxveld-Giessendam op Zondag open te krijgen. In Oktober waren Gedeputeerden het met hem eens dat "men zou kunnen stellen, dat gemeenten (die gemeentelijke zwembaden op Zondag gesloten houden) aldus in strijd met de geest van de Zondagswet handelen." Ze zouden dan ook het gemeentebestuur schrijven "zich opnieuw over de sluiting van het zwembad op Zondag te beraden". Wel, de gemeenteraad heeft zich beraden, en met 8 tegen 7 stemmen het bad gesloten laten. Wederom vroeg Schwarz aan Gedeputeerden om dit gemeentebesluit ter vernietiging voor te dragen, wegens strijd met het algemeen belang (denk aan het vervuilde open zwemwater in Zuid-Holland). Antwoord: "Onze brief naar B & W van Hardinxveld-Giessendam houdt niet méér in dan dat "men zou kunnen stellen", dat sluiting van een gemeentelijk zwembad op Zondag

indruist tegen de geest van de Zondagswet. Wij hebben daarom trent zelf niet een bepaald standpunt ingenomen." - Zo zie je. En voorts: "Wij achten niet voldoende termen aanwezig de omstreden verordening ter vernietiging voor te dragen." Dus ook dit karretje in het mulle zand gereden.

We zullen bij de a.s. begrotingsbehandeling proberen beide gevalletjes een duw te geven, maar 't mulle zand is zwaar.

Lering

Ik geloof dat er haast geen werkzaamheden zijn die zo weinig resultaat per werkuur opleveren als volksvertegenwoordiger. Een ervaren gedeputeerde zei me onlangs: "Een politicus moet twee dingen leren. Ten eerste - hij moet zich een hele dikke huid aanmeten, maar dat doen jullie al aardig. Ten tweede - de druppel holt den steen, jullie willen alles veel te vlug doen." Inderdaad, ik heb met het uiterst trage tempo waarin alles tot stand komt veel meer moeite dan met de dikke huid.

Provinciaal

DE TOEKOMST DER VERENIGDE NATIES

een tweetal visies op de versterking van de V.N.
door D. Bark

In september en oktober j.l. zetten ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Verenigde Naties een tweetal politieke partijen hun visie uiteen op de toekomst van de VN. D'66 en de fractie van de PvdA publiceerden beide in de vorm van een nota een aantal suggesties voor de versterking en het beter functioneren van de Volkerenorganisatie. Hoewel een aantal van de ideeën min of meer identiek zijn, of op zijn minst duidelijke punten van overeenstemming vertonen is de aanpak van het probleem (de VN is uit het huidige wereldbestel niet meer weg te denken maar heeft op geen stukken na aan de verwachtingen beantwoord) opvallend verschillend. De nota van de fractie van de PvdA besteed, ook in het formuleren van ideeën en suggesties, vrij veel aandacht aan de feitelijke situatie van dit moment en de analyse van de oorzaken van het ten dele falen der VN. De nota van D'66 gaat uit van de noodzaak van het ontstaan van de wereldfederatie uit een systeem van collectieve rechtshandhaving en formuleert voorstellen vanuit dat gezichtspunt zonder al te diep in te gaan op de mogelijkheden van verwezenlijking in de nabije toekomst binnen het kader van de VN zoals die thans reilt en zeilt. Men zou het ook zo kunnen zeggen dat de PvdA-nota, uitgaande van de feitelijke situatie van dit moment probeert wegen aan te geven waarop de VN beter zou kunnen functioneren en zich gaan ontwikkelen in een richting die meer overeenstemt met de in het Handvest omschreven doelstellingen terwijl de nota van D'66, uitgaande van de gewenste situatie van een wereldfederatie terugredenerend voorstellen formuleert waardoor deze ideale eindfase gerealiseerd zou kunnen worden. De hierna volgende weergave van de voorstellen en ideeën uit beide nota's is wat de nota van de PvdA-fractie betreft ontleent aan de samenvatting waarmee deze besluit en voorzover het de D'66-nota betreft, ontstaan door een gewensvol door mij gemaakte samenvatting.

Nota van de frakctie van de PvdA

Samenvatting

1. De V.N. vervult t.a.v. de problematiek van vrede en veiligheid niet de centrale functie welke de ontwerpers van het Handvest voor ogen stond. In deze situatie moet in een wereld met zoveel konfliktshaarden zo spoedig mogelijk verbetering worden gebracht.
2. Organisatie en werkwijze van de V.N. zouden kunnen worden verbeterd door de volgende maatregelen:
 - a. het invoeren van een geassocieerd lidmaatschap voor ministaten, waarvan op basis van vrijwilligheid gebruik gemaakt kan worden;
 - b. versterking van de vertegenwoordiging van middelgrote mogendheden in de Veiligheidsraad;
 - c. grotere concentratie van werkzaamheden in commissies ad hoc met een beperkt ledental, voorkoming van doublures van werkzaamheden, meer schriftelijke uitwisseling van standpunten;
 - d. uitbreiding van de taak van regionale V.N.-organen.

3. Tezamen met gelijkgezinde landen dient Nederland in tweeerlei zin actief te zijn bij het zoeken van een oplossing voor de Chinese kwestie:
 - a. door een voorstel in te dienen inzake de ontruiming door het regiem van Taipeh van de zetel in de Veiligheidsraad en de gelijktijdige handhaving daarvan, als Formosa, in de Algemene Vergadering;
 - b. door aandrang uit te oefenen op de V.S. om een formule als bovenbedoeld te aanvaarden.
4. Gestreefd moet worden naar universaliteit van het lidmaatschap van de V.N. door toelating van D.D.R. en Bondsrepubliek, Noord en Zuid-Korea, Noord en Zuid-Vietnam. Dit vergt echter, krachtens het Handvest van de V.N., de instemming van de permanente leden van de Veiligheidsraad.
5. Vredesoperaties kunnen een belangrijke rol spelen bij het voorkomen of deëscaleren van conflicten, maar zijn in de huidige situatie alleen mogelijk met instemming van beide supermachten. Voorlopig zullen vredesoperaties alleen kunnen worden verricht door inschakeling ad hoc van nationale contingenten. Landen die, zoals Nederland, bepaalde onderdelen van hun strijdkrachten voor dit doel hebben aangewezen, dienen grote aandacht te besteden aan opleiding en uitrusting daarvan voor specifieke V.N.-taken en aan de mogelijkheden om tot uitzending op zeer korte termijn te kunnen overgaan. Uiteindelijk zal het tot een permanente V.N.-vredesmacht moeten komen.
6. Op het terrein van wapenbeheersing en ontwapening vragen de SALT-besprekingen ter voorkoming van een escalatie van de nucleaire race vooral de aandacht. Het door de V.S. aan de Sovjet Unie gedane aanbod inzake een plafond voor alle offensieve lange-afstandsraketten en een plafond voor ABM's zal er in onvoldoende mate toe kunnen leiden dat de tot ontwikkeling komende kwalitatieve nucleaire race tot stilstand wordt gebracht.
7. Het non-proliferatieverdrag, waarvan de betekenis vooral moet worden afgemeten aan het aantal toetredingen van zgn. nucleaire drempelmogendheden, dreigt te worden ondermijnd door het uitblijven van een akkoord tussen I.A.E.A. en Euratom.
8. Een onderzoek moet worden ingesteld naar de mogelijkheden om het Internationale Hof van Justitie een grotere rol te doen vervullen, onder andere door het uitbrengen van meer zgn. advisory opinions.
9. Er moeten een Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens komen. Een V.N.-fonds moet worden opgericht dat steun geeft aan particuliere internationale organisaties die zich de bestrijding van schendingen van de mensenrechten ten doel stellen.
10. Ten aanzien van Zuidelijk Afrika moet worden gestreefd naar het effectiever maken van de sancties tegen Rhodesië en een striktere naleving door alle NAVO-landen van het wapenembargo tegen Portugal. De wettelijke landen zullen tot een veel resoluter beleid t.a.v. Zuid-Afrika moeten overgaan. Het Britse principebesluit tot hervatting van wapenleveranties aan Zuid Afrika moet worden veroordeeld. Ruimere steun moet worden gegeven aan het V.N. Trust Fund voor hulp aan slachtoffers van apartheid en het V.N. opleidings- en trainingsprogramma voor personen uit Zuidelijk Afrika.
11. Regeringshulp moet worden geboden aan bevrijdingsbewegingen in koloniale gebieden op het humanitaire vlak en op het gebied van scholing en vorming.
12. Krachtige steun moet worden gegeven aan de doelstellingen van het tweede ontwikkelingsdecennium. Verruiming van de exportmogelijkheden van ontwikkelingsgebieden vergt niet alleen aanpassing van het handelsbeleid van de E.E.G., maar ook van het landbouwbeleid en het industriële beleid. Het V.N. Fund for Population Activities moet ruimere armslag krijgen o.a. door een grotere Nederlandse bijdrage. Voorrang moet worden gegeven aan ontwikkelingsprojecten die de meest effectieve bijdrage kunnen leveren tot het doorbreken van feodale en oligarchische structuren.
13. Voorkomen moet worden dat de exploitatie van de grote minerale rijkdommen van de oceaانبodem vooral ten voordeel strekt van oeverstaten. In het kader van een internationaal regime voor de oceaانبodem (ook voor de zgn. Continental Margin) zal moeten worden verzekerd dat een belangrijk deel van de baten ten goede komt aan de ontwikkelingsgebieden.
14. Noodzakelijk is de oprichting van een speciaal V.N.-orgaan voor de problemen van het leefmilieu.
15. In het V.N.-kader moeten ruime fondsen ter beschikking worden gesteld ter stimulering van het vredesonderzoek.

1. Versterking van het V.N.-veiligheidssysteem

- a. De wijze waarop de Algemene Vergadering werkt moet en kan ook op verscheidene punten worden verbeterd. Het aantal permanente commissies verdient uitbreiding zodat de Algemene Vergaderingen grondiger en meer gespecialiseerd kunnen worden voorbereid; de bevoegdheden van de pre-ident en de commissievoorzitters dienen te worden uitgebreid en het aantal sprekers alsmede de duur van de toespraken moet worden ingekort. Het bestaande groepsoverleg tussen o.a. Westelijke landen, communistische staten, Afro-Aziatische landen, Latijns-Amerikaanse landen zou gedeeltelijk kunnen worden geformaliseerd en de groepen kunnen een roterend rapporteurschap instellen. Voorts valt te denken aan de oprichting van een Ontwerp-Advies Commissie van onafhankelijke deskundigen op economisch, politiek, organisatorisch en juridisch gebied die de delegaties informatie en hulp verschaft bij het ontwerpen van resoluties en het opstellen van amendementen.
- b. In de Veiligheidsraad is een herziening van het stemrecht en het ledental zeer wenselijk. De vijf permanente leden representeren niet meer de reële machtsverhouding: de Republiek China (Formosa) moet in de Veiligheidsraad worden vervangen door de Volksrepubliek China (zie punt 5). Het aantal permanente leden zou kunnen worden uitgebreid met Japan, West-Duitsland en India, evenwel zonder vetorecht. De toepassing van het vetorecht moet worden genuanceerd al naar gelang het onderwerp en zou moeten worden afgeschaft voor agenda-punten die onder hoofdstuk VI van het Handvest vallen "Vreedzame Beslechting van Geschillen". Er kan ook worden gedacht aan een nuancering van de meerderheidsregel, bijv. dat een meerderheid van permanente leden met een meerderheid van niet-permanente leden in bepaalde situaties voldoende zal zijn.
- c. De werkzaamheden van de Veiligheidsraad, de Assemblee en het Sekretariaat zouden aanzienlijk worden bevorderd door de instelling van een Permanent Fact-Finding Team en een Militair Waarnemerscorps. De "Unifact" zou de bevoegdheid moeten hebben op verzoek van de Sekretaris-Generaal in alle lidstaten ter plaatse alle situaties die gevaar opleveren voor de vrede te kunnen bestuderen en daarover te rapporteren. De leden van de V.N. zouden d.m.v. een verdrag de verplichting op zich moeten nemen dit Team altijd toe te laten en van alle hulp en inlichtingen te voorzien, voorzover het werk van het Team bepaalde afgebakende onderwerpen bestrijkt. Het militair waarnemerscorps ("MIOC") zou zich eveneens op verzoek van de Sekretaris-Generaal onmiddellijk naar elke plaats moeten kunnen begeven waar de vrede in gevaar is, teneinde de V.N. nauwkeurig over de militaire ontwikkelingen te kunnen informeren.
- d. De nog niet toegepaste bepalingen van het Handvest, die gericht zijn op verzoening in politieke geschillen, moeten worden benut. Daarbij zou ook een op te richten Permanente Verzoeningscommissie een positieve rol kunnen spelen en de mogelijkheden van de Sekretaris, de Veiligheidsraad en de Assemblee kunnen aanvullen en vergroten. Deze conciliatiecommissie dient zowel door de Veiligheidsraad als de partijen in een konflikt te kunnen worden ingeschakeld. Deze commissie dient uit integere en ervaren diplomaten te bestaan en zou op een zelfde wijze als de rechters van het Internationaal Gerechtshof kunnen worden aangewezen.
- e. Een V.N.-Vredesmacht moet worden geschapen die door de Veiligheidsraad in internationale crises kan worden ingezet, zowel in dwangacties als vredesoperaties. Deze militaire macht ("UNIFORCE") zou uit drie delen kunnen worden samengesteld: (1) een klein doch permanent-paraat onderdeel onder voortdurend opperbevel van de Sekretaris-Generaal staat en zonder voorafgaande konsultaties met de grote mogendheden in bepaalde akute internationale crises kan worden ingezet om politietaken uit te voeren, vechtenden te scheiden of door louter aanwezig zijn het plotseling uitbreken van gewelddadigheden te voorkomen. Voorts (2) zou er een groter paraat onderdeel, dat van alle nodige wapens voorzien is, onder bevel van de Veiligheidsraad kunnen staan en zich bij de kleinere gevechtseenheid kunnen voegen zodra de Sekretaris Generaal daartoe wordt gemachtigd. Tenslotte (3) zouden middelgrote landen dan nog een aantal eenheden ter beschikking moeten houden die op een termijn van enkele weken door de Veiligheidsraad zijn in te zetten. (Canada, Denemarken, Finland, Oostenrijk, Engeland, Zweden en Nederland hebben reeds grotere of kleinere militaire eenheden aangewezen die beschikbaar zijn voor vredesoperaties van de V.N. Deze groep van landen dient te worden uitgebreid met ontwikkelingslanden en communistische staten, soort en omvang van de verschillende bijdragen moeten natuurlijk op elkaar worden afgestemd en deze eenheden dienen onverwijld ter beschikking te komen zodra de Veiligheidsraad zulks verzoekt. Voor de officieren en de kleine eenheid die permanent onder de Sekretaris-Generaal staat behoort een speciale V.N. militaire academie te worden opgericht. De kosten van de UNIFORCE moeten uit een op te richten Vredesfonds worden betaald. (Zie punt 6)

2. Versterking van het V.N.-ontwikkelingssysteem

- a. De coördinerende bevoegdheden van het UNOP bij de hulpverlening door de diverse Gespecialiseerde Organisaties, Fondsen en Programma's van de V.N. behoren op korte termijn aanzienlijk te worden uitgebreid. De fondsen van het UNDP moeten in vijf jaar minstens verdubbeld zijn.
- b. De UNCTAD moet een grotere rol krijgen toebedeeld en verordenende bevoegdheden krijgen.
- c. De aanbevelingen van de commissie-Tinbergen voor het Tweede Ontwikkelings-Decennium dienen te worden opgevolgd. Nederland dient unilateraal te verklaren deze volledig uit te voeren.
- d. De fondsen van de IDA moeten op korte termijn worden uitgebreid en de IDA dient ook "programmalingen" te gaan verstrekken.
- e. Het hulp- en handelsembargo tegen Cuba dient in een resolutie van de Assemblée te worden veroordeeld. Nederland zou hierin kunnen voorgaan: een dergelijke resolutie indienen en Cuba hulpprojekten aanbieden. (Een motie-Aarden van vergelijkbare strekking werd op 17 februari 1970 in de Tweede Kamer door D'66 gesteund, doch is verworpen).
- f. In Nederland zou een wet kunnen worden aangenomen die ons land verplicht alle resoluties van de V.N.-organen die op ontwikkelingssamenwerking betrekking hebben, als bindend voor ons land te aanvaarden, indien deze met een meerderheid van stemmen en inclusief de Nederlandse stem zijn aangenomen.

3. Versterking van de internationale rechtsorde en de rechten van de mens

- a. De volkenrechtelijke bevoegdheden van alle organen van het V.N.-stelsel dienen stap voor stap te worden uitgebreid. Het internationale Gerechtshof moet de bevoegdheid krijgen het Handvest bindend te interpreteren. Alle leden dienen meer gebruik te maken van de mogelijkheden die het Hof biedt en behoren de uitspraken als bindend te aanvaarden. De legislatieve vermogens van de Gespecialiseerde Organisaties en bepaalde andere instellingen van de V.N. behoren te worden vergroot, door het besluit te nemen dat regelingen die met de vereiste meerderheid van de leden zijn aangenomen, na een zeker tijdsverloop automatisch alle leden binden die niet uitdrukkelijk die regeling hebben verworpen. Tevens zouden deze organisaties en instellingen de competentie moeten verkrijgen om toezicht uit te oefenen op de ratificatie, interpretatie en tenuitvoerlegging van internationale verdragen die onder auspiciën zijn afgesloten, en op de lange duur ook de macht om naleving van die verdragen af te dwingen.
- b. Het gehele stelsel van verdragen, verklaringen en instellingen die beogen de mensenrechten te beschermen behoort te worden verstevigd. De Commissie voor de Rechten van de Mens moet een zelfstandige status als Raad met uitgebreide bevoegdheden krijgen. Er zou een Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens moeten worden aangesteld, met de bevoegdheid zelfstandig over de handhaving der mensenrechten in de ledenstaten te rapporteren en de rol van internationaal ombudsman te spelen. Oppericht moeten worden: één mondiaal en verscheidene regionale gerechtshoven voor de Rechten van de Mens, met op den duur bevoegdheden analoog aan het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Aan de bestaande verdragen zouden o.a. moeten worden toegevoegd een verdrag inzake vrijheid van informatieverstrekking en -verkrijging, alsmede een verdrag dat de rechten van de mens die de onderdanen van de ratificerende staat genieten óók van toepassing verklaart op vreemdelingen die deze staat bezoeken. (Op 13 mei 1969 diende mej. Goudsmit (D'66) een motie in de Tweede Kamer in met de strekking dat ook vreemdelingen in Nederland het recht van vrije meningsuiting behoren te kunnen uitoefenen. Deze motie werd verworpen.)
- c. Nog steeds bestaande resten van het koloniale tijdperk moeten onverwijld worden geliquideerd. Daartoe dienen de V.N. effectieve machtsmiddelen te worden verstrekt. Alle ledenstaten behoren de principiële verwerpelijkheid van koloniale verhoudingen het zwaarst te laten wegen bij het bepalen van hun gedrag tegenover landen die het koloniale tijdperk weigeren af te sluiten. (Op 17 februari 1970 diende de heer Visser (D'66) een motie in de Tweede Kamer in die inhield dat Nederland in den vervolge de principiële veroordeling van het Portugees kolonialisme zwaarder moest laten wegen bij de bepaling van het eigen stemgedrag in de V.N.. Deze motie werd aangenomen. Dit zal in de 25e Assemblée tot uiting moeten komen.) De V.N. zou het recht op zelfbeschikking in het postkoloniale tijdperk nader moeten laten bestuderen door een in het leven te roepen commissie. Het recht op zelfbeschikking van volken die deel uitmaken van een onafhankelijke staat is een nog onduidelijke zaak die een bron van toekomstige moeilijkheden is. (Op 22 december 1969 heeft de heer Imkamp (D'66) een motie in de

Tweede Kamer ingediend met als doel Biafra's recht op zelfbeschikking te erkennen. Deze motie is verworpen.)

4. Uitbreiding van het aantal gebieden waarop V.N.-organen werkzaam zijn

- a. Een V.N.-organisatie voor Wapenbeheersing en Ontwapening moet worden opgericht die het ontwapeningsoverleg stimuleert, begeleidt en op den duur geheel leidt. Het moet de bevoegdheid krijgen concrete voorstellen aan de ledenstaten voor te leggen en strategische studies uit te voeren. In het kader van dit orgaan kan ook inspectie op wapenvermindering, wapenbeheersing en ontwapening worden voorbereid en uitgevoerd.
- b. Een V.N.-organisatie ter beveiliging van het natuurlijk milieu behoort op korte termijn te worden opgericht en grote verordenende bevoegdheden te krijgen om het misbruik, de vervuiling en de verspilling van de natuur tegen te gaan.
- c. Een V.N.-Zeebodem-organisatie moet worden ingesteld die de rijkdommen van de zee die niet onder nationale rechten vallen exploiteert of exploitatieconcessies uitgeeft. De inkomsten dienen naar het V.N.-Vredesfonds te vloeien alsmede naar het V.N.-ontwikkelingswerk. Deze organisatie dient ook toezicht uit te oefenen op de naleving van een verdrag inzake vreedzaam gebruik van de zeebodem.
- d. Een V.N.-Ruimte-organisatie dient te worden geschapen ten behoeve van samenwerking tussen de ruimte-mogendheden en controle op de naleving van het verdrag inzake vreedzaam gebruik van de ruimte. Deze organisatie moet in de toekomst een eventuele exploitatie van buitenaardse rijkdommen regelen, op een wijze dat de gehele mensheid daarvan profiteert, en in het bijzonder de financiële basis van de V.N. daarmee uitbreiden.
- e. Er moet een wereldkrant worden opgericht die een dagelijks overzicht van de wereldpers vormt en zowel de feitelijke informatie als de commentaren van de belangrijkste wereldbladen bevat.
- f. Er moet een V.N.-Universiteit worden opgezet die opleidingen verzorgt op het gebied van ontwikkelings samenwerking, internationale diplomatie, internationale journalistiek, internationaal recht, rechten van de mens en internationale bestuurskunde ten behoeve van het V.N.-apparaat.

5. Uitbreiding van het ledental en herziening van het stemrecht

- a. Alle staten die thans nog geen lid zijn moeten worden uitgenodigd aan het werk van de V.N. deel te nemen. Nederland moet zich achter de twee-China's politiek stellen. Eventueel moet Nationalistisch China opnieuw tot de V.N. toetreden.

De ontwikkelingen in Europa zijn thans ver genoeg gevorderd om toetreding van de beide Duitslanden mogelijk te maken. De V.N. zou door af te zien van de illusoire hereniging van Noord- en Zuid-Korea een toetreding van deze landen kunnen vergemakkelijken. Het voorbehoud moet mogelijk zijn, dat toetreding tot de V.N. geen volkenrechtelijke erkenning door alle lidstaten inhoudt en de mogelijkheid van toekomstige vreedzame hereniging niet wordt geschaad.

- b. Voor de circa 50 lilliputstaten die zich bij de V.N. hebben aangediend of dat in de toekomst gaan doen, moet een geassocieerd lidmaatschap worden ingesteld dat deze minilanden wel recht op alle voordelen geeft die het lidmaatschap van de V.N.-familie biedt zodat zij alle hulp kunnen ontvangen bij hun sociaal-economische ontwikkeling, doch hun geen volledig stemrecht geeft.

6. Verbreiding van de financiële basis van de V.N.

- a. Een Vredesfonds moet worden opgericht waaruit de militaire V.N.-operaties kunnen worden bekostigd. Dit fonds moet worden gevoed door vrijwillige bijdragen, verplichte contributies waarvan de hoogte wordt bepaald door de nationale uitgaven aan bewapening en door de status die het land in de V.N. inneemt: Landen met een veto in de Veiligheidsraad dienen een bepaalde minimumbijdrage te leveren die aan het bezit van het vetorecht is gekoppeld. Voorts kunnen inkomsten van andere V.N.-organen naar dit fonds toevloeien; men zie daarvoor het onder punt 4 (pag.16) genoemde inzake exploitatie van zee- en ruimterijkdommen. ●

CORRESPONDENTIE

A.V.te A. vraagt of het waar is dat Nooteboom en Mertens hun namen van de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer hebben laten afvoeren omdat die wellicht verwarring kunnen stichten bij de KVP?

Antw.: U bent verkeerd geïnformeerd. Ze hebben het op elkaars verzoek gedaan.

Deperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e jaargang, nummer 7

MAART 1971

66

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070 - 636101.

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070 - 667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: D. Bark (€), A.R. v.d. Burg (%), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x), J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter.

Redactieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070 - 332300.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)

4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00.

losse nummers: f 1,00.

KOORTSVERSCHIJNSELEN

Het zal voor de lezer geen verrassing zijn dat dit nummer in het teken staat van de voorlopige en nog door het congres van D'66 te legaliseren regeerafspraak met de PvdA. De hieraan gewijde artikelen vertonen grote onderlinge verschillen in hun conclusies, variërend van duidelijke instemming tot algehele afwijzing. Opvallend is echter dat op één punt wel een zekere mate van overeenstemming aanwezig is, n.l. de vrees dat een overeenkomst à la Van Mierlo veel verder gaande konsekwenties heeft dan alleen een regeerakkoord en dat dit D'66 zowel in het verkiezings- als parlementaire vaarwater van de PvdA zal brengen.

Aanwijzingen voor deze vrees zijn o.a.:

1. Er wordt niet van een regeerakkoord, maar van een stembusakkoord gesproken, en zelfs van de gezamenlijke vorming van een progressieve volkspartij.
2. Op een regionale bijeenkomst opperde de woordvoerder van de commissie voor de verkiezingscampagne het plan de campagne mede te financieren met geld van de (veel rijkere) PvdA.
3. In de voorlopige overeenkomst ontbreekt iedere stipulering van een volstreckte onafhankelijkheid van de partijen tegenover elkaar en van de fracties tegenover elkaar en tegenover de regering (dualisme).

Het congres zal er op dienen toe te zien dat enige fundamentele uitgangspunten, die het ontstaan van D'66 hebben gerechtvaardigd, ook in een dergelijke overeenkomst tot uitdrukking komen.

Redactie.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G

Boos (1)

(%) De heer Ch. Mertens is boos dat wij hem in het januarinummer becritiseerden vanwege zijn telefonade met de heer Nooteboom, om de laatste te bewegen zich op een onverkiesbare plaats te laten zetten. Volgens de heer M. hadden wij ook zijn zienswijze moeten weergeven. Deze komt erop neer dat hij in een zuiver persoonlijk gesprek (dus niet namens iets of iemand) de mogelijkheid heeft geopperd naar een onverkiesbare plaats af te zakken. Zelf zou hij dan eventueel mee willen zakken.

Ziezo. Ook dat standpunt staat dus nu in Peperbek. De heer Nooteboom had enigszins andere impressies, maar heeft geen behoefte de zaak verder uit te spitten. We zullen de hele zaak maar als communicatiestoornis afdoen.

dagvandaag

Boos (2)

(%) In datzelfde januarinummer stond een onjuistheid. Er werd gesproken over een bus met mensen die naar het congres in Breda kwamen, uitsluitend om hun stem op een Limburgse kandidaat uit te brengen. Het blijkt geen bus geweest te zijn, maar een pendeldienst met personenauto's. Rijbewijs B was dus voldoende.

De afdeling Zuid-Limburg was dus ontstemd dat uit het bericht niet duidelijk bleek om welke kandidaat het ging, zodat ook de beide andere Limburgse kandidaten hierdoor getroffen werden. Welnu, het was geen Zuid-Limburger.

Boos (3)

(%) De heer Van Mierlo was (niet zo erg) boos dat wij de suggestie hadden gedaan dat hij in Breda op het voorstel hem bij acclamatie tot lijsttrekker te benoemen, had moeten reageren door te zeggen dat hij een democratischer methode meer op prijs zou stellen. Hij wees erop dat hij inderdaad met die gedachte gespeeld heeft, maar ervan had afgezien, omdat het zo'n patetische indruk zou maken. Waarvan gaarne akte.

dagvandaag

Boos (4)

(%) De heer Coorengel is heel erg boos. Niet op Peperbek, maar op alle kandidaten die vóór hem op de lijst staan (dat zijn er nogal wat), vooral degenen die lid zijn van een gemeenteraad of van provinciale staten. Hij is van mening dat hij als kandidaat-lijsttrekker op de tweede plaats behoort te staan. Hij schrijft nu open brieven, brieven aan het hoofdbestuur en brieven aan de kandidaten afzonderlijk.

Wij vinden de heer Coorengel langzamerhand niet leuk meer. Hij houdt zich op straat op met borden, waarop hij zich als plaatsvervangend lijsttrekker van D'66 aanbiedt en de republiek propageert. Hij ontziet zich zelfs niet de koningin en prins Klaus te spreken te vragen om zijn nood te klagen. Ook de humor kent zijn grenzen. Wij zijn van mening dat hij maar zo snel mogelijk als lid van D'66 geroyeerd moet worden. Dergelijke anti-propagandisten kunnen we in de verkiezingstijd niet gebruiken. We hebben wel genoeg aan de verdachtmakingen van Schmelzer en Biesheuvel.

Om de lezer een rechtstreekse indruk van des heren Coorengels denktrant te geven, hebben wij een onder pseudoniem geschreven stukje van hem opgenomen.

dagvandaag

Spelletje

(%) Op de televisie zijn de politieke hoogtijdagen weer aangebroken. Het is een aardig spelletje om u, iedere keer als er fragmenten van een of ander partijcongres worden uitgezonden, voor te stellen dat het een D'66-congres is. Stel u voor dat daar een soort Den Uyl zo'n pathetische redevoering staat uit te spreken. Of dat daar van die hele nette VVD-dames en -heren met een vieze smaak in de mond, maar toch manmoedig over condoomautomaten staan te discussiëren. Het is leerzamer dan programvergelijking. En amusanter.

dagvandaag

Akkoord

(%) Eigenlijk is het zinloos commentaren te schrijven op de grote-koalitie-plannen van Hans en Joop. De situatie veranderd met de dag. Maar als een soort moment-opname is het wellicht toch interessant. Het voordeel van de hele manoeuvre is natuurlijk evident. Als het lukt dan komt er enig schot in de politieke en staatsrechtelijke vernieuwing en is bovendien een ombuiging van het huidige regeringsbeleid verzekerd. Bijsturing is wellicht een beter woord gezien de (on)mogelijkheden die de beschikbare ruimte laat voor een werkelijk alternatief beleid. Als het niet lukt, dan weten de vakbonden, die toch zo graag de PvdA in de regering zagen in elk geval waar ze aan toe zijn. Willen ze dan nog een vooruitstrevend en sociaal beleid dan moeten ze hun leden adviseren om op het PAK (want dat blijft er dan over) te stemmen.

Een aspect blijft in deze hele zaak buiten beschouwing (ook van de D'66 onderhandelaars, : deze hele redenering draait om de machtsvraag. "Als we de macht maar hebben, dan zullen we eens iets laten zien". In feite gaat het natuurlijk om het belang van de kiezer en het is de vraag of dat gediend wordt door koste wat het kost de macht te willen hebben. Macht corrumpeert namelijk, weet u?

dagvandaag

Miskleun

(%) Het met veel tamtam, en advertentiekampanjes aangekondigde blad Profumo heeft na zijn introductie niet eens zo'n slechte pers gehad. Dat is voor ieder die het daarna gekocht heeft vermoedelijk onbegrijpelijk. De combinatie sex, satire en politiek kan veelbelovend zijn, maar in dit geval zal de gek in vrede moeten leven, want er werd op alle drie terreinen bitter weinig gegeven. De Nederlandse pers, die toch over het algemeen haar **critiek** niet spaart voor wie dat verdient, was over het algemeen vrij vriendelijk. Was dat uit een soort onjuiste, corpsgeest? Of was men bang voor een ouderwetse zak te worden versleten als men ronduit schreef dat Profumo in deze vorm in elk geval volstrekt overbodig is?

dagvandaag

● Eindelijk

(vM) De Minister van Binnenlandse Zaken heeft bij de Staten-Generaal een wetsontwerp ingediend, strekkende tot het doen vervallen van het vierde lid van artikel 113 van de Provinciewet. Het werd hoog tijd. Dit vierde lid beperkt de verantwoordingsplicht van G.S. voor zover het betreft het beslissen van geschillen en het toezicht op de gemeentebesturen, uitgezonderd de algemene aspecten daarvan. Een aantal regenten zullen wel proberen de opheffing van dit obstakel toch nog te torpederen. Het beginsel van algemene verantwoording schijnt namelijk niet voor iedereen even vanzelfsprekend te zijn. Tekenend is wel dat het wegnemen van deze belemmering in het provinciaal programma van D'66 niet kon worden opgenomen zonder harde actie.

dagvandaag

● Waar gehakt wordt.....

(vM) Bij de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer, zowel bij de behandeling van de procedure als bij het feitelijk gebeuren, zijn een aantal vervelende dingen gebeurd. We vinden het bepaald onjuist als hierop steeds zou worden teruggekomen. Indien men geïmproviseerd haastwerk wil, moet men deze consequenties ook maar nemen. Wil men ze niet, dan zal wat minder minachting voor reglementen geen kwaad kunnen. In de tussentijd kan men zich beter onthouden van toespelingen op Limburgse bussen en wat dies meer zij.

dagvandaag

● Remedie

(vM) Nu de Hoge Raad - in overeenstemming met ons eerder in Peperbek gepubliceerde oordeel - heeft uitgesproken dat het kraken van niet-bewoonde huizen geen huisvredebreuk oplevert, heeft een VVD-kamerlid zich gehaast een nieuwe strafbepaling te bepleiten. Toch wel typerend: niet de oorzaken bestrijden, maar wel sommige gevolgen. Leve de lwa en order gedachte.

dagvandaag

● Van Mierlo: geen nette heer

(x) Den Uyl: "Er bestaat in onze partij grote laatdunkendheid en wantrouwen tegen D'66. Ik weet dat. Men vindt het een partij van overwegend nette heren. Maar wie Van Mierlo werkelijk kent, en ik heb hem goed leren kennen, zal tot een ander oordeel komen." (De Telegraaf d.d. 5-2-'71)

dagvandaag

WIE WIE? LENINS OUDE VRAAGSTELLING WEER ACTUEEL

(Inpakken of ingepakt worden, dat is de zaak)

door A.C.A. Dake

Het is achteraf weinig minder dan verbazingwekkend dat de onderhandelingsdelegatie van D'66 ooit de gedachte heeft gekoesterd de PvdA "ingepakt" te hebben. Toch is er zo'n moment geweest, te oordelen naar de eerste reacties, vlak na het afsluiten van de gespreksronde met Den Uyl maandagavond 1 februari. De door D'66 gestelde drie "harde" eisen waren "tot verrassing" tenslotte ingewilligd. De eenheid van de PvdA was gered en D'66 kon zelfs de eer voor zich opeisen daarbij beslissend een helpende hand te hebben geboden. Althans in die geest de formulering van Van Mierlo die - alle ontploffingstheorieën ten spijt - het plotseling toch geen gezicht vond aan de rechterkant van het politieke landschap brokstukken PvdA tegen te moeten komen.

Wij weten nu hoe het met zorg tegemoet geziene PvdA-congres is afgelopen. Het schijnt dat ook in de politiek krakende wagens het langst duren. Af en toe vliegt er een wiel af, de PPR, DS 70 en zo, maar dat blijken dan reserve-onderdelen geweest te zijn. Stemverlies ongetwijfeld, maar nog geen totale ontreding. In ieder geval komt Den Uyl - op korte termijn gezien - de verdienste toe zijn partij geconsolideerd te hebben door de nieuw links-aanhangers er een plaats in te geven - en wel zo dat zij hun eigen komaf liefst maar verder willen verzwijgen -, tegen niet al te veel concessies in programma of fractiesamenstelling. (Om een grieks ex-minister en kolonels-vijand als Milonas te vinden en hem vóór grieks lidmaatschap van de Navo te laten praten was trouwens een geniale vondst van Den Uyl c.s.)

Ook de frequentie waarin bebaarde en uiterst hip aandoende sprekers orthodoxe pro-Navo geluiden lieten horen vanaf het spreekgestoelte was te merkwaardig om spontaan te zijn, zo leek het).

Het is uiterst onwaarschijnlijk dat Den Uyl - slim als hij is - ooit zelf geloofd heeft in het Drees - Sr-effect, zo van: de-oude-man-loopt-weg-als-de-anti-kvp-motie-blijft-dus-etc., maar er gewoon binnen de partij heel handig gebruik van heeft gemaakt. Net zo goed als hij dit gedaan heeft met de misvattingen op dit punt buiten de PvdA, en dan met name bij de delegatie van D'66. Het zal Den Uyl inderdaad wel wat geholpen hebben dat hij op het congres een komend stembusaccord met D'66 en PPR als zijn loon-naar-werken kon afschilderen, maar ook zonder die voorlopige overeenkomst had hij de partij wel op zijn spoor gekregen. Tot zover de helpende hand van D'66.

Wat heeft nu D'66 hiertegenover bereikt? Het voorafgaande hoeft immers nog niet te betekenen dat de principeovereenkomst van D'66 nadelig is? Laten wij het eens op een rijtje zetten. Onder druk van de chaos die het anders op het PvdA-congres zou worden wil Den Uyl snel tot zaken komen. D'66 gaat hierop - gezien de congres-resolutie terecht - in en stelt drie eisen, die dan tegen verwachting ingewilligd worden. Een succes?

Een: Staatskundige hervorming zoals de commissie Cals-Donner wil: belangrijk dat de PvdA als zodanig hier achter gaat staan, maar had de socialistische Tweede Kamerfractie dit niet al gedaan? Alleen vanuit de crisis-theorie komt men tot een overwaardering van deze "concessie".

Twee: De brede volkspartij: is dat niet het streven van de PvdA vanaf zijn oprichting in 1946, en wat betekent het trouwens in termen van concrete regeringspolitiek voor de komende vier jaar?

En drie: verkiezingsprogram (van de PvdA) en beleidsplan (van D'66) beiden uitgangspunt voor het stembusaccord: je zou toch zeggen: minder kan het toch niet. Al met al voorlopig een niet al te indrukwekkend resultaat dat veel weg heeft van de bekende appel-voor-een-boomgaard. Want in één moeite door wordt D'66 nu gekoppeld aan de nog steeds weinig zakelijke instelling van de PvdA tegenover de confessionelen (waarbij onmiddellijk moet worden toegegeven dat met name de KVP het ressentiment van de PvdA duchtig in leven houdt). En passant wordt er bovendien een onderhandelingsfase tussengeschoven: eerst overeenstemming PvdA - D'66 - PPR, en dan nog eens zien wat de confessionelen er wel van vinden. Nauwelijks geloofwaardig zei Lanser al. Er valt niet aan de conclusie te ontkomen dat de delegatie waarin Van Mierlo zoals begrijpelijk was domineerde op drie punten een veer heeft gelaten:

- de delegatie is te snel ingezwenkt op tijdschema en tactiek van de PvdA.
- de delegatie heeft de illusie gehad zo de PvdA te helpen en heeft zich daarvoor ook nog openlijk op de borst geklopt.
- de delegatie heeft de geloofwaardigheid van de andere gesprekken te grabbel gegooid door de confessionelen op de tweede rang te zetten, en de VVD de kans te geven verongelikt te kunnen doen.

In feite komt het er op neer dat de delegatie uitvoering heeft gegeven aan de verworpen resolutie - Van Lookeren Campagne c.s., en niet aan de met grote meerderheid aangenomen bestuursmotie die nader programmatisch onderzoek met andere partijen, en niet met één partij, op het oog had. Den Uyl zal nu wel alles op alles zetten om het overleg met D'66 tot een succes te maken en hij heeft na het jongste PvdA-congres daarvoor in ieder geval voldoende ruggesteun. De vraag is wat dit voor consequenties heeft voor D'66. Men zal tegenwerpen dat eerst nog het resultaat van dit overleg moet worden afgewacht, om te weten welke prijs de PvdA bereid is te betalen voor welke prijs van de kant van D'66. Laten wij aannemen dat het resultaat zakelijk gezien een aanvaardbaar compromis wordt. Electoraal zou dat waarschijnlijk het einde van D'66 als politieke partij betekenen. Hiermee is nog niet gezegd dat dit een verwerpelijke ontwikkeling is, maar het zal een feit zijn dat de kiezers voor zover zij achter de inhoud van het stembusaccord zouden staan weinig, of althans weinig aanspreekbare, redenen zullen hebben D'66 te stemmen en niet meteen de PvdA. Veel gewoontestemmers heeft D'66 uit de aard der zaak nu eenmaal niet. Om onder die omstandigheden nog te rekenen op stemmen van tot niet-stemmen geneigden is een hersenschim. Het accoord met de PvdA en de PPR zal op zijn best een conserverende werking hebben, zodat de drie partijen gezamenlijk evenveel stemmen of zetels gaan krijgen als bij afzonderlijk optreden het geval zou zijn. De volgende vraag is dan of dit verlies aan identiteit plus op zijn best het behoud van het huidige aantal zetels voor D'66 niet een te hoge prijs is. Die prijs zou alleen dan niet te hoog zijn, wanneer er op die manier een redelijke kans ontstond op een alternatieve regeringsmeerderheid. Maar meer dan 40 zetels gezamenlijk lijkt er niet in te zitten, en alleen als de tweede fase - het overleg met de confessionelen - nog zou lukken is dat alternatief binnen het bereik. Maar dit "als" kunnen wij wel vergeten, in het midden latend waar de schuldvraag ligt. Zo te zien ligt het voortbestaan van D'66 als politieke partij niet meer bij het congres eind februari, maar bij de PvdA voorzover die tot een redelijk compromis met D'66 wil komen. En daar ziet het na het jongste congres van de PvdA best naar uit.

De KVP heeft door Veringa-luciferdoosjes te maken nu eindelijk toegegeven:
Veringa.....brandhout

pep

Japie: Zou mej. Goudsmit haar nevenfuncties willen publiceren?

pep

Als Biesheuvel de "niet met de confessionelen" uitspraak van de PvdA al dom vond, wat zal hij dan nu van de "wel met de confessionelen" uitspraak wel vinden?

pep

Japie: Handel drijven met Zuid-Afrika is niet goed, want daar hebben ze de Apartheid. Handel drijven met de Sovjet-Unie is goed. Hoe zit dat eigenlijk met het anti-semitisme?

pep

D'66 is tegen de republiek zolang Coorengel er voor is

pep

Papa Doc van Haïti heeft zijn zoon Jan Kloot tot opvolger benoemd

pep

Waarom doen ze zo moeilijk met die volkstelling, ze kunnen toch gewoon turven.

pep

Geertsema moest nu wel aftreden, anders had hij zijn eigen opvolger moeten benoemen.

pep

HOE LIGGEN DE KAARTEN?

Door W.S.A.N. Gorter

Nu het congres van de PvdA zich bereid heeft verklaard vóór de verkiezingen een samenwerkingsverband met D'66 en de PPR aan te gaan met inwilliging van de hierna nog eens te noemen drie belangrijke door D'66 gestelde eisen, kan het D'66-congres wel niet veel anders doen dan in te stemmen met wat het Hoofdbestuur en de onderhandelingsdelegatie in deze hebben weten te bereiken in het kader van een vóór de verkiezingen overeen te komen regeerbeleid (duidelijkheid!)

- a. dat de PvdA zich in dit samenwerkingsverband sterk maakt voor een staatsrechtelijke vernieuwing in de komende kabinetsperiode volgens de formule van de Staatscommissie Cals-Donner (gekozen kabinetsformateur);
- b. dat de PvdA, evenals D'66, bereid is te streven - hetzij rechtstreeks, hetzij via een federatief verband - naar het tot standkomen van een grote vooruitstrevende volkspartij;
- c. dat de PvdA bereid is het Beleidsplan van D'66 in zijn structurele opzet te aanvaarden als een overlegbasis voor een op te zetten regeringsbeleid.

Het af te sluiten akkoord zal aan de confessionele partijen worden voorgelegd als een onderhandelingsbasis voor een te sluiten regeerakkoord, maar indien het niet mogelijk is met de confessionele partijen vóór de verkiezingen een zodanig akkoord te sluiten, zullen onderhandelingen voor een parlementaire coalitie uitgesloten zijn, uiteraard ook met andere partijen, b.v. DS 70.

Ten tijde van het treffen van deze afspraak (onder voorbehoud van goedkeuring door de partijcongressen) moet het reeds duidelijk zijn geweest dat het hoogst onwaarschijnlijk zou zijn dat partijen bij de verkiezingen een parlementaire meerderheid zouden bereiken op grond waarvan een regering zou kunnen worden gevormd. De confessionele partijen zouden in ieder geval niet mee kunnen en willen doen, omdat een politieke afspraak tussen oppositiepartijen en een deel der regeringspartijen de zittende regering onmiddellijk tot aftreden zou brengen en omdat confessionele partijen zich niet kunnen veroorloven een deel van die kiezers kwijt te raken die behoren tot de niet begunstigde vleugel van hun partij. Verder zou DS 70 zich evenmin vóór de verkiezingen bij de afspraak tot samenwerking kunnen aansluiten, omdat haar verkiezingscampagne in de eerste plaats een zich afzetten tegen de PvdA zal moeten inhouden en bovendien omdat DS 70 zich juist bij het confessionele stand-

punt wil aansluiten dat samenwerkingsverbanden zich na de verkiezingen moeten vormen en niet ervóór.

De na de verkiezingen te verwachten toestand geeft dus opnieuw de sinds meer dan honderd jaar zeer gebruikelijke verbrokkeling in continentaal Europa van partijen ter linker zijde te zien: CPN, PSP, dan samen PvdA, D'66 en PPR en tenslotte DS 70. Deze verbrokkeling die een even zo grote politieke machteloosheid betekent, is begrijpelijk omdat de mate waarin men zich tegen het bestaande verzet, niet voor iedereen en iedere groep dezelfde is. De theoretische grondslagen voor de onderscheiden opvattingen aan de linkerzijde vinden hun oorsprong in onderscheiden maatschappelijke toestanden en gebeurtenissen en hebben ieder de neiging om, bij gebrek aan toetsingsmogelijkheden ten opzichte van de maatschappelijke werkelijkheid door een compromisloze regeringsmeerderheid, te verstarren tot ideologieën, deelideologieën of zelfs onduidelijk samenhangende verzamelingen van tot dogma's geworden uitgangspunten. De praktische toepassing van dergelijke idealen - voor zover misschien nog wel mogelijk - wordt dan op onsystematische wijze beperkt door opvattingen of inzichten van "haalbaarheid" of "onwenselijke gevolgen". In het algemeen wordt een telkens wisselende menging van de voordelen van het bestaande kapitalistische systeem van "vrije" concurrentie, liefst in ideaalvorm, met de voordelen van daarmede volkomen in strijd zijnde maatschappijopvattingen aangeboden. Vandaar de regelmatige onderlinge twisten ter linkerzijde, ook om de gunst der kiezers.

De vorenstaande beschouwingen overziende komt men wel tot de gevolgtrekking dat een concentratie aan de linkerzijde in ruime mate zal moeten rekening houden met de bestaande maatschappelijke werkelijkheden en dus niet al te links kan zijn, tenzij men een zeer realistische revolutie beoogt. In die zin geven de communisten blijk van werkelijkheidszin, dat zij een in zich zelf, logisch, geheel ander systeem dan het bestaande voorstaan, welk systeem zij met buitenlandse militaire hulp zouden kunnen verwezenlijken en in stand houden. Het komt ons in dit verband voor dat een linkse concentratie, bestaande uit de rechterzijde van de PvdA, uit D'66, DS 70 en uit een linkerzijde van de VVD een zeer goede kans bij de kiezers zou maken, als invloedrijk potentieel partner van de confessionele partijen die zich dan niet vóór de verkiezingen over samenwerking zouden behoeven uit te spreken. Echter verhinderen de grondslagen van D'66 onze partij om als deelnemer aan en katalysator voor een zodanige concentratie op te treden. Uit de verkiezingen zal moeten blijken of deze grondslagen van D'66 al dan niet te eng - d.i. te weinig realistisch - zijn opgezet om zich al dan niet uit het mede-isolement van de partijen ter linker zijde, met hun medewerking te kunnen omhoog worstelen.

Wil D'66 zich (blijven) zien als een onafhankelijke experimentele vernieuwingspartij, dan moet zij klein blijven om het verwijt van medeverantwoordelijkheid voor eventuele niet-regeerbaarheid van het land met recht (en niet met manoeuvres) van de hand te kunnen wijzen.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- Ik wil helemaal niets meer horen over Veringa.
- Ik ben naar het carnaval geweest als koorengel.
- Drees is ook niet meer helemaal de oude.
- André van der Louw, is dat niet die jongen die al die gekke imitaties doet?
- Van Mierlo kan nou wel zeggen dat de confessionelen de CDU binnen halen, terwijl ze hem in andere landen juist proberen kwijt te raken, maar hij haalt zelf de "grosse Koalition" binnen, terwijl ze in Duitsland net zo blij zijn ervan af te zijn.
- Die man daar heeft zich gemeld als volksteller, omdat hij anders geen kans ziet zijn f 500,-- boete te betalen.
- Toch wel opvallend dat Oe Thant zegt niet meer terug te willen komen, vlak nadat hij Luns gesproken heeft.
- Ik heb het er als wethouder niet gek afgebracht. Jullie moeten daarom niet steeds zitten zeuren om die openbaarheid.
- Gaan jullie je nou aansluiten bij de socialistische internationale? Of gaat de PvdA bier drinken?
- Om de geheimhouding bij de volkstelling beter te waarborgen, zullen alle ponskaarten rechtstreeks naar Griekenland worden gestuurd. Een firma daar heeft aangeboden de bewerking te doen geschieden door mensen die gegarandeerd geen Nederlands kunnen lezen.

De voorgestelde samenwerking tussen D'66, PvdA en PPR acht ik onaanvaardbaar, althans in de vorm zoals die vóór het congres van de PvdA - mede namens het hoofdbestuur van D'66 - is aangekondigd. In het onderstaande zal ik - in telegramstijl - mijn bedenkingen ontvouwen.

Mijn hoofdbezwaar is dat de keuze onvoldoende is gemotiveerd en dat D'66 zich hals-overkop in een avontuur gaat storten waarvan de consequenties nog niet vallen te overzien. Waarom moet de samenwerking nagestreefd worden en zo ja, waarom dan juist in de voorgestelde vorm? Op deze punten zal duidelijkheid moeten komen. In de tweede plaats dreigt het gevaar dat D'66 zich zodanig met de oude wijze van politiek bedrijven gaat inlaten dat er weliswaar geregeert kan worden maar dat het nieuwe dat nagestreefd zou worden inmiddels is vergeten. Een en ander kan als volgt worden toegelicht:

1. Algemene bezwaren

- a. De samenwerkingsvoorstellen zijn te laat geformuleerd om de confessionele partijen nog een reële kans te geven met de inhoud ervan rekening te houden. (hun lijsttrekkers zijn al aangetreden);
- b. De voorstellen zijn zo strikt geformuleerd dat de confessionele partijen van deelneming aan een combinatie vooraf moeten afzien om eigen uiteenvallen te vermijden.
- c. In feite betekent een en ander dat D'66 kiest voor samenwerking in een parlementaire regering die alleen bestaat uit PvdA, D'66 en de PPR.
- d. De kans dat deze partijen een meerderheid zullen behalen is niets anders dan een grote gok. Ik acht dit uitgesloten gezien de ervaringen met PAK-combinaties bij de Staten-verkiezingen; de enquête-resultaten houden geen rekening met de vele thuisblijvers vooral in de steden waar de aanhang van de PvdA en D'66 het grootst is.
- e. Het meest waarschijnlijk is dat ook de samenwerkende confessionele partijen geen meerderheid behalen: zij zullen na de verkiezingen met de VVD een regering kunnen vormen. PvdA, D'66 en PPR blijven dan in de oppositie.
- f. D'66 komt dus weer in de oppositie; de keus is dus in feite óf alleen de verkiezingen ingaan en in de oppositie terecht komen óf in een soort PAK-verband oppositie gaan voeren. Dit laatste is electoraal onvoordelig voor D'66.
- g. Door samen te werken met de PvdA en de PPR verlaat D'66 haar onafhankelijke opstelling en gaat het gewoon meedoen aan de politiek. In feite worden we een verlengstuk van de PvdA, die al geruime tijd aan een nieuwe naam toe is; we worden een onderdeel van een grote vooruitstrevende volkspartij, die wezenlijke hervormingen beoogt. Dit klinkt erg mooi; de vraag is alleen hoeveel aanhang krijg je erbij voor een progressief beleid door-met als enige grote kern de PvdA-een samenwerkingsverband in elkaar te zetten. Zonder flinke brokken van de confessionele partijen erbij haalt zo'n partij nooit een meerderheid.
- h. In feite verandert er dus weinig in de Nederlandse politiek. D'66 wordt vastgeklonken aan de PvdA in een vooruitstrevende volkspartij; de kans om zelfstandig in te haken op mogelijke ontwikkelingen elders is dan verkeken. D'66 zet alles op één kaart.
- i. Het afdwingen van staatsrechtelijke structuurveranderingen via de weg van electorale bedreiging behoort tot het verleden. Immers in het linkerblok vormt D'66 niet langer een electorale bedreiging.

2. De gevolgde methode

- a. Tijdens het congres te Breda werd een hoofdbestuurresolutie aangenomen, waarin de ALV aan het hoofdbestuur opdroeg om:
 - na te gaan of er een samenwerkingsverband, c.a. mogelijk was;
 - van bevindingen verslag uit te brengen aan de ALV omdat daar beslist kon worden of D'66 in een samenwerkingsverband met anderen dan wel geheel alleen de komende verkiezingen zal ingaan.
- b. Het hoofdbestuur heeft zich echter dermate positief uitgelaten over een samenwerking met de PvdA en de PPR dat het congres onder sterke druk komt te staan bij het doen van de keuze. Deze druk is ook uitgeoefend door van Mierlo en Beekmans tijdens hun radio-praatje op donderdagavond 4 februari om 18.20 uur.
- c. In feite had het hoofdbestuur zich in dit vroege stadium nog moeten onthouden van stellingname en eerst het verloop van het congres van de PvdA moeten afwachten alvorens een goed beargumenteerde aanbeveling aan de ALV te doen.
- d. De gevoerde procedure heeft nog te veel weg van de oude politiek waarbij de leiders aan de top de beslissingen nemen die dan op grond van het vertrouwen wat ze in eigen kring genieten aan de achterban verkocht moeten worden. Op welke wijze heeft het optreden van D'66 zich onderscheiden van de stijl waarin ook de oude partijen onderling politiek bedrijven?

- e. De gevolgde methode heeft veel weg van het op te korte termijn willen forceren van een beslissing. Gezien de uitslag van de stemming van de in Breda verworpen resoluties (de motie-Drechtsteden voor onafhankelijke opstelling haalde 30%; de motie van Lookeren Campagne-voor een samenwerking als thans voorgesteld-haalde slechts 11% voorstanders) had het hoofdbestuur zich niet zo positief mogen uitlaten omtrent de vermoedelijke toekomstige koers van de partij.

3. Staatsrechtelijke vernieuwing

De kans is groot dat binnenkort het initiatiefvoorstel van D'66, PvdA en PPR tot verkiezing van een kabinetsformateur en invoering van een gematigd districtenstelsel door de Tweede Kamer verworpen zal worden. Van het zich sterk maken van een eventueel samenwerkingsverband voor voorstellen die kennelijk nog niet goed in de markt liggen moet men geen overdreven voorstelling hebben; tenslotte is voor de doorvoering een grondwetswijziging nodig met 2/3 meerderheid.

4. Conclusie

De voorstellen van het hoofdbestuur zijn voor ernstige kritiek vatbaar. Het is de bedoeling van ondergetekende om tijdens het congres in samenwerking met vele anderen een weg uit te stippelen die andere perspectieven opent dan het voorstel van het hoofdbestuur. Daartoe zullen moties worden ingediend, die u keuze laten.

PEPSELS

Vannacht droomde ik dat ik tegen de muur werd gezet, omdat ik weigerde de internationale te zingen.

pep

Van Mierlo heeft geweigerd om voortaan iedere morgen om zeven uur in de VARA-studio te komen kraaien.

pep

Iedere keer als van Mierlo weer een politieke zet doet, reserveert NRC-Handelsblad een kolom in de ingezonden-stukken-rubriek.

pep

De voorzitter van de VVD heeft gezegd dat haar partij de eerstvolgende televisiezendtijd ter beschikking zal stellen van Anneke Goudsmit om het districtenstelsel te verdedigen.

pep

Zouden we op het D'66-congres nu ook boerenkool met hasj moeten eten?

pep

Zowel PvdA als D'66 houden hun congres in de RAI. Dit mag, gezien het feit dat RAI "Rijwiel en Automobiel Industrie" betekent, niet symbolisch worden opgevat.

pep

Fiege moet gekielhaald worden!

pep

Japie: waarom plakt de KVP eigenlijk een portret van lijsttrekker Veringa op iedere schutting waarachter een huis wordt afgebroken?

pep

Het hoofdbestuur van D'66 heeft besloten in verband met de voortdurende klachten over gebrek aan openheid en interne democratie, in het nieuwe hoofdbestuur een voorstander van deze zaken op te nemen. Hij zal in een vitrine op het partijsecretariaat worden opgesteld.

pep

D.(emocraten), R.(adivalen) E.(n) E.(ventuele) S.(ocialisten).

pep

De lange en de korte weg

Er is voor D'66 - zoals bekend - een lange en een korte weg, die elkaar maar gedeeltelijk verdragen. Enige maanden geleden heb ik al eens in Peperbek uiteengezet dat volgens mij de lange weg die van de optimisten was. Die weg houdt namelijk in dat je zó overtuigd bent van je eigen gelijk, dat je meent het op de lange duur ook te krijgen, ongeacht of D'66 in de regering zal zitten of niet. Als je gelijk hebt, zullen immers de feiten de andere partijen dwingen de ideeën van D'66 over te nemen, al is het dan misschien wat aan de late kant. Bovendien zal er een nieuwe generatie kiezers komen, minder met taboes uit het verleden beladen, die meer oog zullen hebben voor de nu nog nieuwe denkbeelden van D'66.

Ik behoor tot die optimisten. Iedere dag wordt nieuw materiaal aangevoerd om die optimistische visie te sterken. Vier jaar geleden had ik er niet van kunnen dromen dat in zo korte tijd zoveel bereikt zou worden. Ontelbare ideeën van D'66 zijn nu gemeengoed geworden of althans overgenomen door vele andere partijen. Er is geen reden om te veronderstellen dat dit de komende tijd anders zal worden. Als wij maar in staat zullen zijn ook in de toekomst steeds nieuwe politieke impulsen te geven, dan zal onze invloed groot blijven, zelfs in "splendid isolation". Een groot deel van de kiezers zal dit op de lange duur onderkennen.

Beide wegen gelijktijdig

Vertrouwen in de lange weg behoeft echter niet te betekenen dat je de korte weg afwijst. Wel betekent het dat je de korte weg van de pessimisten afwijst, zoals ik ook het staaltje paniekvoetbal door het hoofdbestuur enige maanden geleden heb afgewezen, toen D'66 zich geroepen voelde KVP en PvdA tot elkaar te brengen.

De korte weg betekent dat je als partij bereid bent in het huidige bestel regeringsverantwoordelijkheid te dragen, ook al zal je als mederegeerder in een coalitie maar een deel kunnen bereiken van wat je op het oog hebt. Maar dat deel zal je dan wel sneller tot werkelijkheid kunnen brengen. Als nadeel staat daar tegenover dat je als regeerder onvermijdelijk voor daden komt te staan die je maar zeer ten dele kunt onderschrijven. Dit zou wel eens tot gevolg kunnen hebben, al is dat lang niet zeker, dat je daardoor minder bereikt met de lange-termijn-politiek op ander gebied.

Gebeurtenissen konsekwentie van congresbesluiten

Het congres in Breda heeft een aantal besluiten genomen t.a.v. de korte weg. Ten eerste is het beleidsplan aanvaard - een program voor een komend kabinet. Dit betekent dus dat het congres zich in principe heeft uitgesproken voor deelname aan een volgende regering, indien die regering bereid is dat beleidsplan in grote trekken uit te voeren. Ten tweede is een resolutie aangenomen, waarin het hoofdbestuur wordt uitgenodigd stappen te ondernemen om dit uitgangspunt met andere partijen te bespreken.

Vier partijen, t.w. PvdA, VVD, PPR en ESP hebben positief op de betreffende uitnodiging gereageerd. Enkele partijen, zoals KVP en ARP hebben slagen om de arm gehouden (je zou het niet willen geloven!), terwijl DS'70 duidelijk neen heeft gezegd tegen regeringsafspraken vóór de verkiezingen. De CHU bleef goed in stijl door in het geheel niet te antwoorden. De lezer weet intussen dat de PvdA inderdaad het beleidsplan als uitgangspunt voor verdere besprekingen over een eventuele gezamenlijke regering heeft aanvaard. Gegeven de congresbesluiten betekent dit dus dat de PvdA als potentiële regeringspartner geaccepteerd moet worden. De VVD heeft hierin aanleiding gevonden voorlopig geen besprekingen te voeren, omdat deze partij niet samen met de PvdA een regering wil vormen.

Verschillende D'66-ers blijken (om overigens zeer uiteenlopende redenen) minder gelukkig te zijn met de loop van de gebeurtenissen, hoewel er toch weinig verrassingen in zaten. Ik kan deze mensen niet over hun gevoelens heen helpen. Wel kan ik iets over de zaak zelf zeggen dat ook voor deze groep van belang is.

PvdA minst irreële regeringspartner

D'66 heeft niet het monopolie van het streven naar ondogmatische aanpassing van onze maatschappijstructuur aan moderne opvattingen. In alle partijen komen wel mensen van deze gaardheid voor. Het verschil is dan ook alleen maar gradueel. De ene partij bevat een groter percentage van deze mensen dan de andere. Het hangt er ook nog van af wie men precies met een partij bedoelt. Zo heeft b.v. de ARP in het partij kader wel een aantal mensen zitten, waar wij het in politicis heel goed mee zouden kunnen vinden, maar onder de aanhang is dit percentage waarschijnlijk nul komma nul. Ik doe geen enkel heilig D'66-beginsel geweld aan door te constateren dat van alle traditionele partijen de PvdA de partij is met het grootste percentage zichtbare aanhang dat in onze geest denkt. Als het ooit in de toekomst zover zou komen dat de bestaande partijen ontploffen, dan zal de PvdA de grootste leverancier zijn van mensen die zich om een progressieve, ondogmatische partij groeperen. Daarom is het op zichzelf niet onbevredigend dat juist de PvdA zich bereid heeft verklaard

tot een regeringscoalitie. Stel eens dat b.v. de CHU die bereidheid had getoond. Wat hadden we dan moeten beginnen? Het is natuurlijk zuiver theoretisch, maar stel eens. Welke geloofwaardigheid zou de CHU daarin kunnen leggen? Zouden wij dan een kabinet moeten gaan vormen met de Beerninks en de Udinks? Of zou de CHU enige verlichte figuren in de brandkast bewaren voor noodgevallen?

Zeker niet kansloos

Wie de uitzendingen van Brandpunt special heeft gevolgd, zal weten dat volgens in hun opdracht verrichte opiniepeilingen in januari bij een keuze tussen twee regeringscoalities de huidige coalitie 46% van de stemmen kreeg en de combinatie PvdA-D'66-PPR 43%. Een nek-aan-nek-race dus. In januari zou 40% zijn stem op de regeringspartijen van nu uitbrengen en eveneens 40% (in november nog 34%) op PvdA-D'66 + PPR. Deze cijfers moeten wel met een korreltje zout worden genomen, omdat bij dit onderzoek 15% zei niet te gaan stemmen, terwijl het percentage niet-stemmers zeker 30 zal bedragen. Dit werkt ten ongunste van de combinatie met D'66. Ook de Telegraaf heeft onlangs een opinieonderzoek laten houden, speciaal met het doel de populariteit van W. Drees jr aan te tonen. Hierbij werd gevraagd in welke lijsttrekkers men vertrouwen stelde. Van Mierlo kwam hier met 24% op de derde plaats, na Biesheuvel (35%) en Den Uyl (26%), maar vóór Drees jr (18%), Geertsema (12%), Veringa (11%) en Udink (8%). De vier meest bekende politici waren: Koekoek, Biesheuvel, Den Uyl, en Van Mierlo. Van de ondervraagden had 21% nooit van Veringa gehoord (die mensen zullen dus ook niet méér van hem horen) en 33% nooit van Udink. Uit deze cijfers blijkt wel dat een eventuele regeringscombinatie PvdA-D'66-PPR lang niet zo'n uitzichtloze combinatie is als door velen wordt gedacht. Een beetje meer zelfvertrouwen kan helemaal geen kwaau.

Mijn conclusie is dan ook dat een regeerakkoord met de PvdA uit een oogpunt van korte-termijnpolitiek zeker niet verwerpelijk is en wel eens een reële trekpleister voor D'66 zou kunnen blijken. Andere combinaties zijn er bovendien nauwelijks. Het enige alternatief zou zijn: deelnemen aan de huidige regeringscoalitie, maar dat zou nu juist in alle opzichten fnuikend voor D'66 zijn. Blijft voor de afwijzers alleen de splendid isolation over.

Foute overeenkomst

Mijn kritiek richt zich op de inhoud van de gesloten overeenkomst. Eén van de eisen van D'66-zijde was: gezamenlijk de mogelijkheid van een progressieve volkspartij onderzoeken. Als er nu iets niet bij had moeten staan, is het wel dit. Ten eerste heeft het niets met de vorming van een regeringscoalitie te maken. Het ligt geheel op het terrein van de lange-termijn-politiek, die nu juist om een geheel andere aanpak vraagt dan de politiek op korte termijn, die nu aan de orde is. Ten tweede gaat het daarbij om de ontploffing, zodat progressieven uit allerlei partijen de koppen bij elkaar steken. Partijbesturen zijn wel de laatste instanties die daarvoor in aanmerking komen. De trouwe lezer van mijn stukken zal bovendien mijn afkeer van dit soort grote partijen kennen, die juist om groot te kunnen zijn, ook altijd kleurloos zullen zijn. Een soort neo-KVP dus. Daar komt bij dat in het staatkundige bestel, zoals D'66 dat ziet, die grote kleurloze blokken juist helemaal niet nodig zijn.

Belangrijke voorwaarde ontbreekt

Er ontbreekt ook een belangrijk punt in de gesloten overeenkomst. En deze leemte is bepaald geen toeval. De fundamentele staatkundige gedachte van onze partij komt erop neer dat wij een krachtig, onafhankelijk parlement willen, zonder jaknikkers en neenschudders, met daarnaast een van het parlement vrij staande krachtige regering, die opereert binnen de door het parlement gestelde grenzen. Dat betekent dus dat een regeringscoalitie nooit doorgetrokken mag worden tot in het parlement, want dan zou je weer geheel terugvallen op het verwerpelijke systeem van bindende afspraken tussen regering en meerderheid van het parlement, waardoor het parlement in feite de slaaf van de regering is. Als D'66 dus een regeerakkoord met enige partij wil aangaan, dan zou als eerste voorwaarde moeten worden gesteld: parlementaire onafhankelijkheid, geen bindingen tussen fracties, de regering treedt niet af als ze in het parlement haar zin niet krijgt, ieder parlamentslid beoordeelt ieder regeringsvoorstel op zijn zakelijke merites. Als een partij deze voorwaarde niet aanvaardt, dan geeft ze namelijk blijk dat het haar geen ernst is met de verandering van ons staatkundige bestel. De onderhandelingscommissie heeft dit punt niet vergeten. Ze is het er eenvoudig niet mee eens. Wat dit betreft is de commissie dus niet representatief voor de binnen D'66 vrij algemeen aanvaarde opvattingen te dien aanzien.

Taak van het congres

Wij zullen dan ook op het congres van 27 februari moeten zorgen voor twee wijzigingen

1. Alle passages die niet met een regeerakkoord te maken hebben, moeten eruit.
2. Er zal zeer uitdrukkelijk moeten worden vastgesteld dat het gaat om een regeerakkoord, inhoudende dat de deelnemende partijen volkomen onafhankelijk zijn, zelfstandig aan de verkiezingen deelnemen, niet zullen schromen elkaar te bekritisieren en zich in het parlement volstrekt onafhankelijk zullen gedragen. Het betekent ook dat bij niet-totstandkoming van de afgesproken regering de overeenkomst in de ijskast gaat tot de volgende regeringscrisis.

Het congres van de PvdA heeft gesproken. Het heeft echter niets nieuws gezegd. In schijn is de "anti-KVP-motie" naar de prullemand verwezen. Maar in werkelijkheid heeft het congres haar vroegere uitspraak alleen maar in andere bewoordingen herhaald. Al doen Den Uyl en Vondeling alsof ze dat niet in de gaten hebben.

De nieuwe resolutie wil:

- eerst overleg met D'66 en PPR om tot een gemeenschappelijk regeringsprogramma te komen;
- als dat lukt: dit programma voorleggen aan de confessionele partijen (dus zonder met hen overleg te plegen op gelijk niveau met D'66 en PPR);
- als de reacties van de confessionele partijen gunstig zouden zijn: aan het congres voorstellen een stembusakkoord met de confessionelen aan te gaan; als absolute voorwaarde daarvoor geldt dat de confessionele partijen zich bereid verklaren voor de verkiezingen bindende afspraken te maken over een regeringsprogramma met kandidaat-ministers.

Bovendien spreekt de resolutie uit dat de PvdA niet met de confessionele partijen aan een parlementair kabinet na de verkiezingen zal deelnemen als daarover niet vóór de verkiezingen een akkoord is gesloten. Lukt dit laatste niet dan zullen PvdA + D'66 + PPR (+ "zo mogelijk" PSP + ESP) samen het alternatief voor de huidige regeringscombinatie vormen.

Dit schema is zo star, het vergt van de confessionele partijen dermate een "dansen naar de pijpen van de PvdA", dat het congres beter - en eerlijker - meteen ronduit had kunnen zeggen: in het isolement zien we onze kracht. De overduidelijkheid van deze strekking wordt nog onderstreept door de in de considerans van de resolutie opgenomen constatering "dat het beleid van het kabinet -De Jong gedurende de afgelopen vier jaar ten eerste dient te worden veroordeeld en dat een komende regering een wezenlijk ander beleid dient te voeren". Vondeling's verbazing ("onze kritiek op het kabinet -De Jong is waarlijk niet nieuw") over de verbazing van Veringa dat deze passage er zo nodig in moest wekt op zijn beurt "verbazing". Natuurlijk weet iedereen dat de PvdA ernstige bezwaren tegen het kabinet -De Jong heeft; juist daarom zou een uitdrukkelijke herhaling van dat feit in een resolutie die een opening naar samenwerking wil geven een inconsistentie zijn. Omdat ook zonder deze passage reeds duidelijk is dat die opening in werkelijkheid helemaal niet is bedoeld, is van inconsistentie geen sprake. Veringa noch Vondeling zijn naïevelingen: hun beider "verbazing" hoort dus tot de categorie "gespeeld". Waarmee we tot de conclusie komen dat de PvdA met deze resolutie, die niet ronduit zegt wat ze bedoelt en daardoor wellicht zelfs nog menigeen uit de eigen rijen misleidt, een bijzonder onfris stukje ouderwetse partijpolitiek heeft afgescheiden.

In het voorgaande heb ik de PvdA-resolutie beschouwd in het licht van wat zij werkelijk beoogt. Los daarvan is het interessant haar ook nog eens op "face value" te nemen, naar de letterlijke betekenis van haar bewoordingen. We zien dan dat de kabinetsaspiraties van de PvdA slechts twee mogelijkheden kennen, in volgorde van voorkeur:

1. een volledig regeerakkoord van het blok PvdA, D'66 en PPR met de drie confessionele partijen, gesloten vóór de verkiezingen (een eventuele breuk tussen de confessionele partijen wordt niet verondersteld, waarschijnlijk terecht);
2. *idem*, maar zonder de confessionele partijen.

Naar de huidige zetelverdeling gerekend levert mogelijkheid 1 111 en mogelijkheid 2 44 zetels op. In het eerste geval verliest de combinatie de parlementaire meerderheid pas als de kiezers haar 36 zetels afnemen; in het tweede geval krijgt zij pas een "regeerbare meerderheid" als ze 32 zetels wint. Zulke enorme aardverschuivingen zijn bij het huidige kiesstelsel volstrekt uitgesloten. Conclusie: in beide gevallen kunnen we de verkiezingen wel overslaan. Het curieuze resultaat van het drijven der duidelijkheidsmaniakken, volgens wie regeringscoalities zich voor de verkiezingen aan de kiezer dienen te presenteren of anders niet gevormd mogen worden, is dus dat die kiezer nog minder invloed op samenstelling en program van de nieuwe regering krijgt dan hij nu heeft, namelijk: geen enkele.

Het komt mij voor dat een constructie, die zo grondig de kiezer buiten spel wil zetten, onmogelijk door D'66 kan worden gesteund. Dat betekent dus een keihard néé tegen de PvdA, althans op basis van deze resolutie, hoe groot ook de programmatische overeenstemming met die partij moge zijn. Daar ook binnen D'66 velen sympathie hebben voor het idee van een stembusakkoord (ik sta er zelf ook beslist niet principiëel afwijzend tegenover, mits de kiezer een reële invloed krijgt) omdat het schijnbaar veel weg heeft van onze "gekozen minister-president", wil ik er nog eens op wijzen dat er een fundamenteel verschil is tussen onze staatsrechtelijke "leer" en het stembusakkoordidee. Wat wij willen is een zuiver dualistische staatsstructuur: parlement en regering afzonderlijk gekozen en zó onafhankelijk van elkaar functionerend dat het parlement de regering reëel en stap voor stap kan controleren. Het stembusakkoord binnen het huidige bestel echter bete-

kent verkiezing van regering en parlement als één pakket, d.i. accentuering van het feitelijke monisme waardoor de controlefunctie van het parlement, vooral de stap-voor-stap controle, ernstig belemmerd kan worden. Wanneer de akkoordconstructie dan ook nog zo is dat de kiezer in feite buiten spel komt te staan, wordt het m.i. onaanvaardbaar.

Wat het D'66-congres van 27 februari te doen staat is:

- besluiten geen stembusakkoord met de PvdA aan te gaan, althans niet op de condities van hun congresresolutie;
- duidelijk uit te spreken op welke voorwaarden zij bereid is geestverwanten te adviseren zitting te nemen in een nieuw kabinet.

Laatstgenoemde voorwaarden dienen te betreffen:

- a) de inhoud van het regeringsprogram, dat een wezenlijke stap voorwaarts zal moeten zijn in de geest van ons beleidsplan;
- b) de mentaliteit van andere kandidaat-ministers als persoon.

Die voorwaarden dienen m.i. niet te omvatten: partijen met wie men al dan niet zou willen samenwerken, noch een claim op bepaalde ministeries. Bovendien moet worden vooropgesteld dat de fractie van D'66 zich principiëel de vrijheid voorbehoudt om elke "move" van het kabinet op z'n eigen merites te beoordelen.

Tot slot nog een enkele opmerking over de mentaliteit van de PvdA, zoals deze uit de gewraakte resolutie naar voren komt. Dit antithetische denken, dit zwelgen in eigen gelijk, dit ongenueanceerd veroordelen van alle prestaties en intenties van anderen, dit gebrek aan inlevingsvermogen ook, dit alles kan het tot stand komen van de noodzakelijke stroomversnelling in het leefbaarheidsbeleid (in ruimste zin) onmogelijk maken en betekent uitholling van de democratie, waarvan het streven naar synthese, naar optimale bevrediging van tegenstrijdige belangen een essentieel element is.

HEILIGE D'66-KOE

door A.H. v.d. Wolf

Heer, erbarm u onser, want de dogmatici zijn onder ons.

Nauwelijks is bekend dat D'66 met de PvdA en de PPR de mogelijkheden van samenwerking onderzoekt, of daar staan de onheilsprofeten en de exegeten weer op, om met vermanende vinger en betraande ogen te wijzen op de heilige D'66 koe: onze excentrische opstelling, D'66 tegen de rest.

Deze visie, dit aanbidden van de eigen, eenzame maar o zo schone weg, had zijn aantrekkingskracht en zijn inspirerende werking in de beginperiode, voordat wij door het Nederlandse volk met de neus op de feiten werden gedrukt: de door ons gewenste ontploffing bleef uit, de vlam deed wel de lont smeulen, maar sloeg nooit in het kruisvat. De laatste verkiezingen hebben ons toch wel moeten leren dat het Nederlandse volk ons in grote meerderheid niet wil (door het stemmen op andere partijen) of, na bekomen te zijn van de charme van het nieuwe, onverschillig tegen ons aankijkt, en bij de verkiezingen thuis blijft.

Nu, in deze impasse (D'66 is weer terug, maar de kiezers zijn al weer weg) komt als geschenk uit de hemel het aanbod van wat bij de komende verkiezingen volgens de laatste opinieonderzoeken, de grootste partij zal zijn, de PvdA, loyaal het Beleidsplan, ons Beleidsplan, mede als basis van een te voeren regeringsbeleid te nemen. Welnu, heeft ooit een splinterpartij (want dat zijn we toch) een mooiere kans gehad haar eigen plannen en idealen tot uitvoering te brengen, in plaats van deze, onder het huidige systeem onvermijdelijk, op de steriele oppositiebanken te zien verkommeren.

Grijpen we deze kans niet, dan lopen we het - grote - gevaar schatbewaarder te worden, en helaas in negatieve zin: het bewaren van ons Beleidsplan in een anti-uiteitenkastje, waaruit we het van jaar tot jaar te voorschijn kunnen halen, van stof ontdoen, en met een diepe zucht weer op moeten bergen. En dat alleen doordat we, tegen de klippen op, dogmatisch vasthouden aan een oorspronkelijk uitgangspunt dat onhoudbaar blijkt te zijn geworden. Nogal merkwaardig voor een beweging (of zijn we inmiddels als een "echte" partij geworden?) die pretendeert het pragmatisme als één der voornaamste inspiratiebronnen te zien.

De keuze is eenvoudig: is D'66 voor ons inmiddels doel in zichzelf geworden, dan moeten we onze eigen-uitzichtloze-weg blijven gaan. Is D'66 voor ons echter nog steeds het middel tot herstructurering van de Nederlandse politiek (of beter: van de Nederlandse samenleving) dan zullen we dienen samen te werken met een partij die, evenmin ideaal als wij zelf zijn, al zoveel van onze mentaliteit heeft geaccepteerd dat ze in onze ogen boven verdenking zou behoren te staan.

Zouden we die samenwerking afwijzen, dan gedragen we ons als wijlen koningin Victoria: het hele jaar door flirten, maar als de partner dan met ons naar bed wil, ons beroepen op de onbetrouwbaarheid van de voorbehoedsmiddelen.

Deze Peperbek zal wel gonzen van de reacties op het voorgestelde stembusakkoord PvdA-D'66-PPR, welk akkoord nu alleen nog ratificatie behoeft van ons eigen congres. Dick Bark heeft zich in het vorige nummer van Peperbek al gewaagd aan een beschouwing hierover en zich vooral afgevraagd wát wij afwijzen, als wij dit akkoord op ons congres afwijzen.

Zijn conclusie is, terecht, dat wij dan de korte weg (om tot verwezenlijking van onze doelstellingen te komen) versmadden omwille van de politieke zuiverheid. Dát die politieke zuiverheid zwaar weegt bij velen binnen, maar ook buiten, D'66-kring, staat als een paal boven water. Er zijn al afwijzende reacties geweest van 'prominente' D'66-ers en in onze omgeving zullen we allemaal wel van de buitenwacht opmerkingen hebben gehoord in de trant van: 'Nou kan ik net zo goed regelrecht op de PvdA stemmen' en 'Is dat samengaan met zo'n wrakke, verdeelde, onbetrouwbare partij als de PvdA nu jullie opvatting van partijvernieuwing?'

Eerlijk gezegd was mijn aanvankelijke reactie ook niet al te vrolijk. 't Leek me zo'n typisch staaltje van politiek-oude-stijl. De PvdA wordt in een hoek gedrukt door de oude Drees enerzijds en de jonge Drees anderzijds en wordt op die wijze het been waar wij, als derde hond, mee weg lopen. Zonder dat er ook maar in de verste verte sprake is van een werkelijk 'omgeturnd' zijn van de PvdA voor de voorwaarden die wij hebben gesteld.

Zo ongeveer zag ik deze constellatie in eerste instantie. Ik moet zeggen dat ik nu, na kennis genomen te hebben van alle mogelijke informatie, toch wel iets positiever sta tegenover dit akkoord. Maar ik ben wel van mening dat ons congres zich ervoor moet uitspreken dat het uitdrukkelijk en uitsluitend een regeerakkoord moet zijn. (Dick Bark gaat er blijkbaar van uit dát het om zulk een akkoord gaat, maar dat schijnt bepaald niet zeker. De Goede was daar op zaterdag 6 februari in het Groot-handelsgebouw in Rotterdam tenminste nogal vaag over)

Waarom alleen een regeerakkoord?

Elementary, my dear Watson. Het is duidelijk dat er op het ogenblik (trouwens op welk ogenblik wel?) geen sprake is van één Partij van de Arbeid, maar toch wel van minstens vier: de oude Drees-aanhang, de Schepsianen (zich noemende radicaal sociaal-democratisch), Nieuw-Links en tenslotte de meerderheid rondom V.d.Louw-Den Uyl. Ik meen dat het PvdA-congres wel heeft uitgewezen dat de wezenlijke aanhang van de oude Drees niet groot meer is, ook al lijkt dit in tegenspraak met het feit dat de oude heer toch maar lekker dat intrekken van die anti-KVP motie voor elkaar heeft gekregen. Ik geloof niet dat dit zozeer de verdienste van genoemde oude heer is, als wel de angst van het congres voor de impact op de kiezers als de man zou uittreden. Nieuw-Links is naar mijn smaak al twee jaar lang zwaar oververtegenwoordigd in bestuurlijke en vertegenwoordigende functies, maar bovendien lijken deze jongens wat meer zin voor realiteit te gaan ontwikkelen. Met een V.d.Louw bijvoorbeeld, moeten D'66-ers goed kunnen werken. Scheps tenslotte - de man die een brug naar DS'70 wilde slaan - zal dat misschien op eigen houtje doen en zijn kleine aanhang meenemen. Zoals wij van Van Mierlo mochten vernemen, hebben de 5 gesprekken die onze vertegenwoordigers met die van de PvdA hebben gevoerd, uitgewezen, dat wij voldoende vertrouwen in de huidige PvdA kunnen stellen. Kan zijn. Gezien de ervaringen echter op lokaal niveau zo hier en daar met de PvdA (ik denk met name aan de gemeenteraad van Rotterdam, waar samenwerking met de 19-koppige PvdA fractie op 'n zachtst gezegd moeizaam verloopt - hoe kan het ook anders als een nieuw-Linkser openlijk zegt dat hij politiek bedrijven alleen ziet als een elkaar vliegen afvangen?), lijkt mij voorzichtigheid geboden. Geen handenbinderij. Regeerakkoord, meer niet. Want er is meer.

Monisme - dualisme.

Hoe zijn deze twee opvattingen met elkaar te rijmen? Een vraag waar De Goede 6 februari in het Rotterdamse Groothandelsgebouw geen weg mee wist.

Het zal bekend zijn dat de PvdA een monistisch stelsel van regeren aanhangt, met andere woorden een stelsel waarbij de ministers voortkomen uit, en gesteund worden door, de regeringspartijen. Een soort gesublimeerd College van B&W, kortom het thans vigerende stelsel (al zullen Schmelzer en Geertsema dat natuurlijk nooit willen toegeven). Wij willen een absolute scheiding tussen regering en parlement, omdat het parlement de regering moet kunnen controleren.

De Partij van de Arbeid zal zich hierover toch wel verdomd duidelijk moeten uitspreken, anders is zelfs een regeerakkoord niet eens mogelijk. Of wordt van ons congres verwacht dat wij het dualisme loslaten? Laten we er dan een opheffingscongres van maken.

Maar ik geloof niet dat het zover hoeft te komen. De PvdA heeft nu al zoveel geslikt, er is die partij zoveel gelegen aan een samengaan met ons, dat zij hier ook wel een oplossing zal weten te vinden die ons bevredigt.

Alleen; dit alles kunnen wij nu, vóór de verkiezingen en bij de gratie van de druk waaronder de PvdA gebukt gaat, klaarspelen. Wij kunnen het kwantitatieve overwicht dat wij hebben, nu voor een belangrijk deel benutten.

Maar wat zal er gebeuren ná de verkiezingen, ondanks alle gemaakte afspraken, als de stembusuitslag voor ons minder gunstig blijkt te zijn uitgevallen, maar de zetelverdeling voor PvdA, D'66 en PPR tezamen gelijk is gebleven? Je kunt er donder op zeggen dat dan voor de PvdA uitsluitend de kwantitatieve factor telt. Immers, als D'66 zeven zetels of minder behaalt, hebben wij verloren. Men herinnere zich de Statenverkiezing. Alweer een reden om het akkoord te beperken tot een regeerakkoord.

DE VOLKSTELLING

De Prins onzer dichters, Adriaan Roland Holst, keerde zich op 28 januari j.l. in de Volkskrant op de volgende wijze tegen de volkstelling:

Wat hebben wij 't weer getroffen!
Het valt niet meer bij te sloffen:
Schrijf op: vrouw of vent,
Elke Ziel, elke cent,
Want wij zijn weer onder de Moffen.

Och, zo'n sinterklaasrijmpje kunnen wij, zonder prinselijk bloed, ook nog wel op-
hoesten:

AAN ADRIAAN ROLAND HOLST

Mooi hoog lopen spreken zal hem niet baten,
Grote Broer telt grijnzend ook de prins die morde;
O, kon slechts hoop hem worden gelaten:
Een kleuterleidster als telster hem geworde...

Ruud Löbler

WAT TE DOEN (II)

door L. van Montfoort

Het geven van een min of meer bezonnen oordeel over de recente ontwikkelingen op het partijpolitieke front, wordt weer bepaald niet gemakkelijker gemaakt door het hoofdbestuur van D'66. Kennelijk heeft men in de verzoeningsgezinde houding van het Bredase Congres aanleiding gezien maar weer op dezelfde weg voort te gaan. Soms lijkt het er wel eens op dat de partijtop zoveel mogelijk moeite doet om zoveel mogelijk tegenstanders te creëren. De daarin besloten uitdaging laat ik liggen. Tussen het Bredase Congres en het PvdA congres, tijdens hetwelk schouwing wordt geschreven is veel gebeurd. In Breda kreeg het hoofdbestuur dracht - in een nogal ruime resolutie - om aan de PvdA de eis van intrekking van de anti-KVP-motie te stellen en daarna te constateren dat de PvdA het is boven alles stelde, zodat een akkoord niet tot stand zou kunnen komen. De voorzitters van de vakcentrales hebben roet in het eten gegooid, ploegde zwaaide de PvdA leiding om. Men was nu wel bereid zich constructief op te stellen. Ik zie geen reden om nu plotseling van de in Breda aangenomen gedragslijn af te komen. Men heeft besloten een samenwerkingsverband aan te gaan op bepaalde voorwaarden; als aan die voorwaarden voldaan kan worden moet men het daaraan laten.

Dat een verband van D'66 - PvdA en de confessionele partijen eventueel voorwaarden zou kunnen voldoen is duidelijk. Is dat ook het geval als de uitdaging door de confessionele partijen wordt afgewezen?

Als dat alleen aan die partijen ligt, maar mijn mening wel. De constructieve opstelling van de overblijvenden is de moeite waard om het ermee te proberen. Ik heb echter sterke twijfels over die constructieve opstelling en het PvdA heeft zich bepaald niet gehaast deze weg te nemen. Men ziet het voorgevoel van een akkoord kennelijk nog steeds als een PAK, de PPR heeft zich gehaast dat te verwerpen. Het PAK heb ik in Breda absoluut verwerpelijk genoemd en daarvoor. Daarom is met name het voorgenoemde voorleggen van het programma aan de PPR voor mij onaanvaardbaar. Ten aanzien van de PPR zijn er dan ook nog twee partijen van Lafaber en van Ruiten zou een goede partner kunnen zijn, de PPR, de Jurgens en de Gaay Fortman persé niet.

Veel zal afhangen van het nog komende overleg over de programma's: indien het resultaat daarvan niet bevredigend is (en de uitspraken van PPR en PvdA over met name buitenland en defensie, ook de grondpolitiek geven weinig hoop), dan zal het RAI-congres geen ogenblik mogen aarzelen een samenwerking af te wijzen. De wijze waarop het hoofdbestuur gemeend heeft de onderhandelingsdelegatie te moeten samenstellen is ook al niet bevordelijk voor al te veel vertrouwen. Men moet zich wel ervoor hoeden om overeenstemming in woorden te bereiken waarna men moet constateren dat D'66 cadeau is gegeven. De PvdA leiders zijn bereidwillig genoeg als het erop aankomt met de mond van een echt vooruitstrevende volkspartij te spreken, als het op daden aankomt zou het wel eens op een herhaling van 1946 kunnen uitdraaien.

Tenslotte, ook onze eis van een verandering in de wijze waarop politiek wordt bedreven zou in de praktijk wel eens onhaalbaar kunnen zijn. Ik zie bepaalde politici nog niet zo gauw hun demagogie op stal zetten.

Mijn conclusie op dit ogenblik: in beginsel zou hier van een positieve stap sprake kunnen zijn, maar er hoeft niet veel te gebeuren om het positieve element weer uit te sluiten. Een definitief oordeel zal daarom eerst na kennisname van alle terzake doende gegevens kunnen worden gegeven.

VERGISSING

(vM) Het aandringen op een gesprek met de VVD door de heer van Mierlo begint welhaast karikaturale vormen aan te nemen. De heer van Mierlo heeft kennelijk de resolutie van Breda toch niet zo goed gelezen. Het Congres van Breda heeft helemaal geen opdracht gegeven om met iedere partij te gaan praten, maar wel om te onderzoeken of in een samenwerkingsverband met anderen de drie doeleinden zouden kunnen worden verwezenlijkt. De stellingname van de VVD op het stuk van de staatsrechtelijke hervormingen is duidelijk genoeg om het onderzoek met betrekking tot die partij zonder gesprek af te sluiten. Alleen het feit dat de resolutie van het hoofdbestuur verdedigd werd door de lijsttrekker is aanleiding geweest een uitdrukkelijke uitspraak op dit punt niet aan het Congres voor te leggen. De meningen waren echter volstrekt duidelijk.

Met zijn aanhouden wekt van Mierlo op zijn minst de indruk dat een uitdrukkelijke afwijzing door de VVD noodzakelijk is om de partij tot een keuze voor de PvdA te brengen. Klaarblijkelijk bestaat ook voor van Mierlo onze partij uit pro-VVDers en pro-PvdAers. Als het niet met de VVD kan moet het dan wel met de PvdA. De heer van Mierlo zou er goed aan doen zich te realiseren dat er ook nog D'66ers bestaan. Hardnekkige geruchten willen zelfs dat deze een meerderheid in de partij vormen.

GEHEIMTAAL DER VERTEGENWOORDIGERS

Bij het lezen van handelingen of het bijwonen van vergaderingen van vertegenwoordigende colleges vangt de publieke tribune (en hetzelfde geldt voor nieuwe leden van zulke colleges) verkeert de onschuldige toehoorder al snel in opperste verwarring. Hij hoort spreken in een hem bekende taal, maar in tegenstelling tot de vertegenwoordigers, begrijpt hij er niets van. Peperbek gaat trachten daar iets aan te doen door af en toe vertalingen te publiceren van de meest gangbare zinsneden uit de geheime taal der vertegenwoordigers.

Wij moeten deze kwestie genuanceerd benaderen == We hebben de stukken niet gelezen en weten nauwelijks waarover het gaat

Ik zou dit antwoord, waarvoor ik dankbaar ben, op enige punten nog wat nader toegelicht willen zien == Man, je hebt er omheen gedraaid, geef nou eindelijk eens antwoord op mijn vraag

Op dit punt heb ik de spreker waarschijnlijk niet helemaal goed begrepen == De vent heeft uit zijn nek staan kletsen

Ik zou er echter ook op willen wijzen dat.... == Je vergeet het allerbelangrijkste

Het is hier niet de plaats daar nader op in te gaan == Meer weet ik er echt niet van

Het spijt mij dat ik op deze kwestie nog even moet terugkomen == Ben je nou zo stom of doe je alleen maar zo?

Ik heb toch het gevoel dat de spreker mij niet helemaal goed begrijpt == Je verdraait mijn woorden

Bij het doorlezen der stukken viel mij op dat geen aandacht is besteed aan.... == Vertel op, houden jullie matie achter?

Ik zal hierop in de desbetreffende commissie nog nader terugkomen == Ik heb de zaak nu niet b

Ik zal het op prijs stellen als u deze beslissing nog eens nauwkeurig zou willen overwegen == Beste mensen, dit kun j.

DE SCHAND-GEBOORTE VAN ONZE EERSTE KAMER

door H.J. Koenen

De eerste-kamer verkiezingen zijn aanleiding tot merkwaardige gedragingen van sommige nederlandse politici. Hechte partijbanden lijken plotseling verbroken als twee of meer lijsten vanuit één partij worden ingediend. Onwaarschijnlijk lijkende verbintenissen tussen partijen zijn plotseling toch mogelijk. Ook het politiek overspel wordt niet geschuwd als hier en daar een statenlid niet op zijn 'eigen' lijst stemt, maar zijn potlood laat verdwalen naar een hokje van een door een andere partij ingediende lijst.

Om te kunnen begrijpen wat de overigens zo gedisciplineerde nederlandse politici tot een dergelijk gedrag brengt, is het nodig te weten hoe ons verkiezings-systeem voor de eerste kamer werkt. Gewoonlijk om de drie jaar wordt de helft (37 of 38) van het aantal zetels in de eerste kamer ververst. In verband met de a.s. grondwetswijzigingen worden dit jaar echter zowel tweede als eerste kamer ontbonden. De jacht is geopend en de jachtbuit zal rijker zijn dan anders. Op **29 april** 1971 kiezen de leden van de provinciale staten 75 nieuwe leden van de eerste kamer.

Nederland kent tóch zijn districtenstelsel. De 689 (!) leden van de provinciale staten zijn ten behoeve van deze verkiezingen namelijk ingedeeld in 4 districten, waaruit 17 tot 21 eerste-kamerleden worden gekozen. Zo kunnen de provincies Noord-brabant, Zeeland, Utrecht en Limburg 21 leden van de eerste kamer aanwijzen. Zuidholland in zijn eentje is goed voor 18 genatoren. Het merkwaardige bij dit soort indirecte verkiezingen is echter dat de politieke voorkeur van de 'kiezers' duidelijk liggen. Als je er van uit gaat dat ieder statenlid kiest op een lijst van zijn eigen partij kun je, rekening houdend met lijstverbindingen van min of meer gelijkgeoriënteerde partijen, de uitslag erg nauwkeurig voorspellen. Zou de KVP straks 21 eerste-kamerleden tellen, de VVD 9 à 10, de PvdA 19 en D'66 (bijna) 7.

De verdeling van de restzetels is er echter de oorzaak van dat alles niet zo eenvoudig is als het hier lijkt. De restzetels worden in dit systeem meestal toegewezen aan de grootste resten. En al gauw hebben de grotere partijen ontdekt, dat als je meer lijsten indient, je ook meer resten hebt, dus ook meer kans hebt op restzetels. Dit verklaart waarom sommige partijen met meer dan één lijst uitkomen en op deze manier er in slagen meer zetels te krijgen dan hun eigenlijk toekomt. Het omgekeerde doet zich echter ook voor. Soms zien twee partijen in dat ze gezamenlijk wel een grote rest zouden hebben, maar elk afzonderlijk zouden ze er bij de restzetelverdeling niet aan te pas komen. Nou, denk je dan, dat is geen bezwaar als er op deze manier de samenwerking in de politiek wordt bevorderd. De restzeteljacht wordt echter zo intensief en bloed-serieus uitgeoefend dat de meest onwaarschijnlijke tijdelijke samenwerkingsverbanden, zoals VVD met CPN, niet direct moeten worden uitgesloten geacht.

Als klap op de vuurpijl komt hier dan nog bij wat ik hierboven het politieke overspel heb genoemd. Het kan zijn dat - om maar weer een gek voorbeeld te noemen - de SGP in een bepaald district net iets te kort komt om een zetel te krijgen. De KVP heeft nog wel wat over in dat district, maar mist in een ander district net iets. Als daar de SGP nu een statenlid-stem over heeft is er een goede kans dat deze merkwaardige ruilhandel toch tot stand komt. Veel vaker komt het voor dat kleine, kansloze partijtjes van verschillende zijden worden benaderd. Als het "bod" goed genoeg is blijkt plotseling dat een boerenpartij-statenlid de KVP aan een extra zetel heeft geholpen.

Enige voorbeelden: Bij de laatstgehouden verkiezingen had een BP statenlid toegezegd de C.H.U. te zullen stemmen. Omdat wel de KVP net iets te kort kwam voor een restzetel, maar niet de CHU zelf, heeft een CHU-statenlid toen maar KVP gestemd. Voor de komende verkiezingen heeft de PSP al aangekondigd het met D'66 op een akkoordje te willen gooien. Dit echter niet nadat onderhandelingen met PvdA en PPR over lijstverbindingen waren afgebroken, omdat de PSP een zetel te veel claimde. Net als bij vorige verkiezingen. Zullen ook dit keer weer verschillende lijsten "gesplitst" worden. De PvdA in het noorden heeft er in het verleden al gunstige ervaringen mee opgedaan en zal het dit keer in Zuid Holland ook wel gaan proberen. De KVP Limburg gedraagt zich traditie-getrouw als een onafhankelijke politieke partij: de wens om limburgers in de eerste kamer te krijgen is sterker dan het belang van de KVP zelf.

Nu de laatste weken steeds meer verhalen de ronde doen over vreemde manipulaties met eerste-kamerverkiezingen in het verleden, is één ding wel duidelijk geworden. Het is bijzonder moeilijk om, uitgaande van de huidige samenstelling van de P.S., een nauwkeurige schatting te geven van de samenstelling van de nieuwe eerste kamer. Daarvoor zijn er te veel mogelijkheden in de kieswet opengelaten. En daarvoor zijn er te weinig middelen die door de politici niet gebruikt worden. Het onderzoek naar de kansen van D'66 gaat door. Hopelijk hoeven we dit spel niet mee te spelen. Overigens is er een duidelijke reden bijgekomen waarom we de eerste kamer zouden moeten afschaffen: de Nederlandse eerste kamer wordt in de politieke modder geboren. Met gebruikmaking van alle trucs en machtsmiddelen die de "oude" politiek kenmerkt

OPRUIMING VAN MISVERSTANDEN

door N.F.I. Schwarz ¹⁾

Allereerst zou ik graag een paar misverstanden ten aanzien van D'66 willen ophelderen, die geloof ik bij sommige statenleden nog bestaan.

Ten eerste. Wij zouden geen beginselen hebben. Onzin. Wij kennen evengoed de waarden zowel van christendom en humanisme, als van liberalisme en socialisme als alle andere democratische Nederlanders, en dat is ongeveer 90% van de bevolking. Daarom kun je vandaag met deze beginselen geen partijen meer van elkaar onderscheiden. Het wordt helemaal belachelijk als partijen christelijkheid, liberalisme of socialisme als privé-eigendom voor zich opeisen. Wij willen mensen met beginselen, geen partij-beginselen.

Tweede misverstand. Wij zouden opportunisten zijn, die niet weten wat ze willen. Het tegendeel is waar. Wij hebben als eerste partij in Nederland onze doelstellingen heel uitvoerig, misschien wel té uitvoerig, in een partijprogramma opgeschreven. Ondertussen zijn zoveel van onze punten gemeengoed geworden, dat de meeste partijprogramma's op het onze zijn gaan lijken. Op basis hiervan kun je dus wederom geen zinnige politieke keuze maken.

Derde misverstand. Wij zouden onduidelijk zijn en geen keus willen maken. Geen wonder. Men wil ons laten kiezen tussen "geestelijke vrijheid, gerechtigheid, welvaart en wereldvrede" en "vrijheid", verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale gerechtigheid". De ene kreet is van de VVD, de andere van de PvdA, ik weet echt niet meer wat van wie. Wij vinden het allebei geweldig, maar hierop kunnen we niet kiezen. De programma's zijn het ook niet. Daarom moet het zitten in de wijze van uitvoering van de programma's. In het tempo, waarin men de door allen gewenste vernieuwingen wil doorvoeren, inde hoeveelheid risico die men daarbij durft te nemen en de prioriteiten die men stelt. Maar daar zwijgen de grote partijen over. Weer heeft D'66 als eerste glashelder in zijn beleidsplan vastgelegd wat we van onze doelstellingen in de komende vier jaar mensen te kunnen bereiken, hoeveel dat kost en waar de centjes vandaan moeten komen. Dit wordt nu met een aantal partijen besproken en op 27 februari zal ons congres beslissen of en zo ja met wie we bereid zijn een regeringscoalitie aan te gaan. Er zijn partijen die liever de kat uit de boom kijken en pas na de verkiezingen hun keuze bekend zullen maken. Over duidelijkheid gesproken. Over opportunisme gesproken.

Mededeling

Het secretariaat van de D'66-fractie in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, berust thans bij:

F.W.H. Vink
Ligusterstraat 13
Den Haag. tel: 070-631584

1) uittreksel van een rede in de Provinciale Staten van Zuid-Holland op 28 jan. '71.

Open brief aan het hoofdbestuur van D'66

Geacht Bestuur,

Naarmate de verkiezingsdatum nadert, worden de politieke discussies rondom mij matter en lustelozer. Een dermate vreemd verschijnsel dat ik niet kon nalaten een grondig, zij het eenzaam, onderzoek in te stellen naar de oorzaak ervan. Zelf komend uit een katholiek gezin waar de begrippen links en rechts nauwelijks gehanteerd werden en de nederlandse politici slechts beoordeeld werden op hun uiterlijk, ("een schurk, een heer, een aardige vrouw") en hun geloof (katholiek, niet-katholiek), was het in 1967, toen de hiaten in het politiek bewustzijn waar een katholiek gymnasium borg voor staat, waren opgevuld door een VVD echtgenoot en PvdA vrienden, niet onbegrijpelijk dat ik D'66 koos las de partij waar ik mij sterk voor wilde maken. Zie het Appel. De eerste schreden vielen niet mee, omdat je als 27 jarige werkende huisvrouw in de doorrookte huiskamers waar de Hallsteindoctrine en het ontploffen van andere partijen als onderwerpen hoge ogen gooiden, slecht over het voetlicht komt. Nu, als raadslid van de gemeente Voorburg, de politiek dagelijks in de praktijk bedrijvende, volledig op de hoogte met Hallsteindoctrines en wat dies meer zij, heb ik misschien meer recht vanspreken. Het genoemde onderzoek onder mijn vrienden, kennissen, buurtgenoten, familieleden, collegaraadsleden en Voorburgers die mij als hun vertegenwoordiger in de raad zien, wijst uit dat de lusteloosheid waarmee men tegen mij over politiek praat, drie oorzaken heeft.:

- A. "D'66, eindelijk dan toch door de politieke diehards als den Uyl, Vondeling en v.d. Louw in de clinch genomen. Het arme kind, zou ze nu ook moeten vlaggen op 1 mei?"
- B. Vermoedheid ; "Een discussie over hoever nu precies D'66 door de socialisten is ingepakt, duurt tot ver na middernacht en morgen is het weer vroeg dag".
- C. Ingehouden boosheid : "We dachten haar te kunnen vertrouwen als een praktisch mens, die met gezond verstand, niet gehinderd door loodzware dogma's, gesteund door een achterban van praktische mensen haar werk zou doen. Zo zit dat, geacht hoofdbestuur.

Mijn omgeving heeft door uw houding en de krantenkoppen van de laatste tijd bālen van de politiek. De partij die soelaas zou moeten brengen heeft zich aan de boezem van de Uyl - want zo komt het over, geloof me, - bijna om zeep geholpen. Is het teveel gevraagd nog eenmaal terug te gaan naar het uitgangspunt en met man en macht te streven naar het werkelijk bundelen van progressieve mensen, nu nog zo willekeurig verdeeld over ālle partijen in Nederland? Is het teveel gevraagd de naar adem snakkende socialisten van u af te schudden? Ze zullen er niet aan doodgaan. En degene onder hen die ons beleidsplan en programma wezenlijk ondersteunen, vinden we wel terug in ander, beter, verband.

Jessa Jager van Vonderen (Voorburg)

Ervaringen van Sambal op een regenachtige januariavond

Januari 27ste meld hij zich ten huize van de hoofdrolspeelster van theater mandarijn. Waarom? Op een regenachtige avond natuurlijk vanwege de pers criticie muskieten want hij wil geen slechte kritiek want de laatste tijd doet ze het zo aardig o.a. om in onze mooie toneelstuk woonwijk hakmes rond te baggeren en geuren van onafgevoerd vuil op te snuiven. Maar helaas Sambal werd niet toegelaten wel werd er nog wat heen en weer gebeld door de portiers maar nee Sambal kreeg geen gelegenheid om haar te zeggen dat hij haar zo'n leuke grootmoeder vond en de theatergroep mandarijn waardeloos. Maar goed volgende keer maar beter. Nu had Sambal al van zijn armoedje benzine verstookt in zijn Fordje en dacht proberen eens bij neef Klaas die woont in de buurt en speelt ook in mandarijn wel krijgt hij niet zoveel gage maar toch het magazijn voor een speler uit het buitenland en daar werd Sambal met stomheid geslagen want daar werd hem maar eventjes onder zijn neus gewreven dat een generationaliseerde gastarbeider zich niet met de politiek mag bemoeien en dat gezegd door de butler Stink en Sambal moest dat maar eventjes aan zijn vriend Lomier vertellen. Nu heeft Sambal een gloeiende hekel als hem verteld wordt wat hij weer moet zeggen wat een ander gezegd wil hebben vandaar Sambal's ervaringen te schrift gesteld.

SAMBAL

(vM) Voor hoge ambtenaren, zoals een thesaurier-generaal, is het wel eens frustrerend geen mening te kunnen uiten over controversieel liggende onderwerpen. Dat althans kunnen we afleiden uit het optreden van de heer Drees jr. die nu als politicus de dingen zegt die hij al zo lang had willen zeggen. Geschreven heeft hij ze wel, - o.m. tezamen met Drs Gubbi - in het boek "Overheidsuitgaven in theorie en praktijk". De vrees zal echter wel niet denkbeeldig zijn dat dit boek door bijzonder weinig politici is gelezen. Het effect van de woorden van een lijsttrekker zal ongetwijfeld groter zijn en alleen daarom vind ik het optreden van DS'70 met Drees jr. als lijsttrekker een winstpunt. Mensen die aandringen op verantwoord bestuur zijn namelijk niet populair bij de zuivere politici en dat ik ook nauwelijks verwonderlijk.

Waar gaat het om? Een groot gedeelte van de nationale uitgaven ligt vast. Dat zijn bv. de kosten van het justitieapparaat en van het elementaire onderwijs. Verreweg het grootste gedeelte echter staat bloot aan de beoordeling van regering en parlement, op hun beurt weer gevormd uit politieke partijen, die met min of meer fraai klinkende beginselen aan de kiezers proberen wijs te maken dat ze het algemeen belang dienen. Als dat inderdaad gebeurde, zou men weliswaar tot de ontdekking komen dat er geen algemeen belang bestaat - er bestaat slechts steeds een belang dat hoger is dan een ander, maar algemeen is dat allerminst -, maar men zou toch een nuttige functie vervullen. Het doel van de politieke partij in het algemeen is echter het halen van zoveel mogelijk stemmen, het streven naar stemmenmaximalisatie, zoals dat heet, en daarop is dan ook het gedrag gericht. Dat gedrag houdt rekening met de opvattingen van de kiezers, maar vooral met deelgroepen van de kiezers die opkomen voor een bepaald belang, bijgenaamd pressiegroepen. Men probeert voortdurend af te wegen of de winst die men krijgt als men de verlangens van een deelgroep inwilligt opweegt tegen het eventuele verlies bij de rest van de kiezers. Het mooiste zou natuurlijk zijn de inwilliging van alle verlangens van alle deelgroepen, maar dat komt nooit verder dan het programma. In de praktijk blijkt de koek beperkt te zijn. Wel proberen de meeste partijen op te komen voor zoveel mogelijk pressiegroepen, liefst alle, en noemen dat dan het bevorderen van het algemeen belang. In dit systeem zijn de politieke partijen niets meer dan een Unie van pressiegroepen. Bij de confessionele partijen komt dit heel erg sterk tot uiting, bij de VVD en de PvdA minder, omdat deze partijen bewust een deel van de pressiegroepen links laten liggen. De PSP en in mindere mate D'66 vallen buiten dit patroon; het zijn dan ook nog jonge partijen.

In het klassieke partijenpatroon zullen ongeveer alle pressiegroepen vertegenwoordigd zijn in het parlement, zij het de een wat sterker dan de ander. De landbouw bv. is oververtegenwoordigd. De verklaring daarvoor is dat tegenover de winst die men met de deelgroep behaalt geen verlies staat bij de rest, omdat die rest niet geïnteresseerd is.

In een bepaalde visie op de verhouding tussen parlement en regering wordt met dit gegeven uitdrukkelijk rekening gehouden. De partijen hebben dan tot doel zoveel mogelijk pressiegroepen in het parlement te doen vertegenwoordigen, die hun verlangens op tafel leggen bij de regering. De regering maakt dan de keuze. Nu is het al onmiddellijk duidelijk welke belangen op deze wijze in de knel komen. Dat zijn op de eerste plaats de belangen van degenen die niet of slecht vertegenwoordigd zijn, zoals b.v. tot voor kort de werkende jongeren. Nog belangrijker is echter het gebrek aan belangstelling voor lange termijn belangen, zoals b.v. ontwikkelingshulp en leefbaarheid. Het zal bekend zijn dat ook in het kabinet aanzienlijke strijd geleverd wordt over de verwezenlijking van de verschillende doelstellingen. Daar krijgt men dan een rechtstreekse tegenstelling tussen de "spending ministers" en de minister van financiën. Want onderling zijn de verschillende groepen dikke vrienden. Er bestaat de stilzwijgende afspraak dat men elkaar niet zal hinderen. Het tegenwicht ontbreekt meestal dus. Vooral de KVP heeft het bijzonder bont gemaakt in dit opzicht. Nadat alle KVP sprekers voor de verschillende deelgebieden om verhoging van de overheidsuitgaven hadden gevraagd, werd vervolgens vermindering van die uitgaven gevraagd door de financieel deskundige van deze partij. Bij het debat dat tot de val van het kabinet-Cals leidde had de heer Schmelzer dan ook vele woorden van lof voor de "spending ministers" uit het kabinet - KVPers - en kritiek voor PvdA minister van financiën Vondeling. Als men zich dan nog realiseert dat bij de omzetting van het kabinet Marijnen (met zijn verhoging van de uitgaven) in het kabinet Cals wel de spending ministers overgingen, maar de minister van financiën die voor onoverkomelijke moeilijkheden stond werd vervangen, is het duidelijk welke partij verantwoordelijk gesteld kan worden.

Enkele jaren geleden heeft de Kamer zelf gezocht naar een remedie voor het ongebreidelde vragen naar uitbreiding van de overheidsuitgaven door het instellen van een Algemene Begrotings Commissie. In die Commissie zou dan bekeken moeten worden in hoeverre de verschillende verlangens gezien de begrotingsruimte verwezenlijkt zouden kunnen worden. Deze Commissie zou dus min of meer voor wat de Kamer betreft een pendant moeten worden van de Minister van Financien in het kabinet. De partijpolitieke situatie gedurende de laatste jaren heeft verhinderd dat deze Commissie feitelijk werkte. Van afweging kon immers geen sprake zijn, nu alle voorstellen van de oppositie door eensgezinde regeringspartijen van de tafel werden geveegd. Niettemin zal toch meer op deze wijze gewerkt moeten worden, niet alleen binnen het parlement als geheel maar ook binnen iedere politieke partij. Het plan - Joekes en het plan - Peschar waren aanzetten in de richting van een afwegingsproces in een eerder stadium; D'66 gaat nu de verkiezingen in met een beleidsplan. Maar het is niet genoeg. Een afweging van de verschillende eisen is een grote vooruitgang vergeleken bij ongebreidelde programma's, maar het blijft uitgaan van voor deelbelangen opkomende groepen.

Drees Jr. heeft er ook de aandacht op gevestigd dat de Vaste Commissie van de Kamer grotendeels bestaan uit verlengstukken van de betreffende pressiegroep. Aldus wordt rechter gespeeld in eigen zaak. Maar het is een logisch gevolg van de opbouw van de partijen. Binnen de partij wordt het opstellen van bv. de landbouwparagraaf overgelaten aan de belanghebbenden en dat men dan zijn eigen vertegenwoordiger wil hebben schijnt een natuurlijke zaak. Dat betekent, om bij de landbouw als voorbeeld te blijven, dat de belangen van consumenten, natuurbescherming, ontwikkelingslanden volkomen worden verwaarloosd. Om dat bezwaar uit de weg te ruimen zal men er niet mee kunnen volstaan de deelbelangen zo goed en zo kwaad als het gaat met elkaar en met de beschikbare begrotingsruimte in overeenstemming te brengen. Een integraal beleid wordt dan noodzakelijk, hoewel dat wel een wensdroom zal blijven. Zelfs binnen D'66 is men daartoe, mede dank zij de waanzinnige besluitvormingsstructuur, niet in staat.

Een integraal beleid zou ook een voortdurend onderzoek naar de doelmatigheid 1) van de overheidsuitgaven moeten inhouden. De pressiegroepen hebben daarbij geen belang. Men pleit wel voor méér, maar heeft geen belangstelling te kijken wat de verwezenlijking van de vorige eis heeft uitgewerkt en of dat nog wel nodig is. Men moet dan echter wel oppassen dat men niet zoals Drees jr. schijnt te doen zich richt op die uitgaven die niet in een wettelijk kader vastliggen. Op de eerste plaats geeft het geen pas subsidiabelen te straffen voor het ontbreken van een behoorlijke subsidieregeling, ten tweede laat men daarmee een groot gedeelte van de uitgaven die ook wel eens kritisch zouden mogen worden bekeken buiten schot.

Het voorgaande maakt hopelijk duidelijk dat er naast pressiegroepen in deze tijd wel degelijk ruimte is voor echte politieke partijen. Dat zullen dan partijen met een duidelijk doel moeten zijn, die aan hun eigen streven de eisen van de pressiegroepen zullen kunnen toetsen. Ik heb goede hoop dat er althans voor één partij van dat type ruimte kan zijn bij de kiezers. Met inspraak alleen komt men er niet; deze kan zelfs levensgevaarlijk zijn als er niets tegenover staat. Men komt dan tot een voortdurende ophoping van welke vreemde resultaten dat kan geven leren berichten over het aantal staatsbureau's en instellingen zonder werk in Italië. Maar ook in Nederland zou wel het een en ander te vinden zijn. Rekening houdend met de inspraak is juist een grotere centralisatie van het beleid noodzakelijk. Unies van belangengroepen, kiesverenigingen, kunnen aan die eis niet voldoen. Een politieke partij met een duidelijke politieke en programmatische leiding wel. In naam moge D'66 op dit moment aan dat criterium voldoen gezien het beslissingsrecht van de ALV, in feite bestaat er bijna geen andere partij waar slechts enkelen, soms belanghebbenden, op onderdelen zoveel beslissingen kunnen nemen. Een ieder die wel eens een programmacongres heeft bijgewoond zal dat met me eens kunnen zijn. Daarin verbetering te brengen zal naar mijn mening een van de belangrijkste taken van het nieuwe hoofdbestuur moeten zijn. D'66 zal dan die moderne, niet bij alle groepen populaire, maar wel noodzakelijke partij kunnen zijn. Het is jammer voor Drees Jr., maar zijn partij staat in tegenstelling tot zijn waardevolle bijdrage. Het doel van DS'70 is namelijk niet duidelijk. Tenzij dat het bevorderen van het algemeen belang zou zijn.

- 1) Doelmatigheid is, hoewel vaak als synoniem gebruikt (b.v. door politici die zich gespecialiseerd noemen op het gebied van de doelmatigheid van overheidsuitgaven) niet dezelfde als efficiency. Het begrip omvat n.l. bovendien het politieke belang dat met een inspanning wordt gediend. Voorbeeld: universiteitsverkiezingen zijn niet efficiënt, maar wel doelmatig.

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e Jaargang, nummer 8

APRIL 1971

*lyst stalletjes
aankocht
wegen*

68

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66, met de complimenten van Dr. W.Drees Sr.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: A.R. v.d. Burg (%), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x),
J. van Krimpen (vK), R.W.Th.Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter en D. Bark

Redactieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00-
losse nummers: f 1,00-

Copy: gaarne vóór 2 mei a.s. zenden aan het redactie-adres.

DE SPREKENDE MINDERHEID

Dat er enige rimpels in de Nederlandse politieke vijver zijn ontstaan, bleek wel uit de stroom van copy die de redactie burelen van Peperbek de laatste weken overspoelde. Het hoofdthema was daarbij natuurlijk het samenwerkingsverband tussen D'66, PvdA en PPR en het ritueel dat zich daaromheen heeft afgespeeld. De lezers die niet op het congres in Amsterdam waren hebben toch door middel van de kranten wel een goed beeld kunnen vormen. Met name de nabeschouwingen in Trouw en de Volkskrant gaven daarvan een kritische, maar toch in grote trekken wel juiste beschrijving.

Opvallend, maar niet verbazingwekkend is dat de aan Peperbek toegezonden bijdragen vrijwel unaniem nogal afwijzend staan, hetzij tegenover de samenwerking, hetzij tegen de vorm daarvan, hetzij tegen de gang van zaken eromheen. Blijkbaar is alleen de 10% aan het woord, terwijl de 90% zich in stilzwijgen hult. Het lijkt ons nuttig dit vast te stellen, omdat een wantrouwende lezer zou kunnen denken dat het hier een systematisch selectieproces van de redactie gold.

Vindt de meerderheid het verstandig te zwijgen? Of heeft ze niets te zeggen? Of grijpt de minderheid naar het enige wapen dat haar overblijft?

Redactie.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D

Dick Bark

Redacteur Dick Bark heeft laten weten dat hij op grond van al te drukke werkzaamheden zijn redacteurschap wil neerleggen. Wat gelukkig niet hoeft te betekenen, zo deelt hij mee, dat Peperbek nu helemaal verstooken zal blijven van stukjes van zijn hand. Dat blijkt uit dit nummer al. Op grond van de grote verdiensten die Bark voor Peperbek heeft gehad en ongetwijfeld nog zal hebben, heeft de redactie gemeend zijn mededeling niet voor kennisgeving aan te nemen, maar te doen wat in dergelijke, zeldzaam voorkomende, gevallen al traditie is geworden. De redactie heeft Dick Bark met onmiddellijke ingang benoemd tot Redaktieraad. Proficiat Dick!

dagvandaag

Grote coalitie exit

(%) Velen zullen opgelucht adem gehaald hebben bij het vernemen van de mislukking van de besprekingen tussen KVP-ARP-CHU en PvdA-D'66-PPR. In dit nummer vindt u een ooggetuigeverslag van de heer Geelen, een van de mede-onderhandelaars.

Een interessante vraag (waar we nooit het antwoord op zullen weten) is: Stel dat de onderhandelingen in eerste aanleg wel geslaagd zouden zijn, zouden de D'66-onderhandelaars dan met hetzelfde lijstje van eisen voor den dag gekomen zijn als eerder tegenover PvdA en PPR. Dus inclusief oppositie-accord en werken aan een progressieve volkspartij? Waarom zou eigenlijk niet het gezamenlijke partijwezen

in Nederland samen één grote dochteronderneming stichten. Die kan dan gewoon "de Partij" heten. Het is eigenlijk zo simpel, dat je je afvraagt waarom nooit iemand eerder op dat idee is gekomen.

dagvandaag

Loyaliteit

(vM) Men kan voorstander zijn van de beslissing die het Congres heeft genomen en deze tegelijk betreuren. Dat laatste omdat de wijze waarop werd beslist ongeveer nergens op leek. Voornaamste reden: geen pogingen tot argumentatie, althans niet voldoende om te kunnen geloven dat alle voorstemmers echt overtuigd waren, maar wel oproepen tot vertrouwen, loyaliteit etc. Behalve het punt dat een dergelijke wijze van politieke beslissingen nemen bepaald niet door onze partij wordt aanbevolen, speelt hier het (voor voorstanders van het akkoord toch wel belangrijke) argument, dat de uitvoering van een dergelijke beslissing beter is verzekerd bij een echt overtuigende aanhang dan bij mensen die uit een misplaatst loyaliteitsgevoel vóór stemden. We vinden het in het algemeen trouwens beter dat het begrip loyaliteit in de gebruikte betekenis verder in onze partij buiten de deur blijft. Het lijkt namelijk strijdig met de eis van eigen verantwoordelijkheid die een ieder in de partij zou moeten kennen.

dagvandaag

Geduldige mensen

(rl) Zoals de dagbladen op 9 maart jl. meldden, hebben de Amsterdamse Kabouter-raadsleden Conny Bos en Frans van Bommel een open brief aan de Amsterdamse gemeenteraad gericht om zich te verweren tegen bepaalde beschuldigingen. Interessant zijn de volgende zinsneden uit die brief:

(na uitgelegd te hebben dat de Kabouters geen 'onduidelijke politieke agitatoren' of door Peking betaalde en in Albanië opgeleide terroristen zijn, maar)..... 'lieve, geduldige mensen, die jarenlang gepraat hebben, die jarenlang gesmeekt hebben om informatie, die jarenlang vergaderingen hebben bijgewoond, die plannetjes hebben gemaakt, wethouders door hun buurt hebben geleid (en ze een pilsje hebben aangeboden), die zich lieten horen door commissies en raden en die van tijd tot tijd hebben gelooft wat de gemeenteraad beloofde.

Wij weten, aldus de brief, 'op grond van onze ervaring als raadslid' (....) 'dat na de door u bedoelde voorbereiding uw plannen nooit teruggedraaid kunnen worden.' Aangezien men van D'66-gemeenteraadsleden uit het hele land precies dezelfde grieven hoort, rijst de vraag waarom we van die zijde nog weinig of geen krachtige protesten hebben gehoord, gevolgd - uiteraard - door initiatieven.

dagvandaag

Stemming

(%) Het merkwaardigste deel van het D'66-congres in Amsterdam was wel de uiteindelijke stemming over de diverse moties en over het hoofdbestuursvoorstel (zoals het formeel heette, maar feitelijk ten onrechte). Zoals te doen gebruikelijk werd eerst gestemd over de meest afwijkende motie t.o.v. het bestuursvoorstel, te weten de motie Fiege-Brand. Vervolgens kwamen de andere moties aan de orde in de volgorde van toenemende overeenstemming. De relativiteit der dingen wordt hier aardig mee gedemonstreerd. Zou b.v. een half jaar geleden een lid op een congres met een motie zijn gekomen om net als de andere partijen bij regeringsformaties de parlementaire onafhankelijkheid te verkopen en mee te doen aan een regering die net als altijd met portefeuilles gaat rammelen, dan zou iedere congresleiding die motie ogenblikkelijk als zijnde de meest extreme vooraan hebben geplaatst. Maar 't kan verkeren.

Hoe het ook zij, ieder redelijk mens zou verwacht hebben, gezien de stemming op het congres, dat de moties, naarmate ze dichter bij het bestuursvoorstel zouden komen, meer aanhang zouden verwerven. Het omgekeerde bleek echter waar. De radikaal-afwijzende motie van Fiege c.s. kreeg nog meer steun dan b.v. de uiterst voorzichtig gestelde en eigenlijk voor iedereen aanvaardbare motie van mevrouw Van Kouwenhoven. Het omgekeerde bleek echter waar. Men kon zich niet aan de indruk onttrekken dat een soort massapsychose over de zaal vaardig werd, waardoor het stemmen in toenemende mate iets van een dwanghandeling kreeg.

dagvandaag

Er blijken nog steeds abonnees te zijn die via een vroeger verleende machtiging aan de Girodienst het jaarlijkse abonnementsgeld overmaken aan de penningmeester van de afdeling Den Haag van D'66, die in het grijze verleden de gelden van Peperbek heeft beheerd.

Deze abonnees wordt verzocht de betreffende machtiging in te trekken en een nieuwe machtiging voor jaarlijks f 9,-- te verstrekken ten gunste van de penningmeester van Peperbek, giro 707800, Voorburg.

ER KOMT GEEN GROOT REGEERACCORD

door H. Geelen

Het gesprek tussen de confessionele groep (de C's) en de progressieve PvdA, D'66, PPR combinatie (de P's, maar wie verzint er eens een goede naam) was een gesprek tussen uitersten. De vrijblijvende opstelling, wel overleggen maar vooral geen bindingen tegenover de eis van duidelijke afspraken vóór de verkiezingen. Het overleg liep alleen al op dit eerste, inleidende punt definitief mis. Zo ver bleken de meningen en vooral de mentaliteit uit elkaar te liggen dat men zich afvraagt waarom een dergelijk gesprek toch plaats heeft gevonden. Er is een goede reden, aan te geven, namelijk de nu verkregen duidelijke uitspraak van beide kanten hoe de zaken liggen. D'66 heeft bij de onderhandelingen met PvdA en PPR gesteld, dat gepoogd moest worden tot een gesprek met de confessionelen te komen omna te gaan in hoeverre overeenstemming bereikt kon worden. Opdat van de zijde der C's men zich later niet kon verschuilen achter de anti-KVP motie, geërfd van de PvdA, of achter andere nieuwe feiten die door de blokvorming gerealiseerd zijn. Als er werkelijk kans op overeenstemming was, moest dat dan ook uitgesproken worden; een politieke uitspraak was nodig. De nieuwe confrontatie zou de kiezer duidelijkheid geven. Ook was er nog een sprankje hoop op een "wonderbaarlijke genezing" van de ziekte in het nederlandse partijwezen, nl doordat de C's hun toezeggingen om de kiezer duidelijkheid van de verkiezingen zouden geven alsnog zouden proberen waar te maken. En eens politiek zouden gaan bedrijven. Zodat na ons amsterdamse congres de uitnodiging voor een gesprek naar het confessionele trio uitging. Onmiddellijk begon de verwarring. Iedere dag werd een brief verzonden, Tante Pos haastte zich van voorzitter naar voorzitter. Wat is uitgangspunt van het gesprek (of overleg, of onderhandeling, wat is het eigenlijk)? Zijn er voorwaarden vooraf of niet? Wie heeft nu eigenlijk wie uitgenodigd? Donderdag 11 maart was het dan toch zover. Onder flitslicht en TV camara's verzamelt de fine fleur van de hedendaagse politieke strijders, zich om te gaan praten over de grote coalitie. Tenminste, dat dachten sommigen. Het gesprek begint echter met een verklaring van KVP voorzitter van der Stee. Belangrijkste: "Wij willen een open programmatisch overleg met u én met de VVD. Als dat overleg met u of met de VVD succesvol is, is de volgende vraag of en zo ja welke afspraken kunnen worden gemaakt; afspraken die de partners ook na de verkiezingen binden.

In beginsel zijn wij bereid tot het maken van afspraken, waardoor wij ons ook na de verkiezingen gebonden weten. Wij streven daar ook naar, maar of wij zover komen, is een open vraag, waarop wij aan het einde, maar niet bij het begin van het overleg een antwoord kunnen geven."

Onmiddellijk start de discussie over het woordje "of". Vondeling zegt het ondenkbaar te achten dat men na succesvolle onderhandelingen toch nog de handen vrij wil houden. Hoe kan men ooit de kiezer duidelijkheid verschaffen als men bij gebreken overeenstemming geen bindende afspraken wil maken. En misschien wel na de verkiezingen eerst weer met anderen gaat praten.

Van der Stee ziet dit in en is bereid het woordje "of" in te slikken, maar Biesheuvel springt in en verklaart: "binding vooraf is niet mogelijk" Dus toch "of". Hij wil geen polarisatie maar wenst de pluriformiteit te handhaven. Steenkamp stelt de vraag of er duidelijkheid kan komen als er géén bindende afspraken zijn. Ziet men nog andere mogelijkheden dan een stembusaccord? Nee, zegt Vondeling, zelfs een intentieverklaring is niet voldoende (Udink zegt later, dat je na zo'n verklaring best nog met andere partners kan gaan praten en het dan bij nader inzien daar nog mee eens kan worden ook!)

De C's zien het overleg in twee delen, eerst gesprekken met mogelijke partners, dan een keuze maken en metéén verder gaan. Zelfs zij zien nu in (een concessie, zegt Udink!) dat je niet meer dan met een mogelijke partner tegelijkertijd kan

onderhandelen. Het oriënterende gesprek is dan vrijblijvend, meer programma vergelijkend en aftasten van de mogelijkheden, het tweede deel wordt dan echt onderhandelen en er dienen concessie's gedaan om tot overeenstemming te komen. Weer de cardinale vraag: Leidt de tweede fase nu tot bindende afspraken, ja of nee? Best mogelijk, zeggen sommige C's, maar het hoeft niet, varianten zijn zeer wel denkbaar. Enkelene neigen toch wel naar onze inzichten. Schorsing van het gesprek. Ruim 2 uur is er alleen over het bovenstaande gesproken! Wij hadden ook nog wel over programmatische punten willen praten, omdat daar toch ook duidelijke grote verschillen liggen. Twee fazen zien we niet zo zitten, dat aftasten in de eerste fase is toch ook al onderhandelen! Toch wel bereid om op een programmatische inleiding in te gaan, als de tweede fase maar niet vrijblijvend blijft. Na de schorsing van circa een half uur blijkt het confessionele kamp zich aaneengesloten te hebben. De harde lijn. Udink, Veringa, ook Biesheuvel zeggen het heel duidelijk, er kan geen sprake zijn van een toezegging tot bindende afspraken, ook niet als na een eerste fase de keuze op P is gevallen. P zegt bereid te zijn, als concessie, het eerste gesprek te beginnen zonder deze toezegging, die wel moet volgen als de keus op ons valt. Maar het hoeft allemaal niet meer, want definitief is besloten dat alle rechten worden voorbehouden. De schippers willen blijven schipperen. Iedereen begint nu zijn papieren bij elkaar te zoeken en zijn tas in te pakken. Wie snijdt de draad door? Na nog wat heen en weer gepraat sluit van der Stee de vergadering, constaterend dat het overleg mislukt is. Hij stemt toe samen met Vondeling een persconferentie te geven, maar wordt snel tot de orde geroepen door Biesheuvel en Udink. Nu geen vriendelijkheden meer, ieder gaat nu zijn eigen weg. Een historisch moment. Er komt geen groot regeerakkoord. De kiezer krijgt zijn duidelijkheid, want of de C's willen of niet, de polarisatie is begonnen. Conclusie uit dit gesprek? Bijzonder groot is het verschil in mentaliteit geworden bij de confessionelen en de socialisten. De laatsten hebben hun les toch wel geleerd en wensen niet meer mee te doen aan vrijblijvende opstelling en daardoor kiezersbedrog. Natuurlijk zal het nu lukken de werkelijke politieke aanpak te doen zegevieren over de confessionele aanpak van vriendelijk naar alle kanten wuiven zonder een keuze te doen. Als D'66-er moet ik toch weer constateren dat de PvdA geheel bereid is om met ons de partijpolitieke verhoudingen in Nederland op de door ons gewenste wijze te vernieuwen.

PARTIJ-DEMOCRATIE

door J. Wessel

D'66 is niet alleen opgericht om een tweedeling in de politiek tot stand te brengen en dusdoende de kiezers hun eigen regering te laten kiezen, maar onder meer ook om gestalte te geven aan een nieuw stuk democratische mentaliteit.

Gegronde bezwaren

Vanaf de oprichting heeft men in D'66 hoge eisen gesteld aan de wijze van besluitvorming zowel door overheidsinstanties als in eigen kring. Vooral dit element heeft naar buiten het gezicht van D'66 bepaald. Het valt dan ook sterk te betreuren dat het huidige hoofdbestuur kennelijk niet erg zwaar aan dit punt tilt. Wat moeten we denken van onderstaande passage uit de mededeling aan de congresgangers gedateerd 23 februari 1971?

"Tenslotte nog dit: wij weten dat er in de partij bezwaren zijn ontstaan tegen de ontwikkelde procedure. Wij hopen dat deze bezwaren, die vooral tengevolge van de korte tijd die wij hadden zeker enige grond hebben, zullen worden weggenomen, wanneer u (het) resultaat van onze onderhandelingen beziet....."

Hoe bezwaren die gegrond zijn, kunnen worden weggenomen is mij een raadsel. Men zou ze hoogstens kunnen laten "vallen" terwille van het desondanks (of juist dankzij?) bereikte resultaat.

Evaluatie partijdemocratie

Voor degenen die de moed kunnen opbrengen om op het stuk van de partijdemocratie de praktijk van de laatste maanden aan theorie en mentaliteit te toetsen, volgt hieronder een enigszins gestructureerd overzicht. Hoofdpunten die de aandacht verdienen zijn:

- A. Het grondwetsinitiatiefontwerp tot rechtstreekse verkiezing van een formateur en invoering van een beperkt districtenstelsel volgens de formule Cals-Donner, dat een aanzienlijke afwijking van ons programma inhield, werd door de fractie met instemming van het hoofdbestuur ingediend zonder machtiging van de A.L.V. Het decembercongres te Breda kon moeilijk iets anders doen dan dit fait accompli via een clauseule in het beleidsplan accepteren.

- B. Het initiatief om PvdA, KVP en D'66 te verenigen in een vooruitstrevende volkspartij werd genomen voordat de meningen van de afdelingen over de te volgen koers waren binnengekomen.
- C. Tijdens het decembercongres te Breda werd gestemd over de Tweede Kamer-kandidaten en de lijsttrekker voordat de koers van de partij was vastgelegd. (In 1966 stelden we eerst ons programma op en kozen daarna de kandidaat-kamerleden).
- D. Aan het Amsterdamse congres werden besluiten voorgelegd, die weliswaar in verband te brengen zijn met sommige doelstellingen van D'66, doch die niet gemotiveerd kunnen worden met een beroep op de tijdens het Bredase congres gegeven machtiging gericht op uitvoering van het beleidsplan via de deelneming aan de regering.

Paternalistisch

Hebben hoofdbestuur en fractie bewust zoveel mogelijk een eigen koers willen volgen? Dat lijkt me onaannemelijk. Waarschijnlijk is een combinatie van overdreven verantwoordelijkheidsgevoel en angst voor de toekomst van D'66 (waarom?) gepaard aan een onderschatting van de mogelijke inbreng van de zijde van de leden, de oorzaak van de paternalistisch getinte handelwijze die hoofdbestuur en fractie gedurende de afgelopen maanden ten toon hebben gespreid. Hierdoor kwamen enige garanties, waar de leden van D'66 aanspraak op meenden te hebben, in de knel, te weten:

- a. Het principe van besluitvorming in étappes, zodat het voor fundamentele beslissingen zo noodzakelijke contact met de achterban behouden blijft. Dit is een absoluut vereiste bij plannen tot samenwerking met andere partijen. (Hoe stelt de fractie van D'66 zich in de Tweede Kamer op wanneer namens de regering met vreemde mogendheden wordt onderhandeld?)
- b. Het confronteren van de leden met alternatieve oplossingen. (Iets wat wij steeds in gemeenteraden e.d. van bestuurders eisen).
- c. Het geven van gelijke kansen aan alle leden niet alleen om hun mening te uiten, maar ook om daarmee de besluitvorming te beïnvloeden. (Hiermee in strijd is het verkondigen van een duidelijk bestuursstandpunt op persconferenties over zaken waarover nog beslist moet worden).

Tijdens het congres kwamen voorts nog de volgende mankementen aan het licht:

- 1. De tijd bleek te kort voor een zinvolle discussie over de inhoudelijke aspecten van het voorgestelde akkoord.
- 2. Er was onvoldoende controle op deelname aan de besluitvorming door niet-leden.
- 3. Bij de beslissende stemmingen kon geen gebruik gemaakt worden van de voto-meter. Hoe essentieel die is voor een enigszins onafhankelijke opstelling bleek uit het verloop van de achtereenvolgens gehouden stemmingen bij handopsteken.
- 4. Het laten besluiten van het congres over de tijdens dit congres te volgen procedure op een kritisch moment van de besluitvormingsprocedure (schrappen tweede ronde).

Daarnaast valt te constateren:

- A. Dat Van Mierlo herhaalde malen mede als spreekbuis van het hoofdbestuur is opgetreden, ondanks de statutair vastgelegde scheiding tussen partijbestuur en Tweede Kamerfractie;
- B. Dat tijdens het Amsterdamse congres in feite door het hoofdbestuur de portefeuillekwestie gesteld werd;
- C. Dat de functie van het beleidsplan als wezenlijk kenmerk van D'66 niet voldoende werd erkend tijdens de Amsterdamse congresdiscussies, omdat aan het congres gedetailleerde informatie werd onthouden over de verschilpunten tussen beleidsplan en "regeerakkoord".
- D. Dat de discussie over de voorgestelde samenwerking met name door van Mierlo sterk in de emotionele sfeer werd getrokken, hetgeen in strijd is te achten met de door ons bepleite rationele benadering van de politiek.
- E. Dat sommige van de voor samenwerking aangevoerde argumenten bij nader inzien onhoudbaar blijken. Het argument dat D'66 geen excentrische positie zou kunnen innemen omdat DS '70 dat ook doet is een lachertje, omdat er nu eenmaal talrijke excentrische posities denkbaar zijn.

Elites

Dit alles overziende lijkt er mij duidelijk sprake te zijn van een terugval in de gewenningsstructuren van de oude politiek, waarbij het vertrouwen in de leiders centraal staat en de inzichten van de partij-elites prevaleren boven die van de leden en de kiezers.

Ik maak me er veel zorgen over.

Zelfs meer dan over de mogelijke crisis die kan ontstaan in de partij op het moment dat het verleende vertrouwen beschaamd blijkt te zijn.

Ik heb altijd wel gedacht dat die Kruisinga er geen bezwaar tegen zou hebben in de stront te zwemmen.

Nou zie je weer hoe die kortharigen zich kunnen vergissen. Hebben ze zich druk gemaakt over onhygienische toestanden op de Dam. En wat blijkt? Als de gemeente een openbaar toilet had neergezet, dan waren de wateren om Amsterdam nog sterker verontreinigd geworden, terwijl nu de bomen er wél bij varen.

Die twee uitzendingen van partijen per avond hebben ze zeker gedaan om het water- en gasverbruik wat meer over de avond te spreiden.

De BVD moet een maand lang overwerken om het kaartsysteem bij te werken met de weigeraars van de volkstelling.

Mijn positie als wethouder is wel aanzienlijk verstevigd sinds de coalitie met de PvdA. Ik heb het gevoel dat ik er nu echt helemaal bij hoor.

Een kolonelsregime is heel gemakkelijk te voorkomen. Je laat de oversten ineens generaal worden.

Waarom wacht Han Lammers nog negen jaar met het oprichten van DS'80?

Als ik die Van Mierlo op de televisie zie verschijnen, komt bij mij altijd weer het jeugdsentiment boven.

Veringa (doet u maar alsof u weet wie hij is) heeft op het ogenblik al zijn tijd nodig om zichzelf hardop moed in te spreken.

P(pr) v d (66) A

door D. Bark

Moeilijk

Toen bekend werd dat de drie samenwerkende partijen voor het congres van D'66 een basis-regeringsprogram zouden publiceren, heb ik verzucht: het wordt de voorstanders wel moeilijk gemaakt. Natuurlijk was te verwachten dat het D'66-congres zou willen weten waar het programmatisch aan toe zou zijn als ja werd gezegd tegen de samenwerking, maar het vooraf publiceren met alle tamtam, persconferentie etc. van een toch vrij uitgewerkt concept, leek mij teveel van het goede. Niets zou gemakkelijker zijn om het congres te confronteren met het resultaat onder mededeling dat dit het uitterst haalbare was en de oproep om er nu maar zonder meer mee in te stemmen. Dat is dan ook gebeurd. Over de inhoud van het accoord is niet gesproken op het congres.

En alsof dat nog niet genoeg was, was daar het ongeëvenaard demagogisch optreden van onze gezegende voorganger koning Hans de Eerste, die, in de beste tradities van de door ons verafschuwde "oude politici" het congres vakkundig plat praatte. Ik bleef vóór, zij het met enige reserves, maar twijfelde meer dan ooit aan de wijsheid van de beslissing alleen de Algemene Ledenvergadering als besluitnemend orgaan aan te wijzen en niet ook zoiets als een ledenparlement op te zetten. Je vraagt je trouwens af waarom we de hele dag hebben zitten praten in de RAI. De kaarten waren toch al geschud, zo bleek uit de reacties op de eerste sprekers. En van mening veranderen, omdat je je had laten overtuigen bleek verboden, dan kreeg je, zoals ik heb gemerkt, daarover verwijten van degenen met wie je het eerst eens was, en die zich niet hadden laten (willen?) overtuigen.

Niet zo somber

Degenen die bang zijn dat D'66 door de PvdA is ingepakt hebben (nog lang) geen gelijk. Dit blijkt alleen al uit het feit dat de stroming bij de PvdA die het omgekeerde denkt ongetwijfeld groter is. Men leze slechts de commentaren van Vrij Nederland en luistere slechts naar de "gewone leden" van de PvdA, waarvan er op ons congres ook een paar aanwezig waren.

Ik blijf van mening, dat het congres beter geen beslissing had kunnen nemen over eventuele samenwerking na verkiezingen, indien die geen meerderheid voor de combinatie opleveren. Geen uitspraak ten gunste, zoals het H.B. vroeg (en heeft gekregen) maar ook geen uitspraak ten ongunste, zoals de samengevoegde moties vd Kaaden, vd Burg eigenlijk vroegen.

Immers, als de combinatie uit de verkiezingen komt met 55 of meer zetels (thans 34+7+3) dan is weliswaar geen regeringsmeerderheid behaald, maar niet te ontkennen lijkt dan dat de verschuiving duidelijk een gevolg is van de samenwerking die dan ook voortgezet moet worden. Blijft de combinatie echter rond de 45 hangen, dan is de combinatie er niet in geslaagd zich geloofwaardig te presenteren en hoeft het van mij ook niet meer verder.

Ik zie de toekomst met de thans genomen beslissing overigens niet zo somber in: als het laatste geval zich zal voordoen zal de tegenstand tegen voortzetting van de samenwerking niet alleen binnen D'66, maar ook binnen de PvdA rap groeien.

Wat kunnen wij verwachten?

Zelfs met opiniepeilingen is zeer moeilijk een antwoord op deze vraag te geven. Wel is het mogelijk (op basis van enige niet onredelijke veronderstellingen) wat te speculeren.

Mijn veronderstellingen zijn:

- Het PAK en de CDU (om ze zo maar te noemen) worden het niet eens (een zekere tweederde meerderheid al voor de verkiezingen is trouwens de beste manier om de nog aanwezige politieke interesse voor goed in de vernieling te helpen).

- De "intentieverklaring" van de confessionelen, waar Van de Stee over heeft gesproken zal DS'70 betreffen.

- Van PAK-zijde wordt een zinnige campagne gevoerd waarin wordt duidelijk gemaakt dat het vooral gaat om de mentaliteit van waaruit Nederland de komende vier jaar geregeerd gaat worden.

Daar vanuit gaande zie ik het PAK omstreeks 55 zetels krijgen (niet meer maar ook niet veel minder) de CDU krijgt er 55 à 60, de VVD 20 en DS'70 5. CDU + DS'70 is niet voldoende om te regeren. Dat geeft niet, want het ging per slot maar om een intentieverklaring. De confessionelen gaan onderhandelen met de VVD, die liever voor de verkiezingen gekozen was en nu dus eisen gaat stellen. De confessionelen, die de grote progressieve volkspartij toch een beetje zien zitten, zijn bang voor nieuwe golven spijtstemmers en accepteren de VVD niet. Zij vormen een confessioneel minderheidskabinet (vermoedelijk onder Veringa). Dit kabinet zal het minstens twee jaar uithouden en misschien langer. Daarmee zal bewijsmateriaal worden aangedragen voor het andere D'66-stokpaard; afschaffing van het stelsel dat een kabinet persé doet steunen op een meerderheid in het parlement. Het kabinet zal immers moeten regeren met wisselende meerderheden en dat zal blijken te kunnen (vgl de Haagse Post beschouwingen over de programma's van PAK, Vakbeweging en Confessionelen). Het enige punt waarop het minderheidskabinet geen meerderheid zal hebben zijn de zedelijkheidskwesties. Een goed getimes initiatief-ontwerp op dit punt zal dus wellicht nieuwe verkiezingen kunnen forceren.

Ik zie het wel zitten.

**NIET NAKAARTEN OVER DE BESLISSING TOT SAMENWERKING,
MAAR DE MOGELIJKHEID OPENEN DEZE UIT TE BREIDEN!**

door W.S.A.N. Gorter

I Politieke analyse.

Het behoeft ons leden en aanhangers van D'66, niet te verbazen dat wij tenslotte met een explosie-achtige snelheid in een samenwerkingsverband met de PvdA en de PPR zijn terecht gekomen. Dit resultaat heeft er altijd ingezetened....

Een analyse van grondslag en uitgangspunten van beide partijen (korthedshalve wordt verder meestal slechts gesproken van D'66 en PvdA) levert de gevolgtrekking op dat deze partijen op een groot aantal concrete punten tot gelijksoortige politieke wensen moesten komen. Immers de PvdA, als moderner voortzetting van de SDAP, wendt zich tot de factor "arbeid" in het maatschappelijk leven, d.w.z. tot de grote massa kiezers in loondienst. Zij stelt zich daarbij op tegenover de leiders van het bestaande economisch-culturele systeem met hun bevoorrechte afstammelingen en erfgenamen, doch zij wenst dit systeem niet via een revolutie te vervangen door b.v. een communistisch stelsel. Zulks zowel wegens de praktische moeilijkheden een revolutie voor te bereiden en uit te voeren als wegens bepaalde voordelen van het bestaande systeem van "vrij" ondernemerschap met bijbehorende concurrentie. Ook de bezwaren tegen en nadelen van communistische of vergelijkbare systemen wegen in die visie zwaar.

D'66 daarentegen heeft als theoretische grondslag het denkbeeld van een superdemocratisering, zowel in het openbare leven als in het bedrijfs- en beroepsleven. Welnu: een zodanige democratisering leidt evenzeer als bij de PvdA tot behartiging der belangen van de grote massa - die immers de "meeste stemmen" tot haar beschikking heeft en de minste "inspraak".

Ook bij D'66 blijkt, als permanent gevoel, weinig sympathie te heersen voor de leiders van het bestaande economisch-culturele systeem en derzelve problemen van discipline en zelfdiscipline om de zaken in ontwikkeling c.q. draaiende te houden. Beide partijen houden daarbij politiek weinig rekening met een menselijke eigenschap om uit eigen kracht zijn kroost ten minste op het ouderlijk-economisch-culturele peil te willen handhaven, welke eigenschap in alle leiderskringen in alle tijden één van de voornaamste stimulansen was voor het opvoeren van de eigen prestatie en het concentreren van middelen dat daardoor mogelijk werd. Er zullen altijd wel vormen van privileges worden gevonden die het de moeite waard maken de zorgen van het leiderschap op zich te nemen, zodat wij uit vrees voor anarchie ons niet behoeven te verzetten tegen een anti-leidersmentaliteit, gelegen in zekere gelijkheidstendenzen bij PvdA en D'66. De bovenbehandelde feitelijke overeenkomstigheid van concrete politieke wensen die voortvloeien uit ogenschijnlijk nogal verschillende grondslagen, blijkt uit diverse verschijnselen. Men herinnere zich de eerste PAK-pogingen. Men denke aan het gedrag van onze 2e Kamer-fractie waarvan Den Uyl meent dat het voor 90% overeenkomstig dat van de PvdA is. Persoonlijk hadden wij dit percentage slechts op 80 geschat. Voorts heeft ook D'66 - zij het in het persoonlijke vlak - verbinding met de vakbeweging. Sinds het uittreden uit de PvdA van een establishmentgroep als DS'70 (die nota bene begrotingssanering wenst, foei!) is de mogelijkheid van samenwerking tussen beide partijen nog vergroot. Natuurlijk blijven er wezenlijk theoretische verschillen tussen PvdA en D'66. Wij zullen ze hier niet opnoemen. Het zou echter belangwekkend zijn om ze eens niet alleen programmagewijs (d.w.z. ideologisch) op een rijtje te zetten, maar ze ook te verklaren uit verschillen die tussen beide partijen bestaan, b.v. in de aard van elks leiderskader in zijn verhouding tot de aard van de leden en andere kiezers, mede in het licht van de van elkaar verschillende periode waarin de partijen zijn ontstaan. De positie van de leiding in de PvdA lijkt traditioneel gezagsvoller, ook wat betreft de structuur, maar in de praktijk scheelt dat weer niet zo veel met D'66 sinds b.v. de partijdemocratisering zowel formeel als materieel bij ons nogal wat onverwachte grenzen en wonderlijke resultaten blijkt op te leveren en de gesprekken aan de basis tot niets leidden.

II Verkiezingscampagnes

De bovenstaande analyse heeft in de eerste plaats de bedoeling om tot een beter gefundeerd plan voor de verkiezingscampagnes van de drie partijen te komen dan zonder een dergelijke analyse mogelijk zou zijn. Gezien het gevaar dat sinds "onheugelijke tijden" partijen aan de linkerzijde beslissende ideologische verschillen tegen elkaar naar voren brengen die tot verkettering, splitsingen en krachtverlies leiden, lijkt het aanbeveling te verdienen dat in beginsel alle schriftelijk propagandamateriaal gezamenlijk tussen de drie partijen wordt vastgesteld. Elk stuk zou moeten beginnen met een uiteenzetting van de inhoud van het gemeenschappelijke regeerprogramma, daarna, b.v. in drie verticale kolommen naast elkaar, de speciale accenten die ieder der drie partijen nog aan dat programma wil geven en tenslotte de onderwerpen waarvoor elke partij nog eigen van het regeerprogramma afwijkende wensen heeft die voor een kabinetspolitiek tijdens de komende vier jaar dus min of meer in de ijskast zullen moeten en die derhalve, bij deelneming aan een regering, voor politiek op langere termijn zijn bestemd. Bedacht moet worden dat indien de regering op nogal eens wisselende meerderheden mede te vormen door de oppositie, zou moeten steunen er weinig reden bestaat dat die oppositie niet eveneens aan de regering zou deelnemen. Op de verkiezingsbijeenkomsten door de drie partijen afzonderlijk of gemeenschappelijk te beleggen zouden de sprekers van alle drie de partijen - voor zover aanwezig! - een zelfde soort opbouw als bovenbedoeld in hun redevoeringen moeten leggen. Zo mogelijk met onderlinge verdeling der onderwerpen. De verschillende accenten tussen de drie partijen zouden als zoveel mogelijk objectieve alternatieven binnen het algemene kader der samenwerking aan de toehoorders kunnen worden voorgelegd.

III Regeren samen met één of méér confessionele partijen, ook zonder afspraak vóór de verkiezingen.

In de tweede plaats heeft de analyse gegeven onder I de bedoeling een laatste pleidooi in te leiden voor samenwerking met confessionele partijen in een regeringsverband, ook zonder dat daartoe voorafgaand aan de verkiezingen een afspraak is gemaakt. Zoals bekend is heeft de progressieve combinatie wel zulk een afspraak geëist. Wij menen dat met deze onmogelijk te vervullen eis (zie ons betoog daarover in vorige aflevering van Peperbek) de progressieve combinatie geen enkele zwarte piet aan de confessionele partijen heeft toegespeeld en ze evenmin in innerlijke verwarring heeft gebracht. Door het ultimatieve karakter van de eis zullen ze eerder hun confessionele gelederen nog sluiten en de linkervleugels dier partijen zullen door de praktisch-afwijzende houding van onze combinatie zich teleurgesteld zo niet verraden voelen. De overeengekomen oppositie-samenwerking met de PvdA in geval de progressieve concentratie geen kans ziet thans alléén een (regerings)meerderheid in de 2e Kamer te behalen, is niet iets dat voor D'66 als jonge vernieuwingspartij gunstig is.

Van Mierlo heeft de mening geuit dat zulks wél gunstig is voor het geval nl. dat er b.v. na twee jaar moeilijkheden voor een kabinet van confessionelen en VVD zouden ontstaan. Dan kan de progressieve concentratie de macht overnemen, uiteraard met de alsdan losgeweekte confessionelen. Maar dat is van de zijde van de progressieve combinatie bezien net zo goed een samenwerking onstaan na de verkiezingen! Dan kunnen wij beter trachten dat resultaat ook nu maar meteen na de verkiezingen te bereiken! Een confessionele partij kan, vanwege haar tweevleugeligheid, nooit een keuze doen voorafgaand aan de verkiezingen, behalve gedwongen. Welnu, de progressieve combinatie heeft de confessionelen thans inderdaad gedwongen - zij het misschien stilzwijgend - te kiezen..... en wel voor de VVD. Wij hebben de zwarte piet daarmee aan ons zelf toegespeeld omdat we ons zonder noemenswaardig voordeel uitgedrukt hebben en wij hebben aan de confessionelen tegenover hun eigen linker aanhang een alibi verschaft voor haar (gedwongen) keuze van "rechts". Ook al zou de progressieve combinatie na de verkiezingen geen aanvaardbaar regeringsprogramma met de confessionelen kunnen klaarkrijgen, dan zou onze kans daarop voor twee jaar later (de hoop van Van Mierlo) door de voorafgaande mislukking niet kleiner worden. Die kans wordt zelfs niet kleiner door slechts een zeer beperkte oppositiesamenwerking met de PvdA. Meerbedoelde "hoop" behoeft dus in het samenwerkingsprobleem met welke partij ook, geen rol te spelen.

De PvdA overdrijft met haar wrok tegen Schmelzer en de KVP, waaruit bovenbedoelde "eis" hoofdzakelijk is voortgekomen. Ook is de eis geen teken van democratisering, aangezien bij aanvaarding van de eis de kiezer geen enkel alternatief zou hebben gehad. Het is van het grootste belang dat de progressieve combinatie zo spoedig mogelijk in de regering komt. Slechts een linkerregering, liefst op brede grondslag, kan het gezag opbrengen een redelijk en vernieuwend links programma te verwezenlijken en anderzijds de inflatie te beteugelen en een duidelijk standpunt - in tegenstelling tot dat van het kabinet - De Jong - in te nemen ter zake van in wezen onwettige of het economische leven aantastende buiten parlementaire "akties", waaronder "wurgstakingen". Het gaat er dus om de PvdA te overreden alsnog haar meerbesproken eis, dat de confessionelen kleur moeten bekennen vóór de verkiezingen, te laten vallen. Gebleken is dat de D'66-leiding - aan de top - zodanig voortvarende gesprekken met verrassend resultaat vermogt te voeren dat wij haar deze taak gaarne zouden toevertrouwen.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

Wie garandeert me dat Drees Sr de vader is van Drees jr?

Jammer dat de CHU niet meedoet aan de progressieve volkspartij. Het zou zoveel tot de duidelijkheid hebben bijgedragen.

Fiege kan nu wel weer naar het vooronder gaan.

Achter de schermen doe ik als wethouder heel goed werk.

Bent u ook al gepolst?

Neen, maar ik heb mijn polsstokken wel uitgestoken.

Waarom toch altijd dat gezanik om duidelijkheid. Als je naar een detectivefilm kijkt, wil je het lijk toch ook niet van zo dichtbij zien dat je het kan zien ademen.

Je hoort zo weinig van Schmelzer. Hij is zeker bezig zijn pennemesje te slijpen.

Toen Den Uijl met krachtige tred het podium betrad en met één blik het veld overzag, kreeg ik tranen in mijn ogen van ontroering.

De plechtige uitvaart van het dualisme zal plaats vinden op woensdag 28 april. De overledene ligt opgebaard in de Derde Kamer. Geen bezoek. Geen woorden.

Ik behoor tot de contraminenten in D'66

D'66 is nu wel ongeveer de enige partij, waarvan de Kamerfractie niet zijn nevenfuncties heeft gepubliceerd.

Onder de kandidaten voor de Eerste Kamer zijn veel bekende en veel goede, maar de goede ken ik niet en de bekende zijn niet goed.

Zijn uitspraken aan de basis eigenlijk nog wel toegestaan?

Zoet heeft het congres van 27 februari 1971 gedaan waarvoor het was opgetrommeld: het bestuursakkoord met de PvdA ritueel bezegelen. Een andere functie had het niet. Van echte besluitvorming op grond van zinnige argumenten, naast elkaar gezet in een neutrale sfeer, was geen sprake. Nog niet eerder heeft D'66 een congres gekend dat de facto zo vergaand gemanipuleerd was als dat van februari 1971. Bestuur en fractie hadden vóór het congres bij voortduring een grote informatievoorsprong op de leden. Zij die zich onbehaaglijk gingen voelen over wat van de plannen naar buiten kwam liepen steeds achter en waren niet georganiseerd, maar waren wel gedwongen al weken voor het congres hun bezwaarschriften in te dienen, wilde rondzending naar alle leden nog mogelijk zijn. Het gevolg was dat de oppositie zich tenslotte manifesteerde met enkele slecht gecoördineerde moties, die niet allemaal optimaal geredigeerd waren en waarbij met de laatste ontwikkelingen geen rekening kon worden gehouden. Voor een verantwoorde meningsvorming bijzonder hinderlijk was dat de tekst van het ontwerpakkoord zelf pas twee dagen voor het congres bij de leden arriveerde. Vergelijking met het beleidsplan was zelfs toen nog niet mogelijk, omdat het beleidsplanboekje pas op het congres verkrijgbaar was. Zo kon het gebeuren dat veront-rusten werden gesust met de fiere mededeling dat het akkoord praktisch overgeschreven was van ons beleidsplan, wat achteraf bepaald niet juist bleek. (Overigens geloof ik dat dit sprookje wel te goeder trouw werd verteld; de indruk bestaat namelijk dat de beleidsplanpunten, die de onderhandelaars hadden laten vallen, verminken of op de lange baan schuiven - bevolkingspolitiek, herstructurering gezinssubsidies, afschaffing verschil belastingheffing op gehuwden zonder kinderen en vrijgezellen, woningbeleid, pensioen-spaarloonplan - door henzelf toch niet zo belangrijk werden gevonden).

De allerbelangrijkste "manipulatiefactor" was echter dat een situatie was geschapen waarin afstemmen van het akkoord door het congres zo'n afgang voor D'66 en voor Van Mierlo persoonlijk zou hebben betekend, dat deze move psychologisch haast onmogelijk was geworden. De opposanten waren dus in feite "verdrongen voor ze water hadden gezien".

Omdat het congres toch een formaliteit was hoef ik verder niet lang stil te staan bij het feit dat de (schijn)discussies één grote onverteerbare gehaktbal vormden. Systematisch doornemen van de akkoordtekst werd niet nodig gevonden.

Bezegeld werd de zaak met de komedie van het laten opdraven van Den Uyl, let wel: vóór de stemmingen. Dat kunstje hadden we mooi afgekeken van het PvdA-congres, waar ook een paar geestenbezweerders van buiten werden aangetrokken om een boot af te houden. Den Uyl's net iets te vriendelijke woorden ("De PvdA heeft in D'66 een wegwijzer naar vernieuwing leren zien") gaven het congres een alibi om zich, na het urenlang aanhoren van talloze sprekers die meestal geen enkel nieuw gezichtspunt aanbrachten, heerlijk te laten gaan in een euforie van eensgezindheid vóór Van Mierlo, vóór Den Uyl, vóór het akkoord.

Dit evenement heeft volstrekt duidelijk gemaakt dat, als het er op aan komt, met massacongressen geen zindelijke politieke besluitvorming mogelijk is.

x x x

Met dit nogal bittere verhaal heb ik niet willen betogen dat de door dit congres bezegelde besluiten op zich onjuist zouden zijn. Ook langs gebrekkige wegen kunnen nog wel goede dingen tot stand komen. Hoewel ikzelf nog steeds geen voorstander van het akkoord ben kan ik me troosten met de gedachte dat het gelijk hier echt niet zo geheid aan één kant lag. Zowel vóór als tegen het akkoord waren - naast een hoop speculatieve onzin, zoals de verwachtingen omtrent het elektorale effect - zinnige argumenten aan te voeren. En zowel met als zonder akkoord kan D'66 zowel de mist ingaan als een groot succes behalen. Wat het wordt hangt in beide gevallen in hoge mate af van de follow-up. Daarom wat mij betreft verder geen herkauwen van de bezwaren tegen het akkoord, maar een poging om licht te gaan zien in de kwestie: wat nu.

Als we afzien van het schijnargument: "goed, want iets heel nieuws", was - en is - het argument vóór het akkoord in deze vorm, dus met de absolute voorwaarde dat na de verkiezingen niet zal worden deelgenomen aan een kabinet dat zich niet reeds voor de verkiezingen heeft gepresenteerd, dat de confessionelen worden gedwongen vóór de verkiezingen in feite voor de VVD te kiezen, Daardoor zou de aspirant-confessionele kiezer weten waar hij met de confessionele partijen qua kabinetsbeleid aan toe is. En de niet-VVD-gezinden zouden een goede reden hebben om op één der akkoord-partijen te stemmen. Misschien zouden de confessionele vakbonden zelfs voor het eerst in hun bestaan een stemadvies aan hun leden uitbrengen en wel ten gunste van PvdA, D'66 en PPR. Dit zou de ontploffing van de confessionele partijen kunnen gaan betekenen.

Er is echter één manier waarop dit schone plan grandioos de mist in kan gaan, n.l. wanneer de confessionele partijen bereid zouden blijken het voorwaardenpakket van de akkoordpartijen met huid en haar te slikken, zodat er niets anders zou opzitten dan met een "grosse Koalition" de verkiezingen in te gaan. Voor voldoende polarisatie zouden de conservatieve confessionele kiezers dan allemaal op de VVD moeten stemmen, wat ze niet zullen doen, omdat juist die conservatieven nog het sterkst in door het geloof bepaalde zuilen denken. De gewenste scheiding der geesten zal dus niet komen en de kiezer zal gerust thuis kunnen blijven, want dit monsterverbond mag 35 zetels verliezen. Dit schrikbeeld moet natuurlijk tot elke prijs worden vermeden. De akkoordpartijen moeten dus tot op het kinderachtige af op hun stuk blijven staan. Een weinig verheffend schouwspel: onderhandelingen, waarbij geen der partners de overeenstemming wenst, maar waarbij beiden moeten doen alsof. De akkoordpartijen omdat ze aan de kiezers moeten demonstreren dat ze niet in feite de kans op een progressief bewind willen opofferen ten gunste van de kans de confessionele partijen elektoraal een grote klap toe te brengen; de confessionele partijen om hun "links-ofiele" kiezers te laten zien hoe progressief ze wel zouden willen zijn. Beide onderhandelingspartners zullen zich in alle mogelijke bochten wringen om niet als schuldige voor het afspringen van de onderhandelingen te worden aangewezen. (Tussen haakjes: het is wel duidelijk dat de handen van D'66 dank zij dit akkoord druk bezig zijn hun vuilachterstand in ijltempo in te halen!). Nu het zonder meer duidelijk is dat die grote coalitie er niet komt en dat de akkoordpartijen wegens het verbod tot onderhandelen na de verkiezingen niet in een kabinet zullen komen - 32 zetels winst is wat optimistisch - blijft de vraag: hoe kunnen we duidelijk maken dat we zelf in velerlei opzicht verder willen dan het akkoord met PvdA en PPR aangeeft, dat we nog altijd een "wegwijzer voor vernieuwing" zijn? Ik hoop dat onze publiciteitsmensen erin zullen slagen toch onze extra's naast de akkoordpunten naar voren te brengen, zonder het akkoord zelf ongeloofwaardig te maken.

CONGRES II

door A.C.A. Dake

Het congres heeft gesproken en de zeer nabije toekomst zal nu moeten leren wat de gevolgen ervan zullen zijn. Een oordeel daarover nu reeds is een ongewisse zaak. Hoe goed de verkiezingen voor de combinatie PvdA - D'66 - PPR ook zullen uitvallen, een parlementaire meerderheid - winst van 32 zetels vergeleken bij nu - moet uitgesloten worden geacht. Het is zelfs de vraag of de door Den Uijl geformuleerde negatieve doelstelling - geen meerderheid voor de huidige vier regeringspartijen gezamenlijk - bereikbaar is. Dit hangt immers niet in de eerste plaats af van de aantrekkingskracht van de combinatie aan de linkerkant, maar van de erosie van de confessionele partijen. (De VVD zal zijn winst aan DS'70 verliezen, maar mag toch wel tenminste rekenen op het behoud van het huidige aantal zetels; een veronderstelling trouwens die Geertsema in de besloten kring aanhangt). De drie grote confessionele partijen zouden met elkaar 98 zetels moeten verliezen - aan wie doet dan niet ter zake -, om niet met de liberalen opnieuw een kabinet te kunnen vormen. Hier blijft voorzichtigheid geboden maar gezien ons traditionele stemgedrag en het herstel dat de KVP de afgelopen twee jaar heeft doorgemaakt, is hier niet veel plaats voor optimisme. (Wat zou er trouwens gebeuren als DS'70 zich dan niet als vijfde regeringspartij laat inhuren? Nieuwe verkiezingen zouden dan het enige alternatief zijn, maar een paar extra-partijcongressen zijn, hoewel inconsequent, niet ondenkbaar). Het regeer-accoord met de PvdA en de PPR betekent dus voor D'66 nagenoeg zeker voortzetting van de rol van oppositiepartij die zich ondertussen voorbereidt om "door te stoten" zoals van Mierlo het afschilderde. Merkwaardig was in dit opzicht dat het Congres te Amsterdam zich als een middeleeuws concilie met de bekende engelen-op-een-speldekop bezig hield met de vraag of je na de verkiezingen nu wel of niet met het regeeraccoord moest werken; die gebondenheid -dan lijkt mij zo is nu eenmaal de prijs voor het accoord -nu. Nog merkwaardiger was het dat daarentegen de electorale gevolgen van het accoord (...), behalve in negatieve zin - Zeevalking - nauwelijks aan de orde werden gesteld, terwijl toch juist "electorale bedreiging" het doorslaggevende argument indertijd was om politieke partij, en niet reformbeweging te worden. Tegenover de PvdA is die bedreiging er al helemaal niet meer, hoewel het best mogelijk is dat in de verkiezingscampagne zal worden getwist wie van beide partijen nu de meeste inbreng heeft gehad in het gezamenlijke programma. En het zal erg moeilijk worden om de aarzelende kiezers, links en rechts van het centrum, er van te doordringen te moeten gaan stemmen op een partij die in de ogen van de meeste hunner zich heeft gelieerd met een door nieuw-links overgenomen PvdA en een eigenlijk al verdwenen PPR. Om nog maar helemaal te zwijgen van de niet-stemmers van het vorige jaar die wel even op de blijde tonen van het als regeer-

accord vermomde beleidsplan hun huizen uit zouden rennen. Het is wel duidelijk dat de onderhandelingsdelegatie, en dan met name van Mierlo die de zaak - bijna eigenhandig zou je zeggen - heeft doorgezet, zich óf niet heeft laten leiden door electorale overwegingen, of de consequenties werkelijk gunstiger heeft beoordeeld dan hier in - toegegeven sombere tinten - wordt gedaan. In ieder geval heeft een belangrijke rol gespeeld bij dit alles de vermoeidheid - vooral bij de fractie die zich vier jaar lang heeft uitgesloofd - en de weerzin "het nu weer vier jaar lang alleen te moeten doen". Wat dat betreft zou onmiddellijk een standbeeld moeten worden opgericht voor ongeling - om de meest sympathieke eenling in het parlement maar te nemen. Die moeheid zal ook wel de reden zijn geweest dat - hoewel een belangrijk deel van de fractie ernstige twijfel had - en heeft - aan de juistheid van de ingeslagen koers, - daarvan tijdens de debatten niets of bijna niets is gebleken. De verhoudingen zouden dan ongetwijfeld juister zijn komen te liggen dan de 90-10% die nu als een soort slotapothose uit de bus rolde. En dat zou het de partij in een later stadium makkelijker hebben gemaakt de genomen beslissingen te herzien. Die weg terug zal er zo te zien niet meer zijn. Het is verleidelijk nog wat verder in de toekomst te kijken. Niemand zal de volgende coalitie benijden in de komende twee, drie jaar regeringsverantwoordelijkheid te moeten dragen. In het sociaal-economische vlak zullen er harde noten gekraakt worden, waarbij alle partijen zich ongelukkig zullen voelen. Voor verkeerde prioriteiten zal teveel uitgegeven worden, met als gevolg voortschrijdende inflatie die de afgedwongen of toegestane nominale inkomensverbeteringen weer ondermijnt. De dan noodzakelijk geachte belastingverhogingen en/of bezuinigingen op de overheidsuitgaven maken een "omgekeerde" nacht van Schmelzer waarschijnlijk, ditmaal dan met de VVD als slachtoffer. Zou het niet beter zijn geweest dat D'66 pas bij die gelegenheid - natuurlijk dan niet zonder tussentijdse verkiezingen zich als partij op het spel had gezet?

Schmelzer is een week naar Canada en wat gebeurt er?
De KVP zoekt aansluiting bij de progressieve partijen.

pep

Dat laatste Congres leek wel een PvdA-Congres vóór Nieuw-Links.

pep

De legalisatie van abortus is een breekpunt in het overleg van de CDU met de PDU. Als alle progressieve vrouwen er nou eens voor zouden zorgen niet ongewenst zwanger te raken, zouden ze de confessionelen aardig voor het blok kunnen zetten.

pep

Dit is nog maar het begin

pep

Wat een genoegdoening! De congresvoorzitter ontnemt Rood het woord.

pep

Japie: Peperbek-redacteur Bark heeft Profumo natuurlijk beroepshalve gelezen,

pep

Geachte kiezer, wat vindt u van deze: PvdA-D'66-PPR.
Hoogachtend, Talleyrand, Ginneken.

pep

Volgens HP's Brugsma is D'66 nu zijn (haar?) maagdelijkheid kwijt. Een week eerder schreef HP dat D'66-zuigeling de 25 jarige PvdA verkracht had. Deze beeldspraken worden nu toch wel een beetje moeilijk. Je moet bij de NVSH geweest zijn om het te kunnen begrijpen.

pep

D'66: biologisch-dynamische kleuter

pep

Kiezer: als ik het goed begrijp, begrijp ik er niets meer van

pep

Kwaadaardige geruchten willen dat de jonge heer Wiegel de grondwetsvoorstellen tot verlaging van het passieve kiesrecht opzettelijk in de vernieling heeft geholpen om zijn record van jongste tweedekamerlid te handhaven.

pep

Nu ik hoofdbestuurder ben, begin ik toch wel te begrijpen dat er een aantal zaken zijn die beter geheim kunnen blijven.

pep

Van Mierlo over de Eerste Kamerverkiezingen tot het HB;
'Niet de Staten, maar gij, gij, gij...'

pep

DE OMGETURNDE MAAGD RAMT RECHT VOOR Z'N RAAP!

door H. van der Molen

De blanke maagd ontwaakte uit haar diepe slaap, pleegde daarop een complete strip-tease en inspecteerde vervolgens haar bevallige lichaam voor de spiegel. O wee, wat schrik, ontwaarde zij daar niet een rimpeltje in de eens zo gave buik? Zij herstelde zich vrijwel onmiddellijk, mompelend: "dat mag em de bnik niet rimpelen". Als de donder tooide zij zich in haar mooiste groene jurk, en bedacht dat een snelle verloving haar huwelijkskansen nog veilig zou kunnen stellen. Lonkend naar een verkindste grijsaard, wiens sterven zij eens zo vurig gewenst had, verkondigde ze een ieder die het horen wilde, "dat ze er weer helemaal was, en dat ze zich zo fris voelde als vier jaar tevoren".

Helemaal waar was dat natuurlijk niet; daar was ten eerste die rimpel die haar onrust baarde en anderzijds was zij zich terdege bewust de laatste tijd wat minder te zijn opgevallen doordat haar rivalen zich net zo opmaakten als zij, om maar zoveel mogelijk op haar te zullen gelijken.

Voor de oude man echter, had ze niets aan begeerlijkheid ingeboet. Opgesmuikt met een groene das over het bloedrode overhemd haastte hij zich in haar richting om haar gelonk te beantwoorden met een innige omhelzing. Hij was er van overtuigd dat deze verrukkelijke jonge maagd hem zijn jeugdige vitaliteit zou kunnen teruggeven. Nu waren er lieden, die het goed met de maagd meenden, en bij de aankondiging van haar verloving waarschuwend hun stem verhieven. Sommigen ontrieden haar de verloving of bepleitten een onthoudingsperiode waarin ze zekerheid zou kunnen verkrijgen omtrent de bruidschat en 's mans potentie, want zij vreesden een huwelijksleven vol armoede en spanningen die tot een catastrofe zouden leiden. Anderen drukten haar op het hart toch vooral voorbehoedsmiddelen te gebruiken, en ook waren er die wezen op de voordelen van huwelijksvoorwaarden. De jonge maagd was toen echter al door het dolle heen, en zonder ook maar naar de goedbedoelde raadgevingen te luisteren drukte zij zich aan de rochelende borst van haar verloofde.

Beste lezer, het sprookje is nog niet uit. Zou het een happy end krijgen? Amor omnia vincit. Een mooi einde zou zijn: Ze leefden nog veel, en kregen lange kinderen. Ze vormden één grote, harmonieuze progressieve volksfamilie.

Maar wie bv. de Graafschapsbode van 3 maart las, is helaas geneigd een andere afloop te voorspellen. Dit blad onthult dat de Didamse D'66-afdeling in een vergadering na het congres gehouden, in meerderheid heeft verklaard geen voorstander te zijn van een samenwerking met PvdA en PPR. Dit geeft steun aan het vermoeden (denk aan de enquête Zeevalking!) dat de op het congres aanwezige elite in stemgedrag sterk af zal wijken van de grotere (passievere) achterban, die straks, op 28 april, het laatste en beslissende woord heeft. Die achterban is (nog) niet omgeturnd; die is niet onder de invloed geweest van de "hand-in-hand-kameraden-sfeer", waarvoor van Mierlo's binnenkomertje direct al goed was:

"Mijn naam is Talleyrand, en ik kom uit Gimneken". Dát zei Hans. Dat was "recht voor z'n raap" om met Bram van de commune te spreken.

Wie toen nog niet was omgeturnd doorzag wellicht de dubbele bodem van dit grapje: enerzijds, een gevat reageren op een Volkskrant-artikel, maar óók..... een duidelijke demonstratie van minachting voor de D'66-ers, die vóór de grote meester het woord hadden gevoerd. En dat is toch wel uiterst bedenkelijk voor de leider van een partij, die de inspraak van onder af, als hoog goed in haar vaandel heeft geschreven.

Voorstanders van het stembusaccord konden zich evénuwel alles permitteren. Wie nu nog dacht aan controverses tussen monisme en dualisme, hoorde op dit congres niet langer thuis. De manier waarop den Uyl ten tonele werd gevoerd, kon een observerend psycholoog voldoende materiaal verschaffen voor een proefschrift over: de interacties binnen een intellectualistische groep onder invloed van een massapsychologisch opgeroepen gelijkgerichtheid. Het zorgelijke gezicht van Anneke Goudsmit, die zich verbijsterd op de stéel vóór mij liet neerploffen om te trachten bij Wessel haar emoties te rationaliseren, stemde mij nog even hoopvol: ze waren niet allemaal gek geworden.

In de gang kwam ik Schuyer tegen. Ik stelde hem voor mede-ondertekenaar te zijn van een motie die het congres zou vragen óók door Willem Duys het woord te laten voeren. Hij lachte er niet om; zei dat hij er de pest in had. Ook hij was om te turnen. Nù, een week later, lijkt dat misschien toch jammer. Want nu is het wel te hopen dat van Mierlo het toch bij het juiste eind heeft gehad. Ik heb een tientje naar het verkiezingsfonds overgemaakt. Nou het congres niet naar mij heeft willen luisteren, zullen ze het geld daar extra nodig hebben om het nieuwe nummer van Hans naar de top van de politieke hitparade te pluggen. En verdómd, als je het nieuwe nummer maar vaak genoeg hoort, ga je 't tenslotte misschien nog leuk vinden ook. Ik begin het al te neuriën, nog even, en ik zing het uit volle borst. Een verrukkelijk visioen: een koortje dualistische socialisten met Schuyer als dirigent die zingen na "Morgenrood" vandaag "Nog groen".

Mijn naam is Han van der Molen, en ik kom uit Doesburg.

D'66 - PARLEMENT GEVRAAGD (discussiestuk)

In het afgelopen jaar hebben zich een aantal zaken voorgedaan waaruit duidelijk bleek dat het voor het Hoofdbestuur in de huidige structuur van D'66 niet altijd zo gemakkelijk is om voldoende ruggespraak met de partij te houden en toch snel tot besluiten te komen. De al dan niet open deelneming via de afdelingen is een langdurig proces, waarvoor niet altijd genoeg tijd beschikbaar is en dat ook maar een beperkt aantal keren per jaar in gang gezet kan worden. Afdelingsvergaderingen kan men nu eenmaal niet al de dikwijls uitschrijven en er zijn ook veel belangrijke plaatselijke kwesties te bespreken. Congressen kunnen al evenmin onbeperkt worden gehouden en vergen bovendien een vrij lange voorbereiding. De ervaring heeft inmiddels geleerd dat het aantal te behandelen onderwerpen per congres aan een maximum is gebonden.

Tot op zekere hoogte kan hiermee de wrevel van sommige D'66 leden worden verklaard. over de gang van zaken rondom het plan om gesprekken te organiseren tussen KVP en PvdA. Ook het besluit om met PvdA en PPR een initiatief-voorstel tot grondwetswijziging in te dienen dat maar zeer gedeeltelijk overeenstemde met het partijprogramma, werd genomen zonder dat anderen dan het Hoofdbestuur en de Staatsrechtcommissie er in gekend waren, of hadden kunnen worden.

Er is een duidelijke behoefte aan een snelle en doeltreffende methode om de partij te betrekken bij belangrijke actuele zaken waarmee de Kamerfractie of het Hoofdbestuur geconfronteerd worden. Het continue enquête systeem van D'emocraat schijnt niet erg geschikt omdat het lang niet zeker is dat de inzenders voldoende representatief zijn en ook omdat D'emocraat met nogal grote tussenpozen verschijnt. Het middel is verder niet te gebruiken voor ingewikkelder vragen, waarop meer antwoorden mogelijk zijn dan ja, nee, géén mening. Het grootste nadeel is tenslotte dat er geen overleg bij mogelijk is. Het zgn. sample is een veel aantrekkelijker oplossing, maar is erg kostbaar doordat de reis- en verblijfkosten van de door loting aangewezen deelnemers moet worden vergoed. Bovendien zijn de ervaringen die tot nog toe zijn opgedaan met de opkomst niet erg bemoedigend. Het is dus de vraag of het mogelijk zal zijn regelmatig sample-bijeenkomsten te houden, hoe gewenst dat ook is.

De Staatsrechtcommissie bepleit daarom de instelling van een D'66 parlement, een vertegenwoordigende vergadering, waarmee Hoofdbestuur en Fractie belangrijke zaken, waarvoor geen tijd is om ze op een congres te behandelen, kunnen overleggen. Dit parlement zou ook het Hoofdbestuur en de Fractie om alle gewenste inlichtingen moeten kunnen vragen en controle op de taakuitoefening van het Hoofdbestuur kunnen uitoefenen. Daarom zou het gezelschap niet alleen op verzoek van het Hoofdbestuur of de Kamerfractie, maar ook op eigen initiatief bijeen moeten kunnen komen. Vanzelfsprekend zou een D'66 parlement zijn eigen voorzitter kiezen. Deze zou alle agenda's, convocaties en verslagen van H.B. (en D.B.) vergaderingen moeten ontvangen om zo goed mogelijk te weten wat er allemaal aan de orde is dat wellicht voor een behandeling in het D'66 parlement in aanmerking komt. Er wordt gedacht aan \pm 50 leden voor 2 jaar te kiezen door de D'66 leden volgens hetzelfde systeem dat in

het partijprogramma voor de 2e kamer wordt aangeprezen. Dat heeft dan nog het neven-
voordeel dat enige ervaring met zo'n stelsel wordt opgedaan.

Nadrukkelijk wordt gesteld dat het niet de bedoeling is om enigerlei bevoegdheid
aan het congres (de A.L.V.) te ontnemen. De hoofdtaak van het D'66 parlement zou
zijn om een - voorlopig - D'66 standpunt te formuleren over spoedeisende kwesties
waarvoor dat noodzakelijk is. Daarnaast zou het parlement wanneer het daar aan-
leiding toe ziet het Hoofdbestuur om rekening en verantwoording kunnen vragen over
het gevoerd beleid, maar zonder de bevoegdheid om het Hoofdbestuur opdrachten te
geven.

Niet iedereen zal zich verheugen over een dergelijke stap naar een meer indirecte
vorm van democratie, die de instelling van een vertegenwoordigend lichaam nu een-
maal is. Het voorgestelde parlement zou echter niet in de plaats komen van de di-
rectere vormen als congres en raadpleging via de afdelingen. Het is alleen bedoeld
als aanvulling daar, waar nu leemten bestaan. De opsteller ziet graag uw reactie
tegenmoet:

F. Plate
Kinkelenburg 8
Ugchelen (Apeldoorn)
tel. (05760) 34898

GEHEIME OPENING

Op grond van inlichtingen die een geheim - doorgaans goed geïnformeerd - correspon-
dent ons verstrekte, zijn wij in **staat opening** van zaken te geven over het nieuwe
Progressieve Kabinet. Van Mierlo

en uitspraak dus niet nodig.

De portefeuillevverdeling zal er als volgt uitzien:

Buitenlandse Zaken	- Baer
Justitie	- Anneke Goudsmit - Van Beekhuizen (staatssecretaris)
Financiën	- Den Uyl
Defensie	- V.d. Louw
Ontwikkelingshulp	- Brugsma
CRM	- Aad Nuis
Binnenlandse Zaken	- Gruyters
Economische Zaken	- Nagtegaal
Volksgezondheid en milieu-afbraak	- Beekmans
Volkshuisvesting	- Van Lookeren Campagne
Landbouw en Visserij	- De Goede

Ook genoemd worden Henry Faas, Wouter Woltz, en maar por leuil-
les en/of functies zijn nog bepaald en ook de overige posten zijn nog niet door
Van Mierlo aangewezen. Naar verluidt zoekt hij naarstig verder in de in- en inner
crowd. Aldus onze zegsman.

(door censuur 16 woorden weggevallen)

EERSTGEBOORTERECHT VERKOCHT VOOR EEN SCHOTEL LINZEN?

door L.A. van Montfoort

Deze titel (maar dan zonder vraagteken) kan gelden als samenvatting van commentaren
op het februaricongres in twee landelijke ochtendbladen te weten de Telegraaf en het
Algemeen Dagblad. Dat dit twee rechtse kranten zijn zoals een VARA commentator op-
merkte lijkt me niet van belang. Er worden in deze commentaren zinnige dingen op-
gemerkt, die ook een groot deel, groter dan de uitslag van de stemming op het con-
gres zou doen vermoeden, van de leden van de partij door het hoofd spelen. De man
van de VARA heeft er dan ook helemaal niets van begrepen, toen hij zei dat de mensen

van het eerste uur waarover in het AD-commentaar wordt gesproken, wel mensen zouden zijn die liever met de VVD zouden willen samenwerken. Het eerstgeboorterecht, waarop wordt gedoeld is het doel van D'66, de hergroepering van de partijpolitieke verhoudingen, het samenbrengen van vooruitstrevenden ongeacht hun ideologie in een vooruitstrevende volkspartij door middel van een doorbreking van het bestel van op basis van ideologie georganiseerde partijen. De schotel linzen is het gezamenlijk programma, waarin zoveel van het D'66 beleidsplan is ondergebracht. Ter verkrijging van de schotel linzen zou D'66 nu zijn doel hebben opgegeven en een gewoon partijtje zijn geworden. Vast staat dat er partijleden zijn die het doel van doorbreking van de partijpolitieke verhoudingen als een last zien en het bereiken van programmatische overeenstemming op korte termijn als veel belangrijker. Ik deel die mening niet. Nog steeds geldt dat D'66 zijn handelen op korte termijn, derhalve ook het aangaan van stembusakkoorden, ondergeschikt moet laten zijn aan het doel van partijvernieuwing. Met die mening bevind ik mij dan in het gezelschap van opposanten als Brand, Fiege, Schuyer, v.d. Burg en de echtparen van der Kaaden en Wessel. Ik noem Zeevalking niet in dit rijtje. Zijn motieven lijken mij niet representatief (en nauwelijks edel), waar hij zijn tegenstand uitsluitend schijnt te baseren op electorale verwachtingen. De kiezer heeft altijd gelijk, natuurlijk. Maar als het zo wordt dat partijen hun handelen uitsluitend gaan afstemmen op electorale verwachtingen, verliezen zij hun bestaansrecht. Het halen van zeteltjes is namelijk, behalve voor een kleine groep, geen te rechtvaardigen doel van een politieke partij.

Welnu, is het doel opgegeven? Uitdrukkelijk is steeds weer op het Congres gezegd dat het uiteindelijke doel van de samenwerking is het tot standkomen van een progressieve volkspartij, waarin vooruitstrevenden ongeacht hun ideologie. Het doel is dus hetzelfde gebleven, alleen het middel is gewijzigd. Het was een excentrische opstelling, gemakshalve breekijzer te noemen, het wordt engagement, het daadwerkelijk beginnen met de tot die volkspartij leidende ontwikkeling, zonder verdere ont-ploffingen af te wachten. Want één op basis van ideologie georganiseerde partij is al ontploft en die partij is die van de Arbeid. De conservatieve socialistische hebben deze partij verlaten voor DS'70. Men kan deze partij het predikaat socialistisch niet ontzeggen, behalve als men uitgaat van de onjuiste theorie dat iedere socialist vooruitstrevend is en iedere liberaal conservatief. Tegen die theorie heeft D'66 zich altijd gericht; tegen die theorie moet D'66 zich blijven richten. Uiterst belangrijk is het juist dit aspect in gesprekken aan de basis te laten doorklinken. D'66 heeft niet gekozen voor het socialisme; D'66 heeft gekozen voor vooruitstrevenden, die toevallig socialisten zijn. Het voornaamste bezwaar van de tegenstanders is de angst dat het anders uit zal pakken, dat vooruitstrevenden uit confessionele en liberale hoek niet de weg naar de progressieve volkspartij zullen vinden, omdat het samenwerkingsverband toch een socialistisch stempel zal dragen. Die angst is te begrijpen en volkomen reëel. We kunnen alleen maar hopen dat we sterk genoeg zullen kunnen zijn om dat te voorkomen, om er voor te zorgen dat de nieuwe scheidslijnen in de partijpolitiek zodanig in fasen zullen worden opgebouwd dat progressieve confessionelen en liberalen zich kunnen aansluiten. En overigens, als we te zwak zijn om het door ons beoogde doel van het samenwerkingsverband vast te houden, volgt daar dan niet met ijzeren logica uit dat we dan zeker te zwak zijn om een breekijzerfunctie te vervullen? Het zelfvertrouwen schijnt hier en daar toch wel erg gering te zijn; de overschatting van de kracht van nieuw-links omgekeerd evenredig. Maar hoe dan ook, sommigen achten kennelijk het nieuwe middel onduidelijk. Ik heb voldoende vertrouwen in hen om te stellen dat zij zich tot het uiterste zullen inspannen om hun eigen ongelijk te bewijzen. Want het zal veel inspanning kosten om de poort wijd open te houden voor vooruitstrevende liberalen en confessionelen. Hopelijk bewijzen deze kiezers op 28 april dat zij wel rijp zijn voor de beoogde hergroepering. Maar als dat niet helemaal mocht lukken, zou het dwaasheid zijn het pasopgerichte gebouw weer in te laten storten door niet in de oppositie verder samen te werken. Tegenover de kiezers die dan wel de deurknop hebben vastgepakt zou dat wel eens de laatste klap kunnen zijn die zij nog kunnen verdragen. En niemand wil toe naar ontmoediging van juist diegenen die met ons willen werken aan een hergroepering. Door deze groepen hun aanknopingspunt te ontnemen zou D'66 meer onduidelijkheid in de Nederlandse politiek veroorzaken dan vijftig jaar oude partijen, die nog steeds niet weten wat ze willen. Slechts een radicale afwijzing door de kiezer zou tot een andere conclusie kunnen leiden. Die conclusie zou dan opheffing moeten zijn, niet alleen weer doorgaan. Want als de partij bestaat, zijn we wel heel erg ver van het uitgangspunt gekomen.

BUITENLAND EN DEFENSIE

(Een vergelijking tussen KVP-CHU-AR en D'66-PvdA-PPR)

door K.P. Bloema

Wij zijn in deze tijd gekomen aan de periode der grote coalities. Wie nu de programma's van deze coalities beziet op het gebied van het buitenlands beleid en de defensie, krijgt echter wel een vrij slap aftreksel te zien van hetgeen in de afzonderlijke programma's van de samenstellende partijen is vermeld. De samenwerking schijnt nivellerend te werken. Maar ook is er sprake van een zekere matiging. Zo is in het D'66-PvdA-PPR programma b.v. de kwestie van de erkenning van de DDR: nu direct, of: later-na-overleg-met-Brandt, in een keurige formulering omzeild. Wij zullen in deze korte beschouwing twee aspecten aantippen uit de Noord-Zuid verhouding (ontwikkelingshulp) en de Oost-West verhouding (defensie).

Ontwikkelingshulp

Voor wat betreft de ontwikkelingshulp biedt het KVP-CHU-AR programma het volgende schouwspel: in de twee zinsneden die hieraan zijn gewijd, staat vermeld dat dit dient te gebeuren "door handels-politieke maatregelen" (het systeem van gunstige invoerrechten voor producten uit de ontwikkelingslanden in de EEG). Verder wordt gesproken over "toenemende inschakeling van particuliere activiteiten zoals die van missie en zending" (hetgeen een benadering is, die zeker niet in alle gevallen opgeld doet).

In het D'66-PvdA-PPR programma herkennen we duidelijk een aantal zinsneden uit ons beleidsplan. Het komt neer op onvoorwaardelijke steun aan de voorstellen van de commissie Tinbergen, en stijging van de hulp tot 1,5%. T.a.v. de ontwikkelingshulp is een matigende invloed van D'66 uitgegaan. De PvdA streefde naar een percentage van 2%, terwijl bij D'66 in haar zeer uitgebreide programma voor de ontwikkelingshulp meer de aandacht is gevestigd op een goede organisatorische opzet van deze hulp, teneinde deze dan later met vrucht te kunnen uitbouwen. De PvdA zegt a.h.w.: hier heb je veel geld, stop het maar in de ontwikkelingslanden. D'66 zegt: maak eerst een goed systeem met een effectief controle-orgaan; een beperkte opzet is beter dan een te grote opzet die niet doelmatig is.

Defensie

Op defensie-gebied zien we min of meer eenzelfde beeld, maar dan omgekeerd. De PvdA noemt in haar brochure "Doelmatig defensiebeleid" een na te streven percentage van 3% voor defensie. D'66 streeft naar een vermindering tot 3,4% in 1975. Dus ook hier wel een verlaging, maar toch wat gematigder, hetgeen een grotere kans op uitvoerbaarheid inhoudt. Overigens zijn op het gebied van de defensie de inzichten van PvdA en D'66 zeer dicht bij elkaar gelegen en zullen er zich onderling weinig moeilijkheden voordoen t.a.v. een eventueel gezamenlijk uit te voeren beleid, dat o.a. neerkomt op inkrimping van de landmacht. Anderzijds kan deze inkrimping weer niet al te rigoreus zijn, omdat er wordt gesproken over een "evenwichtige vermindering van de strijdkrachten tussen NAVO en Warschau Pakt". Dit zou echter wel kunnen betekenen dat - naast het door voeren van een grotere doelmatigheid door een z.g. "horizontale structuur" - het accent in Nederland zou kunnen gaan liggen op b.v. onze luchtmachtbijdrage.

De KVP-CHU-AR stellen dat Nederland behoort te voldoen aan de vrijwillig aanvaarde NAVO verplichtingen. Dit betekent dat de huidige defensie-inspanningen moeten worden gehandhaafd. Dit brengt logischerwijze een verhoging van het defensiebudget mee. Toch is het vreugend dat de Christelijke partijen de veranderingen in het denken over veiligheidsvraagstukken gedurende de laatste 2 jaren, niet geheel en al langs zich heen heeft laten gaan. Men spreekt niet meer over 'de verdediging', maar men stelt als primaire doelstelling de oorlogvoorkomende taak. Hoè men dit denkt uit te voeren en in welke richting Nederland daarbij zou moeten gaan bij de uitvoering van deze doelstelling, weet men nog niet. Men pleit voor een "hernieuwd kritisch onderzoek" hierover, en voor een "onafhankelijk onderzoek" v.w.b. de structuur (verticaal of horizontaal). Hetgeen neerkomt op: laat de kiezer maar stemmen, wij zullen later wel uitmaken wat er zal gaan gebeuren! En dat is een geluid dat we al jaren kennen!

WAAROM LIEVER (NOG) GEEN SAMENWERKING MET DE PvdA OP LOKAAL NIVEAU?

(r1) Het enig juiste argument tegen lokale samenwerking met de Partij van de Arbeid is natuurlijk het feit dat de D'66 fracties door de kiezers als D'66 fracties zijn gekozen (uitgezonderd daar waar PAKlijsten waren). Toch behoeft zelfs dit argument een zekere mate van samenwerking niet in de weg te staan. Dat hangt gewoon af van de plaatselijke omstandigheden en vooral van de mensen en de mentaliteit van die mensen.

Er zullen ongetwijfeld vertegenwoordigende lichamen zijn waar de facto al lang met de PvdA werd en wordt samengewerkt. Gezien de uitspraak van het congres over dit punt, moeten we aannemen dat er nochtans méér vertegenwoordigende lichamen zijn, waar de samenwerking tussen D'66 en PvdA stroef, onmogelijk, ondenkbaar, vult u maar in, is. Tot deze categorie behoort ook de gemeenteraad van Rotterdam, tenminste, dat vinden drie van de vier leden van de D'66 fractie. En dat niettegenstaande het feit dat samenwerking met de PvdA toch wel aantrekkelijk zou zijn, gezien de getalsverhoudingen. PvdA en D'66 hebben samen namelijk de meerderheid in de Rotterdamse raad, al is het wel de kleinst mogelijke (23 tegen 22). Op louter rationele gronden echter, hebben de drie D'66 fractieleden moeten bevinden dat samenwerking met de PvdA-fractie in de praktijk zou betekenen: overgeleverd worden aan volstrekt willekeurige, door PvdA-partijpolitiek geïnspireerde beleidsbeslissingen, waarbij de zaak waar het om gaat volkomen, maar dan ook helemaal, ondergeschikt is aan de partijpolitieke motieven. En daar passen zij natuurlijk voor.

De Rotterdamse PvdA-fractie is zo attent geweest om zeer recentelijk een gaaf voorbeeld te geven van dit beleid, waarschijnlijk om de lezers van Peperbek in staat te stellen zelf, zonder vóóroordeel, te oordelen.

U oordele:

Op donderdag 4 maart was er een speciale avondzitting van de Rotterdamse gemeenteraad voor een interpellatie van het PvdA-lid V.d. Have over de kwestie van de staking van sleepbootbemanningen die dreigde. Voor een goed begrip diene dat dit een kwestie was tussen sleepbootdirecties en sleepbootbemanningen. De Rotterdamse wethouder voor de Haven, Viersen, was in deze geen partij, maar uiteraard heeft Rotterdam wel het grootst mogelijke belang bij rust in de haven. Al eerder was Viersen opgetreden als bemiddelaar tussen sleepbootdirecties en bemanningen.

V.d. Have Kwam met de volgende motie:

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 4 maart 1971, gehoord de discussies n.a.v. het afbreken van de onderhandelingen over de c.a.o. over 1971 voor de sleepbootbemanningen, overwegende dat

- het afbreken van deze onderhandelingen door de sleepbootdirecties nieuwe onrust in de Rotterdamse haven heeft veroorzaakt, hetgeen niet bevordelijk is geweest voor goede sociale verhoudingen en een goed wekklimaat
- deze onrust ernstige gevolgen kan hebben voor de werkgelegenheid
- er sedert november 1970 sprake was van een klimaatverbetering door de positieve houding van de Scheepvaart Vereniging Zuid en diverse daarbij aangesloten bedrijven
- de verlangens van de werknemersorganisaties, vastgelegd in het ultimatum van de bemanningsleden van de sleepboten, een redelijk uitgangspunt lijkt voor nieuwe onderhandelingen
- onderhandelingen in de haven-c-a-o van de bemanningsleden van de sleepboten mogelijkheden biedt voor een betere loonstructuur

verzoekt de Wethouder voor de Haven, in samenwerking met bijv. de Kamer van Koophandel en de Scheepvaart Vereniging Zuid, al datgene te doen om een oplossing van het conflict naderbij te brengen.

Uit de discussies bleek vervolgens dat de meerderheid van de raad het wel met de motie eens was - ook de wethouder. Men had echter in meerderheid bezwaar tegen de overwegingen. Die hielden namelijk een oordeel in over één der partijen. Viersen maakte daar - terecht - bezwaar tegen. De immers alerte D'66 fractieleider Hans Mentink diende daarop dezelfde motie in zonder de overwegingen. De motie werd aangenomen.

De enige tegenstemmers: DE FRACTIE VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

En bloc, want de partijdiscipline is er nog groot.

Een motie over dezelfde zaak, met dezelfde oogmerken....

Waarom, o waarom, was de PvdA nu áneens tegen haar eigen motie?

U oordele.....

(Vergeet u bij uw oordeelsvorming vooral de publieke tribune niet, alsmede de met rasse schreden naderende verkiezingsdatum).

NEGATIEF OF POSITIEF

door P.Peters

Nu de kruiddampen van het Amsterdams congres een weinig zijn opgetrokken, begint het binnen D'66 er op te lijken of de negatievers tegenover de positievers staan. De laatst genoemden zijn dan zij, die polariserend te werk gaan, terwijl de anderen conservatief daar tegenover stelling nemen. De vraag lijkt op zijn plaats: "Denken de z.g. positievers niet teveel "zwart-wit" en essentialistisch? Gaan zij niet teveel van "het wézen" der dingen uit, i.p.v. de existentie, vanuit het bestaande?"

In beider denken zit een kern van waarheid, maar het wast het water van de zee niet af, dat de positievers hun denken- en vooral hun doen, op het wezen van de politieke zaken hebben toegespitst, waarbij het konkrete bestaan, de eigenlijke werkelijkheid, uit het oog is verloren, Die polarisatie is in feite op de essentie, op de wezigheid van vandaág, maar niet op de werkelijkheid, - de existentie - van morgen gericht. Het "zijn of niet zijn" in de politiek van heden- en voor de toekomst, lijkt met het pakket: "Cals-Donner" als een donor enerzijds en met het "pistol" op de borst afgedwongen regeerakkoord" anderzijds, een fiks pragmatische positieve ingreep, in de op handen zijnde partij politieke vernieuwing, maar waarbij het eertijds existentiële van Mierlo denken, geheel uit het oog is verloren en van alle werkelijkheidszin is gespeend. De "kortebaan" politiek van de positievers, staat lijnrecht tegenover de "lange-baan" katalysator van de z.g. negatievers, die vanuit hun existentie naar de essentie willen doordringen, langzaam - m a a r z e k e r! De door van Mierlo op 3 maart j.l. gehouden televisietoespraak was een monoloog van "of-of", i.p.v. "en-en". Het stoelde op het "zijn", waarbij de bestaande politieke situatie- en het bestaan van de k i e z e r irrelevant was, aangezien "een regeerakkoord" vooraf, een politieke "s t u n t" is, omdat wordt gemikt op verkiezingen n á verkiezingen. Het "blok" is neergezet, maar het "hoofd" zal worden gemist, omdat deze z.g. moderne benadering ouderwets is en niet de omwenteling op de lange baan meemaakt; vanuit het existentialistisch denken naar het essentialistische kader. De kiezer staat langs de lijn en deze staat verder van het staatsbestuur dan ooit te voren, afgezien nog van het feit, dat deze kiezer er geen snars van begrijpt, waar van Mierlo c.s. heen willen, omdat zij weten, dat het ingepakte "pakket" 2/3 meerderheid moet behalen hetgeen zij niet bezitten-en in de toekomst p p d é z e wijze niet verkrijgen en dus een fata-morgana is. Het behoeft geen betoog, dat de negatievers "het morgen" zien-en in 't oog vatten. De gemaakte wonden moeten zo snel mogelijk worden gedicht. De operatie is mislukt. "Jammer?" "Neen", immers "in o n s isolement"= (was) nog steeds onze grote k r a c h t. Tot de volgende keer, wanneer de anderen zich hoofdschuddend-en afwerend over de chirurgische wonden hebben gebogen.

HET VERKIEZINGSFONDS - 1971
DRINGEND BEROEP OP ALLE LEDEN

Nu de Demokraat pas over enige weken verschijnt is het goed vast in Peperbek een tussentijdse verantwoording van de acties voor het verkiezingsfonds-1971 te geven. Er lopen op het ogenblik twee acties. Allereerst is er de oproep aan alle leden om sympathisanten buiten de partij ertoe te brengen, met behulp van acceptgirokaarten van f 10,--, de partij met kleine bijdragen te steunen. Daarnaast zijn er verzoeken uitgegaan aan bepaalde personen, waarvan de belangstelling voor de partij vaststond, om grotere bijdragen te geven. De totale inkomsten uit deze twee acties die eerst na het congres te Amsterdam gingen lopen bedragen f 15.000, waartegenover ongeveer f 3.000 aan kosten staan, zodat netto f 12.000 ter beschikking kwam tot nu toe.

Meer gedetailleerd zag het er per 12.2.1971 zo uit:

	actie I	actie II	totaal
inkomsten	f 5.500	f 4.625	
toezeggingen	<u> </u>	<u>f 4.800</u>	
	f 5.500	f 9.425	f 14.925
kosten (portie, drukwerk etc.)	<u>f 2.575</u>	<u>f 325</u>	<u>f 2.900</u>
netto-opbrengst	f 2.925	f 9.100	f 12.025

Dit kan niet anders gezien worden dan als een welkom, maar bescheiden begin. Vooral actie I via de acceptgirokaarten komt nog maar zeer langzaam van de grond. HET IS GOED HIER NOG EENS EEN DRINGEND BEROEP TE DOEN OP ALLE LEDEN OM MET HUN POSTGIROKAARTEN OP STAP TE GAAN.

Is f 10,-- een te groot bedrag, dan kan men altijd een kleinere bijdrage in ontvangst nemen met de toezegging deze op het verkiezingsfonds te storten. LATEN OOK DE BESTUREN VAN DE AFDELINGEN ZICH BERADEN OP EEN GOEDE EN VOORTDURENDE BEGELEIDING. Wij zullen tot vlak voor de verkiezingen met deze actie doorgaan en de beste manier om met goede resultaten te komen is bij de leden persoonlijk aandrang uit te oefenen, indien nodig bij herhaling. Een telefoonactie zoals in veel afdelingen gevoerd wordt werkt in dit opzicht wonderen. Laat ieder zich ook realiseren dat de postgiroactie - naast de extra-contributieheffing van f 10,-- de voornaamste

bron van inkomsten van het verkiezingsfonds is. Het streefcijfer: f 60.000—als dus EEN op de TWEE leden van D'66 gemiddeld van de vijf acceptgirokaarten er TWEE "afzet" — MOET gehaald worden. Laat ieder daar het zijne toe bijdragen.

A.C.A. Dake

N.B.: Het postgironummer van het verkiezingsfonds (ten name van de penningmeester van D'66) is: 14.77.77.7. Nadere inlichtingen kunnen nog verkregen worden op het adres van de werkgroep-Verkiezingsfonds-1971: Mevrouw I. Geelen-Mulder, Sportlaan 299, Den Haag, telefoonnummer 070 - 680174.

WANTROUWEN

De Algemene Ledenvergadering van D'66 heeft besloten gezamenlijk de verkiezingen in te gaan met PvdA en PPR. Ik acht dit samengaan volkomen onhaalbaar en ben zeer teleurgesteld over de onjuiste en gejaagde manier waarop dit besluit is voorbereid en tot stand is gekomen. Mijn grootste teleurstelling is, dat de fervente voorstanders steeds weer de indruk wekken, alsof het hier om een vertrouwensmotie voor de PvdA gaat. Het gevolg van deze voorstellingswijze is, dat mensen, die met bepaalde bezwaren komen, van onbehoorlijk wantrouwen worden beticht. Ik vindt deze voorstellingswijze volkomen verouderd en niet passend bij de mentaliteit die tot voor kort bij D'66 overheerste.

Enig vertrouwen in de ontwikkelingen binnen de PvdA is inderdaad noodzakelijk om tot dit besluit te komen, maar dit is niet voldoende. Het is niet voldoende dat men er op vertrouwd, dat de PvdA een progressieve regering wil vormen. De belangrijkste vraag is of het huidige politieke bestel de PvdA in staat stelt om een progressieve regering te vormen. Het gaat er dus niet om of de PvdA onbetrouwbaar is, maar - doordat haar handelen bepaald wordt door de huidige politieke situatie - onbetrouwbaar wordt. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de KVP. Deze partij zou betrouwbaar kunnen zijn, als het politieke bestel van dit moment een partnerruil op de meest onverwachte ogenblikken op een of andere manier zou afstraffen. Vaak levert een plotselinge wisseling echter voordeel op.

Hoe onbetrouwbaar de situatie is, blijkt wel uit de commentaren op het besluit van enkele konfessionele voormannen:

Zij zullen zich beraden op de situatie die door dit besluit is ontstaan. Met andere woorden: er ontstaat onenigheid bij de konfessionelen en dit leidt in het huidige bestel meestal tot een kabinetscrisis. Ha, zult u zeggen, dat willen we juist, dan komen de konfessionele partijen praten met de progressieve combinatie. De vraag is echter, kunnen de konfessionele partijen een gesprek aangaan met partijen die de gekozen kabinetsformateur als eis stellen, nadat dit voorstel in de Kamer volledig is weggestemd. Ik heb de volgende vraag aan verschillende D'66-leden voorgelegd: "Wat zal de PvdA besluiten, als de konfessionele partijen verkondigen, dat ze met de PvdA een regering willen vormen, maar in de komende vier jaar beslist geen gekozen kabinetsformateur willen voorstaan. Dan komt de PvdA voor het dilemma: een regering met de konfessionele partijen of oppositie met D'66."

De reacties waren: "We weten niet wat er dan gebeurt, maar we kunnen niet geloven dat men zich niet aan de afspraken zal houden." Dit nu is een emotionele reactie. Bekijkt men deze vraag echter op de praktische voor- en nadelen, dan blijkt een regering met de konfessionele partijen voor de PvdA veel aantrekkelijker te zijn dan oppositie met D'66. (Trouwens voor D'66 is het ook veel beter om de PvdA als bondgenoot in een regering te hebben, dan met de PvdA ondertrouwt te zijn in de oppositie). Bovendien is een half progressief kabinet beter dan een geheel konfessioneel kabinet. Als het werkelijk tot een keuze moet komen, zal de aantrekkelijkheid van een nieuwe regeringsperiode het voor de PvdA winnen van de angst voor de verontwaardiging die er bij D'66 zal ontstaan.

J. van Wilgenburg

WIARDI BECKMANSTICHTING IMPRIMATUR

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e jaargang, nummer 9

MEI 1971

50

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66, met de complimenten van Dr W. Drees Sr.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: A.R. v.d. Burg (%), A.C.A. Dake (f), A.C. de Goederen (x),
J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbner (rL), F.W.H. Vink (&).

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter en D. Bark.

Redaktieadres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. 070-332300.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,00-
losse nummers: f 1,00-

Copy: gaarne vóór 21 mei a.s. 19.00 uur zenden aan het redactie-adres.

STEMADVIES

(S) 27 april, om half een 's nachts, werd ik uit mijn bed gebeld door mijn vriend Chris: - Ik weet niet wat ik stemmen moet.

- Kom kom, beurde ik hem op, jij als voormalig christenradicaal weet toch wat er politiek te koop is, en je hebt genoeg stemadviezen gehad.
- Dat is het nou juist, steunde hij, als christenradicaal was ik tegen de confessionele samenwerking, omdat ik bang was dat de.KVP ons naar het midden zou trekken. Maar toen kwam het program Steenkamp en dat bood precies wat wij vroegen. Het kernprogramma van de confessionele drie was veel minder. Eigenlijk vond ik jullie progressieve program veel leuker. Maar ja, de vakbeweging rekende uit dat dat voor de werknemer wel eens te duur zou zijn.
- Jaja, kwam ik er tussen, maar wij gaan meer doen aan woningbouw en onderwijs.
- Mijn kinderen gaan nog niet naar school, een huis heb ik al en ik wil net een auto gaan kopen, maar jullie gaan bezuinigen op wegenbouw. Nou ja, ik dacht toch maar progressief te gaan stemmen toen Verhuyl zei dat hij dat ging doen. Toen kwam Lanser, die ging wèl A.R. stemmen. En toen weer die oproep van 96 progressieve christenen, waar jij ook bij was, om links te stemmen, dat gaf ook wel weer vertrouwen. En nou lees ik vanachtend weer dat al die gereformeerde dominees in Rotterdam A.R. gaan stemmen en de dominee weet het meestal wel, dus nou weet ik het weer niet.
- Ik kon hem niet helpen en had trouwens slaap ook. Dus gaf ik hem nog een laatste stemadvies in de hoop dat Drees geen visitekaartjes in de bus zou doen.
Ik denk niet dat hij er zich aan heeft gehouden want de A.R. heeft alleen zijn twee Zijlstra-zetels verloren.

VOORKEURSTEMMEN D'66 FRAKTIELEDEN

	Goud- smid	de Goede	In- kamp	Ny- pels	Wil- bers	Vis- ser	Dijk- stra	Eng- wirda	Ter- louw	Noote- boom	van Litsen- burg
Den Bosch	897	81	163	82	81	28	42	21	28	27	36
Tilburg	500	30	88	89	694	19	20	2	12	12	7
Arnhem	835	55	115	132	18	19	29	10	29	20	7
Nijmegen	559	48	77	166	47	17	20	7	15	10	15
Rotterdam	1059	91	103	125	29	16	22	14	29	15	16
Den Haag	798	64	387	103	11	11	14	71	14	13	11
Leiden	1274	201	179	247	24	26	17	20	22	19	-
Dordrecht	1406	122	177	266	27	10	19	16	29	20	12
Amsterdam	2185	121	179	99	17	113	22	13	21	22	11
Den Helder	901	72	67	77	21	17	23	12	11	191	6
Haarlem	1573	109	110	130	17	37	31	12	35	22	8
Middelburg	219	27	25	100	38	13	10	4	3	6	2
Utrecht	970	82	187	118	11	16	16	8	539	8	7
Leeuwarden	449	22	25	38	7	12	158	82	7	5	3
Zwolle	667	64	106	112	21	13	34	4	12	8	7
Groningen	641	44	65	93	11	3	94	22	8	4	2
Assen	279	16	28	60	9	5	61	4	3	2	2
Maastricht	508	114	1100	113	63	47	55	26	35	45	2962
<u>TOTAAL</u>	15.757	1363	3181	2147	1146	422	687	348	852	449	3114

door W.S.A.N. Gorter

Het enige agenda-onderwerp van de redactie- en directievergadering van Peperbek op 3 mei j.l. was "opheffing van Peperbek". Er waren verschillende redenen om dit onderwerp op de agenda te zetten. Het is onze lezers bekend dat Peperbek hoofdzakelijk heeft gedreven op de regelmatige bijdragen van zijn redactieleden, op de bijna ononderbroken bemoeiingen gedurende vier jaar van zijn eindredacteur en op de werkzaamheden om de krant de deur uit te krijgen van een steeds kleinere groep ijverigen onder leiding van de directie. Er is echter vermoeidheid ingeslopen. Twee van de redacteuren van het eerste uur hebben zich reeds in de titel van de "Redactieraad" teruggetrokken. Zonder dat nu iedereen zich geheel wil terugtrekken, verlangt men toch wel naar een aflossing van de wacht. Ook de laatste politieke ontwikkelingen hebben enige onzekerheid veroorzaakt over de wijze waarop Peperbek, als praktisch enig duurzaam opinieblad in het kader van D'66, zijn taak zou kunnen voortzetten. Getracht zal worden nieuwe vaste medewerkers aan te trekken.

Wat het persoonlijke standpunt van schrijver dezes als lid van D'66 los van de redactieraad betreft, wij hebben nooit onder stoelen of banken gestoken dat wij reeds enige tientallen jaren vóór het bestaan van D'66 ons van politieke problemen bewust waren geworden en ons daarover in het verloop van die tijd een kritische mening hadden gevormd. (Men houde ons ten goede dat wij wellicht een wat oude spelling volgen, maar wij wensen het vergelijkbare woordbeeld met andere talen niet te verliezen en ons niet op te bergen in een taalkundig nationaal isolationisme.)

Men zal begrijpen dat wij na de bewuste persoonlijke ervaring van twee wereldoorlogen niet veel voelen voor "confrontatie" als ideaal, doch dat wij haar aanvaarden als telkens opduikend feitelijk gegeven, waarop men voorbereid moet zijn. Het oude gezegde "bid God en houd je kruit droog" zouden wij willen moderniseren als: wees voortdurend bereid je in je naaste en in je tegenstander in te leven en met hem tot een synthese, of, wat slechter is, tot een compromis te komen maar ontmoet je daarbij die typisch doordrijverige afgeslotenheid van geest die nogal eens ten onrechte voor karaktervastheid doorgaat, sluit dan je poorten, maak je tot de uitval bereid en strijdt de onvermijdelijke strijd.

Er wordt echter naar onze smaak in de vaderlandse - om ons daartoe nu maar te beperken - politiek te veel confrontatie bedreven: in het klein door gekift en elkaar vliegen afvangen, hetgeen wellicht de speldriften der politici bevredigt, maar in geen enkel opzicht bij de burger het respect voor het politieke bedrijf vermeerderd; in het groot door elkaar als politieke partij uit te sluiten van gesprek en samenwerking en door eindeloze onderhandelingen bij kabinetsformaties.

Toen D'66 ontstond, hebben wij gehoopt dat zij zich zou ontwikkelen tot een synthese tussen socialisme en liberalisme met vernieuwingen ten aanzien van punten waarin deze oude ideologieën op elkaar leken en elkaar juist daardoor dikwijls niet konden vinden. Het komt immers veel voor dat wij niet zozeer van elkaar gescheiden worden door hetgeen waarin wij verschillen, maar juist door hetgeen waarin wij op elkaar lijken! Wat b.v. zeer scheidend werkt is het wederzijds aanhangen van ideologie. Dit verhindert n.l. om achter de partijen de maatschappelijke groeperingen welke door de partijen vertegenwoordigd worden, en hun belangen te zien en deze zo mogelijk te coördineren. Wat ook scheidend werkt is de strijd om overheidsposities, die men wel tussen de leiders van zelfs overigens verwante partijen ziet, waarbij de kiezers soms nauwelijks enig belang hebben: zulks spruit voort uit het natuurlijke systeem, in de democratie, van partij-elites en hun elite belangen. Een synthese tussen socialisme en liberalisme bleek zich in D'66 niet te verwezenlijken. D'66 had weinig oog voor de taak, rol en belangen van de groepen der bedrijfsleiders en der verschaffers van investeringsmiddelen (kapitaal), behalve om die taak te verzwaren en die verschaffers lager te honoreren c.q. zwaarder te belasten. Waardering, laat staan bewondering voor deze groepen kwam nauwelijks tot uitdrukking. Van belang was meer hoe de politieke macht de ondernemingsmacht kon afknabbelen. De ondernemingsmacht beheert veel spaarmiddelen van bejaarden, een machteloze groep. Het was allang van te voren duidelijk dat D'66 aldus de PvdA nauw zou benaderen, maar het was tot voor kort niet aan alle leden van D'66 duidelijk.

De synthese tussen socialisme en liberalisme heeft in zekere zin gedurende vele jaren de kern van het bestaan van de confessionele partijen gevormd. Aldus kon de confessionele coalitie nu eens met de socialisten en dan weer met de liberalen een regering vormen. Het was nogal een paternalistische synthese. Nu de "geloven" van de traditionele kerken zich naar links beginnen te ontbinden tot politieke geëngageerdheid en naar rechts tot culturele behoudzucht - lijkt het dat het geloof in de christelijke liefde als cement voor het samenbinden van natuurlijke tegenstellingen begint op te lossen, en dat de confessionele politieke partijen duidelijk gaan afbrokkelen. Dit zal, gezien het getal der linkermassa's van arbeiders en jeugd, een enorme electorale overmacht voor links kunnen opleveren, misschien al binnenkort, waar tegenover politiek dan geen rechts van betekenis meer staat. Het zou het einde van het kapitalisme en daarmee van de traditionele democratie betekenen. Misschien dat Van Mierlo dan toch nog wat verschijnselen zal kunnen zien die vergelijkbaar zijn met de revolutionaire verschijnselen van links en rechts vertoond in het Europese van de laatste 180 jaar. Blijkens zijn interview gepubliceerd in Elsevier van 24 april j.l. schijnt hij nu nog te denken dat een omwenteling vergelijkbaar met de Franse revolutie, zich thans geleidelijk en vrij rustigjes kan voltrekken. En zonder oorlog?

Maar er is een nieuwe ster aan het politieke firmament verschenen die snel in helderheid en omvang zou kunnen toenemen en die een nieuwe synthese tussen socialisme en liberalisme lijkt te bevatten: DS '70 van Dr W.Drees jr. In de dreiging van de wal die het inflatieschip zal moeten keren (volgens de uitspraak van de president van de Nederlandse Bank) zou hij, ook bij eventueel verontrust geworden massa's, zijn electorale kans kunnen krijgen.

VERKIEZINGSKOFFIEDIK

door A.C. de Goederen

Ontelbaar is het aantal "analyses" (en wat daarvoor door wil gaan) van de uitslag, dat na verkiezingen over het arme hoofd van de krantenlezer en TV-Kijker wordt uitgestort. Iedere redacteur die zichzelf respecteert begeeft zich, als hij de kans krijgt, in diepzinnige beschouwingen over oorzaken en gevolgen van de manier waarop de teerling werd geworpen. Ook deze PEPERBEK staat er weer vol mee, aangezien haar auteurs nauwelijks enige redactionele discipline kennen. Ook ik zal u mijn visie dan ook niet besparen!

Allereerst valt op dat de drie partijen van de "progressieve concentratie" PvdA, D'66 en PPR gezamenlijk in vergelijking met de Statenverkiezingen van 1970 weliswaar gewonnen hebben, maar slechts weinig (van 32,7% naar 33,2%). Gezien de aanwezigheid van Drees Jr.'s DS '70 als krachtige kiezersmagneet voor haters van ontwikkelingshulp, lange haren, kunstsubsidies, huizenkrakers en belasting betalen, dragers van "gesundes Volksempfinden" die - ten onrechte - nog wel eens D'66 of PvdA hadden gestemd, is dit resultaat niet slecht te noemen. D'66 zelf verloor maar 0,3% en de op niets berustende voorspelling van sommige tegenstanders van het akkoord met de PvdA, dat D'66 daardoor electoraal de vernieling in zou gaan is geenszins bewaarheid geworden. Het akkoord vindt in de uitslag echter evenmin enige rechtvaardiging achteraf. De verkiezingscampagne is door de progressieve concentratie overigens allerbedonderdst gevoerd. Wat precies de inhoud van het gezamenlijk regeringsprogram was en op welke punten de eigen visie van de samenwerkende partijen daarvan afweek is volstrekt niet over het voetlicht gekomen. Ik zelf heb daarover bijvoorbeeld geen enkele publikatie in de bus gekregen en de politieke TV-uitzendingen worden toch door haast niemand aangezien. De intelligente kiezer, waarvan we het moeten hebben, kreeg geen behoorlijk materiaal voor zijn meningsvorming. De presentatie van het "schaduwkabinet" gebeurde veel te laat en werd onvoldoende uitgebuit. Ik had het me allemaal wel wat anders voorgesteld toen ik Van Mierlo eens hoorde zeggen dat onze campagne, gebaseerd op het akkoord, "iets heel bijzonders" zou worden. Een troost is dat "de anderen", met name de confessionelen, met Udink als onbedreigd winnaar van de onpopulariteitspoll, het nog besodemieterdeden.

Het opmerkelijkste aspect van deze verkiezingen is natuurlijk dat de parlementaire basis van het kabinet De Jong haar meerderheid verloor. Hieraan moet echter niet teveel betekenis worden toegekend. Want DS '70 staat te trappelen om het vijfde wiel aan de wagen te worden.

De confessionelen zullen zich nog niet eens ongaarne een aantal bezuinigende concessies met betrekking tot hun oorspronkelijke uitgavenplannen laten ontwingen - immers, ook hun kiezers zijn in grote meerderheid tegen verhoging van de belastingdruk en alleen maar vóór verhoging van die overheidsuitgaven waar ze toevallig zelf profijt van zouden hebben - en de zaak zit weer voor 4 jaar goed. DS'70 zal de VVD-involed versterken voor zover het om bezuinigingen in de sociaal-economische sfeer gaat en de confessionelen steunen bij het tegenhouden van vernieuwingen op cultureel gebied (abortuswetgeving, soft drugs, pornografie, filmkeuring, vreemdelingenbeleid, law and order). Een uitweg naar links is er niet, omdat PvdA, D'66 en PPR zich plechtig hebben verbonden aan geen enkele regering mee te doen die zich niet reeds voor de verkiezingen had gepresenteerd. Hoewel dit - voorspelde - isolement van "links" voor mij een van de ernstigste bezwaren tegen het "akkoord" was, ben ik er onder de gegeven omstandigheden toch niet zo rouwig om dat er voorlopig geen regeringssamenwerking van ons met de confessionelen kan komen. Een man als Udink bijvoorbeeld is volstrekt onaanvaardbaar en ook de KVP en de AR hebben in de campagne weer de nodige onzindelijke onzin over D'66 en de PvdA uitgebraamd. Naar mijn smaak liggen de mentaliteiten terver uiteen om een geloofwaardige en vruchtbare samenwerking mogelijk te maken, al zijn er dan op papier een aantal punten van overeenstemming. Nee, een kabinet van "links" met een confessionele partij zal pas mogelijk worden nadat zich ook daar een scheiding der geesten (=ontploffing) heeft voorgedaan, zoals de PvdA de afgelopen jaren, culminerend in de afsplitsing van DS'70, te zien heeft gegeven (en dan natuurlijk pas na nieuwe verkiezingen) Voorlopige conclusie: Er staat ons een vrij langdurige kabinetsformatie te wachten, omdat de vijf aspirant regeringspartners wel heel wat uit te praten hebben, maar met als uiteindelijk resultaat een weer niet weg te branden kabinet steunend op KVP, AR, CHU, VVD en DS'70. (Tussen haakjes: omdat er helaas soms 7 weken verloopt tussen het inleveren van de kopy en het verschijnen van het blad, moet u zich niet ergeren als onze koffiedikkijkerij al enige tijd realiteit is op het moment dat u het leest).

De derde belangrijke gevolgtrekking waartoe deze verkiezingen aanleiding geven is dat de urgentie van de door D'66 voorgestelde staatsrechtelijke vernieuwingen niet frappanter kon worden geïllustreerd. Deze verkiezingen stonden geheel in het teken van de representatie van opinies. De kiezer koos een rijk geschakeerd forum voor openbare meningsuiting, maar geen regering en geen beleid. Hij kon dat ook niet doen als hij niet toevallig instemde met het door de linkse concentratie gebodene. Uit deze impasse is maar één werkelijk afdoende weg: afzonderlijke verkiezing van regering en parlement; de regering door de keuze uit twee of drie kandidaat-kernkabinetten (niet alleen maar een minister-president kiezen; dat wekt teveel gaulistische associaties, zie de afgang van Anneke Goudsmit op TV); het parlement door middel van een meervoudig districtenstelsel. Leest u voor de details het hoofdstuk Staatsrecht uit ons partijprogramma nog maar eens door: een uitgekookt stelsel, met alle mogelijke waarborgen tegen overwicht van regering t.o.v. parlement of omgekeerd.

DE PROGRESSIEVE DRIE LEDEN HET GROOTSTE VERLIES

door A.R. van der Burg

De gematigde vreugde in het D'66-kamp na afloop van de verkiezingen droeg alle kenmerken van het leedvermaak. De confessionelen bleven nog meer bij de verwachtingen ten achter dan D'66. Met name de afgang van Udink wist bij velen een glimlach van voldoening op het gelaat te brengen. De eigen achteruitgang t.o.v. de Statenverkiezingen 1970 werd daardoor enigszins op de achtergrond gedroegen. Bovendien was er de voor vrijwel iedereen onverwachte vooruitgang van de PvdA, gering t.o.v. 1970, maar tastbaar in zetels t.o.v. 1967.

Helaas toont een nadere analyse van de kiezingsuitslag een minder rooskleurig beeld. Om tot een beoordeling te komen van het effect van de nieuwe samenwerking, moeten we een vergelijking maken met de laatstgehouden vergelijkbare verkiezingen, te weten die voor de Staten in 1970. Een paar omstandigheden maken zo'n vergelijking niet zonder meer mogelijk. Ten eerste zijn er (door overlijden en vertrek) kiezers afgevallen. Dit zijn er zo'n 100.000. Daartegenover zijn er zo'n 250.000 kiezers bijgekomen, voornamelijk degenen die in het verlopen jaar 21 jaar zijn geworden. Een grote moeilijkheid wordt veroorzaakt door de veel grotere opkomst nu dan in 1970. Per saldo zijn er nu ongeveer 809.000 kiezers gaan stemmen die in 1970 thuisbleven. Aannemelijk is dat dit getal in ontstaan uit het verschil tussen nu-wel/toen-niet en toen-wel/nu-niet. Onder ongewijzigd stemgedrag versta ik dat al degenen die in 1970 én in 1971 stemden in beide jaren op dezelfde partij stemden. Het verschil tussen dit aantal kiezers der partij en het werkelijk uitgebrachte aantal stemmen levert het saldo verschuiving.

Het is niet rechtstreeks mogelijk een dergelijke berekening per partij uit te voeren. Het is noodzakelijk daarbij enigszins te gokken, omdat mij op dit ogenblik nog niet het volledige gedragspatroon van de kiezers tussen 1970 en 1971 ter beschikking staat, maar op grond van allerlei losse informatie is er toch wel een redelijke schatting te maken. Die is in onderstaande tabel opgenomen.

POLITIEKE VERSCHUIVINGEN 1970-1971 (in duizendtallen kiezers)

	Totaal	KVP ARP-CHU	PvdA D'66-PPR	VVD	DS'70	Rest.
Opgekomen in 1970	5377	2243	1793	650	-	691
afgevallen '70-'71	<u>70</u>	<u>29</u>	<u>24</u>	<u>8</u>	<u>-</u>	<u>9</u>
over in 1971	5307	2214	1769	642	-	682
nieuwe kiezers 1)	200	50	80	30	16	24
nu wel, toch niet 2)	<u>809</u>	<u>162</u>	<u>364</u>	<u>65</u>	<u>65</u>	<u>153</u>
opgekomen in 1971	6316	2426	2213	737	81	859
stemmen in 1971	<u>6316</u>	<u>2322</u>	<u>2095</u>	<u>653</u>	<u>336</u>	<u>910</u>
Saldo winst (+) of verlies (-)	0	-104	-118	-84	+255	+51
1) Verdeling:	100%	25%	40%	15%	8%	12%
2) Verdeling:	100%	20%	45%	8%	8%	19%

Op de eerste regel staan de in 1970 op de verschillende partijen en partijgroepen uitgebrachte stemmen. Van de 100.000 mensen die intussen gestorven zijn, is aangenomen dat 70% in 1970 ook gestemd heeft. Die 70.000 zijn op de tweede regel zo goed mogelijk over de partijen verdeeld. Tegenover de 100.000 afgevallenen staan 250.000 nieuwkomers, van wie verondersteld is dat ze in 1971 voor 80% zijn gaan stemmen. Ze zijn in een afwijkende stemverhouding over de partijen verdeeld, op grond van peilingen onder jeugdige kiezers. Het progressieve blok, de VVD en DS'70 zijn daarbij overbedeeld ten koste van de confessionelen en de restgroep (geen of weinig stemmen op bejaardenpartijen, NMP, SGP, diverse soorten boeren- en knoetpartijen). Degenen die per saldo in 1971 wel stemden, maar in 1971 thuis bleven gaven bij de verdeling meer moeilijkheden. Het is ongetwijfeld een zeer heterogeen gezelschap, voor een belangrijk deel uit ontevredenen bestaand. Aangenomen is dat zij onevenredig veel de progressieve drie, DS'70 en de restgroep (NMP, CPN, splinters) hebben gekozen en onevenredig weinig de confessionelen en de VVD. Door opstelling ontstaat nu het totale aantal kiezers per partij of partijgroep bij ongewijzigd stemgedrag. Het verschil met het werkelijke aantal kiezers van die partij in 1971 geeft het saldo winst of verlies.

Ondanks allerlei onnauwkeurigheden kan toch wel een verrassend resultaat worden geconstateerd. De progressieve drie blijken de grootste verliezers te zijn in absolute aantallen. Relatief is het de VVD (ruim 11% van de aanhang). Het verlies van de confessionelen is ruim 4%, dat van de progressieven 5%. De hoofdmoot van de winst is gegaan naar DS'70 en naar de restgroep. Dit laatste is verrassend, want hierin zitten ook grote verliezers, zoals de PSP en de boeren, maar de winsten van CPN, NMP, GPV en diverse snippers compenseren dit ruimschoots.

Het is niet moeilijk te raden dat binnen het progressieve blok D'66 de grootste verliezer is. Uit een hier niet te geven nadere analyse rijst het vermoeden dat D'66 zelfs goed is voor het hele verlies en dat de verliezen van de PPR worden gecompenseerd door een minimale winst van de PvdA. Het verlies van D'66 is waarschijnlijk meer dan 20% van de potentiële aanhang. Een soortgelijk beeld vertoont het confessionele blok. De CHU is hier de grote verliezer, terwijl de KVP en vooral de ARP er met niet al te veel kleerscheuren van zijn afgekomen. Het is wellicht wat voorbarig om het samengaan met PvdA en PPR de volle schuld te geven. Er zijn ook andere oorzaken aan te wijzen:

1. Het ontbreken van de meest elementaire vorm van organisatie op het gebied van de propaganda. Op het laatste nippertje werden nog wat raambiljetten toegezonden, die - althans in Den Haag - nauwelijks werden gedistribueerd. Iets in de bus stoppen was er helemaal niet bij. Een reclamethema ontbrak.
2. Het doelbewust uitsluitend pousseren van Van Mierlo, in plaats van de Idee achter D'66, waardoor hij ook in situaties werd gedwongen, waar hij duidelijk de mindere was. Bovendien had hij in 1967 een visie te verkopen, nu slechts een strategie. Een dergelijke persoonsidentificatie is goed voor een partij als de ARP, maar slaat niet aan bij de potentiële kiezers van D'66.
3. Het verlies aan herkenning, omdat juist de mensen die het best in staat zouden zijn de grondgedachten van het "oude" D'66 te verkopen het door gebrek aan enthousiasme hebben laten afweten tegenover de massahysterie van het laatste congres.

4. De doldriftige behoefte aan geld uitgeven (is absoluut nodig), zonder hier de onvermijdelijke rigoreuze besparingen tegenover te stellen, waardoor de jonge Drees vrij spel kreeg, ondanks zijn onvermogen tot zowat alles.

Maar er zijn ook lichtpunten. Een nieuwe partij krijgt altijd een deel verkeerde aanhang. De laatste verkiezingen hebben wat dat betreft een onvermijdelijke sanering in het kiezerscorps teweeggebracht. Eigenlijk was die sanering er al bij de gemeenteraadsverkiezingen. In de grote steden is in vergelijking daarmee een duidelijk herstel ingetreden. Volgens de laatste verkiezingen zou in de gemeenteraad van Amsterdam D'66 van 2 op 4 zetels komen, in Rotterdam van 4 op 5, in Den Haag van 3 op 4. Er is zeker nog wel hoop, maar die moeten we nooit zo erg hoog spannen, want dan valt het tegen.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "Die sexbladen zijn ontzettend duur. Ik denk erover een baantje bij de zedenpolitie te zoeken."
- "Die Udink is niet erg aangeslagen. Ze wáren bij de CHU al voor recht en orde."
- "Mijn wethouderschap is door de nieuwe samenwerking erg vergemakkelijkt. Ik hoef nu niet meer zelf te beslissen."
- "Waarom vraagt de KVP mij niet als premier? Ik ben volkomen neutraal."
- "Welke partij zouden de homo's en de aborteurs eigenlijk gestemd hebben?"
- "Het schijnt dat de top van D'66 het helemaal niet zo leuk vindt als aan de basis een uitspraak wordt gedaan."
- "Nu ik lid van de Eerste Kamer ben geworden, moet ik mijn gedrag natuurlijk wel een beetje aanpassen."
- "Gek is dat toch na zo'n verkiezing. Alles blijft - zoals altijd - bij het oude, maar alle partijleiders voelen zich verplicht de uitslag goed te praten."
- "Stop Tsji -."
- "Stop O-on."

GROTE PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ??

door H. van Beekhuizen

In de Volkskrant las ik het bericht dat het hoofdbestuur er bij onze partners de PvdA en PPR op heeft aangedrongen met spoed te streven naar het oprichten van een instituut dat de verwekking en geboorte van een grote progressieve volkspartij zou moeten initiëren en begeleiden. Hoewel dit streven onderdeel van de gemaakte afspraak is, zou ik een lans willen breken voor enige voorzichtigheid op dit punt. Naar mijn gevoel is de combinatie als zodanig bij de kiezers goed aangeslagen, maar men moet de kiezers de tijd laten in het idee te groeien en aan de combinatie te wennen. Bekijkt men de stemcijfers op het platteland (ik ken ze alleen van de Betuwe, een kiestechnisch neutrale streek) dan blijkt niet alleen dat ook daar de confessionele partijen een flinke optater hebben gekregen, maar ook dat de winst van D'66 véél geprononceerder is dan die van de PvdA. En dat is dan nog voorzichtig uitgedrukt. Vergeleken met de verkiezingen van 1967 staat de PvdA in de Betuwe nog steeds op verlies. D'66 is vrijwel over de hele lijn op zijn minst 2x zo sterk, maar ik zie ook dorpen waar we van 4 tot 28x sterker zijn geworden sinds 1967. Op een dorp, met zijn meer traditioneel gekleurde structuur, vindt men het al gauw gek of zo u wilt onfatsoenlijk om op de PvdA te stemmen. De plattelandse kiezer die D'66 stemt, komt daar echter best voor uit, misschien omdat we een vleugje van het hielige behouden hebben, misschien ook omdat wij niet met een rode vlag het arbeideristisch element prononceren, misschien is het ook de T.V.

Hoe het zij, we moeten er rekening mee houden, juist ook in het belang van de combinatie in zijn totaal.

Een al te snelle uitwisseling der verschillende identiteiten zal naar mijn gevoel én de PvdA en D'66 op een groot stemmenverlies komen te staan. Gevoelt men behoefte aan een meer gestructureerd verband, dan lijkt het juist voorlopig niet verder te gaan dan een federatie met duidelijk herkenbaar gehouden componenten.

GROTE PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ??

door A.C. de Goederen

De kranten van 3 mei j.l. meldden dat D'66 zo snel mogelijk wil komen tot de vorming van één vooruitstrevende volkspartij. Het HB heeft daartoe een brief geschreven aan PvdA en PPR met het voorstel op korte termijn besprekingen daarover te beginnen. Daarmee wordt wel wat al te haastig uitvoering gegeven aan een desbetreffende beginseluitspraak van de algemene ledenvergadering. Is Van Mierlo's hang naar het "krankzinnige avontuur" met de presentatie van het linkse "schaduwkabinet" nog niet voldoende bevredigd?

Samensmelting van PvdA, D'66 en PPR thans zou inderdaad waanzin zijn. Thans, d.w.z. zolang er nog geen degelijk districtenstelsel is, dat wegens zijn eigenschap versplintering te ontmoedigen voor voldoende cement kan zorgen om de vogels van velerlei pluimage, die als lid en kiezer in, resp. op zo'n "progressieve volkspartij" verenigd moeten worden, ook inderdaad bij elkaar te houden.

Wat dunkt u overigens dat er gebeurt wanneer van een paar concurrerende slagers er één besluit zich voortaan tot maar één smaak worst te beperken? Zullen de concurrenten zich niet in de handen wrijven van plezier? En dacht u dat Unilever ooit de grootste margarinefabrikant zou zijn geworden als ze nooit iets anders dan blue band hadden verkocht?

Naar analogie hiervan kan zonder overdrijving worden gesteld dat het voor de linkse concentratie politieke zelfmoord zou zijn tot één partij samen te smelten zolang haar politieke tegenstanders niet eveneens tot fusies worden gedwongen. Daarom: eerst invoering van een districtenstelsel met, zeg, 10 zetels per district - gekozen volgens het "systeem Van Den Bergh"!!! - en pas daarna serieus werken aan de "grote progressieve volkspartij". Tot zolang moeten we ons - noodgedwongen - beperken tot vormen van samenwerking, maar vooral geen fusies overwegen.

D'66 - PvdA: FUSIE OF FEDERATIE?

door K.P. Bloema

De samenwerking met de PvdA en PPR is in een wonderlijk korte tijd tot stand gekomen en heeft reeds een sterke invloed gehad in de Nederlandse politiek. Het heeft geleid tot nieuwe impulsen en tot een nieuw enthousiasme. Dit heeft D'66 over zijn depressie geholpen, en voor de PvdA is het de reddende gedachte geweest.

Wat nu?

Er zijn stromingen in D'66 die nu zo vlug mogelijk willen doorstoten naar een Progressieve Volkspartij, want alleen op deze wijze kan de polarisatie in de politiek op de snelste manier worden bereikt. Maar toch past hier enige voorzichtigheid. Na de eerste hartstochtelijk beleefde liefdesmomenten in de gezamenlijke verkiezingsstrijd zullen er zeker reacties komen. De partners zullen elkaar ook wel eens koeler bezien. D'66 zal menen dat het de juiste weg heeft gewezen naar een nieuwe progressieve eenheid, waarin het zulk een belangrijk deel van zijn programma heeft ingebracht. D'66 zal menen te kunnen komen tot een progressieve partij waarin plaats is voor socialisten. Maar zal de PvdA deze gedachte volgen, of zullen velen in deze partij denken dat thans eindelijk de oude doorbraakgedachte dan toch is gelukt en er een herboren socialistische partij is ontstaan?

Uit een aantal opmerkingen tijdens de verkiezingscampanje heb ik wel eens de indruk gekregen dat sommigen in de PvdA zich toch nog wel echt de grote en de machtige partij voelen, waarin de andere partners minzaam worden opgenomen.

Ik ben een sterke voorstander voor een hechte samenwerking met de PvdA, maar ik zou toch willen waarschuwen tegen een overhaaste fusie. Misschien zijn de partij-toppen hiervoor wel rijp geworden, maar de achterban reageert trager. Onze nieuwe samenwerking moet de tijd hebben om te groeien naar volwassenheid. Daarom wil ik pleiten voor enig geduld, en voel ik voorlopig meer voor een samenwerking in federatieve zin, dan voor een overhaaste fusie.

(%)Nederland is nog een democratie, maar elke dag kunnen we wakker worden onder een diktatuur. Omwentelingen plegen niet in de agenda van de krant aangekondigd te staan. Voor de argeloze demokraat komen ze altijd onverwacht. Maar is het wel reëel om in Nederland rekening te houden met een diktatuur of een omwenteling of beide? En zo ja, hoe gaat dat dan allemaal in zijn werk?

Laat ik beginnen met wat niét mogelijk is: een geslaagde volksopstand. Iets dergelijks kan alleen gebeuren in een volkomen ontredde toestand, die uiteraard niet onverwacht komt. Elke andere spontane opstand zou binnen korte tijd neergeknuppeld worden. De indruk bestaat dat de activiteiten van de BVD zich voornamelijk op dit soort onwaarschijnlijke zaken richten.

Wel reëel zijn twee mogelijkheden:

1. Een wettige regering trekt de macht aan zich, al of niet met medewerking van het parlement (Hitler, de Gaulle 1)).
2. Een groep in het leger neemt de macht over met behulp van troepen (Spanje, Griekenland).

De eerste mogelijkheid is al heel eenvoudig. Als de regering morgen verklaart geen behoefte aan het parlement meer te hebben, of, wat slimmer is helemaal niets verklaart, maar gewoon doet, dan zal in sommige kranten wellicht een verontwaardigd hoofdartikel verschijnen. En dat is dan alles. Nadat de hoofdredacteuren gearresteerd zijn, is ook dit afgelopen. Zoals de geschiedenis leert, zullen ze veroordeeld worden door dezelfde rechters die trouw aan de grondwet hebben gezworen. Bevel is bevel. De politie zal ongewenste elementen uit de samenleving verwijderen en de ambtenaren zullen, op enkele uitzonderingen na (die geruisloos verdwijnen) trouw hun plicht doen, zoals ze dat ook onder buitenlandse bezetters zullen doen en hebben gedaan. Als ze hun post verlaten, zullen die plaatsen immers worden ingenomen door foute figuren. Het is altijd beter als een goede figuur collaboreert. Bovendien moet ook aan vrouw en kinderen worden gedacht. En dus.....

De tweede mogelijkheid vereist een zorgvuldige voorbereiding, maar die kan beperkt blijven tot een klein groepje. Degenen die uiteindelijk het zaakje moeten opknappen, de soldaten, worden er natuurlijk niet in gekend. Zo erg veel mensen zijn er trouwens niet voor nodig. Het gaat alleen maar om de bezetting van een paar ministeries, radio- en televisiestudio's, telefooncentrales en politiebureaus. Om te imponeren, worden ook een paar ministers van hun bed gelicht. Beel wordt pro forma tot minister-president uitgeroepen. Er wordt trouw aan de koningin betuigd. Udink eh Beernink blijken de volgende morgen niet onwelwillend tegenover het nieuwe regime te staan, al dient nog een afwachtende houding te worden aangenomen. De Telegraaf ziet in een hoofdartikel een betere toekomst oprijzen. Enige bekende industriëlen verklaren dat een economische opleving voor de deur staat. Goedwillenden hebben niets te vrezen. Een populaire voetballer wordt tot commissaris van politie in Amsterdam benoemd. Willem Duys past zijn programma aan.

Het gaat allemaal zo makkelijk, dat het eigenlijk wonderlijk is dat het nog steeds niet gebeurt is. Het pleit voor onze kolonels. Maar wat niet is kan komen. De paleisrevolutie zelf is niet te voorkomen. De BVD is er niet van op de hoogte, want die vertoeft niet in deze kringen.

Toch is er wel iets tegen te doen. Het eerst nodige is dat de verantwoordelijke mensen op de hoogte gebracht worden van de mogelijkheid, zodat ze niet bij de eerste de beste gelegenheid in paniek raken. Er moeten van tevoren uitvoerige instructies worden gegeven, hoe in zulke situaties te handelen. Er dient een noodwet te zijn die automatisch in zulke omstandigheden in werking treedt. Daarin moet geregeld worden dat de staatsmacht, zodra de daartoe aangewezenen buiten hun boekje gaan of zelf door anderen belemmerd worden in de uitoefening van hun bevoegdheden, in andere handen overgaat.

- 1) Deze beide heren zijn hun loopbaan als minister-president op precies dezelfde wijze begonnen als de heer Piet de Jong. Dit als antwoord aan mevrouw Romein-Verschoor, die op de televisie insinueerde dat dergelijke toestanden het gevolg zijn van het systeem van de gekozen minister-president. Ze bestond het de G. als een voorbeeld daarvan te noemen.

De meest aangewezen instantie daartoe is het parlement, of een van tevoren bepaald deel daarvan, dat de uitvoerende bevoegdheden overneemt. Het parlement kan een klein comité benoemen, dat het oppercommando over de strijdkrachten overneemt. Iedere justitie- en politiemans moet instructie krijgen dat hij iedereen die beletselen opwerpt voor het functioneren van dit parlement onschadelijk moet maken. Ambtenaren moeten leren, wanneer zij wel en wanneer ze niet bevelen moeten opvolgen. Als al deze maatregelen genoemd zijn, wordt weliswaar een grijpen naar de macht niet voorkomen, maar in de praktijk zal het dan niet effectief blijken te zijn.

Maar ja, dit stuk is nutteloos, want het gebeurt toch niet, die voorbereidingen wel te verstaan. We steken onze kop in het zand en zoeken troost bij de gedachte dat zoiets in Nederland toch niet gebeurt.

EEN BEETJE BETER WETEN

door H. Geelen

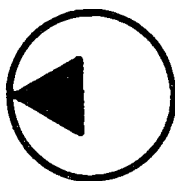
Op vrijwel iedere schrijver in de vorige Peperbek heb ik commentaar en daarom had ik een stukje Beterweterbek willen schrijven om iedereen eens goed de waarheid te vertellen. Zo had ik het grote geheim willen ontsluiten, dat de progressieve combinatie aan de confessionelen dezelfde voorwaarden wou voorleggen als door D'66 aan de PvdA en de PPR voorgelegd. Met uitzondering dan van de vooruitstrevende volkspartij, want dat zagen we helemaal niet zitten. Aan Plate had ik willen antwoorden dat ik een D'66 parlement een bijzonder slecht voorstel vind. Maar ik realiseer me nu dat dit alles slechts veroorzaakt wordt door de slechte informatie van de leden. Hi ha hoofdbestuur, roept u nu. Het hoofdbestuur krijgt veel kritiek, maar echt, die arme HB leden hebben niet veel in de melk te brokkelen. De zaak is dat het HB organisatorisch slecht functioneert. De tweeling in een dagelijks bestuur en de "overige" HB leden (9 tegen 12) werkt funest. De regiovertegenwoordiging is abominabel, en het is een grote denkfout te menen dat er HB leden zijn die slechts als taak de regiovertegenwoordiging hebben. Hierdoor is het HB een machteloos praatcollege geworden, de beslissingen worden door enkelen aan de top genomen. HB besluiten die niet passen worden niet uitgevoerd. "Het kon helaas niet anders" is dan voldoende motivering. Daarom, Plate, eerst moet het HB grondig gereconstrueerd worden (en dan ook bezet worden met de beste mensen die we hebben!) Dan zal er geen D'66 parlement meer nodig zijn.

De meningsvorming binnen de partij moet door een ieder gevolgd kunnen worden. Daarom zijn de artikelen in Peperbek toch eigenlijk allemaal geweldig goed. Peperbek moet blijven! Als HB lid past mij geen beterweterkritiek. Dan hadden wij de leden maar van te voren beter moeten informeren. Daarom hier verder gewoon mijn privé mening over wat we nu verder moeten gaan doen. Volgens mij zijn de verkiezingen enerzijds een groot succes geworden. Het is toch maar gelukt om de regeringscombinatie een geweldige dreun te verkopen en ze onder de grens van 76 zetels te brengen. Waar zijn de critici die dit onmogelijk vonden? Zonder de progressieve combinatie en het schaduwkabinet was dit zeker niet gelukt. Teleurstellend is anderzijds dat de winst niet meer bij D'66 terecht is gekomen. Ik zou pas tevreden zijn geweest als we de resultaten van de Statenverkiezingen hadden geëvenaard. Waarom dit niet gelukt is is m.i. te wijten aan het feit dat we ons eigen gezicht niet voldoende hebben laten zien. (En natuurlijk het Drees Jr effect, maar dat soort excuses is altijd wel te vinden.) Voor de toekomst daarom: keihard doorgaan op de ingeslagen weg. Vooral nadruk op de vernieuwingen in de partijpolitieke verhoudingen, bijv. het kiesstelsel, de regeringsformatie. De verwarring is groter dan ooit. Veertien partijen in het parlement. De kiezer krijgt een ratjetoe van punten uit 3 tot 5 programma's als regeringsbeleid, zonder er iets over te kunnen zeggen. Klein is de kans, dat er een stabiele regering komt. Groot is de kans dat er snel weer verkiezingen komen. Dan is het onze kans om voor de derde maal zetel winst te halen. Nu moeten we zorgen dat we een uitstekende partijorganisatie krijgen. Dit geldt niet alleen het secretariaat in Amsterdam. Ook de afdelingen zelf moeten orde op zaken stellen. Wij zijn geen mensen om een goede organisatie op te bouwen, dat ligt gewoon niet in onze radicale aard. Maar we zullen daar toch echt eens serieus aan moeten gaan werken. Gelukkig heerst er binnen het nieuwe hoofdbestuur een geest van op deze wijze kan het niet langer. Ik hoop dat er een betere werkwijze van het HB tot stand komt.

Verder moeten we ons storten op een aantal urgente problemen. De wijze van kandidaatstelling voor de Tweede Kamer moet vastgelegd, die voor de Eerste Kamer aanzienlijk verbeterd. D'emocraat moet het blad worden, waar de leden op tijd de informatie over de ontwikkelingen binnen de partij kunnen vinden, zodat zij aan de meningsvorming kunnen deelnemen door reacties in dat blad. Ziedaar een klein deel van mijn prioriteitenlijst. Weet u het een beetje beter?

VOORVERKIEZINGEN EERSTE KAMER 1971

UITSLAG EN AANTALLEN VORKEURSTEMMEN

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOTAAL
1. Nagtegaal	<u>215</u>	111	50	48	35	29	25	15	10	2	540
2. Draijer	89	<u>185</u>	91	58	47	31	29	14	17	7	568
3. Schwarz	67	64	73	53	<u>110</u>	54	31	19	20	4	495
4. Mevr. Wassen	46	70	56	61	60	36	28	25	<u>62</u>	8	452
5. Martini	<u>89</u>	24	26	16	23	14	19	12	12	5	240
6. Eisma	39	48	52	<u>120</u>	63	45	28	22	9	8	434

7. Rang	<u>66</u>	7	9	26	15	9	9	14	7	2	164
8. Walboomers	32	22	<u>106</u>	49	40	39	20	21	20	7	356
9. Knoop	37	26	20	30	30	<u>96</u>	48	37	29	1	354
10. Schmitz	<u>43</u>	10	13	18	21	16	13	5	11	1	151
11. De Nerée	41	47	46	22	17	17	15	9	13	0	227
12. Koenen	22	30	24	31	18	14	22	15	13	7	196
13. Van Beilen	28	31	13	19	19	17	<u>70</u>	33	32	4	266
14. Van Antwerpen	27	25	21	23	11	16	15	13	15	4	170
15. Mevr. Meyer	15	18	20	29	11	17	19	18	13	9	169
16. Bloema	13	22	19	33	21	16	17	6	14	1	162
17. Terburg	11	12	17	18	22	6	12	15	12	10	135
18. Smeets	10	34	30	21	30	25	23	<u>70</u>	24	7	274
19. Van Dooren	9	16	19	13	13	18	10	28	10	2	138
20. Van Blokland	16	7	9	6	10	10	13	9	10	5	95
21. De Bie	10	19	17	8	15	15	9	19	4	3	119
22. Van der Wijst	8	14	27	6	12	1	3	4	4	1	80
23. Van Dijk	8	9	13	8	11	13	5	10	17	7	101
24. Velleman	5	11	12	18	13	16	4	13	13	6	111
25. Straatsma	9	4	21	13	8	5	11	12	7	4	94
26. Roebersen	5	4	8	4	7	19	16	11	12	6	92
27. Kapenga	6	4	6	6	5	7	18	13	14	5	84
28. Maarwchalk	1	10	6	2	7	6	7	7	3	2	51
29. Van Neerven	3	4	4	6	6	5	8	4	6	1	47
30. Polhuis	3	8	6	6	2	1	6	4	1	4	41
31. Lopes Cardozo	5	4	10	5	5	2	2	2	8	2	45
32. Douwes	5	2	3	3	3	4	2	7	2	0	31
33. Schouten	3	2	1	5	6	10	7	3	5	1	43

aantallen voorkeurstemmen van de overige kandidaten:

(in alfabetische volgorde)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	totaal
Aarts	1	1	4	3	2	3	0	3	1	1	19
Adriaansz	0	2	4	1	3	2	2	1	1	1	17
Berkhof	2	4	3	2	2	0	6	7	7	2	35
Dirks	1	4	5	5	3	3	5	4	6	1	37
Van Emden	1	2	3	2	1	4	3	0	1	0	17
De Haas	1	1	5	5	1	6	2	7	2	1	31
Jasper	1	2	6	4	2	10	4	2	4	2	37
Reitsma	4	4	5	4	2	7	3	7	8	0	44
Rottier	2	2	3	5	2	3	2	1	4	1	25
Winkel	3	0	1	2	4	0	13	4	7	3	37

Toelichting:

Koenen had zich niet bereid verklaard een plaats op de kandidatenlijst in te nemen. Dit vanwege de door het hoofdbestuur gevolgde adviesprocedure. De kandidaten op de 13e plaats en lager schoven dus een plaats op. Het HB-advies is duidelijk in de cijfers terug te vinden: de betreffende aantallen zijn enkelvoudig onderstreept. Dubbel onderstreept zijn de aantallen eerste voorkeurstemmen van die kandidaten waarvoor, wellicht als reactie op het hoofdbestuursadvies, akties zijn gevoerd. Zo komt door persoonlijk ingrijpen van Gruijters de Amsterdammer Martini in de Eerste Kamer, terwijl de Limburgers succes hebben gehad met hun aktie voor Rang. De fanclub van Godfried Schmitz mag ook niet ontevreden zijn met het resultaat van de schriftelijke aktie.

Het is moeilijk te zeggen wat de uitslag zou zijn geweest zonder HB-advies en zonder akties voor bepaalde kandidaten. Kennelijk hadden Schwarz en mevrouw Wassen dan een goede gooi kunnen doen naar de eerste plaats op de kandidatenlijst, terwijl De Nerée tot Babberich en Koenen dan waarschijnlijk wel aanmerkelijk hoger uit de bus waren gekomen.

D'66 kwam uit met zes kandidatenlijsten, waarop in totaal 32 kandidaten. Het hoofdbestuur heeft hiervoor ontheffing gevraagd van een bepaling (art. 118) in het huiselijk reglement.

BESTUURLIJKE HERVORMING IN NEDERLAND 1)

door A.R. van der Burg (D'66)

Dikwijls berusten bestaande toestanden op toevallige gebeurtenissen in het verleden. Zo hebben we ons bestuurlijke systeem min of meer te danken aan een meneer Bonaparte, die het meer dan anderhalve eeuw geleden zo nodig vond in dit land orde op zaken te komen stellen. Hij bracht daarbij het typisch Franse staatkundige denken mee, dat ten onrechte met 'centralistisch' wordt aangeduid. In feite is het juist decentralistisch, want er wordt juist van het midden uit naar de periferie toe gedacht. De grondslag van de staat, de motivering ervan - zo men wil - ligt in het centrum. Dat was destijds het hof van de koning of de keizer. De burger is een onderdaan van dit centrum, waar - om met Sieto Hoving te spreken - de bovendane huizen. Het land wordt vanuit dit midden in een aantal vakken verdeeld (de departementen of provincies) en die weer in ondervakjes..... die dan gemeenten worden genoemd, als een soort hommage aan de burger, die bijna vergeten was dat eens zijn voorouders als vrije mensen hadden geleefd, en terwille van de gezelligheid, de veiligheid en de economische voordelen vrijwillig besloten hadden samen een gemeente of commune te vormen.

Intussen zitten we in Nederland met een bestuurlijk systeem, waarvan in brede kring

1) Rede gehouden in de Staten van Zuid-Holland op 29 januari 1971

de ongeschiktheid voor en de onaangepastheid aan de bestaande situatie wordt onderkend.

De bezwaren tegen het bestaande bestuurlijke systeem kunnen globaal in twee hoofdgroepen worden verdeeld:
de technologische en de sociologische.

De technologische bezwaren zijn al in vele studies over dit onderwerp naar voren gebracht. Vooral de laatste jaren is een stroom van rapporten verschenen. In drie jaar tijd verschenen er in Nederland al meer dan 70 artikelen en rapporten over het vraagstuk van de bestuurlijke vormgeving; waaronder ook enige van politieke partijen.

Volledigheidshalve noem ik de voornaamste technologische argumenten:

1. Met de toeneming van de welvaart neemt de behoefte aan gemeenschapsvoorzieningen voortdurend toe. Zelfs vrij grote gemeenten zijn niet meer in staat die voorzieningen op efficiënte en behoorlijke wijze te treffen. Om een paar voorbeelden te noemen:

Stadsuitbreidingen en verkeersvoorzieningen konden in een tijd dat Nederland nog maar een zesde van zijn huidige aantal inwoners had, met de natte vinger geschieden, of zelfs helemaal aan het partikuliere initiatief worden overgelaten. Tegenwoordig eist dat een uitgebreide wetenschappelijke voorbereiding en een omvangrijk uitvoeringsapparaat.

De energievoorziening is al lang niet meer op lokale schaal mogelijk. Voor het voeren van een doelmatige administratie is kostbare elektronische apparatuur nodig, met de bijbehorende specialistische vakkennis voor bediening en onderhoud. De brandweer kan niet meer volstaan met een handpomp in de buurt, die door vrijwilligers wordt bediend.

2. Daar komt nog een geheel andere faktor bij: De gevolgen van gemeentelijke beslissingen strekken zich tot een steeds groter gebied uit. Denk b.v. aan de luchtverontreiniging door een bepaalde industrievestiging, de planning van het wegennet, de gezondheidszorg, de politie enz.

Uit deze ontwikkelingen zijn twee conclusies te trekken:

1. Het technische apparaat, nodig voor een breed terrein van gemeenschapsvoorzieningen, moet geëxploiteerd worden op de meest economische schaal. Dit is in de praktijk een veel grotere schaal dan die van de gemeente.
2. Een aantal gemeentelijke beslissingen hebben zulke vergaande konsekventies voor de omliggende gemeenten en zelfs voor het hele land, dat de gemeenten in zulke zaken niet autonoom kunnen handelen.

Uit deze twee conclusies vloeit weer voort dat er een vorm van intergemeentelijke samenwerking nodig is, zodanig, dat daarin enerzijds het technische apparaat kan worden ondergebracht. en anderzijds de beleidsbeslissingen kunnen worden genomen die in hun gevolgen over de gemeentegrenzen heengaan.

Er bestaat weinig verschil van mening over de oplossing:

Er moet een nieuwe bestuursvorm komen, het gewest.

We dienen ons er echter wel goed van bewust te zijn dat met de gewestvorming niet alle gesignaleerde technologische problemen zijn opgelost.

In de eerste plaats heeft het technische apparaat van iedere gemeenschapsvoorziening zijn eigen optimale grootte. De schaal waarop de elektriciteitsproduktie moet geschieden is b.v. veel groter dan die voor de brandweer of de ziekenhuisexploitatie. De grootte van de gewesten zal dus wat dat betreft altijd een compromis zijn.

Ten tweede wordt doorgaans al te gemakkelijk heengestapt over de tweeslachtigheid van de taak van de gewesten. Aan één kant zijn die gewesten een soort beheersinstituut van een technisch apparaat, dat desgewenst ter beschikking staat van de gemeenten. In deze rol staat het gewest als het ware in dienst van de gemeenten. Aan de andere kant moet het gewest beleidsbeslissingen nemen op het gebied van ruimtelijke ordening, verkeersvoorzieningen enz.

Beide taken zijn van een zodanig uiteenlopend karakter, dat ze om een geheel verschillende bestuursvorm vragen, ja, zelfs om geheel verschillend gearde politici.

Het zou goed zijn als degenen die verantwoordelijk zijn voor deze zaken zich deze problematiek eens wat beter bewust werden. Ik denk hierbij in het bijzonder aan de minister van binnenlandse zaken en zijn staatssecretaris. In de ministeriële nota van 15 september 1969 over dit onderwerp ontbreekt iedere diepgang. Bij het lezen krijg je zelfs de indruk dat men zich ten departemente nauwelijks een voorstelling heeft gemaakt van de taken die aan een gewest zouden moeten toevallen.

Een zelfde gebrek aan geest ademt het wetsontwerp herziening gemeenschappelijke regelingen, dat dan ook schielijk is ingetrokken. Hoe straks de nieuwe inderhaast in elkaar getimmerde gewestwet er gaat uitzien, laat zich wel raden.

Tot zover de technologische aspecten van de bestuurlijke organisatie. Nu over naar de sociologische aspecten. Het is opvallend dat die in de diverse beschouwingen aanmerkelijk minder aandacht krijgen. Vrij redelijk komen ze tot hun recht in het rapport van het Instituut Contact Randgemeenten. Met ere dient ook Prof. Groenman genoemd te worden, die geen gelegenheid laat voorbij gaan om de betekenis van desociale structuur te accentueren.

Het probleem waar het om gaat komt hierop neer:

Naast de vele klemmende argumenten voor schaalvergroting en gewestvorming zijn er ook vele goede argumenten aan te voeren voor schaalverkleining. In het algemeen zijn dit juist de sociologische argumenten.

Waren zulke argumenten er niet, dan zou men moeten concluderen dat bij gewestvorming de gemeente eigenlijk een overbodige instelling is geworden. Een konklusie die inderdaad door enige technokraten in optima forma is getrokken.

De gemeente is met een zeer grote mate van waarschijnlijkheid de oudste vorm van bestuurlijke organisatie. Het is zelfs de enige vorm die meestal niet door machtsusurpatie, maar op vrijwillige basis is tot stand gekomen. De mens heeft van oudsher de behoefte gevoeld in groepen samen te werken, niet alleen om zich zodoende beter te beschermen tegen van buiten komende gevaren, maar ook met het oog op gemeenschappelijke voorzieningen en het onderlinge contact. Die overwegingen gelden nog steeds, al is het karakter ervan aanzienlijk gewijzigd.

De betekenis van de gemeente, of van de kleine gemeenschap, zo u wilt, is dui-zenden jaren verdoezeld door autokratische regeringsvormen, de laatste honderd jaar door een democratische regeringsvorm die als een verlicht verlengstuk van de autokratische kan worden gezien.

Maar vooral de laatste decennia zijn er duidelijke aanwijzingen voor een kentering.

- De steeds groeiende bevolking, de trek naar de steden, de blikken cel waarmee we ons langs de wegen verplaatsen - om maar enkele factoren te noemen - hebben een proces van vereenzaming in werking gesteld, dat, vooral in de grote steden, door steeds meer mensen als beklemmend wordt ervaren.
- Onderzoekingen, zoals van Prof. Brasz (I.C.R.), Prof. Groenman en de afdeling Leidschendam van D'66 hebben aangetoond - wat iedereen eigenlijk al kon vermoeden - dat in de kleine gemeenten het contact tussen bestuur en inwoners, en de belangstelling voor de publieke zaak veel groter zijn dan in grote gemeenten. Ook de opkomstcijfers bij de verkiezingen wijzen duidelijk in dezelfde richting.
- Combineer dit met de toenemende ontwikkeling van de mensen, ja, zelfs het ontstaan van een nieuw mensentype, zich bewust van zijn eigen waardigheid, niet bereid om zich door wie ook te laten ringeloren of zich in een bepaald maatschappelijk kastje te laten stoppen. Dan is, vooral in de grote steden, het beeld compleet van de vervreemding tussen burger en overheid, die soms zelfs overslaat in vijandigheid, b.v. tussen politie en publiek. In den Haag komt dat misschien nog wel duidelijker tot uiting dan in Amsterdam.

Het bewust afsturen op gewestvorming, zonder gelijktijdig oog te hebben voor de noodzaak van terugkeer naar kleinere bestuursgemeenschappen, zou een daad zijn van een volslagen gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel en van cultuurhistorisch inzicht.

Stellen we daarentegen prijs op het doorbreken van de vertrouwenscrisis, op de waarachtige taak van de gemeenschap om de enkeling in zijn moeilijkheden bij te staan, en op een bestuursvorm die aangepast is aan de evolutie van het menselijke cultuurpatroon (en niet omgekeerd), dan is het onvermijdelijk dat we zoeken naar een nieuwe vorm voor de - liefst kleine - gemeente.

Die kleine gemeente-nieuwe-stijl zal bij het tot stand komen van gewesten ontlast zijn van het beheer van een groot aantal technische en wetenschappelijke apparaten, die eigenlijk boven haar kracht gaan.

Zoveel te meer zal die gemeente zich kunnen waipen op de eigenlijke gemeenschaps-taken. Die taken kunnen in twee groepen worden verdeeld:

- Enerzijds kan zo'n gemeente zich in voortdurend contact met de gemeentenaren richten op de beleidsbeslissingen die binnen haar territorium aan de orde komen. Te denken valt aan onderwijszaken, sociale zorg, ruimtelijke ordening binnen het raamwerk, zoals dat door het rijk en de gewesten is opgesteld, gemeenschapsvoorzieningen van algemene aard, b.v. de bouw van buurthuizen of het (door het gewest laten) aanleggen van een plantsoen. Ook de burgerlijke stand en het bevolkingsregister horen in de gemeente thuis.
- Anderzijds kan de gemeente-nieuwe-stijl zich richten op een taak die eigenlijk in het verleden steeds verwaarloosd is geweest, namelijk de bijstand aan de gemeentenaar en het voorstaan van zijn belangen bij andere instanties of organisaties.

Oud-minister Veldkamp heeft de gedachte geopperd van een sociale supermarkt, waar alle organisaties en diensten, die op enigerlei wijze de mensen helpen op sociaal terrein, in één gebouw zouden worden ondergebracht. Die gedachte sluit wonderwel aan bij de gemeente, zoals ik u die geschilderd heb. We zouden ons een ideale gemeente kunnen voorstellen, waarin zich centraal en op loopbare afstand een gemeenschapshuis bevindt. Hierin komt het gemeentebestuur bijeen, maar ook de gemeentenaren voor belangrijke bijeenkomsten. Bovendien zijn in dit gebouw alle gemeentelijke en sociale diensten ondergebracht, zodat je daar eigenlijk voor alles terecht kunt.

Als de bestuurders van zo'n gemeente dan ook nog een oog zouden hebben voor de nieuwe ontwikkelingen in onze samenleving en zich niet opsluiten in een eng lokaal-chauvinistisch kringetje, dan durf ik wel te voorspellen dat in zó'n gemeente de mensen zich heel wat gelukkiger zouden voelen en minder communicatiestoornissen zouden hebben. Dan is het raadhuis geworden tot een huis waar men raad kan geven en krijgen.

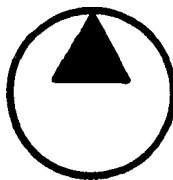
Zelfs in het kader van een ruwe schets kan het niet anders, of ook de provincie moet ter sprake komen. Op dit punt sluit ik mij grotendeels aan bij het rapport "Bestuurlijke vormgeving" van de ARP. Volgens dit rapport kunnen de taken van de provincies goeddeels door de gewesten en voor een klein deel door het rijk worden overgenomen. Het rapport noemt daarbij twee taken waarvoor de oplossing wat gecompliceerder is, namelijk de functie van de provincie als administratieve beroepsinstantie en het toezicht op de gemeenten. Wat het eerste betreft komt het rapport niet tot een stellige uitspraak. Wat het toezicht op de gemeenten betreft is het van mening "dat niet in alle gevallen het toezicht van het gewest op de gemeenten wenselijk zal zijn. Een beroep op de Kroon tegen besluiten van de gewestraad zouden nodige waarborgen kunnen bieden."

Tot zover het rapport van de ARP. In ieder geval is het duidelijk dat het geen zin kan hebben de provincies in de toekomst te handhaven, uitsluitend voor deze beide taken.

Er is de laatste tijd de gedachte geopperd wél de provincies te handhaven en zelfs met meer bevoegdheden uit te rusten, maar het aantal provincies tot bijvoorbeeld vier terug te brengen. Ik zou degenen die met deze gedachte spelen in herinnering willen brengen dat er ook nog een Europese Gemeenschap is, die - naar we hopen - in betekenis zal toenemen. Handhaving van de provincie zou dan betekenen dat we 5 bestuurslagen krijgen, waarbij de provincie de ondankbare rol krijgt toegemeten, - nog sterker dan nu - van het bestuurlijke muurbloempje.

De provincie kan op dit moment al een belangrijke bijdrage leveren tot het wel-slagen van een nieuw bestuursstelsel. Nu reeds kan bij de indeling van het provinciale werk rekening worden gehouden met toekomstige gewestvorming. Bepaalde taken kunnen zelfs al worden overgedragen, vóórdát de gewestvorming zijn definitieve beslag heeft gekregen. Op die wijze kan de provincie haar bijdrage leveren om de overgang naar een nieuwe toestand zonder al te grote groeistuipen te doen verlopen.

- Udink: wie zegt mij dat de CHU niet veel meer had verloren als ik progressief was blijven doen?
- Veringa: de mensen hebben natuurlijk gedacht: "Veringa die wordt premier" daar hoeven we dus niet op te stemmen.
- Koekoek: ik ben zeer tevreden. Dat gedonder met die afsplitsingen is nou tenminste afgelopen.
- Freule Uttewaal: dat zitten op de Dam heeft niets geholpen en ik heb er nog een blaasontsteking aan overgehouden ook.
- Lijsttrekker
Middenstandspartij: ik heb nooit gezegd 23 zetels maar 2 of 3 zetels.
- Van Mierlo (I): een keuze tussen progressief en conservatief is heel wat anders dan een keuze tussen links en rechts.
- Van Mierlo (II): heb ik gezegd dat een progressieve concentratie zoals de werkgroep PAK destijds wilde, vier meter de grond in zou gaan? Nou ja, een mens mag toch van mening veranderen?
- Schuckink Kool: dat zullen de kaboutertjes wel weer gedaan hebben.
- Den Uyl: Veringa wordt geen premier.
- Wiebenga: de regering had duidelijker moeten maken dat het om een stemming en niet om een volkstelling ging.

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e jaargang, nummer 10

JUNI 1971

68

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden van Democraten '66, zonder de complimenten van Dr. W. Drees Sr.

Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070 - 636101.

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: A.C.A. Dake (f), H. Geelen, A.C. de Goederen (x),
J. van Krimpen (vK), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redaktieraad: W.S.A.N. Gorter en D. Bark.

Redactieadres: (tijdelijk) Ligusterstraat 13, Den Haag, tel. 070-631584.

Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f9,00,-
losse nummers: fl,00,-

Copy: gaarne vóór 16 juni a.s. zenden aan het redactie-adres.

"PEPERBEK - nieuwe stijl"?

Het zal zelfs voor de minder aandachtige lezers van Peperbek de laatste maanden wel duidelijk geworden zijn, dat er binnen de redactie verschillende meningen zijn, niet alleen ten aanzien van de door D'66 gevolgde politiek, maar ook met betrekking tot het voortbestaan van Peperbek op de oude voet. De breedvoerige discussies hebben echter nog niet geleid tot definitieve inzichten en besluiten, mogelijk omdat zij tot een te kleine kring beperkt bleven.

Aangezien echter het eventueel beginnen aan een 5e jaargang om een duidelijke stellingname vraagt, zullen redactie, directie en lezers van Peperbek zich op korte termijn moeten uitspreken. Dit kan gebeuren in een schriftelijke reactie aan het redactie-adres; deze reactie zal dan geplaatst worden in het juli-augustusnummer van Peperbek (het laatste nummer van de 4e jaargang), of mondeling op de redactievergadering d.d. 16 juni a.s., Sportlaan 299, Den Haag; aanvang 20.00 uur.

De kernvraag lijkt te zijn: is het wenselijk om met Peperbek op de oude D'66-basis voort te gaan, of dient er een Peperbek-nieuwe stijl te komen, met medewerking van en gevoed door meningen uit diverse politieke richtingen, met name PvdA en PPR.

Redactie

VERANDERINGEN

Redacteur en mede-oprichter van Peperbek, A.R. v.d. Burg, heeft zich uit de redactie teruggetrokken omdat hij meent de verantwoordelijkheid voor het huidige wel en wee van Peperbek niet tot het eind van de 4e jaargang te kunnen dragen. Hij zal echter incidenteel medewerking blijven verlenen, zodat Peperbek niet geheel verstoken zal blijven van zijn dikwijls oorspronkelijke en snedig geformuleerde inzichten.

H. Geelen, een der D'66-ers van het eerste uur en lang geen onbekende in de lezerskring van Peperbek, is tot de redactie togetreden.

Redactie

Nuttige parasieten

(%) Aan DS'70 zit weinig origineels. Hun naam hebben ze van D'66 afgekeken. Hun mensen hebben ze bij de PvdA weggehaald. Hun beweringen lijken als twee druppels water op die van de VVD vier jaar geleden. Voor hun wijze van politiek bedrijven zijn ze rechtstreeks bij Schmelzer in de leer gegaan. En hun programma konden ze van Nixon overschrijven. Dit alles onder leiding van een boekhouder die in voortdurende angst leeft dat iemand er met de centen vandoor gaat.

Ondanks dit alles betekent DS'70 een nuttig element in onze politiek. Hier is nu de kern van een recht-door-zee conservatieve partij, zonder allerlei liberale, socialistische of godsdienstige dogma's en zonder allerlei pseudo-progressieve franje. Moge haar een lang en rustig leven beschoren zijn.

Steenkamp

(%) Als de lezer dit nummer onder ogen heeft, zal wel duidelijk geworden zijn of Steenkamp door de confessionelen de rol van Barbertje is toegewezen. Hoe kom je eervoller van je programma af, dan wanneer Steenkamp himself moet verklaren dat het onuitvoerbaar is.

Laat ze maar kalm modderen. Het is geen lolletje om anderen uit de puree te halen, waar ze zelf vrijwillig ingestapt zijn. Het hoeft gelukkig ook niet, want het Nederlandse volk heeft in meerderheid de wens te kennen gegeven de puree op het menu te willen houden.

Duys en zijn volgelingen

(%) Willem Duys' aandrang tot doodslag (die in juridische zin moord is vanwege het 'met voorbedachten rade') heeft heel wat in het Nederlandse volk levende driften blootgelegd. De verzamelde ingezonden stukken in de pers vormen een compleet standaardwerk voor het sadisme. Als je het allemaal leest, krijg je het gevoel dat je maar beter niet de straat op kan gaan. Laat staan je in de politiek begeben.

ONZE ZWARTE TOEKOMST

door W.H. de Beaufort

Het meinnummer van Peperbek maakte op mij een sombere indruk. Gorter heeft een afkeer van politiek gekregen en ziet een linkse revolutie komen, misschien wel een geweldadige. De Goederen noemt de progressieve verkiezingscampagne allerbedonderd en van der Burg groepeerd de cijfers dan ook zo dat de nieuwe drie het grootste verlies leden. Bovendien worden er zijns inziens onvoldoende voorzorgsmaatregelen tegen een kolonelsregiem genomen. Een opbeurend woord is op zijn plaats.

De recente verkiezing is mijns inziens een succes van onze democratie geweest. De opkomst was beter dan meestal in Europa. Het aantal bewust kiezende, want van mening veranderde kiezers is toegenomen. De aanhang van extreem rechts en links is wat gedaald. Recht-en-orde beeldvorming bleek eerder af te stoten dan aan te trekken. Het belangrijkste is echter: de uitslag geeft een zeker inzicht in de prioriteiten voor het beleid die de kiezers stellen. Dit is een uitzondering, die we te danken hebben aan het evenredig kiesrecht. De laatste Engelse verkiezing maakte geen enkele concrete conclusie mogelijk voor wat b.v. betreft immigratiepolitiek, belastingen of toetreding tot de E.E.G. De laatste Franse verkiezing liet wel zien dat de grote meerderheid van de kiezers niets moest hebben van de mei-opstand 1968. Deze op zichzelf niet erg waardevolle mededeling moest echter betaald worden met een uitslag waarin de oppositie tegen het Gaullisme voor lange tijd tot een zeer kleine parlementaire minderheid werd.

De Nederlandse kiezers hebben zich op 28 april uitgesproken voor een serieuze aanpak van de bezuiniging op overheidsuitgaven en voor een serieuze staatsrechtelijke vernieuwing, door de winst te laten gaan naar Drees jr. en naar het schaduwkabinet.

Welk kabinet er ook omt, het zal aan deze beide punten iets meer aandacht besteden dan wanneer die verschuivingen onder de kiezers niet waren opgeheven. Het beleid op andere onderdelen, zoals woningbouw, milieubehoud en defensie, zal er mijns inziens in de komende 4 jaar niet anders gaan uitzien dan wanneer er in 1971 geen verkiezing had plaatsgevonden.

Natuurlijk is ook de bovenstaande interpretatie van de uitslag slechts gebaseerd op trends. noch de economische remedie van Drees, noch de staatsrechtelijke van de drie, kunnen zich op grond van de uitslag een meerderheid toekennen. Voor de praktijk van het beleid is dat echter niet nodig. Het "aanslaan" van de kritische trend roept reeds bij de politici en ambtenaren die het overheidsbeleid bepalen een afweerreactie op, grotendeels bestaande uit concessies. In ons evenredig kiesrecht zonder afschrikwekkende drempel, nemen kritische trends sinds 1966 (zoals Boerenpartij bij Provinciale Statenverkiezing) de vorm aan van nieuwe partijen of van nieuwe partijvorming. Het kan haast niet anders of D'66 moet dit facet van het stelsel waarderen. Het zal trouwens niet verdwijnen bij overgang op een stelsel met districten van 10 zetels.

Zullen nu de belastingen inderdaad omlaag gaan en zal de invloed van de kiezer op de kabinetsformatie nu inderdaad omhoog gaan? Lang niet in die mate die DS'70 en D'66 mogelijk achten. Ik zie het volgende gebeuren in de komende vier jaar:

- 1) Verhoging belastingvrije voet loon- en inkomstenbelasting, doorwerkend tot en met de middengroepen.
- 2) Tegemoetkoming werkende gehuwde vrouw.
- 3) Verhoging beide B.T.W.-tarieven met gelijk percentage.
- 4) Verhoging motorrijtuigbelasting en benzineaccijns.
- 5) Structurele verhoging P.T.T.-tarieven.
- 6) Verhoging premies ziekenfonds, A.O.W., A.W.B.Z.
- 7) Verlaging premies kinderbijslag.

Dit programma heeft mede in aanmerking genomen de niet te corrigeren meeropbrengst uit reële progressie en de wel te corrigeren meeropbrengst uit nominale progressie, een klein positief saldo voor de overheid. De hogere subsidies voor het openbaar vervoer, de krotopruiming en de verlaging van de leerlingenschaal moeten echter grotendeels betaald worden met bezuiniging op wegebouw, defensie, landbouw en algemeen bestuur. De ontwikkelingshulp blijft op het huidige percentage van het nationaal inkomen.

Nu de staatskundige vernieuwing:

- 1) Kort voor de volgende verkiezing sluiten oude en nieuwe drie een verbond tot invoering van een kiesstelsel met grote districten.
- 2) Gemeenteraden worden geraadpleegd over de personen die gesolliciteerd hebben naar het burgemeesterschap.
- 3) Rechtsstreekse verkiezing leden Europees parlement; Europese partijvorming.
- 4) Afschaffing begrotingsbehandeling in Eerste Kamer.
- 5) Publicatie adviezen van de Raad van State.

Ziet men de recente verkiezingsuitslag als een stootje in de richting van al deze veranderingen dan moet ieder die hoopt op een geleidelijke vooruitgang in kwaliteit van onze samenleving die uitslag wel positief waarderen. Er blijven dan genoeg zaken over waarover men pessimistisch kan zijn en waar de Nederlandse kiezers ook niets aan kunnen doen. Aangezien het onaangenaam is daaraan te denken laat ik de opsomming daarvan aan andere auteurs over.

WAAROM VAN MIERLO GEEN GROTE PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ WIL

door A.R. van der Burg

Er is niet zo heel veel verschil tussen het verkopen van auto's, zeep of politiek. Als je in de zeepbranche meer dan 50% van de markt wilt beheersen, dan kan je niet met één merk zeep volstaan, gewoon omdat de één een ander geurtje wil hebben dan de ander en omdat sommige mensen alleen in zeep geloven als ze duur is. Iedere zeepfabrikant droomt ervan eens meer dan 50% van de zeepmarkt te beheersen, want zijn zeep is toch immers veel beter. Het is alleen nog een kwestie van overbrengen van dit feit op de klanten. Die zeepfabrikant is geen "homo economicus", die erop uit is zo veel mogelijk winst te maken. Die zou bij 20% marktaandeel wellicht veel groter zijn dan bij 60% marktaandeel.

Stel nu dat je in de politiek - om wat voor duistere redenen ook - maar één partij wilt verkopen, dan zal je die partij of een soort gemiddelde smaak moeten geven, met de kans op een groot marktaandeel, of je brengt een zeep... pardon, partij naar persoonlijke smaak op de markt met de aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat je marktaandeel beperkt blijft tot een stel excentrieke nieuwlichters.

In concreto: Als het doel is groot te worden, dan moet je afzien van ieder principe dat een deel van je potentiële klandizie afstoot. Als daarentegen je doel is iets te bereiken, dan moet je beginnen met de voorkennis dat ieder nieuw idee de zwiigende meerderheid tegen zich heeft. Je idee uitdragen betekent dus: steunen op een minderheid. Als je idee een sterk idee is, gebaseerd op een heldere toekomstvisie, dan zal dat idee uiteindelijk zegevieren. Je moet er natuurlijk wel de tijd voor nemen. Toen zo'n halve eeuw geleden enkele mensen wezen op het dreigende gevaar van algehele milieuvervuiling, ondervonden ze daarbij geen enkele steun. Evenmin kon Erasmus veel bijval oogsten met zijn pleidooi voor de emancipatie van de vrouw. Als Erasmus een partij had willen oprichten die nog bij zijn leven een meerderheid zou behalen, dan had hij daarin niet de emancipatie van de vrouw als programmpunt moeten opnemen, noch de bestrijding van de milieuvervuiling. Dan had hij beter à la Willem Duys op het gepaste moment tot moord en doodslag kunnen oproepen, want dat zou ook toen in goede aarde zijn gevallen.

Het is dan ook merkwaardig dat veel mensen, waaronder blijkbaar de meerderheid van de D'66-ers, in hun hart van mening zijn dat ze ongelijk hebben, of dat ze hun doel nooit zullen bereiken, omdat ze niet ogenblikkelijk een meerderheid van het Nederlandse volk achter zich krijgen. Ze geven de moed op en grijpen in hun wanhoop naar de gedachte van de Grote Progressieve Volkspartij (GPV).

Laten we die GPV eens nader onder de loep nemen. Daartoe eerst een zeer kort college staatsrecht. Wat de taken van regering en parlement betreft staan er twee opvattingen lijnrecht tegenover elkaar: de monistische en de dualistische. De monistische opvatting vinden we o.a. terug in het Britse staatsbestel en gedeeltelijk in onze gemeenteraden. Daarbij wordt de regering gezien als een soort dagelijks bestuur uit het parlement, belast met de lopende zaken. De leden van de regering zijn ook lid van het parlement. Dit betekent dat de regering op voorhand de steun van het parlement heeft. Lees hiervoor in feite: steun van de meerderheid van het parlement. Het parlement is daardoor verdeeld in twee kampen: degenen die de regering steunen en degenen die dat niet doen. Deze opvatting leidt ertoe dat ook de kiezers in twee kampen worden verdeeld. Het grootste kamp haalt de meerderheid in het parlement en komt dus in de komende zittingsperiode aan de macht. De dualistische opvatting, zoals die o.a. in het oude D'66 werd aangehangen, stelde hier tegenover dat parlement en regering juist volledig gescheiden gehouden moeten worden. De regering is belast met het besturen, het regeren van het land, terwijl het parlement twee andere taken heeft, n.l. het kader bepalen waarbinnen die regering mag opereren (wetgeving) en controleren of die regering zich behoorlijk van zijn taak kwijt. Om die scheiding tot stand te brengen, dienen regering en parlement onafhankelijk van elkaar tot stand te komen, hetgeen b.v. kan gebeuren door naast het parlement ook op enig tijdstip een ministerpresident te laten kiezen. Het parlement behoeft zich nu niet in twee groepen te verdelen, maar ieder parlamentslid dient van geval tot geval te beoordelen of hij een bepaald regeringsvoorstel of -daad zal steunen of niet. Aan blokvorming in het parlement bestaat dus geen enkele behoefte. Wel is die blokvorming nodig voor de totstandbrenging van een regering, omdat die enerzijds een redelijk samenhangend geheel zal moeten zijn en anderzijds moet kunnen steunen op een meerderheid van het volk. Het parlement kan klein zijn, want zoveel te effectiever kan het zijn taken verrichten. Het moet ook bestaan uit mensen die zich niet met een kluitje in het riet laten sturen. De parlamentsleden moeten daarom bij voorkeur in persoon gekozen worden (dus geen lijstverkiezing).

De keuze tussen monisme en dualisme is sterk historisch gebonden. Het monisme is ontstaan als een reactie op de koninklijke regeringen van vroeger en heeft zijn sterke aanhang vooral te danken aan de machtsstrijd tussen fel tegenover elkaar staande bevolkingsgroepen, zoals die zich ontwikkelde in de ontstaansperiode van onze klassieke partijen. De grootste steun heeft het monisme dan ook altijd gevonden in de typische emancipatiepartijen, zoals SDAP en RKSP. Het dualisme vond daarentegen zwakke steun in de diverse liberale partijen. D'66 is ontstaan op een moment dat enerzijds de oude maatschappelijke groeps- tegenstellingen snel aan het verdwijnen waren en anderzijds het monisme zich in de dagelijkse politiek op de meest kwalijke wijze begon te manifesteren. Het is dan ook geen toeval dat in deze nieuwe partij het dualisme in zijn uiterste vorm een sterke aanhang kreeg. De oprichters hebben het zelfs, zonder zich dit overigens ten volle bewust te zijn, als uitgangspunt geformuleerd. Voor het eerst werd door een partij uitzicht geboden op sanering van een gedegenereerd politiek systeem dat in de ogen van een steeds groeiend publiek niet langer aanvaardbaar was.

Zoals de lezer weet, heeft het D'66-congres van februari met overweldigende meerderheid besloten dit fundamentele uitgangspunt te laten vallen en terug te keren tot de klassieke monistische methodes:

- a. Er werd herhaaldelijk onder woorden gebracht dat het ging om het grijpen van de macht. (Wel te onderscheiden van het probléem van de macht in onze samenleving).
- b. Regering en parlementaire meerderheid werden als één pakket aan de kiezer aangeboden.
- c. Er werden afspraken met andere partijen gemaakt, niet alleen om gezamenlijk een regering te vormen (ook in een dualistisch stelsel noodzakelijk), maar ook om in het parlement een blok te vormen, dat zich op voorhand op een bepaald gedragspatroon moest vastleggen.
- d. Een uitgesproken monist werd met grote meerderheid tot vice-voorzitter gekozen.
- e. Er werd afgesproken samen met andere partijen een Grote Progressieve Volkspartij te gaan vormen. Zo'n GPV heeft alleen zin in het kader van een monistisch stelsel.

Over die GPV wil ik het nu verder hebben. Om te beginnen valt daarin de tegenstelling tussen de woorden "Grote" en "Progressieve" op. Men kan veilig stellen dat in de landen van de Westerse wereld bij een zeer ruime interpretatie van het woord "progressief" meer dan 30% van de bevolking progressief is en bij een wat strakkere interpretatie niet meer dan 10%. Dat 'grote' slaat dus bij voorbaat op een minderheid van de bevolking, tenzij men het woord progressief niet au serieux neemt.

Laten we nu eens die GPV in gedachten gaan volgen in zijn ontstaan en bestaan, als alles verloopt zoals Van Mierlo, het hoofdbestuur en de PvdA zich dit voorstellen. De PvdA wordt daarbij geholpen door enige jeugdherinneringen aan 1946, toen deze partij zelf als een soort GPV startte. De PvdA is toen ontstaan als een fusie tussen drie partijen: de SDAP, de Vrijzinnig Democratische Bond en de Christelijke-Democratische Partij. De sterkteverhouding van die drie partijen verhield zich ongeveer als die tussen PvdA, D'66 en PPR nu. Onder invloed van het na-oorlogs sentiment ging het toen allemaal wat gemakkelijker dan nu, waardoor die PvdA binnen een jaar zijn beslag kon krijgen. Op zijn hoogtepunt heeft de PvdA ongeveer eenzelfde percentage stemmen gehaald als de drie partijen samen vóór de oorlog. Wadient is de partij afgezak tot het niveau van de SDAP vóór de oorlog. Een simpele bevestiging van de zeep-theorie in de aanvang van dit artikel.

Men zal dus trachten de fouten van 1946 te vermijden. Maar hoe? Het zal beter in de basis geworteld moeten zijn. Maar de ervaring heeft geleerd dat er van de basis niets uitgaat, want anders zou die basis geen basis zijn. Dus moet het toch aan de top beginnen. Er zal daar gesuggereerd worden dat de top concrete voorstellen moet maken en die aan de basis ter discussie voorleggen. De basis zal trouwhartig discussiëren. Sommigen hebben bedenkingen. De partijen gaan congressen houden. Daar mag vrijuit gediscussieerd worden, maar wel met de kanttekening dat ál te ingrijpende wijzigingen natuurlijk niet mogelijk zijn, want dan zouden de andere partijen niet meewillen. Intussen probeert men ook een andere fout van 1946 te vermijden, n.l. dat het alleen een aangelegenheid van deze drie partijen blijft. Dus worden ook enkele 'progressieven' uit andere partijen uitgenodigd en worden 'partijlozen' opgeroepen mee te doen. Er wordt slecht op gereageerd, want die mensen uit andere partijen willen eerst de kat nog eens uit de boom kijken (ze zitten nog in die partij, omdat ze de voorkeur geven aan naar katten kijken), terwijl de partijlozen ook niet komen, omdat ze juist partijloos zijn door gebrek aan politieke belangstelling. Trouwens, stel dat de heer Pieterse zich zou aanmelden,; zolang hij geen professor of vermaard voetballer is, zal niemand naar hem luisteren.

Hoe dan ook, op een gegeven moment zal er wel een GPV komen. In alle kranten komt een foto van Van Mierlo en Den Uijl, elkaar omhelzend gelijk twee voetballers na een doelpunt. Die partij heeft al direct een uitgebreid programma, want daar is intussen jaren aan gewerkt. Alle socialistische en anti-socialistische kolen en geiten zijn daarbij gespaard, maar toch mag dat programma er wel wezen. Er zijn natuurlijk ook de nodige ontevredenen, die het programma te socialistisch, of te liberaal, of te weet-ik-wat zullen vinden. Die worden geen lid, maar stichten een nieuwe partij of sluiten zich aan bij de SGP of zoiets. Tot het publiek zal dit alles nauwelijks doordringen. Dan komen de verkiezingen. Het resultaat zal zijn dat de nieuwe partij nu wat minder stemmen haalt dan de som van de stemmen op die drie partijen. Men moddert nog een aantal jaren door, tot er in 1985 met succes nieuwe partijen ontstaan. In 1990 wordt daarom besloten met deze nieuwe partijen samen tot één grote progressieve volkspartij te komen. Men neemt zich heilig voor daarbij niet de fouten van 1946 en 1971 te maken.

De grote denkfout, waarop dit alles berust, is dat men niet in de gaten heeft dat het partijwezen als zodanig uit de tijd is. Niet alleen de z.g.n. beginselpartijen, maar ook de z.g.n. programmapartijen hebben zichzelf overleefd. Het is belachelijk te veronderstellen dat je op basis van een soort totaal-programma ooit een flinke groep mensen kan verenigen. Er zal immers nooit iemand te vinden zijn die het zelfs maar voor 70% met dat programma eens is. Kiest men voor het monisme en wil men uit dien hoofde streven naar een soort tweedeling van de bevolking in twee kampen (ook een volkomen verouderde zaak), dan zal ieder van die twee partijen, net als in Amerika, uiteindelijk in een soort kleurloos midden belanden, zonder de tradities die in Amerika bij de keuze daartussen nog een rol spelen.

In een dualistisch stelsel zie ik nog wel de aanzet tot een oplossing, hoewel er dan juist geen behoefte aan bestaat. Zelfs tot twee oplossingen. De meest radikale oplossing is de algehele afschaffing van partijen. In plaats daarvan wordt een organisatie voor politieke vorming en activiteit gesticht. Binnen die organisatie bestaat volop gelegenheid tot meningsvorming over allerlei vraagstukken waarvoor men belangstelling heeft, b.v. via werkgroepen en allerlei documentatie. Hieruit zullen politici met zeer uiteenlopende opvattingen groeien. Iemand die b.v. parlamentslid wil worden, kan daarvoor steun proberen te verwerven. Met hulp van zijn supporters en met organisatorische bijstand van de organisatie kan hij zich dan kandidaat stellen in zijn district. Er zijn natuurlijk allerlei bezwaren tegen dit systeem in te brengen, maar daaraan is dan wel weer het nodige te doen. Het grote voordeel zou zijn dat men zich ook specialistisch in de politiek kan begeven. Iemand die zich b.v. voor de woningnood interesseert, kan samen met anderen een oplossing zoeken en proberen aanhang voor die oplossing te krijgen. Voor andere politieke aspecten is hij op zijn beurt misschien weer een aanhanger van een geheel andere groep mensen.

Een minder radikale oplossing is ook mogelijk. Hierbij wordt wel het partijstelsel gehandhaafd, maar de partijen krijgen een geheel ander karakter. Ze gaan niet uit van een bepaalde bevolkingsgroep of van een programma of van bepaalde dogma's, maar van een kort omschreven mentaliteit. In wezen is het toch die mentaliteit, die instelling tegenover de vraagstukken, die bepaalt wie je politieke vrienden zijn. Binnen zo'n partij is dan een brede skala van opvattingen mogelijk. De partij kan bovendien een middel zijn om onderling van gedachten te wisselen en tot meningsvorming te komen. Bovendien kan de partij de organisatorische zaken regelen. In die gedachte heeft de partij zelf geen mening. Het is slechts een organisatorische huls voor mensen die politiek niet al te ver van elkaar afstaan. Eén van die partijen kan de Grote Politieke Volkspartij zijn, een partij die als uitgangspunt heeft dat er in de wereld nog wel het nodige te verbeteren en te vertimmeren valt, en dat een gelukkige toekomst afhangt van wat we er nu van maken. Het mag natuurlijk wel wat mooier geformuleerd worden dan ik het nu doe, en wat mij betreft ook met duurdere woorden, maar daar komt het toch op neer. Zo'n partij zou inderdaad groot kunnen zijn, want er is ruimte voor veel meningen, en dus voor veel mensen, zonder haarkloverij, zonder exegeese en zonder reglementitis. Bij de verkiezingen kunnen de kandidaten elk wat wils bieden, ook als die kandidaten tot één partij behoren. De kiezer zal dit alles veel logischer en aangenamer in de oren klinken dan de nu opgelegde keuze tussen een beperkt aantal heilsleren, waar hij allang niet meer in gelooft.

In een monistisch systeem kan dit alles niet. Dat vereist nu eenmaal dat het aantal heilsleren nog verder wordt beperkt tot hoogstens twee of drie. Een soort Mussert-of-Moskou-keuze dus. Omdat de kiezers in grote meerderheid niet geloven in die gestroomlijnde, opgevijzelde gelegenheidsheilsleren, zullen ze zich in nog sterkere mate van de politiek afwenden.

De moraal van dit alles is dat Van Mierlo c.s. wel de GPV belijden, maar dat juist hun nieuwe opvattingen die GPV onmogelijk maken, omdat ze het weer op de oude politieke toer gaan proberen, die nu juist aan alle kanten op kraken staat. O, zeker, die Progressieve Volkspartij volgens oud recept zal er wel komen maar hij zal niet groot zijn en - gezien de ouderwetse uitgangspunten - ook niet progressief. Vandaar de titel van mijn stuk. Van Mierlo maakt zijn eigen plannen onmogelijk. En de overweldigende meerderheid van D'66 is de ballast die hem snel naar de zeebodem trekt.

(poging tot een analyse langs ongebruikelijke lijnen)

door W.S.A.N. Gorter

Bijna elke Staat weerspiegelt in zijn constructie zijn organisch-organisatorische afkomst uit het familie- en stamwezen. De hoogste leiders die zich inzetten voor het algemeen belang van grotere en kleinere kringen dragen duidelijk vader-kenmerken: afweging en verzoening van interne tegenstellingen binnen de groep en verdediging van de belangen der groep naar buiten. De vaderrol is in beginsel een natuurlijke rol in het gezin: plichten en gezag van de vader worden hem niet van buiten-af opgedragen, zij worden hoogstens wat gekanaliseerd en bevestigd. Wij beklagen de personen die in hun (voor)vader(en), leraren en bazen zijn teleurgesteld: zij lijden aan een psychisch gemis dat moeilijk kan worden ingehaald, hetgeen hun zicht op het mensdom tekent. Zij kennen een overmatige waarde toe aan het heden en zijn meestal niet belast met veel geschiedkundige kennis en belangstelling; met gefixeerde idealismen uit hun rijpere jeugd bewegen zij zich gaarne in actuele detailkennis en -kritiek. Bij vereniging van meer dan één gezin tot een groep of stam zal de vaderrol toevallen aan de meest succesvolle leider. Hoe manifesteert zich zo'n leider? Door voorliggende taken met succes zonder opdracht te vervullen, eerst op kleine schaal en dan in grotere omvang. Zijn officiële aanstelling of erkenning als leider is in beginsel slechts een bevestiging en uitbreiding van een leiderschap dat hij zelf "de facto" reeds is begonnen uit te oefenen. Bij aanwezigheid van meer dan één kandidaat-leider ontstaat er een concurrentie tussen dezen. Daarbij wordt dan meestal de achterban in verschillende taakverdelingen van hoog tot laag (niet van laag tot hoog) ingezet of zij zet zich zelf in bij de zeldzame gevallen van opgedrongen leiderschap.

De boven uiteengezette constructie handhaaft zich in beginsel wanneer stem- en kiesrecht (democratie) andere vormen van concurrentie gaan vervangen. Het stem- en kiesrecht is een uitvindingenactie (verkiezingscampagne!) van leiders en niet van aspirant-kiezers: politieke programma's en politiek vertrouwen worden verkocht tegen stemmen. Terecht vergelijkt A.R. v.d. Burg in een artikel in dit nummer van Peperbek het politieke bedrijf met het verkopen van zeep. "Ook wel gepaard gaande met agressieve verkoopmethoden", zou men er aan kunnen toevoegen: Zij die politiek willen vuil blijven en dus niet stemmen worden soms duchtig door de gezamenlijke politici de oren gewassen. Het verwerven van het politieke vaderschap gaat dus niet meer langs de weg van het natuurlijke vaderschap, maar de taak zelf is in wezen niet veranderd, ook zij in onderlinge afspraak tussen de leiders collectief wordt vervuld. Bij ontarding van de vaderrol b.v. door massificatie staan secundaire leiders (b.v. georganiseerd in een parlement) op om de burgers door middel van grondrechten tegen verontachtzaming door de primaire leiders (de regering, hoe ook formeel en feitelijk aangewezen) te beschermen. In een volgende fase eisen weer andere leiders voor hun volgelingen inspraak, medezeggenschap, die de neiging heeft zich tot medebestuur te ontwikkelen. Daarmede treedt echter een bijna principiële verandering in de gang van zaken in, waarvan het de vraag is of zij zich wel met de bovenbehandelde grondstructuur verdraagt. De speciale belangen immers die door de grondrechten worden beschermd kan men nog "speciale algemene belangen" hoemen in die zin dat dezelfde grondrechten voor velerlei doeleinden kunnen worden gebruikt, waarbij opgemerkt moet worden dat dit "gebruik", rechtstreeks of door zijn gevolgen, in strijd kan komen met de voornaamste taak van de primaire leiders zoals in de tweede volzin van deze beschouwing geformuleerd. In staten met grote interne tegenstellingen of die sterk van buitenaf worden bedreigd, kunnen dan ook maar weinig grondrechten, die de primitieve staatsdoeleinden doorkruisen worden aangevaard, wil men het bestaan van de staat niet op het spel zetten. Bij inspraak echter kunnen rechtstreeks politieke economische en culturele groepsbelangen bij monde van tertiaire leiders (b.v. vakbonden) aan de orde worden gesteld op zodanige wijze dat zij de belangen van algemener groepen (b.v. bejaarden en zekere middenstandsgroepen) die juist door die algemeenheid alleen hun gewone, niet geconcentreerde politieke rechten bezitten, op zij schuiven. Dit kan en zal dan ook leiden tot belangentegenstellingen die de taak van de hoogste leiders tenzeerste verzwaren, welke taak de leiders, door de aantasting van hun vader-gezag, waarmede zij zwakke groepen zouden kunnen beschermen, nauwelijks meer kunnen waarmaken, mede omdat politiek-numeriek zwakkere maar maatschappelijk, behoudens revolutie, onaantastbaar machtige en verontwoordelijke leiderskringen de tekorten niet op zich laten afwentelen. Deze gang van zaken, zich ontwikkelend tot machteloze confrontaties, zal de kans op succes van synthetische politici of, wat erger is, van autoritaire politici doen toenemen door het ontstaan van een geheel andere vorm van onbehagen dan die wegens pa-

ternalisme waarover D'66 zo graag spreekt. Wij doelen op het onbehagen over een regeeromacht zich manifesterend bij de burgers zowel ter linker als ter rechterzijde. Het te bovenkomen van die onmacht zou om zinloze confrontaties te vermijden een centrum-concentratie vereisen, waarbij van de onafhankelijkheid en politieke macht van de vrije grote en middelgrote politieke partijen en combinaties niet veel zou overblijven. Het opstellen van de beginselen voor zulk een centrum-concentratie zou de politici die weinig aandrang hebben tot en daarom weinig ervaring hebben met synthetisch denken - hetgeen thans nodig is -, maar des te meer geoefend zijn in eenzijdig denken, eventueel gevolgd door compromissoir denken - hetgeen thans juist niet zal worden verlangd - bijna bovenmenselijke inspanning kosten. De bittere zeep tevens schuurmiddelen slechts geschikt voor de harde huiden, raakt "uit", harmonische zeep, diep reinigend, komt "in". Hetgeen vaderlijke hardheid niet uitsluit bij het reinigingsproces. "Rechts" moet wegens overbodigheid praktisch helemaal weg en "links" moet centrum worden.

EEN NEDERLANDS KOLONELSREGIME?

door K.P. Bloema

Het staatsgreep-idee blijft voortdurend opdoemen. Zelfs in het vorige nummer van ons aller Peperbek. De schrijver van een desbetreffend artikel meent dat zoiets makkelijk zou kunnen gebeuren. Een geslaagde volksopstand achtte hij niet mogelijk, omdat men deze kan zien aankomen en een staatsgreep niet. Op dit punt heb ik enige opmerkingen. Voor een staatsgreep in Nederland zou m.i. heel veel nodig zijn. In principe acht ik een staatsgreep mogelijk in elk land ter wereld, maar in ons land zou daaraan dan toch wel een langdurige economische crisis vooraf moeten gaan, gepaard gaande met hevige onrust en arbeids-onlusten. Daardoor zou het politieke midden worden uitgehold en de uitersten worden versterkt. Dit is een proces dat tijd nodig heeft en oplopende spanningen, welke een ieder kan waarnemen. Een rechtse staatsgreep is dan theoretisch mogelijk, vooral omdat in onze huidige krijgsmacht systematisch een christelijk-liberale sfeer en een dito militaire top zijn gecreëerd. Tegen deze theoretische staatsgreep-mogelijkheid is het nodig om tijdige maatregelen te nemen. Maar niet die maatregelen welke in de vorige Peperbek werden voorgesteld, want deze zijn bepaaldelijk onvoldoende (een noodwet, een parlementair comité, instructies voor justitie en politici). Een technisch juist uitgevoerde staatsgreep is nog nooit voorkómen door een noodwetje, noch door een parlement. Evenmin door de politie of justitie en nog veel minder door een burger minister van defensie (in tegendeel!) Maar wel door het optreden van andere eenheden van de strijdkrachten. De beste waarborg tegen een staatsgreep is m.i. om de militaire top zorgvuldig te doen bestaan uit mensen uit verschillende politieke richtingen. Een politieke commissie zou toezicht moeten houden op de selectie voor deze militaire top, op het opleidingssysteem en op de topbenoeringen. Ik heb daar al meerdere malen op gewezen. Op het ogenblik is dit alles in handen van de militairen zelf, en op deze wijze is de huidige militaire top opgebouwd volgens een volledig conservatief-christelijk-liberaal patroon, welke het contact met de maatschappelijke ontwikkelingen niet heeft kunnen bijhouden. Ook zou ik willen pleiten voor meer burgerfuncties in de strijdkrachten, meer uitwisselbaarheid van personeel met de niet-militaire maatschappij, een minder gesloten systeem bij de opleidingen, en vooral ook een opbouw van het officierskorps waarbij naast de typisch militaire vakmensen er ook een categorie officieren wordt gevormd, die voortkomt uit de universiteiten, met name b.v. sociologen, psychologen en politicologen, categorieën die thans in de militaire organisatie nog veelal met argwaan worden beschouwd.

In de prilste jaren van D'66 werd de Algemene Ledenvergadering (ALV) als hoogste partijorgaan uitverkoren omdat dit instituut gezien werd als een min of meer ideale vorm van directe partijdemocratie. De praktijk is velen van de prille D'66-ers niet meegevallen. Kritiek wordt van allerlei zijden vernomen op de elitaire wijze van besluitvorming binnen HB, DB en Tweede Kamerfractie. Om de communicatielijn van de basis naar de top te herstellen, doet Floris Plate in het aprilnummer van Peperbek het voorstel om te komen tot een raadgevend D'66-parlement. Deze gedachte blijkt in bredere kring dan alleen binnen de Landelijke Werkgroep Staatsrecht te leven.

Nu het zich laat aanzien, dat de interne kandidaatstelling voor de Tweede Kamer binnen afzienbare tijd zal worden geregeld, en mogelijk die voor de Eerste Kamer verbeterd, lijkt het nuttig daarbij aansluiting te zoeken voor de aanwijzing van de leden van zulk een partijparlement. Er is weinig op tegen, om de leden van dat parlement te zoeken onder die kandidaten voor de Eerste en Tweede Kamer die de rit niet hebben gehaald. Indien men het land zou indelen in een zevental kiesdistricten, ieder omvattende een of meer Tweede Kamerkieskringen, dan zou een district Noord (Friesland, Groningen, Drente): 3, een district Oost (Gelderland & Overijssel): 6, een district Zuid (Zeeland, Noordbrabant & Limburg): 9, een district Amsterdam: 6, een district 's Gravenhage: 3, een district Rotterdam: 3, en een district West (Noordholland, Zuidholland en Utrecht min de grote steden): 15 leden of in totaal 45 leden kunnen aanwijzen. Voor de Eerste Kamer zou provinciegroep I (Noordbrabant, Zeeland, Utrecht en Limburg): 3, provinciegroep II (Gelderland, Overijssel, Groningen en Drente): 3, provinciegroep III (Noordholland en Friesland): 4, en provinciegroep IV (Zuidholland): 5 of in totaal 15 leden aanwijzen.

Na verkiezingen voor de Ie of IIe Kamer kan dan direct worden vastgesteld welke personen in het schaduwparlement zitten. Deze zestig D'66-ers, die blijkens hun kandidatuur voor de Staten Generaal belangstelling hebben voor de politiek en de partij, en die ook over de communicatielijnen naar de basis beschikken, lijken het aangewezen college om HB, DB en de fracties in de beide Kamers te begeleiden, tussen de verkiezingen en tussen de ALV's in.

WERK GROEP H.J.P.?

Op dit ogenblik is er na afwezigheid van zo'n twee jaar weer een fractie van D'66 aanwezig in het Haags Jongeren Parlement. Half januari werden de eerste contacten gelegd tussen enkele jongeren die reeds belangstelling voor dit Jeugd Parlement getoond hebben. Half februari waren deze jongeren voor het eerst bij elkaar, en dit meteen al op een zitting van het H.J.P. In deze vergadering was het grootste deel van de tijd uitgetrokken voor een bestuursverkiezing. Aangezien wij niemand kenden kregen wij ruimschoots de tijd de gang van zaken van het Parlement gade te slaan. Meer hadden wij overigens deze eerste keer niet bedoeld. Aan het eind hield wethouder Vink een toespraak over Jeugdzaken, er volgde nog een klein debat zonder bijzonderheden. De daarop volgende keer was er een zitting over het onderwerp "openbaar vervoer". Onze Bart Verhoeven hield een rede, die tot onze grote verbazing geen afgang werd. We hadden ook nog een motie ingediend, die ongeveer inhield dat er om gezondheids- en planologische redenen in de toekomst geen nieuwe autosnelwegen meer ontworpen mogen worden. Uit de stemming bleek weer zo'n aardige tegenstelling: vóór: D'66-PSP-FJG (PvdA)-NCJV (CPN)
tégen: CHJO-JOKVP- ARJOS-JOVD.

Niemand had zich geroepen gevoeld zijn fractiestandpunt te verlaten zodat na telling de uitslag 19-19 was. Volgens de statuten hield dit in dat onze motie was afgewezen. Jammer. Na deze stemming werden twee moties van de FJG (PvdA) teruggetrokken door de indieners.

Op deze zitting volgde een kentering. Bart Verhoeven moest in dienst. Eén jongen trok zich geheel terug en een derde kon wegens gebrek aan tijd voorlopig minder actief zijn.

Dit hield in dat we drie ~~nieuwe~~ mensen nodig hadden. Ondertussen zijn deze toegetreden maar toch zouden wij veel liever zien dat we tot een grote werkgroep Haags Jongeren Parlement konden komen. Daarom vragen wij alle jongeren tussen de + 17 en 23 jaar, die belangstelling hebben voor dit onderwerp een briefje te sturen naar Harry Geelen. St. Olofslaan 15. Delft.

EEN OMBUDSMAN VOOR HET MIDDEN-OOSTEN (I)

(een discussie-studie)

door W.S.A.N. Gorter

In een artikel, op 21 september 1967 verschenen in de rubriek 'Focus' van het dagblad Het Vaderland getiteld 'Jeruzalem als godsdienstige wereldhoofdstad', brachten wij het denkbeeld naar voren dat het conflict tussen Israël en de Arabische Staten wellicht opgelost zou kunnen worden door inschakeling van een ombudscommissie. Deze commissie zou gevestigd moeten worden in Jeruzalem en bestaan uit vertegenwoordigers van de gemeenschapswetenschappen en -praktijk, daaronder krijgskunde begrepen, en van de vier of vijf wereldgodsdiensten. De ombudscommissie zou de vorm krijgen van een werelduniversiteit en ook het opperbestuur over de stad Jeruzalem kunnen uitoefenen. Zij zou in voortdurend overleg met alle betrokken partijen en stromingen vredesplannen moeten voorbereiden.

De achtergrond van de gedachte om vertegenwoordigers van de wereldgodsdiensten bij deze zaken rechtstreeks en op hoog niveau te betrekken, is deze dat bijdragen van die zijde onmisbaar zijn omdat de godsdiensten in de politiek een zeer grote, soms remmende en soms vernieuwende invloed hebben, zonder rechtstreeks verantwoordelijk zijn. Daar komt bij dat aan de huidige wereld-oecumenische tendens hier een wezenlijke werkopgave zou worden voorgelegd die nu eens niet kan uitmonden in vrijblijvende resoluties, verklaringen, brochures en verhandelingen die het gezicht van de wereld nauwelijks beïnvloeden. Een ook geestelijke confrontatie van Jodendom, Islam, Christendom en Boeddhisme in het licht van het onderhavige conflict is van het grootste belang. In een brief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Israël te Jeruzalem, gedateerd 26 september 1967, werd ons medegedeeld dat het plan ter kennis van de Minister van Buitenlandse Zaken was gebracht, die dank zegde voor de suggesties welke hij 'van groot belang' achtte.

In punt 3 van Resolutie 242 d.d. 22 november 1967 van de Veiligheidsraad van de Organisatie der Verenigde Naties werd aan de Secretaris-Generaal opgedragen een Speciale Vertegenwoordiger aan te wijzen 1) om zich naar het Midden-Oosten te begeven ten einde contacten te leggen en te handhaven met de desbetreffende Staten met het doel het verkrijgen van overeenstemming te bevorderen en pogingen te ondersteunen er toe strekkende een vreedzame en aanvaardbare regeling te bereiken in overeenstemming met de bepalingen en beginselen van deze resolutie. Werd hiermede een bemiddelaar aangewezen die als ombudsman de kern zou kunnen zijn van een ombudscommissie als door ons in september van dat jaar bedoeld? Om deze vraag te kunnen behandelen is het nodig eerst van de overige inhoud van de resolutie kennis te nemen. Deze luidt:

De Veiligheidsraad,
Uitdrukkend zijn voortdurende bezorgdheid met de ernstige toestand in het Midden-Oosten,
De nadruk vestigend op de onaanvaardbaarheid van gebiedsverwerving door middel van oorlog en op denoodzaak te werken voor een rechtvaardige en duurzame vrede die aan iedere Staat in die gebiedsstreek toestaat in vrede te leven,

1) Aangewezen werd: Gunnar Jarring, Zweeds Ambassadeur in Moskou.

Bovendien de nadruk er op vestigend dat alle Lid-Staten bij hun aanvaarding van het Handvest van de Verenigde Naties zich verbonden hebben te handelen overeenkomstig artikel 2 van het Handvest 2).

1. Bevestigt dat het nakomen van de beginselen van het Handvest vaststelling eist van een rechtvaardige en duurzame vrede in het Midden-Oosten die toepassing van de twee volgende beginselen behoort mede te brengen:
 - (i) Terugtrekking van de Israëliische gewapende krachten uit gebieden bezet tijdens het kortgeleden ontstane conflict;
 - (ii) Beëindiging van elke aanspraak op of elke staat van oorlogvoering, alsmede eerbiediging en erkenning van de territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid van elke Staat in de desbetreffende gebiedsstreek alsmede hun recht in vrede te leven binnen veilige en erkende grenzen vrij van bedreigingen of gewelddadige handelingen.
2. Bevestigt bovendien de noodzaak
 - (a) vrijheid van scheepvaart door de internationale waterwegen in de gebiedsstreek te verzekeren;
 - (b) een rechtvaardige regeling van het vluchtelingenprobleem te verwezenlijken;
 - (c) de territoriale onschendbaarheid en politieke onafhankelijkheid van elke Staat in de gebiedsstreek te verzekeren, door maatregelen welke de instelling van gedemilitariseerde zones insluiten.

Onze hierna volgende kritiek op de inhoud van deze resolutie vloeit voort uit een overeenkomstige kritiek op het Handvest zelf. Immers het Handvest licht uitdrukkelijk in artikel 2, lid 4, twee geïsoleerde verschijnselen te weten 'dreiging met, of gebruik van geweld' uit een historisch verlopend conflict-gebeuren en verklaart deze tot verboden onderhandelingen. Andere, evenzeer belangrijke verschijnselen als bijvoorbeeld blokkade of andere pogingen tot economische wurging worden daarbij verwaarloosd. Ten aanzien van een recht op preventieve actie naar aanleiding van bedreigingen en dergelijke en een plicht naar het zoeken van de grondslag of kern van het conflict bestaan in het geheel geen voorschriften. Het Handvest bevat daarbij een aan het nationale strafrecht ontleend verbodssysteem, dat echter bij gebrek aan effectieve sanctiemiddelen zelden werkt. Als vaststaande, althans vaststelbare, elementen die zijn volkenrechtssysteem moeten schragen beschouwd het Handvest wankelende begrippen als bijvoorbeeld:

internationale veiligheid, een begrip waarover men de meest verscheiden opvattingen kan hebben;

integriteit hetgeen vaststaande en erkende (door wie?) staatsgrenzen omsluit, die niet zelden ontbreken en

politieke onafhankelijkheid die juist door vredesverdragen dikwijls wordt beperkt.

Op rechtbasis zijn deze begrippen dus moeilijk en soms niet hanteerbaar, op politieke grondslag kan men er elke inhoud aan geven die men wenselijk acht. Het Handvest suggereert echter rechtsoplossingen....

Het volkenrecht van het Handvest is in al deze opzichten zonder meer wereldvreemd en heeft verder de tendens de bestaande toestanden te bevriezen (handhaving van de status quo). Het oude volkenrecht, hoe onvolmaakt van nature ook, was veel realistischer en wekte tenminste geen valse illusies die het zoeken van werkelijke oplossingen maar tegenwerken. Een andere zonderlinge instelling in het Handvest is, dat naast het verbod van aanvallen en bedreigen, partijen bij een geschil allereerst moeten streven naar een oplossing door onderhandeling enz. (art. 33). Uitgaande van het verbod van aanvallen en bedreigen is er echter geen enkele reden meer onderhandelingsvoor te schrijven. Onderhandelingen in het internationale vlak laten zich toch slechts begrijpen voor het geval de ene staat uit een bepaalde evenwichtstoestand met een andere staat is gegroeid, sterker is geworden, en nu de formele evenwichtstoestand, welke volkenrechtelijk vast ligt, wil wijzigen te zijnen voordele en ten nadele van die andere staat.

- 2) Artikel 2, lid 3, luidt: Alle Leden zullen hun internationale geschillen langs vreedzame weg op zodanige wijze beslechten, dat internationale vrede en veiligheid niet in gevaar worden gebracht; lid 4 luidt: Alle leden zullen in hun internationale betrekkingen zich onthouden van bedreiging met of gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of politieke onafhankelijkheid van enige Staat of op enige wijze, die onverenigbaar is met de Doeleinden van de Verenigde Naties.

Meer algemeen uitgedrukt: het is mogelijk, dat een staat, wegens wijziging van welke elementen dan ook een bestaande juridische toestand wenst te veranderen. De staat te wiens koste de verandering zou gaan wil geen oorlog riskeren en geeft wellicht iets toe, maar zo weinig mogelijk. De sterker geworden staat of de staat, die anderszins veel belang bij wijziging heeft, moet nu voortdurend militair of economisch dreigen of een officieus oorlogje voeren om de andere staat goed duidelijk te maken, dat het menens is: uiteraard kan dit duidelijk maken niet bestaan in een beleefde mededeling, waarop de andere staat immers geen acht zou slaan. Bij een uitgangspunt van vrede is dit dreigen, enz. de enige mogelijkheid om tot onderhandelen te komen.

Terwijl nu het recht van de Verenigde Naties dit onderhandelen voorschrijft, verbiedt het tegelijkertijd het dreigen met (of het voeren van) oorlog en het verbiedt dus de voorwaarden te vervullen, die tot toepassing van zijn eigen voorschriften noodzakelijk zijn! Het gebod tot onderhandelen is irreëel, indien de volledige mogelijkheid tot dreigen met oorlog niet bestaat. De zwakke, die niet wordt bedreigd, geeft nooit iets af, ook al zou de betreffende toestand zeer onbillijk moeten worden genoemd. Trouwens, wie maakt uit wat billijk is? Als mogelijkheid om de status-quo te wijzigen zijn 'gedwongen onderhandelingen' vrij onbruikbaar. Het alternatief: oorlog of onderhandelingen, is onwezenlijk. Zowel de ene als de andere mogelijkheid hebben hun eigen toepassingstijdstippen.

Men kent ons antwoord reeds op de vraag wie uitmaakt wat billijk is: Een ombudsman (commissie) in overleg en gedachtenwisseling met alle betrokken partijen en stromingen, oordelende in advies, op grondslag van grotendeels uit de zaak zelf te ontwikkelen algemene rechtsbeginselen. De Verenigde Naties zelf kunnen ons inziens nauwelijks een oordeel geven over wat billijk is; in haar oordelen zijn niet veel anders dan onderling tegenstrijdige politieke idealen in een verbaal en uiterlijk evenwicht met elkaar gebracht, dat zich met symptomen en niet met oorzaken (daaronder begrepen wezenlijke machts- en krachtsverhoudingen) bezighoudt, laat staan die oorzaken beïnvloedt.

Wanneer men nu aan de hand van bovenstaande principiële kritiek op het Handvest de resolutie overziet, dan valt op dat van de ernstige bedreiging van Israël door Egypte niet wordt gerept, hoewel art. 2 van het Handvest daartoe een grondslag biedt, en dat het kernprobleem van het geschil niet in punt 1 wordt genoemd, maar pas in punt 2 onder b) en dan nog in een onduidelijke terminologie.

Rechtsbeginselen, op grond waarvan het vluchtelingenprobleem (onthemdenprobleem ware een betere term) zou kunnen worden banaderd en opgelost, geeft de resolutie niet: 'rechtvaardigheid', als bedoeld in punt 2 onder b), is geen rechtsbeginsel. Rechtsbeginselen kan men slechts vinden indien men een conflict in zijn gehele historische verloop beziet. *) Wij kunnen thans op onze eerder gestelde vraag het antwoord geven dat, bij alle boven aangewezen tekortkomingen, de Speciale V.N.-vertegenwoordiger zonder meer niet de kern van een ombudscommissie, zoals door ons voorgesteld, zou kunnen zijn. Daarvoor zou hij ruimere bevoegdheden moeten hebben en nauwkeuriger instructies dan de resolutie hem geeft. Hetgeen daartoe nodig is zou kunnen blijken uit het volgende betoog.

Het onderhavige conflict is ontstaan doordat de Joden door een eerst beperkte, doch sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog massale immigratie in Palestina de toekomstige economische zeggenschap en politieke onafhankelijkheid aantasten van de in dat land reeds lang in overwegende meerderheid aanwezige Palestijnse Arabieren.

Het begin en de aanmoediging van de immigratie op enigszins omvangrijke schaal lag in de verklaring d.d. 2 november 1917 van Englands Minister van Buitenlandse Zaken. Deze zogenaamde Balfourverklaring luidt:

Waarde Lord Rotschild,

Ik heb het genoegen U, namens Zijner Majesteits Regering, in kennis te stellen van de volgende verklaring van sympathie met de Joodse Zionistische aspiraties die is voorgelegd en goedgekeurd door het Kabinet:

*) Een verwante denkwijze vindt men in de afscheidsrede van de president van de Hoge Raad op 24 april 1971 (Ned. Juristenblad, blz 577), o.m. waar deze in een vergelijking van twee uitspraken van dit college het volgende zegt: "In 1933 was men geneigd een vaste regel op te stellen en vervolgens na te gaan of een bepaalde gedraging daar onder viel, terwijl wij thans het zedelijk oordeel rechtstreeks betrekken op het concrete geval. Een zedelijk oordeel willen wij niet uitspreken voordat wij zo nauwkeurig mogelijk alle omstandigheden hebben vastgesteld die voor dat oordeel relevant kunnen zijn".

Red.

'Zijner Majesteits Regering beziet met gunstige gezindheid de vestiging in Palestina van een Nationaal Tehuis voor het Joodse Volk en zal zich inspannen de vervulling van deze zaak te vergemakkelijken, waarbij duidelijk dient te worden begrepen dat niets mag worden gedaan dat de burgerlijke en godsdienstige rechten van in Palestina bestaande niet Joodse gemeenschappen, of de rechten en politieke status die Joden in welk ander land ook genieten zou kunnen schaden'.
Ik zal u dankbaar zijn indien U deze verklaring ter kennis zou willen brengen van de Zionistische Federatie.

Oprecht de Uwe,
Arthur James Balfour.

Men dient zich nu af te vragen of de Joden uit een oogpunt van algemene rechtsbeginselen aan deze verklaring enig recht voor hun huidige positie in Israël kunnen ontlenen. Wij menen te moeten antwoorden: nauwelijks. De Balfour-verklaring had materieel gesproken een innerlijke tegenstrijdige inhoud en de Arabische Palestijnen konden zich beroepen op een sinds lang bestaande toestand. Zij behoeften, ook na de Tweede Wereldoorlog, met Joods-nationale aspiraties, die geen enkele materiële grondslag in algemene volkenrechtsbeginselen konden vinden, geen rekening te houden. Engeland heeft de innerlijke tegenstrijdigheid van de Balfour-verklaring niet in zijn praktische politiek kunnen oplossen, maar een chaos achtergelaten.

MAAR. Het gaat thans niet om volkenrechtsbeginselen die van pas waren in 1917 of in 1946, doch die thans ter zake doen in 1970, waarbij de beginselen van 1917 en 1946 zwakker medespelen. Palestina bestaat niet meer: in de plaats daarvan is gekomen een land 'Israël', dat anders is, namelijk met bossen, welvarende landerijen, industrie, grote havens, infrastructuur, enz. Dit Israël is zo snel geschapen door de Joden als de mieren hun mierenhopen bouwen (gaat tot de mieren, gij luiaards, ziet hunne wegen en wordt wijs!) De Arabische Palestijnen, die gevlucht zijn, hebben in feite aan deze ontwikkeling geen deel gehad. De Palestijnen laten terugkomen zou verhoudingen scheppen als die welke tussen Turkije en Griekenland in 1923 terecht zijn beëindigd met uitwisseling der bevolkingsminderheden.

NIETTEMIN. De Palestijnen hebben hun grond verloren en zullen nieuwe plaatsen moeten hebben om menswaardig te leven en te werken. De Joden zitten op hun voormalig land met een nieuw 'mierennest' en verdedigen zich op een wijze dat men hier niet meer tussen kan komen. Bovendien zijn er wereldbelangen van grote mogendheden om deze toestand te handhaven.

Durende machtsconstellaties dienen in het volkenrecht als rechtsprincipe bij het treffen van regelingen te worden erkend.....zolang ze duren! Beslissend daartoe is de toestand voor zover men deze op het ogenblik van onderhandelen kan overzien. Eerder, en eventueel bij mislukken der onderhandelingen: later, geldt slechts het oorlogsrecht, dat zich bezig houdt met de wijze van oorlogvoeren, voorlopige voorzieningen enz.

Het vinden van nieuwe woonplaatsen door en voor bevolkingen of volken is op zich zelf geen ramp. Vele volken hebben zich verplaatst en vele individuen zijn in de loop der geschiedenis geëmigreerd. De oeroude zegswijze 'Ubi bene, ibi patria' (waar men het goed heeft daar is zijn vaderland) dient zich hier aan. Het 'zelfbeschikkingsrecht onder alle omstandigheden' is ook een missalg van het moderne volkenrecht. Noch individuen, noch volken, noch staten zijn ooit alleen maar van binnenuit gevormd, doch zij en hun grenzen zijn tevens het resultaat van krachten van buiten af. Dit zal in het bijzonder ook voor de Palestijnen gelden. De Joden zullen te goeder trouw moeten helpen zoeken naar nieuw grondgebied voor de Palestijnen, daarvoor wellicht hun grenzen wat nauwer trekken, en geld en hulp beschikbaar moeten stellen voor het bouwen van nieuwe dorpen en steden voor hen.

ECHTER. Ook 'de wereld' heeft een groot belang bij een duurzame regeling van de problemen in het Midden-Oosten, al ging het alleen maar om het besparen op bewapening. Stichten van een internationaal fonds om een aanzienlijk aandeel te betalen van de kosten die het met zich meebrengt de Palestijnen, die in hun wanhoop bezig zijn zich buiten de wereldorde te stellen, weer in de wereld te integreren, ligt dus voor de hand. De rest van de problemen is na regeling van het ontheemdenprobleem van secundaire aard, ook die inzake ontruiming van bezette gebieden en militaire veiligheid. Ten onrechte zijn en worden deze steeds op de eerste plaats geschoven. Uiteraard kan een ombudsman in gedachtenwisseling met partijen tot geheel andere rechtsbeginselen komen: de onze komen voort uit een bedacht gesprek met partijen!

De ombudsman die nieuwe algemene beginselen van volkenrecht en hun toepassing daarvan in de zin als bovenomschreven, ingang zou willen doen vinden, is overigens 'nog niet gelukkig'. Niet alleen zou het dóórdringen onder zijn leiding van zodanige beginselen tot mentaliteitsveranderingen in gehele bevolkingen moeten leiden, hetgeen veel tijd kost, maar de eerste die innerlijk zou moeten veranderen is de ombudsman zelf! Immers, hij zou krachten aan ontleend (analytisch) en weer samenvoegend (synthetisch) vermogen moeten gaan uitstralen die alle betrokkenen er van overtuigen dat hem ruimere bevoegdheden dan de V.N.-resolutie van 22 november 1967 biedt, dienen te worden verleend. Een mogelijke aspirant-ombudsman in deze zij dus sterkte en wijsheid toegewenst! Van de V.N. verwachtte men weinig....

(november 1970)

EEN OMBUDSMAN VOOR HET MIDDEN-OOSTEN (II)

door W.S.A.N. Gorter

In onze beschouwing "Een ombudsman voor het Midden-Oosten", geplaatst in de Internationale Spectator nr 20, blz 1930 van het vorige jaar, stelden wij dat de rest van de problemen in het conflict Israel-Arabische Staten, na regeling van het probleem der ontheemde Arabische Palestijnen, van secundaire aard is, ook die inzake de ontruiming van bezette gebieden en militaire veiligheid. Onder de bezette gebieden verstaat de resolutie van de Veiligheidsraad van 22 november 1967 de gebieden bezet "tijdens het kortgeleden ontstane conflict", d.i. dus tijdens de zesdaagse oorlog. Niet bekend is ons dat de Arabische staten sindsdien zouden hebben aangedrongen op ontruiming door Israël van nog andere gebieden. Dit betekent dat er een commissie opinio tussen partijen lijkt te bestaan dat Israël tenminste de de-facto grenzen van vlak vóór de zesdaagse oorlog mag behouden. De oorspronkelijk door de Veiligheidsraad in 1947 vastgestelde nauwere grenzen van Israel zijn dus behalve feitelijk nu ook officieus van de baan.

Dit is reeds een aanzienlijke winst voor Israel als resultaat van de campagne van 1967. Echter vraagt Israël nu bovendien nog enige gebiedsuitbreiding, alsmede gedemilitariseerde zones, kennelijk uitsluitend ter uitvoering van de bepalingen van de resolutie over veilige grenzen, territoriale onschendbaarheid en politieke onafhankelijkheid, doch niet als uit 1967 stammende oorlogsbuit.

Het komt ons voor dat deze punten die afwijken van de de-facto-grenzen van 1967 van vóór de oorlog, juist om die reden slechts een voorlopige regeling zouden moeten krijgen. Immers de ratio om aan deze punten een inhoud te geven ligt in een veronderstelde vijandelijkheid tussen Israël en de omliggende staten. Zou nu het probleem van de toekomst der Arabische Palestijnen (dat wij het primaire probleem hebben genoemd) werkelijk geregeld zijn op een wijze die alle betrokkenen als uiteindelijk wel billijk aanmerken of zouden moeten aanmerken, dan is er geen (volkenrechtelijk te erkennen) reden meer voor vijandigheid en behoeven deze punten dus niet in een definitieve regeling te worden neergelegd. Men zou hier dus een voorlopige regeling van tien of twintig jaar kunnen treffen. De moeilijkheid is echter dat een objectieve niet-politieke instantie zou moeten worden gevonden die na afloop van de termijn vaststelt of de vijandigheid - die niet slechts zou kunnen blijken uit regeringsstandpunten, maar ook uit openbare meningen of zelfs uit minderheidsmeningen - is verdwenen. Overigens kan zelfs een objectief verdwenen vijandigheid weer opleven. Voorts kan een onevenwichtigheid-in-defensiemogelijkheden van aardrijkskundige aard, zelfs zonder zichtbare vijandelijkheid, een potentiële bedreiging vormen, vooral in een gebied waarin geen Grote Mogendheden aanwezig zijn om van uit hun nabijgelegen gebieden het machtsevenwicht tussen kleinere landen in stand te houden zoals men dit b.v. in Europa kan zien.

Garanties van Grote Mogendheden kunnen moeilijk hun territoriale, dus blijvende aanwezigheid met daaraan verbonden eigen levensbelangen vervangen. V.N.-troepen kunnen niet meer dan een zeer tijdelijke politie vormen. Tenslotte zou men nog kunnen denken aan een (tijdelijke) combinatie van militaire steunpunten over en weer op het gebied van de tegenpartij die tevens als een soort wederzijdse gijzeling dienst doen. Al deze of andere soortgelijke oplossingen hebben de bezwaren van wederzijdse irritatie en van verandering van "waarde" door tijdsverloop. Wat gunstig is (of wordt) voor de ene partij is (of wordt) ongunstig voor de andere. Niettemin lijkt het dat in deze niet geheel bevredigende richting tijdelijke oplossingen voor de zekerstelling van veilige grenzen, territoriale onschendbaarheid en politieke onafhankelijkheid zullen moeten worden gezocht.

Voor de uitwerking van een en ander komen wij dan toch terug bij ons denkbeeld van een rol voor een ombudscommissie²⁾ die in samenwerking met alle partijen en stromingen (en niet slechts met Lid-staten van de V.N.) pooft de problemen aan te vatten van uit één beginsel, dus mondiaal, en niet slechts van uit een (meervoudig) (inter)nationaal standpunt. Uiteindelijk vindt in het Midden-Oosten immers o.m. een wereldbotsing plaats, o.m. tussen oliebelangen van vele belanghebbenden, een botsing waarvan het conflict Israël-Arabische landen wel eens meer en meer deel zou kunnen gaan uitmaken, zodat dit conflict redelijkerwijze niet anders dan mondiaal kan worden benaderd. De beginselen en praktijk van de Verenigde Naties lijken in hun stugheid en dogmatiek hierbij eerder verwarrend dan regelend te werken, ook omdat de opzet van de V.N. (een verbond van staten tegen de verliezers van wereldoorlog II, dus in beginsel: pro "status quo" met dekolonialiserende correcties) en haar constructie (idealistisch-overdreven statendemocratie) duidelijk defectueus zijn. Een creatieve ombudsman en vooral een creatieve ombudscommissie in de vorm van een werelduniversiteit, te vestigen in Jeruzalem, die de zaken met en vóór partijen, V.N. en de wereld zou voorbereiden en panklaar maken, zoals door ons bepleit, zou met nieuwe perspectieven kunnen aankomen waar de gebruikelijke nationale diplomatie, - al dan niet in het kader van de V.N. - met haar analytische onmacht nauwelijks aan toe kon komen. Aldus zou de stad Jeruzalem op wier status thans alle besprekingen juist uiteindelijk schijnen vast te moeten lopen, eindelijk haar rol in het wereldgebeuren kunnen spelen. Misschien zouden daarbij de grootste problemen van de Grote Mogendheden-zelf dan ook eens aan de orde kunnen worden gesteld. Zonder gedachten en gevoelens die de traditionele diplomatieke dialectiek verre te boven gaan lijkt het in ieder geval onmogelijk het probleem-Jeruzalem zelfs maar aan te snijden.

Maar misschien werken de V.N., zij het uitsluitend onder de druk van de praktijk, d.w.z. van de Grote Mogendheden, toch, zelfs in werkelijk grote problemen, nog wel iets beter dan haar opzet en constructie zouden doen voorspellen.

(april 1971)

²⁾ De vertegenwoordiger voor het Midden-Oosten, Gunnar Jarring, heeft niet de nodige bevoegdheden ontvangen om als kern van een ombudscommissie op te treden.

VERLAAT VERKIEZINGSNIEUWS

- D'66 profiteerde van de vele kleine partijen. Op het nippertje werd de laatste (twaalfde!) restzetel binnengehaald.
- 900 stemmen minder en de PvdA had deze zetel gekregen.
- Als de PPR 700 stemmen meer hadden gehad was die laatste restzetel bij hen terecht gekomen.
- Lijstverbinding PvdA-D'66-PPR (foei) had een extra zetel voor de progressieve combinatie opgeleverd.
- Maar een christelijke volkspartij (KVP-ARP-CHU) had geen zetel meer opgeleverd.

DE DIEF VAN WASHINGTON

Op een hoofdbestuursvergadering werd de foto van Van Mierlo getoond die de verkiezingsbiljetten moest sieren. Twijfel bij enige HB leden over de herkenbaarheid, dus een mini-enquête op straat. Van de tien ondervraagden was de hoofdprijs voor: "O ja hoor, dat is de Dief van Washington. Die weet goed de weg bij de vrouwtjes, met die guitige ogen van hem". Reactie van een oude dame. Er is een andere foto gemaakt voor de affiches. Waarom eigenlijk?

Waarom toch al dat demonstreren
Om steeds de geldstroom te vermeerden?
Want zonder meerder produceren
Is het een nutteloos geroep.
Het is als water in de soep:
't Geeft meerder pis en minder poep!

Joh. Luimes

"Een democratische partij kan alleen bij hoge uitzondering overreed worden haar voornaamste beginselen op te geven en kan het zich nimmer permitteren haar "centrale mythe" te schrappen.
De conservatieven moeten de vrije ondernemingsworm verdedigen, zelfs als zij in feite overheidsplanning invoeren. De Labour-regering moet haar beleid verdedigen als waarlijk socialistisch, ook al heeft het er heel weinig mee te maken. De taak van de partijleiding bestaat vaak hieruit, dat zij haar volgelingen moet overreden dat de traditionele politieke lijn nog steeds wordt gevolgd, zelfs als dit aantoonbaar onwaar is".

Seymour Martin Lipset: Political Man, p.405 (1960).

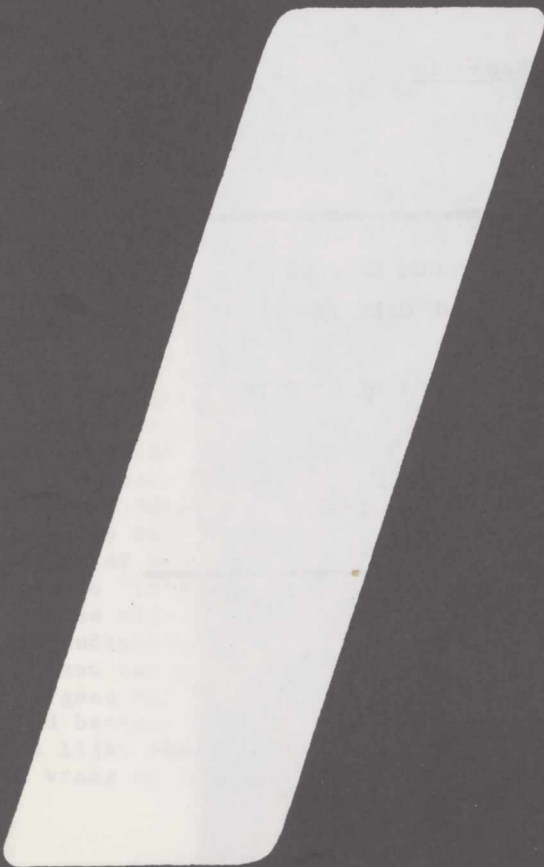
Deperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

4e jaargang, nummer 11

JULI/AUG. 1971

60

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66

- Direktie: M.G.F. Kempers, Delistraat 28, Den Haag, tel. 070-636101.
Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Winkelstede 14, Den Haag, tel. 070-667449.
Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.
Redactie: K.P. Bloema, A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x)
R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).
Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744
Abonnementen: Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
4e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--
Copy: gaarne vóór 16 augustus a.s. zenden aan het redactie-adres.

PEPERBEK GAAT DOOR

Uit reacties en discussies tijdens de afgelopen redactievergadering is gebleken, dat Peperbek wel degelijk nog in een behoefte voorziet als onafhankelijke stem binnen de eigen partij. Verschillende artikelen in dit nummer geven hiervan blijk.

In de redactie zijn enkele wijzigingen opgetreden. Redacteur J. van Krimpen is opgevolgd door K.P. Bloema. De redactieraad is opgeheven; W.S.A.N. Gorter en D. Bark, beiden mede-oprichter van Peperbek, zullen echter incidenteel medewerking blijven verlenen.

Peperbek gaat dus door. Dit betekent een kritische begeleiding van het wel en wee in de partij. Zeg het voort.

Redactie

"ZO KOMEN ONZE PROBLEMEN DUS NEER OP HET PROBLEEM HOE WE DE DOOR EN DOOR VERSTARDE STELSELS VAN ONZE EUROPESE SAMENLEVING, DIE MOEILIJK OPEN TE BREKEN ZIJN, KUNNEN VERANDEREN.....
WELKE POLITIEKE KRACHTEN, WELKE GEDACHTEN EN WELKE MENSEN ZULLEN DE GEESTEN OPENSTELLEN VOOR VERANDERINGEN?"

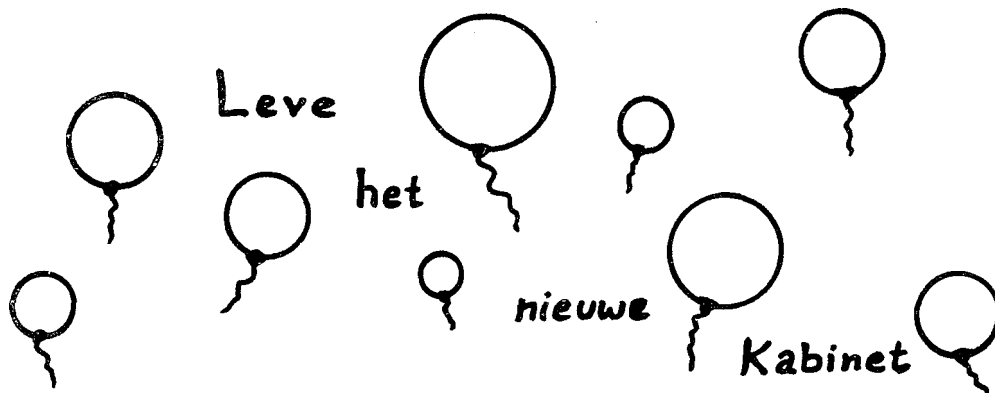
(J.J. Servan Schreiber, "De Amerikaanse Uitdaging", pg. 154)

Brandpunt

(HG) Mies Bouwman zou vlak voor de verkiezingen in "Brandpunt" komen vertellen waarom ze ging stemmen. Haar bijdrage kon echter niet uitgezonden worden omdat ze tot ieders schrik erbij vertelde dat ze op D'66 ging stemmen. Dát was natuurlijk niet de bedoeling.

En dan te bedenken dat er zo'n leuk plan was om de laatste D'66-televisie uitzending door Mies te laten verzorgen, maar dat verviel om Brandpunt niet voor de voeten te lopen!

dagvandaag

PEPERBEK VAARWEL! of
PEPERBEK, VAAR WEL! ?????

door R.Löbler

Het zat natuurlijk al geruime tijd in de lucht, dit 'zouden we er maar niet liever mee ophouden?' Het was een obligate aangelegenheid aan het worden, zelfs bij de vaste kern - waartoe ik mezelf niet wil rekenen - die ik weergaloos bewonder om hun vanzelfsprekende discipline.

Maar drie jaar schijnt een soort magische drempel te zijn voor alles wat met een knipooeg naar de eeuwigheid wordt begonnen, en zo bezien mag PEPERBEK met zijn vier voltooide jaargangen niet eens mopperen.

PEPERBEK is een unicum. Er is nooit een vaste formule geweest - er is nooit een vaste redactie geweest - er is nooit een de-dienst-uitmakende-hoofdredacteur geweest - er is nooit copij geweigerd - er is nooit kopij 'anders geredigeerd' - er is nooitenz. enz. Kortom: PEPERBEK heeft van de aanvang af die geest geademd die ons inspireerde tot het worden van actieve D'66-ers. Over die speciale mentaliteit wordt ontzettend veel ge-ouwehoerd tegenwoordig - in schrille tegenstelling tot de realiteit van alledag vaak, overigens - maar het unieke van PEPERBEK is dat dit eenvoudig gestencilde maandblad deze mentaliteit tot de laatste snik heeft uitgedragen. ALLEEN AL OP GROND DAARVAN IS HET VAN HET ALLERGROOTSTE BELANG DAT PEPERBEK BLIJFT BESTAAN.

Laten we daarom, als echte politici, die niet voor één gat te vangen zijn, het adjectief vóór snik, enkele regels hierboven, dan ook vooral vertalen met het Engelse "latest", niet met "last".

Daarmee zijn we er niet, natuurlijk. Het heeft weinig zin om onder de gegeven omstandigheden te zeggen: O.K., wij bewaken onze mentaliteit, dus we gaan door. Dat zou een confessionele redenering zijn. Doorgaan is absoluut noodzakelijk. Doorgaan met PEPERBEK, zowel als met D'66. (Want ik heb zo'n idee dat er verband bestaat en niet bij mij alleen).

Het lijkt dwaas om, als je net hebt gesteld dat iets absoluut noodzakelijk is, de vraag op te werpen: WAAROM?

Maar ik meen dat deze vraag in de afgelopen 4½ jaar door ons té weinig gesteld is. Ik meen ook dat het trachten antwoord te geven op deze oervraag der filosofen ten nauwste samenhangt met het voortbestaan van zowel D'66 als PEPPERBEK. Ik meen zelfs dat we blij mogen zijn dat we onszelf deze vraag überhaupt nog kunnen stellen. Wat zouden die arme communisten, socialisten en confessionelen, om van liberalen nog maar te zwijgen, met de vraag naar het waarom van hun bestaan moeten aanvragen? Immers, zonder uitzondering behartigen zij belangen van groepen. Op papier natuurlijk niet, dat weet ik ook wel, maar als we dat altijd als uitgangspunt hadden kunnen nemen, was er nooit recht van bestaan voor D'66 geweest en zat de geachte afgevaardigde Jongeling al sinds jaar en dag naast zijn niet minder geachte collega Marcus Bakker. De realiteit is dat 'some animals are more equal than others'. Varianten daarop vanuit de diverse ideologieën zijn legio. Maar wat moet je dan? Moet je alsmaar blijven zwaaien met het zo mogelijk nog minder zeggende begrip 'mentaliteit'? Insiders begrijpen wat je bedoelt, maar gaat het niet juist om 'outsiders'? Gaat het ons, D'66-ers niet juist om de samenleving-totaal? Inplaats van om kleinere, dan wel grotere, groeperingen binnen die samenleving?

Wat heeft dit alles te maken met PEPPERBEK, per slot van rekening niet meer dan een eenvoudig gestencild maandblad, verspreid in een oplaag van, ik meen, zo'n 500, of 600 exemplaren? DIT: PEPPERBEK kan, nog veel meer dan het in de afgelopen vier jaar heeft gedaan, bijdragen tot het concretiseren van dat inderdaad vage begrip MENTALITEITSVERANDERING.

PEPPERBEK zoals ik het graag gecontinueerd zou zien, moet op de 'ideologische toer'. Dit vieze woord zet ik tussen aanhalingstekens, ook al weet u natuurlijk wel wat ik er precies mee bedoel. Pragmatisme- ons etiket - veronderstelt ontbreken van sociaal engagement. Maar wij zijn niet bij machte gebleken over te brengen dat dat gewoon niet wáár is. Waarom niet? Een simpele vraag met een simpel antwoord: omdat we er nooit moeite voor hebben gedaan.

HET LICHT M.I. OP DE WEG VAN PEPPERBEK OM DAT WEL TE DOEN. Het blad zou niet geringe invloed van onderop kunnen uitoefenen op het nog te creëren instituut-ter-voorberedding-van-een-progressieve-volkspartij, dat uiteraard van bovenaf werkt. Dat is op zichzelf geen bezwaar, hoeft dat althans niet te zijn, vooropgesteld dat boven zich vereenzelvigd heeft met onder en - zo mogelijk nog belangrijker, want tot dusver onmogelijk - vice versa.

Dáar ligt m.i. belangrijk terrein braak voor PEPPERBEK. Al jaren. En om te bewijzen dat ik niet in de ruimte zwam citeer ik hieronder enkele uitspraken van de Engelse schrijver John Fowles, die in zijn boek The Aristos (Jonathan Cape 1965) een paar verdomd zinnige dingen verwoordt, Gedachten die we allemaal van tijd tot tijd hebben, maar misschien te gemakkelijk afdoen. Terwijl ze juist de kern vormen.

Het boek van Fowles is in de vorm van genummerde 'stellingen'. In hoofdstuk 3 vind ik met betrekking tot politiek:

(na te hebben vastgesteld, zoals o.m. Churchill vóór hem al had gedaan, dat democratie de meest verkieslijke staatsvorm is mét alle bezwaren), constateert Fowles:

- 34 Democratie tracht zoveel mogelijk mensen de keus te laten en dat is de grote verdienste ervan; maar naarmate het stemrecht steeds verder wordt uitgebreid en de bevolking toeneemt, wordt de ironie van dit alles steeds duidelijker.
- 37 Ik stem omdat niet-stemmen een ontkenning van het stemrecht zou inhouden; maar niet omdat ik door te gaan stemmen het gevoel kwijtraak slechts een pion te zijn; en hoe groter het electoraat, hoe kleiner pion ik ben.
- 36 Mijn stem beïnvloedt niets, beslist niets. Het is volslagen onbelangrijk of ik stem of niet.
- 35 Enkele tientallen handelen terwijl miljoenen werkeloos toezien.
- 38 Een ontwikkeld man van vijftig is in het stemhokje de gelijke van een winkelmeisje dat op haar vijftiende jaar van school ging en evenveel weet heeft van wat haar stemmen inhoudt dan een papegaai. Zij moeten, op grond van de democratie, in het stemhokje gelijk zijn; de ontwikkelde man van vijftig zou waarschijnlijk de eerste zijn om dat te erkennen. Toch heeft deze situatie iets wreeds, iets ironisch, iets absurds. Een intelligent, ontwikkeld mens is niet hetzelfde als een ignoramus; maar toch is dat volgens het stemhokje wel zo.
- 41 Er is slechts één praktische oplossing ter vermindering van het 'pioncomplex' en dat is de gebruikelijke definitie van democratie (het recht op vrije verkiezingen voor alle volwassenen) uit te breiden met 'en zo vaak als maar enigszins mogelijk is'.

42 De enige groep mensen die deze gedachte zonder twijfel af zou wijzen zijn de politici zelf, al besteden zij wel in toenemende mate aandacht aan wat een vorm van officieus (en gevaarlijk door de mogelijkheid van manipulaties) plebisciet is: de opiniepeiling.

Hun argumenten zijn bekend - het zo wispelturige en emotionele publiek, de onmogelijkheid te regeren als er geen continuïteit is, de noodzaak bepaalde factoren bij de besluitvorming geheim te houden enz. Onredelijk zijn deze argumenten niet. Maar mensen die macht hebben zijn er nooit helemaal afkerig van die macht ook te behouden. Hoezeer zij ook van mening kunnen verschillen met hun politieke tegenstanders: over de regels van het machtsspel zijn zij het eens. Hij die de macht heeft mag zich er met hand en tand tegen verzetten die kwijt te raken.

44 Een stelsel waarbij met grotere frequentie de mening van het volk gevraagd zou worden, zou weinig verandering brengen in de waarde van de individuele stem, want dat is louter een numerieke kwestie. De enkele stem zal nu eenmaal altijd zonder waarde zijn.

Maar het is een eerste stap op weg naar een klimaat met minder beperkingen. Intussen zullen wij de impotente miljoenen blijven.

(vertaald uit PAN-edition 1968, THE ARISTOS -
John Fowles)

Wanneer PEPPERBEK naast al het nuttige en nodige dat het tot dusver steeds heeft gebracht (waarbij vooral ook het raillerende toontje, de zelfspot, niet mag verdwijnen), zich zou gaan bezighouden met wezenlijke - en misschien wel vaak onoplosbare - problemen als hierboven geschetst, geloof ik dat het al bewezen bestaansrecht van PEPPERBEK daarmee nog eens extra wordt onderstreept. Ik zal dan ook graag blijven meedoen.

TWIJFELS ONDER DE D'66-PARAPLU

(Bij twijfel, niet inhalen)

door H. v.d. Molen

Onder Hans z'n paraplu
daar liepen vele vrienden.
Links-rechts fluitend een nieuw geluid,
wisten zij elkaar te vinden.
En eenstemmig klonk het eerst van plof, plof, plof,
daarna vragend: Is het toch wien sof, sof, sof,
onder Hans z'n paraplu, onder Joop z'n paraplu?

Een surplus aan progressieve IQ's onbehaaglijk passief toekijkend hoe een KVP-er volgens een beproefde methodiek, d.w.z.: konkelefoezelend, schipperend, en compromissen vervaardigend, in 's lands belang het onverenigbare zit te verenigen;
een van Mierlo die plotseling zonodig heel verstandige dingen moest gaan zeggen, helaas in lijnrechte tegenspraak met het eens door hem zo bejubelde regeeracoord; en tot overmaat van ramp, een Peperbek dat haar lezers vraagt om een stellingname t.a.v. het wel of niet van een (eventuele) Peperbek-nieuwe stijl.
Oh Allah geef mij wijsheid, want ik ben een miezerige onbenul met een hart vol twijfels.

Zolang zowel Fiege als Coorengel lid zijn van één en dezelfde politieke partij, betwijfel ik oprecht de noodzaak en de wenselijkheid van een Peperbek waaraan ook radicalen en socialisten hun medewerking gaan verlenen. Hebben zij al niet reeds Vrij Nederland, of wil ook Peperbek haar oplage wat opvijzelen middels het opnemen van contactadvertenties?

Thans is Peperbek: "een politiek maandblad, afhankelijk van de copy en contributie van leden van Democraten '66, en onafhankelijk van de complimenten van de gehele familie Drees."

T.g.v. allerlei twijfels in D'66-kringen worden wij geconfronteerd met de redactionele twijfels of er (eventueel) een 5e jaargang van Peperbek kan gaan verschijnen, voortgezet als weleer, op de oude D'66-basis.

Ik twijfel daarbij van harte mee.

Maar wat geldt in het veilig verkeer, geldt wellicht ook hier als wijze raad:

Bij twijfel, niet inhalen!

Mijn voorkeur dus: Peperbek blijf waar U bent (maar BLIJF).

't Is jammer dat (ex)redacteur v.d. Burg daar anders over heeft gedacht.

HÉ, HOE STAAT HET MET DE PVP?

(ons nieuwe feuilleton)

door H. Geelen

Het ziet er naar uit, dat de meest belangrijke en belangwekkende ontwikkeling die D'66 gaat beroeren, de groei naar een progressieve volkspartij (PVP) is. Staan we hier werkelijk aan de wieg van een geheel nieuwe ontwikkeling of is het slechts een ten dode gedoemd zoethoudertje voor de kiezers? Ik houd het op het eerste en wil u daarom een "continuing story" schrijven over dat wat gebeurt. Hopelijk zal niet als in Peytonplace voortdurend het verleden opduiken om tot grote verwickelingen aanleiding te geven, maar zal de toekomst de regisseur zijn.

De bedoeling is vooral beschrijvend te werk te gaan, hoewel niet te verbergen zijn mijn vertrouwen in de samenwerking, in het overheersen van de bindende elementen over de scheidende

Voor de volledigheid begint dit verslag bij het begin, wat had u anders verwacht.

- 1.1. D'66 wordt het eens met de PvdA en de PPR over een regeerakkoord en de vorming van een regering vóór de verkiezingen (febr./mrt 1971). Men vindt elkaar ook op het punt van partijvernieuwing: "Gestreefd zal worden naar de vorming van een grote progressieve volkspartij, die wezenlijke hervormingen beoogt."
- 1.2. Direct na de verkiezingen zendt het hoofdbestuur van D'66 een uitnodiging aan de PvdA en de PPR voor een gesprek over de vorming van een PVP (mei 1971). Tegelijkertijd stelt D'66 voor "een instituut met vérgaande bevoegdheden" op te richten, dat tot taak krijgt de PVP tot stand te brengen. De PvdA antwoordt met het voorstel tot nader overleg tussen de drie partijen, waarbij ook de vorming van de PVP ter sprake zal komen. Velen schiet het instituut in het verkeerde keelgat, men meent dat D'66 zeer snel tot de vorming van de PVP wil komen. Uit alle partijen komen reacties, die wijzen op het grote gevaar daarvan en die pleiten voor een langdurig groeiproces (zie b.v. de Peperbek van mei 1971). De bedoeling van het D'66 hoofdbestuur is echter alleen maar het snel op gang brengen van de discussie, niet om snel te fuseren.
- 1.3. Op een vergadering te Odijk (5 juni), bijeen geroepen door een waarschijnlijk nogal Nieuw Links geïntendeerd gezelschap, ontstaat een felle discussie tussen o.a. jonge PvdA partijbestuurders en kamerleden en enige D'66 HB-leden. De kwestie is:
 - eerst binnen de bestaande partijen inventariseren, selecteren, publiceren en bediscussieren van denkbeelden over wérkelijke maatschappijvernieuwingen, óf
 - in gezamenlijk overleg en vertrouwen zien te komen tot een formulering van de nieuwe mentaliteit, die de basis vormt voor een grote partij, die in staat is vernieuwingen gerealiseerd te krijgen.
- 1.4. Tezelfdertijd wordt in Amsterdam het Werkverband Progressieve Christenen opgericht, om de discussie over de toekomst in deze groep op gang te brengen.
- 1.5. Op de eerste vergadering van de delegaties van de drie partijbesturen (9 juni) blijken de bovenstaande Odijk-visies vrij essentieel voor de denkpatronen van PvdA en D'66. In de vrijblijvende discussie wordt het terrein verkent, er zijn nog geen onwrikbare stellingen ingenomen.

Wederzijds begrip is er voor elkaars standpunten. Van de zijde van de PvdA wordt vooral gewezen op:

- de historische les van de vorming van de PvdA en de mislukte doorbraak. Onvoldoende was rekening gehouden met de aanpassing aan het nieuwe, het verlies van de oude symbolen en van de geborgenheid binnen een bekende organisatie.
- Oppassen dat het niet alleen maar een optelsom van drie partijen wordt, nagegaan moet worden, b.v. in het persoonlijke vlak, wie er verder mee willen doen.
- De besturen hebben de neiging te hard te lopen, de leden moeten meedenken en mee beslissen.
- Fazering is gewenst, eerst in eigen kring nagaan wat socialisme vandaag inhoudt, wat zijn de aanvaardbare consequenties daarvan voor de grenzen van de partij en dan pas het gesprek met de andere partijen.
- Het startpunt van de PVP moet gunstig gekozen worden.

D'66 denkt meer aan de volgende punten:

- Er is een nieuw perspectief, iets nieuws naar vorm en inhoud. Deze nieuwe filosofie (ideologie) moet door onderlinge discussies uitgewerkt en geformuleerd worden.
- Voor de vormgeving is nodig een buiten de partijen staan instituut, dat de burgers weet te bereiken en overal in het land aan de basis gesprekken over de PVP aan de gang brengt. Het instituut zorgt voor doorstroming van gedachten naar boven en voor de verspreiding van resultaten over alle betrokkenen.
- Het instituut moet de motor zijn die de zaak draaiende houdt, die zorgt voor continuïteit. De partijen kunnen zo lang mogelijk hun identiteit behouden en voor een eigen inbreng zorgen.
- Het instituut staat onder supervisie van een Raad van Toezicht, benoemd door de partijbesturen. Ook niet partijgebonden kunnen in deze Raad participeren.
- Het is niet een alleen maar nederlands probleem! In alle welvaartslanden herkent men dezelfde problematiek, n.l. dat de politieke structuren zijn achtergebleven bij de maatschappelijke ontwikkelingen.

Het eerste gesprek was veelbelovend, ondanks duidelijk andere uitgangspunten. Het volgende gesprek vindt al eind juni plaats.

(Voor de D'66 visie zie ook de NRC/Hbld van 12 juni: "Komt het instituut voor een brede volkspartij?", een interview met van Mierlo).

(blijf het volgen, het wordt steeds spannender)

PEPSELS

- "In de Haagse Post adverteren is voor een arme partij als de VVD zoiets als uilen naar het uilenbos dragen" (adv. in H.P.). Om te (h)uilen!
- Kamerlid Hans van der Doel: "Het woord socialisme zegt mij nul komma nul". Ook al een realist.
- Fiege (nog steeds in het harnas): "Als van Mierlo nu geen haast maakt (met de Prog. V-partij) dan blijft er van D'66 geen donder over". Wanneer kunnen we transfer aanvragen naar een andere club?
- Kikkert (contra Udink): volgens Het Parool een dorpsgek. Maar wat moet Udink dan wel zijn?
- Bloema (feestelijk ingehaald als redactielid van Peperbek): eindelijk een vent die vóór de Progressieve Volkspartij is.
- "Een aantal mensen in de top hebben natuurlijk geweldig veel plezier beleefd aan dit avontuur" (PvdA-er Ger Klein over de progressieve samenwerking). Allemaal dus krankzinnige avonturiers.
- Dienstweigeraar Udink: een ideale minister van defensie
Langharige pruikdrager Udink: idem.

Het mei-nummer van "Peperbek" deed mij (PvdA-lid sinds 1959) paradoxalerwijze meer verwantschap voelen met D'66 - althans met enkele vertegenwoordigers van die partij - dan vóór het verschijnen van dat nummer het geval was geweest. Ik doel op de meningen van Van Beekhuizen, De Goederen en Bloema t.a.v. de zogenaamde Progressieve Volkspartij. Ook ik sta enigszins skeptisch tegenover de haast, die het Hoofdbestuur van D'66 (door Bloema eufemistisch "stromingen in D'66" genoemd) meent te moeten maken met het doen van stappen die moeten leiden tot de felbegeerde Progressieve Volkspartij.

Om te beginnen: waarom die haast? Er is nog steeds een "schaduw-kabinet", berustend op een "regeringsprogram" van de progressieve drie. Er is nog steeds de bereidheid van deze ploeg, als minderheidskabinet te gaan regeren. Een periode van praktische samenwerking lijkt me een uitstekende toetssteen voor de bereidheid tot samenwerking en de bereidheid tot het doen van de onvermijdelijke concessies - ook in de oppositie.

In de tweede plaats is het anno 1971 niet meer aan partijbesturen of een "instituut met vergaande bevoegdheden" om uit te maken, of al dan niet tot vorming van één grote partij moet worden overgegaan. Daarover zullen de leden van de "progressieve drie" hun oordeel moeten uitspreken, en dat oordeel zal gebaseerd moeten zijn op een bezinning op de eigen uitgangspunten. Niet uit een behoefte aan scherpelijperij, maar vanuit de noodzaak voor zichzelf vast te stellen welke kant men op wil, en wat men met zijn politieke activiteiten wil bereiken. Wil men een stroomlijning van de huidige kapitalistische maatschappij, met wat bijstellen van al te duidelijke fouten en onrechtvaardigheden; of streeft men naar structuurwijziging desnoods door middel van overheidsingrijpen in eigendomsverhoudingen en - zeer belangrijk! - investeringsbeslissingen? Dit zijn vragen die beantwoord moeten worden vóór men besluit de eigen partij op te heffen en op te gaan in een Progressieve Volkspartij. Men moet het eerst over de inhoud terdege eens zijn, voor men de vorm van die ene PVP kan aanvaarden. Tenslotte heb ik moeite met de wederom ten tonele gevoerde "progressieven" in andere partijen (dan de "drie"). Het Hoofdbestuur van D'66 stelt in zijn brief aan het PB van de PvdA uitdrukkelijk voor, ook dezen te laten meespreken. Ik heb geen enkele behoefte aan een gesprek met mensen die zich laten gebruiken als progressieve vlag op een konservatieve lading. Juist deze mensen zijn het, die het woord "progressief" van iedere inhoud ontdoen; juist zij maken bezinning op de inhoud van een Progressieve Volkspartij noodzakelijk. Daarin ligt voor ons hun enig nut.

D'66 EN DE VOORUITSTREVENDE VOLKSPARTIJ

door M.B. Engwirda

Het is van belang om ons eens rustig te bezinnen op onze politieke strategie voor de komende jaren. De grote vraag daarbij is uiteraard hoe we de bij deze verkiezingen ingezette polarisatie kunnen doorzetten, of met andere woorden, hoe we moeten komen tot de grote vooruitstrevende volkspartij.

De eerste stappen daartoe zijn reeds gezet. D'66 heeft de PvdA en de PPR voorgesteld een instituut op te richten ter begeleiding van de vorming van die volkspartij. De PvdA heeft daarop geantwoord, dat zij er veeleer de voorkeur aan gaf, dit proces vanuit de deelnemende partijen, en dus niet onder de hoede van een instituut, op gang te brengen.

Hoe moeten we nu verder te werk gaan? Voor de beantwoording van deze vraag lijken mij vooral de beide volgende punten van groot belang:

1. het vergroten van de basis waarop de progressieve volkspartij zal moeten steunen, door het betrekken van andere partijen (KVP, christen-radikalen, DS'70) of delen daarvan bij de vorming van die volkspartij;
2. het inbrengen van een eigentijdse, niet-dogmatische visie op de problemen van de moderne samenleving.

Deze beide punten hangen uiteraard nauw met elkaar samen. Door het betrekken van andere partijen of groeperingen zal het eerder mogelijk worden om de dogmatische kantjes van het PvdA-denken (en van het D'66-denken?) af te halen. Daarnaast zal door het inbrengen van een eigentijdse niet-dogmatische visie op de moderne samenleving automatisch een aantrekkingskracht kunnen ontstaan op groepen en personen buiten het huidige samenwerkingsverband van PvdA, D'66 en PPR. In feite sluit deze gedachtengang ook logisch aan bij een tweetal door D'66 in het afgelopen jaar genomen initiatieven. Het eerste was de poging om via gesprekken aan de basis de mogelijkheid van een stembusakkoord tussen KVP, PvdA en D'66 te onderzoeken. Het tweede betrof de opstelling van het Beleidsplan van D'66, waarin een poging is gedaan om tot de zojuist genoemde eigentijdse, niet-dogmatische visie te komen.

Tot zover deze analyse. Het bedenken van een pasklare oplossing is in dit stadium uiteraard nog ondoenlijk. Wel zou een nieuw initiatief mogelijk door D'66 kunnen worden ondernomen.

Het idee, waar het om gaat is in zoverre eigenlijk niet nieuw, dat het in een wat andere vorm en andere kontekst al door Hans van Mierlo naar voren is gebracht, maar sindsdien weer min of meer is vergeten.

Het initiatief betreft de organisatie van een deels wetenschappelijk, deels politiek congres, waarop een aantal internationaal bekende persoonlijkheden hun (eigentijdse, niet-dogmatische) visie op de problemen van de moderne samenleving naar voren brengen en met elkaar worden gekonfronteerd. Te denken valt aan de Amerikanen Galbraith en Ralph Nader en de Fransman Servan-Schreiber om slechts enkele voorbeelden te noemen (te denken valt verder aan Jean Monnet, mensen uit de Russische oppositie). Dit congres zou plaats kunnen hebben bijv. in het voorjaar van 1972. Het zou een open congres moeten zijn, d.w.z. toegankelijk voor leden van D'66, PvdA, PPR en alle andere geïnteresseerden. De congresstukken zouden enkele weken tevoren bij de deelnemers moeten zijn om een goede voorbereiding mogelijk te maken. Deze congresstukken alsmede samenvattingen van de discussies zouden na afloop in de vorm van een brochure kunnen worden gepubliceerd.

Als voordelen van het houden van een dergelijk congres zie ik vooral:

1. het teweegbrengen van een hernieuwd élan op dezelfde manier als het Beleidsplan dat vorig jaar in D'66 wist te doen;
2. het duidelijk demonstreren dat D'66 niet een toevallig Nederlands verschijnsel is, maar dat ook in het buitenland mensen en groepen trachten politiek te bedrijven op basis van een eigentijdse, niet-dogmatische visie op de problemen van de moderne samenleving;
3. het inbrengen van de resultaten van het congres en de daar verworven inzichten bij de vorming van de grote vooruitstrevende volkspartij.

Er zou m.i. gezocht moeten worden naar een strakke organisatievorm om één en ander te kunnen verwezenlijken. Te denken zou zijn aan een commissie, waarin naast een aantal D'66 leden, belast met de feitelijke organisatie, tevens zouden worden opgenomen een aantal adviserende leden.

KRANKZINNIG AVONTUUR

(I) Geen plaats voor D'66

door K.P. Bloema

"Daar is eenvoudig geen plaats voor D'66" schreef den Uyl vorige zomer. Behalve als katalysator zag hij voor D'66 niet veel eigen identiteit. Sedertdien is den Uyl kennelijk wat bijgetrokken. Het nieuwe élan dat de PvdA putte uit de samenwerking met D'66 bracht den Uyl's partij aanmerkelijke winst. Plus wat meer waardering voor D'66: "Het is een onvergeeflijke fout van de PvdA, dat D'66 niet binnen de partij is ontstaan en gaan functioneren" (den Uyl in gesprek met van Mierlo, Haagse Post 27-4-'71), Antwoord van van Mierlo: "Toen ontstond in de PvdA Nieuw Links".

Het fragment uit dit gesprek is zo kenmerkend, omdat het ergens de kern van de zaak raakt: het bestaansrecht van D'66, de 'eigen identiteit'. Doctorandus Den Uyl treurt in feite over de mislukte doorbraak. Van Mierlo wijst op Nieuw Links en constateert daarmee naast D'66 nog een andere vernieuwingsbeweging.

Het zijn twee vernieuwingsbewegingen die afzonderlijk zijn ontstaan. Weliswaar zijn er veel overeenkomsten, maar toch zijn er verschillen in de oorsprong. Verschillen die we niet achteloos terzijde mogen schuiven wanneer het gaat om de nieuwe Progressieve Volkspartij.

(II) Plaats voor D'66

door K.P. Bloema

Van der Louw heeft gezegd dat de PvdA en D'66 elkaars compliment waren. Zij vullen elkaar aan. Daarin schijnt veel waars te zitten. Door de uitwisseling van denkbeelden die berusten op een overeenkomstig grondpatroon, kunnen betere oplossingen worden gevonden. Er is dus plaats voor D'66.

Maar nu een andere wijze van belichting van deze complemententheorie. Men kan zeggen dat voor elke socialistische partij de intelligentia onontbeerlijk is. De Russische communisten waarden in het begin van het aan de macht komen een universiteitsprofessor met een salaris dat minder was dan dat van een fabrieksarbeider. Men is daar snel van teruggekomen. De intelligentia was onmisbaar. In 1946 werd de SDAP omgevormd tot de PvdA. Door middel van de doorbraakgedachte wilde men vooral de hoofdarbeiders aantrekken. Een deel van de doorbraakmensen kwamen terecht in allerlei functies en hebben (laten we dit niet vergeten) enorm veel gedaan voor de wederopbouw van ons land na de oorlog. Maar andere doorbrekers gingen teloor in de massa van de partij. Zij konden niet tot een eigen geluid komen. Velen van hen voelden zich op den duur niet meer thuis in de PvdA. De doorbraak mislukte.

De vraag is nu of in de PvdA de samenwerking met D'66 (en de PPR) niet teveel wordt gezien als een verlate doorbraak. Als een nieuwe impuls voor een socialistische partij die is samengesteld uit de componenten hand- en hoofdarbeiders.

(III) Geen plaats voor de PvdA

door K.P. Bloema

Er moeten staatsrechtelijke en politieke vernieuwingen komen. Dat wil zeggen een dualistisch stelsel en polarisatie van de politieke verhoudingen. In deze visie is er geen plaats voor het uitgebreide scala van politieke partijen zoals we dat nu zien. Voor het bedrijven van politiek is duidelijkheid in de verhoudingen nodig. Geen gekonkel en koehandel van talloze partijen nadat verkiezingen achter de rug zijn. De kiezer kiest voor het één, of voor het ander. Er is in feite slechts plaats voor een klein aantal (lieft twee) grote partijen, alhoewel een werkelijke democratie de kleinere partijen niet helemaal mag uitsluiten. In deze zin is het logisch dat wordt gestreefd naar een Progressieve Volkspartij, en is de PvdA overbodig.

(IV) Plaats voor een Progressieve Volkspartij

door K.P. Bloema

Op weg naar nieuwe politieke verhoudingen zouden we het losse verband van de huidige progressieve combinatie kunnen zien als de verzameling van enkele kernen, waaromheen zich de vernieuwingsgedachten concentreren. Als zodanig zijn de PvdA, de PPR, en vooral D'66 zinvolle politieke organisaties. Zij dienen zichzelf niet op te heffen voordat een solide basis is gevonden voor een definitieve samenwerking in de Progressieve Volkspartij. Het zou irreëel zijn om te ontkennen dat de politieke kernen rondom deze vernieuwingsgedachten niet elk op een verschillende basis zijn ontstaan. De kernen completeren elkaar in zekere mate, daarin heeft van der Louw gelijk, terwijl den Uyl gelijk heeft als hij zegt dat er geen plaats is voor de PvdA, maar dat wij op weg zijn naar nieuwe politieke en staatsrechtelijke verhoudingen. Een krankzinnig avontuur!

Japie : Ik begrijp de confessionelen niet. Eerst zijn ze druk bezig om een programma in elkaar te zetten, en dan doen ze weer wekenlang hun best om alles te laten vallen.

pep

Het gerucht dat van der Burg voor twee jaar uit de redactie van Peperbek is gezet wegens te lang haar, is onjuist.

pep

Het is bijzonder onjuist om te zeggen dat kiezers weer allerlei beloften zijn voorgeschoteld, die niet waar worden gemaakt. De confessionele stemmers rekenen er immers op dat hun programma sterk gewijzigd zou worden om weer aan de regering deel te kunnen nemen.

pep

De PvdA bereidt een discussiestuk voor over de progressieve volkspartij getiteld: "Gelijkheid". Volgens Vondeling zal de versie bestemd voor D'66 de titel "Vrijheid" krijgen en die voor de PPR "Broederschap".

pep

De besparingen op de Ontwikkelingshulp moeten ze maar gebruiken om zichzelf te ontwikkelen.

pep

Politiek Kryptogram: Tegengestelde van Zachte Dwaler geeft inlichtingen over programmawijzigingen (9).

pep

Michels voor minister van Defensie! Van die 75 miljoen extra kunnen we Cruijff wel 10 jaar hier houden.

pep

Volgende stap: Een militair voetbalelftal van Langharigen.

pep

De laatste kreet: Geinstitutionaliseerde ontploffingstheorie (Hbld/NRC 12 juni).

pep

Elf kamerleden! Wat wil je nog meer? Dat is toch precies één voor elke provincie!

pep

Er zijn mensen - het zijn zeker niet de slechtsten in onze samenleving - die op grond van alles wat er in de wereld gebeurt en niet gebeurt tot de conclusie zijn gekomen dat alleen een radicale hervorming van onze hele maatschappelijke structuur ons uit de narigheid kan helpen. Ze hebben gelijk, geregeerd door de Nixons, de Schmelzers, de Stalins, de Udinks, enz. enz., biedt geen rooskleurig beeld. Er zou zeker een betere wereld denkbaar zijn dan die van deze heren. Daar is niet veel fantasie voor nodig. Helaas kan maar een klein deel van de mensen deze fantasie opbrengen. De rest gelooft het wel, zolang ze niet persoonlijk bedreigd worden, of ze redeneren: "je weet wel wat je hebt, maar niet wat je krijgt", of ze vinden het allemaal wel mooi zo, of ze zouden er nog wel een oorlogje bij willen, of ze wensen nog wat extra mensen in de gevangnissen, of noem maar op.

Het zou allemaal nog wel overkomelijk zijn, als degenen die de wereld willen hervormen het onderling eens waren over hoe het wel moet en welke weg er moet worden bewandeld om dat doel te bereiken. Het heeft niet zo mogen zijn. Het gekke van het geval is dat de grote scheidslijn niet zozeer loopt door de te bereiken doeleinden, als wel door twee fundamenteel verschillende vormen van aanpak. Dit kwam nog onlangs aan het licht, toen een groepje mensen uit de Partij van de Arbeid het initiatief had genomen tot een bijeenkomst in Odijk, met het doel zich te bezinnen op de maatschappijhervormingen die nodig zouden zijn. Ook enige D'66-ers en PPR-ders waren daar aanwezig.

Aan één kant van de scheidslijn staan de mensen, wier afschuw van de huidige maatschappij zo groot is, dat ze het hele geval zien als een patient die maar het beste opgegeven kan worden. Zij steken hun verachting niet onder stoelen of banken, uiten dit in hun hele levensstijl en getuigen tegenover iedereen die het horen wil van de heilstaat die zij als alternatief stellen. Nederland, met zijn sterk Calvinistische inslag, is tijk aan zulke getuigers. Zij hokken samen, verwijderd van het klootjesvolk, en sterken elkaar in de overtuiging dat zij het uitverkoren volk zijn dat niet met blindheid geslagen is. De meer praktisch aangelegden onder dezulken beraden zich op de stappen die ze zouden kunnen ondernemen om hun doel te bereiken. Hun conclusie is dat alleen een harde en radicale ingreep de zaak nog kan redden. De anderen, die meer bespiegelend van aard zijn, loeren met argusogen op al degenen die mogelijk niet zuiver in de leer zijn. Gemeenschappelijk is hun afkeer van de renegaten die proberen het met de bestaande maatschappij op een akkoordje te gooien.

Aan de andere kant van de scheidslijn staan degenen die ook wel een volkomen andere maatschappij zouden willen, maar voor wie het belangrijker is wat te bereiken, dan slechts te getuigen en niets te bereiken, behalve de schrik van de Spitzburger. De Amerikaanse advocaat Ralph Nader heeft de weg gewezen, hóé je hervormingen moet bereiken. Hij is de man die in Amerika bereikt heeft dat auto's veiliger worden gebouwd, dat de mensen minder vergif te eten en in te ademen krijgen en nog veel meer. In Peperbek is destijds uitvoerig aandacht besteed aan zijn methode. Zijn redenering is in wezen heel simpel: Als je de mensen aankomt met verhalen dat de wereld zo hoog nodig hervormd moet worden, dan is het enige wat je bereikt dat ze de deur op het nachtslot doen, uit angst dat je straks ook nog je voet er tussen zult zetten. Praat liever over hun eigen problemen. Laat ze zien dat ze op dat en dat punt genept worden, dat het onderwijs aan hun kinderen niet deugt, dat de sloot achter hun huis vergif bevat, omdat een of andere fabriek zo vriendelijk is dat te lozen. Daar kan je de mensen mee overtuigen. Ze staan er achter, omdat ze het probleem kunnen overzien, en dus ook de argumentatie. Ze zijn bereid er warm voor te lopen, omdat ze voelen erbij betrokken te zijn. De overheid wordt dan vanzelf gedwongen de benodigde maatregelen te nemen. Het is dan je tijd weer aan een nieuw punt te beginnen. Toegegeven, de maatschappij wordt er niet fundamenteel door hervormd, maar de wereld wordt er wel leefbaarder door. En dat is toch ook wat. O ja, vergeet vooral niet een das aan te hebben voordat je aanbelt, want de bewoner is een nette man, of vrouw die bij voorkeur met andere nette mensen omgaat.

Laten we elkaar niet misverstaan. Dit is geen hypocrisie. Het is niet nodig onder stoelen of banken te steken dat je de maatschappij heel anders wilt hebben. Ik reken mezelf tot deze categorie. Niemand zal er mij van kunnen betichten dat ik meel slik om mijn stem op die van de grootmoeder te laten lijken. Iedereen die daar prijs op stelt, mag vrijelijk kennis nemen van al mijn denkbeelden. Ik zeg alleen: zeur de mensen er niet mee aan hun kop, want je bereikt er niets mee. Probeer liever samen met alle goedwillenden althans iets te bereiken. En die das? Ach, kom, als je de mensen daar nou een plezier mee doet..

BLOEMFONTEIN

(Een sprookje)

door H. Geelen

- I. In de goede gemeente 's-Gravenhage zaten eens een kabouterdje en een elfje op twee hele echte grote zetels in de Gemeenteraad. Daar waren ze door de haagse kiezers op gezet omdat zij met hun vriendjes een heleboel huisjes hadden gekraakt. En toen hadden de krantemenen in Den Haag dat zo leuk gevonden, dat de kranten er vol van stonden. Ja, er stonden zelfs foto's in de krant van hoe dat gebeurde.
- Natuurlijk vonden de echte menen en mevrouwen in die Raad dat helemaal niets, zo maar twee kabouterdjes die ook mee wilden gaan praten! Gelukkig bleken deze twee wel veel aardiger dan sommige kabouterdjes in andere plaatsen (zoals zo vaak in Den Haag!) en ze deden hun uiterste best om o p b o u w e n d te zijn. Nee, deze kabouterdjes waren niet zo maar tegen, omdat ze vonden dat alles anders moest. Nu ze eenmaal met de grote mensen mee mochten doen gingen ze zelfs proberen dat net zo goed te doen. Ze lazen alle raadsstukken en "vormden zich een mening".
- Eigenlijk vonden hun vriendjes kabouterdjes dat helemaal niet zo aardig. Het was toch nooit de bedoeling geweest om echt mee te gaan doen, zij hadden alleen maar ook de Raad willen kraken.
- Kaspar en Christel, zoals ze heten, woonden samen in een huisje waar ze vaak samen gezellig vergaderden. Op een keer kwamen er twee vriendjes en die wilden gaan trouwen. Kaspar kreeg toen een geweldig origineel idee: hij zou dat huwelijk wel eens sluiten. Dat moesten de menen en mevrouwen in de Raad wel goed vinden, maar dat zou wel geen probleem zijn.
- II. Hoera, de haagse Gemeenteraad heeft een van haar prioriteiten weten te verwezenlijken! Dat elfje Christel is duidelijk gemaakt dat ze niet in dit hoge gezelschap thuis hoort. Die had me daar de brutaliteit om, samen met die kabouter, die Kaspar, zich tot ambtenaar van de Burgelijke Stand te willen laten benoemen. Als raadslid weet je natuurlijk goed of je beter bent dan je collega's; de burgers die dat stel gekozen hebben kun je zo ook eens laten zien hoe fout ze wel waren. Dus, lekker tegen gestemd. En laat me daar dat elfje niet tegen kunnen en wegllopen. Die kabouter krijgen we een andere keer nog wel. Goed zo, Raad. Nu weten we waarom het hier zo goed gaat met de woningbouw, de wegeaanleg en niet te vergeten de cultuur. Weer een voorbeeld van weloverwogen, doortastend optreden.
- III. In plaats van Christel komt nu een boze kabouter. Hij zal niet luisteren naar wat de anderen zeggen, maar alleen af en toe even in de Raad komen vertellen hoe het nu eigenlijk zou horen te zijn. De andere kabouterdjes wilden Kaspar eigenlijk ook weg hebben. Maar hij wil niet. "Wat denken ze wel", zegt hij. "Ze hebben helemaal geen verstand van hoe dat in zo'n Gemeenteraad toe gaat en hoe belangrijk dat wel is. Ik heb het idee dat ik nuttig werk doe, en ik blijf zitten waar ik zit". Die Kaspar had ook nog nuttig werk in de Tweede Kamer willen gaan doen, maar waar zijn alle kabouterstemmen gebleven? In ieder geval heeft hij zich bereid verklaart samen te werken met het nieuwe kabouteraadslid, mits deze zich konstruktief opstelt! We zijn benieuwd hoe dat gaat.
- IV. Verschrikkelijk, wat hebben wij een duf stel kabouterdjes hier in Den Haag. Het is weer net als altijd, gekozen op een nihilistisch/anarchistisch/revolutionair programma, maar zo gauw ze op een zetel zitten gaan ze heel braaf serieus meedoen en worden opbouwend, begrijpend, collegiaal, gezellig, vriendelijk maar vooral niet meer weg te branden.
- Eigenlijk is het altijd al een fantasieloos volkje geweest. Imitatoren van de amsterdamse Oranje Vrijstaat, zonder eigen leuke ideeën. Waarom biedt D'66 ze eigenlijk niet een alternatief stadsbeleidaccoord aan, afgestemd op de speciale noden en de unieke situatie in Den Haag, (het zou niet de eerste partij zijn die door D'66 uit het slop wordt gehaald!) We zouden b.v. kunnen voorstellen:
1. 's-Gravenhage wordt de alternatieve vrije gemeente Bloemfontein. 1)
 2. Het symbool van de onafhankelijkheid wordt de fontein op het Binnenhof.
 3. Geen parlementaire statusblikken meer op het Binnenhof, de fontein wordt in ere hersteld. Schwarz biedt een zoetwaterboring aan (Fluorvrij!)
 4. Het Afrikaantje wordt de officiële bloem van Bloemfontein, het Binnenhof wordt er vol mee gezet.
- 1) De juiste haagse uitspraak is met de klemtoon op de laatste lettergreep, dus zoiets als BloevonTYN.

5. De gemeentekwekerij gaat Afrikaantjes kweken en uitdelen aan de burgers.
6. De gemeentepotheek zal nagaan in hoeverre het Afrikaantje kan bijdragen tot het opheffen van drugtekorten.
7. Een speciaal Schevenings aktiekomitee zal de commercie van de Pier en de Boulevard verdrijven, en hier Kaapstad stichten.

U ziet het, een vitale aanpak van de haagse zaken. Op naar de kleine achteruitstribbelende kabouterpartij.

DE MORAAAL VAN D'66

door A.C. de Goederen

Over de plannen tot het smeden van een zogeheten "Grote Progressieve Volkspartij" waarvoor door Van der Burg in het vorige nummer de nogal verwarrende afkorting "GPV" werd gelanceerd, zijn in PEPERBEK al verscheidene beschouwingen verschenen. En wel uitsluitend in afkeurende zin, zodat er nu eindelijk wel eens een pro-stuk zou mogen verschijnen. Al maar dezelfde opinies voorgeschoteld krijgen, zij het ook telkens in een ander argumentenjasje, moet de lezer wel gaan vervelen. Met de voortreffelijke beschouwing van van der Burg in het vorige nummer zou de reeks afkeurende stukken dan ook eigenlijk een voorlopig einde moeten krijgen. Wat mij betreft, over dat onderwerp op zichzelf dan ook nu nauwelijks een woord.

Een ander punt is echter dat de kwestie van de top-plannen aangaande de "GPV" in een bepaald opzicht niet op zichzelf staat. In feite vormt dit er een uit een reeks, die met elkaar gemeen hebben, dat ze de vraag doen rijzen wat voor moraal D'66 als partij er nu eigenlijk op na houdt.

Toen D'66 ontstond karakteriseerde zij haar politieke mentaliteit onder meer met het trefwoord "pragmatisch". Daarmee werd bedoeld, dat zij de problemen, die "de politiek" moet oplossen, onbevooroordeeld wenste te benaderen, niet gehinderd door de leerstellige preoccupaties, die de politieke stellingname in Nederland vaak zo'n onwezenlijk, om niet te zeggen hypocriet karakter geven. Die "pragmatische" instelling hield bijvoorbeeld in dat D'66 niet bewust wilde streven naar meer, of juist naar minder overheidsbemoeying in het sociale en economische leven, maar van geval tot geval wenste te bekijken wat het beste zou zijn, na een nuchtere afweging van alternatieven.

Het lag voor de hand dat onze politieke tegenstanders gingen beweren, dat dit "pragmatisme" niets anders was dan een mooi woord voor "opportunisme", of "beginselloosheid", wat in het Nederlandse politieke wereldje helemaal iets heel vies is. D'66 heeft zich in alle toonaarden beijverd deze uitleg te bestrijden door te stellen, dat zij wel degelijk een aantal leidende gedachten bezit als richtsnoer van haar politiek denken en handelen. Met name de beschuldiging dat ons pragmatisme niets anders dan opportunisme zou zijn ("zo de wind waait, waait m'n rokje") werd telkens weer met verontwaardiging van de hand gewezen.

Ik heb daar zelf steeds vol overtuiging, maar de laatste tijd bekruipt me het angstige vermoeden, dat de beschuldiging een aanzienlijke kern van waarheid herbergt. Het zou te ver voeren te proberen een compleet exposé te geven van alle feiten en feitjes die dit nare vermoeden bij mij hebben doen postvatten. Ik noem er dan ook maar een paar.

In 1966 heeft D'66 waargenomen dat ons staatsbestel bedroevend functioneert. Een analyse van dit verschijnsel leerde dat de vervlechting van wetgevende macht, uitvoerende macht en de controle op de uitoefening van de macht in het complex van oorzaken van de malaise een centrale rol speelde. Er werd een concreet voorstel gedaan, in het kort: de rechtstreeks gekozen minister-president en het meervoudig districtenstelsel, als mogelijke oplossing om hieraan een einde te maken. Bij de verdediging van dit idee, dat in de image van D'66 een wezenlijke rol ging spelen, werd echter steeds gezegd dat D'66 niet speciaal verliefd was op nu juist deze concrete oplossing, maar dat het ging om het achterliggende probleem, de genoemde vervlechting. Aan dit probleem en mogelijke oplossingen daarvoor werd een uitvoerig eerste hoofdstuk van het Politiek Programma gewijd.

Voor mij was deze aanpak een schoolvoorbeeld van oprecht pragmatisme: het probleem centraal, maar volstrekt open-minded met betrekking tot de keuze van de oplossing.

Sinds 1966, toen deze fundamentele kwaal van ons staatsbestel werd gediagnosticeerd, is er op dit gebied nog niets wezenlijks ten goede veranderd. Evenmin is er binnen D'66 ooit een discussie op gang gebracht over de vraag of we ons met deze diagnose misschien toen hadden vergist. De wenselijkheid van een dualistische staatsstructuur is bij mijn weten zelfs nooit door enig "gezaghebbend" D'66-er publiekelijk in twijfel getrokken. Het hoofdstuk Staatsrecht in het Programma staat nog onbedreigd overeind.

Toch is het allemaal dode letter geworden. In het politieke spel van alledag, het dobbelen om de macht, heeft D'66 haar visie op de feilen van het systeem en de politieke gedragslijn, die daaruit moet volgen, als de spreekwoordelijke hete aardappel laten vallen. In zijn al eerder aangehaalde artikel noemt Van der Burg de feiten. Terwijl volgens de officiële theorie een gezonde verhouding tussen regering en parlement slechts kan bestaan als de parlementariërs zich open-minded opstellen jegens de regering, verbindt D'66 zich met een stalen gezicht met de PvdA tot één oppositioneel blok (de enige reële consequentie van het regéerakkoord met PvdA en PPR), een onbevooroordeelde beoordeling van het weliswaar rechtse, maar daarom nog niet van álle gezond verstand gespeende 5-partijenkabinet, daarmee blijmoedig vaarwel zeggend.

Omdat het politiek-tactisch zo uitkomt handelt men lijnrecht in strijd met één van de voornaamste richtlijnen die D'66 4 jaar geleden voor haar politiek handelen aanvaardde, en wel zonder er een woord aan vuil te maken.

Het streven naar de "GPV" ligt geheel in dezelfde lijn. Het denken in "partijen" is gewoon onverenigbaar met de staatsrechtfilosofie, die de nadruk legt op de persóon van de minister-president en de persóon van de volksvertegenwoordiger. Zonder blikken of blozen gaat die filosofie echter de sloot in.

Deze voorbeelden zijn nog met een aantal andere uit te breiden. Bijvoorbeeld op het gebied van de interne besluitvorming, waarbij typische D'66-beginselen als het beslissen op grond van duidelijk geformuleerde alternatieven, na behoorlijke discussie, voortdurend met voeten werden getreden.

Voor mij is dit alles puur plat opportunisme, hadden onze critici helaas gelijk en is D'66 een partij geworden zonder moraal, gewoon als alle andere, belust op macht om de macht en voor de rest geen nieuws. Lid blijf ik alleen nog maar omdat bedanken zéker niets verbetert. Enthousiasme is er echter niet meer bij.

DE MORAAAL VAN D'66

(antwoord aan de Goederen)

door H. Geeleu

Op de redactie vergadering waar de inhoud van deze Peperbek ter sprake was, ontstond tussen mij en De Goederen een discussie over de PVP, waarbij nogal wat verschil van mening bleek. Hij vond mijn omschrijving "nieuw perspectief" maar flauwekul en vroeg waar dan de oorspronkelijke D'66 ideeën waren gebleven. Ik maakte bezwaar tegen zijn interpretatie van de PVP en zijn mening dat er een oppositie blok gevormd was en daardoor het dualisme vaarwel gezegd. Gloeiend eens waren we het over het feit, dat er onvoldoende informatie en discussie over deze zaken is; dat de partijleiding hier verschrikkelijk faalt. Maar het resultaat was, dat ik een kopie van zijn stuk in mijn handen kreeg gefrommeld met het verzoek er nog maar snel een kritiek op te schrijven, als ik het dan zo goed wist.

Om te beginnen vind ik niet dat er alleen maar afkeurend over de PVP is geschreven. Ik zou eerder willen zeggen opbouwende kritiek. De akties van het HB zijn niet gelukkig overgekomen. Het is niet de bedoeling snel een fusie aan te gaan, alleen maar om de discussie snel op gang te brengen. Termijnen van vier jaar en langer worden genoemd. Naar mijn mening bestaat er een geweldig misverstand over de naam vooruitstrevende of progressieve volkspartij. Ieder heeft zo zijn interpretatie van de woorden progressief, vooruitstrevend, partij, volkspartij en de combinatie levert vele varianten op. De associatie die men uiteindelijk heeft blijkt dan iets te zijn, waar men niets voor voelt, en wijst dan de PVP af. Een goed voorbeeld hiervan geeft van der Burg in de

vorige Peperbek. Vanuit zijn interpretatie van de woorden formuleert hij een gedrochtelijke konstruktie die hij dan van Mierlo in de schoenen schuift en waarvan hij vervolgens aantoonde dat van Mierlo dat niet kan willen. De laatste konklusie lijkt me absoluut juist. Maar verder doorredenerend komt van der Burg merkwaardigerwijze (?) tot een andere omschrijving van een toekomstige partij, waar ik me heel wel bij kan vinden:

"..... de partijen krijgen een geheel ander karakter. Ze gaan niet uit van een bepaalde bevolkingsgroep of van een programma of van bepaalde dogma's, maar van een kort omschreven mentaliteit. In wezen is het toch die mentaliteit, die instelling tegenover de vraagstukken, die bepaalt wie je politieke vrienden zijn. Binnen zo'n partij is dan een breed scala van opvattingen mogelijk. De partij kan bovendien een middel zijn om onderling van gedachten te wisselen en tot meningsvorming te komen. Bovendien kan de partij de organisatorische zaken regelen. In die gedachte heeft de partij zelf geen mening. Het is slechts een organisatorische huls voor mensen die politiek niet al te ver van elkaar afstaan. Eén van die partijen kan de Grote Politieke Volkspartij zijn, een partij die als uitgangspunt heeft dat er in de wereld nog wel het nodige te vertimmeren valt....." (Peperbek juni 1971, p 6).

Ik denk dat dit mijn nieuw perspectief heel wel dekt! En ik meen ook dat in een dergelijke partij b.v. de staatsrechtideeën van D'66 wel zullen passen daar streven we dan ook naar.

Hierdoor ben ik automatisch op het punt "pragmatisme" gekomen". Wat de Goederen als voorbeeld geeft is natuurlijk een helder en vooral schoon voorbeeld. Maar nu het volgende geval. In de Tweede Kamer is D'66 samen met PPR en PvdA met het voorstel tot gekozen formateur en een districtenstelsel gekomen (wat de insiders "Cals-Donner" noemen). Dit voorstel lijkt wel op onze staatsrechtfilosofie, maar mist enkele essentiële punten. Het indienen van dit voorstel betekent toch niet, dat wij onze principes in de sloot hebben geworpen. Wij menen gewoon dat dit een stapje waarschijnlijk in de goede richting is en wijken daarvoor af van onze programmapunten. Dit ziet men vaak gebeuren: niet geheel in overeenstemming met onze wensen, maar genoeg om het te steunen. Ook dit is een vorm van pragmatisme, en hier valt ons veel vaker het verwijt "opportunisme" te deel. Zolang je echter in de gaten houdt, wat de beweegredenen zijn, dat er een leidende gedachte achter zit is het een puur, zij het misschien iets minder "schoon", voorbeeld van pragmatisme.

Zo is naar mijn mening ook het gesloten akkoord met de PvdA en de PPR een voorbeeld van een dergelijk pragmatisme. Er is voldoende overeenstemming van wensen gebleken om proberen samen wat te bereiken. Natuurlijk is het opstellen van een regeerakkoord en dit in mét de verkiezing voor de Tweede Kamer aan de kiezer presenteren in strijd met het dualisme. Maar binnen het bestaande systeem (waar we gekozen hebben in mee te doen om langs democratische weg het politiek bestel te vernieuwen) is dit een manier om te laten zien dat we de oude manier beu zijn en de kiezer mee willen laten beslissen over de regering. Dat D'66 nu zijn staatsrechtparagrafen heeft laten vallen is nonsens. Niet voor niets is in het akkoord met de PvdA en de PPR vastgelegd, dat de combinatie zich sterk zal maken voor "Cals-Donner".

Het Kongres in Amsterdam heeft zich naar mijn gevoel duidelijk uitgesproken tegen een oppositieakkoord of, zoals van der Burg en de Goederen het noemen een oppositieneel blok. Slechts is gesteld, dat het regeerakkoord"mede zal dienen als basis voor een verder gezamenlijk optreden". Uit voorafgaande discussies in het hoofdbestuur is geheel duidelijk dat dit juist een afwijzing van het oppositieakkoord is, hier staat slechts dat bij het niet halen van de meerderheid de samenwerkende partijen niet zonder meer uit elkaar zullen gaan. De nieuwe Tweede Kamer fractie heeft dan ook terecht een voorstel van de PPR om uitsluitend gezamenlijk op te treden en voor ieder onderwerp slechts één fraktielid van de drie aan te wijzen verworpen. (hoewel PPR voorzitter Tonnaer op de TV deed alsof dit al besloten was, en het dus niet zo erg was dat de PPR maar twee fraktieleiden heeft. Gewoon onjuist).

Dus, ook de bewering van het monistische oppositieblok moet naar het rijk der fabelen verwezen worden. Ondertussen is ook de vrees dat er een schaduwkabinet zou gaan optreden verdwenen, ook een misverstand dat tot verwarring aanleiding heeft gegeven. Uit de laatste verklaringen van het alternatieve kabinet is naar voren gekomen, dat zij zich van verdere uitspraken over politieke zaken zal onthouden en dit overlaten aan de drie fracties.

Een laatste opmerking van de Goederen, die ik van kommentaar wil voorzien is de slotconclusie: belust op macht om de macht en voor de rest geen nieuws. Van het begin af aan hebben we toch geweten, dat met het verkrijgen van invloed, met het halen van verkiezingswinst, we voor het dilemma geplaatst zouden worden hoe we onze inzichten in de praktijk willen verwezenlijken.

De idee, dat we gewoon moeten wachten tot we de meerderheid hebben zal toch niemand kunnen en willen verdedigen. Het is natuurlijk ook zo, dat als je succes met bepaalde ideeën hebt, deze al snel door de andere partijen worden overgenomen en als je niet oplet zullen ze zelfs aantonen dat het eigenlijk hun eigen ideeën zijn. Zo zijn een groot aantal van onze "sterke" punten van vier, vijf jaar geleden gemeen goed geworden en kan daar onze wervingskracht niet meer van uit gaan. Om onze uitgangspunten voor politieke vernieuwingen, die vérgaande veranderingen vragen, te realiseren, moeten we open staan voor de veranderingen, die bij andere partijen plaats vinden. In hoeverre zijn zij bereid zich van de bestaande verhoudingen los te maken en mee te doen aanwijzen. Hier gaat het om een fundamenteel andere zaak dan het formuleren van hoe de toekomst er uit moet zien, namelijk hoe kunnen we iets veranderd krijgen. Welke strategie moet er gevolgd worden, om zoveel mogelijk van je wensen gerealiseerd te krijgen. Het is toch wel duidelijk, dat oppositie op de lange duur niet betaalt. Je kan zowel wat kleine successen boeken, natuurlijk juist, en de mentaliteit past zich misschien heel langzaam aan. Maar op een gegeven ogenblik is er toch ook de mogelijkheid om door het verwerven van de macht je wensen te kunnen realiseren. Mijns inziens past het volkomen in de strategie van D'66 om te pogen macht te verwerven om vernieuwingen door te voeren. Is men het daar niet mee eens dan blijven wij slechts een van goede wil getuigend gezelschap, dat als bedreiging van het establishment niet lang mee zal tellen.

Ik realiseer me dat het woord "macht" net zo'n rot woord is als progressief, partij enz. Bedoeld is het meeregeren, als regeringspartner voorstellen te kunnen doen, die voor het parlement acceptabel zijn en deze ook redelijk te kunnen uitvoeren. Macht om de macht is een holle fraze. Je streeft naar de macht om de doelen te verwezenlijken, en als die doelen goed vastgelegd zijn is het de meest logische zaak van de wereld. Er is natuurlijk ook een grens aan het streven naar macht en je moet wél weten waarmee je nog wilt samenwerken. Als een meerderheid slechts bereikt kan worden door samen te gaan werken met b.v. Luns, Schmelzer, Haya, Duys en andere fatsoensrakers dan hoeft het voor mij niet. Dan is het een opportunistische baantjesjagerij geworden, waar we alle dagen de voorbeelden al genoeg om ons heen zien. Nee, voor mij is D'66 geen partij zonder moraal geworden door zich op het glibberige pad van de samenwerking met anderen te begeven. Wél is nodig dat we voortdurend onze inzichten in de wijze waarop de politieke structuren herzien moeten worden propageren. Onze eigen identiteit is er nog steeds, en daarmee een eigen moraal.

SCHRIFTELIJK STEMMEN VOOR D'66 KANDIDATENLIJSTEN
door middel van de STEMENVELOP

Op het eind oktober/begin november te houden kongres zal ook het aanwijzen van de D'66 kandidaten voor de Tweede Kamer-verkiezingen weer eens aan de orde komen. Een van de belangrijkste zaken daarbij is: stemming alléén op ALV óf schriftelijke stemming door alle leden.

Een veel gehoord bezwaar tegen de laatste procedure is dat misbruik eenvoudig is en contróle niet goed mogelijk. Men kan bij niet-geïnteresseerden stembiljetten ophalen en zelf insturen, verkiezingsdemocraten met stembiljetten kunnen in verkeerde handen vallen en contróle op geldig lidmaatschap is ondoenlijk. Inderdaad was de tot nu toe bij D'66 gebruikte procedure niet al te best. Een enorme verbetering kan verkregen worden door het invoeren van de STEMENVELOP. Bij ieder stembiljet behoort een stemenvelop. Men sluit zijn stembiljet na invullen in de stemenvelop en stuurt het geheel (in een andere envelop) naar de notaris. Op de stemenvelop vermeldt de inzender naam en afdeling en tekent een op de envelop gestelde verklaring, dat hij/zij gerechtigd is aan de stemming deel te nemen (contributie betaald!) en slechts één biljet inlevert. Pas na controle van de stemenveloppen worden deze door de notaris of de stemcommissie geopend.

Een geheim dat bij deze methode wordt prijs gegeven is, of men heeft gestemd of niet. Maar dat lijkt geen groot bezwaar. Het systeem is ook duurder, ja, maar democratie is nu eenmaal een dure zaak, vooral als men naar perfectie streeft. Met het vervallen van de problemen over de waarborg, dat bij schriftelijk stemmen alléén leden en aanhangers éénmaal stemmen zijn er geen redelijke argumenten meer om de voorkeur te geven aan op het kongres stemmen. Geheel in de D'66-mentaliteit kunnen alle leden meewerken aan het vaststellen van de kandidatenlijsten, en niet alleen de op een ALV aanwezigen. (HG)

IN DIT NUMMER:

- PEPERBEK VAAR WÉL !
door R.W.Th.Löbler
- TWIJFELS ONDER DE D'66-PARAPLU
door H. v.d. Molen
- HÉ, HOE STAAT HET MET DE PVP?
door H. Geelen
- PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ - VORM EN INHOUD
door D. Engelen
- D'66 EN DE VOORUITSTREVENDE VOLKSPARTIJ
door M. Engwirda
- DE MORAAL VAN D'66 (I)
door A.C. de Goederen
- DE MORAAL VAN D'66 (II)
door H. Geelen
- GETUIGEN EN OVERTUIGEN IN DE POLITIEK
door A.R. v.d. Burg
- KRANKZINNIG AVONTUUR
door K.P. Bloema

7⁶⁶

KNIP DIT UIT EN LEG HET BIJ DE TE BETALEN REKENINGEN:

f. 9,-- storten op postrekening nr 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg voor Jaargang 5.

De vijfde jaargang begint namelijk in september 1971. Het zou de administratrice zeer veel werk besparen indien alle abonné's, die nog niet voor de vijfde jaargang betaald hebben, dit in augustus a.s. willen doen. Zij zal U er zeer dankbaar voor zijn, temeer daar zij in de loop van de maand juli 1971 (ca 15-7-'71) gaat verhuizen naar Rozenstraat 95, Den Haag. En zoals u zult begrijpen, brengt een verhuizing zeer tijdrovende werkzaamheden met zich mede.

Bovendien kosten aanschrijvingen niet alleen veel tijd, maar ook veel geld aan portokosten, wat eigenlijk niet gemist kan worden. Verder hebben een aantal abonné's, ondanks diverse verzoeken, nog steeds niet voor de vierde jaargang betaald. Willen de desbetreffende 'vergeters' dit alsnog met spoed doen, daar het mij momenteel onmogelijk is opnieuw aanschrijvingen te versturen.

Met vriendelijke groeten van een zeer dankbare administratrice.

Th.M. Reesink - Meerts